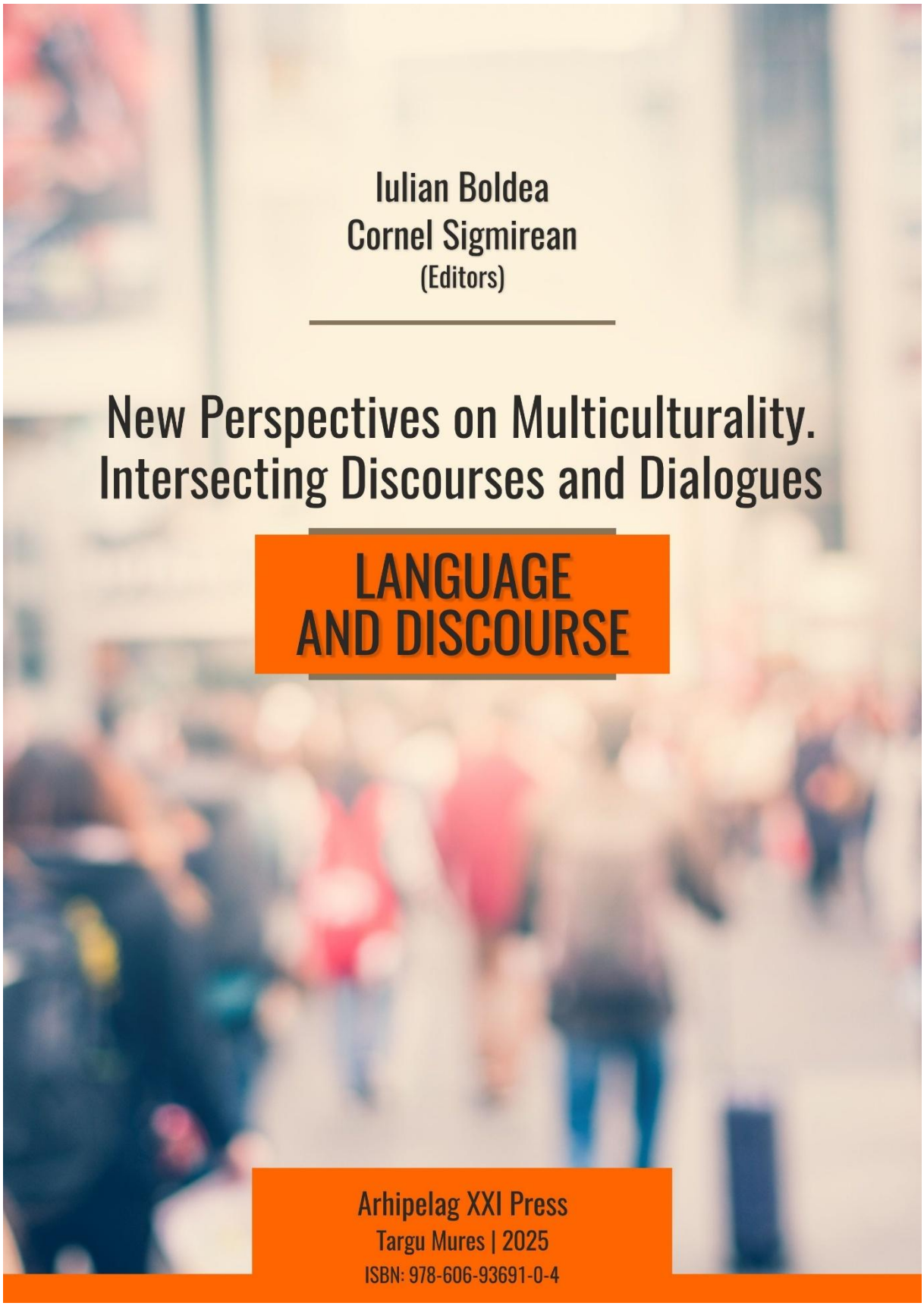
Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
(Editors)
New Perspectives on Multiculturality.
Intersecting Discourses and Dialogues
LANGUAGE
AND DISCOURSE
Arhipelag XXI Press
Targu Mures | 2025
ISBN: 978-606-93691-0-4

Date: 13-14 December 2025

Editors: Iulian Boldea, Cornel Sigmirean

Location: „DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

NEW PERSPECTIVES ON MULTICULTURALITY. INTERSECTING DISCOURSES AND DIALOGUES

Section: Language and Discourse

ISBN: 978-606-93691-0-4

Edited by: The Alpha Institute for Multicultural Studies

Moldovei Street, 8 540522, Tîrgu Mureș, România

Phone no: +40-744-511546 Published by: "Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2025

Email: tehnoredactare.ldmd@gmail.com

Contents

SCIENTIFIC CONCERNS REGARDING SOUTH DANUBIAN DIALECTS 7
Sorin Guia 7
Prof., PhD, "Alexandru Ioan Cuza", University of Iași 7
A LINGUISTIC GLIMPSE AT POLYLEXICAL EPONYMISMS 18
Floriana Popescu 18
Prof., Phd, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 18
(RE)DISCOVERING METAPHOR IN SPECIALISED LANGUAGES 30
Simina Badea 30
Assoc. Prof., Phd, University of Craiova 30
FUNCTION AND FORM OF ENGLISH SLANG IN THE DIGITAL COMMUNICATION OF ROMANIAN YOUTH 36
Iulia Para 36
Assoc. Prof., PhD, West University of Timișoara 36
Mihaela-Elisabeta Proteasa-Popuța, Assist. Prof., PhD, West University of Timișoara 36
WHEN LANGUAGE GETS IN THE WAY: LINGUISTIC BARRIERS AND LINGUISTIC INTEGRATION IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION 46
Iulia Para 46
Assoc. Prof., PhD, West University of Timișoara 46
Monica Elena Canta, PhD Candidate, University of Craiova 46
STYLISTIC DIMENSIONS OF SUBJECT USAGE IN ROMANIAN: FROM GRAMMATICAL ROLES TO EXPRESSIVE STRATEGIES 54
Roxana Grunwald 54
Lecturer, Phd, "Lucian Blaga" University of Sibiu 54
Anca Mureșanu, Lecturer, Phd, "Lucian Blaga" University of Sibiu 54
THE CHALLENGE OF MULTICULTURALISM FROM THE PERSPECTIVE OF EDUCATIONAL POLICIES 60
Ionuț Ștefan 60
Lecturer, Phd, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 60
ANTI STEREOTYPING THROUGH THE STRATEGIES OF HUMOR AND IRONY IN THE ROMANIAN ADVERTISING DISCOURSE 70
Ruxandra Coman 70
Lecturer, PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University, Bucharest 70
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE TRANSLATION OF GASTRONOMIC TEXTS 76
Imola Katalin Nagy 76
Lecturer, PhD, Sapientia University 76
Réka Suba 76

Lecturer, PhD, Sapientia University....76
PARTICULARITIES OF ONLINE ARTICLES TODAY - A COMPARATIVE STYLISTIC APPROACH....87
Alexandra Georgiana Sălcianu....87
Lecturer, PhD, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest....87
THE ETHNONYM „MISIRLIU" IN THE ROMANIAN CULTURAL SPACE: ORIGIN, EVOLUTION, ONOMASTIC PRESENCE....96
Iustina Nica....96
2nd Degree Scientific Researcher, Phd, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova....96
STYLISTIC REGISTERS IN ROMANIAN. SPECIFICS OF ADMINISTRATIVE STYLE....103
Cristina Negru....103
Scientific Researcher, PhD, Institute of Romanian Philology „Bogdan Petriceicu-Hasdeu", Moldova State University....103
FIXED EXPRESSIONS IN FRENCH ADVERTISING: LINGUISTIC CREATIVITY AND DIDACTIC IMPLICATIONS FOR FLE....108
Mădălina Toader....108
Assist. Prof., Phd, University of Bucharest....108
PARTICULARITIES OF THE DISCOURSE OF MEN'S FASHION....118
Violeta Marinela Preduţ (Dumitru)....118
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești....118
TERMINOLOGY AND SPECIALIZED LANGUAGES OF GASTRONOMY: STUDY OF CONCEPTUAL AND LINGUISTIC EVOLUTION....127
Elena Raluca Gheorghe....127
PhD Student, Lucian Blaga" University of Sibiu....127
Maria-Elena Milcu....127
PhD Student, Lucian Blaga" University of Sibiu....127
ASPECTS OF METAMESSAGE IN ROMANIAN ROYAL SPEECHES....134
Ioana Georgiana Bahrin....134
PhD Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iași....134
FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN PUPILS DIAGNOSED WITH ADHD....143
Ana-Maria Gherghina....143
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești....143
GENDER, POPULISM, AND METAPHOR: REFRAMING POLITICAL IDENTITY IN ROMANIA'S EXTENDED 2024–2025 PRESIDENTIAL CAMPAIGN....149
Cristina Kallai....149
PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia....149
COMMERCIAL NAMES OF LUXURY GOODS....158

Maria-Magdalena Diaconu (Marian).....158
PhD Student, University of Craiova.....158
THE ETYMOLOGY OF THE CONCEPT OF AUGMENTATION 167
Elena-Daniela Strigoiu (Marinescu).....167
Phd Student, University of Craiova.....167
MEDICAL DISCOURSE AND DOCTOR–PATIENT VERBAL INTERACTION: THEORETICAL FOUNDATIONS OF LINGUISTIC ANALYSIS 172
Georgiana-Adelina Floroiu 172
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești 172
LEGAL TRANSLATION AS A TYPE OF SPECIALIZED TRANSLATION.....179
Adela Maria Măgurean.....179
PhD Student, West University of Timișoara.....179
GREEK-LATIN ETYMONS IN THE LEXICON OF MINERALOGY.....188
Maria Cristina Bogdan (Surdilă).....188
PhD Student, University of Craiova.....188
ANALYSING INTERNAL CONFLICT IN ANOREXIA DISCOURSE ON TWITTER/X 193
Réka Incze (Kutasi).....193
Phd Student, UMFST „G. E. Palade" of Târgu Mureș.....193
ABOUT A REFERENCE PHILOLOGICAL EDITION: BUDAI-DELEANU, ION, WORKS, 1-2, CRITICAL EDITION BY FLOREA FUGARIU, INTRODUCTORY STUDY BY AL. PIRU, BUCHAREST, MINERVA, 1974-1975 199
Denis-Alin-Florin Diaconu 199
PhD Student, University of Craiova.....199
ASRO STANDARDIZATION PRINCIPLES AND METHODOLOGY. OVERVIEW 205
Eugenia-Ioana Ciobanu (Vlad).....205
PhD Student, University of Craiova.....205
THE TRIPLE-DEFINED THEORETICAL MODEL: PRODUCTIVE RECEPTION, AUTOBIOGRAPHY, AND SOLIPSISM IN MODERN LITERARY HERMENEUTICS 216
Maria-Loredana Simionovici (Grosariu) 216
"Ștefan cel Mare" University of Suceava 216
THE RELATIONSHIP BETWEEN SPECIALIZED LEXICON – COMMON LEXICON – INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC LEXICON (FINANCIAL DOMAIN).....225
Elena-Georgiana Udrescu 225
Phd Student, University of Craiova.....225
TRANSLATIONAL INFLUENCES ON ROMANIAN MEDICAL TERMINOLOGY 231
Mirela-Simona Gurău (Rusu).....231
PhD Student, "Dunărea de Jos", University of Galați.....231
INTERFERENCES (III).....241

Violeta Bercaru Oneata....241
PhD, "I. L. Caragiale" National College, Ploiești....241
DEVELOPING A FOREIGN LANGUAGE MANUAL FOR TECHNICAL HIGHER EDUCATION: A NEEDS ANALYSIS AT UNIVERSITY POLITEHNICA OF BUCHAREST....249
Anca Greculescu....249
Assoc. Prof., PhD, National University of Science and Technology "Politehnica" Bucharest....249
ENGINEERING STUDENTS' PERCEPTIONS OF AI-BASED TOOLS FOR LEARNING TECHNICAL VOCABULARY....255
Anca Greculescu....255
Assoc. Profe., PhD, National University of Science and Technology "Politehnica" Bucharest....255
TEXT TYPOLOGY AT THE CROSSROADS OF LANGUAGE AND DISCOURSE IN MULTICULTURAL CONTEXTS....259
Galina Pleșca....259
PhD Student, Moldova State University....259
GASTRONOMIC TERMINOLOGY IN COMMUNIST ROMANIA AND IN THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC....266
Gabriela-Cristina Podani (Spiridon)....266
PhD Student, University of Bucharest....266

SCIENTIFIC CONCERNS REGARDING SOUTH DANUBIAN DIALECTS

Sorin Guia
Prof., PhD, "Alexandru Ioan Cuza", University of Iași

Abstract: *The Aromanians, along with the Megleno-Romanians, are the descendants of the primitive Romanians (speakers of Romanian before the separation into dialects) from the southeast of the Danube. In this article we propose to synthesize the main linguistic surveys and representative works regarding the South-Danubian dialects.*

Keywords: *spoken Romanian, dialectology, South-Danubian dialects, monographs, studies*

Chiar dacă cele mai multe lucrări nu au fost înscrise într-un proiect mai larg, ci reprezintă investigaţii personale ale diverşilor cercetători, se cuvine să menţionăm lucrările reprezentative privitoare la dialectele sud-dunărene.

A. Dialectul aromân

Aromânii, împreună cu meglenoromânii, sînt urmaşii românilor primitivi (vorbitori ai românei de dinainte de separarea în dialecte) din sud-estul Dunării.

Dialectul aromân se vorbeşte pe un teritoriu întins din Peninsula Balcanică (în Grecia[1], Albania, Macedonia, Bulgaria)[2] şi în România[3]. Datorită condiţiilor economice şi politice în care s-au dezvoltat, cele trei ramuri care-i despart pe românii sud-dunăreni s-au accentuat, ajungîndu-se la deosebiri lingvistice teritoriale în cadrul aceluiaşi grup.

Primele cercetări propriu-zise de geografie lingvistică în dialectologia română sud-dunăreană au fost efectuate înainte de al doilea război mondial. Este vorba de anchetele pentru *Atlasul lingvistic român* (*ALR*), făcute de Sever Pop şi Theodor Capidan la aromânii din Dobrogea, care veniseră de curînd din diferite ţări balcanice: Bulgaria, Grecia, Albania, fosta Macedonie sîrbească (actuala R. Macedonia). Numărul localităţilor anchetate – şase – este, însă, prea mic şi repartiţia pe graiuri prea inegală pentru a permite obţinerea unei imagini adecvate asupra structurii dialectale a aromânei.

[1] Grupul cel mai numeros şi mai compact de aromâni trăieşte în Grecia, unde constituie cea mai importantă minoritate naţională.
[2] Aromâna este vorbită şi în alte ţări europene, ba chiar şi în SUA sau Australia, vorbitorii acestui idiom fiind emigranţi în perioade recente. În general, aromânii pot fi întîlniţi astăzi în Tesalia, Epir, Macedonia (în Grecia), în jumătatea sudică a Albaniei, în sudul Macedoniei şi în sud-vestul Bulgariei, activînd şi în oraşele Atena, Salonic, Sofia, Belgrad, Scopje, Tirana etc.
[3] În România, au venit în număr mai mare începînd cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în oraşe, pentru ca în perioada interbelică mulţi aromâni veniţi din Balcani să se stabilească în Dobrogea, unde au rămas pînă astăzi. Dintre aromânii stabiliţi în Dobrogea în perioada dintre cele două războaie, grupuri numeroase formează *grămostenii* (în special cei originari din Bulgaria) şi *fărşeroţii*.

Cele mai importante lucrări referitoare la cunoaşterea *aromânei* le datorăm, în prima jumătate a secolului al XX-lea, lui Theodor Capidan (1879-1953)[4], iar în perioada comunistă şi postdecembristă Matildei Caragiu-Marioţeanu[5] şi lui Nicolae Saramandu[6].

În acest sens, menționăm *Atlasul lingvistic al dialectului aromân*[7] (autor: Nicolae Saramandu, editor: Manuela Nevaci), din care s-au publicat două volume la Editura Academiei Române, Bucureşti (I. 2014 și II, 2020), cea mai amplă cercetare de geografie lingvistică pentru dialectul aromân. Este rodul unor îndelungate cercetări de teren efectuate de Nicolae Saramandu în Grecia, Albania, R. Macedonia, Bulgaria, cuprinzînd într-o imagine de ansamblu întregul areal aromânesc: de la munţii Balcani în nord pînă în Tesalia, Acarnania şi Etolia în sud, de la mările Adriatică şi Ionică în vest pînă la marea Egee în est. Sunt cuprinse în lucrare toate graiurile aromâneşti, care pot fi identificate şi descrise pentru prima oară în mod amănunţit pe baza prezentului atlas. Apar în atlas numeroase fapte de ordin fonetic, morfologic, lexical caracteristice graiurilor, care nu au fost semnalate în lucrări anterioare. Realitatea dialectală ilustrată de prezentul atlas e mult mai complexă decît cea cunoscută pînă în prezent.

[4] Theodor Capidan ne lasă, pe lîngă studiile valoroase despre macedoromâni, cea mai amplă monografie dedicată dialectului aromân: *Aromânii. Dialectul aromân. Studiu lingvistic*, Bucureşti, 1932.

[5] *Fono-morfologie aromână. Studiu de dialectologie structurală*, Bucureşti, 1968; *Compendiu de dialectologie română (nord- și sud-dunăreană)*, Bucureşti, 1975; Dialectologie *română* - în colaborare cu Ștefan Giosu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Romulus Todoran, București, 1978; *Rumänisch: Areallinguistik I. Dakorumänisch. Les aires linguistiques. I. Dacoroumain,* capitolul 198 din *Lexikon Der Romanistischen Linguistik* (lucrare colectivă de mari proporții, editată de Günter Holtus, Michael Metzeltin și Christian Schmitt – Band / Volume III, Max Niemeyer Verlag, Tübingen, 1989, p. 405-423, cu 4 hărți lingvistice dialectale dacoromâne și o hartă geografică a provinciilor istorice românești); *Dicționar aromân (macedo-vlah) DOARO. A-D. Comparativ (român literar-aromân), contextual, normativ și modern* (1997); *Aromânii și aromâna în conștiința contemporană.* Ediție bilingvă, Editura Academiei Române, 2006.

[6] Amintim cîteva dintre lucrările publicate de profesorul Nicolae Saramandu, unele dintre ele în colaborare cu Manuela Nevaci: „Arii fonologice și zone dialectale de tranziție (pe baza NALR–Oltenia, vol. I–II)", în SCL, XXVI, 2, 1975, p. 119–130; „Un procedeu de elaborare a hărților fonologice (pe baza NALR–Oltenia)", în SCL, XXVIII, 4, 1977, p. 429–437 ; „Contribuții la delimitarea graiurilor muntenești în cadrul dacoromânei", în AnICED, seria B, 2, 1982, p. 64–75; „«Genealogic» și «tipologic». Puncte de vedere privind formarea dialectelor românești", în *Materiale și cercetări dialectale.* II, Cluj-Napoca, 1983, p. 234–245; „Despre structura dialectală a dacoromânei", în LR, XLVI, 1–3, 1997, p. 185–189; „«Generația de vorbitori»" și schimbarea în limbă", în *Confluențe lingvistice și filologice. Omagiu profesorului Nicolae Felecan, la împlinirea a 70 de ani*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, p. 75–80; Saramandu, Nevaci 2005–2007 – Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci „Hărți lingvistice motivaționale", în FD, XXIV–XXVI, p. 221–228; Saramandu, Nevaci 2008 – Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci «Cartes linguistique motivationelles. De l'ALE à l'AliR et aux atlas linguistiques nationaux», în RRL, LIII, 1–2, p. 78–90; Saramandu, Nevaci 2013 – Nicolae Saramandu, Manuela Nevaci, *Sinteze de dialectologie română,* București, 2014.

[7] Rodul cercetărilor de teren efectuate timp de mai mulți ani de Nicolae Saramandu la aromânii din țările balcanice – Grecia, Albania, R. Macedonia, Bulgaria – este *Atlasul lingvistic al dialectului aromân* (ALAR) vol. I, care are 61 puncte de anchetă în Bulgaria, R. Macedonia, Grecia, Albania (32 în Grecia, 12 în Albania, 9 în R. Macedonia, 8 în Bulgaria) și 276 de hărți lingvistice. În anchetele de teren autorul a folosit *Chestionarul Noului atlas lingvistic român* (2543 de întrebări), făcînd posibilă compararea materialului dialectal aromânesc cu cel cuprins în atlasele regionale ale dacoromânei. Volumul I al atlasului cuprinde răspunsurile la capitolul „Corpul omenesc (părțile corpului, boli, însușiri fizice și mentale)" din *Chestionar* (întrebările 58-463).

Amintim şi lucrările actuale ale Manuelei Nevaci[8] şi ale lui Petre Neiescu[9] (*Vocalismul dialectului aromân din R. P. Albania şi din R. S. Macedonia*, 1974 – teză de doctorat şi *Mic atlas al dialectului aromân din Albania şi din fosta Republică Iugoslavă Macedonia*, EA, Bucureşti, 1997). Interesul faţă de dialectul aromân a condus la efectuarea de anchete şi la publicarea unor importante lucrări ale unor romanişti occidentali, dintre care îi amintim pe germanii Johannes Kramer și Wolfgang Dahmen[10].

B. Dialectul meglenoromân

Meglenoromânii, un grup etnic foarte restrîns, fac parte, ca şi aromânii, din ramura sud-est dunăreană a romanităţii[11], dialectul meglenoromân constituindu-se într-unul dintre continuatorii românei comune în sud-estul Dunării.

Meglenoromânii sînt grupaţi înjurul Cîmpiei Meglen („într-un orăşel şi 10 comune”-Capidan, *Meglenoromânii*, I, 5 ş.u.), la nord de golful Thessaloniki, pe malul drept al rîului *Vardar*, de-a lungul unui şir de munţi. În această regiune, într-o zonă dominată de populaţie slavă-macedoneană se află infiltrate cele cîteva localităţi meglenoromâne: orăşelul *Nînta (Nónti)*[12] şi cîteva sate (Lunguţa, Birislav, Huma, Oşani, Liumniţa, Cupa)[13], dintre care trei sînt cu populaţie mixtă româno-slavă (Baroviţa, Coinsco, Sirminina)[14].

Numeroşi megleniţi trăiesc şi în oraşele Ghevghelia (un adevărat centru al meglenoromânilor) şi Skopje (în Macedonia), în Salonic, Sobotsko (Aridéa) şi Bóimiţa (Axiupolis) - în Grecia.

---

[8] În ultimii ani s-a dedicat studierii dialectului aromân Manuela Nevaci, ale cărei contribuţii ştiinţifice au apărut ca volume (de autor sau în colaborare) sau ca articole în publicaţii de specialitate. În *Verbul în aromână. Structură şi valori* (Editura Academiei Române, Bucureşti, 2006) autoarea studiază această parte de vorbire din perspectivă istorică şi descriptivă, la care adaugă valorile (modale, temporale) exprimate de formule verbale. În *Graiul aromânilor fărşeroţi din Dobrogea* (Editura Universitară, Bucureşti 2011), Manuela Nevaci descrie, comparativ, pe baza unor înregistrări de teren, cele două variante ale acestui grai, *şópan* (vorbit de fărşeroţii originari din Grecia) şi *plisót* (vorbit de fărşeroţii originari din Albania). În *Identitate românească în context balcanic* (Bucureşti, 2013) autoarea pune în evidenţă, în urma unor cercetări la faţa locului, păstrarea conştiinţei romanităţii şi a românităţii la aromânii din ţările balcanice, ilustrîndu-şi afirmaţiile cu o colecţie de texte inedite comentate lingvistic. Manuela Nevaci este şi autoarea unui *Curs de aromână. Descrierea dialectului. Texte. Glosar* (Editura Universitară, Bucureşti, 2011), a unei prezentări de ansamblu: *Dialectele aromân şi meglenoromân. Studiu sincronic* (Editura Universitară, Bucureşti, 2013), ca şi a unui manual de aromână pentru ciclul primar de învăţămînt, *Cultură şi tradiţii aromâne. Carti de alea'iri* (în colaborare cu Mioara Gospodin şi Angela Fuduli) (Editura Universitară, Bucureşti, 2009). Este coautoare, împreună cu Nicolae Saramandu, a lucrării *Sinteze de dialectologie română* (Editura Universitară, Bucureşti, 2013). A publicat şi volumul *Scriitori aromâni de ieri şi de azi. Antologie de texte şi studiu filologic* (Editura Universitară, Bucureşti, 2013). În cîteva articole, apărute în ţară sau în străinătate, Manuela Nevaci a tratat aspecte inedite: *Ternary Deictic System in Aromanian* (în „Dialectologia et Geolinguistica”, XV, 2007, p. 71–76), *O cercetare sociolingvistică asupra dialectului aromân* (FD, XXXV, 2016, p. 145–154) sau a prezentat rezultatele cercetărilor sale de teren la aromânii din sudul Dunării: *Enquêtes sur l'aroumain parlé en Albanie* (în „Geolinguistique”, XI, 2009, p. 223–239), *Quelques aspects ethnolinguistiques dans le parler des Aroumains Fărşeroţi* (RESEE, XLIX, 2011, 1–4, p. 309–319), *Cercetări recente de teren la aromânii din Peninsula Balcanică* (FD, XXX, 2012, p. 63–78).

[9] Petru Neiescu, pe baza anchetelor efectuate în cinci călătorii de studii în anii 1959, 1960, 1962, 1964 şi 1967, a elaborat un *Mic atlas al dialectului aromân din Albania şi din Fosta Republică Iugoslavă Macedonia*, Academia Română, Bucureşti, 1997. După *Introducere*, urmează un *Indice alfabetic al cuvintelor şi formelor din hărţi*. Atlasul propriu-zis conţine 212 hărţi, urmate de note, şi se încheie cu imagini ce relevă aspecte etnografice aromâneşti. *Chestionarul* utilizat a fost întocmit pe baza chestionarelor ALR I şi ALR II. *Reţeua de anchetă* cuprinde 12 localităţi, dintre care 7 în Albania: Tirana, Stan Carbunara, Poian, Shqepur, Corcea, Pleasa de Sus, Bilişti, şi 5 în R. Macedonia: Târnova, Cruşova, Gopeş, Beala de Jos, Moloviște.

[10] Împreună cu colaboratorii lor (Klaus-Jürgen Fiacre, Rainer Schlöser şi Beate Wild) publică în anii 1985, şi 1992 două volume din *Aromunischer Sprachatlas. Atlasul lingvistic aromân (ALiA)*.

[11] Ideea a fost susţinută mai cu seamă de Theodor Capidan (în *Meglenoromânii*, I, p. 57 ş.u.) şi de Matilda Caragiu Marioţeanu (în *Compediu*, p. 266).

[12] Orăşelul *Nînta (Nónti)* este situat la poalele muntelui *Zona*; locuitorii lui au fost siliţi, acum cîteva sute de ani (cam în a doua jumătate a secolului al XVII-lea), să treacă la religia mahomedană (fiind singurii români de această religie), iar după războiul dintre Turcia şi Grecia din 1919-1921, meglenoromânii din acest oraş s-au strămutat în Turcia, în cadrul unui schimb de populaţii. În prezent, locuiesc în *Nónti* cc. 50 de meglenoromâni, veniţi din alte sate. Vezi Turculeţ, *Dialectologie română*, p. 105-106.

[13] Între 1923-1926, peste 200 de familii din localităţile sus menţionate au emigrat în România, urmaşii acestora trăind în comuna Cerna, judeţul Tulcea.

[14] Vezi Frăţilă, *Probleme de dialectologie română*, p. 176.

Privitor la dialectul meglenoromân, cea mai amplă şi mai valoroasă monografie, în trei volume, ne-a lăsat-o Theodor Capidan: *Meglenoromânii. I. Istoria şi graiul lor*, Bucureşti, 1925; *II. Literatură populară la meglenoromâni*, Bucureşti, 1928; *III. Dicţionar meglenoromân*, Bucureşti, 1936.

Anchete la meglenoromânii stabiliţi în România a efectuat şi I.-A. Candrea, care s-au soldat cu următoarele contribuţii: *Viaţa păstorească la megleniţi*, în GS, I (1923-1924), fasc. 1, p. 23-38; *Texte meglenite*, în GS, I (1924), fasc. 2, p. 261-264 şi în GS, II (1925), fasc. 1, p. 100-128; *Glosar meglenoromân*, în GS, III (1927), fasc. 1, p. 175-209; GS, III (1928), fasc. 2, p. 381-412; GS, VI (1933-1934), p. 163-192; GS, VII (1937), fasc. 1, p. 194-230.

Studii relativ recente publică şi Petar Atanasov: *Despre palatalizarea consoanelor labiale în meglenoromână* (SCL, XXIV, 1973, nr. 3, p. 297-300); *Infinitivul meglenoromân* (SCL, XXVII, 1976, nr. 2, p. 139-151). Tot el publică, în „Balkan-Archiv". Neue Folge-Beiheft 7, Hamburg, Helmut Buske Verlag, 1990, o monografie în franceză, de 293 de pagini, intitulată *Le megléno-roumain de nos jours. Une aproche linguistique*, lucrare republicată în româneşte, cu titlul *Meglenoromâna astăzi*, Bucureşti, 2002.

Petar Atanasov a realizat *Atlasul lingvistic al dialectului meglenoromân* (ALDM)[15], lucrare apărută la Editura Academiei Române în trei volume: vol I 2008, vol. II 2013, vol III 2015. Cercetările lui Petar Atanasov s-au realizat în arealul istoric al meglenoromânilor din R. Macedonia (satul Uma) şi Grecia (satele: Lumniţa, Cupa, Oşini, Birislăv, Lunzini, Ţărnareca). ALDM este prima cercetare de geografie lingvistică consacrată meglenoromânei. El pune la îndemîna specialiştilor un material lingvistic inedit, cules la faţa locului prin anchete cu chestionar, în aşezările meglenoromâne din nordul Greciei şi sudul R. Macedonia.

Nicolae Saramandu, autor al unor lucrări fundamentale privitoare la dialectul aromân, este şi autorul cîtorva contribuţii privind dialectul meglenoromân: *Schiţă de fonologie istorică a meglenoromânei* (SCL, XXXI, 1980, 1, p. 47–65), *Din istoria raporturilor interdialectale. Cu privire la originea meglenoromânilor* (FD, XII, 1993, p. 151–156), *Aspectul verbal în dialectul meglenoromân* (FD, XXXIII, 2014, p. 123–129; în colaborare cu Manuela Nevaci). Este, de asemenea, coordonator şi coautor al dicţionarului dialectului meglenoromân, din care s-a publicat primul volum: Nicolae Saramandu (coordonator), Alina Celac, Carmen-Irina Floarea, Marilena Tiugan, *Dicţionarul dialectului meglenoromân, general şi etimologic*, volumul I (A–C), Editura Academiei Române, Bucureşti, 2013. Valorificînd toate sursele de material publicate pînă în prezent în România şi în alte ţări (Grecia, R. Macedonia, Germania), dicţionarul este mult mai bogat decît lucrările lexicografice anterioare, oferind o imagine cuprinzătoare asupra dialectului meglenoromân din trecut şi din prezent.

C. Dialectul istroromân

Urmaşi ai populaţiei romanizate de la nord-vestul Peninsulei Balcanice şi continuatori ai marelui grup al românilor apuseni[16], istroromânii formează cel mai mic grup de români sud-dunăreni care vorbesc un dialect propriu[17], fiind aşezaţi în partea croată a Peninsulei Istria[18], în preajma Mării Adriatice, la nord şi sud de Muntele Mare (cr. Učka Gora, it. Monte Maggiore)[19].

---

[15] Înaintea lui Petar Atanasov, cercetătoarea germană Beate Wild publică, în 1983, în „Balkan-Archiv", Beiheft Bd. 2, *Meglenorumänischer sprachatlas*, compus din 545 de hărţi.

[16] Termenul aparţine lui Sextil Puşcariu şi este sinonim cu „vlahii balcanici de limbă română". Vezi Puşcariu, *Studii istroromâne*, II, p. 4.

[17] Idiomul vorbit de istroromâni este cel dintîi dialect sud-dunărean care a fost semnalat şi primul dialect românesc studiat pe baza unei anchete la faţa locului.

[18] Întinzîndu-se în trei state (Croaţia, Slovenia şi Italia), Peninsula Istria are o suprafaţă de aproximativ 3500 de km pătraţi şi un număr de aproximativ 300.000 de locuitori.

[19] De fapt, Muntele Mare separă aşezările istroromânilor în două grupuri: grupul de nord, din care face parte doar satul *Jeián* (al cărui grai este mai conservator decît celelalte, fiind izolat şi periferic) şi grupul de sud, al românilor din Valdarsa, alcătuit din cîteva sate şi cătune, dintre care amintim doar localităţile în care se mai vorbeşte astăzi istroromâna: *Letâi, Susńeviţe,*

Caracterul fărîmiţat al istroromânei a fost subliniat de Sextil Puşcariu (care explică aceasta prin condiţiile geografice - muntele care izolează satul Jeiăn- şi prin influenţele deosebite exercitate - în nord slovenă, în sud croată), dar şi de către Radu Flora[20] (care precizează că deosebirile dintre graiurile de nord şi cele de sud privesc mai ales lexicul şi se explică prin influenţele diferite exercitate). August Kovaček găseşte circa 300 de cuvinte diferite între Jeiăn şi satele de la sud de Učka Gora.

Monografiile fundamentale pentru studiul *istroromânei* le datorăm lui Iosif Popovici (*Dialectele române din Istria*, vol. I, Halle a.d. Salle; vol. II, 1909), Sextil Puşcariu în colaborare cu M. Bartholi, A. Belulovici şi A. Byhan, *Studii istroromâne*, vol. I, 1906; vol. II, 1926; vol. III, 1929) şi August Kovaček, *Descrierea istroromânei actuale*, EA, Bucureşti, 1971[21].

În 1927, la Cernăuţi, Leca Morariu publică volumul *Istroromânii*, în 1928, la Suceava, volumul *Lu fraţi noştri. Libru du Rumeri din Istrie*, iar între 1929 şi 1934, *De-ale Ciribirilor* (cuprinzînd texte: I – din Şuşnieviţa, II – din Bîrdo, Sucodru şi Grobnic, III – din Jeiăn şi IV – scrisori istroromâne din Jeiăn şi Şuşnieviţa).

La începutul deceniului al IV-lea, Traian Cantemir efectuează anchete la istroromâni, rezultatul anchetelor concretizîndu-se în publicarea unui volum de texte, urmate de un glosar (*Texte istroromâne*, culese de Traian Cantemir, Bucureşti, EA, 1959), după ce anterior publicase *Ciripiri cirebire*, Cernăuţi, 1935, *Istro-Românii*, Hotin, 1937, *Istro-Românii. Nunta*, Cernăuţi, 1938. În aceeaşi perioadă se efectuează şi anchete cu puncte istroromâne pentru ALR (Sever Pop anchetează pentru ALR I localităţile Bîrdo şi Jeiăn, iar Ştefan Paşca, pentru ALR II, în Jeiăn)[22]. Anchete dialectale (relativ) recente au făcut Radu Flora[23], Emil Petrovici, Petre

Nóselo, Sucódru, Bîrdo (cu cătunele *Costîrčan, Dolinšćina, Zancovci, Peråsi, Brig*). Vezi Frăţilă (coord.), *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*, p. 13-14.

[20] Vezi Radu Flora, *Despre stadiul actual al istroromânei*, în FD, vol. IV, 1962, p. 135-170.

[21] Sextil Puşcariu a descris mai amănunţit graiul din Suşnieviţa (un grai din grupul sudic), în timp ce August Kovaček a urmărit graiul din Jeiăn (reprezentativ pentru grupul nordic).

[22] Cam în acelaşi timp, Ugo Pellis, unul dintre autorii *Atlasului lingvistic italian* (ALI), anchetează aceleaşi puncte ca şi autorii *ALR*, materialele fiind publicate târziu: mai întîi de Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer în „Balkan-Archiv", New Folge, XII (1988), p. 209-281; XVI (1991), p. 109-137; o parte au fost publicate, începînd cu 1995, în *Atlante linguistico-italiano*. Vezi, pentru o prezentare detaliată, Frăţilă, *Probleme*, p. 195.

[23] Radu Flora este primul cercetător din ex-Iugoslavia, care aplică metoda geografiei lingvistice în studiul dialectului istroromân prin *Micul Atlas lingvistic al graiurilor istroromâne* (MALGI), publicat în 2003 la Editura Academiei Române din Bucureşti. Atlasul reproduce conţinutul şi forma de manuscris cu cîteva „modificări minore şi completări necesare", datorate editorului textului, Bogdan Marinescu. *Reţeaua de anchetă* este formată din: Žejane, Letaj, Šušnjevica, Nova Vas, Jesenovik, Brdo. Într-un tabel comparativ, R. Flora observă că pe parcursul a două decenii, numărul de vorbitori a fost redus la jumătate, de la 1140 în 1961 la 575 în 1981, în timp ce numărul de locuinţe a rămas acelaşi: 280 în 1961, 264 în 1981. Vezi Radu Flora, *Despre stadiul actual al istroromânei. Contribuţia geografiei lingvistice la chestiunea stabilirii poziţiei graiurilor istroromâne faţă de dacoromână*, în FD, vol. IV, 1962, p. 135-170; idem, *Cîteva observaţii cu privire la bilingvismul manifestat în graiurile istroromâne*, în *Actele celui de al XII-lea Congres Internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, vol. 2, Bucureşti, 1971, p 1009-1022; idem, *Pentru un atlas lingvistic al istroromânei*, în AUI (serie nouă), secţiunea III.e. Lingvistică, tom XXVII-XXIX (1982-1983), p. 49-61. *Micul atlas al graiurilor istroromâne (MALGI)* al lui Radu Flora, a apărut în 2003, la Bucureşti, la EA, ediţie îngrijită de Bogdan Marinescu.

Neiescu[24], Richard Sârbu[25], Vasile Frăţilă[26], Ana-Maria Pop, Gabriel Bărdăşan[27], Lucian Miclăuş şi cercetătorii germani Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer[28].

---

[24] Petru Neiescu şi-a dedicat o parte a activităţii studierii dialectelor româneşti sud-dunărene (aromân şi istroromân), inclusiv prin cercetări la faţa locului, despre care a relatat în *Cercetări dialectale la românii din sudul Dunării* (CL, X, 1965, 1, p. 21–27). În *O inovaţie într-un grai aromânesc din Albania* („Omagiu lui Alexandru Rosetti", Bucureşti, 1965, p. 619–621), Petru Neiescu prezintă simplificarea conjugării la formele de imperfect în urma depalatalizării consoanei finale din tema verbului în graiul din localitatea Shqepur, Albania. În alte două contribuţii se ocupă de *Situaţia lui „u final" în dialectul aromân din Albania şi Macedonia* (SCL, XXVII, 1976, 3, p. 231–238) şi de *o accentuat în dialectul aromân* (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul aromân (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul istroromân, tratînd probleme de fonologie (CLTA, III, 1966, p. 123–127; SCL, XXXI, 1980, 2, p. 137–150) şi lexic (SID – BM, XIII, vol. 1, 2009, p. 259–268). Petru Neiescu a valorificat materialul dialectal cules de aromâni prin publicarea unui *Mic Atlas al dialectului aromân din Albania şi fosta Republică Iugoslavă Macedonia* (Editura Academiei Române, Bucureşti, 1977). Atlasul cuprinde *note* la hărţi, care îmbogăţesc materialul lingvistic, conţinînd, de asemenea, comentarii metalingvistice, şi se încheie în 31 de planşe cu fotografii făcute de autor, preţioase sub raport etnografic. Atlasul este precedat de o substanţială *introducere* (p. 5–42), cuprinzînd relatări de călătorie şi informaţii inedite despre viaţa aromânilor din perioada efectuării anchetelor în cele două ţări (cinci călătorii de studiu efectuate în perioada 1959–1967) (vezi şi cap. *Atlase lingvistice*). O altă lucrare datorată lui Petru Neiescu este *Dicţionarul dialectului istroromân*, din care au apărut pînă acum, la Editura Academiei Române din Bucureşti, trei volume: I (A–C), 2011; II (Č–K), 2015; III (L–Pinţa[2]), 2016. Dicţionarul cuprinde tot lexicul istroromân cunoscut pînă în prezent, cules din toate sursele existente, inclusiv din cercetări recente de teren, fiind „normativ, descriptiv, de sinonime şi etimologic" (vol. I, *Prefaţă*, p. VIII). Aşa cum precizează autorul, *Dicţionarul dialectului istroromân* „este cea mai completă lucrare lexicografică privitoare la acest dialect" (*ibidem*), punînd la îndemîna specialiştilor un instrument de lucru indispensabil. Vezi Emil Petrovici, Petre Neiescu, *Persistenţa insulelor lingvistice. Constatări făcute cu prilejul unor noi anchete lingvistice la istroromâni, meglenoromâni şi aromâni*, în CL, IX, 1964, nr. 2, p. 187-214.

[25] De-a lungul mai multor ani (1982, 1992, 1994, 1995, 1996) Richard Sârbu a cules texte istroromâne din localităţile Jeiăn şi Suşnieviţa, pe care le-a publicat parţial în volumul *Texte istroromâne şi glosar* (cu un studiu introductiv *Istroromâna – azi*), Timişoara, 1987 (ediţia a doua, revizuită şi completată, cu un glosar întocmit împreună cu Vasile Frăţilă, Timişoara, 1992). Sporind numărul textelor prin culegerile din anii următori (1994–1996) şi îmbogăţind glosarul (peste 2500 de cuvinte-titlu), a republicat lucrarea, de această dată în colaborare: Richard Sârbu, Vasile Frăţilă, *Dialectul istroromân. Texte şi glosar*, Editura Amarcord, Timişoara, 1998. Richard Sârbu este şi autorul mai multor contribuţii privind dialectul istroromân, dintre care menţionăm: *Observaţii asupra lexicului istroromân actual*, în vol. „Dialectologica" (editor: Nicolae Saramandu), Universitatea din Bucureşti, 1989, p. 153–159; *Aspecte ale interferenţei de coduri în istroromâna actuală*, în vol. „Relaţii interdisciplinare ale lingvisicii aplicate", Cluj-Napoca, 1989, p. 238–241; *Interferenţe româno-slave în lexicul istroromân actual* („Romanoslavica", XXIX, 1992, p. 227–240); *Aspectul verbal în dialectul istroromân*, în „Omagiu G. I. Tohăneanu 70", Editura Amphora, Timişoara, 1995, p. 469–477; *Reduplicarea sinonimică la vorbitorii bilingvi istroromâni*, în „Omagiu lui G. Mihăilă", SCL, LI, 2000, 2, p. 449–457.Vezi, în acest sens, Richard Sârbu, *Observaţii asupra graiului istroromân din Jeiăn*, în *Studii de dialectologie*, Timişoara, 1984, p. 263-264; idem, *Texte istroromâne şi glosar*, Timişoara, 1987, ed. a II-a (în colaborare cu V. Frăţilă), 1992.

[26] Începînd cu ultimul deceniu al secolului trecut Vasile Frăţilă s-a arătat interesat de dialectele româneşti sud-dunărene, îndeosebi de dialectul istroromân. Contribuţiile sale în acest domeniu, adesea cu caracter de sinteză, se întemeiază pe valorificarea surselor existente (monografii, culegeri de texte, dicţionare, glosare dialectale, atlase lingvistice etc.), şi nu pe materiale inedite, autorul neefectuînd cercetări de teren la românii din sudul Dunării. Seria articolelor şi a studiilor sale, care ilustrează consideraţiile precedente, începe cu *Contribuţii la studiul concordanţelor lexicale dintre subdialectul bănăţean şi dialectul aromân* (*Frăţilă 1993*, p. 81–99). Apărute iniţial în reviste şi publicaţii de specialitate, contribuţiile au fost incluse ulterior în cîteva volume ale autorului. Este vorba de *Terminologia corpului omenesc în dialectul istroromân* (2000, în *Frăţilă 2000*, p. 211–312), *Termeni istroromâni referitori la regnul animal*, I, *Ovine, caprine, cervide*, 2002; II, *Bovine şi cabaline* (2004, în *Frăţilă 2004*, p. 245–262), *Formarea cuvintelor în dialectul istroromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 195–212), *Elementul slav vechi în lexicul dialectului istroromân* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 151–193). Adăugăm capitolul *Observaţii asupra elementului autohton din lexicul dialectului istroromân*, din cartea scrisă în colaborare cu Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân, Straturi etimo*logice, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 347–415. Menţionăm şi articolele consacrate meglenoromânei, *Cîmpul semantic al lui* gură *în dialectul meglenoromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 69–79) şi *Terminologia corpului omenesc în dialectul meglenoromân. Capul* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 41–68), precum şi prezentările cu caracter de sinteză consacrate celor trei dialecte româneşti sud-dunărene, în *Frăţilă 2010* (p. 152–212). Întemeiat pe o lectură atentă a bibliografiei de specialitate, Vasile Frăţilă adoptă o poziţie echilibrată în unele probleme controversate privind originea şi teritoriul de formare a dialectelor româneşti sud-dunărene, adaptîndu-şi punctul de vedere la opiniile general acceptate în lingvistica românească. Vezi, în acest sens, Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010. Lucrarea valorifică rezultatele cercetării din cadrul unui grant CNCSIS (la care au participat, pe lîngă autorii lucrării, Richard Sîrbu, Ana-Maria Pop, Lucian Miclăuş) şi prezintă lexicul dialectului istroromân (din Jeiăn, Suşnieviţa, Noselo, Sucodru, Bîrdo) din punctul de vedere al originii elementelor care îl compun. Autorii au avut în vedere diversele clase onomasiologice ale vocabularului istroromân (terminologia corpului omenesc, termeni referitori la regnul animal, terminologia înrudirii etc.), straturile etimologice şi dubletele etimologice în dialectul istroromân.

[27] Gabriel Bărdăşan s-a ocupat de terminologia înrudirii în dialectul istroromân în mai multe contribuţii publicate în perioada 2002–2008 îndeosebi în „Analele Unversităţii din Timişoara. Seria de Ştiinţe Filologice" (vol. XL, 2002) şi „Analele Unversităţii de Vest din Timişoara", (vol. XLI–XLIV, 2003–2006). Este autorul lucrării *Elementul latinesc în lexicul dialectului istroromân* (teză de doctorat, Timişoara, 2009) şi a redactat capitolul *Stratul latin din lexicul dialectului istroromân*

În 2002, Goran Filipi publică, la Pola, *Istrorumunjski lingvistički atlas. Atlasul lingvsitic istroromân. Atlante linguistico istrorumeno*, care cuprinde răspunsurile înregistrate în 11 localităţi rurale istroromâne, obţinute cu un chestionar de 1898 de întrebări. Anchete dialectale (relativ) recente au făcut Radu Flora[29], Emil Petrovici, Petre Neiescu[30], Richard Sârbu[31], Vasile

din lucrarea scrisă în colaborare: Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice.* Partea I, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 73–346.

[28] Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer, *Observaţii despre vocabularul istroromânei vorbite în Jeiăn*, în „Balkan-Archiv", New Folge, 1(1976), p. 81-89.

[29] Radu Flora este primul cercetător din ex-Iugoslavia, care aplică metoda geografiei lingvistice în studiul dialectului istroromân prin *Micul Atlas lingvistic al graiurilor istroromâne* (MALGI), publicat în 2003 la Editura Academiei Române din Bucureşti. Atlasul reproduce conţinutul şi forma de manuscris cu cîteva „modificări minore şi completări necesare", datorate editorului textului, Bogdan Marinescu. *Reţeaua de anchetă* este formată din: Žejane, Letaj, Šušnjevica, Nova Vas, Jesenovik, Brdo. Într-un tabel comparativ, R. Flora observă că pe parcursul a două decenii, numărul de vorbitori a fost redus la jumătate, de la 1140 în 1961 la 575 în 1981, în timp ce numărul de locuinţe a rămas acelaşi: 280 în 1961, 264 în 1981. Vezi Radu Flora, *Despre stadiul actual al istroromânei. Contribuţia geografiei lingvistice la chestiunea stabilirii poziţiei graiurilor istroromâne faţă de dacoromână*, în FD, vol. IV, 1962, p. 135-170; idem, *Cîteva observaţii cu privire la bilingvismul manifestat în graiurile istroromâne*, în *Actele celui de al XII-lea Congres Internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, vol. 2, Bucureşti, 1971, p 1009-1022; idem, *Pentru un atlas lingvistic al istroromânei*, în AUI (serie nouă), secţiunea III.e. Lingvistică, tom XXVII-XXIX (1982-1983), p. 49-61. *Micul atlas al graiurilor istroromâne (MALGI)* al lui Radu Flora, a apărut în 2003, la Bucureşti, la EA, ediţie îngrijită de Bogdan Marinescu.

[30] Petru Neiescu şi-a dedicat o parte a activităţii studierii dialectelor româneşti sud-dunărene (aromân şi istroromân), inclusiv prin cercetări la faţa locului, despre care a relatat în *Cercetări dialectale la românii din sudul Dunării* (CL, X, 1965, 1, p. 21–27). În *O inovaţie într-un grai aromânesc din Albania* („Omagiu lui Alexandru Rosetti", Bucureşti, 1965, p. 619–621), Petru Neiescu prezintă simplificarea conjugării la formele de imperfect în urma depalatalizării consoanei finale din tema verbului în graiul din localitatea Shqepur, Albania. În alte două contribuţii se ocupă de *Situaţia lui „u final" în dialectul aromân din Albania şi Macedonia* (SCL, XXVII, 1976, 3, p. 231–238) şi de *o accentuat în dialectul aromân* (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul aromân (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul istroromân, tratînd probleme de fonologie (CLTA, III, 1966, p. 123–127; SCL, XXXI, 1980, 2, p. 137–150) şi lexic (SID – BM, XIII, vol. 1, 2009, p. 259–268). Petru Neiescu a valorificat materialul dialectal cules de aromâni prin publicarea unui *Mic Atlas al dialectului aromân din Albania şi fosta Republică Iugoslavă Macedonia* (Editura Academiei Române, Bucureşti, 1977). Atlasul cuprinde *note* la hărţi, care îmbogăţesc materialul lingvistic, conţinînd, de asemenea, comentarii metalingvistice, şi se încheie în 31 de planşe cu fotografii făcute de autor, preţioase sub raport etnografic. Atlasul este precedat de o substanţială *introducere* (p. 5–42), cuprinzînd relatări de călătorie şi informaţii inedite despre viaţa aromânilor din perioada efectuării anchetelor în cele două ţări (cinci călătorii de studiu efectuate în perioada 1959–1967) (vezi şi cap. *Atlase lingvistice*). O altă lucrare datorată lui Petru Neiescu este *Dicţionarul dialectului istroromân*, din care au apărut pînă acum, la Editura Academiei Române din Bucureşti, trei volume: I (A–C), 2011; II (Č–K), 2015; III (L–Pinţa[2]), 2016. Dicţionarul cuprinde tot lexicul istroromân cunoscut pînă în prezent, cules din toate sursele existente, inclusiv din cercetări recente de teren, fiind „normativ, descriptiv, de sinonime şi etimologic" (vol. I, *Prefaţă*, p. VIII). Aşa cum precizează autorul, *Dicţionarul dialectului istroromân* „este cea mai completă lucrare lexicografică privitoare la acest dialect" (*ibidem*), punînd la îndemîna specialiştilor un instrument de lucru indispensabil. Vezi Emil Petrovici, Petre Neiescu, *Persistenţa insulelor lingvistice. Constatări făcute cu prilejul unor noi anchete lingvistice la istroromâni, meglenoromâni şi aromâni*, în CL, IX, 1964, nr. 2, p. 187-214.

[31] De-a lungul mai multor ani (1982, 1992, 1994, 1995, 1996) Richard Sârbu a cules texte istroromâne din localităţile Jeiăn şi Suşnieviţa, pe care le-a publicat parţial în volumul *Texte istroromâne şi glosar* (cu un studiu introductiv *Istroromâna – azi*), Timişoara, 1987 (ediţia a doua, revizuită şi completată, cu un glosar întocmit împreună cu Vasile Frăţilă, Timişoara, 1992). Sporind numărul textelor prin culegerile din anii următori (1994–1996) şi îmbogăţind glosarul (peste 2500 de cuvinte-titlu), a republicat lucrarea, de această dată în colaborare: Richard Sârbu, Vasile Frăţilă, *Dialectul istroromân. Texte şi glosar*, Editura Amarcord, Timişoara, 1998. Richard Sârbu este şi autorul mai multor contribuţii privind dialectul istroromân, dintre care menţionăm: *Observaţii asupra lexicului istroromân actual*, în vol. „Dialectologica" (editor: Nicolae Saramandu), Universitatea din Bucureşti, 1989, p. 153–159; *Aspecte ale interferenţei de coduri în istroromâna actuală*, în vol. „Relaţii interdisciplinare ale lingvisicii aplicate", Cluj-Napoca, 1989, p. 238–241; *Interferenţe româno-slave în lexicul istroromân actual* („Romanoslavica", XXIX, 1992, p. 227–240); *Aspectul verbal în dialectul istroromân*, în „Omagiu G. I. Tohăneanu 70", Editura Amphora, Timişoara, 1995, p. 469–477; *Reduplicarea sinonimică la vorbitorii bilingvi istroromâni*, în „Omagiu lui G. Mihăilă", SCL, LI, 2000, 2, p. 449–457.Vezi, în acest sens, Richard Sârbu, *Observaţii asupra graiului istroromân din Jeiăn*, în *Studii de dialectologie*, Timişoara, 1984, p. 263-264; idem, *Texte istroromâne şi glosar*, Timişoara, 1987, ed. a II-a (în colaborare cu V. Frăţilă), 1992.

Frăţilă[32], Ana-Maria Pop, Gabriel Bărdăşan[33], Lucian Miclăuş şi cercetătorii germani Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer[34].

În 2002, Goran Filipi publică, la Pola, *Istrorumunjski lingvistički atlas. Atlasul lingvsitic istroromân. Atlante linguistico istrorumeno*, care cuprinde răspunsurile înregistrate în 11 localităţi rurale istroromâne, obţinute cu un chestionar de 1898 de întrebări. Anchete dialectale

[32] Începînd cu ultimul deceniu al secolului trecut Vasile Frăţilă s-a arătat interesat de dialectele româneşti sud-dunărene, îndeosebi de dialectul istroromân. Contribuţiile sale în acest domeniu, adesea cu caracter de sinteză, se întemeiază pe valorificarea surselor existente (monografii, culegeri de texte, dicţionare, glosare dialectale, atlase lingvistice etc.), şi nu pe materiale inedite, autorul neefectuînd cercetări de teren la românii din sudul Dunării. Seria articolelor şi a studiilor sale, care ilustrează consideraţiile precedente, începe cu *Contribuţii la studiul concordanţelor lexicale dintre subdialectul bănăţean şi dialectul aromân* (*Frăţilă 1993*, p. 81–99). Apărute iniţial în reviste şi publicaţii de specialitate, contribuţiile au fost incluse ulterior în cîteva volume ale autorului. Este vorba de *Terminologia corpului omenesc în dialectul istroromân* (2000, în *Frăţilă 2000*, p. 211–312), *Termeni istroromâni referitori la regnul animal*, I, *Ovine, caprine, cervide*, 2002; II, *Bovine şi cabaline* (2004, în *Frăţilă 2004*, p. 245–262), *Formarea cuvintelor în dialectul istroromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 195–212), *Elementul slav vechi în lexicul dialectului istroromân* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 151–193). Adăugăm capitolul *Observaţii asupra elementului autohton din lexicul dialectului istroromân*, din cartea scrisă în colaborare cu Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân, Straturi etimo*logice, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 347–415. Menţionăm şi articolele consacrate meglenoromânei, *Cîmpul semantic al lui* gură *în dialectul meglenoromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 69–79) şi *Terminologia corpului omenesc în dialectul meglenoromân. Capul* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 41–68), precum şi prezentările cu caracter de sinteză consacrate celor trei dialecte româneşti sud-dunărene, în *Frăţilă 2010* (p. 152–212). Întemeiat pe o lectură atentă a bibliografiei de specialitate, Vasile Frăţilă adoptă o poziţie echilibrată în unele probleme controversate privind originea şi teritoriul de formare a dialectelor româneşti sud-dunărene, adaptîndu-şi punctul de vedere la opiniile general acceptate în lingvistica românească. Vezi, în acest sens, Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010. Lucrarea valorifică rezultatele cercetării din cadrul unui grant CNCSIS (la care au participat, pe lîngă autorii lucrării, Richard Sîrbu, Ana-Maria Pop, Lucian Miclăuş) şi prezintă lexicul dialectului istroromân (din Jeiăn, Suşnieviţa, Noselo, Sucodru, Bîrdo) din punctul de vedere al originii elementelor care îl compun. Autorii au avut în vedere diversele clase onomasiologice ale vocabularului istroromân (terminologia corpului omenesc, termeni referitori la regnul animal, terminologia înrudirii etc.), straturile etimologice şi dubletele etimologice în dialectul istroromân.

[33] Gabriel Bărdăşan s-a ocupat de terminologia înrudirii în dialectul istroromân în mai multe contribuţii publicate în perioada 2002–2008 îndeosebi în „Analele Unversităţii din Timişoara. Seria de Ştiinţe Filologice" (vol. XL, 2002) şi „Analele Unversităţii de Vest din Timişoara", (vol. XLI–XLIV, 2003–2006). Este autorul lucrării *Elementul latinesc în lexicul dialectului istroromân* (teză de doctorat, Timişoara, 2009) şi a redactat capitolul *Stratul latin din lexicul dialectului istroromân* din lucrarea scrisă în colaborare: Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice.* Partea I, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 73–346.

[34] Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer, *Observaţii despre vocabularul istroromânei vorbite în Jeiăn*, în „Balkan-Archiv", New Folge, 1(1976), p. 81-89.

relativ) recente au făcut Radu Flora[35], Emil Petrovici, Petre Neiescu[36], Richard Sârbu[37], Vasile Frăţilă[38], Ana-Maria Pop, Gabriel Bărdăşan[39], Lucian Miclăuş şi cercetătorii germani Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer[40].

---

[35] Radu Flora este primul cercetător din ex-Iugoslavia, care aplică metoda geografiei lingvistice în studiul dialectului istroromân prin *Micul Atlas lingvistic al graiurilor istroromâne* (MALGI), publicat în 2003 la Editura Academiei Române din Bucureşti. Atlasul reproduce conţinutul şi forma de manuscris cu cîteva „modificări minore şi completări necesare", datorate editorului textului, Bogdan Marinescu. *Reţeaua de anchetă* este formată din: Žejane, Letaj, Šušnjevica, Nova Vas, Jesenovik, Brdo. Într-un tabel comparativ, R. Flora observă că pe parcursul a două decenii, numărul de vorbitori a fost redus la jumătate, de la 1140 în 1961 la 575 în 1981, în timp ce numărul de locuinţe a rămas acelaşi: 280 în 1961, 264 în 1981. Vezi Radu Flora, *Despre stadiul actual al istroromânei. Contribuţia geografiei lingvistice la chestiunea stabilirii poziţiei graiurilor istroromâne faţă de dacoromână*, în FD, vol. IV, 1962, p. 135-170; idem, *Cîteva observaţii cu privire la bilingvismul manifestat în graiurile istroromâne*, în *Actele celui de al XII-lea Congres Internaţional de lingvistică şi filologie romanică*, vol. 2, Bucureşti, 1971, p 1009-1022; idem, *Pentru un atlas lingvistic al istroromânei*, în AUI (serie nouă), secţiunea III.e. Lingvistică, tom XXVII-XXIX (1982-1983), p. 49-61. *Micul atlas al graiurilor istroromâne (MALGI)* al lui Radu Flora, a apărut în 2003, la Bucureşti, la EA, ediţie îngrijită de Bogdan Marinescu.

[36] Petru Neiescu şi-a dedicat o parte a activităţii studierii dialectelor româneşti sud-dunărene (aromân şi istroromân), inclusiv prin cercetări la faţa locului, despre care a relatat în *Cercetări dialectale la românii din sudul Dunării* (CL, X, 1965, 1, p. 21–27). În *O inovaţie într-un grai aromânesc din Albania* („Omagiu lui Alexandru Rosetti", Bucureşti, 1965, p. 619–621), Petru Neiescu prezintă simplificarea conjugării la formele de imperfect în urma depalatalizării consoanei finale din tema verbului în graiul din localitatea Shqepur, Albania. În alte două contribuţii se ocupă de *Situaţia lui „u final" în dialectul aromân din Albania şi Macedonia* (SCL, XXVII, 1976, 3, p. 231–238) şi de *o accentuat în dialectul aromân* (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul aromân (CL, XXII, 1977, 2, p. 203–204). În cîteva articole se ocupă de dialectul istroromân, tratînd probleme de fonologie (CLTA, III, 1966, p. 123–127; SCL, XXXI, 1980, 2, p. 137–150) şi lexic (SID – BM, XIII, vol. 1, 2009, p. 259–268). Petru Neiescu a valorificat materialul dialectal cules de aromâni prin publicarea unui *Mic Atlas al dialectului aromân din Albania şi fosta Republică Iugoslavă Macedonia* (Editura Academiei Române, Bucureşti, 1977). Atlasul cuprinde *note* la hărţi, care îmbogăţesc materialul lingvistic, conţinînd, de asemenea, comentarii metalingvistice, şi se încheie în 31 de planşe cu fotografii făcute de autor, preţioase sub raport etnografic. Atlasul este precedat de o substanţială *introducere* (p. 5–42), cuprinzînd relatări de călătorie şi informaţii inedite despre viaţa aromânilor din perioada efectuării anchetelor în cele două ţări (cinci călătorii de studiu efectuate în perioada 1959–1967) (vezi şi cap. *Atlase lingvistice*). O altă lucrare datorată lui Petru Neiescu este *Dicţionarul dialectului istroromân*, din care au apărut pînă acum, la Editura Academiei Române din Bucureşti, trei volume: I (A–C), 2011; II (Č–K), 2015; III (L–Pinţa[2]), 2016. Dicţionarul cuprinde tot lexicul istroromân cunoscut pînă în prezent, cules din toate sursele existente, inclusiv din cercetări recente de teren, fiind „normativ, descriptiv, de sinonime şi etimologic" (vol. I, *Prefaţă*, p. VIII). Aşa cum precizează autorul, *Dicţionarul dialectului istroromân* „este cea mai completă lucrare lexicografică privitoare la acest dialect" (*ibidem*), punînd la îndemîna specialiştilor un instrument de lucru indispensabil. Vezi Emil Petrovici, Petre Neiescu, *Persistenţa insulelor lingvistice. Constatări făcute cu prilejul unor noi anchete lingvistice la istroromâni, meglenoromâni şi aromâni,* în CL, IX, 1964, nr. 2, p. 187-214.

[37] De-a lungul mai multor ani (1982, 1992, 1994, 1995, 1996) Richard Sârbu a cules texte istroromâne din localităţile Jeiăn şi Suşnieviţa, pe care le-a publicat parţial în volumul *Texte istroromâne şi glosar* (cu un studiu introductiv *Istroromâna – azi*), Timişoara, 1987 (ediţia a doua, revizuită şi completată, cu un glosar întocmit împreună cu Vasile Frăţilă, Timişoara, 1992). Sporind numărul textelor prin culegerile din anii următori (1994–1996) şi îmbogăţind glosarul (peste 2500 de cuvinte-titlu), a republicat lucrarea, de această dată în colaborare: Richard Sârbu, Vasile Frăţilă, *Dialectul istroromân. Texte şi glosar*, Editura Amarcord, Timişoara, 1998. Richard Sârbu este şi autorul mai multor contribuţii privind dialectul istroromân, dintre care menţionăm: *Observaţii asupra lexicului istroromân actual*, în vol. „Dialectologica" (editor: Nicolae Saramandu), Universitatea din Bucureşti, 1989, p. 153–159; *Aspecte ale interferenţei de coduri în istroromâna actuală*, în vol. „Relaţii interdisciplinare ale lingvisicii aplicate", Cluj-Napoca, 1989, p. 238–241; *Interferenţe româno-slave în lexicul istroromân actual* („Romanoslavica", XXIX, 1992, p. 227–240); *Aspectul verbal în dialectul istroromân*, în „Omagiu G. I. Tohăneanu 70", Editura Amphora, Timişoara, 1995, p. 469–477; *Reduplicarea sinonimică la vorbitorii bilingvi istroromâni*, în „Omagiu lui G. Mihăilă", SCL, LI, 2000, 2, p. 449–457.Vezi, în acest sens, Richard Sârbu, *Observaţii asupra graiului istroromân din Jeiăn,* în *Studii de dialectologie*, Timişoara, 1984, p. 263-264; idem, *Texte istroromâne şi glosar*, Timişoara, 1987, ed. a II-a (în colaborare cu V. Frăţilă), 1992.

[38] Începînd cu ultimul deceniu al secolului trecut Vasile Frăţilă s-a arătat interesat de dialectele româneşti sud-dunărene, îndeosebi de dialectul istroromân. Contribuţiile sale în acest domeniu, adesea cu caracter de sinteză, se întemeiază pe valorificarea surselor existente (monografii, culegeri de texte, dicţionare, glosare dialectale, atlase lingvistice etc.) şi nu pe materiale inedite, autorul neefectuînd cercetări de teren la românii din sudul Dunării. Seria articolelor şi a studiilor sale, care ilustrează consideraţiile precedente, începe cu *Contribuţii la studiul concordanţelor lexicale dintre subdialectul bănăţean şi dialectul aromân* (*Frăţilă 1993*, p. 81–99). Apărute iniţial în reviste şi publicaţii de specialitate, contribuţiile au fost incluse ulterior în cîteva volume ale autorului. Este vorba de *Terminologia corpului omenesc în dialectul istroromân* (2000, în *Frăţilă 2000*, p. 211–312), *Termeni istroromâni referitori la regnul animal*, I, *Ovine, caprine, cervide*, 2002; II, *Bovine şi cabaline* (2004, în *Frăţilă 2004*, p. 245–262), *Formarea cuvintelor în dialectul istroromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 195–212), *Elementul slav vechi în lexicul dialectului istroromân* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 151–193). Adăugăm capitolul *Observaţii asupra elementului autohton din lexicul dialectului istroromân*, din cartea scrisă în colaborare cu Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân, Straturi etimol*ogice, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 347–415.

În 2002, Goran Filipi publică, la Pola, *Istrorumunjski lingvistički atlas. Atlasul lingvsitic istroromân. Atlante linguistico istrorumeno*, care cuprinde răspunsurile înregistrate în 11 localităţi rurale istroromâne, obţinute cu un chestionar de 1898 de întrebări.

Fără a fi reuşit să cuprindem întreg tabloul preocupărilor legate de dialectologia românească sud-dunăreană, focalizarea atenţiei asupra celor mai importante momente privitoasre la dialectele de la sud de Dunăre oferă o imagine de ansamblu, o perpectivă diacronică a acestor investigaţii şi a lingviştilor care şi-au adus concursul la studierea românei vorbite dialectale.

BIBLIOGRAPHY:

1. Capidan, Theodor, *Aromânii. Dialectul aromân. Studiu lingvistic*, Bucureşti, 1932
2. Capidan, Theodor, *Meglenoromânii. I. Istoria şi graiul lor*, Bucureşti, 1925; *II. Literatură populară la meglenoromâni*, Bucureşti, 1928; *III. Dicţionar meglenoromân*, Bucureşti, 1936
3. Caragiu Marioţeanu, Matilda, Giosu, Ştefan, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Todoran Romulus, *Dialectologie română*, Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1977
4. Caragiu Marioţeanu, Matilda, *Compendiu de dialectologie română (nord - şi sud - dunăreană)*, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1975
5. Caragiu Marioţeanu, Matilda, *Fono-morofologie aromână. Studiu de dialectologie structurală*, Bucureşti, 1968
6. Frăţilă, Vasile (coord.), Bărdăşan, Gabriel, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010
7. Kovaček, August, *Descrierea istroromânei actuale*, EA, Bucureşti, 1971
8. Nevaci, Manuela, *Verbul în aromână. Structură şi valori*, Editura Academiei Române, Buueşti, 2006
9. Nevaci, Manuela,*Ternary Deictic System in Aromanian,* în „Dialectologia et Geolinguistica", Mouton de Gruyter, Berlin / New York, XV, 2007, p. 71–76
10. Nevaci, Manuela, *Graiul aromânilor fărşeroţi din Dobrogea*, Editura Universitară, Bucureşti, 2011
11. Nevaci, Manuela, *Cercetări recente de teren la aromânii din Peninsula Balcanică*, în FD, XXXI, 2012, p. 63–78

Menţionăm şi articolele consacrate meglenoromânei, *Cîmpul semantic al lui* gură *în dialectul meglenoromân* (2011, în *Frăţilă 2014*, p. 69–79) şi *Terminologia corpului omenesc în dialectul meglenoromân. Capul* (2012, în *Frăţilă 2014*, p. 41–68), precum şi prezentările cu caracter de sinteză consacrate celor trei dialecte româneşti sud-dunărene, în *Frăţilă 2010* (p. 152–212). Întemeiat pe o lectură atentă a bibliografiei de specialitate, Vasile Frăţilă adoptă o poziţie echilibrată în unele probleme controversate privind originea şi teritoriul de formare a dialectelor româneşti sud-dunărene, adaptîndu-şi punctul de vedere la opiniile general acceptate în lingvistica românească. Vezi, în acest sens, Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010. Lucrarea valorifică rezultatele cercetării din cadrul unui grant CNCSIS (la care au participat, pe lîngă autorii lucrării, Richard Sîrbu, Ana-Maria Pop, Lucian Miclăuş) şi prezintă lexicul dialectului istroromân (din Jeián, Suşnievi̯a, Noselo, Sucodru, Bîrdo) din punctul de vedere al originii elementelor care îl compun. Autorii au avut în vedere diversele clase onomasiologice ale vocabularului istroromân (terminologia corpului omenesc, termeni referitori la regnul animal, terminologia înrudirii etc.), straturile etimologice şi dubletele etimologice în dialectul istroromân.

[39] Gabriel Bărdăşan s-a ocupat de terminologia înrudirii în dialectul istroromân în mai multe contribuţii publicate în perioada 2002–2008 îndeosebi în „Analele Unversităţii din Timişoara. Seria de Ştiinţe Filologice" (vol. XL, 2002) şi „Analele Unversităţii de Vest din Timişoara" (vol. XLI–XLIV, 2003–2006). Este autorul lucrării *Elementul latinesc în lexicul dialectului istroromân* (teză de doctorat, Timişoara, 2009) şi a redactat capitolul *Stratul latin din lexicul dialectului istroromân* din lucrarea scrisă în colaborare: Vasile Frăţilă (coord.), Gabriel Bărdăşan, *Dialectul istroromân. Straturi etimologice*. Partea I, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2010, p. 73–346.

[40] Wolfgang Dahmen şi Johannes Kramer, *Observaţii despre vocabularul istroromânei vorbite în Jeián*, în „Balkan-Archiv", New Folge, 1(1976), p. 81-89.

12. Nevaci, Manuela, *Identitate românească în context balcanic*, Editura Muzeului Naţional al literaturii române, Bucureşti, 2013
13. Nevaci, Manuela, *Dialectele aromân şi meglenoromân. Studiu sincronic*, Editura Universităţii, Bucureşti, 2013
14. Nevaci, Manuela, *Graiurile aromâneşti din Peninsula balcanică. Situaţia actuală*, în FD, XXXII, 2013, p. 103–127
15. Puşcariu, Sextil în colaborare cu M. Bartholi, A. Belulovici şi A. Byhan, *Studii istroromâne*, vol. I, 1906; vol. II, 1926; vol. III, 1929
16. Rusu, Valeriu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1984
17. Saramandu, Nicolae, *Cercetări asupra aromânei vorbite în Dobrogea*, Bucureşti, 1972
18. Saramandu, Nicolae, „«Genealogic» și «tipologic». Puncte de vedere privind formarea dialectelor românești”, în *Materiale și cercetări dialectale*. II, Cluj-Napoca, 1983, p. 234–245
19. Saramandu, Nicolae, *Structura aromânei actuale. Graiurile din Dobrogea. Texte dialectale*, Bucureşti, 2005
20. Saramandu, Nicolae, Nevaci, Man

A LINGUISTIC GLIMPSE AT POLYLEXICAL EPONYMISMS

Floriana Popescu
Prof., Phd, "Dunărea de Jos" University of Galaţi

***Abstract**: This corpus-based lexical analysis focuses on complex English eponymisms, a lexico-semantic category with representations in most professional vocabularies. The paper, which consists of three sections, opens with a preamble to the scope of the research and it then presents a very concise overview of the century-old rich eponymic literature. The corpus-extracting and analysis methods as well as the questions underlying the paper are briefly stated in the third section. The fourth section provides a three-layered taxonomy of personal name-including lexico-semantic units, with appropriate particularizing distinctions and just a few examples in support of the preceding or concluding statements. Focused on the structural interpretation of these units, this inventorial section enumerates and showcases most of their different but standardized formulaic typologies. Relying on the formal characteristics of this kind of multi-word expressions, the inventory unfolds a consistent number of denominative patterns and displays original data intended to highlight some new features of these constructions. Finally, a few theoretical conclusions will be drawn in support of the idea that polylexical eponymisms do play a role in field-specific terminologies.*

***Keywords**: multiword expressions, taxa, binominals, polynomials*

1. Introduction

This essay addresses a special category of multi-word expressions (MWEs) that have at least one personal name or an eponym in their structure, which are also named onomastic phrasemes, eponyms [E] or eponymisms [E-isms].

In this approach, the syntagm *polylexical eponymisms* (PEs, henceforward), is an adaptation inspired from the label *polylexical unit* in specialist literature (Tasovac et al. 2020: 28). This syntagm is a cover term for the eponym-based word associations used in medical, nature sciences, economic and "scientific language forming domain-specific terminology" (Alves et al 2024: 67) and defined as "recurrent sequences of lexemes that are perceived as independent lexical units" (Tasovac et al. 2020: 28).

This paper, which consists of two major sections will first define the PEs, i.e., the fundamental concept of our research. It will then make a few references to eponymic literature which is very, very rich and relies on hundreds of studies and articles, monographic presentations, dictionaries and encyclopaedias. An array of (partially or fully used) personal names associated with compound nouns or complex nominals, which have a well-established meaning and are used as labels, denotative tools, denominations or simply, names, constitute the raw material processes in section four. The final section points to the contribution of the paper and draws a few conclusions ensuing from the analysed corpus.

The motivation for this article lies in my previous research on lexicological aspects of [E] and [E-isms], which have most often focused on conversions, derivations and binomial compounds rather than multi-word structures or polylexical units. Of the two labels, the latter was preferred for most examples come from the medical terminology, where the Greek prefix *poly-* is preferred to the Latin *multi-*.

Starting from their oversimplified formula, i.e., PEs = [E] + [N], this paper proposes a two-fold structural view of either member in the binomial, as well as a view of the semantic nature of the N element(s).

2. Literature review: a brief overview

Eponymic literature is that branch of scientific research which approaches ontological, epistemological and axiological aspects of appellatives derived from personal names, questioning "the nature of reality", "the nature of knowledge", and "the role of values" (Pretorius 2024: 2698) in any given research.

Eponymic literature operates with one key word that overlaps three meanings, i.e., (1) the name of a person, or the "eponym", (2) the person who bears the name, or the "eponymee" and (3) the neologism rooted in a personal name, or the "eponymism" (McArthur 1992: 378). Although the word "eponym" has the highest frequency of occurrence, almost ninety per cent of the references relate to eponymisms, as researchers lay a greater emphasis on the target domain, which is the new coinage rather than the source domain, which is either the "eponym-referent" or the "eponymee".

Eponymic literature discusses an impressive diversity of topics which, among others, approach:

1. roles of these formations in numerous medical branches, such as traumatology (Tekiner et al 2025), neurology (Warren 2024) and radiology (Agrawal 2025)
2. the relevance (Zheng 2020) or irrelevance (Guedes 2023) of eponyms as denominative units
3. epidemiological studies of eponym-named diseases (Cripe 2011, Gélise 2025, Yale 2025)
4. biographic studies (Kundu 2004, van Roth and Toonstra 2008)
5. the correct or erroneous use and/or attribution of eponyms (Stigler 1983, Brownstone 2025)

For just one example, *Northern blot* is a creation based on the analogy with *Southern blot* (< Sir Edwin Southern, an English biologist) (Thomas 1992), but while the latter example is rooted in the name of its creator, the former is simply a confusing imitation as the eponymism is not rooted in a personal name, albeit spelt with a capital. A few contributions question the ethics of eponymisms, when they include names of Nazi collaborators, such as *Clara cells* (< Max Clara, an anatomist but active and outspoken Nazi), and *Wegener granulomatosis* (< Wegener in. Even if not all eponymisms are a must, plenty of them, such as *Bradford's frame* and *Diogenes syndrome* have no other substitute, which makes them irreplaceable. Contrary to such instances, *brucellosis* (< David Bruce, English pathologist) has the following five synonyms: *abortus fever*, *Malta fever*, *mountain fever*, *Rio Grande fever*, and *undulant fever*.

Cultural, educational, historical and national approaches (Nieradko-Iwanicka 2020) to eponymisms have concerned numerous authors, who embraced wider perspectives in their comparative studies or narrowed perspectives in their nationally framed essays. Taxa-based linguistic studies (Kuchards 2020) are scarce, marginal and extremely concise. They most often consider the etymology and semantics of eponymisms and analyse one-word constructions (Karavaeva 2011, Zeleva and Petkova 2021) and binomial formations (Popescu and Popescu 2023).

3. Mapping the research problem and raising questions

MWEs represent a lexical category characterized by variability in orthography, naming, structure, meaning and content. Thus, to refer to this concept, linguists use both "multiword" (Findlay 2017) and "multi-word" (Alves et al 2024: 67) as well as a host of denominations, such as *multi-word lexical units*, *multi-word units*, *multi(-)words*, *chunk*, *cliché*, *collocation*,

extended lexical unit, fixed expression, formulaic sequence, idiom, idiomatic expression, lexical/lexicalized phrase, multi-word unit, phraseme, phraseologism, phraseological unit, phrasal lexical item, phrasal lexeme and *polylexical unit* (Zgusta 1971, Svensen 1991, Cowie 1992, Pritchard 1998). A polylexical unit "can be defined as a stable and recurrent sequence of lexemes that are perceived as an independent lexical unit by the speakers of a language" (Tasovac et al. 2020: 29). This definition is MWEs are "lexical items which consist of more than one 'word' and have some kind of unitary semantic or pragmatic function" (Moon 2015: 120).

Eponymization, the label for a word coining process active in numerous languages, denotes the metamorphosis of proper names into common words or their recategorization from genuine personal names that are used as individualizers with a referential function into determiners of simple or complex noun phrases.

Lexicologically, the resourceful use of personal names has always ensured an easy means to cover lexical lacunas in both everyday speech and virtually all professional lexicons. Through this process, personal names have been the basis of neologisms representing their commonized versions, such as *watt* (< James Watt, a Scottish engineer and inventor) or *henry* (< William Henry, a 19th-century English chemist), unadulterated forms, such as *Faraday shield* (< M. Faraday, a 19th-century English chemist and physicist), and/or their adjectivized forms, such as *addisonian* crisis (< Thomas Addison, a 19th-century London physician) or *abelian group* (< Niels Henrik Abel, an early 19th-century Norwegian mathematician).

Onomastically, eponymisms have been a bone of contention, in such "eponymically sophisticated disciplines" (Cole 2005: 125) as medicine, which has dealt with their unethical character (Woywodt et al 2010, Block 2024, Chala et al 2024) and aspects of their cryptic semantics; they were viewed as cryptic because no personal name has ever conveyed a descriptive meaning. Thus, while the eponymism *Guillain-Barré syndrome* is devoid of any meaningful clue, and hence, cryptic, its synonyms, *acute febrile polyneuritis*, *acute idiopathic polyneuritis* and *infectious polyneuritis*, are meaningful to healthcare professionals. Medical eponymisms may as well be confusing because of the formal varieties of one and the same naming unit (e.g. *Schönlein-Henoch purpura*, also used in reverse order, *Henoch-Schönlein purpura*; Banti's *syndrome* with [N] substituted, i.e., Banti's *disease*, **etc.**) and because of eponymal coincidences, such as *Abadie sign*, which has two etymologies. Thus, originating from the name of Jean Abadie, a French neurologist (1873–1946), the *Abadie sign* names an insensibility to pressure over the Achilles tendon, but originating from the name of Charles A. Abadie, a French ophthalmologist (1842–1932) the sign refers to "a spasm of the levator palpebrae superioris" (Venes 2017: 1).

Ever since the 1970s, eponymic literature witnessed the germs which gradually evolved into a fierce battle between anti-eponymists, who wanted eponymisms eradicated from any nomenclature and pro-eponymists favouring their preservation and constantly proving their adversaries wrong. Although the fight is still there, the number of eponymisms has continued to grow to this day as neologisms that consist of both one and more lexical elements.

Eponymisms or the denominations originating from personal names, are most often represented by one-word and two-word lexical units or binomials. The former group results from zero derivation (e.g. *Ford* – the car brand derived from the name of John Ford, its producer), suffixal derivation (e.g. *Darwinist*), commonization, i.e., the transformation of a sur/name into a common noun (e.g., *cardigan*), affixal commonization, when the newly created common noun takes a prefix (e.g. *non-Hodgkins* lymphoma from Th. Hodgkins, a 19th-century English physician) or a suffix (e.g., *rutherfordium* from Rutherford).

Since most eponymisms consist of two elements, i.e., an eponym [E] and a common noun [N] (e.g. *Geiger counter*) and/or an adjectivized personal name and a noun (e.g. *Boolean algebra*), they have a binomial structure, formularized as [E] + [N]. The [E] symbol may as

well stand for a person's surname, such as *Henry's* law (< William Henry, 19th-century English physician and chemist), a person's surnames, as in *Gay-Lussac's* law (< Joseph Louis Gay-Lussac, a French physicist and chemist who lived between 1778-1850), and a person's full name (e.g. *Austin Flinn murmur* from *Austin Flinn,* 19th-century American physician).

Sometimes, three or even more surnames, such as *KYP inequality*, created from the names of three reputed 20th century mathematicians: Rudolf Emil Kalman, Vladimir Andreevich Yakubovich and Vasile Mihai Popov), are joined together in one eponymism. Analysts mentioned six as the highest number of personal names included in polylexical eponymisms, such as *Cahn-Hilliard-Navier-Stokes-Darcy-Boussinesq System* (Manz and McCullough 2025: 13). A similar means of expansion has been observed in the case of [N], the second component, which occurs with either no other determiner or with a host of them. Most of the 20th-century dictionaries depend on one- and two-word entries, but their 21st-century revised editions have expanded their word lists to include multiword formations. The exploration of several dictionaries for well determined lexical purposes, generated the following questions:

a. what is a polylexical eponymism?
b. do polylexical eponymisms follow strict formulaic patterns?
c. are polylexical eponymisms a necessity in terminologies?

To find the good answers to the questions and to analyse as many PEs as possible, lexical units selected from medical atlases, glossaries and dictionaries, monographs, and unpublished materials coming from personal surveys (1995-2025) were revised and the relevant ones were grouped in the corpus underlying this article.

4. Findings and commentary

Section 1, Introduction, mentions the oversimplified PEs structure to consist of two symbolized elements, i.e., an [E] and an [N] element. The taxa which follow make no in-depth analysis of personal names accepting them and referential individualizers, but they pay due attention to the [N] elements. Thus, the analysis of the corpus materialized in three categories of binomials, whose common nouns are used with their (1) everyday meaning, as units of the word stock or as units with specialized meanings. Plenty of the units in the word stock underwent semantic changes that further assigned them a (semi)-technical meaning. Similarly to compound nouns, both MWEs and their subsumed group of PEs are semantic units with well-established forms and meanings, patterned as noun phrases [NP] that contain a determiner [D] and a determinatum [D-tum].

The determiner originates from one or more personal names, and it may have either a nominal, genitival or adjectival form. The determinatum is most often either a singular or a plural noun and seldom a (compound or complex) noun phrase. From the terminological perspective, common nouns may be either general or field(s)-specific words. Fields-specific or semi-technical terms are those "expressions from the common core which are used with a particular meaning, different from the more general use" (Mackay and Mountford 1978: 145). Field-specific or highly technical terms represent "an intrinsic part of the discipline itself" (Kennedy and Bolitho 1984: 57-8).

4.1.A corpus-based classification of PEs. Introductory notes

PEs are associations of more than two words, which can be (a) one or more personal names linked to one noun, and (b) one personal name linked to two or more common words (nouns, adjectives, prepositions, etc.); when [N] is a common noun, it may be in either its singular or plural form. PEs have been syntactically classified into noun phrases, verb phrases, prepositional phrases and 'subordinate clauses' (Pierini 2008: 47). Trusting the criterion of fixedness, the same author also distinguishes (a) irreversible binomials, (b) stereotyped similes and (c) formulae (idem).

Based on the common noun meanings in such structures, PEs may be grouped into the following three comprehensive sets:

a. PEs whose associated [N] preserves their core meaning
b. PEs whose associated [N] is a meaningfully context-dependent semi-technical word
c. PEs whose associated [N] conveys a highly specialized meaning.

The already mentioned orthographic criterion distinguishes between adulterated or shortened PEs and unadulterated PEs. These two categories of PEs will be presented in the following section.

4.2.Initialized PEs

The practice of reducing or shortening words and MWEs to either fewer letters than their initial forms or to initials which is common in both academic and non-academic writings is active with PEs also. It impacts both the [E] and [N] elements. The outcomes of this shortening process divide into partial and full initialisms.

If the classification starts from the [E] element, a conundrum strikes the mapping, i.e., the PEs which include a noun and eponym initials [EI], such as *RRK model* (< *Rice-Ramsperger-Kassel model* is a statistical approach of the late 1920s and the early 1930s) and the *KAM theorem* (< Kolmogorov-Arnold-Moser).

The PEs which contain initials showcase two types of formulaic representations, i.e., those which associate both abbreviations and words in their full form and those which are made up of initials only.

a. Partially initialized PEs 1

i. [EI] + [EI] + [EI] + [N] $_{\text{noun in the singular}}$

BCG vaccine (< bacillus of Calmette and Guerin) vaccine
KAM theorem (*theorem*
KYP inequality (< Rudolf Emil Kalman, Vladimir Andreevich Yakubovich, Vasile Mihai Popov*)*
KZK equation (< Khokhlov-Zabolotskaya-Kuznetsov)

ii. [EI] + [EI] + [EI] + [EI] + [N]

FGLM algorithm also known as *the FLGM algorithm* (< Jean Charles Faugère, Patrizia M. Gianni, Daniel Lazard and Teo Mora)
LEPS method (< *London-Eyring-Polanyi-Sato)* [= method of calculation used in chemical kinetics]
RRKM theory (< *Rice-Ramsperger-Kassel-Marcus)* [= theory in chemical kinetics]

The uniqueness of the partial initialism *BCG vaccine* hides behind its first initial, which although a capital letter, is the reduction of the common noun *bacillus*, followed by the initials of two eponyms, to which *vaccine*, the other common noun is attached.

iii. [EI] + [EI] + [EI] + [N] $_{\text{noun in the plural}}$

BEA Systems (< Bill Coleman, Ed Scott and Alfred Chuang, the company founders)
(iv) [EI] + [EI] + [EI] + [N] + [N]
GKO coset construction (< Peter *Goddard*, Adrian *Kent* and David *Olive*)

Initialized or acronymic polylexical eponymisms that consist of four personal names, sometimes occur in alternate forms. For just one example, the mathematical formula *WKB method* or *approximation* (< *Wentzel*, *Kramers* and *Brillouin*), to which Harold Jeffreys's name was later added, benefits from four versions: the *JWKB, BWK, WKBJ, BWKJ approximation*.

b. Fully initialized PEs

According to the structure of its components, PEs can be constructed with initials both in the case of the [E] and the [N] elements. Such patterns will display the following formulas:

i. [EI] + [EI]

HP / hp (< William *Hewlett a*nd David *Packard*, read as Hewlett–Packard)

DHL (< Adrian *Dalsey*, Larry *Hillblom* and Robert *Lynn*, the founders' names)
AWK – a programming language (< Alfred *Aho*, Peter *Weinberger*, Brian *Kernighan*, its authors)

ii. [EI] + [NI(s)]

MFS (< Marfan Syndrome)
MJD (< Machado-Joseph Disease)
THS (< Tolosa-Hunt Syndrome)
LPSO (< Lloyd's Policy Signing Office, i.e. policies are signed by or on behalf of several insurers, be they the Lloyd's Underwriters or company insurers who work in cooperation)

iii. [EI] + [EI] + [NI]

EDS (Ehlers-Danlos Syndrome), BJR (Bezold-Jarisch reflex)

iv. [EI] + [EI] + [EI] + [NI]

OWRS/*Osler-Weber-Rendu syndrome* (< Henri Rendu (1896), Sir William Osler (1901), and Frederick Parkes Weber (1907)

v. $[\text{Adj I}]_{\text{adjective initial}}$ + [EI] + [NI]

IGP - inverse Galois problem
FFT - fast Fourier transform / DFT - discrete Fourier transform
NOE - Nuclear Overhauser Effect

vi. [Adj I] + [NI] + [EI] + [NI]

DTFT - discrete-time Fourier transform

vii. [Adj I] + [EI] + [EI] + [NI]

CARS - coherent anti-Stokes Raman spectrometry

viii. [Adj I] + [NI] + [P] + [Art] + [EI] + [NI]

SDAT - senile dementia of the Alzheimer type

ix. [Adj I] + [NI] + [EI] + [EI] + [NI]

HHSvKT - higher homotopy Siefert-van Kampen Theorem

x. [NI] + past participle initial [PPI] + [EI] + [NI]

SERS - surface enchanced Raman scattering

xi. $[\text{NI}] + [\text{EI}]_{\text{full name}}$ + [NI]

SMJNs - Sister Mary Joseph Nodules (an eponymic synonym for "an uncommon *metastatic malignancy of the umbilicus"*)

The percentage of polylexical eponymisms is very high, and hence they will be further divided into several categories presented at length in the following sections.

4.3.Hybrid PEs

The syntagm "hybrid eponyms" was used to designate a lexical category which lies "between traditional eponyms (Proper noun and generic name) and descriptive terminology, as in the case of *Siemens-Bloch pigmented dermatosis"* (Canziani 2011: 229) is a misnomer. It is a misnomer because the head in the illustrated PE is *dermatosis*, i.e., a common noun, not an eponym, preceded by two determiners, an attributively used past participle and a compound eponym. So, even if in front position, the [E] is instrumental.

Senso strictu, a "hybrid word" comes from the association of elements taken from different languages (McArthur 1996, 450), i.e. both elements which make a lexeme not a lexical formation originate in/from different languages. If the verb to *pasteurize*, which is decomposable into *Pasteur* (word/surname of French origin) + *-ize* (the Latin suffix), is an example of hybrid word, then *Siemens-Bloch pigmented dermatosis* would be a multi-word eponymic phrase or, in other words, a PE. A better name for such lexical patterns could be "eponymal hybrids", i.e., hybrids which contain eponyms. PEs distinguish between "eponymal hybrids" and "eponymisms within eponymisms", which are self-explaining denominations.

"Eponymal hybrids" is a syntagm in which emphasis is laid on "hybrid", highlighting the head of the noun phrase, while "eponymal", the determiner, accounts for features of the head.

Within the structure of complex eponymisms, personal names appear as either preceded or followed by more than one word. Since their structures are so variegated, our classification starts from the formations whose first element is the eponym. Its second section focuses on adjectives, which hold a front position within the eponymic structure, to finally consider genitival forms of eponyms followed by different other parts of speech.

PEs can be described by means of one of the following formulas:

i. [E] + [N] + [N]

Auger electron spectroscopy
Boltzmann transport theory
Cayley representation theory
Raman gain coefficient
Brillouin gain coefficient
Schrödinger wave equation

ii. [E] + [N] + [N] + [N]

Bierbaum scratch hardness test

iii. [E] + [N] + [PPh]/$_{\text{prepositional phrase}}$

Whitehead axiom for crossed module
Brenner tumour of the ovary

iv. [E] + extended [N]

Gibbs free energy of reaction
Zeeman-compensated laser acceleration

v. full name [E] + [NP]

Marcus Gunn jaw-winking syndrome

vi. [E] + [Adj] + [N]

Welcher basal line
Smith canonical matrix
Walsham gastric vein

vii. [E + E] + [N] in the singular

Alexander-Briggs notation
Bernoulli-Euler law
Birkeland-Eyde process

viii. [E + E] + [N] in the plural

Virchow-Robin spaces (med. perivascular spaces of the brain)

ix. [E + E + E] + [N]

Huelsman-Kervin-Newcomb filter
Lenstra-Pomerance-Wagstaff conjecture
Graft-Ollier-Tiersch graft

x. [E + E] + [Adj] + [N]

Eilenberg-Zilber natural transformation
Wigner-Seitz primitive cell

xi. [E + E] + [Adj] + [N] + [preposition +] noun

Banach-Cacciapolli fixed point theorem
Ridley-Jopling clinical classification of leprosy
Gauss-Seidel iterative method

xii. [E + E + E] + [N] + [N]

von-Neumann-Bernays-Gödel set theory

Although it was stated that "an eponymic denomination may associate several patronyms in a sequence but never more than three" (Monin 1996, 222), the four-eponym formulae below reflect the opposite:

xiii. [E + E + E / + E] + [N]

Bamatter-Franceschetti-Klein-Sierro syndrome
Charcot-Marie-Tooth-Hoffmann syndrome
Grothendieck-Hirzebruch-Riemann-Roch theorem
Havrda-Charvat-Daroczy-Tsallis entropy
Landry-Guillain-Barré-Stohl syndrome
Morgagni-Shereshevskii-Turner-Albright syndrome
Neumann-Lame-Clapeyron-Stefan problem (maths.)
Refsum-Thiébaut-Klenk-Kahlke disease
Rice-Ramsperger-Kassel-Marcus theory

The complex eponymisms whose first element is a noun or an adjective followed by an eponym can be described by one of the structures below:

xiv. [N] in the singular + of + [E]

canal of Schlemm
duct of Bellini
Kockerization of the duodenum
lines of Blaschko (imaging lines represent a pattern followed by many skin disorders)

xv. [N] + [Adj. E] + [N]

balloon Eustachian tuboplasty

xvi. [Adj] + [E] + [N]

critical Mach number
free Riemann gas
lingual Raynaud phenomenon
electrolytic Hoopes process

xvii. [Adj] + [E] + [N] + [N]

modified Wigner distribution function
cortical Lewy body disease

xviii. [Adj] + [E] + [E] + [N]

relativistic Bret-Wigner distribution
cubical Dold-Kan theorem
arithmetic Riemann-Roch theorem

xix. [Adj] + [N] + of + [E]

interstitial cell of Leydig
nucleated sheath of Schwann
serous glands of von Ebner

The complex eponymisms whose first element is an eponym in the genitive [EG], or a genitival eponym, can be described by one of the following structures

xx. [EG] + [N] + [N]

Buffon's needle problem
Grothendieck's specialization theorem
Urysohn's metrization theorem

xxi. [EG] + [Adj] + [N]

Hamilton's principal function
Fermat's Little Theorem
Newton's gravitational constant
Dirac's relativistic theory
Müller's orbital muscles

Alexander's horned sphere

xxii. [EG] + [Adj] + [Adj] + [N]

McNeal's anterior fibromuscular stroma

xxiii. [EG] + [N] + [PPh: P + Adj + N]

Dalton's law of partial pressures

Maslow's hierarchy of human needs

Einstein's field equations for general relativity

Riemann's theory of trigonometric series

Fizeau's equal thickness interference fringes method

xxiv. [E] + [EG] + [Adj] + [N]

Hochschild-Serre's spectral sequence

xxv. [[E] + [E] + [E] + [EG] + [N]

Laurence-Moon-Bardet-Biedl's disease/syndrome

The structure of this idiom described in the formula below is an example of [E] in end position:

xxvi. [[N] $_{\text{in the singular/plural}}$ + of + [E] [+ [E]]

sheath of Key and Retzius,

laminae of Rexed (neuroanatomist)

A few atypical structures hardly devising any pattern regularity and the above mentioned three denominations with well-defined structures, which associate personal names with other similar creations, have been identified only in professional languages.

Eponymal hybrids cand be described with the following formulaic patterns:

xxvii. [EG] + [Adj] + [NP]$_{\text{[noun + adjective + noun]}}$

Axenfeld's posterior embryotoxon-juvenile glaucoma

xxviii. [EG] + [EG] + [NP]$_{\text{[adjective + adjective + noun]}}$

Aran-Duchenne spinal muscular atrophy

xxix. [EG] + [EG] + [EG] + [PPh]

Keith-Wagener-Barker Classification of Hypertensive Retinopathy

4.4.PEs within PEs

The last category of PEs represents a new stage in the compositionality of such formations used to convey a well-defined meaning. As the search identified a rather unexpected type of complex PEs which join two E-isms, they were named "eponymisms within eponymisms", by analogy with similar concepts (a play within a play, for one example. These PEs within PEs are constructed by means of the following patterns:

i. [[EG] + [E-ism]]

Bresenham's algorithm (< Jack *Bresenham* + *algorithm* < *al-Khwarizmi*)

Floyd's algorithm (mathematical procedure resorted to when in search for finding the shortest path between two graph vertices)

D' Arsonval galvanometer (< d'Arsonval + galvanometer < Galvani)

ii. [[EG]+ [D + EG + N]]

Dulbecco's modified Eagle's medium

iii. [[E-ism] + [P] + [E-ism]]

Neron-Severi group of Kummer surfaces

Bier Block with Esmarch Bandage

Weyl vector of a compact Lie group

Robert-Trautman equations of Petrov type III

iv. [[E-ism] + [P] + [E-ism]] +[N]

the Field–Noyes model of the Belousov–Zhabotinskii reaction

v. [[EG] + [E-ism]]

Grothendieck's Galois theory
Catalan's Marsenne conjecture
Tutle's Hamiltonian theorem
Wiener's Tauberian theorem
Shioda's theory of Mordell-Weil lattices
Snedecor's F distribution

vi. [[Adj] + [E-ism] + [[N]+ [P] + [E]]

non-trivial Galois action of Gal

Although a few particularizing taxonomies to group multiword eponymisms have been made and a few of their distinctions have been embraced in the foregoing, hardly a word has been written about these lexical superstructures which join to produce "eponyms within eponyms". As in other cases, "eponymisms within eponymisms" are peculiar to the scientific and medical although they have been used in the economic, political or even historic terminologies on rare occasions.

Conclusions

Eponymisms, which have been severely criticized for at least a century, and against which bitter eradicating campaigns are still in progress, defy the odds and continue to come into being and evolve. They have come a long way from a few modest units like *babesiosis* (< Victor Babes, Romanian bacteriologist) or *brucellosis* to seven-word formations.

This paper attempted to complement the existing mappings of eponymisms, which most often focus on binomials, such as *Abel's test, Hoffman coding* and *Diophantine equation*. Unlike preceding literature, this essay unfolded a thorough description of the typologies of polylexical eponymisms and grouped them into three structural taxa of such complex frozen expressions representing lexical entries in specialist dictionaries.

The examples selected for their instructive force play their well-defined role in terminologies, but they may, at the same time, create difficulty in the process of their learning, understanding and usage. Being based on both dictionaries of idioms and dictionaries of eponyms, this paper brings to light numerous examples and (re-)confirms the richness and flexibility of the English lexicon.

BIBLIOGRAPHY:

1. Agrawal, N.K. et al., 2025, "Reflections on eponyms in musculoskeletal radiology: enhancing communication and pellucidity in patient care", *Postgraduate Medical Journal* 101, 1202: 1328–1329.
2. Alves, D. et al., 2024, "Multi-word Expressions in English Scientific Writing", pp. 67–76, *Proceedings of LaTeCH-CLfL,* Association for Computational Linguistics.
3. Block, S., 2024, "There is a longstanding tradition in the medical world of naming diseases and conditions after individuals who made valuable contributions to their discovery", *Medical Journal of Australia* 221(6): 1.
4. Brownstone, N., 2025, "Misnomers, Eponyms, and 'Buzzwords/Phrases' ", *The Ultimate Medical Student Guide to Dermatology*, Springer.
5. Canziani, T., 2011, "The status of medical eponyms: advantages and disadvantages", in *Teaching Medical English: Methods and Models*. p. 225-238, Polimetrica, Italy.
6. Chala, D.et al., 2024, "Stop using racist, unethical, and inappropriate names in taxonomy", *PNAS 121, 45, e2415490121*
7. Cole, Julio H., 2005, "On Eponymy in Economics", *The Independent Review* X(2): 121-131.
8. Cowie, A.P., 1992, Multiword lexical units and Communicative language teaching. In P. J. Arnaud and H. Bejoint (eds.). *Vocabulary and Applied Linguistics*. London: Mac Millan Academic & Professional Ltd., 1-12.
9. Gélisse P, et al., 2025. "History of Lennox-Gastaut Syndrome: An electro-clinical voyage in search of an epileptic syndrome". *Seizure* Dec; 133:251-260.
10. Guedes P. et al., 2023, "Eponyms have no place in 21st-century biological nomenclature". *Nature Ecology and Evol*ution 7 (8):1157–1160.
11. Karavaeva, T.L., 2011, "Structural and Semantic Types of Eponyms", *Vypusk* 14, 80-87
12. Kucharz, E. J., 2020, "Medical eponyms from linguistic and historical points of view", *Reumatologia,* Aug 31;58(4):258–260
13. Kennedy, Chris and R. Bolitho, 1984, *English for Specific Purposes*. London: Macmillan
14. Kundu, AKR, Charcot in Medical Eponyms, in Journal of the Association of Physicians of India, 2004, 52, 716-718.
15. Manz, N. and Ian McCullough, 2025, "Eponyms in Science: how long can they get?" *Scientometrics* 130: 3455–3482.
16. Manz, Niklas and Ian McCullough. 2025. "Eponyms in Science: how long can they get?". *Scientometrics* 130, 3455–3482
17. McArthur, T., 1992, *The Oxford Companion to the English Language,* Oxford: Oxford University Press.
18. Monin, S., 1996, "Termes éponymes en médecine et application pédagogique", *ASp* [En ligne], 11-14, 217-237.
19. Moon, Rosamund, 2015, "Multi-word items", in Taylor, John R. (ed.). *The Oxford Handbook of the Word,* pp. 120-140. Oxford: Oxford University Press.
20. Nieradko-Iwanicka, B., 2020, "National eponyms in medicine", *Reumatologia* 58:56-57.
21. Pierini, P., 2008, "Opening Pandora's Box: Proper Names in English Phraseology", *Linguistik online*, 36, 4/08, pp. 43-58.
22. Popescu, Cristina-Mihaela and Floriana Popescu, 2023, "Onymic Binomials in English and Romanian Medical Nomenclatures", *Analele Universitatii Dunarea de Jos din Galati. Fascicula XXIV. Lexic comun, lexic specializat* 29(1): 208-222.

23. Pretorius, L., 2024, “Demystifying research paradigms: Navigating ontology, epistemology, and axiology in research”. *The Qualitative Report*, 29(10), 2698-2715.
24. Pritchard, B., 1998, “On the Collocational Potential of the Dictionary Corpus”, *Filologija* 30-31, 285-304.
25. *Reumatologia*; 58(4):258- 260.
26. Smith, N.E.C., 2024, “Call me by your name: Considerations of DNA sequences as types within wider discussions on fungal nomenclature”, *Mycology* 15, 2: 137-143.
27. Stigler SM (1983) Who Discovered Bayes’s Theorem? American Statistician, Nov. 1983, 37: 290-96
28. Svensen, B., 1991, *Practical Lexicography*, Oxford: Oxford University Press
29. Tainmont. J., 2008, “The eponyms of the anatomical triangles of the neck”, *B-ENT* 4, 259-268
30. Tasovac, T. et al., 2020, “Encoding polylexical units with TEI Lex-0: A case study”. *Slovenščina* 2.0, 8(2): 28–57.
31. Tekiner et al., 2025, “Trauma eponyms (1837–1950): a comprehensive historical review”, *Journal of Trauma and Injury* 38(3): 168-80.
32. Thomas KS (1992) The development of eponymy; A case study of the Southern blot. Scientometrics
33. van Ruth S, Toonstra J: Eponyms of Sir Jonathan Hutchinson. Int J Dermatol. 2008;47:754-8.
34. Venes, D., 2017, *Taber’s Cyclopedic Medical Dictionary*, 23rd edition, Philadelphia: F. A. Davis Company
35. Warren, Jason, 2024, “Neurological eponyms? Take your Pick”, *Practical Neurology*, Nov 17;24(6): 535-544.
36. Werneck, Alexandre L. and Fernando Batigália, 2011, “Anatomical eponyms in cardiology from the 60 to the XXI century”, *Rev Bras Cir Cardiovasc* 26(1): 98-106.
37. Woywodt, A. et al., 2010, “Tainted eponyms in medicine: the “Clara” cell joins the list”. *European Respiratory Journal*, 36, 706-708.
38. Yale SH, et al., 2025 “Hakim disease: a new eponym for idiopathic normal pressure hydrocephalus”. *J Neurosurg Sci*. Oct, 69(5):434-435.
39. Zgusta, L. 1971, *Manual of Lexicography*. Mouton.
40. Zheng, J. and Carl A. Gold, 2019, “Eponyms are here to stay. Usage in the literature and among current neurology trainees”, *Neurology*, 94(6): 257-264.
41. https://en.wiktionary.org/wiki/multi-word_expression#:~:text=(linguistics)%20A%20lexeme%2Dlike%20unit%20made%20up%20of,of%22)%2C%20or%20a%20phrasal%20verb%20(%22buy%20off%22).

(RE)DISCOVERING METAPHOR IN SPECIALISED LANGUAGES

Simina Badea
Assoc. Prof., Phd, University of Craiova

Abstract: *In specialised language or discourse, metaphor does not have an ornamental role, as a figure of speech, it is a source of conceptualisation and/or denomination, its purpose being to fill a lexical void. Specialised metaphor can be analysed both from the perspective of the concept it expresses and at the level of linguistic realisation, a level which actually reflects the terminological metaphor. The two domains, linguistic and conceptual, are in a constant connection and interaction, words outlining and giving consistency to the conceptual world. Metaphor is based on analogy and transfer, and the context is essential in establishing its coordinates and fixing conceptual features to different degrees. The article highlights a series of characteristics and functions with a complex semiotic value that metaphor fulfils within specialised languages, with reference to different discourses (legal, medical, military, economic, etc.). It must also be noted that, in general, culture shapes language, and in specialised fields terminological metaphor absorbs the cultural values and experiences of a community, while also influencing professional thinking and identity.*

Keywords: *specialised languages, terminological metaphor, conceptualisation, denomination, cultural identity*

1. Introduction

Metaphor is one of the most analysed and debated rhetorical figures. Theorists have established definitions, substantiated functions and characteristics, shedding light on a plethora of fields where metaphor can be studied and applied, thus "asserting its importance in shaping and expressing different aspects of experience" (Rogobete 2008: 6).

The study of metaphor clusters around various, sometimes contradictory, approaches or positions, for example contextualist cognitive pragmatics (Récanati 2004), denying metaphor the vivacity *in statu nascendi*, vs cognitive semantics (Lakoff and Johnson1980), which qualifies any metaphor as a "living metaphor" because, by structuring our thoughts and actions, it becomes part of our lives (Oskui 2006: 63). This latter experientialist approach has become widely known and influential in linguistic and philosophical research, seeing metaphor as a mapping or correspondence between two conceptual domains: the source domain, more concrete, a source of inferences due to its sensory accessibility, and the target domain, more abstract, to which inferences are applied.

The linguistic expression of metaphor alters three extralinguistic dimensions: the referential dimension, calling a thing by a name which does not belong to it; the cognitive dimension, applying a concept to an object beyond its scope; and the enunciative dimension, imposing on the interlocutor an interpretation which is not found in common language (Oskui 2006: 64).
Moeschler and Reboul (1999: 375-391) highlight two theories of metaphor: the constructivist approach, which practically reunites literal and non-literal discourses by strongly reducing the difference between them, and the non-constructivist approach (prevailing in contemporary studies), which delineates the two types of discourses, focusing, at the same time, on the literal meaning as opposed to the figurative one.

2. Metaphor in specialised languages

Specialised metaphor can be analysed both from the perspective of the concept it expresses and at the level of linguistic realisation, a level which actually reflects the terminological metaphor. The two domains, linguistic and conceptual, are in a constant connection and interaction, words outlining and giving consistency to the conceptual world. Metaphor is based on analogy and transfer, and the context is essential in pinpointing it and fixing conceptual features to different degrees.

In the field of terminology, a prescriptive discipline, metaphor was hard to accept for many years. The existence of polysemous terms in specialised or technical texts, which were expected to present information in a clear, precise and non-ambiguous manner, was unconceivable. However, Temmerman (2000) pays tribute to metaphor and its role in lexicalization processes in terminology, offering a new perspective in contrast with the traditional view according to which metaphor should be replaced by a literally equivalent term describing denotative meaning. She develops a Sociocognitive Theory of Terminology, in which she argues that our sensory perception partly contributes to the understanding of scientific and technical knowledge, and that diachronic analyses are extremely important for the exploration of term meaning at a certain time. What the Sociocognitive Theory of Terminology proposes is that, "in relation to the units of understanding, both univocity and polysemy, as well as synonymy, can be functional, and that figurative expressions are part of terminological descriptions" (Siqueira & *al.* 2009: 161), where the phrase used by Rita Temmerman, "units of understanding", refers to "terms". Siqueira *& al.* (2009: 173) note that conceptual metaphors are frequent in the terminographical work on environmental law they consulted, because they are "inherent to language". Such metaphors as *dentro* [in], *através* [through] and *alto* [high] delimitate literal and metaphorical meanings more clearly, whereas *lesão* [injury], *centro* [center], *banco* [bank/bench] and *visar* [to look at/to target/to aim at] are less typical from the standpoint of this categorical delimitation, metaphorical extensions accounting for the polysemy of terms.

Oliveira (2005, 2009, 2010) tries to define and establish the coordinates of metaphor in specialised languages or terminological metaphor. She advances the idea that it refers to a collection of relationships which have been transposed and have become canonical after long use, responding to psychological and social needs: cause and effect, law, etc. Metaphor has an operational function serving to bring order into our thoughts. If employed appropriately and deprived of ambiguities and approximations, metaphor may be an instrument of knowledge in terminology, enabling scientists to communicate ideas distinctly. It is therefore important to establish frameworks which are not subject to change, to foster coherence or logical compatibility and to shape language in order to find solutions (Oliveira 2010: 204-206). Beyond the cognitive function, terminological metaphor "facilitates the evocation of analogous situations, the discovery of needs, alternatives, and solutions in a completely different context. The purpose of terminological metaphor is to rework, reinterpret, and reframe" (Oliveira 2010: 205).

When metaphor becomes formally established in a specialised language, it becomes a terminological metaphor, a manipulation and application tool in a certain scientific field. This type of metaphor "aims for an ideal of intellectualisation, i.e. terminological precision, conceptual systematisation, and emotional neutrality, unlike rhetorical metaphor" (Oliveira 2005). The characteristics of a terminological metaphor are "univocity, monoreferentiality, lack of rhetorical and connotative effects" (Druță, Vieru, Vlas 2023: 9). But in all scientific disciplines, terms cannot label concepts in a totally conventional, univocal and unambiguous way, and there are situations in which new concepts are not clearly specified enough, so that a label term cannot be applied to them, which leads to metaphorical formulations. (Boyd 1993, in Druță, Vieru, Vlas 2023: 9).

The essential contribution of metaphor in the creation of terms has been studied by both terminologists and epistemologists, with the two approaches finding more and more common ground after the 2000s. In the 1990s, terminologists paid attention to the mechanisms of metaphor-based terminogenesis, considering the naming capacity of this figure of speech, used as a resource for coining accessible and understandable terms. On the other hand, epistemologists were concerned with the heuristic power of metaphor, seen as an interaction of concepts, which provides access, along with analogy, to abstract notions characterizing scientific discoveries (Rossi 2014: 713).

According to Oliveira (2009, in Rossi 2014: 714), there are several functions performed by metaphor in specialised languages: a *denominative* function, when metaphor - usually an isolated catachresis - serves to fill a denominative gap in a specialised field, e.g. *l'induit à cage d'écureuil* (squirrel-cage rotor, a specific type of rotor used in a squirrel cage induction motor) in photovoltaic terminology; a *heuristic* function, when metaphor acts as a trigger to establish analogies and fosters the understanding of new theories; a *hermeneutic* function, when metaphor facilitates the immediate understanding of abstract scientific concepts, Oliveira mentioning the example of the *Novacor* patent, which is more accessible in its metaphorical form *cœur de lion* "lion's heart"; an *informative* function, when metaphor has an explanatory role, particularly for non-specialist speakers; a *didactic* function, when metaphor serves to help learners in a specific field, gradually helping them move from the status of layperson to that of specialist.

In specialised language or discourse, metaphor does not have an ornamental role, as a figure of speech, it is a source of conceptualisation and/or denomination, its purpose being to fill a lexical gap, or it has a heuristic role (Skoda 1988). The heuristic function of metaphor was also discussed by Aristotle, who emphasised its iconic effect. This function resides in the "capacity to make us see one thing as another and to inspire intuition" (Oliveira 2010: 208). It concerns the semantic and cognitive research methods aiming to discover linguistic units that denote the abstract images of the "objects". The terminologist compares the features of the preconceptual model and/ or a connected field and carries out heuristic research into the characteristics or concepts which are to be designated. Analogy is a very effective method in naming and it consists of "discovering/ analysing to what extent a 'model' (object, phenomenon, cultural act) is similar in form, content, function, feature to the 'object' whose abstract image is to be designated" (Butiurcă 2015: 73)

Through its "denominative, functional and informative value", a specialised metaphor revalidates the status of term. In a process of scientific naming, it assigns a name to a referent. For example, the French verb *bander* means "to bind". In medical terminology, the Romanian term *bandă* (< F. *bande,* G. *Band*) is a metaphorical construct formed by analogy and refers to a strip of tissue that unites/ binds two organs. It also refers to close frequencies in the electromagnetic spectrum or to an area in an absorption or emission spectrum (Butiurcă 2015: 72). In law, the verb *bind*, which in Old English (*bindan*) meant "to tie up with bonds" and "to make captive; to cover with dressings and bandages" (OED), developed a legal meaning, i.e. to oblige, to constrain by legal force (to confine as if with bonds): The court's decision *binds* them to pay damages. The image of bonds generates in one's mind the idea of restrictions imposed by legal authority. *Bind* is also a noun and an essential element in the creation of other metaphorical constructs: the moral *bind* of the law. Along the same line, a *binding* agreement is a legally enforceable promise that creates rights and especially obligations for both parties.

Approaching metaphor in economic sciences, Elena Predescu (2003: 227) mentions its metalinguistic function and argues that metaphor is determined by the need to give a name to a newly emerged reality, thus entrenching a concept for which there is no satisfactory equivalent in a form of verbal expression.

However, economic discourse is often subjective, manipulative and creative especially in consumer-oriented domains like marketing, or in its popularizing variants like mass-media. Metaphorical terms find their way even in texts with a high degree of specialisation and designate economic concepts (*invisible hand of the market, market fluidity, tax haven*, etc.) (Druță, Vieru, Vlas 2023: 9-10). One may notice the anthropomorphic implications, as well as those of an interdisciplinary scientific nature, and the potential link to the spiritual dimension of human existence.

The idea that metaphor is "manipulative and misleading" appears in the field of law, too (Richard 2014), as this figure has been present in legal discourse since ancient times, often as a strategy of persuasion. Language, and more specifically metaphor, mirrors our perception of the surrounding reality, shaping our thoughts. Commercial law seems to have a tendency toward metaphorical terms, due to the rapid change and development of trade relations around the world (*the silent partners, hedge funds, collusion, shell-company; competition watchdogs, predatory pricing, whistleblowing/whistleblowers, the corporate veil*, *opening bankruptcy procedure, entering into a contract*, etc.), whereas doctrinal metaphors occur in court rulings and phrases like *a will, legal dispute, lodge an appeal, fight the case, suffer damage, the injured/ affected party* are pervasive in civil law. The branch of criminal law contains metaphorical terms like *blackmail, white-collar crime, inflict/ impose punishment*, etc (Kordić 2023).

Sometimes, specialised metaphors are not found in terminological dictionaries, doctrinal works, codes or the like. Let us take the example of "militarese". In an attempt to establish a basic typology of military metaphors and to describe their discursive function within American military discourse, Saber (2006) analyses the language produced by the American armed forces, their dissemination being limited to or controlled by these circles. Although some might think that new equipment or tactics require new names and enable the emergence of metaphors, it has been noted that lexical gaps are usually filled by acronyms. "The use of metaphor by the military is a mechanism of symbolic production, one of the many devices for asserting identity that underpin military culture" (Saber 2006: 186). Songs, on the other hand, and especially *cadences*, intended to be often sung during drills, reflect the collective imagination of the military environment, constituting the cultural unity of the military and expressing, metaphorically, the archetypal qualities of the group. A squad, for example, describes itself as a merciless pack of war dogs. Militarese has many components: other tropes (metonymy: a *full bird* is a colonel, with respect to the insignia on the collar of the shirt); repurposed acronyms (NATO, meaning "no action, talk only", criticism implying that the North Atlantic Treaty Organization is slow, even ineffective, despite its diplomatic means to prevent and avoid conflicts); fake acronyms (BOHICA, meaning "bend over, here it comes again" and mainly relating to unpleasant tasks or situations); truncations (Mid Rats, alluding to "midnight rations"); slang terms ("jamoke" referring to coffee in the US Navy) and many other metaphorical networks, such as the animal or geographical metaphor, the metaphor of leisure (Saber 2006: 187-192).

3. Conclusion

Research in metaphor has demonstrated "its central position within any human discourse" (Rogobete 2008: 7) and it is difficult to find a discipline that would completely ignore the support that metaphor could bring in making connections and finding a new significance or a new term.

In the conclusion of this paper, we would like to draw attention to the cultural dimension of metaphor and term formation, a dimension recognized in an increasing number of studies.
Specialised terms bear the mark and influence of the culture which generated them: conceptualisation is filtered through the culture of origin, with outstanding consequences for the dynamics of terminological standardisation. Given the social and cultural nature of any

language system, its creative force can have an impact on the management of terminological resources accounting for meaning evolution (Temmerman 2007).

Since metaphor is culture-bound, depending on the type of discourse, it may echo military culture as a mechanism of symbolic production, recognition and affirmation of military identity, it may heavily rely on Greco-Roman preconceptual patterns in medical terminology, or become communicative and manipulative in law and economics, where one of its aims is to present concepts in a concise, vivid, and often enticing manner. The type of text and professional context/ setting dictate or influence the creation of metaphors and cultural grounding affects terminology transfer from one community to another.

BIBLIOGRAPHY:

1. Boyd, Richard (1993). "Metaphor and theory change: What is 'metaphor' a metaphor for?". In Andrew Ortony (coord.), *Metaphor and Thought*, second edition. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 481-532.
2. Butiurca, Doina (2015). *Lingvistică și terminologie. Hermeneutica metaforei în limbajele de specialitate*. Iași: Institutul European.
3. Druță, Inga, Vieru, Lidia & Vlas, Mariana (2023). "Metaphor in Marketing Language". *Philologia LXV*, ianuarie-aprilie 2023, pp. 7-16.
4. Kordić, L. (2023). "Metaphors Lawyers Live by". *Int J Semiot Law* 36, pp. 1639–1654.
5. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
6. Moeschler, J., Reboul, A. (1999). *Dicționar enciclopedic de pragmatică.* Carmen Vlad, Liana Pop (tr.). Cluj: Echinox.
7. Oliveira, Isabelle (2005). "La métaphore terminologique sous un angle cognitif". *Meta, 50*(4). https://doi.org/10.7202/019923ar (accessed 2 October 2025)
8. Oliveira, Isabelle (2009). *Nature et fonctions de la métaphore en science: L'exemple de la cardiologie*. Paris: L'Harmattan.
9. Oliveira, Isabelle (2010). "La metaphore est-elle la marque de l'insuffisance de l'esprit?". *Filologia e Linguística Portuguesa 12*(2), pp. 203-210.
10. Oskui, Daniel (2006). "Le texte comme milieu naturel de la métaphore – ou pourquoi un lion n'est pas toujours courageux". In C. Cortès (ed.), *La métaphore: du discours général aux discours spécialisés. Cahier du CIEL 2000-2003*, Paris, pp. 61-96.
11. Predescu, Elena (2003). *Discursul ştiinţific economic*. Constanţa: Editura Ovidius University Press.
12. Récanati, F. (2004). *Literal Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Richard, Isabelle (2014). "Metaphors in English for Law: Let Us Keep Them!". *Lexis - Journal in English Lexicology* 8, pp. 1-19.
14. Rogobete, Daniela (2008). *Metaphor. Between Language and Thought.* Craiova: Editura Universitaria.
15. Rossi, Micaela (2014). "Métaphores terminologiques: fonctions et statut dans les langues de spécialité". *SHS Web of Conferences, 8*, pp. 713-724.
16. Saber, Anthony (2006). "Métaphore et culture professionnelle chez les militaires américains". In C. Cortès (ed.), *La métaphore: du discours général aux discours spécialisés. Cahier du CIEL 2000-2003*, Paris, pp. 185-195.
17. Siqueira, Maity & *al.* (2009). "Metaphor identification in a terminological dictionary". *Ibérica* 17, pp. 157-174.
18. Skoda, F. (1988). *Médecine ancienne et métaphore, le vocabulaire de l'anatomie et de la pathologie en grec ancien.* Paris: Peeters.

19. Temmerman, Rita (2007). “Les métaphores dans les sciences de la vie et le situé sociocultural”. *Les Cahiers du Rifal*, 26, décembre 2007, pp. 72-83.
20. Temmerman, Rita (2000). *Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach*. Amsterdam: John Benjamins.
21. *Online Etymology Dictionary* (=OED), available at: https://www.etymonline.com/

FUNCTION AND FORM OF ENGLISH SLANG IN THE DIGITAL COMMUNICATION OF ROMANIAN YOUTH

Iulia Para
Assoc. Prof., PhD, West University of Timișoara
Mihaela-Elisabeta Proteasa-Popuța, Assist. Prof., PhD, West University of Timișoara

Abstract: *This study investigates the integration of English-origin slang into the digital communication practices of Romanian youth, focusing on both linguistic structure and sociocultural function. Drawing on a corpus of naturally occurring online discourse from social platforms such as TikTok, Instagram, Reddit, and Facebook, the research explores how slang expressions like slay, lowkey, ghost, and NPC are employed and adapted within Romanian contexts. The analysis reveals that these slang items function not merely as borrowed vocabulary but as performative tools used to construct identity, signal group belonging, and express evaluative or affective meanings. Through morphological adaptation, syntactic blending, and code-mixing, Romanian youth creatively integrate English slang into their language, resulting in a hybrid discursive style. The findings underscore the role of English as a symbolic linguistic resource and highlight the interplay between digital culture, globalization, and local linguistic agency. Ultimately, the research offers insights into contemporary sociolinguistic change and the evolution of intercultural youth identities.*

Keywords: *English slang, digital discourse, linguistic hybridization, identity construction, online communication*

1. Introduction

In recent years, the language of Romanian youth has undergone significant transformation, driven in large part by their immersion in globalized digital environments. Among the most striking features of this transformation is the widespread adoption of English-origin slang in everyday online communication. Words and expressions such as *lowkey*, *slay*, *ghost*, *rizz*, and *NPC* have become part of the linguistic repertoire of Romanian adolescents and young adults, particularly in social media spaces and online communities. These terms often appear not as isolated borrowings but as integrated elements within Romanian utterances e.g. *a ghostui pe cineva*, *e lowkey ciudat*, *o tipă slay-uită*, demonstrating processes of morphological and syntactic adaptation.

While lexical borrowing from English into Romanian is not a new phenomenon, the current trend of digital slang reflects a more complex sociolinguistic dynamic. It is not only a matter of vocabulary but also a reflection of identity performance, generational distinction, and cultural affiliation. English slang serves both stylistic and symbolic functions, enabling young speakers to construct an in-group ethos, express affective stances, and align themselves with global youth culture. These practices are not random or superficial; they are socially meaningful and discursively strategic.

Our paper explores the intersection of language, culture, and identity in the digital communication of Romanian youth, focusing on the form and function of English slang. It seeks to understand how these linguistic imports are adapted, what roles they play in online interaction, and what they reveal about contemporary language change in a digitally mediated, globally connected society.

2. Literature Review

The infiltration of English-origin slang into non-Anglophone youth communication has been the subject of increasing scholarly attention under the broader domains of language contact, globalization, and digital discourse, as well as of the press and parents who try to understand what nowadays teenagers communicate. One foundational concern relates to the prestige and ideological status of English as a global lingua franca. David Crystal (2011) argues that English occupies a dual role in the online environment: as a medium of global connectivity and as a vector for linguistic innovation and borrowing. Building on that, Fairclough (2003) identifies how English functions not only linguistically but socially, as a marker of modernity, youth culture and global alignment.

Turning specifically to youth language and slang, the sociolinguistic theorisation by Tagg (2020) focuses on the playful, evaluative and identity-oriented dimensions of slang in digitally-mediated youth discourse, reflecting attitudes, stance and affiliation. At the intersection of identity and language use, Bucholtz and Hall (2005) emphasise how youth deploy linguistic variation as a resource for indexical identity construction, peer alignment and boundary-marking.

The concept of metrolingualism, proposed by Pennycook (2007), asserts that contemporary urban youth fluent in digital media draw on multiple linguistic repertoires in hybrid ways, which is a perspective highly relevant to the blending of English slang into other language systems. This hybridity is echoed in scholarship on digital sociolinguistics: for example, research on "netspeak" and emotive online registers emphasises the affordances of new media for creative language use and non-standardisation (Para, 2011).

In Romanian linguistics, Anglicisms and loan-adaptation processes have been addressed by Popescu (2023) in his historical overview of lexical borrowing in Romanian media and advertising. However, the specific phenomenon of English-origin youth slang in online discourse remains under-explored in the Romanian context. To this end, the contribution of Para (2011) merits specific note: in the edited volume *Language in the Digital Era* she explores "the evolution of language in the digital environment" and provides foundational analyses of online communication and netspeak among Romanian and international youth.

Emerging empirical research offers further insights into youth slang itself. For example, Shtaltovna (2022) examines "Functional Parameters of English Youth Slang Neologisms," outlining how youth slang reflects "linguistic democratization" through emotive, appellative, vocative and aesthetic functions. Meanwhile, Pesina (2024) highlights that youth slang operates not simply as lexical variation but as a "social language code" serving distinct communicative intentions including evaluation, solidarity and humour. Across these works, recurrent themes include: (i) the mobility and volatility of slang lexicon; (ii) its role in stylisation and identity; (iii) morphological adaptation and syntactic integration across languages.

Moreover, broader typologies of slang (Ye, 2019) delineate the features of youth slang across languages: spontaneity, informal register, peer-group indexing and resistance to standard conventions. These typologies provide a useful grounding for analysing the hybridisation of English slang in other language contexts such as Romanian. Finally, studies of English-loan infiltration into youth slang (Tsibizova and Galankina, 2021) document the prevalence of English borrowings in Russian youth discourse, offering a useful comparative framework for Romanian.

While these studies offer valuable insights into the global dynamics of English slang and youth identity, a focused examination of how such expressions are appropriated, adapted, and functionally deployed in Romanian digital discourse is still lacking. The present research addresses this gap by outlining its specific scope, objectives, and analytical orientation.

3. Scope and Objectives

This study is situated at the intersection of sociolinguistics, contact linguistics, digital discourse analysis, and communication studies, with a focus on the role of English-origin slang in Romanian youth digital interaction. The research concentrates on informal, peer-oriented communication as observed on platforms such as TikTok, Instagram, Reddit, and Facebook, environments where slang functions as both a linguistic innovation and a tool for social positioning, affective expression, and identity construction.

The analysis centres on a corpus of approximately 100 English-origin slang expressions used by Romanian adolescents and young adults. It examines their morpho-syntactic integration into Romanian, their semantic categorisation, and their pragmatic deployment in digital discourse. Specifically, the study seeks to understand how these lexical items are adapted structurally (e.g. through suffixation, inflection, and syntactic blending), how they express communicative functions such as humour, irony, stance-taking, and group belonging, and how they reflect broader processes of cultural hybridisation and alignment with transnational digital culture.

In addressing these aims, the study contributes to the growing field of digital sociolinguistics and youth language research, offering both empirical and theoretical insights into how global English resources are re-contextualised within localised, digitally mediated linguistic repertoires.

4. Methodology

The present research employs a qualitative, corpus-based approach rooted in discourse analysis, contact linguistics, and sociolinguistics. Its aim is to explore the forms and communicative functions of English-origin slang as used by Romanian youth in digital environments. The research is interpretive in nature, prioritizing the observation of spontaneous and authentic linguistic behaviour as it unfolds in informal, online spaces. In alignment with current directions in digital sociolinguistics (Tagg, 2020; Crystal, 2011), the study foregrounds naturally occurring language as a critical data source for understanding contemporary language innovation and hybridity.

The empirical basis of the analysis is a self-compiled corpus of approximately 100 English-origin slang items found in Romanian digital communication between 2023 and 2025. Data were sourced from publicly accessible online platforms that serve as key domains of youth discourse, including TikTok, Instagram, Reddit, and Facebook, as well as Romanian journalistic outlets such as Digi24.ro, Hotnews, and Vice România. These platforms were selected due to their role in shaping peer-group language and identity performance. Additional reference was made to user-generated lexical resources such as Romanian online slang glossaries and Urban Dictionary entries, allowing for comparative insight and contextual clarification. All data were anonymized and consisted of written, orthographically represented language, including stylized forms, non-standard spellings, and platform-specific punctuation conventions.

The analytical process followed a threefold progression. First, English-origin slang terms were identified and categorized according to semantic domain (e.g., evaluation, irony, social identity, affect), degree of integration into Romanian (e.g., direct borrowing, hybrid formations), and relative distribution across platforms. Second, a structural analysis was conducted to observe morphosyntactic integration, including verbal derivation (*a ghostui*, *a flexa*), inflectional morphology (*slay-uită*, *vibe-uri faine*), and syntactic embedding or code-mixed phrases (*e lowkey ciudat*, *a dat un flex major*). This allowed for the identification of emerging hybrid grammatical patterns. Third, the items were analysed in context with a focus on their pragmatic and discursive functions, namely, how they perform acts of identity, express affect or stance, convey irony or humour, and align users within digital hierarchies. The analysis

draws on Bucholtz and Hall's (2005) framework for identity and indexicality, as well as Martin and White's (2005) Appraisal Theory to understand evaluative and interpersonal dimensions of language.

Moreover, the concept of *enregisterment* (Agha, 2007; Coupland, 2007) captures how slang terms such as *based*, *NPC*, or *slay* acquire socially recognizable meanings across discourse communities, allowing users to style themselves linguistically. These forms are not only lexical units but part of performable styles that index alignment with specific subcultures or digital affective currents.

Similarly, Silverstein's (2003) notion of *indexical order* helps trace how slang circulates through stages of semiotic revaluation, from subcultural irony to mainstream adoption, altering their ideological and affective resonance. Combined with Pennycook's (2007) concept of *metro-lingual performance*, these theories reveal how slang is not merely adopted but repurposed in highly contextualized, socially meaningful ways in Romanian digital communication.

Additionally, the theory of *platform vernaculars* (Squires, 2016) invites us to treat digital slang not as monolithic but as shaped by the affordances of each platform. For instance, terms such as *rizz* or *mid* acquire different semiotic textures when deployed in TikTok audio captions versus Reddit threads. These perspectives allow for a more refined understanding of slang as a multimodal, socially embedded, and affectively charged resource, not only for linguistic expression but for stylistic performance, stance-taking, and group alignment.

Ethically, the research complies with guidelines for Internet-mediated linguistic studies. Only publicly available data were used, and all user identifiers, timestamps, and personal references were removed. No direct contact with users or access to private content was involved, and examples were selected purely for analytical purposes, with attention to preserving speaker anonymity.

A final methodological contribution of this study is the proposal of an *Anglicism continuum*, a conceptual tool designed to assess the linguistic and cultural integration of English-origin slang in Romanian. On one end are transient, subcultural terms that circulate quickly through meme culture but may lack long-term entrenchment (e.g., *sigma*, *rizz*, *mid*), while on the other are stabilized Anglicisms that have entered informal Romanian with increasing regularity and acceptance (e.g., *cool*, *vibe*, *cringe*, *trend*). The analytical placement of slang items on the Anglicisation continuum was guided by a triangulated assessment of corpus frequency, morphological assimilation (e.g., inflectional or derivational processes), and contextual stability across digital platforms. This approach allows for a nuanced understanding of lexical entrenchment and cultural embeddedness in Romanian youth discourse. This continuum enables a more nuanced understanding of both the temporality and the adaptability of English slang in the evolving communicative practices of Romanian youth.

5. Analysis

In this section we present the analytical findings based on the corpus of approximately one hundred English-origin slang items extracted from Romanian youth digital discourse (2023–2025). The analysis is organized into three interrelated levels: (1) lexical and semantic behaviour, (2) structural integration and adaptation, and (3) discursive and pragmatic function. The analysis draws on established linguistic models (e.g., Appraisal Theory, metro-lingualism, and identity construction theory) and incorporates empirical classification and tabulation to ensure clarity and replicability.

The collected slang terms were first classified according to their primary semantic functions in Romanian digital contexts. This typology follows principles from prior youth slang research (Shtaltovna, 2022; Ye, 2019), which categorize slang terms not only by their etymological roots

but by their indexical function in discourse, i.e. what kind of meanings and identities they signal.

Table 1. Semantic Typology of English-Origin Slang in Romanian Youth Discourse

Semantic Field	Description	Representative Items
Evaluation / Aesthetics	Expressing praise, disapproval, or judgement of quality	*slay, fire, cringe, lit, W, L, goat*
Identity & Persona	Indexing archetypes, roles, or constructed online identities	*NPC, sigma, alpha, main character, beta*
Emotion / Affect	Conveying moods, intensities, and emotional resonance	*vibe, lowkey, mid, mood, dead, big mood*
Irony & Playfulness	Signalling detachment, sarcasm, generational humour	*no cap, based, ok boomer, rizz, sus*
Social Hierarchy / Flexing	Showing off, asserting prestige, economic/cultural capital	*flex, boss, king, queen, clout, ratio*

As Table 1 indicates, evaluation and affect dominate the slang repertoire, reflecting the highly expressive and judgment-oriented character of online youth discourse. This distribution supports the view that contemporary youth discourse is characterised by affective performativity (Paasonen, 2021) and indexical styling (Bucholtz & Hall, 2005), wherein slang operates as both emotional signal and social marker.

The above-mentioned categories are non-exclusive, and many slang items are polyfunctional, i.e. they perform multiple semantic and pragmatic roles depending on context. For instance, *lowkey* may serve both as affective softening and ironic detachment, depending on tone and co-text.

From a structural perspective, the analysis revealed clear patterns of morphological integration and syntactic embedding into Romanian grammar. These processes illustrate the nativisation of English-origin items and reflect the creative linguistic agency of youth speakers operating in bilingual digital spaces.

However, verbalisation and adjectivisation of English stems are particularly frequent, allowing slang terms to be used as Romanian verbs or descriptive adjectives in syntactic structures: *a ghostui* - to ghost (ignore or cut off someone); *a flexa* - to show off; *slay-uită* - feminine past participle ("she slayed"); *cringios* - something embarrassing or awkward; *cooliță* - stylised/diminutive version of *cool*.

These derivatives follow Romanian morphological rules (e.g., suffixation: *-ui*, *-a*, *-os*, *-iță*), aligning with Haugen's (1950) model of loanword adaptation: borrowing → integration → productivity.

Many English terms were fully incorporated into Romanian inflectional systems, taking on native gender, number, and case morphology: *vibe-uri faine* - good vibes (Romanian plural + adjective agreement); *un NPC plictisit* - a boring NPC (Romanian indefinite article + adjective); *o tipă slay-uită* - a slayed girl (feminine noun + past participle). All of them reflect a high degree of grammatical domestication, where borrowed items become functionally equivalent to native words.

Furthermore, high-frequency examples of intra-sentential code-mixing (Crystal, 2011) demonstrate how English slang is embedded seamlessly into Romanian utterances:

- *E lowkey ciudat ce a zis.* - "It's lowkey weird what he said."
- *Am dat un flex major aseară.* - "I did a big flex last night."
- *Sunt NPC total azi.* - "I'm totally NPC today."
- *Avem rizz sau nu?* - "Do we have rizz or not?"

The above-mentioned examples support Pennycook's (2007) model of metro-lingual performance, where multilingual speakers blend linguistic codes creatively, rather than switching between fully bounded languages.

Beyond structural adaptation, English-origin slang performs essential discursive and pragmatic functions in Romanian youth interaction. Drawing on Bucholtz and Hall's (2005) identity framework, Appraisal Theory (Martin & White, 2005), and digital affect studies (Page, 2021), we interpret these functions as follows:

Table 2. Pragmatic Functions of English Slang in Romanian Youth Discourse

Function	Description	Examples	Theoretical Anchor
Aesthetic Evaluation	Expressing taste, judgment, and stylistic endorsement	*slay, lit, cringe, fire*	Appraisal Theory (Martin & White)
Identity Construction	Performing personas, types, or group affiliation	*NPC, sigma, main character*	Bucholtz & Hall (2005)
Irony and Generational Voice	Humour, sarcasm, distancing through language	*no cap, based, rizz, sus*	Attardo (2020); pragmatic irony
Affective Resonance	Signalling emotional alignment or disalignment	*vibe, big mood, dead, lowkey*	Page (2021); digital affect
Prestige and Social Capital	Displaying coolness, power, influence	*flex, boss, clout, king*	Pennycook (2007); symbolic capital

These morpho-syntactic patterns reveal the emergence of a hybrid digital grammar, where English-origin slang is not merely borrowed but structurally assimilated into Romanian through productive processes such as suffixation, inflection, and syntactic embedding. This linguistic adaptation reflects both youth agency and creative manipulation of cross-linguistic resources, as speakers navigate and blend multiple codes with fluency and intent. The findings align with broader contact linguistic theories (Haugen, 1950; Myers-Scotton, 2002), illustrating how global English serves as a catalyst for grammatical innovation in digitally mediated language practices.

The demonstrated multifunctionality underscores slang's status as more than mere ornament: it is a social semiotic resource, allowing speakers to negotiate status, alignment, and emotional positioning. These functions align not only with Appraisal theory and identity construction frameworks, but also with the "affect theory" (Paasonen, 2021), which considers how emotional resonance circulates through digital discourse, shaping shared moods and orientations across users.

The following table presents a representative extract from the full database of approximately 100 items, illustrating degrees of adaptation, semantic fields, and communicative functions.

Table 3. Selected Lexical Entries from the Romanian-English Slang Corpus

English Term	Romanian Form	Semantic Field	Function	Integration Type
slay	slay-uită	Evaluation / Aesthetics	Empowerment, approval	Verb + past participle
ghost	a ghostui	Social / Persona	Avoidance, withdrawal	Verbalised hybrid
lowkey	lowkey	Emotion / Irony	Hedging, understatement	Direct borrowing
vibe	vibe-uri	Emotion / Affect	Emotional resonance	Stable anglicism
cringe	cringios	Aesthetic / Evaluation	Disapproval	Adjectival derivation
rizz	are rizz	Social / Identity	Charisma, attraction	Emerging meme slang
sigma	un sigma	Persona / Role	Masculine archetype	Meme-driven borrowing
flex	a flexa / flexuri	Prestige	Showing off	Verb/noun hybrid

The functional typology presented in Table 3 illustrates how English-origin slang operates as a key discursive mechanism for expressing social alignment, affective stance, and identity performance within Romanian digital youth discourse. Such functions affirm the role of slang not merely as lexical ornamentation, but as a strategic linguistic resource embedded in peer interaction, digital self-styling, and the negotiation of cultural belonging.

Our integrated analysis, combining typology, morpho-syntactic patterns, and pragmatic interpretation, establishes that English slang in Romanian digital discourse is a deeply embedded, socially marked, and highly functional linguistic system, which is not peripheral, but central to contemporary youth language practices

6. Discussion

The findings presented in this study suggest that English-origin slang in Romanian youth discourse functions as more than linguistic borrowing; it is embedded within complex patterns of digital self-styling, affective expression, and social alignment. Rather than framing English slang as cultural intrusion or linguistic dilution, the data support a view of language as a fluid, transmodal resource through which young speakers construct identities and negotiate cultural affiliations in online environments.

The widespread morpho-syntactic integration of English terms points not merely to lexical innovation but to broader processes of hybridisation and linguistic ownership. In this context, slang becomes a site of negotiation, where global and local values, aesthetic preferences, and subcultural signals intersect. These dynamics reinforce theoretical models of trans-lingualism (Canagarajah, 2013) and indexicality (Silverstein, 2003), illustrating how digital discourse is governed by affective and symbolic, rather than structural, hierarchies.

From a sociolinguistic standpoint, the adaptability and recurrence of specific slang items across platforms suggest that digital language practices are both platform-specific and ideologically mobile. The indexical functions of slang, signalling coolness, irony, or resistance, highlight its semiotic fluidity and its role in navigating peer hierarchies and online visibility.

Importantly, these observations carry significant implications for language education and digital literacy. As multilingual and stylistically diverse forms increasingly define youth discourse, educators and policymakers must reconsider normative assumptions about correctness, fluency, and language purity. Integrating critical digital literacy and multilingual awareness into language curricula can support learners in recognising the legitimacy and complexity of their linguistic practices. Rather than dismissing slang and code-mixing as

linguistic degradation, pedagogical frameworks should treat them as dynamic resources for meaning-making, identity work, and cultural negotiation in superdiverse digital contexts.
Against this backdrop, the central insights of the study can now be drawn together to frame a broader understanding of linguistic practice in the digital age.

7. Conclusions

Our study has demonstrated that English-origin slang constitutes a central feature of Romanian youth digital discourse, functioning as a socially embedded linguistic resource rather than a peripheral borrowing. Far from being ornamental, such slang plays a significant role in expressing affective stance, performing identity, and negotiating alignment within digital peer networks.

In broader sociolinguistic terms, the analysis reinforces the view that communicative competence in late modernity involves not only fluency in standard language varieties but also the ability to mobilise hybrid, translingual forms across shifting digital contexts. Romanian youth exemplify this capacity by re-contextualising global English elements into locally resonant, stylistically charged expressions, affirming their agency in shaping emergent vernaculars.

Moreover, the implications of these findings extend to language education and policy. Acknowledging digital and multilingual language practices as legitimate modes of expression opens the path toward more inclusive, culturally responsive pedagogies. Language mixing and slang use, often stigmatised in institutional settings, should be re-evaluated as expressions of creativity, adaptability, and sociocultural competence.

Thus, contemporary slang use should not be dismissed as linguistic deviation but understood as a strategic, affective, and globally situated form of expression, reflecting the adaptive competence of Romanian youth in a translingual world.

8. Limitations and Directions for Future Research

While it offers a comprehensive exploration of English-origin slang in Romanian youth digital discourse, several limitations delimit the scope of its findings. The corpus is based exclusively on publicly accessible, written content from social media and digital forums, thus excluding private, multimodal, or ephemeral forms of communication such as messaging apps, voice notes, or offline interactions. Moreover, the study does not control for demographic composition variables such as age, region, or educational background, which could influence the frequency, form, and pragmatic use of slang. Future studies might adopt ethnographic or interview-based methods to access users' metalinguistic awareness and contextual motivations.

The analysis, while extensive in its qualitative scope, remains limited in quantitative depth. Incorporating corpus-linguistic or computational tools in future work could reveal frequency patterns, demographic variation, and longitudinal trends in slang usage.

Finally, though sociolinguistic and discursive perspectives ground this analysis, future research could productively integrate insights from media studies, platform studies, and digital anthropology to examine the algorithmic visibility, circulation, and commodification of youth language online.

Therefore, our research opens promising directions for interdisciplinary exploration into the linguistic, cultural, and technological dynamics that shape how youth engage with English in digital Romania and beyond.

BIBLIOGRAPHY:

1. Agha, A. (2007). Language and social relations. Cambridge University Press.
2. Attardo, S. (2020). The Routledge Handbook of Language and Humor. Routledge.
3. Blommaert, J., & Rampton, B. (2011). Language and superdiversity. Diversities, 13(2), 1–22.
4. Bucholtz, M., & Hall, K. (2005). Identity and interaction: A sociocultural linguistic approach. Discourse Studies, 7(4–5), 585–614. https://doi.org/10.1177/1461445605054407
5. Canagarajah, S. (2013). Translingual practice: Global Englishes and cosmopolitan relations. Routledge.
6. Coupland, N. (2007). Style: Language variation and identity. Cambridge University Press.
7. Crystal, D. (2011). Internet Linguistics: A Student Guide. Routledge.
8. Fairclough, N. (2003). Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research. Routledge.
9. Giddens, A. (1991). Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age. Polity Press.
10. Görlach, M. (2002). Still More Englishes. John Benjamins.
11. Haugen, E. (1950). The analysis of linguistic borrowing. Language, 26(2), 210–231.
12. Heller, M. (2010). The commodification of language. Annual Review of Anthropology, 39, 101–114.
13. Kress, G., & van Leeuwen, T. (2006). Reading Images: The Grammar of Visual Design (2nd ed.). Routledge.
14. Martin, J. R., & White, P. R. R. (2005). The Language of Evaluation: Appraisal in English. Palgrave Macmillan.
15. Milner, R. M. (2016). The World Made Meme: Public Conversations and Participatory Media. MIT Press.
16. Myers-Scotton, C. (2002). Contact linguistics: Bilingual encounters and grammatical outcomes. Oxford University Press.
17. Paasonen, S. (2021). Dependent, Distracted, Bored: Affective Formations in Networked Media. MIT Press.
18. Page, R. (2021). Narratives Online: Shared Stories in Social Media. Cambridge University Press.
19. Para, I. (2011). Language in the digital environment. In I. Para (Ed.), Language in the Digital Era: Challenges and Perspectives (pp. 11–26). West University Press.
20. Pennycook, A. (2007). Global Englishes and Transcultural Flows. Routledge.
21. Pesina, I. (2024). Youth slang as a social language code. Slavic Languages Journal, 62(1), 58–75.
22. Popescu, D. (2023). Youth, Identity and Digital Communication in Post-Pandemic Romania. Romanian Journal of Communication and Public Relations, 25(3), 37–52.
23. Shifman, L. (2014). Memes in Digital Culture. MIT Press.
24. Shtaltovna, Y. (2022). Functional parameters of English youth slang neologisms. Language and Culture, 15(2), 112–121.
25. Silverstein, M. (2003). Indexical order and the dialectics of sociolinguistic life. Language & Communication, 23(3–4), 193–229.
26. Squires, L. (2016). Platform vernaculars and the making of an online voice. Language in Society, 45(3), 313–339.
27. Tagg, C. (2020). Exploring Digital Communication: Language in Action (2nd ed.). Routledge.

28. Tsibizova, O., & Galankina, N. (2021). English loanwords in the Russian youth slang: Trends and functions. Russian Journal of Linguistics, 25(2), 379–394.
29. Urban Dictionary. (2024). Slang terms and meanings. Retrieved from https://www.urbandictionary.com
30. Ye, X. (2019). Cross-linguistic features of youth slang: A comparative typology. Journal of Linguistic Studies, 45(1), 45–59.

Annex: English-Origin Slang Terms in Romanian Digital Youth Discourse

• aesthetic	• GOAT	• roast
• AF	• goat	• salty
• AFK	• GRWM	• savage
• banger	• gucci	• shady
• based	• hard launch	• ship
• basic	• hard pass	• shook
• bet	• highkey	• simp
• big yikes	• hustle	• simping
• boo	• hustle culture	• slacker
• bruh	• IDK	• slaps
• cancel	• keyboard warrior	• slay
• cancelable	• L	• slay queen
• cap	• lit	• snack
• chill	• lowkey	• squad
• clap	• main	• stan
• clapback	• main character	• stoked
• clown	• mansplain	• sus
• clutch	• mid	• sus af
• deadass	• mood	• sus vibes
• dope	• moodboard	• tea
• drip	• no cap	• thirst trap
• dry text	• NPC	• toxic
• extra	• OTP	• toxic AF
• fam	• periodt	• trap
• fave	• petty	• vibe
• filter	• pick-me	• vibes
• finess	• plug	• vibes check
• fire	• POV	• W
• flex	• rage	• woke
• ghost	• ratio	• yeet
• glitch	• reload	• yikes
• glow up	• rizz	• zaddy

WHEN LANGUAGE GETS IN THE WAY: LINGUISTIC BARRIERS AND LINGUISTIC INTEGRATION IN EUROPEAN HIGHER EDUCATION

Iulia Para
Assoc. Prof., PhD, West University of Timișoara
Monica Elena Canta, PhD Candidate, University of Craiova

Abstract: *Linguistic integration (LI) has become a key determinant of communicative effectiveness in multilingual European higher education. Framed as a composite of access to linguistic resources, repertoire flexibility, register navigation, and repair strategies, LI enables clarity, equity, and participation in academic interaction. In contrast, communication is undermined by four interrelated barrier types: lexical, pragmatic prosodic, and institutional. Anglicisms are examined as a particularly significant case of both facilitation and exclusion. A communication-first model is introduced, positioning LI as a predictor of interactional quality, with linguistic barriers acting as moderating forces. The framework offers a conceptual foundation for future research on inclusive communication in multicultural academic environments.*

Keywords: *linguistic integration, communication equity, multilingual higher education, Anglicisms, interactional barriers*

1. Introduction

As European higher education continues to internationalise, the promise of linguistic diversity often clashes with the pragmatics of communication on multilingual campuses. While language policies at the EU level affirm multilingualism as both a cultural resource and a civic right (European Commission, 2020), the communicative realities within academic settings reveal persistent asymmetries in participation, comprehension, and access to meaning. Institutions increasingly host students from diverse linguistic backgrounds, yet continue to rely on monolingual norms, whether Anglophone or national-language dominant, in their curricula, assessment practices, and administrative discourse (Mortensen & Haberland, 2022; Saarinen & Taalas, 2021). This tension between linguistic presence and actual integration forms the starting point of our discussion. The result is a widening disjuncture between linguistic presence (LP) and linguistic integration (LI): the former denotes the demographic fact of multilingualism; the latter, the actual capacity for equitable, intelligible, and purposeful interaction across linguistic boundaries.

Contemporary communication within European universities cannot be theorised through the lens of language proficiency alone. Emerging research points to the importance of linguistic repertoires (Blommaert & Backus, 2011), register navigation (Canagarajah, 2018), and repair strategies (Schegloff, Jefferson & Sacks, 1977; Waring, 2022) as central to successful academic exchange. LI, in this conceptualisation, is a dynamic capability: it encompasses access to institutional resources (e.g. multilingual term banks), the ability to shift registers and genres, and the pragmatic sensitivity to clarify, accommodate, or negotiate meaning in real time. Without these capacities, students, particularly those operating in a second or third language, encounter a silent curriculum of exclusion.

Moreover, LI is consistently constrained by barriers that are linguistic in form but institutional in consequence. These include dense, unglossed Anglicisms in disciplinary

discourse (House, 2013), pragma-linguistic mismatches in politeness or turn-taking expectations (Spencer-Oatey, 2021), and prosodic features, such as speed, rhythm, and accent, that shape perceptions of credibility and comprehension (Lindemann, 2005; Derwing & Munro, 2015). Institutional rubrics often reinforce a native-speaker ideal, embedding linguistic gatekeeping into academic standards (Leung, Harris & Rampton, 2004). In such contexts, language functions not only as a vehicle of knowledge transmission but as a sorting mechanism, privileging those with proximity to dominant norms.

The framework identifies four interdependent dimensions of LI: Access, Repertoire, Navigation, and Repair. Our article proposes a communication-first framework for understanding LI as the central determinant of interactional quality in multilingual higher education. It advances a compact model in which LI predicts key communication outcomes such as clarity, equity, and task success, while specific barrier families act as moderating forces. Anglicisms, as both disciplinary shorthand and socio-linguistic gatekeepers, are used to illustrate the ambivalent role of English within these contexts. Drawing on current debates in applied linguistics, communication studies, and multilingual policy, the analysis aims to contribute a theoretically grounded, operationally useful platform for future empirical research into inclusive academic interaction.

2. Conceptualising linguistic integration

The notion of *linguistic integration* has traditionally been treated as a policy or pedagogical goal, rather than as a communicative condition. While policy discourse, especially within the European Union, has long supported linguistic inclusion as a cornerstone of democratic education (European Commission, 2020), operational definitions remain inconsistent, often conflating integration with accomplishment in the dominant language or with additive bilingualism (Extra & Gorter, 2008; Lo Bianco & Slaughter, 2009). In academic research, linguistic integration is frequently incorporated under broader constructs such as *language proficiency*, *intercultural competence*, or *academic literacy* (Piller, 2017; Byrnes, 2019), each of which only partially accounts for the dynamic, situated, and interactional nature of communication in higher education.

A more precise approach to linguistic integration must acknowledge its inherently relational and performative character. In line with interactional sociolinguistics and pragmatic theory, communication in educational settings depends not merely on grammatical accuracy or lexical range, but on the ability to mobilise resources across contexts and interlocutors (Hymes, 1972; Gumperz, 1982). As such, LI should be conceptualised as a set of *communicative capacities* that enable individuals to engage effectively in academic and institutional discourse, particularly in linguistically heterogeneous environments. These capacities go beyond static knowledge of a language and include the ability to access shared linguistic resources, navigate diverse registers and genres, and perform repair in real-time interaction (Canagarajah, 2013; Blommaert & Backus, 2011).

Four interdependent dimensions of LI are proposed in this framework:

- **Access** refers to the institutional and interpersonal availability of linguistic supports, including glossaries, translation aids, and language-sensitive pedagogies. Without such scaffolding, students may be exposed to academic content they are linguistically unequipped to process, regardless of general proficiency (Mortensen, 2018).
- **Repertoire** denotes the breadth and functional range of an individual's language use, including code-switching, translanguaging, and the strategic use of multiple linguistic varieties. The concept builds on Blommaert and Backus's (2011) model of *communicative repertoires* as dynamic and shaped by social interaction.
- **Navigation** involves the ability to shift across registers, genres, and discourse norms. In academic settings, this includes adjusting formality, modality, and terminology

depending on audience and task, a skill closely tied to *genre awareness* (Hyland, 2009) and *register control* (Halliday & Hasan, 1989).

- **Repair** encompasses the pragmatic competence to detect, negotiate, and resolve communicative breakdowns. Repair is not merely a conversational strategy but a marker of interactional sensitivity and alignment (Schegloff et al., 1977; Waring, 2022).

Taken together, these four dimensions position linguistic integration as a dynamic, interactional resource rather than a static endpoint. LI becomes a condition for intelligibility, participation, and epistemic access in multilingual classrooms and digital learning spaces. Significantly, it reframes communicative competence not as the achievement of native-like norms, but as the ability to adapt, negotiate, and co-construct meaning within linguistically diverse environments.

3. Linguistic barriers and their communicative effects

While linguistic integration creates the conditions for equitable and intelligible interaction, its communicative potential is often moderated, or constrained, by a set of persistent linguistic barriers. These barriers do not arise merely from individual deficiencies in language proficiency but are structurally embedded in institutional practices, discourse norms, and interactional expectations within higher education. Drawing on empirical studies from applied linguistics and communication research, four primary families of linguistic barriers can be identified: lexico-semantic, pragmatic, prosodic/phonetic, and institutional.

Lexico-semantic barriers: Lexical and semantic challenges are among the most direct obstacles to communication, particularly when academic discourse is saturated with dense terminology, unglossed Anglicisms, or culturally specific metaphors. In English-medium instruction (EMI) settings, for instance, technical terms are often drawn from globalised disciplinary registers without adequate support for L2 users (Doiz, Lasagabaster & Sierra, 2013). Anglicisms, defined here as English-derived lexical items integrated into non-English academic discourse, can serve as shorthand for precision, nevertheless they also introduce opacity when left unexplained (House, 2003; Björkman, 2013).

Classroom vignette: In a multilingual communication seminar, a lecturer refers to a recent study as employing “a classic uses-and-gratifications framework.” Several L2 students misinterpret the term, unfamiliar with the historical context or theoretical underpinnings of "uses and gratifications." The phrase is not glossed or briefly explained, as the lecturer assumes disciplinary familiarity. As the discussion progresses, engagement diminishes; some students avoid participation, uncertain whether their interpretations are valid or academically acceptable.

Lexico-semantic barriers such as these affect intelligibility and communicative confidence, often disproportionately impacting students without prior exposure to English-dominant or Western-centric academic traditions. When such disciplinary terms are introduced without explanation, they function as gatekeeping devices, implicitly marking the boundaries of legitimate participation and reinforcing asymmetries in classroom discourse (Ferguson, 2007).

Pragmatic barriers: Pragmatic misalignments stem from differences in how speech acts, politeness norms, turn-taking conventions, or classroom participation are interpreted across linguistic and cultural backgrounds. These mismatches often result in misjudgements about a student’s confidence, politeness, or preparedness (Spencer-Oatey & Franklin, 2009). In academic group work or seminars, pragmatic expectations around when to speak, how to challenge a peer, or how to express disagreement vary significantly across language communities (Tannen, 2005).

Digital vignette: In an asynchronous online discussion forum, a German L1 student posts a concise critique of a peer's project, using direct language: “Your evidence is weak and not well-supported.” A Spanish L1 student interprets the comment as confrontational and disrespectful. The original writer had intended the tone to be academically neutral. The

misalignment escalates as others join the thread, shifting focus from the topic to tone management.

These challenges are particularly acute in intercultural classrooms where "face" is negotiated differently (Brown & Levinson, 1987; Kádár & Haugh, 2013).

Prosodic and phonetic barriers: Accent, rhythm, pace, and intonation can significantly influence how speech is perceived in educational contexts. Although mutual intelligibility is the primary goal in English as a lingua franca (ELF) settings, prosodic features often shape implicit judgements about credibility, fluency, and competence (Jenkins, 2007; Derwing & Munro, 2015). Fast speech delivery, unfamiliar accent patterns, or reduced intelligibility can obstruct real-time comprehension and reduce uptake of content, especially in lecture-heavy formats.

Moreover, students with non-dominant accents frequently report anxiety and negative self-perception, affecting their willingness to contribute orally (Lindemann, 2002; Sifakis, 2014). Such issues are often misattributed to linguistic incompetence rather than prosodic variation.

Institutional barriers: Institutional barriers are perhaps the most structurally entrenched, arising from monolingual norms embedded in curricula, rubrics, and academic policies. Despite rhetorical commitments to inclusion, many universities continue to enforce native-speakers' standards in writing assessments, presentation criteria, and teacher expectations (Ranta, 2019). Rubrics that reward "native-like fluency" or penalise non-standard phrasing disadvantage L2 students, regardless of the clarity or relevance of their contributions (Leung et al., 2004).

In administrative communication, similar issues arise. Notices, regulations, or assignment descriptions are often written in unmodified institutional language, without regard for linguistic accessibility. Such practices exacerbate inequality by obscuring the rules of participation and performance for those less familiar with the linguistic expectations of academia.

To consolidate the typology of linguistic barriers discussed above, Table 1 summarises the four barrier families discussed, providing definitions, examples, and indicators for empirical application in multilingual higher education. These examples are drawn from both classroom and digital settings, reflecting the hybrid nature of academic communication.

Table 1. Linguistic Barrier Types: Definitions, Examples, and Indicators

Barrier Type	Definition	Example	Suggested Indicators
Lexico-semantic	Use of specialised or unglossed terminology that limits comprehension.	"Uses-and-gratifications framework" referenced without explanation in a seminar.	Density of unexplained terms per 1,000 words; presence/absence of glossing; student queries.
Pragmatic	Misalignment in discourse conventions such as politeness, turn-taking, or critique norms.	Direct feedback in a forum post misinterpreted as impolite or confrontational.	Frequency of reported misinterpretations; repair moves addressing tone or intent.
Prosodic/Phonetic	Accent, pace, rhythm, or intonation that affects intelligibility or uptake.	Rapid lecture delivery makes key terms unintelligible to L2 students.	Measurable pace discrepancies; self-reported listening difficulty; accent-related feedback.
Institutional	Monolingual norms embedded in rubrics, curricula, or administrative language.	Assessment criteria rewarding "native-like phrasing" in written assignments.	Rubric analysis (presence of native-like standards); accessibility of admin language.

This tabular synthesis reinforces the article's central claim: linguistic barriers are not incidental, but systematically embedded in academic discourse practices. Their presence mediates the communicative affordances that linguistic integration is meant to enable. Future studies may build on these indicators to explore not only where communication fails, but why it fails, and under what conditions it can be repaired or restructured for equity.

Linguistic integration, communication outcomes, and the moderating role of barriers

Effective communication in multilingual higher education settings depends not only on the presence of shared language(s), but on the extent to which linguistic integration (LI) is achieved. As conceptualised here, LI functions as a multidimensional enabler of intelligibility, equity, and task-oriented interaction. When students have access to linguistic resources, flexible repertoires, pragmatic adaptability, and repair strategies, communication becomes clearer, more inclusive, and more efficient. These outcomes, however, are rarely experienced in isolation. They are conditioned, often constrained, by linguistic barriers that function as moderating forces within the communicative process.

The model proposed positions LI as a primary predictor of communicative outcomes in multilingual classrooms and digital learning environments. These outcomes include: (a) clarity of meaning, (b) equitable participation, (c) successful task completion, and (d) reduced communicative breakdown. However, these are not automatic consequences of LI; they are mediated by the presence, type, and intensity of linguistic barriers. High lexical density, for instance, can diminish the communicative benefits of a broad linguistic repertoire. Conversely, institutional scaffolding, such as glossing practices or inclusive rubrics, can mitigate the impact of pragmatic and semantic barriers, amplifying the effects of LI.

Linguistic barriers, in this framework, operate as negative moderators. They do not eliminate the influence of LI, but weaken or distort its outcomes. Where LI is present but barriers are unaddressed, interaction may still fail, through reduced uptake, exclusionary turn dynamics, or misinterpretation. Where LI is supported *and* barriers are institutionally minimised, communication becomes not only intelligible, but sustainable across difference.

In sum, the model captures a dynamic interplay: Linguistic Integration → Communication Outcomes, with Linguistic Barriers moderating the strength and quality of that relationship. Anglicisms, whether disciplinary, administrative, or social, function throughout the model as illustrative cases of both integration and obstruction, depending on their framing, glossing, and uptake. The conceptual economy of the model allows for empirical testing, comparative analysis, and adaptation across institutional contexts.

4. Indicators and Propositions.

To enable empirical application of the conceptual model, the following section outlines operational indicators for the three central constructs: linguistic integration, linguistic barriers, and communication outcomes. These indicators are not exhaustive, but represent measurable proxies grounded in classroom interaction, digital communication, and assessment data. Each set can be adapted to quantitative, qualitative, or mixed-method designs in future studies.

Operational indicators include:

- **Linguistic Integration (LI):** Availability and use of term banks or glossaries; Breadth of repertoire (code-switching, translanguaging); Register navigation (genre shifts, tone adjustment); Presence of repair strategies (clarifications, accommodation).
- **Linguistic Barriers:** Lexical density of unglossed Anglicisms; Rubrics referencing "native-like" phrasing; Pace or prosody mismatches (via peer/instructor feedback); Pragmatic misalignment (e.g. tone meta-comments, turn-taking issues).
- **Communication Outcomes:** Turn-taking equity; Repair uptake frequency; Clarity and completeness of task outcomes; Strategic redundancy (e.g. paraphrasing in digital threads).

From these dimensions, four propositions are offered to guide empirical inquiry:

- **P1 (LI → Communication outcomes)**: Higher levels of linguistic integration, operationalised as access, repertoire, navigation, and repair, are positively associated with clarity, equity, and task success in multilingual higher education contexts.
- **P2 (Barrier moderation - Lexico-semantic)**: The negative effect of unglossed Anglicism density on communicative clarity is attenuated when in-line glossing and parallel terminology support are present.
- **P3 (Barrier moderation - Prosodic/pragmatic)**: Increased tolerance for accented speech and variation in pace correlates with higher rates of repair uptake, regardless of overall proficiency levels.
- **P4 (Institutional barrier impact)**: The removal of "native-like phrasing" criteria from assessment rubrics improves perceived communication equity without negatively affecting academic quality judgments.

These propositions function as hypothesis-generating tools and are designed to be falsifiable across institutional, linguistic, and disciplinary contexts. Their testing would not only validate the model but contribute to a more empirically grounded understanding of what communicative integration in higher education truly entails.

5. Implications, Limitations, and Future Research

Our present research has advanced a communication-centred model of linguistic integration (LI) in multilingual higher education, conceptualising LI as a composite of access, repertoire, navigation, and repair, and positioning it as a predictor of communicative clarity, equity, and task success. Anglicisms, as recurring lexical artefacts of disciplinary and institutional discourse, exemplify the ambivalent role of language in enabling and constraining participation. In our own observation of multilingual classrooms, this ambivalence often surfaces in subtle negotiation moments, when linguistic familiarity creates inclusion for some, but silent distance for others.

Moreover, our model offers clear implications for academic practice. Institutions committed to inclusion must move beyond proficiency-based metrics by fostering transparent terminology, flexible assessment rubrics, and tolerance for linguistic diversity across teaching modes. What is measured, and how, must reflect the communicative realities of multilingual classrooms, not monolingual ideals. This recommendation stems from our continuous engagement with classroom communication and policy practices, where measurable inclusion often diverges from lived interaction.

The model remains conceptual, valued for its clarity and transferability. Future studies should validate its indicators across languages, disciplines, and platforms. We acknowledge that this conceptual clarity may simplify complex realities, yet it provides a necessary starting point for systematic inquiry.

Future research should operationalise the propositions articulated here, testing them across synchronous and asynchronous environments, and examining how students' discursive practices adapt under varying institutional conditions. Such research will be critical for designing communication systems in higher education that are not only linguistically rich, but interactionally just. From a practitioner's perspective, observing how integration unfolds in real academic settings could reveal micro-patterns of negotiation that quantitative models alone cannot capture.

Looking ahead, future studies could explore the interplay between linguistic and cultural barriers, as cultural value systems and interactional norms often underpin linguistic behaviour. Examining how cultural dimensions, such as politeness conventions, power distance, or communication style, intersect with linguistic integration would provide a more comprehensive understanding of inclusion and communicative equity in multilingual higher education.

BIBLIOGRAPHY:

1. Björkman, B. (2013). *English as an academic lingua franca: An investigation of form and communicative effectiveness*. De Gruyter Mouton.
2. Blommaert, J., & Backus, A. (2011). *Repertoires revisited: 'Knowing language' in superdiversity*. Working Papers in Urban Language & Literacies, 67.
3. Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
4. Byrnes, H. (2019). *Educating for advanced foreign language capacities: Constructs, curriculum, instruction, assessment*. Foreign Language Annals, 52(1), 35–49.
5. Canagarajah, S. (2013). *Translingual practice: Global Englishes and cosmopolitan relations*. New York, NY: Routledge.
6. Canagarajah, S. (2018). *Translanguaging as spatial repertoires: The issues of scale, mobility, and identity*. In P. A. De Costa (Ed.), *The power of identity and ideology in language learning* (pp. 1–19). Springer.
7. Derwing, T. M., & Munro, M. J. (2015). *Pronunciation fundamentals: Evidence-based perspectives for L2 teaching and research*. John Benjamins.
8. Doiz, A., Lasagabaster, D., & Sierra, J. M. (2013). *English-medium instruction at universities: Global challenges*. Multilingual Matters.
9. European Commission. (2020). *Achieving a European Education Area by 2025*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0625
10. Extra, G., & Gorter, D. (2008). *Multilingual Europe: Facts and policies*. Mouton de Gruyter.
11. Ferguson, G. (2007). *The global spread of English, scientific communication and ESP: Questions of equity, access and domain loss*. *Ibérica*, 13, 7–38.
12. Gumperz, J. J. (1982). *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511611834
13. Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1989). *Language, context, and text: Aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford University Press.
14. House, J. (2003). *English as a lingua franca: A threat to multilingualism? Journal of Sociolinguistics*, 7(4), 556–578.
15. House, J. (2013). *English as a lingua franca and translation*. *The Interpreter and Translator Trainer*, 7(2), 279–298.
16. Hutchby, I. (2001). Technologies, texts and affordances. *Sociology*, *35*(2), 441–456. https://doi.org/10.1177/0038038501035003006
17. Hyland, K. (2009). *Academic discourse: English in a global context*. Continuum.
18. Hymes, D. (1972). *On communicative competence*. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269–293). Penguin.
19. Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York, NY: NYU Press.
20. Jenkins, J. (2007). *English as a lingua franca: Attitude and identity*. Oxford University Press.
21. Jenkins, J. (2014). *English as a lingua franca in the international university: The politics of academic English language policy*. Routledge.
22. Kádár, D. Z., & Haugh, M. (2013). *Understanding politeness*. Cambridge University Press.
23. Leung, C. (2005). *Convivial communication: Recontextualizing communicative competence*. International Journal of Applied Linguistics, 15(2), 119–144.
24. Leung, C., Harris, R., & Rampton, B. (2004). *The idealised native speaker, reified ethnicities, and classroom realities*. TESOL Quarterly, 38(3), 543–573.

25. Lindemann, S. (2002). *Listening with an attitude: A model of native-speaker comprehension of non-native speakers in the United States*. *Language in Society*, 31(3), 419–441.
26. Lindemann, S. (2005). *Who speaks "broken English"? US undergraduates' perceptions of non-native English*. International Journal of Applied Linguistics, 15(2), 187–212.
27. Lo Bianco, J., & Slaughter, Y. (2009). *Second languages and Australian schooling*. Australian Council for Educational Research.
28. Mortensen, J. (2018). *Student participation and language use in a multilingual university: Opportunities and challenges for internationalisation*. In A. Ljosland, S. Waterhouse, & B. van der Wende (Eds.), *Language policy in higher education* (pp. 75–92). Springer.
29. Mortensen, J., & Haberland, H. (2022). *Linguistic diversity and the international classroom: Perspectives from higher education*. In J. Jenkins & A. Mauranen (Eds.), *Researching English-Medium Instruction* (pp. 37–56). Routledge.
30. Piller, I. (2017). *Intercultural communication: A critical introduction* (2nd ed.). Edinburgh University Press.
31. Ranta, E. (2019). *Norms in English-medium instruction: A case study of international master's programmes at a Finnish university*. *Journal of English as a Lingua Franca*, 8(1), 29–57.
32. Saarinen, T., & Taalas, P. (2021). *Language policy and the ethics of equity: English-medium instruction in Finnish higher education*. Language, Culture and Curriculum, 34(3), 266–280.
33. Sacks, H., Schegloff, E. A., & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*, *50*(4), 696–735. https://doi.org/10.2307/412243
34. Schegloff, E. A., Jefferson, G., & Sacks, H. (1977). *The preference for self-correction in the organization of repair in conversation*. Language, 53(2), 361–382.
35. Sifakis, N. C. (2014). *ELF awareness as an opportunity for change: A transformative perspective for ESOL teacher education*. *Journal of English as a Lingua Franca*, 3(2), 317–335.
36. Spencer-Oatey, H., & Franklin, P. (2009). *Intercultural interaction: A multidisciplinary approach to intercultural communication*. Palgrave Macmillan.
37. Spencer-Oatey, H. (2021). *Intercultural interaction: A multidisciplinary field of enquiry*. In K. Risager (Ed.), *Language and culture: Global flows and local complexity* (pp. 59–76). Multilingual Matters.
38. Tannen, D. (2005). *Conversational style: Analyzing talk among friends*. Oxford University Press.
39. Waring, H. Z. (2022). *The pragmatics of repair in English as a lingua franca classrooms*. Applied Linguistics Review, 13(1), 115–138.

STYLISTIC DIMENSIONS OF SUBJECT USAGE IN ROMANIAN: FROM GRAMMATICAL ROLES TO EXPRESSIVE STRATEGIES

Roxana Grunwald
Lecturer, Phd, "Lucian Blaga" University of Sibiu
Anca Mureșanu, Lecturer, Phd, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: *Romanian, as a pro-drop Romance language, displays considerable flexibility in subject realization, allowing both explicit and null subjects depending on contextual and grammatical factors. The study outlines the formal markers of subjecthood, including morphological agreement and word-order cues, and discusses the various surface positions the subject may occupy within the sentence. Special attention is given to noncanonical subject constructions—such as postverbal subjects, impersonal structures, and sentences with indefinite or generalized subjects—which illustrate the interplay between syntax, information structure, and discourse pragmatics. By analyzing these patterns, the paper underscores the complexity and versatility of the Romanian subject and its role in organizing sentence structure and conveying communicative intent.*

Keywords: *Romanian syntax, Subject function, Pro-drop language, Word order, Information structure*

În lingvistica gramaticii limbii române, subiectul este nucleul propoziţiei enunţiative, însă intenţia sa stilistică poate să se extindă dincolo de funcţia sa sintactică de bază. În textele literare, subiectul este un element generator de semnificaţie, de ritm, de atmosferă şi tensiune, iniţiind o schimbare a perspectivei enunţiative şi a expresivităţii operei. Având în vedere aceste aspecte, analiza semnificaţiilor stilistice ale subiectului scot în evidenţă modul în care elementele gramaticale sunt implicate în conturarea unor valori identitare şi estetice, caracteristice unor autori, epoci, genuri literare etc. În viziunea lingvistului Iorgu Iordan, a Mioarei Avram şi a lui Sorin Stati, precum şi în viziunea lui G. I. Tohăneanu, subiectul poate să însemne o „perniţă subtilă de accente stilistice", fie în poezie, fie în proză, fie în vorbirea artistică, devenind un mijloc prin care limba poate să se transforme în artă. Considerat o funcţie gramaticală primordială, subiectul a fost de-a lungul timpului un element esenţial al studiilor lingvistice, fiind abordat în mod clasic ca realizator al acţiunii, purtător al predicatului sau temă a propoziţiei. Însă, pe măsură ce științele limbii și literaturii au cunoscut o dezvoltare modernă, opinia referitoare la subiect a suferit o transformare, extinzându-se de la un rol pur structural. Subiectul nu mai poate fi considerat în zilele noastre doar ca o noţiune a sintaxei propoziţiei, ci trebuie gândit ca un principiu al organizării sensului, un loc de retorică şi stil, de perspectivă, un semn al identităţii şi al afecţiunii, un vehicul al discursivităţii, poate chiar un instrument al ficţiunii.

O asemenea deschidere interpretativă s-a datorat multor direcţii teoretice: lingvistica structurală şi post-structurală, pragmatica, naratologia contemporană (Genette, Barthes, Ricoeur), poezia fenomenologică şi hermeneutică, teoriile identităţii şi cele ale subiectivităţii. Tocmai aceste multiple modele ce pot fi găsite în literatura română, o fac să fie un teren propice pentru o analiză a subiectului din punct de vedere al unui organ fundamental al stilului. În literatură, subiectul nu este doar o simplă funcţie, ci devine o atitudine, un semn al implicării, un mijloc al ironiei, o caracteristică a individualizării, o formă a mărturisirii sau a tăinuirii, o proiecție a unei instanţe narative sau poetice. În poezie, subiectul, fie că se află sau lipseşte, dă tensiunea lirică şi construieşte imaginarul; în proză, el conduce focalizarea, face ca naratorul să fie sau nu credibil, stabileşte relaţia real – ficţiune; în teatru, subiectul devine în lupta

conflictuală, o armă, un pronume al identității și un indicativ al raporturilor de forță. Subiectul exprimat prin pronume personal este, în literatura română, unul dintre cele mai pregnante mijloace de formulare a antitezei. Replica lui Alexandru Lăpușneanu — „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreau și dacă voi nu mă iubiți, eu vă iubesc pre voi!” (Negruzzi, „Alexandru Lăpușneanu”) conturează o opoziție retorică puternică între „eu” și „voi”, semnalând caracterul autocrat al protagonistului. Structura antitetică este reluată la Eminescu, în „Epigonii”: „Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic”, unde pronumele de persoana I și a II-a plural, delimitând două comunități antagonice, marchează despărțirea dintre generații și paradigme culturale iar Ana Blandiana dă subiectului sensul unei confesii fragile: „Eu cred că voi muri într-o zi oarecare” („Eu cred”).

Reluarea subiectului ca formă de insistență afectivă capătă funcții esențiale. În „Împărat și proletar”, Eminescu scrie: „Și el — el vârful mândru al celor ce apasă”, unde repetarea subiectului intensifică portretizarea tiranului, transformându-l într-un punct focal al discursului. Tudor Arghezi folosește același procedeu într-o manieră obsesiv-demiurgică: „Eu te-am făcut, eu te desfac, eu te ridic” („ De-a v-ati ascuns”), iar Octavian Goga îl convertește în instrument al indignării sociale: „Eu plâng, eu strig, eu cer dreptate” („Pătimire”). La Marin Preda, subiectul devine marcă a rupturii interioare: „Eu nu mai vreau să aud nimic!”, replică ce exprimă tensiunea psihologică a personajelor din „Moromeții”.

În lirica lui Lucian Blaga, subiectul dobândește o funcție ontologică. Versurile „Și mut / ascult cum crește-n trupul tău sicriul, sicriul meu” („Gorunul”) reiau substantivul ca subiect într-o manieră ce amplifică dramatismul viziunii. În poemul programatic „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”, subiectul este reiterat pentru a fundamenta poziția eului poetic în raport cu misterul: „doar eu, / eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”. Această recurență a subiectului evidențiază o conștiință poetică hiperlucidă, implicată în actul cunoașterii neinteligibile.

Un alt tip de expresivitate este generat de subiectul dublu, specific oralității și literaturii populare. În „Amintiri din copilărie”, Creangă folosește frecvent construcții precum „Vine el tata!” sau „A plecat ea mama”, unde pronumele antepus nu are valoare referențială, ci afectiv-pragmatică, indicând fie o intensificare emoțională, fie o nuanță umoristică. La Caragiale, dubla exprimare a subiectului devine mecanism comic: „Eu, eu, domnule, eu sunt victima!” („O scrisoare pierdută”), accentuând teatralitatea personajelor și caricaturizând discursul lor.

Subiectul eliptic contribuie, mai ales în modernism, la concizie și tensiune. Rebreanu notează sec în „Ion”: „Odihnă? Nici vorbă.”, iar Camil Petrescu își structurează discursul confesiv în formule asemenea: „Nu mai pot. Atât.” („Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”), unde absența subiectului produce o condensare a trăirii. Subiectul nedeterminat, cu valoare gnomică, este frecvent în proverbe: „Cine sapă groapa altuia cade singur în ea” sau „Cine seamănă vânt culege furtună”. Aceste exemple, intens circulate în tradiția orală, relevă capacitatea subiectului de a generaliza comportamente și norme de conduită. Lucian Blaga reia acest tip de construcție într-o direcție filosofică: „Cine vrea lumină trebuie să ardă” („Pietre pentru templul meu”), transformând structura într-un enunț existențial. Subiectul multiplu constituie un câmp privilegiat al expresivității literare. Eminescu recurge la seriile enumerate pentru a construi vastitate cosmică: „Soarele, luna, vântul și mările toate” („Scrisoarea I”). Coșbuc, în „Moartea lui Fulger”, accentuează participarea comunitară: „Și mama, și tata, și fiii, și frații”. Creangă exploatează acumularea pentru efectul comic: „nici ușă, nici ușori, nici gratii…” („Povestea lui Harap-Alb”). La Bacovia, repetitivitatea subiectelor conferă monotonie apăsătoare: „Și plouă, și ninge, și bate vântul” („ Gheţarii”), creionând o atmosferă de claustrare emoțională. Barbu folosește subiectul disjunctiv pentru a sugera ezitarea abstractă: „Ori muntele, ori cerul mă apasă” („Joc secund”), în timp ce Blaga creează serii deschise: „Om și păsări, duhuri, fluturi...” („Vreau să joc”), indicând un univers în perpetuă mișcare.

Oricât ar părea de surprinzător, subiectul nu este un simplu termen al propoziţiei. El poate încinge un conflict, poate da un ritm unui vers sau poate realiza o perspectivă narativă.

El poate sugera o oralitate, o mărturisire, o autoritare, o ezitare, o generalizare, o cosmicitate sau o ironie, cu toate acestea contribuind la construcţia discursului literar prin mijloace ce depăşesc funcţionalitatea lingvistică. Subiectul, prin excelenţă punctul de reper al referenţialului şi propiul al enunţului**,** deţine un loc de cinste în structura discursului literar. În poezie, teatru şi proză, el se identifică cu atâtea entităţi diferite, desemnând atâtea funcţii, încât ar fi risipă să-l definim doar ca un simplu cuvânt. Devenit, în fond, expresia unei instanţe enunţiative, modul în care scriitorii îl folosesc constituie un indiciu privilegiat pentru comprehensiunea organizării textului şi a scopului estetic.

În literatura română realistă, utilizarea subiectului se supune adesea unei logici a obiectivității aparente. De pildă, începutul romanului „Ion” de Liviu Rebreanu — „Ion al Glanetașului o zărea din când în când pe Ana” — face din subiect nu doar un purtător al acțiunii, ci un reper perspectival prin care se stabilește dominanta realismului: vocea naratorului omniscient. Subiectul este fix, stabil, precis determinat, funcționând ca un pivot al privirii narative. El instituie ordinea, distribuie rolurile și conferă coerență lumii ficționale.

În schimb, la Camil Petrescu, subiectul devine un instrument epistemologic. În „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, afirmația naratorului — „Eu nu pot vorbi onest decât la persoana întâi” — marchează asumarea unui subiect reflexiv, problematic, implicat într-un proces de autocunoaștere. Aici, subiectul nu are doar o funcție gramaticală, ci reprezintă însăși condiția de posibilitate a adevărului narativ. Subiectul garantează autenticitatea și stabilitatea cunoașterii, transformându-se în unicul vehicul al experienței intime.

În modernismul românesc, această tendință se radicalizează. Mircea Eliade, în „Pe strada Mântuleasa”, propune o perspectivă ambiguu-referențială: „Eu doar povestesc ce am auzit.” Subiectul devine un intermediar între real și imaginar, un loc al transmiterii, al incertitudinii, al reconfigurării memoriei. El nu stabilește adevărul, ci îl problematizează. Rolul său devine unul metanarativ, marcând fluiditatea și instabilitatea relatării.

Poezia românească este un teren ideal pentru studiul subiectului ca factor generator al tensiunii lirice. La George Bacovia, recurența obsesivă a subiectului produce un delir de o monotonie feroce: „Și plouă, și ninge, și bate vântul, / Și stau, și tac, și-mi doare-n suflet” („Scantei galbene”); subiectele sunt alese în funcție de sonoritatea lor, fiind ordonate în așa fel încât să exprime o monotonie apăsătoare. Repetiția subiectului devine tic verbal al unei lumi în descompunere.

În contrast, Lucian Blaga face frecvent apel la elipsa subiectului, construind un spațiu de profunzime metafizică: „Tremurau ramuri în noapte… / Cine știe ce gând a trecut?” („Izvorul nopţii”). Absența subiectului nu semnalează o lacună, ci o intenție poetică: lumea capătă o autonomie proprie, evenimentele se desfășoară într-un orizont al misterului, în care identitatea agentului este irelevantă sau inaccesibilă.

În narațiunile polifonice, subiectul devine instrumentul pluralității vocilor. La Mihail Sadoveanu, în „Frații Jderi”, acumularea de subiecte plurale („Și boierii, și oștenii, și slujitorii priveau spre voievod.”) creează o perspectivă corală, specifică epopeii istorice. Subiectele multiple indică solidaritatea comunitară, dar și ordinea ierarhică a lumii medievale. Această tehnică este reluată și în literatura interbelică, de exemplu în „Pădurea spânzuraților”, unde Liviu Rebreanu utilizează pluralitatea subiectelor pentru a sugera tensiunea psihologică și politică din contextul Primului Război Mondial: „Și ofițerii, și soldații, și prizonierii simțeau aceeași apăsare.” Subiectul devine astfel un instrument de unificare afectivă.

În registrul ironic, subiectul capătă valoare retorică. La Ion Luca Caragiale, utilizarea lui excesivă, exagerată sau improprie produce comicul. „Eu, cetățeanul turmentat, întreb: eu cu cine votez?” („O scrisoare pierdută”) — repetarea subiectului evidențiază confuzia personajului, dar și satirizează mecanismele politice. De asemenea, Caragiale folosește deseori subiectul cu valoare anticipativ-ironizantă („El, onorabilul cetățean, bineînțeles că nu știa

nimic.” – („O scrisoare pierdută”), sugerând contrariul celor afirmate. Subiectul devine un indicator al intenției satirice.

În poezia modernă, impersonalizarea subiectului devine expresie a fragilității existențiale. Tudor Arghezi notează: „Se pare că norii se strâng”, „Se aud suspine în zid.”. Subiectul impersonal conferă textului un aer misterios, uneori criptic. La Bacovia, formula impersonală capătă valoare simbolică: „Se simte un vuiet în ploaie.” („Plumb”). Subiectul abstract, lipsit de identitate, exprimă o lume dezorientată, unde afectele aparțin mediului, nu individului.

În teatrul românesc, subiectul devine marcă a identității conflictuale. În „Apus de soare”, Delavrancea pune accent pe subiectul-identitate: „Eu sunt Ștefan! Eu sunt domnul Moldovei!” Repetarea subiectului construiește o retorică a autorității și a grandorii istorice. În dramaturgia lui Camil Petrescu, subiectul exprimă tensiunea moral-psihologică: „Eu am dreptate, tu mă trădezi!” („Patul lui Procust”). Subiectul devine un instrument al polarizării etice. La Marin Sorescu, în „Iona”, subiectul redă izolarea cosmică: „Eu vorbesc, dar nimeni nu răspunde.” Subiectul nu mai este doar un agent al vorbirii, ci un reper al singurătății metafizice, al imposibilității dialogului.

Modernitatea radicală, reprezentată de Tristan Tzara sau Gellu Naum, propune pulverizarea subiectului. La Tzara, repetarea lui obsesiv-negativă („Eu nu sunt eu când strig, eu nu sunt eu când tac.” – („Eu”) marchează o criză a identității. La Naum, dedublarea devine strategie poetică: „Eu l-am visat pe el, care eram tot eu.” („Vara”). Subiectul devine fluid, multiplicat, instabil. Aceasta viziune este prelungita si de catre Mircea Cartarescu prin dealtfel celebrul sau text post-modern, unde subiectul este o explozie de fictiune: „Eu sunt Mircea care scrie, Mircea care viseaza si Mircea care tace.” („Orbitor”). Subiectul este in acelasi timp autor, personaj, vocea poveștii și reflecția asupra textului.

În literatura română reflexivă și filosofică, subiectul capătă valoare ontologică. Blaga notează: „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii.” Aici, subiectul este identitate creatoare, semn al unei voințe poetice de a păstra misterul. La Constantin Noica, subiectul se definește prin raportare la logos: „Eu nu sunt altceva decât trecerea mea prin logos.” Subiectul devine principiu al cunoașterii. La Emil Cioran, el exprimă abisul interior: „Eu sunt golul în care cad gândurile mele.” („Amurgul gândurilor”). Subiectul devine centru al disperării ontologice.

Analiza de față a demonstrat că subiectul, departe de a fi un simplu element sintactic, reprezintă un instrument stilistic și conceptual de o complexitate remarcabilă în literatura română. El participă la articularea perspectivelor narative, la modelarea tensiunii poetice, la configurarea identității discursive și la construirea tonului afectiv. În proză, subiectul determină raportul dintre narator și realitate, marcând trecerea de la obiectivitate la subiectivitate, de la realism la modernism și postmodernism. În poezie, el se transformă în operator ritmic și semantic, fie prin repetare, fie prin elipsă, fie prin impersonalizare. În teatru, subiectul devine marcă a conflictului și a autorității. Prin multiplicarea funcţiunilor sale, subiectul însuşi evocă evoluţia literaturii de la formele clasice ale discursului la dezagregarea stilistică a modernităţii. Studiul evidenţiază că reflecţia asupra subiectului nu poate fi abordată doar pe un plan formal, ci trebuie aşezată la o intersecţie între lingvistică, poetică, naratologie şi hermeneutică. Subiectul este spaţiul în care se întâlnesc gramatica şi stilistica, logica şi retorica, sinele şi ficţiunea. În definitiv, el este mijlocul prin care limba devine literatură.

În concluzie, studiul valorilor stilistice ale subiectului confirmă faptul că structura gramaticală este inseparabilă de expresivitatea literară. De la romantici la moderni, de la oralitate la lirica intelectualizată, subiectul devine un instrument prin care autorii interpretează realitatea, transcriu afectul sau construiesc universuri poetice. Din această perspectivă, subiectul nu poate fi considerat un termen pasiv al propoziției, ci un pol de forță al discursului artistic, un punct de emergență al sensului și o dovadă a plasticității limbii române. Literatura română confirmă constant că în sintaxă se ascunde o adevărată poetică a expresivității, iar

subiectul — element fundamental al acesteia — devine un nucleu stilistic esențial, capabil să modeleze, să amplifice și să transfigureze sensul.

BIBLIOGRAPHY:

1. Arghezi, Tudor. (1927). Cuvinte Potrivite. Bucureşti: Editura Culturală Naţională
2. Bacovia, G. (1916). Plumb. București: Minerva.
3. Bacovia, G. (1926). Scîntei galbene. Bucureşti: Casa Şcoalelor.
4. Barbu, I. (1930). Joc secund. Bucureşti: Editura Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II".
5. Blaga, L. (1919). Poemele luminii. Sibiu: Editura Dacia.
6. Blaga, L. (1919). Pietre pentru templul meu. Sibiu: Editura Dacia.
7. Blandiana, A. (1994). Eu cred. București: Humanitas.
8. Caragiale. I. L. (1884). „O scrisoare pierdută" în Convorbiri literare. Iaşi..
9. Cărtărescu, M. (1996). Orbitor. Aripa stângă. Bucureşti: Editura Humanitas.
10. Cioran, E. (1940). Amurgul gândurilor. Bucureşti: Editura Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II".
11. Cosbuc, A. (1898). Moartea lui Fulger. București: Minerva.
12. Creangă, I. (1877). "Povestea lui Harap-Alb" în Convorbiri literare. Iaşi.
13. Creangă, I. (1970). Opere. Bucureşti: Editura Minerva.
14. Delavrancea, B, Ş. (1909). Apus de soare. Bucureşti: Tipografia „Universală" I. C. Văcărescu.
15. Eliade, M. (1933). Pe strada Mântuleasa. București: Humanitas.
16. Eminescu, M. (1989). Opere complete. București: Minerva.
17. Goga, O. (1921). Poezii. București: Cartea Românească.
18. Naum, G. Despre identic si felurit (antologie, 2004), Opere I. Poezii (2011), Opere II. Proza (2012), Opere III. Teatru (2014) si Zenobia (2014, 2018).Polirom
19. Negruzzi, C. (1880). Alexandru Lăpușneanul. București: Minerva.
20. Noica, C. (1993). Devenirea întru ființă. București: Humanitas.
21. Petrescu, C. (1930). Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război. Bucureşti: Editura Fundaţiei Culturale Principele Carol.
22. Petrescu, C. (1933). Patul lui Procust. Bucureşti: Editura Fundaţiei pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II".
23. Preda, M. (1955). Moromeții. București: Editura pentru Literatură.
24. Rebreanu, L. (1920). Ion. București: Cartea Românească.
25. Sadoveanu, M. (1935). Frații Jderi. București: Cartea Românească.
26. Sorescu, M. (1968). Iona. București: Cartea Românească.
27. Tzara, T. (1928). „Eu" în Contemporanul. Bucureşti.
28. Avram, M. (Ed.). (1997). Gramatica pentru toți. București: Humanitas.
29. Bolocan, A. (2012). Sintaxă și stilistică. Iași: Alfa.
30. Bucur, A.-M., Dincă, A., Chitez, M., & Rogobete, R. (2023). Automatic extraction of the Romanian Academic Word List: Data and methods.
31. Coșeriu, E. (1994). Lecții de lingvistică generală. Știința.
32. Cornilescu, A. (2002). Subiecți nuli în limba română. Lingvistică și Filozofie.
33. Coteanu, I. (1973). Stilistica funcțională a limbii române. București: Științifică.
34. Dimitriu, C. (2002). Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa. București: Institutul European.
35. Dobrovie-Sorin, C. (1994). Sintaxa limbii române: Studii comparative în romanistică.
36. Dragomirescu, A., Nedelcu, I., Nicolae, A., Rădulescu Sala, M., Zafiu, R., & Pană

37. Dindelegan, G. (2016). Gramatica de bază a limbii române. Caiet de exerciții (ediția aII-a) București: Univers Enciclopedic.
38. Felecan, N. (2002). Sintaxa limbii române. Teorie. Sistem. Construcție. Cluj-Napoca: Dacia.
39. Graur, A. (1967). Studii de lingvistică generală. București: Științifică.
40. Guțu Romalo, V. (Ed.). (2005). Gramatica limbii române. Vol. I: Cuvântul; Vol. II: Enunțul. București: Academia Română.
41. Iordan, I., & Robu, V. (1978). Limba română contemporană. Morfologia. Sintaxa. București: Didactică și Pedagogică.
42. Irimia, D. (2001). Gramatica limbii române. Morfologia. Sintaxa. Polirom.
43. Munteanu, I. (2008). Stilistica limbii române. București: Institutul European.
44. Neamțu, G. G. (2017). Câteva considerații pe marginea căderii în dizgrație a opoziției propoziție vs frază. În A. Chirilă (coord.), Omul de cuvânt. In honorem Gheorghe Chivu. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza".
45. Pană Dindelegan, G. (Coord.). (2010). Gramatica de bază a limbii române. București: Univers Enciclopedic Gold.
46. Pană Dindelegan, G. (Coord.). (2016). The Syntax of Old Romanian. Oxford University Press.
47. Pană Dindelegan, G., Dragomirescu, Nedelcu, I. (2010). Morfosintaxa limbii române. Sinteze teoretice și exerciții. București: Universitatea din București.
48. Pană Dindelegan, G., et al. (2022). Gramatica limbii române (coord. V. Guțu Romalo, ediție revăzută). Litera.
49. Pană Dindelegan, G. (2016). Sintaxa limbii române. Probleme și perspective. București: Academia Română.
50. Rizzi, L. (1986). Subiecți nuli în limbile romanice. Reidel.
51. Todorov, T. (1996). Principiile discursului. București: Univers.
52. Tohăneanu, G. I. (1976). Dincolo de cuvânt: Studii de stilistică şi versificaţie. Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.
53. Vasiliu, E. (1969). Sintaxa transformaţională a limbii romane. Bucureşti: Editura Academiei RSR.

THE CHALLENGE OF MULTICULTURALISM FROM THE PERSPECTIVE OF EDUCATIONAL POLICIES

Ionuț Ștefan
Lecturer, Phd, "Dunărea de Jos" University of Galaţi

Abstract: *In this paper, I will discuss a current challenge, viewed from the perspective of multiculturalism. Charles Taylor signaled the problem of the "depreciative image" of the populations colonized by the great colonial empires, and this collective trauma led to strong protest movements. These social phenomena led to multiculturalist policies in the USA, Canada and Australia. These policies specific to multicultural states lead to a very important behavioral problem, namely, the tolerance manifested between different communities from an ethnic, cultural, religious perspective, etc. Tolerance is analyzed from a new perspective, which belongs to an education of perception. This model of thinking about tolerance is proposed by David Heyd. This educational model opens a horizon not only possible, but also current towards a new type of multiculturalist educational policy. I believe that this challenge must be both debated and implemented at the level of educational policies. The result could be greater behavioral tolerance, meaning a reduction in conflicts and serious forms of behavioral aggression between people.*

Keywords: *multiculturalism, Charles Taylor, David Heyd, multicultural education, tolerance*

1. Orizontul multiculturalist analizat de Charles Taylor

Istoria modernă se confruntă cu un fenomen complex și anume ″colonizarea″ și cucerirea unor vaste teritorii și populații din Africa, America de Nord, America de Sud, Australia, Asia. Marile imperii coloniale: britanic, francez, spaniol, portughez, olandez sau german au cucerit în secolele XIV-XIX aceste întinse teritorii. Populațiile cucerite au fost obligate să adopte tradițiile, limba, religia, comportamentele cuceritorilor. Această ″schimbare″ comportamentală a condus către o anulare a identității originare a populațiilor colonizate. Aceste populații erau considerate de imperiile coloniale ca fiind ″necivilizate″, ″sălbatice″. Ele trebuiau să fie cucerite, să fie aduse către civilizația colonială, creștinate cu forța, educate conform normelor coloniale.

După terminarea Primului Război Mondial, în 1918, începe procesul de dezintegrarea a marilor imperii coloniale. Populațiile cucerite își revendică independența, dreptul la autoguvernare, dreptul la libertate. Marile imperii coloniale au practicat sclavia, un număr foarte mare de băștinași africani au fost transformați în sclavi și trimiși în America de Nord și America de Sud pentru a munci pe plantațiile de bumbac. După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, începând cu anii '50 ai secolului XX, începe o puternică mișcare revendicativă a acestor populații neglijate și discriminate în drepturi. Urmașii nativilor amerindieni, populațiile de afro-americani, urmași ai sclavilor de pe plantațiile de bumbac, încep să-și revendice drepturile. Nevoia de recunoaştere a devine o linie de forţă care direcţionează revendicările asumate fie de mişcarea feministă, fie de anumite minorităţi, anumite grupuri şi comunităţi etnice, religioase. Revendicările acestor comunități, legate de problema recunoaşterii sunt direct conectate de problema identităţii. Revenirea la identitatea originară a acestor comunități umane devine problema centrală a revendicărilor multiculturaliste. În aceste condiții, este conturat efectul negativ al colonizării, efect care evidențiază alterarea identității

originare a populațiilor cucerite. Prin ″identitate″ ar trebui să înţelegem acele caracteristici fundamentale care ne definesc pe noi ca oameni.[1]

Principala teză a lui Taylor este aceea că identitatea noastră ca fiinţe omeneşti este în mare parte formată de ″recunoaşterea celorlalţi″ sau de ″absenţa″ sau de ″recunoaşterea greşită″ (nerecunoaşterea) a celorlalţi. Dacă ″ceilalţi importanţi″ din jurul nostru ne acordă o recunoaştere adecvată a identităţii, atunci societatea este în regulă, dar dacă o persoană sau un grup de persoane nu sunt recunoscute în mod adecvat în identitatea lor, atunci aceste persoane pot suferi pierderi, neajunsuri sau traume puternice. Într-o astfel de situaţie, societatea din jurul nostru ne poate oferi o ″imagine limitată″, ″distorsionată″ sau ″înjositoare″, sau ″ruşinoasă″. Nerecunoaşterea sau modalitatea greşită de a recunoaşte identitatea cuiva pot fi calificate drept forme de opresiune, inducând o imagine depreciativă, eronată. Un prim exemplu extrem de relevant pe care Taylor îl aduce în discuţie este situaţia invocată de curentul feminist. Femeile au argumentat că, în tipul de societate tradiţională, de tip patriarhal, adică în societatea în care bărbaţii deţin întreaga putere, femeilor le-a fost indusă o imagine depreciativă despre ele însele. Femeile erau calificate ca fiind nişte fiinţe inferioare bărbaţilor, incapabile de a avea o educaţie, un status social, o carieră profesională, de a deţine funcţii şi demnităţi publice, de a conduce instituţii ale statului. O importantă consecinţă în plan social şi politic a fost aceea că, foarte multă vreme, femeile nu aveau drept de vot la alegerile politice. Femeile au interiorizat această imagine depreciativă a aşa-numitei lor inferiorităţi, astfel încât, chiar şi după ce anumite aspecte problematice au început să fie reparate în societate prin iniţiative legislative, instituţionale, femeile nu sunt capabile să se elibereze de această imagine şi să folosească noile avantaje şi să beneficieze de noile oportunităţi.[2]

Acelaşi tip de situaţie este regăsibilă în cazul populaţiei afro-americane din SUA şi nu numai. Urmaşii foştilor sclavi aduşi de pe continentul african pentru a munci pe plantaţiile de bumbac ale proprietarilor "sudişti" au trebuit să se confrunte ani la rândul cu acea imagine depreciativă, promovată de o societate condusă de oamenii cu pielea albă. Negrii au fost calificaţi drept fiinţe inferioare, necivilizate, incapabile să se conducă pe ei înşişi etc. Tot în această situaţie s-au aflat şi populaţiile de indieni nord-americani şi canadieni, în perioada de colonizare a acestor teritorii. Această falsă identitate, impusă de colonişti a mutilat multe generaţii de americani nativi şi de afro-americani. Având în vedere cele menţionate anterior, Charles Taylor este îndreptăţit să considere că recunoaşterea adecvată este nu numai cuvenită ci, reprezintă ″o nevoie omenească vitală″.[3] Toate aceste elemente pot fi conectate cu succes cu cele enunţate din perspectiva eticii autenticităţii, şi anume cu faptul că oamenii posedă un sentiment interior (un fel de voce interioară) care poate deosebi între ce este bine din punct de vedere moral şi ce nu este bine, şi, că fiecare om poate exista într-o manieră originală, adică într-un mod care îi este propriu lui şi numai lui.

Taylor se foloseşte de elementele sociologului George Herbert Mead, care a utilizat noţiunea de "ceilalţi semnificanţi" ("ceilalţi importanţi pentru noi") cu referire la faptul că noi nu achiziţionăm limbajele importante pentru noi într-o singurătate absolută, ci, prin dialog cu persoanele importante pentru noi.[4] La o primă analiză, ne-am aştepta ca noi să ne dezvoltăm propriile noastre concepţii, opinii, într-o mare măsură într-o manieră solitară. Dar la o analiză mai atentă, după cum ne arată filosoful canadian, mintea noastră se construieşte într-o ″manieră dialogică″. Ne definim identitatea noastră întotdeauna în dialog cu cineva, uneori chiar cu o persoană extrem de oponentă faţă de noi. Ceea ce vrea să evidenţieze Charles Taylor este faptul că fiecare om îşi descoperă identitatea nu într-o ″absolută izolare″ faţă de ceilalţi din jurul său,

---

[1] Charles Taylor, *The politics of recognition* în "Multiculturalism examining the Politics of Recognition", Editor Amy Gutmann, Princeton University Press, New Jersey, 1994, p. 25.
[2] *Ibidem*, p.27.
[3] Charles Taylor, *The politics of recognition* în "Multiculturalism examining the Politics of Recognition", Editor Amy Gutmann, Princeton University Press, New Jersey, 1994, p. 26, trad. autorului.
[4] *Ibidem*, p. 28.

ci, printr-un ″dialog″ atât cu sine însuşi cât şi cu ceilalţi. Aşadar, identitatea mea proprie depinde în mod crucial de relaţiile mele dialogale cu ceilalţi. Pornind de la acceptarea acestei realităţi, se pot articula şi se pot construi politicile recunoaşterii. Recunoaşterea generală a fost construită dintr-o identitate derivată din plan social prin virtutea faptului că era bazată pe categoriile sociale luate drept garanţie. Ierarhizarea socială a determinat din Antichitate şi până în Evul Mediu o mare nedreptate socială şi implicit a determinat formarea unor identităţi total greşite, după cum am văzut deja. Era vorba despre ordonarea ierarhiei sociale în funcţie de onoare, iar această onoare era acordată numai celor care aveau titlu nobiliar. Atunci când ″onoarea″ a fost înlocuită cu ″demnitatea″, această ierarhizare socială a început să se schimbe într-o direcţie mai dreaptă.

Această idee conturată teoretic de către Taylor este susţinută cu cealaltă perspectivă fundamentală construită de acesta şi anume ″politica recunoaşterii″. Filosoful canadian semnalează o schimbare profundă petrecută în societatea occidentală în ceea ce priveşte ierarhia socială. Pornind din Antichitate şi trecând prin Evul Mediu, ordinea socială în societatea europeană occidentală era aceea bazată pe noţiunea de ″onoare″. Numai clasele nobiliare beneficiau de onoare, şi, implicit se bucurau de privilegiile acordate de titlurile de: ″lord″, ″lady″. Începând cu epoca modernă, noţiunea de ″onoare″ va fi înlocuită cu noţiunea de ″demnitate″. Aceasta va avea un sens universalist şi egalitarist. Premiza fundamentală este aceea că ″demnitatea″ este împărtăşită de toată lumea. Titlurile de: ″Lord″ şi ″Lady″ au fost înlocuite de: ″domnul″, ″doamna″, ″domnişoara″. "Democraţia a inaugurat o politică a egalei recunoaşteri, care a luat diferite forme de-a lungul anilor şi care acum a revenit sub forma pretenţiilor la un statut egal al culturilor şi sexelor."[5]

2. Problema toleranței redeschisă în orizontul multiculturalismului

Taylor semnalează un alt aspect referitor la societatea globalizată, anume la modificarea legăturilor sociale între oameni. Fenomenul globalizării a accentuat migraţia forţei de muncă şi a dus la o dezvoltare fără precedent a marilor aglomerări urbane. Marile oraşe, marile metropole ale societăţii occidentale se caracterizează prin relaţii impersonale, deoarece marile metropole aduc în prim plan un sistem birocratic, puternic impersonal. Acesta este mediul care favorizează ″atomismul social″ şi într-o anumită măsură şi ″antropocentrismul deviant″. Societatea industrializată, supertehnologizată şi birocratică antrenează şi aceste aspecte problematice. Într-o astfel de societate, oamenii ar trebui să conştientizeze că pot descoperi acel mod existenţial unic, care le este propriu şi care poate fi dezvăluit prin autocunoaştere.

Multiculturalismul, înțeles și drept un fenomen complex de interacțiune între diferitele comunități omenești, ridică problema interacțiunii între aceste comunități. Cazul ideal ar fi fost acela al unui dialog autentic, al unei interacțiuni pașnice între diferitele comunități. Experiența vizibilă în manifestarea societății contemporane ne dezvăluie, din păcate, exact opusul cazului ideal, dezirabil. Foarte multe conflicte, acte de intoleranță și forme de violență extremă se manifestă zilnic între diferritele grupuri de oameni. Tocmai de aceea, consider că trebuie să ne reîntoarcem la ″problema toleranței″, regândirea conceptuală și examinarea posibilității de manifestare autentică a acesteia în comportamentul omenesc. Câteva repere trebuie amintite în prealabil.

David Heyd în lucrarea *Toleration an elusive virtue* porneşte de la distincţia făcută de Bernard Williams între: a) necesitatea de a nu tolera imoralitatea (absolutism) şi b) necesitatea de a accepta legitimitatea moralităţii diferite (pluralism-relativism).[6] Heyd susţine că indeterminarea conceptului de "toleranţă" provine din comprimarea a două sfere: a) fenomene care, niciodată, nu pot fi tolerate, cum ar fi: cruzimea, omorul cu premeditare, genocidul etc. şi

[5] *Ibidem*, p. 37.

[6] Bernard Williams, "Toleration: An Impossible Virtue?" în David Heyd editor, *Toleration An Elusive Virtue*, Princeton University Press, New Jersey, 1996, pp. 18-28.

b) fenomene care nu ar trebui să ridice nicio problemă, cum ar fi: identitatea de gen masculin şi feminin şi identitatea rasială. Întrebarea formulată de Heyd este: ce anume rămâne între aceste două sfere? Un posibil raspuns oferit de Heyd este că între aceste două sfere rămâne o zonă în care apar credinţe şi acţiuni, care sunt justificabile, dar care nu sunt aprobate. Altfel spus, aspectul paradoxal ar consta în amestecul dual între ceea respingem şi nu aprobăm, dar le lăsăm să se manifeste. El constată că virtutea toleranţei implică o schimbare de atitudine şi de comportament. Toleranţa ca virtute poate fi înţeleasă ca o contrapondere a ceea ce numim ″neutralitate ştiinţifică imparţială″. Heyd aseamănă toleranţa cu zeiţa oarbă a dreptăţii care nu vede identitatea celui judecat.[7] Pornind de la aceste aspecte, Heyd face distincţia între două aspecte foarte importante: a) adevărul propoziţiilor independent de persoanele care cred în aceste propoziţii şi b) respectul pentru persoane indiferent de credinţele acestora. Având aceste repere conturate, Heyd consideră că toleranţa este mai degrabă ″o virtute de percepţie″ decât ″o virtute de judecată″, deoarece implică o concentrare a atenţiei asupra celuilalt.[8] Pericolul semnalat de Heyd în analiza toleranţei este acela al indeterminării care ia naştere din cele două direcţii opuse: absolutismul şi relativismul extrem în orizont axiologic.

Pentru a evita o ambiguitate ce ne-ar bloca demersul mai sunt necesare anumite precizări. Voi considera că trebuie să diferenţiem între toleranţă şi indiferenţă sau nepăsare. Indiferenţa ar fi mai degrabă o lipsă de reacţie sau de atitudine, în timp ce toleranţa implică şi o atitudine negativă, dar activă, deoarece implică atenţia faţă de ceilalţi. Prin această atitudine negativă voi înţelege categoria de situaţii, în care o persoană, sau un grup de persoane, care nu este de acord cu opiniile sau practicile altei persoane, sau ale unui alt grup de persoane, dar, deşi se află în dezacord sau le califică drept eronate sau vicioase, totuşi, nu le interzice sau cenzurează, ci, dimpotrivă, păstrând o anumită distanţă sau rezervă, le oferă posibilitatea de manifestare în mod liber. Această construcţie privitoare la toleranţă ne retrimite în mod direct la demersul lui John Stuart Mill şi ridică delicata problemă a limitelor toleranţei. Ce putem tolera şi ce nu putem tolera? Până unde ar trebui să fie conturate în mod satisfăcător limitele toleranţei comportamentului nostru? Pentru a evita anumite dificultăţi în conturarea semantică a conceptului toleranţei, David Heyd propune un concept al tolerării strict, sau îngustat semantic, diferit de alte tipuri de constrângeri, cum ar fi: formele de indiferenţă sau compromisul pragmatic. Aceste aspecte nu trebuie aplicate la varietatea utilizărilor zilnice ale conceptului tolerării, ci, doar la anumite situaţii tipice sau problematice. Nu trebuie să avem iluzia că vom construi un concept exhaustiv al toleranţei atât în zona semantică cât şi în zona practică. [9]

Din literatura de specialitate pot fi diferenţiate patru categorii principale de viziuni teoretice privind toleranţa. Prima categorie se referă la raportul majoritate versus minoritate. O majoritate permite sau tolerează manifestarea unei minorităţi. A doua categorie de perspective teoretice se referă la relaţia între subiecţii şi obiectele toleranţei. De data aceasta nu mai avem situaţia în care se confruntă o majoritate cu o minoritate, ci, avem situaţia în care diferite grupuri de oameni trebuie să coexiste. Cea mai bună alternativă este o coexistenţă paşnică, bazată pe toleranţă reciprocă, deoarece un conflict permanent între aceste grupuri nu conduce către nicio finalitate. Altfel spus, intoleranţa nu aduce niciun avantaj nimănui. A treia categorie de perspective teoretice aduce în discuţie problema respectului. Este teoretizată de gânditori cum ar fi: Scanlon, Weale, Forst sau Galeotti. Chiar dacă există diferenţe enorme între sistemele etice, de valori sau fundamentele culturale, oamenii din culturi diferite se recunosc ca fiind cetăţeni cu aceleaşi drepturi politice şi se respectă reciproc.[10] O astfel de perspectivă este compatibilă cu viziunea multiculturalistă conform căreia nu există numai un singur mod de

[7] David Heyd editor, *Toleration An Elusive Virtue,* Princeton University Press, New Jersey, 1996, pp. 3-10.
[8] *Ibidem,* pp. 5-10.
[9] *Ibidem,* pp. 7-14.
[10] Scanlon, T.M., *The Difficulty of Tolerance Essays in Political Philosophy,* Cambridge University Press, 2003; Forst, R., *Contexts of Justice,* tr. J. Farrell, Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 2002.

existenţă care să fie calificat în unanimitate drept cel mai bun cu putinţă. În consecinţă, diversitatea şi pluralismul sunt acceptabile şi tolerabile. Cea de-a patra perspectivă poate fi pusă în legătură cu a treia categorie, dar este mult mai profundă. O astfel de perspectivă, pe lângă respectul reciproc, aduce în discuţie o atitudine mult mai profundă legată de stimă reciprocă. O astfel de perspectivă se referă la cea mai fericită situaţie cu putinţă, şi anume grupurile de cetăţeni nu numai că se respectă între ele, dar apare şi un fel de admiraţie faţă de diferenţă, diversitate. Chiar dacă credinţele, practicile şi tradiţiile sunt vizibil diferite, tocmai această diferenţă ne permite să manifestăm o admiraţie, un respect dublat de stimă faţă de cei diferiţi de noi.[11]

3. Deschideri către o posibilă educaţie multiculturală

Din cele prezentate până acum reiese limpede importanţa fenomenului „toleranţă" pentru manifestarea multiculturalismului. Pentru ca interacţiunea între diferitele culturi şi comunităţi de oameni care aparţin unor culturi diferite să se manifeste paşnic, manifestarea toleranţei este obligatorie să se producă. În măsura în care toleranţa reprezintă un anumit gen de comportament omenesc, atunci ea poate fi interiorizată prin educaţie. O astfel de educaţie se numeşte educaţie multiculturală. Ea trebuie să pornească de la anumite principii, care sunt compatibile cu construcţia multiculturalismului. Un astfel de principiu este principiul recunoaşterii de care vorbeşte Charles Taylor.

Atunci când se aduce în discuţie problema educaţiei multiculturale, trebuie să conturăm câteva aspecte privitoare la programele educaţionale. O primă întrebare este aceea pe care o construieşte Susan Mendus: ″cum educăm copiii în societăţile multiculturale şi democratice astfel încât să le fie recunoscute identitatea şi în acelaşi timp să le fie inoculate valorile democratice?″[12] Pentru aceasta este necesar să analizăm ce anume ar putea provoca tensiune între: valorile democratice pe de o parte şi recunoaşterea identităţii culturale sau etnice pe de altă parte.

Bhikhu Parekh în faimoasa sa lucrare *Rethinking Multiculturalism Cultural Diversity and Political Theory*, în cazul educaţiei multiculturale face o analiză comparativă între curriculumul de istorie cu cel de literatură predate în sistemul de învăţământ american. Cel de istorie poate fi considerat un foarte bun exemplu de posibilitate de construcţie a educaţiei multiculturale, deoarece conţine alternativ nu doar istoria SUA, ci, şi pe cea europeană, africană şi asiatică. În cazul literaturii lucrurile nu stau foarte bine, deoarece se preferă în continuare autorii clasici, consacraţi drept universali.[13]

După cum am amintit anterior, o perspectivă adecvată pentru educaţia multiculturalistă este cea realizată de David Heyd. Toleranţa este o virtute perceptivă. Noi nu interacţionăm cu credinţele şi acţiunile abstracte ale indivizilor, ci interacţionăm cu oameni care adoptă anumite credinţe şi sunt autorii anumitor acţiuni. Pentru ca toleranţa să fie o atitudine autentică, ar trebui să fie asociată cu ″înţelegerea celuilalt″.[14] Toate aceste elemente descrise sau conturate până acum nu se produc de la sine fără o intervenţie bine dirijată către un scop anume. În acest caz este vorba despre un anumit tip special de percepţie, care nu se poate realiza decât printr-o educaţie bine direcţionată prin anumite strategii. Această virtute perceptivă despre care ne vorbeşte David Heyd ne este potenţială, dar pentru a fi actualizată prin comportament, este

---

[11] Raz, J., "Autonomy, Toleration, and the Harm Principle," in S. Mendus (ed.), *Justifying Toleration. Conceptual and Historical Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, 155–175; Sandel, Michael, "Moral Argument and Liberal Toleration: Abortion and Homosexuality," *California Law Review* 77, 1989, 521–538; Walzer, Michael, *Despre tolerare*, Editura Institutul European, Iaşi, 2002, trad. Areta Voroniuc;

[12] Susan Mendus, *Toleration and Recognition: education in a multicultural society*, în *Journal of Philosophy of Education*, vol. 29. no. 2, 1995, pp. 191-201

[13] Bhikhu Parekh, *Rethinking Multiculturalism Cultural Diversity and Political Theory*, second edition, Palgrave Macmillan, 2006, New York, pp. 220-224.

[14] David Heyd, *op. cit.* pp. 18.

nevoie de un anumit program politic educaţional. Tocmai de aceea politicile multiculturaliste trebuie să fie conturate foarte bine în agenda politică a instituţiilor care sunt direct responsabile cu guvernarea. Una din politicile foarte importante pentru realizarea multiculturalismului este educaţia multiculturală. Este o politică foarte importantă, deoarece nu produce schimbări bruşte, cu efecte dramatice, care să provoace frică în populaţie, ci, dimpotrivă, este o strategie pe termen lung extrem de eficientă pentru modelarea unui comportament compatibil cu realizarea multiculturalismului.

Multiculturalismul devine un fenomen foarte important, datorită globalizării. Globalizarea dezvăluie faptul că multiculturalismul nu este un fenomen dat sau care se construieşte de la sine, fără niciun fel de intervenţie în plan instituţional. Interacţiunea între diferitele comunităţi omeneşti cu apartenenţe diferite poate fi în mod frecvent intolerantă sau violentă. Eu sunt de părere, că niciun fel de conflict nu poate avea o finalitate benefică pentru comunităţile care interacţionează între ele. Tocmai de aceea este nevoie la nivel instituţional de anumite politici prin care multiculturalismul să fie un fenomen paşnic. O astfel de politică reprezentativă este educaţia multiculturală. Sunt importante următoarele aspecte: a) principiile care stau la baza educaţiei multiculturale; b) reelaborarea curriculum-ului educaţiei multiculturale; c) aspecte privind pregătirea personalului didactic în orizontul educaţiei multiculturale.

Pentru ca această politică reprezentativă a multiculturalismului să poată să fie construită cu succes este nevoie, ca în prealabil să conturăm principiile generale. Un prim principiu general este cel referitor la conceptul de cultură. Cum era privită cultura în perspectiva tradiţională şi cum ar trebui să fie gândită şi operaţionalizată cultura din perspectiva multiculturalismului?

Un al doilea principiu, pe care îl am în vedere, este cel referitor la cum ar trebui să fie efectuat procesul educaţional astfel încât multiculturalismul să fie un scop al educaţiei instituţionalizate. Ce deprinderi comportamentale ar trebui să fie formate copiilor astfel încât educaţia multiculturală să fie eficientă? În cel de-al doilea caz mă voi referi în special la toleranţă şi la faptul-de-a-fi-tolerant, înţelese ca deprinderi comportamentale formate prin educaţie multiculturală. O primă întrebare care se poate contura este aceea privitoare la toleranţă şi tolerabilitate înţelese drept ″obiect al educaţiei multiculturale″. De ce ar trebui cultivată toleranţa printr-un nou tip de educaţie? Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să ţinem cont de principalele elemente ale ştiinţelor comportamentale în ceea ce priveşte înţelegerea şi explicarea comportamentului omenesc. Perspectiva psihanalitică şi cea etologică vorbesc despre un comportament agresiv înnăscut în cazul speciei omeneşti. Această perspectivă poate fi testată foarte simplu în plan comportamental. Putem observa comportamentul copiilor mici care încă nu au interiorizat normele educaţionale. Interacţiunea acestora ajunge inevitabil să sfârşească în forme de agresivitate comportamentală violentă. Fără intervenţia adulţilor această agresivitate infantilă poate avea rezultate catastrofale cum ar fi: vătămare corporală gravă sau chiar crima. Aceasta dovedeşte faptul că psihanaliştii şi etologii au dreptate atunci când spun că agresivitatea omenească este înnăscută.[15] Tocmai de aceea toleranţa trebuie să fie ″obiect″ al educaţiei. Pentru ca tabloul sumbru al psihanalizei să fie desăvârşit reamintim şi faptul că ″teama faţă de tot ce este străin″ cum ar fi: persoane, locuri, situaţii, evenimente etc. este iarăşi o formă de comportament înnăscut. Atunci când o persoană străină intră în spaţiul intim, în căminul unui copil, acesta va reacţiona prin plâns. Plânsul reprezintă manifestarea în plan comportamental a fricii faţă de persoana străină. Un astfel de instinct poate fi un teren extrem de fertil pentru manifestarea xenofobiei. Prin xenofobie vom înţelege ura faţă de străini. Este evident că prin manifestarea xenofobiei, orice interacţiune benefică cu imigranţii nu se mai poate manifesta. Acesta poate fi al doilea argument în favoarea toleranţei ca ″obiect″ al educaţiei multiculturale. Deşi este o virtute evazivă, adică greu de definit, toleranţa este o virtute

[15] Recomand în acest sens scrierile lui Sigmund Freud, Konrad Lorenz sau Irenäus Eibl-Eibesfeldt.

perceptivă. Este o virtute care aparţine comportamentului perceptiv, ţine de modalitatea în care doi oameni se percep reciproc.

David Rosen, în articolul său, *Multicultural education, an anthropological perspective*, examinează modul în care conceptul de "educaţie multiculturală" este ″tradus″ şi aplicat în acţiunile din şcolile pentru preşcolari în sistemul educaţional nord-american. Autorul se concentrează pe următoarele elemente: politica generală şcolară, modul în care este organizată clasa şi experienţa copiilor.[16]

Autorul observă că, în ciuda faptului că programele de educaţie multiculturală au început să fie implementate în SUA începând cu anii '70, dificultăţile au început să apară începând cu modul de rutină în care este aplicat zilnic conceptul de ″educaţie multiculturală″ în organizarea clasei. Rosen aminteşte chiar şi anumite sintagme negative utilizate în literatura de specialitate pentru a califica educaţia multiculturală, cum ar fi: ″un proces de indigenizare a şcolilor″.[17]

Un posibil defect observat de David Rosen este acela al raportării la un ″sistem ideal″. Programele educaţionale multiculturale nu trebuie să fie raportate la un sistem de referinţă ideal, deoarece, un astfel de sistem ideal nu există. De asemenea, aşa cum observă şi Rosen, din programele educaţionale multiculturale nu trebuie să lipsească detaliile etnografice foarte importante în reuşita programelor educaţionale. O politică educaţională multiculturală trebuie să ţină cont de faptul că în comunitatea respectivă, copiii au origini etnice diferite. O primă problemă care apare este aceea a comunicării într-un limbaj natural. În situaţia în care se confruntă cu acest amestec etnic, este clar faptul că într-o clasă pot exista copii care să vorbească în mediul familial limbi diferite. În cazul prezentat de Rosen, copiii vorbeau: limba engleză, limba spaniolă şi anumite dialecte africane. Tocmai de aceea, o primă componentă importantă a unei politici educaţionale multiculturale corecte este ca predarea sa fie cel puţin bilingvă.

Această componentă este în deplină conformitate cu revendicarea comunităţilor minoritare ce fac parte din amestecul etnic. Recunoaşterea identităţii culturale a comunităţii respective nu se poate realiza în mod satisfăcător fără ca limba comunităţii respective să nu fie componentă a sistemului educaţional. Premiza de la care se porneşte în astfel de programe educaţionale este aceea a pluralismului. Aşa cum considera şi John Stuart Mill nu există doar un singur mod existenţialist dezirabil, şi privilegiat, iar prin comparaţie cu acesta, celelalte modele existenţialiste să fie stigmatizate, calificate în mod depreciativ. În aceste repere, curriculumul trebuie să fie alternativ. Această strategie conduce spre recunoaşterea faptului că membrii din grupurile culturale diferite pot contribui cu abilitate şi competenţe diferite în procesul educaţional. Rosen numeşte astfel de competenţe, ″competenţe alternative″.[18]

Tocmai de aceea, David Rosen identifică patru ″reguli″ generale în programul educaţional multicultural: a) copiii din rase diferite, etnii diferite şi grupuri economice diferite sunt într-o constantă asociere la şcoală (muncă) şi la joacă; b) conducerea este alcătuită din membri ce aparţin tuturor grupurilor etnice, rasiale şi economice şi oferă modele cu valoare de rol pentru toţi copiii; c) părinţii din rase, etnii şi grupuri economice diferite sunt într-o permanentă asociere cu membrii conducerii şi ei între ei. Valoarea lor, atât ca fiinţe omeneşti dar şi ca suporteri esenţiali ai procesului educaţional, are o recunoaştere deplină; d) toţi membrii (copiii, conducerea şi părinţii) participă la luarea deciziilor şi la procesul de rezolvare a problemelor.[19]

Prima regulă generală este în deplină conformitate cu interiorizarea toleranţei. Comportamentul tolerant se poate forma, se poate interioriza prin educaţie dacă elevii din comunităţile diferite petrec cât mai mult timp împreună. În acest mod sunt eliminate temerile,

[16] David Rosen, *Multicultural education, an anthropological perspective,*în "Anthropology and education quarterly" John Wiley & Sons Publishers, 1978, Vol. VII, Nr. 4, pp. 221-226.
[17] *Ibidem*, p. 222.
[18] *Ibidem*, p. 223.
[19] *Ibidem*, p. 224.

fricile, fobiile. Copiii ajung să se obişnuiască unii cu ceilalţi şi să accepte ca fiind firească diversitatea lor culturală.

A doua regulă este menită să elimine privilegiile dominante ale grupului etnic majoritar şi anume clasa socială de mijloc formată în majoritate din oameni de culoare a pielii albă. O regulă ca aceasta întăreşte recunoaşterea în proces educaţional a tuturor comunităţilor din societatea respectivă.

A treia regulă este menită să armonizeze sistemul educaţional, instituţional cu mediul familiar al copiilor. Nu trebuie să fie o ruptură, o separaţie tranşantă între mediul casnic al copiilor şi mediul şcolar. Tocmai de aceea, toţi părinţii trebuie să fie implicaţi şi responsabilizaţi în sistemul educaţional.

A patra regulă este menită să desăvârşească tot acest sistem conturat prin cele trei reguli anterioare. O astfel de regulă este menită să armonizeze sistemul educaţional multicultural.

În 2003 *The National Association for Multicultural Education* a elaborat o posibilă definiţie a educaţiei multiculturale, care să evidenţieze multiplele dimensiuni: de la împuternicire la îmbogăţire şi iluminare. ″Educaţia multiculturală este un concept filosofic construit pe idealurile de libertate, dreptate, egalitate, echitate şi demnitate umană... Recunoaşte rolul pe care îl poate juca şcolile în dezvoltarea atitudinilor şi valorilor necesare unei societăţi democratice. Valorifică diferenţele culturale şi afirmă pluralismul pe care studenţii, profesorii şi comunităţile lor îl reflectă. Provoacă toate formele de discriminare în şcoli şi societate prin promovarea principiilor democratice ale dreptăţii sociale. Educaţia multiculturală este un proces care impregnează toate aspectele practicilor şcolare, politicilor şi modurilor de organizare şcolară... Aşadar, curriculumul şcolar trebuie să se adreseze direct problemelor legate de: rasism, sexism, discriminare prin clasificare, lingvism, prin absoluti-zarea abilităţilor şi cele de vârstă, heterosexism, intoleranţă religioasă şi xenofobie. Educaţia multiculturală apără credinţa conform căreia studenţii, istoria vieţii lor şi experienţele lor ar trebui să fie plasate în centrul procesului de predare şi învăţare şi că pedagogia ar trebui să apară într-un context care să fie familiar studenţilor şi că se adresează unor multiple modalităţi de gândire. Adiţional, profesorii şi studenţii trebuie să analizeze critic opresiunea manifestată în relaţiile din comunităţile lor şi în lume... Educaţia multiculturală oferă studenţilor o oportunitate educaţională echitabilă şi în acelaşi timp, încurajează studenţii să critice societatea în numele dreptăţii sociale.″[20]

Un alt reper important în regândirea curriculum-ului poate fi opera de pedagogie multiculturalistă a lui Paulo Freire. Abdeljalil Akkari în articolul său *Pedagogy of the Oppressed and the Challenge of Multicultural Education*[21]face referire la importanţa operei acestui pedagog pentru politicile educaţionale multiculturale. Paulo Freire a devenit cunoscut pentru munca sa de alfabetizare a adulţilor din statele sărace africane şi din statele Americii de Sud. Alfabetizarea din Lumea a Treia reprezintă o realitate extrem de delicată chiar şi în zilele noastre. În lucrările sale de pedagogie, Freire s-a axat pe trei direcţii principale: a) importanţa şcolarizării; b) legătura dintre teoria învăţării şi practică; c) examinarea puterii (a importanţei) limbilor utilizate în educaţie.[22]

Referitor la curriculum, Freire consideră că acesta ar trebui să fie gândit într-o nouă strategie prin care educatorii şi elevii (cei care învaţă) pot obţine mai multe ″obiective centrate social″[23] Atunci când Freire discută despre: eliberare, opresiune, violenţă şi libertate, acestea nu sunt

[20] Augie Fleras, *The Politics of Multiculturalism Multicultural Governance in Comparative Perspective,* Palgrave Macmillan, New York, 2009, p. 101, trad. autorului.

[21] Abdeljalil Akkari, *Pedagogy of the Oppressed and the Challenge of Multicultural Education* în "Interchange", vol. 32/3, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2001, pp. 271-293.

[22] A se vedea în acest sens, Paulo Freire, *Education for critical consciousness,* New York, The Seaburry Press, 1973; Paulo Freire, *Pedagogy of the oppressed,* New York, Continnum, 1982 şi Paulo Freire, *The politics of education: Culture, power and liberation,* Boston, Bergin & Garvey, 1985.

[23] Paulo Freire, *op. cit,* 1973.

categorii ipotetice (teoretice), ci sunt categorii istorice. "Curriculumul centrat social" descris de Freire este bazat pe viaţa reală a oamenilor.[24] În acest mod, putem elimina riscul de a avea o ruptură între sistemul educaţional şi viaţa reală a oamenilor din comunităţile respective.

Experienţa pedagogică a lui Paulo Freire este cel mai important factor în elaborarea operei teoretice. Această experienţă s-a constituit prin programele educaţionale dezvoltate şi implementate de acesta în Brazilia şi în Guineea-Bissau. Prin programele de alfabetizare în rândul celor asupriţi, cum ar fi: ţărani, muncitori din zona rurală şi femeile din Guineea-Bissau, spre exemplu, Freire a contribuit la transformarea unui sistem educaţional colonial, opresiv într-un sistem nou şi un instrument pentru eliberarea culturală şi politică. O contribuţie însemnată este realizată de Freire şi în domeniul reconstrucţiei ″istoriei naţionale″ în statele care au fost colonii. Marea problemă provine dinspre dominaţia colonizatorilor. Aceştia considerau că istoria începe odată cu sosirea lor şi cu cucerirea teritoriilor.[25] Conform acestei atitudini dominante şi arogante, doar colonizatorii ″au″ istorie, artă, cultură, limbă şi numai ei sunt cetăţeni civilizaţi ai ″lumii salvatoare″. Despre cei asupriţi, colonizaţi se spune că nu au istorie anterioară etapei de colonizare. Sunt priviţi în sens depreciativ, drept ″barbari necivilizaţi″. În cazul Guineea-Bissau, Freire s-a străduit să elimine această rigiditate şi fosilizare a minţii de tip colonial. [26]

Revenind la situația României, putem considera că societatea noastră, românească cunoaște o diversitatea etnică, religioasă, care poate fi benefică pentru programele educaționale multiculturale. În încheiere vreau să amintesc câteva întrebări deschise. Ar fi benefică educarea copiilor pentru a putea supraviețui cataclismelor (cutremure, inundații, incendii etc.)? Sunt pregătiți copiii pentru a-și procura hrana în natura sălbatică? Ar fi indicate cursurile de acordarea primului ajutor, de nutriție (pregătirea unei alimentații sănătoase)? Astfel de întrebări sunt actuale și provoacă guvernanții responsabili cu elaborarea politicilor educaționale.

[24] Abdeljalil Akkari, *op. cit.* pag. 276.
[25] *Ibidem*, p. 276.
[26] *Ibidem*, p. 277.

BIBLIOGRAPHY:

1. Akkari, Abdeljalil, *Pedagogy of the Oppressed and the Challenge of Multicultural Education* în "Interchange", vol. 32/3, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2001;Ebbinghaus, J., "Über die Idee der Toleranz", *Archiv für Philosophie* 1950, 4, 1–34.
2. Fleras, Augie, *The Politics of Multiculturalism Multicultural Governance in Comparative Perspective,* Palgrave Macmillan, New York, 2009;
3. Freire, Paulo, *Education for critical consciousness,* New York, The Seaburry Press, 1973;
4. Freire, Paulo, *Pedagogy of the oppressed*, New York, Continnum, 1982;
5. Freire, Paulo, *The politics of education: Culture, power and liberation,* Boston, Bergin & Garvey, 1985.
6. Heyd, David editor, *Toleration an Elusive Virtue*, Editura Princeton University Press, Princeton New Jersey, 1996;
7. Horton, John; Mendus, Susan, *Aspects of Toleration Philosophical Studies,* Methuen, 1985, London and New York;
8. Mendus, Susan - *Toleration and Recognition: education in a multicultural society*, în *Journal of Philosophy of Education,* vol. 29. no. 2, 1995, pp. 191-201;
9. Parekh, Bhikhu, *Rethinking Multiculturalism Cultural Diversity and Political Theory,* second edition, Palgrave Macmillan, 2006, New York;
10. Raz, J., "Autonomy, Toleration, and the Harm Principle," in S. Mendus (ed.), *Justifying Toleration. Conceptual and Historical Perspectives*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, 155–175.
11. Rosen, David *Multicultural education, an anthropological perspective,*în "Anthropology and education quarterly" John Wiley & Sons Publishers, 1978, Vol. VII, Nr. 4;
12. Scanlon, T.M., *The Difficulty of Tolerance Essays in Political Philosophy,* Cambridge University Press, 2003;
13. Taylor, Charles, *Etica autenticităţii*, Editura Ideea Design & Print, Cluj-Napoca, 2006, traducere Alex Moldovan;
14. Taylor, Charles, *The politics of recognition* în "Multiculturalism examining the politics of recognition", Editor Amy Gutmann, Princeton University Press, New Jersey, 1994;

ANTI STEREOTYPING THROUGH THE STRATEGIES OF HUMOR AND IRONY IN THE ROMANIAN ADVERTISING DISCOURSE

Ruxandra Coman
Lecturer, PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University, Bucharest

Abstract: *One of the most appealing modern strategies of advertising discourse is the use of irony and humor in order to draw the attention of consumers to a particular brand. The discourse analysis approach used in this study focuses on how the linguistic and visual humorous representations shape the anti-stereotyping field of Romanian advertisement. There is a conventional scheme: the target audience knows that under the seemingly cheerful, superficial mask of some irony or humor clues or word games there are social and cultural images built stereotypically which have to be blamed and discouraged. The study provides a deeper understanding of the ads speech that uses humor and irony in order to become more meaningful to customers who emotionally respond to some funny portrays of people. The ads discourse constructs some gender roles which have to be decoded through ironic interpretation stressing the intention of the advertisers to promote a change in the way in which we perceive gender stereotypes or certain social roles.*

Keywords: *irony, discursive strategies, stereotypes, context*

Una dintre cele mai atrăgătoare strategii moderne ale discursului publicitar o reprezintă utilizarea unor mărci lingvistice sau vizuale, din sfera ironiei și a umorului, cu scopul de a atrage atenția consumatorilor asupra unei anumite mărci. Abordarea Analizei Discursului utilizată în acest studiu se concentrează asupra modului în care reprezentările umoristice modelează domeniul semantic al publicității românești. Este o schemă convențională: publicul-țintă știe că sub masca aparent veselă, superficială a unor indicii de ironie sau a unor jocuri de cuvinte se află imagini sociale și culturale construite stereotipic, care trebuie blamate și descurajate. Studiul oferă o înțelegere mai profundă a discursului publicitar ce folosește umorul și ironia pentru a deveni mai semnificativ pentru receptorii care răspund emoțional în fața unor portrete amuzante ale oamenilor. Discursul reclamelor construiește roluri de gen care trebuie decodate prin interpretare ironică, subliniind intenția creatorilor de a promova o schimbare în modul în care sunt percepute anumite roluri sociale. Printr-o abordare inductivă, ipotezele sunt generate din analiza discursului diverselor reclame și susținute de baza teoretică existentă la momentul actual.

Studiile privind portretizarea publicitară stereotipă au incriminat simplificarea excesivă ce rezultă dintr-o astfel de expunere mediatică, prin prisma faptului că sunt limitate posibilitățile de „auto-realizare" în cazul persoanelor cărora li se conturează un tipar comportamental redus"[1]. În anumite circumstanțe, portretele nonstereotipe pot contribui la sporirea stării de bine a consumatorilor, reducând riscul producerii „reactanței"[2]. Cercetătorii domeniului au arătat că 94% dintre practicienii din publicitate văd umorul ca o modalitate eficientă de a atrage atenția. În plus, umorul nu dăunează înțelegerii. Mai mult de jumătate dintre directorii de cercetare în

[1] Nina Åkestam, Understanding advertising stereotypes: Social and brand-related effects of stereotyped versus non-stereotyped portrayals in advertising, BrandFactory, Gothenburg, 2017, p.17
[2] Idem, p. 28

publicitate consideră că umorul este superior non-umorului în câștigarea atenției[3]. Despre discursul reclamei s-a afirmat că reprezintă „o manipulare a limbajului" și „o încălcare a codului lingvistic", cu scopul de a maximiza semnificația[4].

Procedeele umoristice (comparația, personifcarea, exagerarea, jocul de cuvinte, sarcasmul, surpriza) pot conduce la ceea ce unii cercetători au numit „efectul-vampir"[5] (*vampire effect*), ca urmare a utilizării unor astfel de strategii din sfera ludicului, în reclame. Acest efect se referă la faptul că atenția consumatorului este distrasă de la mesajul propriu-zis.

În studiul asupra publicității umoristice, P. S. Speck diferențiază între două tipuri de reclamă: cele bazate pe „mecanismul neconcordanță-rezoluție" (*the incongruity-resolution mechanism*), însoțit de „mecanismul stimulare-siguranță" (*arousal-safety mechanism*) și acele spoturi care pun în aplicare mecanismul umorului depreciativ (*humor disparagement*) (în care se observă o atitudine agresivă, chiar ostilă la adresa destinatarului[6]. Am putea spune că reclamele în care apare ironia la adresa stereotipurilor reprezintă o combinație a celor de mai sus.

Cercetările din domeniu au făcut o diferență între reprezentările non-stereotipe și stereotipurile netradiționale. Cele din prima categorie reprezintă o încercare de a provoca stereotipurile. Reprezentările din a doua categorie „se joacă"[7] cu stereotipurile într-o manieră plină de umor.

În perioade diferite, în conformitate cu determinările contextului socio-cultural, imaginea femeii în publicitate a fost construită prin atribuirea de roluri ale dependenței: o dependență de spațiul privat, în care gospodina și mama excelau în îndeplinirea sarcinilor domestice esențiale pentru menținerea echilibrului familial. Era evidentă antinomia discursului publicitar, în care imaginea bărbatului era redată în parametri validați de recunoaștere în spațiul public: bărbatului, ca susținător al familiei, i se atribuia un rol al independenței. Perpetuarea acestor stereotipuri a fost remarcată de către cercetătorii interesați de analiza discursului: „Este curios cum și în zilele noastre, după ce mai multe valuri de feminism au demonstrat că această distribuție strictă a rolurilor și activităților este depășită, aceste stereotipuri persistă."[8]

Umorul publicitar este considerat una dintre cele mai eficiente metode de promovare a unei mărci de produse, fiind integrat în categoria publicității de atracție emoțională, determinând publicul să se bucure prin „reflecție estetică"[9]. În studiile care propun o perspectivă nouă prin abordarea pragmatică a discursului umoristic al reclamei, pornind de la actele de vorbire ale lui J.L. Austin, este analizată „presupoziția"[10], o componentă importantă a decodării non-stereotipe.

Există o corelație între mentalul colectiv referitor la problema egalității de gen și discursul publicității, fapt evidențiat într-un studiu din 2015 asupra reclamelor, în care au fost comparate stereotipurile de gen din Italia și Olanda[11]. Cercetătorii au ajuns la concluzia că

---

[3] Marc G. Weinberger, Charles S. Gulas, The Impact of Humor in Advertising: A Review, *Journal of Advertising, Volume XXI, Number 4 December 1992*, p. 36-59, *passim*

[4] M. Dore, "Intertextuality and failed taboo humour in advertising*". The European Journal of Human Research*, 2020, p. 99-114, *passim*

[5] C. Catanescu, G. Tom, Types of Humor in Television and Magazine Advertising,
Review of Business, 2001, 22(1): 92-96, *passim*

[6] P. S. Speck, "The humorous message taxonomy: A framework for the study of humorous ads". *Current Issues & Research in Advertising*, 1991, 13 (1): 1–44, *passim*

[7] M. Eisend *et al*. 2014, p.257
https://www.researchgate.net/publication/265550864_Gender_Roles_and_Humor_in_Advertising_The_Occurrence_of_Stereotyping_in_Humorous_and_Non humorous_Advertising_and_Its_Consequences_for_Advertising_Effectiveness

[8] M. Eisend, "The influence of humor in advertising: Explaining the effects of humor in two-sided messages*". Psychology & Marketing*, 2022; 39:962-973, *passim*

[9] Xiaqing Li, "A Pragmatic Analysis of Humor Words in English Advertisements". *English Language and Literature Studies*; Vol. 6, No. 2; 2016, p.193-201, p.194

[10] Idem, p.195

[11] S. Tartaglia, C. Rollero, "Gender Sterotyping in Newspaper Advertisments: A Cross-Cultural Study*". Journal of Cross-Cultural Psychology*, 2015, 46:1103-1109, *passim*

stereotipurile din publicitate reflectă mentalitatea din lumea reală, deci conțin narațiuni legate de contextul actualizării în spațiul public. În reclamele italiene, femeile au fost descrise mai des ca fiind atractive și îmbrăcate într-un mod care le-a transformat în obiect al dorinței, față de reclamele olandeze.

În cartea sa despre semnele publicitare, Jean-Jacques Boutaud afirmă că „dimensiunile simbolice deschid un spațiu figurativ și mai larg prin toate stereotipurile (…) pe care epocile și culturile le manipulează."[12]

În România, reclamele în care apare ironia la adresa stereotipurilor referitoare la femeia-obiect (obiectificare/reificare sexuală) transmit un mesaj în acord cu tendința generală de respectare a egalității de gen. Astfel de reclame sunt anti stereotipuri și atrag atenția asupra faptului că femeile devin personaje în spoturi mai degrabă pentru atributele lor fizice atrăgătoare, decât pentru trăsăturile ce nu țin de aspectul fizic. Acest tip specific de stereotip de gen pare să fie reflectat în cheie ironică, atunci când se creează reclame pline de umor.

În capitolul rezervat textului publicitar, din cartea dedicată analizei discursului, Daniela Rovența-Frumușani afirmă că „publicitatea ne seduce și ne interpelează"[13], deci am putea spune că discursul anti stereotipuri este încadrabil în categoria reclamelor care provoacă receptorul la o oarecare gândire critică.

Ioana Vid constată că enunțurile publicitare „înglobează un gen discursiv care se caracterizează prin: sincretismul codurilor semiotice, densitatea intertextuală, varietatea interacțiunilor discursive"[14], consolidând modelele de comportament ale consumatorilor.
S-a vorbit despre „polifonia" ironiei, articulată ca „dialogism"[15], cu referire la faptul că se produce o discordanță semantică: sub semnificația de suprafață este decodată o semnificație devalorizantă. Umorul este considerat o funcție socială a ironiei verbale, „văzută ca act ilocutoriu simulat"[16].

Mirela Ioniță a punctat existența unei publicități conotative, în cadrul căreia devin importante sensurile subtile, implicațiile mesajelor transmise, în direcția definirii discursului publicitar ca discurs cu o finalitate pregnant persuasivă: „Discursul publicitar urmăreşte, deopotrivă: promovarea unor produse, servicii sau ideologii, dar şi conştientizarea unei anumite situaţii, sensibilizarea oamenilor cu privire la subiecte sau cauze sociale, satirizarea unor aspecte disfuncţionale ale societăţii sau scoaterea în evidenţă a unui anumit tip de comportament."[17] Cercetătoarea are un studiu de caz pe campania unui serviciu de telefonie, în care comicul este generalizat. Se observă ca substrat de profunzime, strategia ironiei la adresa unor moguli sau dictatori, într-un cadru narativ ce incriminează, prin intermediul imaginii și al limbajului personajelor, snobismul și kitchul.

Reclamele anti stereotipuri transmit un mesaj a cărui forţă persuasivă încearcă să invalideze codul cultural clișeizat, de recunoștere identitară bazată pe prejudecăți, pe generalizări degradante. Femeia gospodină, femeia ca accesoriu indispensabil pentru un bărbat de succes erau personaje distribuite într-un scenariu stereotipizat, în reclamele din trecut. Discursul publicitar actual a adus modificări de imagine. Ceea ce la început a apărut ca un discurs neconvențional (s-au pus în circulație reclame la creme cosmetice, în care apar femei de diferite rase sau etnii, femei supraponderale, cu pistrui, cu părul în culorile curcubeului) s-a

[12] Jean-Jacques Boutaud, *Comunicare, semiotică și semne publicitare. Teorie, modele și aplicații*, București, Editura Tritonic, 2005, p. 99
[13] Daniela Rovența-Frumușani, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic, 2012, p. 157
[14] Ioana Vid, „Analiza discursului publicitar", vol. *Limba și literatura română*, Editura Universității de Vest din Timișoara, 2018, p. 316
[15] Rodica Nagy, *Dicționar de analiză a discursului*, Iași, Institutul European, 2015, p. 202
[16] Elena Negrea, *Pragmatica ironiei. Studiu asupra ironiei în presa românească*, București, Tritonic Publishing, 2010, p. 71
[17] Mirela Ioniță, *Sursele comicului în spotul publicitar românesc*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2019, p. 22

transformat într-un discurs anti stereotipuri, care face apel la strategiile umorului, ale ironiei, pentru a schimba comportamente sau mentalități.

O campanie a unei bănci din România reinterpretează, umoristic, poveştile lui Creangă, receptorul fiind ancorat într-o lume a eroilor ascunși sub masca unor oameni obișnuiți. În spotul „Soacra cu trei nurori", cadrul narativ respectă varianta originală, dar se remarcă umorul în construcția unei imagini în acord cu mentalul colectiv contemporan: femeile tinere se pot elibera de sub influența soacrelor, prin metode care dovedesc istețimea și tăria de caracter. Tinerele refuză să se mai supună și reușesc să-și câștige libertatea prin obținerea independenței financiare: iau un credit avantajos pentru a-și cumpăra o casă, deci se eliberează de sub influenţa nefastă prin propriile forțe. Umorul și ironia la adresa soacrelor despotice sunt strategii prin care se deconstruiește stereotipul nurorilor care suportă cu stoicism, într-o obedienţă dezumanizantă, controlul femeilor mai în vârstă.

Ironia creatorului de reclamă la adresa soacrelor veșnic nemulțumite de nurori apare și în spotul unei celebre mărci de vopsea. Portretul în tușe umoristice făcut muncitorilor (aceștia găsesc un subterfugiu ingenios - măgulirea: „Culoarea aceasta vă scoate ochii în evidență.") este în antiteză cu ironia la adresa soacrei, prin care se ridiculizează tocmai imixtiunea femeii mai în vârstă în alegerile tinerei perechi. Indiciul paraverbal - tonul autoritar, alături de elemente ale comunicării nonverbale – postura, mimica, gesturile, toate sugerează că femeia se consideră singura în măsură să dea indicații pertinente, deși nu este casa ei. Soacra dă un verdict categoric care sugerează siguranța de sine maximă, cu un aer de îngâmfare, de autosuficiență: „Domnilor, este deosebit de urât!", „Verdele acesta îmi scoate ochii." Implicatura, alături de presupoziția destinatarului mesajului publictar, determină o decodare complex. Femeia se adresează zugravilor, dar critica vizează, de fapt, alegerile nurorii, iar potențialii consumatori presupun că soacra se comportă într-un mod nepotrivit. Personajul care o întruchipează pe soacra ale cărei gusturi nu pot fi satisfăcute ușor este construit în tipar stereotip, dar este sesizată ironia la adresa atitudinii inflexibile.

Într-o reclamă la produse bancare, este tratat cu umor, dar și cu ironie (prin exagerarea trăsăturilor) stereotipul femeii cicălitoare, care face o scenă în public, fiindcă partenerul a uitat de aniversarea relației. Bărbatul este salvat din situația stânjenitoare de un dar care apare la momentul cel mai intens al disputei conjugale. Clișeizatul ursuleț de pluș, bomboanele și cadoul sunt puse la dispoziția bărbatului căzut în dizgrație prin implicarea unui angajat al băncii în cauză. Imputările femeii sunt din repertoriul soției dezamăgite de soțul care uită datele importante din viața de cuplu, dar nu și scorurile de la sportul preferat.

Într-o altă reclamă TV la un credit bancar avantajos, umorul de antistereotipizare are legătură cu imaginea din trecut care limita perspectiva publicitară la cea de femeie-gospodină. Mama, o femeie de carieră - dovadă fiind ţinuta office - soseşte acasă, după o zi grea la serviciu, şi găseşte locuinţa în mare dezordine. Personajele din povestea lui Creangă („Capra cu trei iezi") devin oameni obișnuiți, din societatea românească actuală. Copiii neascultători, cu mimica unor puști puși pe șotii, contrazic imaginea de copii cuminți din reclamele din trecut. Femeia deține controlul, în cele din urmă, tocmai pentru că salariul îi este virat prin banca respectivă. Presupoziția și implicatura, ca anti stereotipuri, constribuie la o interpretare care valorizează rolul social al femeii. Posibilitatea de a lua credite avantajoase, cu ajutorul cărora locuinţa va fi renovată, este consecința salariului satisfăcător. Femeia este deşteaptă, câştigă bine, deci nu trebuie să apeleze la ajutorul financiar al unui bărbat. Toate calitățile îi sunt recunoscute ca avantaje în a se califica drept client al băncii. Reușitele pe plan profesional le secondează pe cele de pe planul personal. Personajul este o mamă care rezolvă problemele casnice eficient, dar este și o femeie de succes.

Într-un clip publicitar care promovează un site de oferte de muncă, ironia se îndreaptă asupra stereotipului referitor la căsnicia văzută ca o corvoadă pentru bărbat. Scenariul este

umoristic, iar personajele par implicate într-o scenă domestică banală: bărbatul maseză picioarele unei mirese ce deține atributele fizice ale unei masculinități viguroase.

O reclamă la o cunoscută revistă satirică („Academia Cațavencu") construiește un cadru narativ ce parodiază filmele cu mafioți. Bărbații sunt din altă epocă: poartă ghetre, costume elegante, ochelari negri, iar nașul are ghiulul kitch. „Sunt duri și lipsiți de scrupule.", afirmă o voce din *off*, sunt spaima colectivității, dar „au și ei o mamă". Mama este agresivă la modul parodic – îl lovește cu ziarul pe fiul despre ale cărui îndeletniciri oneroase a aflat tocmai din revista respectivă.

Umorul creează o stare de relaxare, o senzație de incluziune, pe când indicii de ironizare în reclame (intonația, mimica, gesturile), referința ironică prin aluzia anti-stereotip surprind și provoacă. Implicitul, presupoziția, ambiguitatea sugerează că cei care au construit cadrul narativ în care evoluează personajele sunt împotriva stereotipurilor și promovează emanciparea femeilor (acestea au meserii altădată specifice bărbaților, adolescentele sunt interesate de știință), iar bărbatul este prezentat ca un părinte competent, care face toate treburile în casă.

BIBLIOGRAPHY:

1. Åkestam, Nina, Understanding advertising stereotypes: Social and brand-related effects of stereotyped versus non-stereotyped portrayals in advertising, 2017, BrandFactory, Gothenburg, 2017 teză de doctorat (pdf).
2. Boutaud, Jean-Jacques, *Comunicare, semiotică și semne publicitare. Teorie, modele și aplicații*, (traducere de Diana Bratu și Mihaela Bonescu), București, Editura Tritonic, 2005.
3. Catanescu, C., Tom, G. (2001) Types of Humor in Television and Magazine Advertising, *Review of Business*, 2001, 22(1): 92-96.
4. Dore M., "Intertextuality and failed taboo humour in advertising*". The European Journal of Human Research*, 2020, vol. 8, issue 3, p. 99-114.
5. Eisend, M., "The influence of humor in advertising: Explaining the effects of humor in two-sided messages*". Psychology & Marketing*, 2022, 39:962-973.
6. Ioniță, Mirela, *Sursele comicului în spotul publicitar românesc*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2019.
7. Nagy, Rodica, *Dicționar de analiză a discursului*, Iași, Institutul European, 2015, p. 201-202.
8. Negrea, Elena, *Pragmatica ironiei. Studiu asupra ironiei în presa românească*, București, Tritonic Publishing, 2010.
9. Rovența-Frumușani, Daniela, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic, 2012.
10. Speck, P. S., "The humorous message taxonomy: A framework for the study of humorous ads". *Current Issues & Research in Advertising*, 1991, 13 (1): 1–44.
11. Tartaglia, S., Rollero, C., "Gender Sterotyping in Newspaper Advertisments: A Cross-Cultural Study*", Journal of Cross-Cultural Psychology*, 2015, p.1103-1109.
12. Xiaqing, Li, "A Pragmatic Analysis of Humor Words in English Advertisements", *English Language and Literature Studies*; Vol. 6, No. 2; 2016, p.193-201.
13. Vid, Ioana, „Analiza discursului publicitar", *vol. Limba și literatura română*, Editura Universității de Vest din Timișoara, 2018, p. 315-319.
14. Weinberger, Marc G., Gulas, Charles S., "The Impact of Humor in Advertising: A Review", *Journal of Advertising,* Volume XXI, Number 4 December, 1992, p. 36-59.
15. Eisend et al. 2014. https://www.researchgate.net/publication/265550864_Gender_Roles_and_Humor_in_

Advertising_The_Occurrence_of_Stereotyping_in_Humorous_and_Non humorous_Advertising_and_Its_Consequences_for_Advertising_Effectiveness

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE TRANSLATION OF GASTRONOMIC TEXTS

Imola Katalin Nagy
Lecturer, PhD, Sapientia University
Réka Suba
Lecturer, PhD, Sapientia University

Abstract: *Translation is a complex activity that involves the interaction of the translator's linguistic, cognitive, pragmatic, and technological skills. Nowadays, AI-assisted machine translation tends to become a vital pillar in the field of translation. In this study, we aim to analyze the translation of a gastronomic text from Hungarian into Romanian, with the translation being done by several subjects at the same time, using the same translation program. The differences between the seven translation variants indicate distinct text processing strategies: some variants showed a greater tendency toward literalism, while others produced more fluent texts. From a pragmatic perspective, all versions maintain the instructional function of the recipe genre, but the degree of discursive naturalness varies. Some texts better integrate the specific pattern of Romanian recipes, while others retain a more rigid structure, influenced by Hungarian syntax. The errors identified include minor omissions, syntactic errors, false friends, and textual cohesion issues. The quality of the text rendered by machine translation can be improved through post-editing.*

Keywords: *artificial intelligence, recipe, gastronomic text, equivalence, human and machine translation*

1. Ascensiunea IA și rolurile sale

Una dintre cele mai interesante probleme abordate în domeniul traducerii se referă la viitorul traducerii automate în era inteligenței artificiale. Traducerea automată este utilizată de câteva decenii, după cum arată Dorothy Kenny (2022), deoarece ea a fost una dintre primele aplicații non-numerice ale computerelor digitale care au apărut în urma celui de-al Doilea Război Mondial. Sistemele de traducere automată erau utilizate în principal în domeniul apărării, al administrației publice și al organizațiilor internaționale la sfârșitul anilor 1960 și 1970, iar la sfârșitul secolului utilizarea lor se extindea în mediul comercial. Tehnologia a devenit accesibilă pentru milioane de utilizatori de internet în 1997, când motorul de căutare american AltaVista a început să ofere acces gratuit la traducerea automată online sub numele de Babel Fish. În deceniile care au urmat, internetul s-a extins rapid și are acum aproximativ 4,66 miliarde de utilizatori (Johnson 2021). În 2016, cel mai cunoscut sistem gratuit de traducere automată online, Google Translate, avea peste jumătate de miliard de utilizatori, traducând peste 100 de miliarde de cuvinte pe zi și suportând 103 limbi (Kenny 2022: 32).

Pe lângă prezentarea unora dintre cele mai utile distincții făcute în traducerea automată (diverse tipuri de sisteme de traducere automată, cum ar fi traducerea automată bazată pe date/ *data-driven machine translation*, traducerea automată bazată pe reguli/ *rule-based machine translation*, traducerea automată statistică/ *statistical machine translation* și traducerea automată neurală/ *neural machine translation*, precum și diversele aplicații ale rezultatelor traducerii automate), Kenny (2022) încearcă, de asemenea, să elucideze traducerea automată contemporană ca o aplicație a domeniului inteligenței artificiale cunoscut sub numele de învățare automată și, mai specific, de învățare profundă. Impactul inteligenței artificiale asupra domeniului traducerii automate este enorm, deoarece poate schimba fundamental întreaga industrie. Problema IA este atât de crucială, încât și factorii de decizie politică s-au ocupat de ea.

La data 4 septembrie 2020, Parlamentul European a publicat pe site-ul său web un rezumat al viitorului inteligenței artificiale (IA) și al domeniilor vieții noastre în care aceasta va avea un impact, intitulat „Ce este inteligența artificială și cum este utilizată?[1] Textul identifică IA ca o prioritate cheie pentru UE, ca element central al revoluției digitale actuale, și o definește ca fiind capacitatea unei mașini de a afișa capacități similare celor umane, precum raționamentul, învățarea, planificarea și creativitatea.

În aprilie 2021, Comisia Europeană a propus primul cadru de reglementare al UE pentru inteligența artificială. Acesta va analiza și clasifica sistemele de IA pentru utilizare în diferite aplicații în funcție de riscul pe care îl prezintă pentru utilizatori. Niveluri diferite de risc înseamnă mai mult sau mai puțină reglementare. Primul regulament al UE privind IA a fost adoptat în 2023, Parlamentul a adoptat Legea privind IA în martie 2024, iar Consiliul în mai 2024. Unele forme ale acestei tehnologii există de zeci de ani, dar progresele în materie de performanță, prelucrarea datelor de mari dimensiuni și noile algoritmi au condus în ultimii ani la progrese majore în multe domenii ale vieții. Inteligența artificială este extrem de importantă în comerțul online, de exemplu în optimizarea produselor, planificarea stocurilor și logistică. Întreprinderile o utilizează pentru a ne afișa reclame personalizate pe baza activității noastre online anterioare. Motoarele de căutare analizează și învață din cantitatea vastă de date furnizate de utilizatori pentru a ne afișa rezultate cu adevărat relevante pentru căutările noastre. Asistenții virtuali ne ajută să ne organizăm rutina zilnică, răspunzând la întrebările pe care le punem. Sistemele de IA pot contribui, de asemenea, la combaterea amenințărilor cibernetice prin prelucrarea continuă a datelor, cartografierea modelelor și urmărirea atacurilor.

2. Inteligența artificială în procesul traducerii

Motoarele de traducere bazate pe IA produc traduceri rapide și din ce în ce mai precise. IA oferă multe avantaje, dar că traducerile automate susținute de IA nu sunt întotdeauna perfecte, în special în ceea ce privește nuanțele lingvistice, deoarece aceste sisteme funcționează pe baza datelor dobândite în timpul formării, ceea ce poate duce la erori. Tocmai din acest motiv, rolul editorilor și traducătorilor umani rămâne esențial pentru a asigura autenticitatea și calitatea lingvistică.

Azi există un număr impresionant de programe de traducere asistate de inteligența artificială, printre care DeepL, Google Translate, Smartcat, Reverso, QuillBot, Mirai Translate, KantanAI, TranslatePress, Wordly , Wordvice AI, Smartling, Unbabel, Descript, Sonix, Microsoft Bing Translator[2] dar și altele precum AI Translate ChatGPT, iTranslate, YandexTranslate, Linguee, PROMT.OneTranslate, Tradukka Translate, Systran și Libre Translate. Inteligența artificială începe să pătrundă chiar și în lumea traducerii limbajelor de semne prin SLAIT.

3. Erori în traducerile făcute de programe de inteligență artificială

Cercetările privind calitatea traducerilor făcute cu ajutorul inteligenței artificiale și - implicit- erorile, lacunele acestui tip de traducere încep să ia un avânt tot mai mare. Astfel, Muntean (2025) sintetizează tipologia riscurilor în:

- Ambiguitate în traducere
- Erori culturale
- Confuzie terminologică
- Inconsecvență stilistică.

Evgeny Matusov (2019) oferă o clasificare a erorilor de traducere în cazul traducerilor literare făcute prin programe susținute de inteligența artificială:

[1] https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200827STO85804/what-is-artificial-intelligence-and-how-is-it-used
[2] https://fliphtml5.com/learning-center/ro/best-15-ai-translation-tools/

- eroare de sens sau eroare semantică (traducerea unui sens greșit);
- eroare prin cuvânt necunoscut (transliterare greșită, traducerea doar a unei părți dintr-un cuvânt, fracțiuni de cuvinte (*subwords* cf Matusov 2019) sau segmente de cuvinte etc.);
- eroare de locuțiune (traducere greșită a unei locuțiuni sau a unui idiom, nume proprii greșite);
- eroare prin omisiune (omisiunea unor cuvinte, omisiunea traducerii unor lexeme);
- eroare prin inserție (inserarea unui cuvânt sau a unei fraze fără legătură cu restul textului);
- eroare prin repetiție (repetarea cuvintelor în traducere);
- eroare de sintaxă (sintaxă incorectă, o topică prin care se denaturează sensul, acord greșit între subiect și predicat, timp verbal greșit, atașare greșită a prepozițiilor neconcordanță morfologică);
- eroare de ton/registru (alegere greșită a cuvintelor în ceea ce privește politețea, registrul, pronumele de politețe vs. tutuirea, confuzia între genuri, nivelul de formalitate etc.).

4. Traducerea textelor gastronomice

Textele gastronomice sau culinare fac parte din tipologia textelor operaționale sau pragmatice pe care Katharina Reiss (2000: 25-47) le numește texte centrate pe efect (*appeal-focused text*). Din punct de vedere traductologic aceste texte urmăresc obținerea aceluiași efect (aspectul perlocuționar), ceea ce permite modificări sau alterări ale formei sau conținutului textului original respectiv adaptări ale elementelor de stil și ale realiilor sau culturemelor (Nagy 2020: 64). Altfel spus, traducerea textelor culinare se face, cel mai adesea, prin metoda traducerii libere: „ Metoda traducerii libere este un tip de traducere adaptativă care conduce la texte traduse fidele mesajului, dar care conţin omisiuni şi adăugări, şi o semnificativă restructurare a ordinii ideilor din textul sursă. Se pot schimba funcţiile comunicative din textul sursă, se pot modifica sensurile sau categoriile comunicative, se pot omite pasaje pe care traducătorul le consideră redundante etc" (Nagy 2020: 115).

În acest studiu ne-am propus să supunem analizei traducerea unui text gastronomic din limba maghiară în limba română, traducere făcută de mai mulți subiecți, în același timp, folosind același program (ChatGPT) și ulterior post-editat de către traducătorii umani, etapă neinclusă în analiza de față.

Dorim să investigăm dacă acest tip de text pragmatic se pretează la traducerea asistată de IA, dorim să examinăm procesele traductologice, tehnicile de traducere, particularitățile sintactice și stilistice respectiv dacă apar erori.

5. Descrierea cercetării

Activitatea de cercetare s-a desfășurat în cadrul seminarului de laborator „Teoria și practica traducerii", la specializarea Traducere și interpretare, Facultatea de Științe Tehnice și Umane a Universității Sapientia din Cluj-Napoca, cu participarea a zece studenți de anul I., în anul academic 2025/2026, semestrul I.

Dintre participanții la seminar, trei studenți au lucrat în echipă, iar ceilalți în mod individual. Sarcina de traducere a constat în prelucrarea unui text-sursă în limba maghiară, reprezentând o rețetă culinară disponibilă pe internet, care a fost tradusă în limba română în trei etape distincte:

1. Etapa I – traducere umană: studenții au realizat traducerea manual, utilizând resurse lexicale și terminologice pentru căutarea echivalențelor, precum și documentarea conceptelor necunoscute.
2. Etapa a II-a – traducere automată: același text sursă a fost tradus cu ajutorul aplicației ChatGPT, în vederea obținerii unei versiuni generate de inteligența artificială.

3. Etapa a III-a – post-editarea traducerii automate: participanții au analizat și revizuit textul rezultat din traducerea AI, aplicând principii de corectură, adecvare semantică și stilistică, conform normelor profesionale ale domeniului traducerii.

Scopul exercițiului a fost de a compara procesul cognitiv, strategiile de lucru și rezultatele între traducerea umană și cea asistată de inteligența artificială, evidențiind competențele necesare pentru activitatea de post-editare în contextul formării viitorilor traducători și interpreți. În acest studiu vom analiza doar traducerile needitate, emise cu ajutorul ChatGPT.

Textul sursă (TS) este următorul:

TS (limba maghiară, număr cuvinte: 166, sursa: https://magyarkonyhaonline.hu/receptek/kacsamell-grillezett-repakkal
Kacsamell grillezett répákkal - Bereznay Tamás receptje 2025. április 29. Hozzávalók: 60 dkg kacsamell só olívaolaj Köret hozzávalók: 80 dkg színes újrépa 2 ek ras el hanout 50 dkg spenót 20 dkg vaj só Elkészítés: ADAG: 4 főre A kacsamellet sózzuk, bőrös felén néhány gerezd fokhagymával és pár szál kakukkfűvel addig sütjük közepes lángon, míg szép barna színt kap. Ekkor megfordítjuk, egy percig sütjük, és a zsiradékból kivéve a 160 fokra előmelegített sütő rácsára tesszük 8 percre, majd kivesszük és néhány percig pihentetjük. A serpenyőbe öntjük a fehérbort, felforraljuk, és megpároljuk benne a nagyon alaposan megmosott és szárától megfosztott spenótot. A tűzről lehúzva elkeverünk benne 10 dkg vajat. A sárga és lila répákat meghámozzuk, hosszában és a nagyobbakat keresztben is félbevágjuk. Külön-külön serpenyőben 5-5 dkg vajjal és 2-2 dl vízzel felöntve, kis lángon addig főzzük, míg a folyadék elpárolog. Így a vaj szépen, csillogóan bevonja a répákat. Sózzuk és ras el hanouttal fűszerezzük. A spenótra fektetjük a répákat felváltva, és a tetejére tesszük a felszeletelt kacsamellet.

Textele țintă sunt următoarele:

TȚ 1	TȚ 2	TȚ 3	TȚ 4	TȚ 5	TȚ 6	TȚ 7
Nr cuvinte: 230	Nr cuvinte: 247	Nr cuvinte: 235	Nr cuvinte: 251	Nr cuvinte: 233	Nr cuvinte: 234	Nr cuvinte: 243
Piept de rață cu morcovi la grătar – Rețetă de Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi noi colorați 2 linguri ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: PORȚII: pentru 4 persoane Se sărează pieptul de rață și, pe partea cu pielea, se prăjește la foc mediu împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva crenguțe de cimbru, până capătă	Piept de rață cu morcovi la grătar – rețetă de Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Pentru garnitură: 800 g morcovi noi, de diferite culori 2 linguriță ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: Porții: 4 persoane Se sărează pieptul de rață, iar pe partea cu pielea se prăjește la foc mediu, împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva crenguțe de cimbru,	Piept de rață cu morcovi la grătar – Rețetă de Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi tineri, de culori diferite 2 linguri ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: Porții: pentru 4 persoane Se sărează pieptul de rață și se prăjește pe partea cu pielea, împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva fire de cimbru, la foc	Piept de rață cu morcovi la grătar - Rețeta lui Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi noi colorați 2 linguri ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: Porții: 4 Se presară sare pe pieptul de rață și, pe partea cu piele, se pune câțiva căței de usturoi și câteva crenguțe de cimbru. Se prăjește la foc mediu până capătă o culoare frumoasă și rumenă.	Piept de rață cu morcovi copți – rețeta lui Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi noi de culori diferite 2 linguri ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: Porții: 4 Se sărează pieptul de rață, apoi se prăjește pe partea cu pielea, împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva crenguțe de cimbru, la foc mediu, până când capătă o	Piept de rață cu morcovi la grătar – rețetă de Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi tineri de diferite culori 2 linguriță ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Preparare: Porții: 4 Se sărează pieptul de rață, apoi se prăjește pe partea cu pielea, împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva fire de cimbru, la foc mediu, până când capătă	Piept de rață cu morcovi la grătar – rețetă de Tamás Bereznay 29 aprilie 2025 Ingrediente: 600 g piept de rață sare ulei de măsline Ingrediente pentru garnitură: 800 g morcovi noi, de diferite culori 2 linguri ras el hanout 500 g spanac 200 g unt sare Mod de preparare: Porții: pentru 4 persoane Se sărează pieptul de rață, apoi se prăjește pe partea cu pielea, împreună cu câțiva căței de usturoi și câteva fire de cimbru, la foc

o culoare maro frumoasă. Apoi se întoarce, se prăjește un minut și, scos din grăsime, se așază pe grătarul unui cuptor preîncălzit la 160°C timp de 8 minute. După aceea, se lasă să se odihnească câteva minute. În tigaie se toarnă vinul alb, se dă în clocot și se înăbușește spanacul foarte bine spălat și curățat de tulpini. După ce se ia de pe foc, se amestecă cu 100 g de unt. Morcovii galbeni și mov se curăță de coajă, se taie pe lung și cei mai mari și pe lat. Separat, în tigăi diferite, se fierb cu câte 50 g de unt și 200 ml de apă, la foc mic, până ce lichidul se evaporă.	până capătă o culoare frumoasă, aurie. Apoi se întoarce, se mai prăjește un minut și se scoate din grăsime. Se așază pe grătarul cuptorului preîncălzit la 160°C pentru 8 minute, după care se scoate și se lasă câteva minute la odihnit. În tigaia în care s-a prăjit rața se toarnă vinul alb, se dă în clocot, apoi se adaugă spanacul foarte bine spălat și curățat de codițe. Se lasă să se înăbușe, iar după ce se ia de pe foc, se încorporează 100 g de unt. Morcovii galbeni și mov se curăță și se taie pe lungime, iar cei mai mari și pe jumătate. În tigăi separate, se	mediu, până când capătă o culoare frumoasă, brun-aurie. Apoi se întoarce, se mai prăjește încă un minut, se scoate din grăsime și se așază pe grătarul cuptorului preîncălzit la 160°C pentru 8 minute. Se scoate și se lasă să se odihnească câteva minute. În tigaie se toarnă vinul alb, se dă în clocot și se înăbușe în el spanacul foarte bine spălat și curățat de tulpini. Se ia de pe foc și se încorporează 100 g unt. Morcovii galbeni și mov se curăță, se taie pe lungime și cei mai mari și pe lat, în jumătate. În tigăi separate, se fierb fiecare cu 50 g unt și 200 ml apă, la foc mic, până	După aceea, se întoarce, se prăjește timp de un minut pe cealaltă parte, și se pune pe o tavă de copt, în cuptorul preîncălzit la 160°C pentru 8 minute. După coacere, se lasă câteva minute la odihnit. În tigaia în care s-a prăjit rața, se adaugă vin alb și se fierbe până când se evaporă. Se pune spanacul bine spălat și curățat de tulpini, lăsându-l să se înăbușească. După ce s-a înmuiat, se ia de pe foc și se adaugă 100 g de unt. Se curăță morcovii galbeni și violeți, se taie pe lungime și, la morcovii mai mari, se taie și pe jumătate. Fiecare tip de morcov se gătește	culoare frumos rumenă. Se întoarce, se mai prăjește un minut, apoi se scoate din grăsime și se pune pe grătarul cuptorului preîncălzit la 160°C, pentru 8 minute. După coacere, se lasă câteva minute la odihnit. În tigaia folosită, se toarnă vinul alb, se lasă să dea în clocot, apoi se adaugă spanacul foarte bine spălat și curățat de codițe. Se înăbușă până se înmoaie, apoi se ia de pe foc și se amestecă cu 100 g unt. Morcovii galbeni și violeți se curăță, se taie pe lungime, iar cei mai mari și pe jumătate transversal. Se fierb separat, fiecare într-o tigaie, cu	o culoare frumoasă, brun-aurie. Se întoarce și se mai prăjește încă un minut pe cealaltă parte. Se scoate din grăsime și se pune pe grătarul cuptorului preîncălzit la 160°C pentru 8 minute. După aceea se scoate și se lasă câteva minute să se odihnească. În tigaie se toarnă vinul alb, se dă în clocot, apoi se adaugă spanacul bine spălat și curățat de codițe, lăsându-l să se înăbușe. Se ia de pe foc și se amestecă cu 100 g unt. Morcovii galbeni și violeți se curăță, se taie pe lungime, iar cei mai mari și pe lat, în jumătăți. În tigăi separate, se fierb cu câte 50 g	mediu, până când capătă o culoare frumoasă, aurie. Se întoarce, se prăjește încă un minut, apoi se scoate din grăsime și se pune pe grătarul unui cuptor preîncălzit la 160°C pentru 8 minute. După aceea se scoate și se lasă câteva minute să se odihnească. În tigaia în care s-a prăjit rața se toarnă vinul alb, se lasă să dea în clocot, apoi se călește în el spanacul bine spălat și curățat de tulpini. După ce se ia de pe foc, se amestecă cu 100 g unt. Morcovii galbeni și mov se curăță, se taie pe lungime, iar cei mai mari și pe jumătate. Se fierb

Astfel, untul acoperă morcovii cu o peliculă lucioasă. Se sarează și se condimentează cu ras el hanout. Se așază morcovii pe patul de spanac, alternând culorile, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.	pun câte 50 g de unt și 200 ml apă, se adaugă morcovii și se fierb la foc mic până când lichidul se evaporă. Astfel, untul îi va acoperi frumos, cu un luciu atrăgător. Se sărează și se condimentează cu ras el hanout. Pe un pat de spanac se așază morcovii, alternând culorile, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.	când lichidul se evaporă complet. Astfel, untul va acoperi morcovii cu un strat lucios și frumos. Se sărează și se condimentează cu ras el hanout. Pe un strat de spanac se așază, alternativ, morcovii, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.	separat în tigaie, cu câte 50 g de unt și 200 ml apă. Se lasă să fiarbă la foc mic până când lichidul se evaporă și untul îi acoperă frumos. Se condimentează cu sare și ras el hanout. Se pune un strat de morcovi peste spanac, alternând culorile, iar deasupra se adaugă pieptul de rață feliat.	50 g unt și 200 ml apă, la foc mic, până când lichidul se evaporă. În acest fel, untul îi va acoperi frumos, cu un luciu auriu. Se sărează și se condimentează cu ras el hanout. Se așază morcovii alternativ peste spanac, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.	unt și 200 ml apă, la foc mic, până când lichidul se evaporă. Astfel, untul va înveli frumos și lucios morcovii. Se sărează și se condimentează cu ras el hanout. Pe patul de spanac se așază morcovii, alternând culorile, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.	separat, în tigăi diferite, cu câte 50 g unt și 200 ml apă, la foc mic, până ce lichidul se evaporă. Astfel, untul va acoperi frumos morcovii, oferindu-le un aspect lucios. Se sărează și se condimentează cu ras el hanout. Pe un pat de spanac se așază morcovii alternând culorile, iar deasupra se pun feliile de piept de rață.

Analiza comparativă a celor șapte versiuni de traducere automată evidențiază atât elemente comune, cât și diferențe semnificative la nivel lingvistic, cognitiv și pragmatic. În ceea ce privește aspectele comune, toate versiunile respectă structura generală a textului-sursă, menținând ordinea logică a rețetei culinare și adaptarea titlului la normele lingvistice ale limbii române. Traducerile au păstrat de asemenea funcția principală a textului – una instructivă, procedurală – ceea ce denotă perceperea corectă a intenției pragmatice a textului de către inteligența artificială.

Se poate observa că toate versiunile textului în limba țintă recurg la utilizarea formelor impersonale, evitând construcțiile verbale active din textul-sursă, fapt ce indică o tendință generală de neutralizare a agentului acțiunii în procesul de traducere.

Din punct de vedere lexical și semantic, se observă o fidelitate ridicată față de textul original, însă apar diferențe de nuanță stilistică și de adecvare terminologică. Unele variante preferă echivalenți mai naturali („morcovi tineri, de culori diferite”), altele optează pentru soluții mai literale („morcovi noi colorați”), ceea ce în general reflectă niveluri diferite de competență lexicală, aici însă fiind vorba de inteligența artificială, baza lexicală se presupune a fi constantă.

În câteva versiuni se remarcă calcuri lexicale sau sintactice, ceea ce poate fi interpretat drept interferență lingvistică și deficiență pragmatică.

Pe plan cognitiv, diferențele dintre variantele de traduceri indică strategii distincte de procesare a textului: unele variante au manifestat o tendință mai mare spre literalism, în timp ce altele au produs texte mai fluente.

Din perspectivă pragmatică, toate versiunile mențin funcția instructivă a genului rețetei, însă gradul de naturalitate discursivă variază. Unele texte integrează mai bine tiparul specific rețetelor românești, în timp ce altele păstrează o structură mai rigidă, influențată de sintaxa maghiară.

Erorile identificate includ omisiuni minore (lipsa unor detalii procedurale sau a unor adjective descriptive), calcuri sintactice (ordine nefirească a cuvintelor în propoziție), falși prieteni („a prăji” vs. „a coace”, „morcovi tineri” vs. „morcovi noi”) și probleme de coeziune textuală. Evaluarea globală arată că toate versiunile își ating scopul comunicativ, dar nivelul de adecvare funcțională diferă totuși în cele șapte variante.

Diferența la nivelul numărului de cuvinte dintre textul sursă respectiv textele țintă se explică prin ceea ce Mona Baker (1998: 180-184) numea *universaliile traducerii*, mai precis tendința de *explicitare* (*explicitation*) care se referă la tendinţa universală a traducătorilor de a recurge la explicitări şi de a produce texte mai lungi.

Un alt aspect care trebuie remarcat este că nu există două texte țintă care să conțină același număr de cuvinte, prin urmare nu există două texte identice, deși traducerea a fost făcută cu același program, în același interval de timp.

În cele ce urmează, analiza de față se va concentra asupra câtorva aspecte relevante ale procesului de traducere în cazul celor șapte variante de traducere, fără pretenția unei prezentări exhaustive.

În traducerea corpului textului gastronomic, denumirile de ingrediente, ustensile, procedurile și unitățile de măsură sunt, în general traduse prin aplicarea echivalării:

TS	TȚ 1	TȚ 2	TȚ 3	TȚ 4	TȚ 5	TȚ 6	TȚ 7
kacsamell	piept de rață	piept de rață	piept de rață	piept de rață	piept de rață	piept de rață	piept de rață
vaj	unt	unt	unt	unt	unt	unt	unt
sütő	cuptor	cuptor	cuptor	cuptor	cuptor	cuptor	cuptor
rács	grătar	grătar	grătar	grătar	grătar	grătar	grătar

Există o categorie de lexeme unde am identificat elemente de localizare, și anume unitățile de măsură. Astfel, *160 fok* în traducere a devenit *160°C*, unitatea de măsură redată prin lexemelul *fok*, cu sensul de „grade” este redat prin simbolul international echivalent cunoscut ° la care se mai adaugă unitatea explicitată C (Celsius), conform cutumei în textele gastronomice românești.

În ceea ce privește unitatea de măsură a greutății, regula în textele culinare românești neprofesioniste este utilizarea decagramelor (în textele profesioniștilor decagramele sunt înlocuite cu gramele). Așadar, *5 dkg* a devenit, prin adaptare, în toate textele țintă *50 g*. Același lucru se întâmplă cu unitățile de măsură privitoare la lichide. Cutumiar, rețetele culinare în limba maghiară utilizează decilitri, iar rețetarele românești aplică regula internațională a măsurătorilor în mililitri: *2 dl víz* a devenit în toate traducerile *200 ml apă*. Unitatea de măsurare a timpului nu diferă în cele două culturi, *perc* devenind *minut* în textele țintă românești prin simplă echivalare.

Tehnica adaptării este identificabilă și în cazul lexemelor ce țin de nuanțe și culori:

TS	TȚ 1	TȚ 2	TȚ 3	TȚ 4	TȚ 5	TȚ 6	TȚ 7
míg szép barna színt kap	capătă o culoare maro frumoasă	capătă o culoare frumoasă, aurie	capătă o culoare frumoasă, brun-aurie	capătă o culoare frumoasă și rumenă.	capătă o culoare frumos rumenă	capătă o culoare frumoasă, brun-aurie.	capătă o culoare frumoasă, aurie
sárga és lila répákat	morcovii galbeni și mov	morcovii galbeni și mov	morcovii galbeni și mov	morcovii galbeni și violeți,	morcovii galbeni și violeți,	morcovii galbeni și violeți,	morcovii galbeni și mov
csillogóan bevonja a répákat	untul acoperă morcovii cu o peliculă lucioasă	untul îi va acoperi frumos, cu un luciu atrăgător	untul va acoperi morcovii cu un strat lucios și frumos.	untul îi acoperă frumos.	Va acoperi frumos, cu un luciu auriu	untul va înveli frumos și lucios morcovii	untul va acoperi frumos morcovii, oferindu-le un aspect lucios.

În cazul sintagmei *szép barna szín*, care literal semnifică „o culoare brună frumoasă”, pentru traducere lexemului referitor la culoare *barna* doar TȚ 1 a optat pentru varianta *maro,* în timp în TȚ 2 și TȚ 7, apare varianta *aurie*, în TȚ 3 apare varianta *brun-aurie*, iar TȚ 4 aplică tehnica adaptării denumirii culorii în *rumenă*, care este soluția cea mai potrivită pentru exprimarea acestei nuanțe într-un context gastronomic. Pe deasupra, TȚ 4 recurge și la acordul dintre cele două adjective (*frumoasă, rumenă*) cu substantivul culoare, în timp ce TȚ 5 utilizează formula *frumos rumenă*, neglijând aspectul acordului (soluția ar fi fost potrivită pentru varianta participială, în forma *frumos rumenită*.

În cazul sintagmei *sárga és lila répákat*, pentru culoarea *sárga* toate textele țintă propun lexemul echivalent *galben,* iar pentru varietatea de soi de culoare violet ChatGPT a ales lexemul *violet* în TȚ 4, 5 și 5 respectiv *mov* în TȚ 1, 2, 3 și 7. Dacă sintagmele *morcov violet* și *morcov mov* sunt deopotrivă utilizabile și se referă la același soi, varianta *morcov galben* pare o calchiere după lexemul maghiar *sárgarépa*, care este denumirea științifică a plantei *Daucus carota* subsp. *Sativus,* cunoscut și sub denumirea dialectală de *murok* (lexemul maghiar *murok* și cel românesc *morcov* au o etimologie slavă).

În *csillogóan bevonja a répákat* (literal „acoperă morcovii cu luciu”), verbul este folosit la timpul prezent, timp care este păstrat doar în TȚ 1 și TȚ 4 (sub forma *acoperă*), în timp ce toate celelalte recurg la transpoziție și înlocuirea timpului prezent cu timpul viitor (TȚ 2, 3, 5 și 7/ *va acoperi*, TȚ 6/ *va înveli*). Verbul maghiar *bevonni* are sensul de „a acoperi cu o crustă”, „a înveli”, soluțiile propuse de ChatGPT sunt așadar corecte din punct de vedere semantic. Complementul circumstanțial de mod *csillogóan* (cu sensul literal „în mod lucios” este transformat, prin tehnica transpoziției, din element care determină verbul, în element care determină substantivul *strat* sau *peliculă*, utilizat cu scopul explicitării sensului verbului *bevonni*. Acest tip de adjectivizare apare în TȚ 1 (*peliculă lucioasă*), TȚ 2 (*un luciu atrăgător*), TȚ 3 (*un strat lucios și frumos*), TȚ 5 (*un luciu auriu*) și TȚ 7 (*un aspect lucios*). TȚ 7 recurge la o dublă explicitare prin varianta *untul va acoperi frumos morcovii, oferindu-le un aspect lucios*, prin utilizarea a două verbe (*a acoperi, a oferi*) și două lexeme descriptive (adverbul *frumos* și adjectivul *lucios*). TȚ 4 modulează *csillogóan* cu sensul de „lucios” în *frumos*, în timp ce varianta din TȚ 5 *va acoperi frumos, cu un luciu auriu* utilizează aceleași două lexeme descriptive, ambele determinând însă verbul *a acoperi*, substantivul *luciu* fiind explicitat și prin adjectivul *auriu*. Se observă, prin urmare, o tendință marcată de explicitare în cazul în care în textul sursă există lexeme descriptive referitoare la nuanțe, cromatică sau grade de colorit.

Explicitarea tinde să fie utilizată și în cazul sintagmei *spenótra (fektetjük a répákat felváltva),* unde în loc de *pe spanac* TȚ 1,2, 6, și 7 propun formula pe un *pat de spanac* sau pe *stratul de spanac* (TȚ 3). Același segment textual *A spenótra fektetjük a répákat felváltva* este redat ca *Se așază morcovii alternativ peste spanac* (TȚ 5), ceea ce arată o tendință de simplificare dar și elemente de calc sintactic.

Un alt segment textual tradus prin explicitare este *A serpenyőbe öntjük a fehérbort,* care înseamnă literal „turnăm vinul alb în tigaie". Doar TȚ 1, 3 și 6 folosesc formula simplă *în tigaie,* forma marcată de explicitare și descriere *în tigaia în care s-a prăjit rața* se regăsește în TȚ 2, 4 și 7, în timp ce TȚ 5 propune varianta *în tigaia folosită*.

În mod surprinzător, lexemul de origine străină, culturemul prin excelență din acest text (denumirea unui condiment African, *ras el hanout*) a fost preluat fără modificări, aplicând tehnica traducerii prin împrumut, neținând cont de eventualele dificultăți de interpretare.

6. Concluzii

În timpul procesului de traducere, traducătorii automați se bazează adesea pe structura sintactică, similitudinile lexicale și corespondențele gramaticale ale textului, ceea ce oferă un avantaj semnificativ în ceea ce privește economisirea de timp și resurse. Cu toate acestea, analizele arată că textele din limba țintă nu reflectă întotdeauna caracteristicile stilistice și pragmatice ale textului original (Suba 2024). Cel mai important avantaj al aplicării IA în traducere este viteza și obținerea unei versiuni sumative a textului sursă într-un timp foarte scurt. Cu toate acestea, printre aspectele care par a fi problematice pentru platformele de traducere automată asistată de IA sunt elementele deictice, aspect vizibil în cazul nostru prin utilizarea construcțiilor impersonale acolo limba maghiară utilizează persoana I plural, iar rețetele românești utilizează, de regulă, persoana a II-a singular. Printre celelalte elemente care ridică probleme enumerăm culturemele, stabilirea elementelor și nuanțelor care trebuie omise și a elementelor care trebuie tratate ca fiind implicit prezente în text, precum și împrumuturile lingvistice sau calcurile. Acestea pot duce la soluții artificiale și/sau la pierderea de informații.

După cum subliniază Siu (2023), eficiența traducerii automate poate fi îmbunătățită prin post-editarea traducerii rezultate, pentru a se asigura menținerea acurateței lingvistice și a adecvării culturale și pentru a se revizui erorile tipice de traducere generate de IA, cum ar fi omisiunile, structurile problematice și halucinațiile (*hallucinations*). Traducerea automată asistată de IA poate fi un pilon vital în domeniul traducerilor în viitor, cu toate acestea, traducerea realizată și/sau supravegheată de traducători umani nu trebuie încă respinsă, mai ales dacă se ia în considerare ceea ce Kenny (2022) subliniază despre traducerea automată și traducerea automată neuronală, și anume că sisteme diferite pot genera traduceri diferite; diferite motoare din același sistem pot genera traduceri diferite; un singur sistem poate genera traduceri diferite pentru aceeași intrare, în funcție de co-text; rezultatele unui singur sistem se pot modifica în timp (Kenny 2022: 45). În această cercetare s-a validat observația potrivit căreia același instrument asistat de IA poate genera traduceri diferite, chiar dacă traducerile se fac simultan, pe calculatoare diferite. Oricât de rapidă ar fi, traducerea automată asistată de IA nu este infailibilă, iar rezultatele sale necesită în continuare evaluare, post editare, localizare, validare și îmbunătățire făcută de către oameni.

Analiza comparativă confirmă că procesul de traducere reprezintă o activitate complexă, care implică interacțiunea dintre competențele lingvistice, cognitive, pragmatice și tehnologice ale traducătorului. Rezultatele arată că, deși traducerea automată asistată de inteligență artificială oferă o bază coerentă și formal corectă, intervenția umană rămâne indispensabilă pentru obținerea unui text adecvat contextului cultural. Versiunile generate de ChatGPT tind să piardă din bogăția stilistică și adaptările culturale subtile. Etapa de post-editare se dovedește și în continuare esențială, permițând integrarea avantajelor traducerii automate cu sensibilitatea lingvistică a traducătorului profesionist.

Din perspectivă didactică, exercițiul a demonstrat că lucrul comparativ cu mai multe versiuni de traducere dezvoltă gândirea critică, conștiința lingvistică și capacitatea de autoevaluare a studenților. Activitatea colaborativă favorizează negocierea sensului și formarea competențelor de revizuire, aspecte esențiale pentru pregătirea traducătorilor și post-editorilor în mediul profesional contemporan.

Cercetarea subliniază necesitatea integrării instrumentelor bazate pe inteligență artificială în formarea academică a traducătorilor, concomitent cu dezvoltarea competențelor reflexive și critice care să permită gestionarea echilibrată a relației om–mașină în actul traducerii.

BIBLIOGRAPHY:

1. Baker, Mona. 1998. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge.
2. Kenny, Dorothy. 2022. Human and machine translation. In Kenny, Dorothy (ed.). 2022. *Machine translation for everyone: Empowering users in the age of artificial intelligence (Translation and Multilingual Natural Language Processing 18).* Berlin: Language Science Press. 23-49.
3. Matusov, Evgeny. 2019. The Challenges of Using Neural Machine Translation for Literature.. *Proceedings of the qualities of literary machine translation*. 2019/8. 10-19. https://aclanthology.org/W19-7302.pdf Accesat 1 octombrie 2025.
4. Nagy Imola Katalin. 2020. *Introducere în traductologie sau noțiuni și concepte fundamentale în teoria și practica traducerii*. Cluj-Napoca: Editura Scientia.
5. Muntean, Iuliana-Alina. 2025. Utilizarea inteligenței artificiale în perfecționarea traducerii – oportunitate sau provocare? In Educația digitală. https://edict.ro/utilizarea-inteligentei-artificiale-in-perfectionarea-traducerii-oportunitate-sau-provocare/ Accesat 1 octombrie 2025.
6. Reiss, Katharina. 2000. *Translation Criticism- The Potentials & Limitations. Categories and Criteria for Translation Quality Assessment*. Translated by Erroll F. Rhodes. Manchester: St Jerome Publishing Ltd.
7. Siu, Sai Cheong, *Revolutionizing Translation with AI: Unravelling Neural Machine Translation and Generative Pre-Trained Large Language Models* (July 4, 2023). Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=4499768 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4499768. Accesat 1 octombrie 2025.
8. Suba, Réka 2024. Structura titlurilor în cazul textelor informative. [The Structure of Titles in the case of Informative Texts]. Boldea, Iulian (ed.). *The Power of Dialogue in a Globalized World*. Târgu-Mureș: Arhipelag XXI Press.
9. https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200827STO85804/what-is-artificial-intelligence-and-how-is-it-used Accesat 3 martie 2025.
10. https://fliphtml5.com/learning-center/ro/best-15-ai-translation-tools/ Accesat 29 octombrie 2025.

PARTICULARITIES OF ONLINE ARTICLES TODAY - A COMPARATIVE STYLISTIC APPROACH

Alexandra Georgiana Sălcianu
Lecturer, PhD, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest

Abstract: *The diversity of discourse samples in today's online text types has lately been present all around us, and even quite overwhelming for the daily consumers. One must ascertain that online texts have certain stylistic peculiarities, which can be analysed in accordance with a set of factors, among which context- and culture-specific ones. Thus, this paper aim is meant to initiate a case study, based on the powerful echo in the social media of various countries, generated by a real tragedy, viz. a murder committed online, earlier in 2025, while the victim, a young, 23, successful she-influencer, was transmitting live; that femicide, as the phenomenon was called, naturally raised a significant range of online comments, blogs, articles and the like, authored in the USA, the UK and Mexico - the country of origin of the unfortunate victim, which are comparatively and minutely analysed in the paper approach, from their stylistic perspective, with a view to drawing up a culture- and context-specific panorama on the manner of echoing a certain forceful event that trespassed international borders.*

Keywords: *discourse analysis, online texts stylistic particularities, femicide, culture-specific response, online text types*

1. Paper background and aim

We are living surrounded by information of the most varied types that comes to us via online channels mostly. It is, one must admit, a new environment, characterized by the fact that we are literally overwhelmed, by different forms of input, some of them being generated while we are receiving them. New rigors and formats keep imposing over the consumers of various ages, in a general effort of reaching them, and turning them into as faithful adepts as possible.

Easy access to the online means of communication has transformed authors with various backgrounds into tentative writers, each trying to convey and express their original points of view and get to the acceptance of their desired audience. In fact, little research has been done so far in terms of their stylistic peculiarities, although the available literature prompts a range of *analysis criteria*. These should be taken into account in relationship with a set of factors, that are culture- and context- specific.

Therefore, the key aim of the paper is to propose a form of approach, which could be seen as a *case study*. The procedure is self-explanatory: the comparative stylistic analysis is based on the several types of narratives appeared in the online media, such as TV sites and news agencies (BBC, CNN, Reuters, Al-Jazeera), university blogs and even personal blogs, in various countries, and implicitly, cultures.

The "trigger" story that acted as a common denominator for all of them refers to a real tragedy, namely an online brutal crime, that took place in May 2025: very briefly put, and with all the compassion the author could express, the news item went as follows: a young Mexican she-influencer, 23, successful and beautiful, was transmitting live when a murderer, of unknown origin – yet, attacked her and killed her.

The *femicide*, as the criminal attack was labelled worldwide, had a series of immediate reactions, particularly in the online media of various types, in countries such as the USA, the UK, the native Mexico, and other countries of Spanish expression; in most of them, the details of the case are provided, in various ways and manners of emphasis and/or points of focus, which all reflect the distinctive features of the local contexts and cultures.

Thus, a selection among the extremely numerous online narratives was operated with a view to creating a wider range of opinions, whose target mainly was variety of text type, accessibility in terms of language, potential cultural differences, and authors' backgrounds.

2. Research approach and analysis support literature

Procedure-wise, the available literature was used as a form of guidelines, viz, as many types of focus in matters of *style*, formats characteristic to the *online* texts, as well as *cultural* differences.

As an author mentioned[1] *culture* affects an online article style by the amount of "directness", with the mention that while Western cultures seem to go for a more direct, impactful style, - which in our opinion could be explained by the historical contexts that ensured their positions of power and of freedom of speech, the rest of the cultures (Eastern and Asian) seem to favor a less direct manner of conveyance of the viewpoints.

The logical conclusion the author draws, if one wishes to avoid misunderstandings, is that a reasonable amount of *awareness* and *adaptation*, as far as translations and interpretations are concerned, is required.

As pointed out in the literature[2] culture plays a role in *modulating* the perceptions of emotion. It was demonstrated that culture plays a huge role in website design, as well as in the users' perceptions. Studies point out that, in order that web content should meet the expectations of most online users, "web is not a culturally neutral medium, local cultural elements are an important part of web design, and that multinationals are culturally adapting their web content".

Similarly, a relatively recent study[3] emphasized that one reason that supports the differentiation into new formats and genres, as far as live blogs are concerned, is represented by the *sourcing* practices, in comparison with the so-called online news.

To sum up, in what follows, *six texts of various types, formats and content*, that have in common the topic of the unfortunate case of the Mexican influencer's murder online are presented, and a grid of descriptors are implemented, in an attempt to *comparatively* characterize their profiles. Needless to mention, that the selection of the narratives was carried out based on the principle of *variety* in terms of *country, online pattern, specific culture* and so on; however, it was rather difficult to operate an objective selection, given the huge coverage of the event in the media.

3. The selected texts – brief discussion

One mention is necessary at this stage: the selection of texts, of various types specific to online media, was operated, for obvious reasons, from among those who appeared immediately in the days to follow the drama in the late spring of 2025. The *subcategories* applied to the text analysis, cover the following:

- initial graphic design and impact,
- title and authorship,
- particularities of the culture expressed by the author's voice,
- stylistic approach - from the syntactic, lexical, and semantic points of view,
- observance of the expected online narrative conventions,
- target audience, and
- some general focus points.

---

[1] Pacheco, Virginia ; (2024); *Understanding differences in communication across cultures to avoid misunderstandings*, https://abroadlink.com/blog/understanding-differences-in-communication-across-cultures-to-avoid-misunderstandings

[2] Tigre Moura et al.; (2016); *The Influence of Culture in Website Design and Users' Perceptions*; Journal of Electronic Commerce Research, VOL 17, NO 4, 2016; http://jecr.org/sites/default/files/2016vol17no4_Paper3.pdf

[3] Einar Thorsen & Daniel Jackson ; (2018) ; *Seven Characteristics Defining Online News Formats*, Digital Journalism, 6:7, 847-868, DOI: 10.1080/21670811.2018.1468722

Thus, the *first* text[4] is, as its source shows, a typical Wikipedia entry, entitled "Killing of Valeria Marquez". The graphic aspect is specific for this type of online encyclopedias, listing key data/info about the victim's: *identity, occupation*, then *details about the event* that caused the tragic death of the young influencer, completed with *references* ranging from a choice of online articles, as well as connections to similar points, for example "women deaths'', an element that draws the audience's attention on the reason why the entry is relevant.

In terms of *authorship*, as with most Wikipedia entries, there is no named author mentioned, however, given the fact that the article occurred online, and it was accepted by the wiki filters and standards of authorship, the reader can feel certain that the text has observed the multiple layers which have made Wikipedia today be accepted among the decent information resources. The language is English, no illustrations are present in this entry. The type of cultural influence of the text seems to belong to that of English-speaking countries, such as the USA and/or the UK, which represents a position of extrovert cultures.

In what follows, a brief review of the text style is carried out, from the syntactic, lexical and semantic/rhetoric viewpoints. Thus, most facts are introduced as being based on the references; Past Tense is frequently used as a key tense, based on which the events are sequenced, for instance the victim "gained recognition, "*later* established". The focus then changes from the step-by-step presentation to the tragic event itself. A multitude of exact, though emotional details, is shown: "shot to death", "held in her salon". The support of all the details on reliable references turns the text apparent coldness and constant focus on the event into a matter of importance, not only in local terms, but also worldwide. A final section is added as the "Aftermath", extending the implications of the killing on the Mexico's "*femicide* crisis", raising suspicions on a local cartel specialized in drug trafficking and violence.

Finally, in terms of *targeted audience*, the manner of conveying the information maintains a tone of neutral reservation, specific to Wikipedia entries and requirements.

As to the *second* text subjected to our exemplification, its title goes: *Valeria Márquez: Who was Mexican influencer killed live on TikTok?*, therefore establishing the interest straight on the *victim*, her previous life and performances. Its author seems to have a certain involvement in the tragedy, since it is a local BBC correspondent for Mexico, obviously displaying better knowledge on the facts and details conducive to the murder.

Consequently, the text itself presents strong elements of *localization*. These were made possible by the inclusion of several *photos*, see her portrait below (Fig.1), an image from the funeral mass, as well as another photo of a local candidate's for mayor, named Yesenia Lara, who had also been killed.

Figure 1. 23-year-old Valeria Márquez was killed while streaming on TikTok[5]

[4] Wikipedia ; (2025); *Killing of Valeria Márquez* ; https://en.wikipedia.org/wiki/Killing_of_Valeria_M%C3%A1rquez

[55] Pardo, Daniel (BBC New Mundo, Mexico); (2025); *Valeria Márquez: Who was Mexican influencer killed live on TikTok?*; https://www.bbc.com/news/articles/cly3nw938deo

Undoubtedly, the presence of the victims' photographs and portraits was meant to add more impact on the story.

The emphasis is placed on the key word "rumours", rising a range of suspicions, expressed as numerous questions, concerning the local cartel's implications, one more example of violence against women a.s.o.

The article has got two main parts: the first one is concentrating on the victim - "A rising star", sending emotional messages, such as: the detail that while being attacked, the victim was "holding a pink stuffed animal", which speaks about her innocence and impressed many readers.

The second and final part - "*Motive still unknown*" lists a range of hints to the local estimation that the region of Zapopan, where the assassination took place is a safe area. The choice of lexis and the presentation of facts build up into an edifice of as many implicit accusations; therefore, we have chosen to list some of them:

- 'While the presence of private security and the tidiness of its streets give the impression that Zapopan is a safe area, in reality it is one of the most violent municipalities in Jalisco. In fact, shootings regularly occur in the area's luxurious shopping centres…"
- "Jalisco ranks sixth among Mexico's 32 states, including Mexico City, in terms of homicides, with 906 murders…"
- "It is also one of the Mexican states most affected by the cartels…"
- "It is here that 15,000 people have disappeared since 2018…"
- "According to the state of Jalisco, as many as 90% of crimes are never reported or investigated…"
- "Gender-based violence is a serious problem in Mexico, a country that ranks fourth in Latin America and the Caribbean for rates of femicide, behind Paraguay, Uruguay, and Bolivia…"
- "According to the latest data from the United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), there were 1.3 deaths per every 100,000 women in Mexico in 2023, Reuters reported."

The increasing agglomeration of data, presented on a relatively cold, neutral, quasi-statistical *tone* and *word choice*, has the role of pointing to local political implications – and more. The procedure the author opted for combines the audience profile (namely, readership of the BBC broadcasting company site, in a country whose culture is cited among the most extrovert, open and powerful) with details from the local Mexican one, which could not be asserted plainly, but only stylistically and semantically suggested.

To conclude, the final links:

- *Listen to Femicide: Eight Steps to Stop a Murder;*
- *Chile blazes trail for children of femicide victims,*

attached to the text have the role of channelling the readership's attention towards the fact that the murder can also be classified, in the author's opinion, as a *femicide*, a phenomenon that is worrying the entire planet today.

The next narrative[6] originates from three authors and also two mentioned contributors from the CNN TV channel online version. The key difference from the BBC one seems to be that it was conveyed from a bit more extrovert culture, with the authors more overtly implying *guilt* in the local conjecture, especially at a time when the relationships between the USA and Mexico were rather tense.

The *graphic* impact is definitely much stronger, with the beginning of the article shown as a *video* film, recorded by the victim herself while she was broadcasting live, hence having

[6] Hira Humayun, Avery Schmitz, Veronica Calderon; (2025); *TikTok beauty influencer shot dead during live stream in Mexico*; CNN; https://edition.cnn.com/2025/05/14/americas/valeria-marquez-tiktok-beauty-influencer-shot-dead-intl-latam

an extremely emotional effect of *personalization* and influence upon the readership. The text does not have any labelled sections, with the exception of the heading itself: *TikTok beauty influencer shot dead during live stream in Mexico,* which observes the rules of brevity specific to *newspaper headings*.

Conceptually, the *content* is divided into several initial paragraphs describing the victim, within which the lexical choice is characterized by mild terms - "as she returned to her viewers and unwrapped the stuffed animal, smiling as she tossed her long blonde hair over her shoulder", in contrast with the terrible description of the murder results - "Moments later she was dead, slumped over in her chair with blood pooling on the desk in front of her*".*

The much shorter, comparatively, second part of the text quite abruptly introduced the theme of a potential *femicide*, with the term itself being defined: "According to the state of Jalisco's Attorney General's office, Marquez was shot dead by a male intruder into her salon in a case it is investigating as a suspected femicide – the killing of a woman or girl for gender-based reasons".

Thus, the abrupt passage to the cruel official statistical report in the final part is achieved. The reader's impression is that they are reading a real *avalanche* of evidence directly pointing to the gravity and deep significance of the described case:

- "In 2020, a quarter of female killings in Mexico were investigated as femicides, with cases reported in each one of Mexico's 32 states, according to Amnesty International."
- "Last year, there were 847 reported cases of femicide nationwide – and 162 in the first three months of this year, according to Mexican government figures."
- "In 2022, around 4,000 women were killed in Mexico, which amounts to 12% of all homicides that year," Human Rights Watch Americas Director Juanita Goebertus told CNN.
- "And the rate of cases that lead to a verdict is around 67%."

As it can be seen from the above fragments, CNN will permanently rely their statements, particularly in the case of very serious allegations, on *statistical data* issued by international organizations recognized worldwide.

Text number four[7] offers a different perspective, namely that of a highly internationally reputed news agency, where the language is English, and the first impression is typical for such a piece of online material.

An initial *summary* of facts: "Investigation into murder as possible femicide under way/ Sheinbaum expresses solidarity with Marquez's family/ Mexico tied for fourth in Latin America for femicide rates". As it can be seen, its role is to *focus* the audience's attention on the three key components that make the news worth reading:

(a) a new case of *femicide*, this time quite significant, since the victim is a well-known influencer, with over 100,000 online followers ;

(b) the importance attached to the *investigation* of the case and to the full clarification of the circumstances, to such an extent that the president of the country herself is quoted in her references about the murder;

(c) The *statistical data* worldwide, pointing to the position of Mexico among the countries where femicide is frequent reality.

Then the article is divided into several so-called *Key Points*. Each of the paragraphs grouped under the key points observes the summary division into sections. The *tone* of the text is rather cold, formal and safely relying on the authorities' statements. One term is repetitively used: "the *brazen* killing*", "*Valeria Marquez, 23, who was *brazenly* shot to death*".*

As with most texts presenting the Marquez case, the topic of *femicide*, its risks, dangers and frequency of occurrence in Latin American states gets precedence over the details of the

[7] Cortes, Raul; (2025); *Mexican influencer Valeria Marquez shot to death during TikTok livestream*; Reuters; https://www.reuters.com/world/americas/mexican-beauty-influencer-shot-death-during-tiktok-livestream-2025-05-14/

victim's traits; however, the coverage of this tragic situation by the online media could be explained not only due to the fact that it is about an influential online personality, young, successful and with no particular social and political involvement in her activity, but also considering the sad reality that the crime was committed *live*, having a strong impact upon the numerous watchers alike.

The Reuters news entry provides additional clarification to the definition of femicide, viz "Femicide can involve degrading violence, sexual abuse, a relationship with the murderer, or the victim's body being exposed in a public space*",* hence the gravity of the case for Mexico, whose president declared "Mexico's security cabinet, staffed by senior ministers, is working to solve the murder case with prosecutors*".*

As somehow opposite tone the next example has (Text number 5[8]) by Kevin Zapata Celestino, who, according to the online presentation, "has a PhD in Social Policy from the University of Edinburgh and is currently an LSE Fellow at the Department of Social Policy". Kevin's work "focuses on international social and public policy, with a focus on Mexico and Latin America*"*, a position and interests which fully explain the tone of his post, reflecting his concerns about the femicide topic.

The vlog belongs to a reputed academic organization, namely London School of Economics, and its author has created a *metaphor*, that was introduced even in the title: "Valeria and the bear". A photograph of a menacing beast, a bear, is placed at the very beginning of the article, (Fig. 2) the symbol being the content of a viral debate, with numerous women being asked a simple question: *"*If you were alone in the woods, would you rather encounter a bear or a man?*"*

Figure 2. Valeria and the bear[9]

The author maintains that "Countless women online answered the bear, despite the obvious danger the animal posed*".* The general tone of the post demonstrates that the author is a *professional*, versed in the field of social studies. By his very profile, he combines an attitude specific to the modern British academic world imbued with the cultural traits specific to the UK, with his declared specialization in realities specific to Mexico and Latin America in general.

Hence, the text is penetrated by a deep understanding of the local conditions, approached with a view to making them known to a wider audience in a Western culture and country. Consequently, the writer convincingly dismantles local misogynistic assertions, for example:*"Even when we consider homicide, the one crime where men are the majority of victims, it is still overwhelmingly men who are the perpetrators. And when women are killed, it's also mostly by men, frequently in their own homes and often by someone they know. Men tend to be murdered in public spaces; women are killed where they should be safest: in private, at home, by intimate partners or relatives."*

[8] Kevin Zapata Celestino ; (2025); *Valeria and the bear;* LSE; https://blogs.lse.ac.uk/wps/2025/09/08/valeria-and-the-bear/

[9] *Gender-based Violence © LSE 2025 - Photo credit: Andrew Wilkinson used with permission CC BY-SA 2.0*

Taking into account the deeply subjective voice of the author and the explicit powerful implications of the bear metaphor, his closing rounds off the forceful message, in the same vein: "Valeria is dead. And many men are celebrating her death. Maybe Valeria would still be alive today if she had met the bear instead*".*

To conclude our stylistic analysis, a sixth and last article was selected, this time originating from an Arabic country and culture, collectively signed in point of *authorship*[10]. As this is the news site of a TV station, the *visual impact* is different, as it shows a mixture of images, for instance that of the victim's, a list of links as recommended stories, in connection with the topic, as well as three sections, whose headings have the role of *guiding* the audience, in terms of focus as follows: "What happened to Valeria Marquez?; Who was Marquez?; What do we know about femicides in Mexico?"

According to an earlier study[11]: "*In Arab and Islamic countries, domestic violence is not yet considered a major concern despite its increasing frequency and serious consequences. Surveys in Egypt, Palestine, Israel and Tunisia show that at least one out of three women is beaten by her husband. The indifference to this type of violence stems from attitudes that domestic violence is a private matter and, usually, a justifiable response to misbehavior on the part of the wife."*

Similar nuances are added, related to certain "religious justifications", for example "quoted excerpts from the Koran", used to prove that "men who beat their wives are following God's commandments"; they are listed by the authors, alongside with "the importance of preserving the honor of the family, lead abusers, victims, police and health care professionals to join in a conspiracy of silence rather than disclosing these offences" and they shape out the specificities of the cultural viewpoint on the femicide in an Arabic country and culture.

This *cultural* attitude might be the reason why one section in the text is entitled "Earlier suspicion", suggesting the victim could have been connected in some manner to the motive for murder. Several apparently difficult-to-explain words, uttered by Valeria on her final live video, cast a form of *ambiguity* as regards the real reasons for murder:

- *"*Valeria revealed information that has set off speculation over a possible link to the events leading to her death",
- "In the livestream, she said at another point, "Dude, they might've been about to kill me." It's unclear who she's referring to or what prompted her to say this*".*

The authors, in an effort to provide an appearance of *objectiveness* to their article, resort to a convincingly *scientific* image, a *graph* of countries illustrating the frequency of *femicide* in Latin America and the Caribbean (Fig. 3), and they analyse it in point of statistical data.

[10] Al Jazeera Staff; (2025); What happened to Valeria Marquez, Mexican influencer shot live on TikTok?; https://www.aljazeera.com/news/2025/5/15/what-happened-to-valeria-marquez-mexican-influencer-shot-live-on-tiktok

[11] S Douki et al; (2003); *Violence against women in Arab and Islamic countries* **;** Arch Womens Ment Health . 2003 Aug; 6(3):165-71; doi: 10.1007/s00737-003-0170-x ; https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12920614/

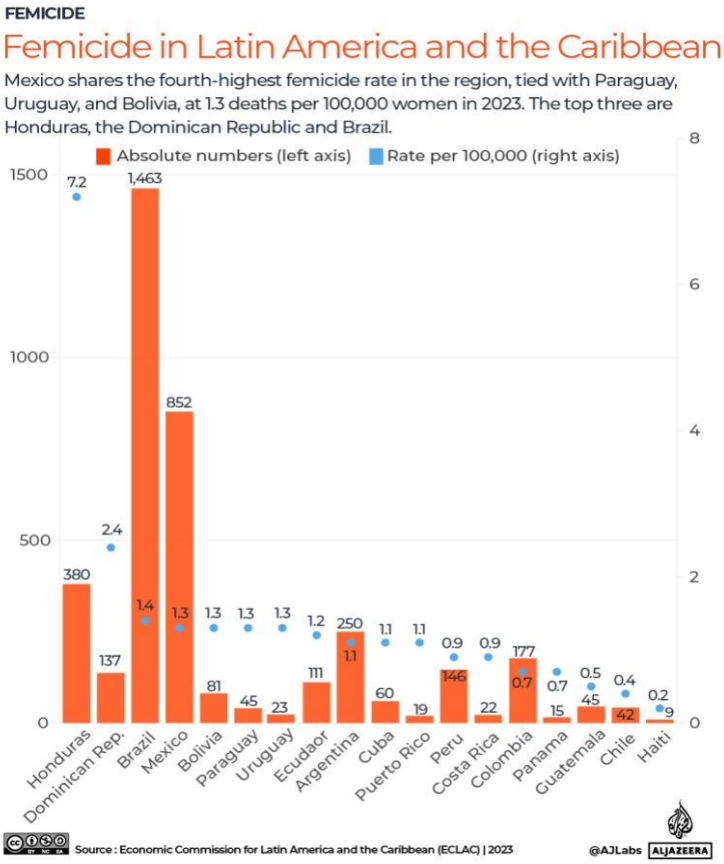

Figure 3. Frequency of femicide in Latin America and the Caribbean[12]

The move of focus from the victim to the issue itself might also be a feature that is generated by *local* cultural and *social* viewpoints. Sensitive as the topic might be, it is only honest to credit the authors for their effort to maintain a nuance of *objectivity*, since they end the story by mentioning the highest local and international authorities' opinions, namely that of the President of Mexico, the UN statistical reports at world level, the local Zapopan Mayor's conclusion that "*femicide is the worst thing*", as a form of take away message.

4. Open conclusions

The bottom line is that currently there is a *variety* of formats of *online texts*, which, depending on their expected structure and type of online media they exist on, are created for a specialized *audience*, whose well targeted tastes, expectations, beliefs, convictions etc. their authors are trying to reach. Some factors that can create differences among them are the *cultural* pattern the writers are the voice of, the *level of professionalism* and/or *specialization*, the requirements for *brevity* and *subjectiveness* each format involves.

Their *graphic* design is enriched by the selection of *images, headings*, each choice acting as a necessary tool at the disposal of the convictions the authors want to display. The *stylistic* approach equally shows the trend towards brevity and conciseness, sometimes of a rather pseudo-scientific character, as in the case of news agencies (e.g. Reuters), or the major TV stations (CNN, Al-Jazeera), and others originating from the older, more traditional printed press, for examples the BBC.

In case of vloggers (Kevin, for LSE), the specialist's *expertise* enables them to build up a sound argument within the debate on serious matters, such as the *femicide* in our contemporary world.

[12] ECLAC, by Al-Jazeera, 2025

BIBLIOGRAPHY:

1. Al Jazeera Staff ; (2025); *What happened to Valeria Marquez, Mexican influencer shot live on TikTok?;* https://www.aljazeera.com/news/2025/5/15/what-happened-to-valeria-marquez-mexican-influencer-shot-live-on-tiktok
2. ECLAC, by Al-Jazeera, 2025
3. Einar Thorsen & Daniel Jackson; (2018); *Seven Characteristics Defining Online News Formats*, Digital Journalism, 6:7, 847-868, DOI: 10.1080/21670811.2018.1468722
4. Gender-based Violence © LSE 2025 - Photo credit: Andrew Wilkinson used with permission CC BY-SA 2.0
5. Hira Humayun, Avery Schmitz and Veronica Calderon; (2025); *TikTok beauty influencer shot dead during live stream in Mexico;* https://edition.cnn.com/2025/05/14/americas/valeria-marquez-tiktok-beauty-influencer-shot-dead-intl-latam
6. Kevin Zapata Celestino; (2025); *Valeria and the bear;* https://blogs.lse.ac.uk/wps/2025/09/08/valeria-and-the-bear/
7. Pacheco, Virginia ; (2024); *Understanding differences in communication across cultures to avoid misunderstandings***,** https://abroadlink.com/blog/understanding-differences-in-communication-across-cultures-to-avoid-misunderstandings
8. Pardo, Daniel (BBC New Mundo, Mexico); (2025); *Valeria Márquez: Who was Mexican influencer killed live on TikTok? ;* https://www.bbc.com/news/articles/cly3nw938deo
9. Raul Cortes et al. - Reuters; (2025)**;** *Top security team investigating TikTok murder of Mexican beauty influencer, president says ;* https://www.reuters.com/world/americas/mexican-president-says-probe-underway-find-motive-killers-who-shot-dead-2025-05-15/
10. S Douki et al.; (2003); *Violence against women in Arab and Islamic countries***;** Arch Womens Ment Health. 2003 Aug; 6(3):165-71; doi: 10.1007/s00737-003-0170-x; https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12920614/
11. Tigre Moura et al.; (2016); *The Influence of Culture in Website Design and Users' Perceptions*; Journal of Electronic Commerce Research, VOL 17, NO 4, 2016; http://jecr.org/sites/default/files/2016vol17no4_Paper3.pdf
12. Wikipedia; (2025); *Killing of Valeria Márquez*; https://en.wikipedia.org/wiki/Killing_of_Valeria_M%C3%A1rquez

THE ETHNONYM „MISIRLIU" IN THE ROMANIAN CULTURAL SPACE: ORIGIN, EVOLUTION, ONOMASTIC PRESENCE

Iustina Nica
2nd Degree Scientific Researcher, Phd, "C.S. Nicolăescu-Plopşor" Scientific Research Institute, Romanian Academy, Craiova

Abstract: *The article analyzes the evolution of the misirliu ethnonym in Romanian. The emphasis is on its onomastic status and on the semantic changes that the word has registered over time. The term is observed in historical, administrative, folkloric and literary sources, highlighting the manner it has functioned: initially, as a descriptive ethnonym and, later, it acquiring semantic, nuances associated with social and cultural perceptions about the targeted ethnic group. The paper illustrates the relationship between language, identity and social representations, as well as the mechanisms by which an ethnic name can become an identity marker.*

Keywords**:** *misirliu, ethnonym, Turkish influences, cultural contacts, onomastics, ethnic identity*

Introducere

Onomastica românească păstrează numeroase urme ale contactelor etnice și culturale din spațiul balcanic. Printre acestea, o categorie deosebit de expresivă este aceea a etnonimelor devenite antroponime și toponime (nume care indicau, inițial, originea geografică sau etnică a purtătorului, fiind adesea folosite ca porecle relaționale), precum *Armeanu, Bulgaru, Frâncu, Grecu, Neamțu, Sârbu, Tătaru, Turcu* etc.

Intensificarea interesului pentru etnonime în română este legată de direcțiile actuale de cercetare în istoria culturală, lingvistică și identitară. Recuperarea acestor denumiri permite o mai bună înțelegere a diversității etnice și sociale din spațiul românesc premodern și modern, precum și a mecanismelor prin care străinii au fost integrați în comunitățile de adopție. Digitalizarea arhivelor, care se extinde permanent, a contribuit și ea la identificarea unor noi exemple de antroponime/toponime derivate din etnonime, aducând subiectul în atenția celor interesați de onomastică, istorie socială sau migrații.

Lucrarea de față își propune să clarifice originea, valoarea semantică și statutul apelativului *misirliu* (derivat din *Misir*, numele arab/turc al Egiptului), evidențiind, totodată, modul în care el reflectă integrarea unei alterități orientale în spațiul lingvistic românesc. Vom investiga dacă *misirliu* mai este un termen activ în limba română și, dacă da, în ce domeniu, ori dacă el face parte, în momentul de față, din vocabularul pasiv al limbii. Deși nu se numără printre etnonimele care au atras atenția lingviștilor, *misirliu* oferă un exemplu relevant pentru înțelegerea modului în care denumirile etnice devin parte a identității individuale (și locale).
Demersul nostru se înscrie într-o temă mai amplă de cercetare – *O istorie antroponimică a minorităților în Oltenia. Studii de etnonimie*, aflată în derulare în cadrul I.C.S.U. „C.S. Nicolăescu-Plopșor" din Craiova. În cadrul acesteia, ne-am propus să investigăm modul în care contactele interetnice, migrațiile și specializările profesionale ale diferitelor grupuri minoritare au lăsat urme în sistemul numelor de persoane și de locuri din regiunea Olteniei (și nu numai aici). Prin această abordare, onomastica este plasată în centrul cercetării istorice și socioculturale, numele fiind tratate ca documente lingvistice capabile să reflecte stratificări sociale și contacte culturale.

Interesul pentru studierea etnonimului *misirliu* derivă din mai multe considerente. Primul este acela că termenul provine din vocabularul turcesc (*mısırlı* – „egiptean", „om din

Egipt"), dar dobândește sensuri specifice în română, pierzând treptat precizia etnică și devenind o marcă de alteritate orientală, adesea asociată cu statutul de străin, de negustor. Apoi, forma cu sufixul *-liu*, specifică adaptărilor românești ale unor etnonime turcești, este reprezentativă pentru dinamica lingvistică a epocii. Nu în ultimul rând, prezența apelativului în nume de persoană[1] indică o inserție socială reală a purtătorilor – negustori, meșteșugari, funcționari sau călători veniți din spațiul mediteranean oriental – în viața societății românești.

Această dinamică face parte din tabloul mai larg al influenței turcești asupra lexicului și onomasticii românești, bine documentată mai ales în regiunile de contact istoric (Țara Românească, Dobrogea, sudul Moldovei). În acest context, *Misirliu* reprezintă un caz tipic de adaptare lingvistică a unui etnonim oriental, reflectând schimburile culturale din perioada otomană.

Definții lexicografice ale termenului. Origine și evoluție.

Apelativul *misirliu* provine din turcescul *Mısır* („Egipt"), la care s-a adăugat sufixul etnic *-lı /-li*, cu sensul „din…", „originar din…"[2]. Forma *Mısırlı* însemna, așadar, „egiptean". Prin contactul constant dintre români și otomani, el a pătruns în limba română, fiind adaptat fonetic sub forma *misirliu*, adaptare care a păstrat rădăcina și a integrat sufixul prin substituție fonetică: *-lı → -liu*, specifică numelor românești.

Cu toate că sensul originar se referea strict la un locuitor al Egiptului, în română termenul a suferit o extindere semantică. Astfel că, în documentele din secolele XVIII-XIX, acesta putea indica fie un negustor oriental care făcea comerț în porturile mediteraneene, fie un levantin sau un călător provenit din ținuturi „de la Răsărit" ori chiar o persoană cu o anumită înfățișare, îmbrăcăminte sau ocupație asociate lumii otomane.

Pentru a surprinde paleta semantică a cuvântului în limba română, este necesară însă examinarea definițiilor oferite de principalele dicționare de epocă și moderne, care consemnează atât etimologia, cât și extinderile lui metaforice sau specializate. Astfel, Ioan-Aurel Candrea, în *Dicționarul enciclopedic ilustrat*[3], arăta că *misirliu* este un substantiv masculin cu sensul „soldat din Egipt" a cărui origine se regăsește în turcescul *misirli*.

---

[1] În materialul toponimic pe care l-am consultat – *Dicționarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), 1 (A-B), București, Editura Academiei Române, 2005 ș.u.; *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO), coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan, vol. 1 (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 ș.u.; Nicolai Grămadă, *Toponimia minoră a Bucovinei,* vol. I, Îngrijirea ediției, studiul introductiv, bibliografia, notele și indicele: Ion Popescu-Sireteanu, Introducere: D. Vatamaniuc, Iași, Editura Anima, 1996; Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963; Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat,* Timișoara, Editura Facla, 1982; *Tezaurul toponimic al României. Moldova, vol. II. Mic dicționar toponimic al Moldovei (Structural și etimologic)*, Partea 1 *Toponime personale* (coordonator Dragoș Moldovanu; autori Daniela Butnaru, Dinu Moscal, Ana-Maria Prisacaru, Vlad Cojocaru), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza", 2014 – nu am întâlnit, până acum, toponime care au în componența lor etnonimul în discuție.

[2] Referindu-se la acest sufix, Lazăr Șăineanu, în lucrarea *Influența orientală asupra limbei și culturii române. A. Limba Secțiunea II – Influența osmanliei,* publicată în „Convorbiri Literare", Anul 34, nr. 6, din 01.06.1900 (https://tinyurl.com/2bsh8km, site accesat în data de 20.11.2025), arăta că el formează adjective exprimând: „1. o aparținere «care ține de, care face parte din»: cazacliu, misirliu, ogiacliu, osmanliu, pazvantliu și cârjaliu; 2. o posesiune «care are...»: capanliu, chefliu, hangerliu, iedecliu, nurliu, tabietliu; 3. o relațiune: belaliu, catifeliu, ogurliu; 4. portul sau îmbrăcămintea: binisliu, caftanliu; cf. turc. čakşyrly «qui porte une culotte» ... Din acest sufix s-a dezvoltat românește o formă secundară *-lie,* formând substantive cu sensuri corespundătoare: cazaclie «un fel de căciulă» (kazakli), ghimirlie «cociobă» (kemerli), sarailie «un fel de plăcintă» (saraily), zoralie «horă cu sărituri forțate» (zorly)" (p. 482). Despre cuvintele de origine turcească, printre care și cele formate cu *-li(u),* Al. Graur (*Grupuri simbolice în fonetismul românesc*, în „Studii și Cercetări Lingvistice", Anul 10, nr. 2, 1959, p. 206) spunea că „sunt destul de frecvente în românește: agârlâc, așcherliu, benderliu, birlic, ciucurluc, dimerlie, hagiurluc, iarlâc, ierliu, imurluc, misirliu, mosafârlâc, nurliu, ogurliu, pazarlâc, pișicherlâc, samsarlâc, tarla, târlig, turlac, vizirlâc, zurliu". Menționăm faptul că ortografia din aceste citate a fost actualizată.

[3] CADE, Editura Cartea Românească, 1926-1931, s.v. *misirliu.*

La rândul său, Lazăr Șăineanu, în *Dicționar universal al limbei române*[4], înregistra două accepții pentru termenul în cauză: „1. Numele turcesc al Egiptului; 2. Cal bun egiptean (în cântecele populare)[5], s.v. misir (*tot cai nemțești, tot misiri turcești* pop.)".

August Scriban[6] consemna adjectivul *misirliu, -ie* (turc. *Misirli,* egiptean, d. *Mysr, Mysyr,* Egipt) cu sensul „un fel de porumbi de rasă bună cu ciocu mic. V. guțan"[7].

În *Dicționarul explicativ al limbii române*[8], substantivul apare ca: „1. Misir. 2. Varietate de porumbei de rasă, cu ciocul mic" (etimologia se regăsește în turcescul *mısırlı*), în timp ce *Micul dicționar academic*[9], înregistrează o diversificare a sensurilor: 1. Egiptean (sm; învechit). 2. Soldat din armata vechiului Egipt (sm). 3. Coif purtat în vechime de războinicii egipteni (sm), sinonim: *misurcă*. 4. Misir (sm). 5. Varietate de porumbei de rasă bună, cu ciocul mic (sm). 6. (Despre păsări) Care seamănă cu porumbeii misirii (adjectiv). Originea este, de asemenea, turcească: *misirli*.

Misirliu apare în română și cu sensul de monedă[10] otomană de proveniență egipteană, atestată în documente comerciale și fiscale din secolele XVIII-XIX. Termenul era folosit alături de alte denumiri monetare orientale (para, groș, piastru), indicând o unitate de schimb aflată în circulație în spațiul economic al Imperiului Otoman, și, implicit, în spațiile aflate în relație economică cu acesta, inclusiv în țările române.

Prezența etnonimului în antroponimie.

Termenul este atestat de timpuriu în documentele de arhivă, îndeplinind deja funcția de nume de familie, fapt confirmat și de mențiunea din 1638, consemnată de către Nicolae Cartojan[11] într-un amplu pasaj în legătură cu preocupările teologice de la curtea lui Matei Basarab: „Sunt sugestive – pentru înțelegerea fierberii pe care o adusese, în viața de cultură teologică a Țării Românești, această întâlnire a prelaților ortodocși din Răsărit – notele pe care ni le dă în ziarul său de călătorie călugărul Suhanov despre discuțiile dogmatice încinse în Târgoviște, la masa mitropolitului Ștefan, unde grecii Paisie Ligaridis, Vlasie și Meletie Sirigul – cu o încredere prezumțioasă în știința lor, care intimida pe bietul călugăr rus – aduceau în sprijinul părerilor lor citate din opera Sfântului Ioan Damasceanul, apărută de curând la Veneția. Asemenea discuțiuni pasionau nu numai cercurile conducătoare ale clerului, ci se întinseseră

---

[4] Ediția a VI-a, Editura „Scrisul românesc", 1929, s.v. *misirliu.*

[5] Nu doar în literatura populară este întâlnit termenul cu acest sens. Iată două exemple în care apelativul apare în texte cu caracter diferit, istoric și literar: „Turcii trecură peste pod și se desfășurară pe șesul din stânga Vidului, însuflețiți de neînspăimântatul și iubitul lor șef care mergea în fruntea lor, animați de vitejia și încrederea lui Osman care-și încurcă liniștit, în mijlocul grindinei de glonțe și de obuze, falnicul armăsar *misirliu,* dar al Sultanului, soldații otomani străbătură cele vreo 3 kilometri care despărția de întăririle grenadierilor rusesci fără ca nimic să-l poată ține din cale" (Teodor Văcărescu, *Cum a căzut Plevna*, în „Albina", Anul 3, nr. 9, din 28.11.1899, p. 231; https://tinyurl.com/jhbawhw8, site accesat la data de 20.11.2025). „În mijlocul cercurilor pe care le făcea calul, stătea un bărbat de vreo treizeci şi cinci de ani, cu faţa osoasă şi arsă de soare ... Râdea; dinţii albi îi răsăreau în barba tăiată scurt. Plesni din palme şi strigă: – Aferim! Aferim, Iordaki! Să-mi trăieşti! Mi se bucură inima când îl văd, şi o mie de taleri nu e mult. Al dracului să fii, numai tu eşti în stare să-mi găseşti asemenea giuvaier. – Armăsar de prin Misir, cucoane, zise călăreţul râzând şi el, dădu pinteni şi trase frâul la piept. Calul se ridică în două picioare arătându-şi burta cu păr lins şi lucios. – *Misirliu*, cucoane, repetă Iordaki: ce, puţin lucru e? Mă-sa umbla prin pustiu, prin ţara Arapilor, şi-a rămas grea dintr-o furtună a pustiei: pe ăsta nu l-a făcut un armăsar cu o iapă, ci vântul!" (Ion Vinea, *Sus pe luciul Dunării*, în „Steaua", Revista a Uniunii scriitorilor Cluj, Anul 18, nr. 7, din 01.07.1967, p. 8; https://tinyurl.com/yy2an9sd, site accesat la data de 21.11.2025).

[6] *Dicționaru limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme*), Ediția întâi, Iași, Institutu de Arte Grafice „Presa Bună", 1939, s.v. *misirliu.*

[7] Iată un exemplu: „Care om n-are slăbiciune de ceva? Unul de una, altul de alta... Uite, aici în cancelaria asta: Piscupescu are patima vânătorii; arhivarul are slăbiciune de porumbei – acum o lună a dat treizeci şi doi de lei pentru nu ştiu ce *misirliu*; şeful are slăbiciune de mărci poştale pe care le adună cu mare grijă – zice că a adunat până acuma două lăzi pline" (I. Al. Brătescu-Voineşti, *Întuneric şi lumină*, Bucureşti, Editura Minerva, 1978, p. 196).

[8] Ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009, s.c. *misirliu*.

[9] Ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 2010, s.v. *misirliu*.

[10] Vezi *Dicționarul explicativ al limbii române*: „*misir, misiri* – 1. popular, Cal de rasă (din Egipt). 2 Monedă turcească de aur (bătută la Cairo), care a circulat și în Țările Române; misirliu".

[11] Nicolae Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, București, Editura Minerva, 1990, p. 158.

mai departe și în lumea boierilor cărturari de la curtea lui Matei Basarab. Călugărul franciscan de origine croată, Rafael Levacović, care venea din Roma, în vara anului 1638, chemat de Matei Basarab ca să ia direcția tipografiei, stătea de vorbă cu Udriște Năsturel despre necesitatea unirii cu Roma și despre superioritatea doctrinei catolice. Și alți boieri de la curtea lui Matei Basarab se pasionau pentru problemele teologice, ca de exemplu Istrate, fiul lui Stroe Leurdeanu, căsătorit cu fiica lui Nicolae Pătrașcu – o nepoată deci a lui Mihai Viteazu. Istrate a pus pe *Ianache Misirliu*, care «știa să citească și să scrie limba turcească», să-i scoată o copie de pe confesiunea pe care patriarhul Ghenadie II Scholarios a scris-o din însărcinarea lui Mohamed II, cuceritorul Constantinopolului. Domnul însuși nu putea rămâne străin de aceste discuții.

După cum se poate observa, N. Cartojan descrie atmosfera intensă, de dispută teologică din Țara Românească între anii 1630-1640, când prelați greci, ruși și cărturari locali dezbăteau doctrine la Târgoviște și la curtea lui Matei Basarab. Interesul pentru problemele religioase depășea mediul clerical și implica și boieri cărturari. În acest context, Istrate Leurdeanu îl însărcinează pe *Ianache Misirliu*, cunoscător al limbii turce, să copieze o confesiune redactată de patriarhul Ghenadie II pentru sultanul Mehmed II. Astfel, în acest caz, *Misirliu* apare în documente ca un scrib familiarizat cu limba otomană, integrat în cercurile cultivate ale epocii.

Deși nu reprezintă un antroponim frecvent, numele *Misirliu* se regăsește totuși, sporadic, în documentele din epocile ulterioare. El apare menționat în acte administrative și judiciare, în anunțuri publice inserate în Monitorul Oficial, precum și în presa vremii, ceea ce arată că numele a continuat să circule în mediul urban și instituțional, menținându-și vizibilitatea în registrul onomastic românesc, chiar dacă la un nivel minimal de răspândire și frecvență. Prezentăm în continuare câteva exemple, în ordine cronologică.

În primul dintre acestea, în cuprinsul unor telegrame de felicitare adresate dlui Ioan Brătianu, în anul 1888, cu ocazia zilei de Sfântul Ion, de către locuitorii Brăilei, se regăsește printre semnatari și un anume *Nae S. Misirliu*[12].

Un alt fragment, care reprezintă un anunț oficial cu caracter juridic și administrativ (anul 1894), privind instituirea unui sechestru pe veniturile unor imobile, apare, în calitate de gestionar însărcinat cu încasarea chiriei pe durata sechestrului, dnul *Iorgu Misirliu*: „Se aduce la cunoştinţa generală că prin ordonanţa noastră, s-a dispus sechestrarea veniturilor caselor din Iaşi de sp. 4-a, strada Palatului, No ... ce def. Lazăr Kiorescu, are partea cuvenită lui în zisele case rămase de la def. seu părinte Florea Orosu, în numele chiriaşelor Loizer Braunstein şi Herşcu Idei, până la concurenţa sumei de 1000 lei cu procente de 1 şi luni, la sută plus onorar de avocat 10 la sută, cu începere de astăzi şi până la îndestularea casei de economie a funcţionarilor comunei Iaşi, cu suma de mai sus. Numindu-se gerante pe d-nul *Iorgu Misirliu,* care va încasa chiriile şi le va consemna”[13].

Următorul fragment, din anul 1914, documentează o procedură de citare publică într-un litigiu civil legat de datorii, în care numele *Misirliu* apare în contextul unor litigii familiale sau patrimoniale: „Noi, prim-președintele tribunalului Dolj, secția I, în virtutea art. 71 din procedura civilă, chemăm pe d. *Vladimir C. Misirliu,* fost cu domiciliul în Paris, rue Baci No. 29, iar acum necunoscut, să vină în ziua de 25 Aprilie 1914, ora 11 a.m., la tribunalul Dolj, secția I, spre înfățișare în procesul pentru bani ce i s-a intentat de către reclamanta Aneta colonel *C. Misirliu;* cunoscând că, dacă nu va răspunde la strigarea pricinii sale în ziua și ora sus arătate, se va da hotărâre în lipsă, potrivit art. 148 din procedura civilă”[14].

Din anul 1936, avem un anunț judiciar de rectificare, publicat în Monitorul Oficial, prin care se corectează o greșeală formală apărută într-o citație anterioară: „În citațiunea Nr. 1.932, dos. Nr. 1.526 din 1921, inserată în Monitorul Oficial Nr. 158, partea II-a, din 10 Iulie 1936, la

[12] „Voinţa Naţională”, Anul 5, nr. 1011 din 12.01.1888 (https://tinyurl.com/2t2333j5, site accesat la data de 21.11.2025).
[13] „Gazeta de Iassi”, nr. 102 din 09.09.1894 (https://tinyurl.com/ycxr9sz4, site accesat la data de 28.11.2025).
[14] „Monitorul Oficial”, nr. 13, 18 aprilie 1914, p. 692 (https://tinyurl.com/43uckk72, site accesat la data de 28.11.2025)

pagina 7807, coloana I, în rândul 25 de sus în jos, numele pârâtului se va citi: *Ioan Misirliu*,în loc de «Ivan Misirliu», cum din eroare de manuscris s-a inserat”[15].

Un anunț administrativ, referitor la numiri și mutări de personal într-o instituție publică, apare în Monitorul Oficial din anul 1939. Una dintre persoane este *Speranța Misirliu*, al cărei nume apare în contextul unei promovări administrative într-o instituție de stat: „*Misirliu Speranța*, actuală impiegată la Direcția personalului, în postul de subșef de birou, în locul dnei Vartolomei Virginia, înaintată, urmând a funcționa la Direcția personalului. ... Cumpănașu Constantin, absolvent al Școlii superioare de comerț, în postul de impiegat la Direcția personalului, în locul drei *Misirliu Speranța*, înaintată”[16].

Numele analizat apare menționat și în câteva lucrări de onomastică. Printre acestea se numără *Dicţionar al numelor de familie româneşti*[17]. Redăm în continuare forma atestată și explicațiile autorului: Mis(s)irliu: *misirliu* 1. „egiptean”; 2. „soldat din armata vechiului Egipt”; 3. „porumbel de rasă bună cu ciocul mic”. Cf. și gr. *Misirli(s)*.

N.A. Constantinescu consemna, de asemenea, în *Dicționarul*[18] său, numele în discuție: *Misir* < tc. *misir* „Egipt”; *Misirliu*, fam., act. < tc. misirli „ostaș egiptean”.

La rândul său, Alexandru Graur[19], dădea exemple de patronime românești care reprezintă nume de popoare: „Arapu, Arbănașu («albanezul»), Armeanu, Bulgaru (am cunoscut un muzicant care se prezenta el însuși sub numele de Bulgaru,pentru că era de origine bulgară și colegii săi îl numeau așa), Calavrezu («calabrezul» pe grecește), Frîncu («francezul», eventual «italianul» sau «spaniolul», vezi mai sus Frangopol și Frenkian), Grecu, Leahu («polonezul», ...), Misirliu («egipteanul» pe turcește), Mitilineu («din insula Mitilene», în forma greacă modernă), Neamțu, Rusu, Sasu, Sîrbu, Szekely («secuiul» pe ungurește), Talianu («italianul» pe sîrbește), Tătaru, Turcu, Ungureanu”. La aceeași pagină, Alexandru Graur atrăgea atenția însă asupra faptului că : „... numele de acest fel nu dovedesc neapărat originea străină a purtătorului. Desigur, uneori este într-adevăr străin; dar de multe ori este român care a călătorit în ţinutul al cărui nume îl poartă sub forma unui derivat, de exemplu *Grecu* poate fi un român care a stat un timp în Grecia, eventual într-o mahala grecească a unui oraş românesc, sau chiar un român care ştie greceşte. *Ungureanu* este numele dat în trecut în mod curent românilor veniţi din Transilvania, care aparţinea Ungariei (se mai zicea şi «Părţile Ungurene»). Afară de aceasta, *Bulgaru, Sârbu* sunt nume date adesea grădinarilor, chiar dacă sunt români. Evident, vor mai fi şi alte explicaţii, numele etnic putând servi ca poreclă: doctorul Slătineanu, din cercul vechii *Vieţi româneşti,* era denumit *Turcu*, deşi nu fusese niciodată în Turcia. Un poliţai din Bucureşti se numea *Parizianu*...” . Observațiile lui Alexandru Graur arată că numele de tip etnic sau provenind din toponime nu trebuie interpretate automat ca indicii ale unei origini străine.

În numeroase cazuri, asemenea antroponime reflectă circumstanțe biografice, profesionale sau sociale – o ședere temporară într-un anumit ținut, contactul cu o limbă, apartenența la un grup sau chiar simple porecle devenite stabile. În acest sens, și numele *Misirliu* poate fi înțeles nu ca o dovadă sigură a unei identități etnice distincte, ci ca un nume format și transmis într-un context socioistoric complex, în care etnonimul funcționa adesea ca desemnare simbolică, contextuală sau chiar administrativă, independent de originea reală a purtătorului.

---

[15] „Monitorul Oficial”, Partea 2, nr. 225 din 26 septembrie 1936, p. 3 (https://tinyurl.com/2x2x5jk5, site accesat în data de 28.11.2025).

[16] „Monitorul Oficial”, Partea 1, nr. 68 din 21 martie 1939, p. 4 (https://tinyurl.com/mtnn2pex, site accesat la data de 28.11.2025).

[17] Iorgu Iordan, *Dicţionar al numelor de familie româneşti,* (DNFR), Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983, p. 309.

[18] N.A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, (DOR), București, Editura Academiei Române, 1963, p. 445.

[19] Alexandru Graur, *Nume de persoane*, București, Editura Ştiinţifică, 1965, p. 93.

Un alt lingvist care menționează acest etnonim este Emil Suciu[20], atunci când vorbește despre nume etnice care desemnează ocupații: „Unele nume etnice de origine turcă au ajuns să desemneze, în română, diverse ocupații, astfel încât se pare că acest sens stă la baza numelor de familie corespondente: *Arnăutu,* cf. rom. arnăut 1. «albanez»; 2. «mercenar» < tc. *Arnavut*; *Misirliu,* cf. rom. *misirliu* 1. «egiptean»; 2. «soldat egiptean» < tc. *Misirli*".

Alături de prezența în lucrări de specialitate, în urma unor căutări pe Google, pe rețelele de socializare și în arhive digitale, precum site-ul Ziarele Arcanum, am constatat că numele *Misirliu* a fost și este purtat și astăzi de diverse persoane, ceea ce dovedește continuitatea și vizibilitatea lui în spațiul public contemporan, chiar dacă ponderea în economia inventarului antroponimic actual este extrem de mică. Astfel, i-am întâlnit, printre alții, pe: *Alexandru Misirliu, Aneta C. Misirliu, Constantin Misirliu, Dimitrie Misirliu, Elena Misirliu, Elisabeta Misirliu, Eugen Misirliu, Eugenia G. Misirliu, Gelu Misirliu, George Misirliu, Ion Misirliu, Jenică Misirliu, Marin Misirliu, Mihalache Misirliu, Nicolae Misirliu, Zoița Misirliu* etc.

Concluzii. Astăzi, termenul *misirliu* aparține în mare măsură fondului pasiv al limbii: el mai supraviețuiește în limbajul de specialitate – în cel columbofil, cu deosebire, apare sporadic în literatură cu sensul de *cal misirliu* și este atestat în puține nume de familie.

Totuși, discreția pe care o are în prezent nu diminuează importanța sa istorică. Etnonimul se dovedește a fi mai mult decât o simplă etichetă lingvistică: el este un martor discret, dar esențial, al circulației oamenilor, ideilor și influențelor culturale între spațiul otoman și cel românesc. Provenit din turcescul *Mısırlı* („egipteanul"), termenul a fost adaptat în limba română, păstrându-și rezonanța orientală, dar căpătând sensuri noi, adecvate realităților locale. În această transformare se reflectă deschiderea lumii românești către contacte orientale, precum și capacitatea comunităților de a integra grupuri diverse în structura lor socială.

Faptul că *misirliu* devine, în timp, nume de familie atestabil documentar arată că termenul a trecut din sfera etnică în cea identitară, devenind parte a unei memorii comunitare durabile. Antroponimia românească se confirmă, astfel, ca o veritabilă arhivă a interacțiunilor interculturale, păstrând în forma numelor urmele unor întâlniri istorice, profesionale sau biografice.

Studiul evoluției acestui etnonim dezvăluie atât modul în care alteritatea era percepută și numită, cât și felul în care străinii se integrau în mediul urban și rural românesc. *Misirliu* devine, în acest sens, un exemplu sugestiv al felului în care limbajul reușește să consemneze mobilitatea umană, interdependențele economice și contactele culturale dintre popoare.

Prin urmare, analiza lui *misirliu* ne ajută să înțelegem mai bine diversitatea etnică și lingvistică a spațiului românesc și arată cum denumirile etnice se pot transforma, în timp, în repere identitare, înrădăcinate în memoria colectivă.

[20] Emil Suciu, *Nume de familie românești de origine turcă,* în „Limba română", Anul 24, nr. 2, 1975, p. 136.

BIBLIOGRAPHY:

1. Brătescu-Voineşti, I. Al., *Întuneric şi lumină*, București, Editura Minerva, 1978.
2. Candrea, Ioan-Aurel, *Dicționarul enciclopedic ilustrat* (CADE), Editura Cartea Românească, 1926-1931.
3. Cartojan, Nicolae, *Istoria literaturii române vechi*, București, Editura Minerva, 1990.
4. Constantinescu, N.A., *Dicționar onomastic românesc*, (DOR), București, Editura Academiei Române, 1963.
5. *Dicționarul explicativ al limbii române,* Ediția a II-a revăzută și adăugită, Academia Română, Institutul de Lingvistică, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
6. Graur, Al., *Grupuri simbolice în fonetismul românesc*, în „Studii şi Cercetări Lingvistice", Anul 10, nr. 2, 1959, pp. 205-211.
7. Graur, Alexandru, *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.
8. Iordan, Iorgu, *Dicţionar al numelor de familie româneşti,* (DNFR), Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983.
9. *Micul dicționar academic,* Ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 2010.
10. Scriban, August, *Dicționaru limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme*), Ediția întâi, Iași, Institutu de Arte Grafice „Presa Bună", 1939.
11. Emil Suciu, *Nume de familie românești de origine turcă*, în „Limba română", Anul 24, nr. 2, 1975, pp. 129-136.
12. Șăineanu, Lazăr, *Influența orientală asupra limbei și culturii române. A. Limba Secțiunea II – Influența osmanliei,* în „Convorbiri Literare", Anul 34, nr. 6, din 01.06.1900, pp. 467-506 (https://tinyurl.com/2bsh8krn, site accesat în data de 20.11.2025).
13. Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Craiova, Editura „Scrisul românesc", 1929.
14. Văcărescu, Teodor, *Cum a căzut Plevna*, în „Albina", Anul 3, nr. 9 din 28.11.1899, pp. 229-234 (https://tinyurl.com/jhbawhw8, site accesat la data de 20.11.2025).
15. Vinea, Ion, *Sus pe luciul Dunării*, în „Steaua", Revista a Uniunii scriitorilor Cluj, Anul 18, nr. 7 din 01.07.1967, pp. 7-19 (https://tinyurl.com/yy2an9sd, site accesat la data de 21.11.2025).
16. „Voinţa Naţională", Anul 5, nr. 1011 din 12.01.1888, https://tinyurl.com/2t2333j5, site accesat la data de 21.11.2025.
17. „Gazeta de Iassi", nr. 102 din 09.09.1894, https://tinyurl.com/ycxr9sz4, site accesat la data de 28.11.2025.
18. „Monitorul Oficial", nr. 13 din 18 aprilie 1914, https://tinyurl.com/43uckk72, site accesat la data de 28.11.2025.
19. „Monitorul Oficial", Partea 2, nr. 225 din 26 septembrie 1936, https://tinyurl.com/2x2x5jk5, site accesat în data de 28.11.2025.
20. „Monitorul Oficial", Partea 1, nr. 68 din 21 martie 1939, https://tinyurl.com/mtnn2pex, site accesat la data de 28.11.2025.

STYLISTIC REGISTERS IN ROMANIAN. SPECIFICS OF ADMINISTRATIVE STYLE

Cristina Negru
Scientific Researcher, PhD, Institute of Romanian Philology „Bogdan Petriceicu-Hasdeu", Moldova State University

Abstract: *In this article, the concept of stylistics and style will be thoroughly defined and analyzed in order to underline their importance in contemporary linguistics and communication studies. Stylistics, as a branch of linguistics, investigates the modes of verbal expression that appear in various types of texts and literary or non-literary works. As a scientific and interdisciplinary discipline, it belongs to the larger domain of language sciences and examines both individual and functional styles, their characteristics, internal structure, operational norms, and their evolution in different socio-cultural contexts. Oriented toward the investigation of linguistic usage, stylistics has predominantly a descriptive character; it does not impose prescriptive rules but rather describes, explains, and compares linguistic facts, thus laying the foundation for activities aimed at the cultivation and improvement of language. As previously mentioned, style represents the central object of study of stylistics—a notion acknowledged as such particularly after the emergence of linguistic stylistics. However, the concept of style was an essential topic of reflection long before its institutionalization as a scientific discipline, preoccupying philosophers, aestheticians, anthropologists, and literary scholars since Antiquity.*

Keywords: *linguistics, stylistics, style, communication, language.*

1. Introducere

Stilistica, ca domeniu al lingvisticii contemporane, a devenit o disciplină de referință pentru studiul mecanismelor expresive ale limbajului și pentru înțelegerea modului în care structurile lingvistice generează sens, impact estetic și funcționalitate comunicativă. Termenul „stilistică" și-a extins continuu aria de aplicabilitate, depășind limitele analizei literare tradiționale. Dezvoltările recente din domeniul pragmaticii, sociolingvisticii și analizei discursului au contribuit la redefinirea sa ca știință a variației funcționale și expresive a limbii.

În accepțiunea sa originară, stilistica era orientată către analiza figurilor de stil și a ornamentelor retorice, accentuând latura expresivă a limbajului. Această direcție, cunoscută drept stilistică clasică, urmărea identificarea mijloacelor prin care limbajul putea deveni mai persuasiv, mai plastic sau mai poetic. În timp însă, evoluția metodologică a disciplinelor lingvistice a condus la reconsiderarea stilului ca fenomen complex, aflat la intersecția dintre expresivitate, funcționalitate, intenționalitate și context socio-comunicativ.

2. Evoluția stilisticii: de la retorică la știința limbajului în uz

2.1.Stilistica în Antichitate și Evul Mediu

Primele reflecții asupra stilului provin din tratatele de retorică greco-romană, unde stilul era înțeles ca alegere a mijloacelor expresive în vederea persuasiunii. Aristotel, Cicero și Quintilian au formulat norme și strategii pentru obținerea eficienței comunicative, orientând analiza asupra modului în care discursul influențează receptorul. Stilul era asociat cu oratorul, iar expresivitatea cu abilitatea de a utiliza corect tropi și figuri de stil.

În Evul Mediu, accentul cade pe dimensiunea moral-doctrinară a discursului. Stilul nu mai reprezintă doar un instrument expresiv, ci și o expresie a ordinii spirituale. Unele tratate medievale discută stilul ca pe o formă de disciplină intelectuală și morală.

2.2.Renaștere – modernitate timpurie: afirmarea individualității

În Renaștere, odată cu valorizarea individualității creatoare, stilul devine expresia personalității autorului. Apar noțiuni precum *elegantia*, *elocutio*, iar interesul pentru limbaj ca instrument creator crește semnificativ.

Secolul al XIX-lea marchează o ruptură semnificativă: lingvistica modernă se delimitează de retorică, iar stilul începe să fie abordat din perspectiva formelor limbajului și a utilizărilor sale reale în societate.

2.3.Secolul XX: stilistica între structuralism și funcționalism

La începutul secolului XX, stilistica devine disciplină autonomă. Școlile structuraliste analizează stilul ca „deviere de la normă", iar lingviștii funcționali (Bally, Coseriu, Munteanu, Coteanu) îl definesc în raport cu situația de comunicare, cu funcțiile limbajului și cu intențiile enunțiatorului.

Această diversificare teoretică a făcut ca stilistica să devină un domeniu interdisciplinar, aflat la confluența dintre lingvistică, estetică, psihologie, sociologie și teoria comunicării.

3. Structura internă a stilisticii: direcții și subdomenii

De-a lungul evoluției sale, stilistica s-a ramificat în două direcții majore:

3.1.Stilistica lingvistică

Aceasta studiază:

- variația lingvistică în funcție de context,
- utilizările reale ale limbii în comunicare,
- normele și devierile stilistice,
- mijloacele de expresie ale unei colectivități lingvistice.

Stilistica lingvistică examinează în special raportul dintre formă, intenționalitate și context.

3.2.Stilistica literară

Această ramură analizează:

- expresivitatea autorului,
- originalitatea modului de utilizare a limbii,
- structurile stilistice recurente,
- mecanismele de producere a efectului estetic.

Cele două direcții sunt complementare și se influențează reciproc, motiv pentru care multe teorii lingvistice contemporane plasează stilistica în centrul analizei discursului.

4. Perspectiva lui Ștefan Munteanu asupra stilisticii

Ștefan Munteanu consideră că stilistica are ca obiect studiul limbajului în totalitatea lui. El definește expresivitatea ca un raport dublu: între expresie și conținut, pe de o parte, și între unitatea semnului și realitatea desemnată, pe de altă parte [3, p.122]. Astfel, expresivitatea este rezultatul interacțiunii dintre:

- structura lingvistică (formă),
- intenția comunicativă,
- percepția și interpretarea receptorului.

Această perspectivă confirmă caracterul profund contextual al stilului.

4.1.Cele patru zone ale stilisticii funcționale (Munteanu)

1. **Stilistica vorbirii (oralității)** – axată pe spontaneitatea și expresivitatea limbii vorbite.
2. **Stilistica limbii artistice** – orientată spre mecanismele estetice ale discursului literar.
3. **Stilistica operei literare** – analiză aprofundată a textului artistic ca organism expresiv complex.

4. **Stilistica limbajelor socio-profesionale** – studierea registrelor specializate (științific, administrativ, tehnic, publicistic).

5. Perspectiva lui Ion Coteanu: stilistica funcțională

Ion Coteanu definește stilistica drept studiul limbii „în acțiune". El accentuează importanța observației directe a uzului și respinge abordările pur normative. Stilistica devine astfel:

- descriptivă, nu prescriptivă,
- orientată spre funcționalitate,
- legată de necesitățile comunicative ale comunității lingvistice.

Normele nu sunt impuse, ci constatate, interpretate și puse în relație cu evoluția socio-culturală [2, p.7–9].

6. Uzul limbii și formarea stilurilor funcționale

Adaptarea constantă a limbajului la situații, domenii și scopuri comunicative determină formarea stilurilor funcționale:

- beletristic,
- științific,
- juridic-administrativ,
- publicistic,
- eseistic,
- epistolar.

Fiecare stil funcțional presupune o combinație unică de norme, structuri sintactice, terminologie și grad de expresivitate, ceea ce determină si clasificarea textelor.

Textul beletristic este textul luat dintr-o operă literară, are caracter particular fiind rezultatul imaginației unui singur scriitor, este singurul care folosește cuvinte din toate compartimentele lexicului, folosește valori denotative și conotative și predomină funcția expresivă a limbajului.

Textul ştiinţific are caracter general pentru că exprimă adevăruri universal valabile, preferă neologismele, este concis impersonal, lipsit de expresivitate, sunt folosite numai cuvinte cu sens propriu, iar elementul verbal poate fi completat de anumite simboluri, cifre, numere.

Textul juridic-administrativ: în acest stil sunt redactate compunerile cu destinație oficială, precum: cererea, procesul verbal, CV-ul și articolele de legi; diferenţiindu-se prin caracter obiectiv, impersonal, termeni cu sens propriu, având funcție informativă, utilizându-se clișee lingvistice și de regulă are o anumită așezare în pagină.

Textul publicistic: prin caracterul de regulă impersonal se aseamănă cu științificul și prin prezența rară a unor elemente expresive cu beletristicul; sunt utilizate clișee lingvistice; având funcție informativă cât și funție conativă (persuasivă).

Textul eseistic este în majoritatea cazurilor un text argumentativ, aici încadrându-se textele de critică literară. Apar neologisme, limbaj elevat (academic), posibile trimiteri la alte domenii artistice.

Textul epistolar este reprezentat prin scrisori, cu un limbaj colocvial cu termeni uzuali și cu caracteristici precum localitatea, data, formula de început și formula de încheiere.

7. Clasificarea textelor în funcție de scopul comunicării

7.1. Textul descriptiv poate fi un text literar de tip tablou sau portret, caracterizat prin subiectivitate și printr-o expresivitate sporită, sau de tip nonliterar, descriind un anumit aspect al realității într-un limbaj obiectiv, impersonal și prin acumularea unei sume de detalii.

7.2. *Textul narativ* este de obicei un text literar epic în care emițătorul își transmite indirect sentimentele prin intermediul acțiunii și personajelor și unele texte nonliterare pot avea caracter narativ, în special cele din domeniul publicistic.

7.3. *Textul informativ* este prin excelență un text nonliterar care într-un limbaj concis oferă informații despre un anumit aspect al realității. Dintr-un asemenea text lipsesc mărcile afectivității și ale expresivității.
7.4. *Textul argumentativ* este un text personalizat deoarece exprimă punctul de vedere al emițătorului. Pornește de la o ipoteză pe care o dezvoltă cu argumente finalizând-o cu o concluzie. Limbajul este elevat și ideile sunt legate prin conectori.

8. Stilul administrativ și codurile deontologice

Corpusul codurilor deontologice aparține stilului administrativ, reflectând:

- respectarea normelor limbii literare: corectitudinea fonetică, gramaticală, ortografică, lexicală și grafică;
- caracter obiectiv, impersonal; conținutul codurilor sunt neutre expresiv, lipsite de încarcatură afectivă;
- enunțuri cu formă impersonală, clare și lipsite de ambiguitate;
- funcție referențială;
- accesibilitate, claritate și precizie: conținutul codurilor nu permit decât o singură interpretare;
- absența oricărei nuanțe afective, prezența formalismului, a exprimării rigide;
- lipsa lexicului afectiv, a mijloacelor de expresivitate și a epitetelor apreciative;
- specificitatea acestui stil are loc prin utilizarea unor clișee lingvistice de tipul: „Subsemnatul .....”; „În conformitate ...”; „Conform hotărârii ...” etc;

și particularități lingvistice:

8.1.Particularități lingvistice specifice
Lexicale: terminologie specifică domeniului, neologisme, termeni tehnici.
Morfologice: substantive abstracte, verbe impersonale, forme reflexiv-pasive.
Sintactice: fraze ample, coordonare și subordonare riguroasă.
Stilistice: lipsa figurilor de stil, prezența formulelor standardizate.

9. Acte de vorbire în codurile deontologice

Codurile presupun două categorii principale:

1. **Acte informative** – prezentarea cadrului instituțional, a legislației, a principiilor generale.
2. **Acte acționale** – enunțarea obligațiilor, restricțiilor, responsabilităților profesionale.

Această alternanță reflectă natura mixtă a textului administrativ: informativ și normativ în același timp.

10. Concluzii

Stilistica reprezintă un domeniu complex și interdisciplinar, dedicat înțelegerii modului în care limbajul funcționează în contexte variate și în raport cu intenția comunicativă. De la retorică la analiza discursului contemporan, evoluția stilisticii reflectă dinamismul limbajului și transformările societății. Studiul stilurilor funcționale, al expresivității, al normelor stilistice și al mecanismelor estetice demonstrează că stilul nu este o simplă ornamentare, ci un indicator fundamental al identității comunicative.

Prin analiza stilului administrativ și, în particular, a codurilor deontologice, se observă modul în care limbajul se adaptează la necesitățile instituționale, juridice și profesionale. În același timp, stilistica rămâne un domeniu „deschis”, aflat într-o permanentă relație cu evoluția limbajului și cu dinamica societății.

BIBLIOGRAPHY:

1. BIRCH, D. *Context and Language: A Functional Linguistic Theory of Register*. London, New York: Pinter, 1995. 198 p.
2. COTEANU, I. *Stilistica funcțională a limbii române*, vol. I, 1973. 185 p.
3. MUNTEANU, Ș. *Stil și expresivitate poetică.* 1972. 280 p.

Notă: Articolul este publicat în cadrul subprogramului (cod 010301) „Perspective interdisciplinare asupra fenomenelor de confluență și de confruntare în domeniile lingvistic, literar și folcloric în spațiul basarabean ca limes civilizațional și frontieră geopolitică”.

FIXED EXPRESSIONS IN FRENCH ADVERTISING: LINGUISTIC CREATIVITY AND DIDACTIC IMPLICATIONS FOR FLE

Mădălina Toader
Assist. Prof., Phd, University of Bucharest

Abstract: *Fixed expressions play a central role in French advertising, serving both as an effective communication tool and as a vehicle for linguistic creativity. These expressions—including proverbs, idioms, slogans, and set phrases—are characterized by their syntactic and semantic stability, which ensures immediate recognition by the audience. Advertising exploits this feature to capture attention, enhance message retention, and create stylistic or humorous effects. Studying fixed expressions in this context also allows reflection on their didactic value for teaching French as a foreign language (FLE). Their use in the classroom promotes the acquisition of authentic vocabulary, intercultural understanding, and the development of communicative skills. This article provides a linguistic analysis of fixed expressions in recent advertising campaigns, highlighting their creative strategies and pragmatic functions, while discussing pedagogical implications for FLE, particularly in designing interactive and motivating activities that support natural and contextual language learning.*

Keywords: *fixed expressions, advertising, linguistic creativity, FLE, pedagogy, communication, idioms, slogans.*

INTRODUCTION

Le concept de séquence figée constitue depuis plusieurs décennies un champ central de la linguistique française et comparative. Selon Gross (1988), le figement résulte d'une stabilisation syntaxique et sémantique qui confère à une expression une forme d'indivisibilité et une signification autonome. Cette propriété facilite la reconnaissance immédiate par le locuteur, favorisant la mémorisation et la compréhension. Les publicitaires exploitent largement cette caractéristique, tant pour bénéficier de la familiarité cognitive des expressions figées que pour détourner ces formes afin de produire humour, connivence culturelle ou surprise.

La publicité constitue ainsi un terrain d'observation privilégié pour analyser les mécanismes de figement et de défigement, mais aussi pour examiner leur rôle dans l'enseignement du français langue étrangère, où ces séquences offrent un matériau riche, culturellement ancré et facilement mobilisable. Ce travail propose une analyse théorique et appliquée des expressions figées dans la publicité française, suivie d'une exploration des procédés linguistiques du défigement et d'une réflexion sur leurs potentialités didactiques en FLE.

I. CADRE THÉORIQUE : LE FIGEMENT ENTRE LEXIQUE, SYNTAXE ET PRAGMATIQUE

a. Définition et typologie

Gross (1988) décrit le figement comme une stabilisation formelle et sémantique produisant une unité non décomposable. Tamba (2006) distingue plusieurs formes :

- figement lexical, regroupant locutions et idiomatismes (*mettre la charrue avant les bœufs, avoir le beurre et l'argent du beurre*),

- figement syntaxique, comprenant des structures stabilisées (*il va sans dire que, il est dit que*),
- figement pragmatique, intégrant les formules ritualisées ou proverbes.

b. Fondements cognitifs

Les travaux Langacker (1987) et Fauconnier & Turner (2002) montrent que ces séquences activent des schémas conceptuels partagés. L'expression figée sert de point d'accès à un scénario culturel, de sorte que le moindre détournement entraîne un effet de surprise contrôlé.

c. *Fonctionnement discursif*

Dans la publicité, figurent à la fois la norme (expression figée reconnue) et l'écart (défigement) que Mejri (2005) qualifie d' « écart contrôlé ». Kerbrat-Orecchioni (2009) souligne que cet écart doit maintenir une transparence minimale pour que l'interprétation reste immédiate. Le slogan repose donc sur une tension productive entre fidélité et innovation.

II. LES PROCÉDÉS LINGUISTIQUES DU DÉFIGEMENT DANS LA PUBLICITÉ FRANÇAISE

a. Substitution lexicale

Cette stratégie remplace un élément de l'expression d'origine pour l'ancrer dans le domaine du produit.

Exemples : *À fond la forme* (Decathlon).

Remplacement de "à fond la caisse", créant une isotopie sportive.

- *Liberté, égalité, poulet rôti* (KFC). On détourne la devise nationale pour susciter humour et connivence culturelle.
- *Vite fait, très bien fait* (Bricomarché) adapte l'expression proverbiale pour valoriser la rapidité et la qualité du service.
- *Y'en a pas deux comme Doo* (Doo – produits ménagers).

Substitution sur l'expression "il n'y en a pas deux comme vous", recentrée sur la marque.

b. Répétition et parallélisme syntaxique

Ils renforcent la mémorisation par rythme et symétrie.

Exemples :

- *Carglass répare, Carglass remplace* repose sur une symétrie syntaxique parfaite, créant une musicalité mémorable.
- Leclerc, c'est le prix le plus bas. (E.Leclerc) utilise la répétition pour insister sur l'engagement de la marque.

c. Injonction et ellipse verbale

L'injonction ou l'ellipse verbale crée un effet d'oralité, rendant le message plus direct et engageant.

Exemples :

- *Secouez-moi, secouez-moi !* (Orangina) personnifie le produit et invite à l'action.
- *Mangez-moi !* (Danette) utilise l'impératif pour inciter à la consommation immédiate.
- *Venez comme vous êtes* (McDonald's).

Impératif d'accueil, ellipse d'un contenu identitaire plus long.

- *Respirez* (Air France).

Injonction monosyllabique associée à l'imaginaire du voyage.

d. Collocations culturelles

Exploiter des collocations culturelles établies permet de jouer sur les attentes du public et de créer un effet de surprise.

Exemples :

- *Du pain, du vin, du Boursin* s'inscrit dans l'imaginaire national français, combinant gastronomie et convivialité.
- *L'amour, l'amour, l'amour, c'est le chocolat* (Lindt) détourne la célèbre chanson pour promouvoir le produit.
- *Avec la SNCF, c'est déjà un peu les vacances* (SNCF).

Réactivation de la collocation "c'est les vacances".

- *Un diamant est éternel* (De Beers).

Référence à l'expression "l'amour est éternel".

- On n'a pas tous les jours 20 ans, mais on peut avoir une bonne assurance (MAIF).

Détournement d'une collocation proverbiale.

e. Mélange des registres ou des langues

Allier des registres de langue différents ou utiliser des jeux de mots bilingues crée un ton affectif et accessible.

Exemple : Trop bon, trop Bueno (Kinder) allie familiarité et jeu lexical bilingue, créant un ton affectif et accessible.

- *It's a girl thing ! / Belle et bien moi* ! (L'Oréal) joue sur la traduction pour toucher un public international.
- *What else?* (Nespresso).

Anglicisme devenu quasi-phrase figée pour désigner le produit.

- *Think different* (Apple) repris en français dans certaines campagnes.

Effet de connivence internationale.

- *Sois tranquille, be Movistar* (campagne européenne).

Mélange registre familier / slogan bilingue.

f. Substitution d'une lettre ou jeu paronymique

Exemples :

- *La vie en pose* (Camtec Photo).

Détournement de La vie en rose (Édith Piaf)

La substitution rose → pose conserve la rime et le rythme, tout en modifiant le champ sémantique : de l'émotion amoureuse à la photographie.

Analyse sémantique : le message repose sur une isotopie visuelle, renforçant l'association entre la vie et l'image.

- *La compétence à tous prix* (Gonthier Pneus).

Substitution homophonique tout/tous : l'orthographe modifie le sens sans changer la prononciation.

Analyse : l'homophonie maintient la structure sonore de l'expression à tout prix, mais introduit une valeur inclusive (tous = tous les clients, tous les contextes).

- *Un café nommé désir* (Café Grand'Mère).

Référence détournée du film *Un tramway nommé désir*.

Analyse : la substitution sémantique (tramway → café) transforme un référent culturel dramatique en une expérience gustative plaisante

- Adoptez la Zen Attitude (Yves Rocher).

Jeu paronymique sur "zenitude".

- La vie, la vraie ! (Casino).

Paronomase simple vie/vraie renforçant l'opposition authenticité/industrialisé.

- *Pour vous, on se plie en quatre* (Papeterie).

Détournement paronymique de "se couper en quatre".

g. Ajout d'un segment légère modification formelle à effet de sens

Exemples :

- *Vous lirez loin* (Folio).

Ajout de la désinence -rez à lire, créant un futur performatif et promissif.

Analyse : ce jeu morphologique transforme un acte simple en horizon d'ouverture : lire devient une action qui fait voyager.

- *Redonner un sens à la vie*

(La Rue des Femmes – fondation)

Ajout du préfixe re- à donner ; marque la valeur aspectuelle de restitution

Analyse : l'élément ajouté traduit une visée éthique et spirituelle, le retour à un sens perdu

- *Imposant, mais pas imposé* (Société de gestion immobilière)

Ajout du -é final transforme la voix active en passive, créant un effet antithétique à forte valeur pragmatique.

Analyse : opposition phonologique minimale mais tension sémantique maximale.

- *Le vrai goût du vrai* (Florette).

Redoublement intensif par ajout d'un second "vrai", donnant une structure tautologique persuasive.

- *Parce que la vie est déjà assez compliquée* (Ikea).

Ajout circonstanciel créant un effet empathique.

- *Le bonheur, c'est simple comme un coup de fil* (Orange, anciennement France Télécom).

Ajout comparatif, structure proverbialisée.

h. Suppression d'une lettre effet de brièveté ou d'humour

Exemples :

- L'Art sans fard (Exposition de peinture contemporaine)

Détournement de l'expression parler sans fard.

Analyse : suppression du verbe pour resserrer la formule et mettre en valeur l'autonomie du nom art

Effet : sobriété, authenticité, transparence esthétique.

- *Plus belle la vis*. (Publicité pour du matériel de bricolage)

Jeu sur Plus belle la vie (titre de série télévisée).

Analyse : suppression d'une lettre (e → i) créant un calembour visuel et phonétique ; activation d'un univers lexical différent (bricolage ↔ vie quotidienne).

- Sans toi, sans toit (Campagne contre le mal-logement).

Le slogan exploite cette homophonie parfaite pour faire entendre un seul son mais deux réalités : l'absence d'un proche (sans toi), l'absence d'un logement (sans toit)

- Faites court (service express).

Ellipse de "court courrier", allusion au message court.

- Plus propre, plus vite (Dyson).

Suppression verbale, énoncé réduit à deux adjectifs.

i. *Jeu phonétique ou homonymique*

Exemples :

- L'eau à la bouche. (Marque d'eau minérale)

Réutilisation d'une expression idiomatique connue, ici à la fois littérale et figurée.

Analyse : double lecture : la boisson qui donne envie et la sensation de soif.

Phénomène de bivocité sémantique (Anscombre, 1995).

- La mer, c'est la mère. (Office du tourisme de Bretagne)

Homophonie mer/mère : valorisation affective du territoire par la métaphore maternelle.

Analyse : fusion des isotopies naturelle et familiale ; renforcement de la dimension émotionnelle du discours.

- *La preuve par 4×4* (Toyota).

Homophonie preuve/par… dans une construction mathématique détournée.

- On se fait un p'tit Suisse ? (Gervais).

Jeu sur le nom du produit et l'expression "se faire un…".

- Le bonheur est dans le lait (Lait de montagne).

Détournement phonique de "le bonheur est dans le pré".

j. Détournement métaphorique

Exemples :

- Faites l'amour, pas les courses (Leclerc).

Détournement du slogan pacifiste *Faites l'amour, pas la guerre.*

Analyse : inversion axiologique (consommation ↔ paix) et effet humoristique par décalage de registre.

- Il n'y a pas que les pommes qui tombent en Normandie. (Tourisme Normand)

Détournement de la loi de la gravitation (Newton).

Analyse : jeu référentiel et implicite ; la chute de la pomme devient symbole d'une région attractive.

- Le goût du pain, le pain du goût (Publicité Banette)

Chiasme fondé sur la substitution lexicale et l'inversion syntaxique.

Analyse : la variation figée active la mémoire linguistique du consommateur et crée un effet de circularité sémantique (pain ↔ goût)

- Votre banquier va vous adorer (Banque Postale).

Ironisation d'une relation asymétrique par métaphore affective.

- Le plaisir est dans le pré (Charal).

Réinterprétation gastronomique d'un titre littéraire devenu phrase figée.

- Des vacances qui vous veulent du bien (Tourisme).

Transfert métaphorique de l'expression "qui vous veut du bien".

III. LECTURE SÉMIOTIQUE DU DÉFIGEMENT : CULTURE, HUMOUR ET INTERTEXTUALITÉ

Les analyses de Barthes et Eco (Eco, 1979 ; Barthes, 1964) montrent que la publicité mobilise des codes culturels partagés pour créer des effets de reconnaissance immédiate. Le défigement produit un effet intertextuel : le public identifie simultanément l'expression originale et la version modifiée, ce double repérage renforçant l'humour ou la connivence.

Le détournement convoque souvent des références littéraires, cinématographiques ou populaires, ce qui renforce la densité sémiotique du slogan. L'économie de mots, combinée à la densité culturelle, donne au slogan une valeur symbolique élevée malgré sa forme brève.

IV. APPROCHES DIDACTIQUES : INTÉGRER LE FIGEMENT ET LE DÉFIGEMENT EN FLE

L'emploi des expressions figées et de leurs détournements constitue un levier solide pour développer la compétence linguistique, culturelle et pragmatique des apprenants. La publicité, en tant que corpus authentique, offre un terrain particulièrement riche : brièveté, mémorabilité,

humour et forte charge culturelle. L'intégration de ces matériaux en cours de FLE permet de travailler à la fois la langue, les implicites culturels et les mécanismes de créativité discursive.

a. Valeur linguistique

Les expressions figées représentent un outil efficace pour explorer divers phénomènes de structuration de la langue. Elles permettent d'aborder les collocations, qui révèlent les associations lexicales privilégiées en français, ainsi que les idiomatismes qui témoignent des mécanismes figuratifs de la langue. Le travail sur le figement ouvre également la voie à des analyses de polysémie, puisque les détournements publicitaires jouent souvent sur la coexistence de plusieurs sens ou sur le glissement contrôlé d'un sens à l'autre. Enfin, les structures figées mettent en lumière la stabilité syntaxique, ce qui permet de sensibiliser les apprenants à des formes régulières, souvent présentes dans les textes médiatiques ou argumentatifs.

b. Valeur culturelle

Les slogans publicitaires fournissent un accès direct aux représentations culturelles circulant dans la société française. Ils condensent des références partagées, des proverbes, des titres, des chansons, ou encore des devises nationales, et valorisent un imaginaire collectif immédiatement reconnaissable. Cette dimension culturelle est particulièrement utile pour les apprenants, qui peuvent explorer l'humour français, souvent fondé sur le décalage, l'allusion ou la connivence culturelle. Le travail sur ces matériaux les aide à identifier les normes sociales implicites et à comprendre comment la langue joue un rôle dans la construction et la transmission de valeurs culturelles.

c. Valeur pragmatique

Le slogan, par sa concision et son rythme, se prête aisément à des activités pédagogiques rapides et structurées. Les apprenants peuvent repérer l'expression figée d'origine, identifier les manipulations opérées, analyser les effets de sens produits et comprendre les procédés de défigement employés dans le message publicitaire. Ces observations peuvent être prolongées par des exercices de créativité, dans lesquels les étudiants produisent leurs propres slogans, en détournant à leur tour des expressions connues. Ce type d'activité favorise la réflexion métalinguistique et développe la capacité à manipuler la langue avec précision.

d. Applications possibles

L'emploi des slogans publicitaires à des fins pédagogiques permet de travailler plusieurs dimensions essentielles de l'apprentissage du FLE. Les jeux de mots, fréquents dans les détournements d'expressions figées, constituent une entrée privilégiée pour renforcer la compréhension fine de la langue et la sensibilité aux variations sémantiques. L'analyse de l'image publicitaire offre une initiation à la lecture sémiotique, en montrant comment le visuel et le verbal s'articulent pour produire un sens global. Enfin, les activités de production, individuelles ou en groupe, favorisent la créativité linguistique en expression écrite. Les étudiants apprennent à mobiliser des structures figées, à les transformer, et à évaluer l'effet produit sur un destinataire.

Cette intégration didactique du figement et du défigement contribue ainsi à une pédagogie plus complète, sensible aux enjeux linguistiques et culturels, et ouverte à la dimension créative de la langue française.

V. PERSPECTIVES DE RECHERCHE : VARIATION, NUMÉRIQUE ET INTERCULTUREL

Pour compléter les approches existantes, trois axes émergent :

a. Étude diachronique

L'examen diachronique des expressions figées dans la publicité française permet de comprendre comment les pratiques discursives, les imaginaires linguistiques et les stratégies créatives ont évolué sur plus de sept décennies. Depuis les années 1950, la publicité s'est transformée en profondeur, tant dans ses supports que dans ses formes linguistiques. L'analyse diachronique offre un cadre pour observer la manière dont les expressions figées ont été mobilisées, adaptées ou abandonnées, en fonction des contextes socio-culturels et des tendances communicationnelles.

Dans les années 1950 et 1960, les slogans reposent souvent sur des formulations simples, fortement ancrées dans l'oralité et dans les proverbes. La publicité s'adresse alors à un public large, dans un contexte où l'accès aux médias reste limité. Les expressions figées servent de repères familiers, destinés à rassurer le consommateur et à associer le produit à un univers stable. Leur usage présente un faible degré de défigement : la formule proverbiale ou idiomatique est utilisée presque telle quelle, parfois accompagnée d'une rime ou d'un rythme chantant pour faciliter la mémorisation.

Dans les années 1970 et 1980, l'évolution technologique des médias, l'essor de la télévision et l'affirmation du marketing modifient progressivement l'usage des expressions figées. Les publicitaires commencent à détourner davantage les structures figées, afin de créer un effet d'originalité. Les jeux de mots, les allusions culturelles ou les reformulations créatives deviennent plus présents. Ce glissement correspond à une société qui valorise davantage l'humour, l'individualité et la créativité dans la communication. Le slogan publicitaire devient un espace où la langue peut être manipulée de façon plus audacieuse.

À partir des années 1990, l'intertextualité s'intensifie. Les expressions figées sont mobilisées dans des versions plus complexes, qui exigent du destinataire une compétence culturelle élargie : citations détournées, références littéraires ou cinématographiques, allusions politiques, détournement de titres ou de formules médiatiques. Les slogans misent sur la connivence avec un public segmenté, plus habitué à décoder rapidement des messages construits sur des écarts contrôlés. Cette période marque l'essor du défigement comme procédé dominant.

Depuis les années 2000 et l'entrée dans l'ère numérique, les usages se diversifient encore. Les expressions figées circulent sur des supports variés et dans des formats très courts. L'humour visuel, les hashtags figés et les micro-slogans influencent la manière dont les structures stabilisées sont détournées. Les publicités s'appuient davantage sur la brièveté et sur des jeux phonétiques ou graphiques adaptés aux réseaux sociaux. Parallèlement, les campagnes jouent sur les variations régionales ou sur des détournements multilingues, reflétant un contexte de mondialisation et de fragmentation des publics.

L'évolution diachronique des expressions figées en publicité met ainsi en évidence trois tendances majeures : la progression du défigement comme procédé privilégié, l'intensification de l'intertextualité et la fusion croissante entre code verbal et code visuel. L'étude de cette évolution éclaire non seulement l'histoire de la langue publicitaire, mais aussi les mutations culturelles et médiatiques qui ont traversé la société française depuis l'après-guerre.

b. Analyse des supports numériques

Les réseaux sociaux et le marketing digital créent de nouvelles formes d'expressivité (hashtags figés, mèmes détournant des proverbes, micro-slogans viraux)

Une analyse des supports numériques montre que les pratiques contemporaines du marketing modifient en profondeur les usages du figement et du défigement. Les campagnes diffusées sur les réseaux sociaux reposent sur une circulation rapide, une mémorisation instantanée et une participation active des utilisateurs. Dans ce contexte, les expressions figées deviennent des matériaux malléables, constamment repris, modulés et hybridés.

Les hashtags jouent souvent le rôle de formules stabilisées. Ils condensent un message en une séquence minimale et reproductible, qui fonctionne comme un énoncé figé destiné à être partagé et réutilisé. Certains hashtags s'imposent comme de véritables unités lexicales, récurrentes et reconnues au-delà de la campagne qui les a produits.

Les mèmes tirent parti d'un ensemble de références collectives. Beaucoup reposent sur un proverbe, une citation connue ou une structure idiomatique qu'ils détournent pour créer un effet humoristique, ironique ou polémique. Ce procédé contribue à renouveler le patrimoine linguistique en l'intégrant dans des formats visuels et participatifs.

Les micro-slogans viraux, extrêmement courts, se rapprochent d'expressions proverbiales contemporaines. Leur impact repose sur la répétition, la variation minimale et la combinaison avec des images standardisées. Les apprenants peuvent y observer des mécanismes de figement en cours de formation, ce qui en fait un terrain pertinent pour l'analyse linguistique en classe de FLE.

L'ensemble de ces pratiques témoigne d'un déplacement de la créativité publicitaire vers des supports interactifs, où le figement n'est plus un état stable mais un processus dynamique nourri par la participation des usagers.

c. Approche interculturelle

Comparer l'usage des expressions figées dans la publicité française et dans d'autres traditions (anglophone, germanique ou romane), afin de comprendre les transferts et adaptations interculturelles.

Une approche interculturelle permet de situer les expressions figées au sein d'un espace discursif plus large où les traditions publicitaires se croisent, se répondent et parfois s'influencent. Comparer l'usage du figement en français avec celui des sphères anglophone, germanique ou romane met en évidence des choix linguistiques et culturels distincts, mais aussi des mécanismes communs de persuasion.

Dans la publicité française, le recours aux proverbes, aux dictons et aux collocations idiomatiques s'inscrit souvent dans une esthétique de la connivence. Les campagnes jouent sur la complicité culturelle, la brièveté expressive et l'ironie légère, ce qui donne aux expressions figées un rôle identitaire fort. Elles fonctionnent comme des repères partagés dans l'espace francophone.

Dans les traditions anglophones, l'usage d'expressions proverbiales est plus directement lié à l'efficacité commerciale. Le slogan tend à privilégier la rime, le rythme et la répétition immédiate, avec une dimension pragmatique affirmée. Les détournements idiomatiques sont fréquents, mais souvent orientés vers la simplicité lexicale et l'impact direct.

Les campagnes issues des aires germaniques exploitent volontiers la précision lexicale, la composition morphologique et la structure syntaxique. Les jeux sur les mots composés, les variations minimales et les constructions phraséologiques donnent aux expressions figées un caractère analytique. Le défigement prend alors la forme d'une recomposition des éléments constitutifs.

Dans les langues romanes voisines, comme l'italien ou l'espagnol, la tradition publicitaire valorise souvent les proverbes de manière expressive, avec une orientation plus émotionnelle ou narrative. Le figement s'insère dans des scénarios publicitaires construits, où la dimension culturelle se mêle à une mise en scène du quotidien.

Pour les apprenants de FLE, cette comparaison met en lumière les transferts possibles entre langues proches ou éloignées, les résistances culturelles à certaines formes d'humour ou d'allusion, et les conditions d'adaptation d'un slogan d'une culture à l'autre. Elle offre un cadre d'analyse permettant de comprendre comment une expression figée perd, maintien ou transforme sa valeur lorsqu'elle circule dans des univers discursifs différents.

CONCLUSION

Les expressions figées occupent une place stratégique dans la communication publicitaire française, car elles mobilisent un capital linguistique partagé qui garantit une reconnaissance rapide du message. Leur présence dans un slogan active un réseau de connaissances préalables, qu'il s'agisse de proverbes, de dictons, de références littéraires ou de collocations solidement établies. Cette reconnaissance immédiate n'est toutefois que le premier niveau de leur efficacité. Leur véritable force tient à la possibilité de les remodeler sans les rendre méconnaissables. Le défigement s'appuie précisément sur ce principe. En modifiant légèrement une structure connue, il crée un effet d'écart qui capte l'attention, déclenche une interprétation active et installe une forme de connivence entre le public et la marque. Cette opération requiert chez le récepteur des compétences linguistiques permettant d'identifier la formule d'origine, mais aussi des mécanismes cognitifs de repérage, de comparaison et d'inférence. Elle sollicite en outre des connaissances culturelles liées aux normes discursives françaises, aux pratiques humoristiques et aux références médiatiques.

Sur le plan didactique, ce champ constitue un terrain d'apprentissage particulièrement riche pour les apprenants de FLE. L'étude des expressions figées permet de travailler la langue dans sa dimension stable, mais leur détournement ouvre l'accès à une langue en mouvement, adaptable et créative. Les slogans offrent ainsi une entrée privilégiée vers la culture publicitaire française, les formes d'humour spécifiques, la construction des stéréotypes et la circulation des références. Ils favorisent la réflexion métalinguistique, puisqu'ils confrontent les apprenants à la fois au modèle figé et à sa transformation. Ils encouragent des activités de production qui mobilisent la créativité, la précision lexicale et la compréhension des registres d'usage. Ces supports suscitent en outre un engagement fort, car ils sont courts, visuels et immédiatement interprétables.

Ce domaine ouvre également des perspectives de recherche étendues. L'articulation entre figement, défigement et créativité peut être explorée à travers la sémiotique, l'analyse du discours publicitaire, la linguistique cognitive ou la communication numérique. Les supports en ligne, les formats participatifs et les textes circulants amplifient ces mécanismes et autorisent l'observation de formes nouvelles de figement en formation. Sur le plan interculturel, la comparaison des traditions publicitaires met en évidence les transferts, les résistances et les ajustements nécessaires pour que le jeu sur les formules fonctionne d'une langue à l'autre. L'ensemble de ces dimensions montre que les expressions figées ne constituent pas un simple matériau lexical, mais un observatoire privilégié de la créativité langagière et des pratiques culturelles contemporaines.

BIBLIOGRAPHY :

1. Barthes, R. 1964. *Rhétorique de l'image. Communications.*
2. Cook, G. 2001. *The Discourse of Advertising*. Routledge.
3. Eco, U. 1979. *La Structure absente*. Seuil.
4. Fauconnier, G., Turner, M. 2002. *The Way We Think*. Basic Books.
5. Granger, S. 2009. *Teaching French with Authentic Materials.* Cambridge University Press.
6. Gross, M. 1988. *Lexique, syntaxe et dérivation*. Hermann.
7. Gross, G. 1996. *Les expressions figées en français.* Ophrys.
8. Kerbrat-Orecchioni, C. 2009. *La communication*. Armand Colin.
9. Langacker, R. 1987. *Foundations of Cognitive Grammar*. Stanford University Press.
10. Mejri, R. 2005. *Le défigement des expressions figées dans la publicité. Revue Française de Linguistique Appliquée.*
11. Moirand, S. 2018. *Le français médiatique et l'enseignement du FLE.* Didier.
12. Tamba, M. 2006. *Figement lexical et figement syntaxique*. CNRS Éditions.
13. Toader, M. 2023. *La créativité linguistique à travers les expressions figées avec des animaux en français.* In GIDNI 10, Arhipelag XXI Press.

PARTICULARITIES OF THE DISCOURSE OF MEN'S FASHION

Violeta Marinela Preduț (Dumitru)
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: *The language of men's fashion in the Romanian press reflects a combination of Western influences, international trends and local cultural particularities, having the following peculiarities:* ***specialized lexicon, strongly anglicized*** *and* ***syntax appropriate to communication in the field****; it shows a* ***tendency towards stylization****, as it presents expressive formulations, in order to ensure a persuasive and aspirational tone; it* ***reflects a mixture of registers*** *by alternating between formal (in trend analysis, editorials) and colloquially (in interviews or style guides), keeping a balance between expertise and accessibility, and, last but not least,* ***reflects the current linguistic trend,*** *thus managing to build the image of a modern, self-confident man, concerned with detail and the expressiveness of his own image.*

Keywords: *discourse, fashion, terminology, men's fashion*

Comunicarea şi vestimentaţia stabilesc o strânsă legătură, cu multiple trimiteri: sociale, culturale, temporale sau emoţionale, ce depăşesc sfera vizualului oferind aspecte definitorii ale persoanei purtătoare.

De-a lungul timpului, moda a avut un public majoritar feminin, însă realitatea cotidiană reflectă creşterea considerabilă a interesului pentru stilul vestimentar masculin. Deşi nu s-au înregistrat reviste tipărite dedicate modei vestimentare masculine, numărul articolelor care vizează acest sector este în ascensiune, fenomenul fiind supus şi unor analize izolate, atât din punct de vedere sociocultural, cât şi din punct de vedere lingvistic.

Tudor Dinu[1] întreprinde o cercetare valoroasă, analizând minuţios fiecare piesă vestimentară ce a aparţinut Ţării Româneşti, veche sau nouă, prezentând evoluţia acesteia în timp. La baza cercetării au stat mărturii ale călătorilor străini, cele mai reprezentative 200 de portrete de şevale păstrate în muzee sau tablouri votive din peste 100 de biserici.

Nicolas Schiffer a izbutit să dedice trei cărţi vestimentaţiei bărbăteşti, ultima[2] fiind un ghid al ţinutelor masculine contemporane. Autorul susţine ideea că un gentleman desăvârşit nu se face remarcat prin vestimentaţia impecabilă şi prin haine scumpe, ci prin modul în care îşi face simţită prezenţa. Acest fapt probabil l-a determinat să acorde câte un capitol pieselor esenţiale din garderoba masculină.

László Nagy[3] a lansat în anul 2013 un ghid de educaţie vestimentară şi cumpărături adresat publicului masculin destul de reticent. Doi ani mai târziu o va relansa[4] datorită solicitărilor venite de la cititori ca urmare a promovării în mediul online.

Înfăţişarea masculină i-a preocupat pe Adina Nanu[5], istoric de artă, şi pe Ovidiu Buta, jurnalist de modă, care semnalează evoluţia socială cu schimb de rol între feminin şi masculin. Astfel că, dacă în secolul trecut asistam la fenomenul în care femeia a împrumutat piese din vestimentaţia masculină, tinzând spre un stil bărbătesc cu pantaloni, cămăşi, cravate, pălării; actualmente bărbaţii dobândesc libertatea de a se îmbrăca la fel de variat, de a se machia, epila, pensa, de a purta tot mai multe accesorii, trăsături ale modei feminine.

---

[1] Tudor Dinu, *Moda în Ţara Românească între Fanar, Viena şi Paris 1800-1850*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2023.
[2] Nicolas Schiffer, *Stilul vestimentar masculin contemporan*, Editura Casa, Oradea, 2018.
[3] László Nagy, *Cum să te îmbraci bine cu bani puțini*, Editura Aida, Cluj Napoca, 2013.
[4] László Nagy, *Stil Masculin: cum să te îmbraci bine și să plătești mai puțin*i, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2015.
[5] Adina Nanu, Ovidiu Buta, *Bărbatul şi moda*, Editura Polirom, Iaşi, 2009.

Fără a părăsi domeniul modei masculine, amintim şi articolul lui Rareş Tiron[6] care cercetează sfera vestimentară din punct de vedere lingvistic, cu aplecare asupra terminologiei frazeologice, urmărind atât formaţiile apărute pe teren românesc, cât şi calcurile ori împrumuturile.

Alte surse relevante pentru sectorul modei masculine sunt emisiunile televizate, puţinele site-uri, articolele de tip blog[7]/ vlog ale fashion influencerilor şi diverse magazine online.

La început, garderoba masculină a fost puternic influenţată de vestimentaţia dictată de curtea regală şi de uniformele militare, însă începând cu secolul al XIX-lea au apărut anumite personalităţi care au reuşit să creeze modele prin tinuta putată în spaţiul public, la diverse evenimente. Astfel că, Nicolas Schiffer[8] prezintă pe Beau Brummell ca primul *dictator de modă,* acesta adoptând un stil vestimentar deosebit de cel al vremii, fapt ce a creat o modă în rândul bărbaţilor şi a făcut să apară sintagma de *modă masculină.*

Tematica

Articolele de modă masculină prezintă publicului tendinţele, stilurile şi noatăţile din sfera vestimentaţiei, astfel că sunt prezentate colecţiile noi ale unor case de modă, ale unor designeri internaţionali sau autohtoni, sunt anunţate evenimente specifice şi, nu în ultimul rând, interviuri cu figuri iconice ale peisajului monden actual ce oferă opinii, sfaturi şi recomandări pentru publicul ţintă.

Tematica abordată de aceste publicaţii demonstrează interesul crescut al domnilor pentru imaginea lor socială, pentru îngrijirea personală şi pentru adoptarea unui stil vestimentar remarcabil. Accent pe *individualitate* și *rafinament* – bărbatul este prezentat ca fiind preocupat de stil, dar nu dependent de modă. Remarcăm îmbinarea *practicității* cu *estetica*, subliniind rolul îmbrăcămintei ca expresie a personalității și a statutului social.

În studiul său privitor la modalităţile şi mijloacele de comunicare din domeniul modei, Roland Barthes[9] evidenţiază ideea că moda are două funcţii principale: propunerea unui model al obiectului real şi răspândirea modei ca sens. În sectorul modei se face apel la imagine şi la limbaj pentru a crea un cod specific, pe care semioticienii şi lingviştii îl analizează pentru a vedea modul în care mesajul este transmis şi receptat.

Spre deosebire de articolele de modă feminină, în cele care se prezintă moda vestimentară masculină se constată că imaginea care însoţeşte textul ocupă prim-planul. Astefel că, este preferată exprimarea imaginea este însoţită de text, şi nu vice-versa.

Limbajul modei a fost supus mai multor cercetări, iar Rodica Zafiu subliniază faptul că „limbajul revistelor de modă şi al paginilor de internet este un amestec destul de straniu de terminologia tehnică şi stil colocvial, de cuvinte şi expresii străine, diminutive glumeţe, exclamaţii afective, etc.”[10]

Analizând limbajul publicaţiilor al cărui subiect îl constituie vestimentaţia bărbătească, am constatat o pondere mare a termenilor tehnici, specializaţi, utilizaţi în prezentarea pieselor sau a stilurilor vestimentare. Acestora li se adaugă unităţile frazeologice, foarte numeroase, şi împrumuturile lexicale, unde sursa preferată, dar nu exclusivă, fiind engleza: *Pardesiul din stofă în carouri, denumit Norfolk, preferat la vânătorile din provincie, începând cu anii ’30 a apărut din ce în ce mai des sub formă de sacou sport la diverse evenimente organizate în oraşe. Era deseori purtat cu cămăşi englezeşti cu imprimeuuri în diverse culori, cravate din caşmir şi cu veste din lână bogate în modele, croite scurt. Acest stil de îmbrăcăminte este denumit astăzi*

[6] Rareş Tiron, *Terminologia frazeologică din domeniul vestimentației masculine*, Revista Limba Română nr 3-4, *2022,* disponibil pe https://lingv.ro/wp-content/uploads/2023/09/LR-3-4-2022.pdf

[7] www.zavate.eu

[9] Nicolas Schiffer, *op.cit.*,2018, p.27.

[9] Roland Barthe, *Système de la Mode*, Paris, Seuils, 1967.

[10] Rodica Zafiu, *Păcatele limbii: Limbajul chic*, în „România literară”, numărul 18, 2009.

vestimentaţie country."[11]; *Reverele închise sunt populare şi în cazul hainelor de ocazii, smochingurile cele mai elegante vor avea întotdeauna acest tip de rever.[…] la costumele mai apropiate de stilul sport, cusăturile se află la 0,5 cm de marginea hainei, la sacourile elegante clasice, distanţa faţă de marginea reverului este de doar 1 mm.*[12] *; Cu fracul se potrivesc gulerele ridicate cu nasturi de calitate, cu plastron întărit din piqué şi cu manşetă simplă cu butoni ornamentali.*[13]*; Pentru o nuntă cu tematică relaxată, o ținută boho chic este ideală. Alege o cămașă din in sau bumbac, într-o nuanță deschisă sau cu un imprimeu floral.*[14]*; Papionul este indispensabil în cadrul ținutelor* ***black tie*** *și* ***white tie****, fiind asociat cu ocazii precum balurile, nunțile.*[15]*; În ultimii ani, adidașii au devenit elemente de bază ale garderobei masculine. Sunt potriviți atât pentru ținutele lejere zilnice, cât și pentru cele mai casual sau smart-casual […] Sunt robuști, discreți, chic, casual, confortabili*.[16]

Spre deosebire de specificul discursului modei feminine unde întâlnim destul de des diminutive, în sfera masculină nu am găsit nicio ocurenţă în corpusul analizat.

Raportându-ne la particularităţile discursului articolelor în care se prezintă vestimentaţia bărbătească, constatăm că printre elementele atent alese pentru a asigura îndeplinirea diverselor funcţii (publicitate, persuasiune, comunicare), este apelul la numele/ imaginea unor personalităţi iconice care promovează imaginea bărbatului elegant, şarmant, remarcabil, sofisticat, exotic sau chiar excentric: *Anul 1967 este marcat prin deschiderea primului boutique Cerruti 1881 în Paris pentru a fi mai aproape de capitala modei. Unul dintre designerii angajați la Cerruti în anii '60 a fost Giorgio Armani. Nino Cerruti a creat în 1970 prima jachetă fără căptușeală și s-a extins pe piața din Japonia și SUA pentru a crește vizibilitatea brandului. În 1975 a lansat tricotaje, cămăși și colecția casual sub semnătura Cerruti 1881 Brothers."*[17]*; Eleganța lui George Clooney sau a lui Bradley Cooper este la fel de râvnită, precum combinaţiile extravagante ale lui Johnny Depp.*[18] *; Bretelele purtate de Michael Douglas au creat un stil care şi astăzi poate fi recunoscut în vestimentaţia bărbăţilor.*[19]

După anul 2010, se observă o *creștere a vizibilității modei masculine,* stimulată de apariția influencerilor, a blogurilor de stil masculin și a campaniilor de modă românească. Limbajul s-a democratizat, devenind mai prietenos și mai adaptat mediului digital – articole scurte, expresii dinamice, titluri atrăgătoare, termeni de marketing (*must-have, trend alert, style guide*).

Sub infuenţa mass-media, o parte a termenilor tehnici ajung în limbajul comun, în mod neuniformizat, cu o mare disponibilitate de integrare, terminologia frazeologică fiind în fruntea ierarhiei alături de anglicismele neadaptate.

Un element rol important în realizarea tehnicilor de captare a atenției și de persuadare este *metafora* care stă la baza unor unităţi frazeologice precum: *nasturi care se sărută, pantaloni labă de elefant, pantaloni acordeon, model picior de cocoş, sacou roadster*.

Ca efect al globalizarii remarcăm jargonul îmbinărilor de termeni care are un caracter ecletic fie pentru că limba română nu posedă un termen corespondent, fie din considerente impuse de moda lingvistică a anglicismelor. Se impune a menţiona că am întâlnit termeni neglosati încă: *pantaloni cargo, pantaloni chino, pantaloni jogger (joggeri), pantaloni cu riflet, ţinută oxford, sacou roadster,*[20] *sweater: Recreează stilul urban lejer cu o pereche casual de* ***pantaloni cargo*** *pentru bărbați. De la twill de bumbac clasic până la materialul comod al*

[11] Nicolas Schiffer, *op.cit.* p. 45
[12] Nicolas Schiffer, *op.cit.,* p 64
[13] Nicolas Schiffer, *op.cit.,* p 156
[14] https://zavate.eu/4-tinute-de-nunta-pentru-barbatii-care-nu-poarta-costum
[15] https://zavate.eu/papion-palarie-si-bretele-ce-ramane-azi-din-traditia-de-altadata
[16] https://www.stilmasculin.ro/adidasi-casual-de-zi-cu-zi-pentru-barbati-stilati-iti-prezentam-cele-mai-bune-modele
[17] https://www.stilmasculin.ro/nino-cerruti-cine-a-fost/
[18] Nicolas Schiffer, *op.cit.* p. 27
[19] *Idem*
[20] Nicolas Schiffer, *op.cit.,* p.112

joggerilor, *pantalonii noștri de tip militar sunt perfecți pentru ținutele de zi cu zi fără efort. Alege dintr-o gamă vastă de modele, în nuanțe de negru, gri, camuflaj și alte nuanțe sau descoperă* ***pantaloni chino*** *pentru bărbați și alte modele de pantaloni eleganți*.[21]

Pornind de la definiţia oferită câmpului semantic de către lingvistului Eugeniu Coşeriu conform căreia "o structură paradigmatică alcătuită din unităţi lexicale (lexeme), care îşi împart o zonă de semnificaţie comună şi care se află unele cu altele în opoziţie nemijlocită"[22], putem afirma că vocabularul specific modei bărbăteşti aparţine câmpului semantic specific vestimentaţiei masculine, la nivelul căruia se disting câteva subcâmpuri: obiecte vestimentare, stil, accesorii, îngrijire.

În sfera terminologiei vestimentare masculine întâlnim lexeme care indică piese specifice vestimentaţie bărbăteşti a căror analiză se impune a fi făcută pentru a evidenţia originea, modul de pătrundere, disponibilitatea combinatorie şi gradul de laicizare, cu precizarea că unele se regăsesc şi în garderoba feminină împrumutate fiind.

- *Costumul* [fr. **Costume**] s. n. 1. Ansamblu de piese vestimentare (sacou și pantaloni sau sacou și fustă) pentru bărbați sau pentru femei.**diferențiere** Îmbrăcăminte bărbătească compusă din haină și pantaloni (și din vestă). Îmbrăcăminte femeiască compusă din fustă și jachetă.2. (Cu determinări) Fel de îmbrăcăminte la anumite ocazii. 3. (Cu determinări) Fel de îmbrăcăminte caracteristică unui popor, unei regiuni, unei epoci etc.
- *Sacoul* [ger. **Sakko**] s. n. Haină (bărbătească) mai lejeră.

Demne de a fi menţionate sunt şi elementele componente ale sacoului care aparţin limbajului tehnic, specializat: croiala/ cut-ul, gulerul, umerii, dropul, reverul, bustul, butonierele, şliţul, căptuşeala, nasturii şi buzunarele.

- *Pantalonii* [neogr. **pantalóni/** fr. **pantalon**] 1. de obicei (la) plural Îmbrăcăminte exterioară care acoperă, de la mijloc în jos, corpul și fiecare picior în parte. 2. Piesă de tablă sau de metal turnat, goală în interior, folosită la bifurcarea unei conducte. 3. Parte a unui decor de teatru destinat a da perspectivă în deschiderea unei ferestre sau uși. 4. Tub metalic protector în care se rotește axul elicei de la unele nave. 5. Carenaj profilat care acoperă roata și jamba unui tren de aterizare neescamotabil.
- *Cămaşa* [lat. **camisia**] s. f. 1. Îmbrăcăminte (de pânză, mătase etc.) care se poartă pe piele, acoperind partea superioară a corpului.2. Membrană, înveliș (subțire), căptușeală care îmbracă diferite obiecte, piese etc.
- *Vesta* [fr. **veste**] s.f. 1. Obiect de îmbrăcăminte scurt, fără mâneci și fără guler, purtat de bărbați sub haină și de femei peste bluză.
- *Puloverul* [fr./ eng. **pull-over**] s. n. 1. Obiect de îmbrăcăminte tricotat (fără nasturi), care acoperă partea de sus a corpului și se poartă de obicei peste cămașă sau peste bluză. **diferențiere** Obiect de îmbrăcăminte, tricotat, din lână sau din bumbac, deschis de obicei numai în jurul gâtului, care se poartă peste cămașă sau peste rochie, acoperind partea de sus a corpului.
- *Tricoul* [fr. **tricot**] s. n. 1. Obiect de îmbrăcăminte din tricot de bumbac sau de lână, care acoperă jumătatea de sus a corpului și care se poartă ca o cămașă sau ca un maiou (mai ales la sportivi).
- *Paltonul* [fr. **paletot**] s. n. 1. Haină de iarnă (lungă până sub genunchi), confecționată din stofa groasă și căptușită cu vatelină sau cu blană, care se poartă peste celelalte obiecte de îmbrăcăminte.
- *Pălăria* [etimologie necunoscută] s. f. **1.** Obiect folosit pentru acoperirea capului, format dintr-o calotă de pâslă, de paie, de pânză etc. (cu boruri). **2.** (prin analogie) Partea superioară, în formă de pălărie, a unor ciuperci.

[21] https://www2.hm.com/ro_ro/barbati/cumparaturi-sortate-dupa-produs/pantaloni/pantaloni-cargo
[22] Eugenio Coseriu, *Linguistics and Semantics*, în „Current Trends in Linguistics", nr. 12, 1974

– *Pantofii* [ger. **pantoffel**] s. m. 1. Încălțăminte de stradă din piele, din materiale sintetice sau din pânză, care acoperă laba piciorului până la gleznă.

Subcategoriile stil, accesorii şi îngrijire înregistrează următoarele lexeme reprezentative:

– *Stil* [fr. **Style**/ lat. **stilus**] s. n. 1. Mod specific de exprimare într-un anumit domeniu al activității omenești, pentru anumite scopuri ale comunicării; fel propriu de a se exprima al unei persoane. […] 2. Totalitatea particularităților de manifestare specifice unui popor, unei colectivități sau unui individ. 3. Fiecare dintre cele două principale sisteme de calculare a timpului calendaristic, între care există o diferență de 13 zile. […] 4**.** Condei de metal sau de os, ascuțit la un capăt și turtit la celălalt, cu care se scria în Antichitate pe tăbliţele de ceară. 5. botanică Porțiune subțire și cilindrică a pistilului, care pornește de la ovar și se termină cu stigmatul.

Preluând sensul franţuzescului *style* se obţine definiția specifică: Imagine de ansamblu a unei persoane, incluzând vestimentația, machiajul, coafura, atitudinea, modul de viață etc.[23]

Nicolas Schiffer prezintă în al doilea capitol al cărţii sale stilurile vestimentare masculine care au alcătuit imaginea spaţiului public în care s-au etalat şi se etalează vechile şi noile generaţii, sub forma unor grupuri distincte, bine definite, care se conduc după aceleaşi principii şi valori vestimentare: clasicul tradiţional, clasicul modern, dandyul, britanicul, modernul, casualul, cool-minimalist-ul, tânărul intelectual, rebelul, rockerul, sportivul.

– *Ceas* **[**slavă veche **časŭ**] s.n.
1. Interval de timp egal cu 60 de minute.
2. Clipă, moment, timp, vreme.
3. Aparat care servește la determinarea și măsurarea timpului în limitele unei zile.
3.1. *Ceas electronic* = ceas a cărui funcționare se bazează pe folosirea circuitelor integrate specializate.
3.2. *Ceas digital* = ceas (electronic) la care ora este indicată prin cifre afișate pe un ecran.
3.3. *Ceas vorbitor* = ceas electronic la care ora este anunțată verbal.
3.4. *Ceas vorbitor* = magnetofon pentru redarea înregistrărilor de semnal orar și a unor informații vorbite asociate, folosit pentru anunțarea orei exacte în rețeaua telefonică.
3.5. *Ceas solar* = suprafață mărginită de numere, având în centru o tijă a cărei umbră indică cu aproximație orele zilei; cadran solar.
3.6. *Ceas deșteptător*.
3.7. *Ceas de nisip* = aparat care măsoară o durată de timp, prin scurgerea unei cantități de nisip dintr-o despărțitură a lui într-alta.
3.8. Aparat în formă de ceas, ale cărui limbi înregistrează mișcarea, viteza, consumul. Sinonime: contor; *A merge ca ceasul* = (despre mașini, aparate etc.) a funcționa perfec; *Ceas-brățară* = ceasornic prins cu o curelușă sau cu o brățară deasupra încheieturii mâinii.
4. Slujbă religioasă săvârșită la anumite ore din zi.

– *Batistă* [fr. b**atiste]** s.f. 1. Bucată pătrată de pânză întrebuințată la șters nasul, fața, mâinile etc.

– *Curea* [lat. **corigia**] s.f. 1. Fâșie lungă din piele, cânepă, material plastic etc. cu numeroase întrebuințări. 2. învechit popular Măsură de lungime egală cu circa 16 picioare. 2.1. prin extensiune Fâșie lungă și îngustă de pământ.

– *Portofel* [ru. **portfel'**/ fr. **porte-feuille**] s.n. **1.** Obiect din piele, din material plastic etc., în forma unor coperți mici cu mai multe despărțituri interioare, în care se păstrează bani, acte etc.; portofoliu. Sinonime: portofoliu, portvizit

[23] Definiţie proprie

- *Ochelari* [lat. **ocularis**] s.m.pl. 1. Dispozitiv optic medical sau de protecție format din două lentile (fixate într-o ramă), care se pune la ochi (sprijinit pe rădăcina nasului) cu scopul de a corecta un defect de vedere, de a apăra ochii de praf, de o lumină prea puternică etc. 1.1. prin extensiune: Dispozitiv format din două bucăți de piele prinse de curelele laterale ale căpețelei și așezate în dreptul ochilor cailor pentru a-i împiedica să vadă lateral.
- *Balsam* [it. balsamo] s. n. 1. Esență puternic parfumată extrasă din rășini sau din alte substanțe vegetale, folosită în medicină, pictură, parfumerie etc. ♦ Fig. Miros foarte plăcut. 2. Fig. Alinare, mângâiere, consolare. – Din it *balsamo*, lat. *balsamum*. Definiție specifică (în sintagma ~ de păr): Produs cosmetic sub forma unei emulsii care ajută la hidratarea sau la hrănirea firului de păr. Sinonim engl. *Conditioner*
- *Gel* [fr. **gel**] s.n. (Chim.) Substanță coloidală cu consistență vâscoasă și însușiri specifice deopotrivă lichidelor și solidelor. – Din fr. gel. Definiție specifică: (în sintagmele ~ de duș, ~ de ras, ~ de igienă intimă): Produs cosmetic cu o consistență fluidă, de obicei cu un aspect translucid, utilizat la spălarea corpului.
- *Spumă* [lat. **spuma**]s. f. 1. (Adesea fig.) Strat albicios care se formează la suprafața unui lichid agitat; sistem dispers format într-un lichid în care sunt răspândite bule de gaz separate între ele de lichidul respectiv. ♦ Fig. Ceea e este (sau se crede că este) mai bun, mai ales, mai de preț (din ceva). 2. Strat care se ridică deasupra unor alimente (lichide) în timpul fierberii sau al fermentației (și care trebuie îndepărtat). 3. Clăbuci de săpun, de sudoare, de salivă. ◊ Expr. A face spumă (sau spume) la gură = a se înfuria foarte tare, a face scandal mare. 4. Compus: spumă-de-mare = piatră ponce. – Lat. spuma. Definiție specifică: (în sintagmele ~ de baie, ~ de ras): Produs cosmetic cu proprietăți spumante.
- *Fizură* [fr. **frisure**] s.f. **1.** Felul cum este pieptănat părul.; sinonime: coafură, freză
- *Hairstyle* [engl. **hairstyle**] **s. n.** Definiție specifică: Coafură sau tunsoare.
- *Sală* [fr. **salle**] s. f. 1. Încăpere spațioasă destinată spectacolelor, întâlnirilor sportive, întrunirilor, expozițiilor etc. ♦ Totalitatea persoanelor reunite într-o sală (1). 2. Coridor. 3. Vestibul, antreu, anticameră. – Definiție specifică (în sintagmele: ~ de fitness, a merge la ~): Sală dotată cu aparate de gimnastică**.**
- *Cardio* [engl. **cardio**] adj. Definiție specifică: Exerciții fizice pentru fortificarea inimii.
- *Fitness* [engl. fitness] s. n**.** Ansamblu de exerciții de educație fizică desfășurate în general în săli prevăzute cu aparate speciale, practicate pentru a obține o bună formă fizică.
- *Protein shake* [engl. **Protein shake**] *loc. subst.* Definiție specifică: Băutură hiperproteică pe care o consumă sportivii, mai ales culturiștii, pentru creșterea masei musculare

Sintaxa

Analizând corpusul din perspectivă sintactică constatăm utilizarea unor aspecte sintactice al căror scop principal este acela de a crea efecte stilistice, de a nuanţa diverse efecte retorice ale enunţului, declanşând un răspuns al cititorului.

Cumulul de elemente este cel mai des întâlnit, sub forma polisindetului sau a asindetului cu scopul de a oferi dinamism frazei şi de a implica afectiv cititorul: *acum o sută de ani, predecesorii noştri purtau vara costum, vestă şi guler apretat, azi trăim într-o lume a comodităţii, a confortului, cu materiale uşoare, cămăşi lejere*.[24]

Creşterea numărul de termeni ai enumeraţiei sugerează efortul de documentare făcut de autor cu scopul de a impresiona cititorul prin seriozitate şi rigoare.

[24] *Idem*, p. 38

Un alt procedeu frecvent întâlnit este crearea unor sintagme prin compunere, fie prin calchiere după colocaţii din engleză, franceză sau italiană, fie din elemente autohtone, necesare pentru a evita exprimări descriptive greoaie :*Este vorba de o abordare relaxată, aşa numita sprezzatura, nonchalance, naturaleţe, superioritate*.[25]; *Ceea ce face ca blugii rupți să fie atât de „în-vogă" este faptul că îi poți asorta aproape la orice*.[26]

Numeroase articole publicate pe bloguri cu tematică vestimentară masculină sunt redactate sub forma unui potenţial dialog cu cititorul, în care autorul articolului deţine statutul de mentor care oferă interlocutorului sfaturi utile sau simple sugestii redate prin construcţii imperative. Aceste construcţii presupun adresarea la persoana a II-a, fapt ce implică o apropiere faţă de cititor, fiind în acelaşi timp şi un factor persuasiv. Atunci când aceste construcţii se regăsesc în titlul articolului au drept scop crearea unei reacţii de răspuns a cititorului concretizată în parcurgerea articolului. Construcţiile imperative se regăsesc atât sub formă afirmativă, cât şi negativă : *Alegeți îmbrăcămintea și încălțămintea care vă fac să vă simțiți confortabil![27]; A fi bine îmbăcat, nu înseamnă a fi și elegant.[28]*

Uneori constucţiile imperative negative au negaţia scrisă cu majuscule, fapt ce sugerează un semnal de alarmă pentru cititori, având drept scop sporirea interesului pentru corpul articolului, dacă acest tip de construcţie se regăseşte în titlu.

Caracterul imperativ al enunţurilor se poate realiza şi prin alte procedee lexico-morfologice: verbe modale care exprimă necesitatea (*a trebui*), construcţii care conţine adjectivele: *esenţial, important, obligatoriu, necesar : Lucruri pe care trebuie să le știi despre pantofi.[29]*

Pe lângă construcţiile imperative care au rolulul de a crea iluzia unui dialog cu cititorul, autorii blogurilor apelează şi la construcţii interogative care nu sunt retorice, ci au menirea de a stârni curiozitatea pentru tematica articolului. Întrogaţiile sunt utilizate cu precădere în sfera jurnalistică graţie funcţiilor multiple pe care le îndeplinesc: funcţia pragmatică de a declanşa reacţii receptoruui; funcţia discursivă de a da coeziune între titlu şi conţinut; funcţie persuasivă de a convinge receptorul să parcurgă întreg conţinutul : *Cravată sau papion?[30]; Cum se poartă costumul în carouri?* [31]; *Cum să alegem cele mai potrivite geci de iarnă pentru bărbați?*[32]; *De ce să vizitați showroom-ul Antonio Gatti?* [33]

Atât în articolele de modă destinate doamnelor, cât şi în cele care au ca subiect moda pentru bărbaţi, titlul articolului are un rol decisiv în captarea atenţiei, remarcându-se predilecţia pentru anumite aspecte lexico-semantice ce ţin de retorica lorşi anume: utilizarea unor termeni generici, utilizarea unor nume proprii (antroponime, toponime), utilizarea cifrelor care conferă precizie, utilizarea xenismelor şi a clisşelor: *3 camasi de nelipsit din garderoba.[34]; 10 motive să vizitezi showroom-ul Antonio Gatti*. [35] ; *Cum să te îmbraci ca invitat la un eveniment black tie, vara.*[36]

Cromatica

Vestimentaţia este clasificată după mai multe criterii: după destinatar, după croială, după dimensiune, după material, dar nu în ultimul rând după culoare.

---

[25] Nicolas Schiffer, *op.cit.* p. 28
[26]https://www.stilmasculin.ro/international-gentlemans-day-suit-sneakers/
[27] https://inimadincuvinte.wordpress.com/2019/10/27/creeaza-ti-propriul-stil-vestimentar-cu-answear/
[28] Nicolas Schiffer, *op.cit.* p. 15.
[29] https://coutureforgentlemen.ro/lucruri-despre-pantofi/
[30] https://coutureforgentlemen.ro/educatie-vestimentara-cravata-sau-papion/
[31] https://antoniogatti.ro/blog/category/haine/
[32] https://antoniogatti.ro/blog/category/stil/
[33] *Idem*
[34] https://coutureforgentlemen.ro/3-camasi-de-nelipsit-din-garderoba/
[35] https://antoniogatti.ro/blog/category/stil/
[36] https://antoniogatti.ro/blog/cum-sa-te-imbraci-ca-invitat-la-un-eveniment-black-tie-vara/

Apelând la cercetarea întreprinsă de cercetătoarea Angela Bidu-Vrănceanu[37] cu privire la structura vocabularului limbii române contemporane, constatăm că pentru limba română există 6 paradigme de bază, grupate în două zone cromatică (albastru, galben, roşu, verde) şi acromatică (alb, negru), toate având etimologie latină. Lexicul cromatic românesc nu se reduce la culorile de primare, el fiind mult mai variat graţie bogatei încărcături semantice şi a disponibilităţii derivative a termenilor latineşti.

Lexicul cromatic folosit în sfera vestimentaţiei masculine este mult mai redus în comparaţie cu cel întâlnit în moda feminină.

Terminologia cromatică se încadrează din punct de vedere gramatical în clasa adjectivului, constituit din adjective variabile şi din adjective invariabile. Adjectivele cromatice se împart în două categorii: cele vechi, cu etimologie latină, slavonă sau turcă și o altă serie de adjective care au apărut recent în vocabularul românesc, de origine franceză, englez, italiană. În discursul articolelor de modă masculină întâlnim adjective invariabile simple (*azur, bej, gri, indigo, kaki, lilia, mov, muştar, vernil*); adjecte invariabile compuse (*alb-negru,albastru-denim, bleu-ciel, gri-cărbune, gri-petrol, gri-piatră, gri-şobolan, verde-pal, verde-mentă*) şi adjective varibile.

Un rol important în îmbogăţirea lexicului cromatic îl au culorile primare care îşi creează propriul câmp lexico-semantic obţinut prin derivare şi compunere *: azuriu, albastru-regal, albastru-lavandă, pământiu*.

Negru, alb, gri şi *albastru* sunt termenii care predomină în cromatica vestimentară masculină. Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, negrul a fost desemnat culoarea eleganţei, atât pentru ţinutele de zi, cât şi pentru ţinutele de seară. Evoluţia socială a condus spre modă mai creativă ce a permis intrarea nuanţelor de albastru şi gri în sfera vestimentaţiei bărbăteşti, ulterior negrul fiind asociat cu evenimentele importante, sărbători sau funeralii.

Culoarea gri este considerată omniprezentă în ţinutele de oraş, albastrul este considerat versatil şi elegant, iar în negru şi alb vor fi piesele de bază, tot timpul la modă, nelipsite din garderoba oricărui bărbat atent la imaginea sa.

Londra, Milano, Napoli şi mai târziu Parisul au fost oraşele care au găzduit faimoasele ateliere în care moda masculină a prins contur.[38] Spre deosebire de atelierele londoneze - clasice, italienii au propus modele mai comode, în culori îndrăzneţe: *Gianni Versace a fost cel care, la începutul anilor 1990, i-a îmbrăcat pe bărbaţi în roşu, mov, albastru aprins şi galben, dovedind că există viaţă şi dincolo de gri, negru şi albastru.*[39]

Între stilurile englez şi italian s-au înregistrat diferenţe majore în ceea ce priveşte croiala costumelor, în cromatică, în preferinţa pentru anumite tipuri de ţesături şi imprimeuri.

De-a lungul a câtorva decenii garderoba bărbaţilor s-a modificat substanţial, astfel că în locul culorilor închise, considerate iniţial masculine au apărut piesele colorate, lejere, necunoscute sau evitate în trecut. Culorile vii şi croiala lejeră sugerează stilul casual contemporan, specific tinerilor şi ţinutelor de primăvară/ vară.

Aşadar, limbajul modei masculine din presa românească reflectă o combinație între influențele occidentale, tendințele internaționale și particularitățile culturale locale, având: **lexic specializat şi puternic anglicizat (***look, outfit, tailoring, casual, business, streetwear, smart-casual*) care sugerează apartenența la un vocabular global al modei; manifestând o **tendință spre stilizare**, întrucât articolele folosesc formulări expresive, metafore și hiperbole pentru a da un ton aspirational (*un look impecabil, eleganță fără efort, atitudinea contează mai mult decât costumul*); reflectând **un melanj de registre** prin alternarea între formal (în analize de

[37] Angela Bidu-Vrănceanu, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicaţii practice,* Editura Universităţii din Bucureşti, 2008, pp. 145-169.
[38] Adriana Babeți, *Dandysmul: o istorie.* Iași, Editura Polirom, 2004, p.149.
[39] Nicolas Schiffer, *op.cit.* p. 100.

tendințe, editoriale) și colocvial (în interviuri sau ghiduri de stil), pentru a păstra echilibrul între expertiză și accesibilitate.

Şi nu în ultimul rând, limbajul editorial românesc din sectorul analizat **reflectă moda lingvistică actuală,** având lexic specializat şi sintaxă adecvată comunicării din domeniu.

BIBLIOGRAPHY :

1. Adina Nanu, *Artă, stil, costum*. București, Editura Noi Media Print, 2007.
2. Adina Nanu; Ovidiu Buta, *Bărbatul și moda*. Iași, Editura Polirom, 2009.
3. Adriana Babeți, *Dandysmul: o istorie*. Iași, Editura Polirom, 2004.
4. Adrian-Silvan Ionescu, *Modă și societate urbană în România epocii moderne*. București, Editura Paideia, 2006.
5. Angela Bidu-Vrănceanu, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicaţii practice,* Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2008.
6. Bernhard Roetzel, *Gentleman: ghidul etern al modei masculine*. București, Noi Distribuție. Konigswinter: Tandem Verlag, 2009.
7. Doina Berchină, *Mic dicționar subiectiv de modă contemporană*. București, Editura Nemira, 1998.
8. László Nagy*, Cum să te îmbraci bine cu bani puțini*, Cluj Napoca, Editura Aida, 2013.
9. László Nagy, *Stil Masculin: cum să te îmbraci bine și să plătești mai puțin*. Cluj-Napoca,Editura Mega, 2015.
10. Roland Barthe, *Système de la Mode,* Paris, Seuils, 1967.
11. Nicolas Schiffer, *Stilul vestimentar masculin contemporan*, Oradea, Editura Casa, 2018.
12. Tudor Dinu, *Moda în Ţara Românească între Fanar, Viena şi Paris 1800-1850*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2023.
13. Eugenio Coseriu, *Linguistics and Semantics*, în „Current Trends in Linguistics", nr. 12, 1974.
14. Rareş Tiron, *Terminologia frazeologică din domeniul vestimentației masculine*, Revista Limba Română nr 3-4, *2022.*
15. Rodica Zafiu, *Păcatele limbii: Limbajul chic*, în „România literară", numărul 18, 2009.
16. https://www.antoniogatti.ro/blog
17. https://www.coutureforgentlemen.ro
18. https://www.inimadincuvinte.wordpress.com
19. https://www.coutureforgentlemen.ro
20. https://www2.hm.com/ro
21. https://www.stilmasculin.ro
22. https://www.tudor-tailor.com/blog

TERMINOLOGY AND SPECIALIZED LANGUAGES OF GASTRONOMY: STUDY OF CONCEPTUAL AND LINGUISTIC EVOLUTION

Elena Raluca Gheorghe
PhD Student, Lucian Blaga" University of Sibiu
Maria-Elena Milcu
PhD Student, Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: *Gastronomy, as an ancient cultural practice, received a precise denomination and a formal conceptualisation at the beginning of the 19th century. This article examines the terminological fundaments of the gastronomy domain and its specialised vocabulary, especially in the French context. We analyse how the terminology, as one of the disciplines of linguistics, affords us to structure and to transmit the culinary know-how because of a collection of rigorous defined terms. Our study covers the historical evolution of the gastronomy, its place in the international trade, and a systematic classification of the French culinary vocabulary.*

Keywords: *terminology, specialized languages, gastronomy, culinary vocabulary, French.*

1. Introduction

1.1. Contextualisation

La langue est le vecteur privilégié de transmission des connaissances spécialisées. Dans chaque domaine d'activité professionnelle, se développe un vocabulaire particulier, une terminologie propre à exprimer les concepts et réalités spécifiques à ce champ. Le domaine de la gastronomie ne fait pas exception à cette règle. Cependant, contrairement à certaines disciplines plus anciennes comme la médecine ou le droit, la gastronomie dispose d'une terminologie formalisée que depuis le début du XIXe siècle.

1.2. Objectifs de l'étude

Cet article poursuit trois objectifs majeurs : d'abord, clarifier la nature et les fonctions de la terminologie en tant que discipline linguistique appliquée aux domaines spécialisés ; ensuite, retracer l'évolution historique et conceptuelle de la gastronomie en tant que domaine d'activité et de connaissance ; enfin, présenter une analyse systématique du vocabulaire culinaire français contemporain en mettant l'accent sur sa structure et ses applications pratiques.

2. La Terminologie : Définitions et Principes Fondamentaux

2.1. Définitions et étymologie

Le terme terminologie trouve ses racines dans le latin médiéval « *terminus* » signifiant « mot ». Sa définition moderne englobe deux dimensions complémentaires. D'une part, la terminologie se définit comme l'ensemble des termes spécialisés propres à un domaine d'activité particulier. D'autre part, elle constitue une discipline linguistique à part entière, étudiant les systèmes terminologiques, leur fonctionnement dans la langue, et les problèmes de traduction et de documentation qui y sont associés.

2.2. Cadre théorique et applications

La terminologie, comme discipline, se rapproche de la lexicographie appliquée aux langages généraux, mais s'en distingue par sa focalisation sur les domaines spécialisés. Elle

opère selon un principe fondamental : tout concept nouveau doit être défini avec précision et désigné par un terme approprié, clair et parlant. Face à cette exigence, deux stratégies sont possibles : créer un néologisme à partir de ressources linguistiques existantes, ou emprunter un terme étranger, particulièrement lorsque les autorités linguistiques nationales le préconisent.
En France, la tendance historique privilégie la création de néologismes internes plutôt que l'emprunt, illustrant une volonté de préserver l'intégrité linguistique tout en adaptant la langue aux évolutions technologiques et conceptuelles.

2.3. Liens avec la traduction

La terminologie entretient une relation étroite avec la traduction, discipline avec laquelle elle partage des préoccupations méthodologiques. Toutes deux s'intéressent aux concepts spécialisés et à leur désignation en langue de spécialité. La traduction s'appuie sur les terminologies pour assurer la cohérence et la précision du transfert de sens entre langues différentes.

3. Évolution Historique et Conceptuelle de la Gastronomie

3.1. Origines et premières formalisations conceptuelles

Le mot gastronomie, formé du grec « *gastronomia* » signifiant « la loi du ventre », est un néologisme relativement récent. Bien qu'oublié pendant plusieurs siècles, il fut ressuscité par le poète Joseph de Berchoux, qui l'utilisa dans son poème intitulé « *Le gastronome ou l'homme des champs à table* », publié en 1801.

La véritable formalisation conceptuelle de la gastronomie remonte à 1826, année de publication de « *Physiologie du Goût* » par Jean-Anthelme Brillat-Savarin. Cet ouvrage fondateur propose une définition désormais canonique : « La gastronomie est la connaissance raisonnée de tout ce qui a rapport à l'homme en tant qu'il se nourrit. »

3.2. Redéfinitions contemporaines

La définition de Brillat-Savarin, centrée sur le savoir et la connaissance, demeure pertinente mais s'est enrichie de perspectives additionnelles. Les organisations internationales, notamment l'Organisation des Nations Unies, conçoivent la gastronomie non seulement comme une pratique technique, mais aussi comme l'expression d'une culture, d'un patrimoine et de traditions partagées. Elle fonctionne ainsi comme vecteur d'entente interculturelle et de rapprochement des peuples.

En 2004, l'apparition en France du premier Institut des Hautes Études de la Gastronomie, concomitante à l'émergence du terme « gastronomie moléculaire », marque l'institutionnalisation d'une approche scientifique de la cuisine, combinant savoir-faire traditionnel et investigation systématique des mécanismes physico-chimiques des phénomènes culinaires.

3.3. Développement historique en France

L'histoire gastronomique française remonte aux Gaulois, qui établirent une véritable culture du bien manger et du bien boire, perpétuée au fil des siècles. Le Moyen Âge marque un tournant décisif, lorsque l'art culinaire acquiert ses marques de noblesse. Les banquets deviennent occasions d'affirmer le rang, la richesse et le prestige, composés de multiples mets et enrichis de spectacles accompagnateurs.

La grande cuisine française atteint son apogée sous le règne de Louis XIV. Le XVIIIe siècle voit l'établissement du service à la française, reconnu internationalement, structurant le repas selon une succession ritualisée : potages et entrées, rôtis, puis entremets et desserts. Ce service place l'art culinaire au rang d'expression théâtrale orchestrée par le maître d'hôtel.

3.4. Gastronomie et transformation sociale

Au-delà de ses aspects techniques, la gastronomie constitue un geste de sociabilité fondamental. Au XVIIIe siècle notamment, l'art de la conversation rivalise d'importance avec l'art culinaire pour assurer le succès d'un repas. Le repas gastronomique incarne non seulement le savoir-faire culinaire mais aussi l'art de dresser la table, de présenter les plats en harmonie avec les tendances du design et de l'art contemporain.

4. Dimensions Économiques et Commerciales de la Gastronomie

4.1. La gastronomie française dans le commerce international

La gastronomie française constitue un pilier majeur de l'économie nationale. En 2021, les exportations de produits alimentaires ont dépassé les 53 milliards de dollars américains. Bien que les céréales demeurent le principal produit exporté, les produits laitiers, particulièrement le fromage, ainsi que le vin et le miel, contribuent significativement à cette performance commerciale. Les données de 2024 confirment cette tendance, avec 7,17 milliards de dollars pour les exportations de céréales et 8,93 milliards de dollars pour l'ensemble lait, œufs, miel et produits agro-alimentaires divers.

4.2. Position de la France dans l'économie alimentaire mondiale

La France demeure une nation pionnière du commerce international, générant plus de 50% de son produit intérieur brut grâce aux exportations. Elle constitue également le leader incontesté du secteur agricole au sein de l'Union européenne, produisant 30% de la production européenne de céréales, de vin et de plantes oléagineuses.

Bien que la main-d'œuvre agricole ne représente que 3% de la population active française et contribue seulement 2% au PIB national, l'importance qualitative et internationale de la production justifie son rôle pivot dans l'économie française et européenne.

5. Analyse Systématique du Vocabulaire Gastronomique Français

5.1. Organisation catégorique du lexique

Le vocabulaire spécialisé de la gastronomie française s'organise selon plusieurs axes catégoriques fondamentaux, correspondant aux différentes dimensions de la pratique culinaire.

5.1.1. Nomenclature des matières premières

La première catégorie concerne la désignation des ingrédients, organisée par familles de produits : fruits (ananas, banane, cerise, citron, fraise, kiwi, orange, pomme, poire, pêche), légumes (tomate, ail, aubergine, carotte, champignon, concombre, brocoli, haricots, oignon, maïs, pomme de terre, piment, poivron, salade verte), viandes (agneau, bœuf, veau, porc, lapin, volaille), poissons (anchois, cabillaud, daurade, lieu, thon, truite, saumon, maquereau), fruits de mer (crabe, crevettes, homard, huître, moule), produits laitiers (beurre, fromage, lait, crème, œufs), produits d'épicerie (pain, pâtes, riz), et épices/condiments (huile, sel, poivre, moutarde, cannelle, cumin, muscade).

5.1.2. Verbes et techniques culinaires

Le second axe catégorique englobe les verbes exprimant les opérations culinaires. Ils se subdivisent selon la nature de l'opération : préparation des ingrédients (badigeonner, concasser, délayer, détailler, fouetter, hacher, incorporer), cuisson et mijotage (blanchir, cuire à l'étouffée, cuire en papillote, égoutter, mijoter, réduire), mélange et assemblage (assaisonner, dresser, décorer, fatiguer, saupoudrer).

Parmi les techniques les plus spécialisées figurent : clarifier (séparer les éléments constitutifs d'un ingrédient), chablonner (appliquer une couche de chocolat fondu), chemiser (revêtir les parois d'un moule), chiqueter (réaliser des entailles régulières), contiser (pratiquer

une incision pour y introduire un ingrédient), déglacer (dissoudre les sucs de cuisson), écaler (retirer la coquille ou l'enveloppe), fraiser (travailler une pâte), singer (saupoudrer de farine avant d'ajouter un liquide).

5.1.3. Modes et degrés de cuisson

Relatifs à la viande, les modes de cuisson constituent une sous-catégorie importante : bleu (très peu cuit), saignant (cuit en surface, rouge à l'intérieur), à point (bien cuit en surface, rosé intérieurement), bien cuit (complètement cuit). Les préparations générales incluent : sauté, grillé, poêlé, rôti, braisé, en papillote.

5.1.4. Termes de présentation et de dressage

Le vocabulaire de la présentation culinaire inclut : dressage (disposition esthétique des aliments), émulsion (mélange de liquides non miscibles), brunoise (petits dés réguliers), julienne (fines lamelles), carpaccio (tranches fines crues).

5.1.5. Lexique de la dégustation

La dégustation s'exprime par : arôme (odeur), savoureux (riche de goût), subtil (goût délicat), texturé (sensation buccale variée), umami (saveur protéinée, l'une des cinq saveurs de base).

5.2. Structure hiérarchique du repas

5.2.1. Composition du repas gastronomique

Le repas gastronomique français suit une structure hiérarchique formalisée. L'amuse-bouche, petite bouchée précédant l'entrée, vise à éveiller les papilles. L'entrée constitue le premier plat, service distinctif français différencié de certaines traditions anglophones. Le plat principal (plat de résistance) forme le cœur du repas. Le fromage, quasi incontournable dans le repas gastronomique français, représente une transition raffinée. Le dessert, plat sucré, clôture le service. Le digestif, boisson alcoolisée, facilite la digestion finale.

5.2.2. Variantes : entrées chaudes/froides et accompagnements

Des variantes structurelles existent : entrée froide (salade, carpaccio), entrée chaude (soupe, soufflé), poisson ou viande comme plat principal, accompagnements (légumes, féculents), justifiés par leur rôle complétif au service principal.

5.3. Spécialités régionales et traditions culinaires

Le vocabulaire gastronomique français incorpore un nombre important de dénominations de plats régionaux : bouillabaisse (soupe de poissons provençale), coq au vin (préparation bourguignonne), choucroute (spécialité alsacienne), ratatouille (légumes mijotés provençaux), quiche Lorraine (tarte salée lourraine).

5.4. Terminologie vinicole

Domaine connexe majeur, l'œnologie possède sa propre terminologie spécialisée : appellation (région d'origine), millésime (année de récolte), cépage (variété de raisin), grand cru (qualification de qualité supérieure), terroir (ensemble des conditions naturelles de production). Les accords mets-vins intègrent également ce vocabulaire : accord (harmonie entre mets et vin), vin blanc/rouge/rosé/champagne, selon les usages traditionnels.

5.5. Terminologie de la pâtisserie

Spécialité culinaire particulière, la pâtisserie dispose de termes spécifiques : ganache (mélange chocolat-crème), mousse (préparation légère aérée), pâte à choux (base pour éclairs et profiteroles), feuilleté (pâtisserie à pâte feuilletée), sorbet (glace fruitée sans produits laitiers).

5.6. Personnel et rôles professionnels

La terminologie couvre également les personnels intervenant au service gastronomique : maître d'hôtel (responsable du service en salle), sommelier (spécialiste vinicole et des accords), chef de rang (serveur de tables), commis (jeune serveur en formation).

5.7. Types de menus et protocoles de service

La structuration commerciale des services culinaires génère des termes spécifiques : menu dégustation (ensemble de petits plats variés), menu à la carte (choix libre), menu du jour (offre fixe quotidienne évolutive). L'étiquette du service gastronomique impose également un vocabulaire normatif : réservation préalable, pourboire conventionnel, code vestimentaire prescrit, respect des usages.

6. Expressions Idiomatiques et Glissements Sémantiques

6.1. Transfert du vocabulaire culinaire vers la langue commune

Le vocabulaire gastronomique s'étend à la langue commune par figurativisassions de sens. Des expressions telles que « mettre la main à la pâte » (participer activement), « c'est la cerise sur le gâteau » (détail parfait d'amélioration), « en faire tout un fromage » (exagérer), « compter pour du beurre » (manquer d'importance), « ne pas être dans son assiette » (malaise), « vivre comme un coq en pâte » (confort de vie), attestent la perméabilité entre le domaine spécialisé et la langue générale.

6.2. Implications théoriques

Cette circulation terminologique illustre comment un vocabulaire de spécialité peut s'intégrer progressivement à la langue générale, témoignant de l'importance culturelle du domaine gastronomique dans la société française.

7. Recherche Linguistique Contemporaine et Institutionnalisation

7.1. Études universitaires

La terminologie gastronomique constitue un objet d'étude académique formalisé. À titre d'exemple, l'Université Bourgogne Europe, institution située dans une région dotée d'une riche tradition gastronomique, a accueilli en 2016 un colloque intitulé « Les terminologies professionnelles de la gastronomie et de l'œnologie : représentations, formation, transmission », organisé conjointement par le laboratoire TIL, la Maison des Sciences Humaines, et le laboratoire CIMEOS. Cette manifestation scientifique reflète la reconnaissance institutionnelle de la terminologie gastronomique comme domaine de recherche légitime.

7.2. Pertinence pédagogique

L'étude systématique du vocabulaire gastronomique revêt une importance pédagogique majeure pour la formation professionnelle dans les métiers culinaires et hôteliers, ainsi que pour l'enseignement des langues étrangères, où le vocabulaire de spécialité gastronomique constitue un sous-ensemble particulièrement riche et culturellement significatif.

8. Discussion et Conclusion

8.1. Synthèse des résultats

Cette analyse démontre que la terminologie gastronomique française s'organise selon une architecture conceptuelle rigoureuse, structurée par des domaines d'activité distincts (préparation, cuisson, service, dégustation, œnologie, pâtisserie) et des registres linguistiques variés. La précision terminologique constitue un élément fondamental de la pratique professionnelle gastronomique, facilitant la communication spécialisée, la transmission du savoir-faire, et la standardisation des pratiques.

8.2. Évolution continue

Le vocabulaire gastronomique français demeure en évolution constante, reflet de l'évolution des techniques culinaires, de l'intégration de démarches scientifiques (gastronomie moléculaire), et de la circulation de concepts internationaux. La discipline terminologique joue le rôle crucial de médiatrice dans cette évolution, permettant de formaliser les innovations tout en préservant les héritages culinaires.

8.3. Perspectives futures

Des investigations ultérieures devraient examiner comparativement la terminologie gastronomique française avec d'autres traditions culinaires (italienne, espagnole, asiatique) afin d'identifier les universaux et les singularités de chaque approche. L'impact de la globalisation et des échanges interculturels sur l'évolution du vocabulaire gastronomique constitue également un axe de recherche fructueux.

BIBLIOGRAPHY :

1. Brillat-Savarin, J.-A. (1826). Physiologie du Goût. Paris.
2. Berchoux, J. de (1801). Le gastronome ou l'homme des champs à table. Poème.
3. Culture France (s.d.). « Qu'est-ce que la terminologie ? ». Ministère de la Culture.
4. Dictionnaire Larousse (version en ligne). Article « Terminologie ».
5. Dictionnaire Le Robert (version en ligne). Article « Terminologie ».
6. Fournier, G. Britannica, article « Commerce de la France ».
7. Institut des Hautes Études de la Gastronomie (2004). France.
8. Les Violettes Hôtel et Spa (s.d.). « Petit traité sur la gastronomie ». HôReCa.
9. ONU Tourisme (s.d.). « Gastronomie ». Article en ligne.
10. This, H. (2016, 28 septembre). « Terminologie : qu'est-ce que la gastronomie ? ». Nouvelles Gastronomiques.
11. Trading Economics (2024). Données commerciales sur les exportations françaises.
12. Wright, G. Britannica, article « Économie de la France ».
13. Chessa, Francesca et De Giovanni, Cosimo. (2024). *Les produits fromagers AOP et IGP français et italiens. Pour une sémantique de la dénomination appliquée à la terminologie*. Roczniki Humanistyczne, Lublin, Pologne.
14. Dumitru, Ileana. (2019). *L'influence italienne dans la terminologie gastronomique*. Editura Universității din Craiova, Craiova, Roumanie.
15. Gautier, Laurent. Parizot, Anne et Millereux, Arnaud. (2025). *Les terminologies de la production fromagères de la prairie au lait : Le patrimoine terminologique du Comté au prisme de l'éco terminologie.* Revue Roczniki Humanistyczne 73(8) : 115-141, Lublin, Pologne.

16. GAUTIER, Laurent. (2025). *Annoter des corpus multimodaux de linguistic landscape pour la recherche sur les langues de spécialité : méthodologie et étude de cas à partir de la production fromagère.* Academia EDU, București.
17. GAUTIER, Laurent. (2025). *L'écolinguistique comme paradigme naturel pour approcher les relations entre langue/discours et territoire : exemplification à partir de routes patrimonialisées dans l'espace germanophone.* Academia EDU, București.
18. GAUTIER, Laurent. PARIZOT, Anne. (2024). *Les routes touristiques du patrimoine naturel une approche écolinguistique des noms de lieux en contexte de commodification*. Academia EDU, Boulogne-sur-Mer.
19. GAUTIER, Laurent. (2024). *Pour une saisie écolinguistique du patrimoine fromager régional : Terminologies et discours de la production et de la dégustation de fromages.* Academia EDU, Viterbo.
20. Grădinaru, Angela. (2023). *La spécificité de la traduction du texte agro-alimentaire*. Conférence « *Gastronomia în textul (non)literar – o abordare interculturală* », Chișinău, Republica Moldova.
21. Milcu, Marilena. (2010). *Les langues de spécialité : de la théorie à la pratique de la traduction*. Editura Universitară, București.
22. Milcu, Marilena. (2013). *Théorie et pratique dans les langages de spécialité*. Editura Universitară, București.
23. Milcu, Marilena. (2024). *Traducerea în tipologia textuală. Modele teoretice și abordări metodologice*. Editura Universitară, București.
24. Milcu, Marilena. (2018). *Traduction et langages de spécialité : Perspectives modernes*. Editura Universitară, București.
25. Milcu, Marilena (2020). *Metodologia cercetării în științele umaniste*. Editura Universitară, București.
26. https://www.culture.fr/franceterme/Qu-est-ce-que-la-terminologie
27. https://www.culture.gouv.fr/
28. https://les-violettes.com/petit-traite-sur-la-gastronomie/
29. https://www.agi.global/news/what-are-the-top-10-french-exports
30. https://tradingeconomics.com/france/exports-by-category
31. https://www.britannica.com/place/France/Trade
32. https://www.britannica.com/place/France/Economy
33. https://www.britannica.com/place/France/Agriculture-forestry-and-fishing
34. https://msh-dijon.ube.fr/event/colloque-les-terminologies-professionnelles-de-la-gastronomie-et-de-loenologie-representations-formation-transmission/
35. https://www.france.fr/fr/article/gastronomie-francaise-heritage-seculaire/
36. https://www.france.fr/fr/
37. https://www.untourism.int/fr/gastronomie
38. https://www.untourism.int/fr
39. https://www.lingoda.com/blog/fr/vocabulaire-cuisine/#h-ou-entendre-du-vocabulaire-culinaire-authentique
40. https://www.ecoledespros.fr/article/termes-culinaires
41. https://talkpal.ai/fr/culture/le-vocabulaire-des-restaurants-gastronomiques-en-france/
42. https://www.larousse.fr/
43. https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/terminologie/77407
44. https://dictionnaire.lerobert.com/fr/
45. https://dictionnaire.lerobert.com/en/definition/terminologie

ASPECTS OF METAMESSAGE IN ROMANIAN ROYAL SPEECHES

Ioana Georgiana Bahrin
PhD Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: *This study investigates the metamessage elements present in contemporary romanian royal discourse, with a focus on the public speeches delivered by Het Majesty Margareta, Custodian of the Romanian Crown. Adopting a pragmatic and pragmalinguistic perspective, the analysis explores how implicit communicative layers- such as vocal intensity, rhythm and tonal modulation- interact with lexical and structural choices to construct meaning beyond the explicit verbal message. The findings indicate that royal discourse employs these metamessages to reinforce authority, dignity and emotional resonance, shaping an image of continuity, stability and moral leadership.*

Keywords: *metacommunication, rethorical style, paralinguistic, royal*

Introducere

Prin metamesaj desemnăm o serie de componente integrate în cadrul comunicării verbale precum sunt „debitul, intensitatea vocală, râsul, accentuarea etc." (Romalo 2005: 791), al căror scop este cel de a individualiza mesajul transmis în funcție de contextul comunicațional în care acesta este emis. Aceste aspecte imposibil de înlăturat din cadrul pronunției sunt „legate de stările afective sau psihofizice ale vorbitorului, precum sunt bucuria, graba, oboseala etc., intențiile comunicative ale emițătorului, atitudinea față de interlocutor sau îngăduința, respectiv agresivitate" (Romalo 2005: 792) și sunt edificatoare pentru conturarea personalității vorbitorului, construindu-se în acest mod stilul comunicativ, propriu, care îl caracterizează: „personalitatea vorbitorilor se reflectă în stilul lor comunicativ, element care se constituie la intersecția unor atitudini comunicative exprimabile prin opoziții manifestate gradual de-a lungul unui continuum: dominat/supus: expresiv/inexpresiv, conflictual/ non-conflictual" (Romalo 2005: 785). În *Dicționarul de pragmatică și de analiză a discursului* elementele din sfera paraverbalului sunt definite drept „un ansamblu de elemente vocale, dar neverbale/nearticulate, receptate auditiv, care, în procesul comunicării intră în relație cu elementele verbale și nonverbale" (Ruxăndoiu 2023: 291). Acestea se caracterizează prin diversitate și pot fi grupate în multiple categorii: spre exemplu, „elementele paraverbale cu valoare comunicativă pot fi grupate în elemente/trăsături care au legătură cu vocea, incluzând particularitățile intrinseci ale acesteia și elementele prozodice, în viteza și durata vorbirii, în elemente care semnalează modificări ale vorbirii fluente cum sunt ezitările, falsele întreruperi, respectiv elemente/trăsături nonlingvistice precum ar fi râsul, dresul vocii, tăcerea" (Ruxăndoiu 2023: 292). De-a lungul timpului, în sfera conceptului de metamesaj au fost introduse cele mai importante aspecte ale rostirii și a componentei afective care o influențează, la baza tuturor aflându-se vocea.

Vocea

Edward Sapir consideră că, vocea reprezintă o formă a manifestării gestuale, care reflectă sentimentele vorbitorului și este însoțită în mod obligatoriu de manifestări specifice comunicării nonverbale, alături de care sunt exprimare emoțiile acestuia: „from a more general point of view, voice may be considered a form of gesture. If we are swayed by a certain thought or emotion, we may express ourselves with our hands or some other type of gesturing, and the

voice takes part in the total play of gesture" (Sapir: 895). În opinia acestui cercetător, vocea înglobează în conținutul său o componentă socială, care condiționează discursul vorbitorului și cadența acesteia: „there is a very important social element in intonation which has to be kept apart from the individual variation; in the second place, this social element of intonation has a twofold determination. We have certain intonations which are a necessary part of our speech" (Sapir: 888).

Modificările de tonalitate ale vocii au rolul de a marca intenția de comunicare a vorbitorului. Acesta poate apela la o tonalitate ridicată a vocii pentru a accentua mesajul transmis și pentru a produce un efect mai puternic asupra interlocutorului sau, dimpotrivă poate adopta o tonalitate mai joasă prin care dorește să sensibilizeze ascultătorul accentuând astfel componenta afectivă a mesajului transmis: „unii doresc să atragă atenția asupra a ceea ce spun ridicând tonul, alții o fac mai subtil prin întreruperea comunicării" (Septimiu 2008: 94).

Debitul verbal are de asemenea, efecte în planul rostirii. De pildă, pronunțarea rapidă a cuvintelor conduce la sincoparea unor sunete în urma rostirii simultane a două sau mai multe cuvinte: „în lucrările de specialitate debitul este considerat unul dintre factorii care joacă un rol important în apariția sincopei. Debitul vorbirii este definit prin raportul dintre timpul și unitatea de măsură a vorbirii și anume prin numărul de silabe rostite într-o secundă, deci mărirea debitului, reprezintă un element hotărâtor al reducerii vocalelor" (Ulvi 1980: 35).

Caracterul fragmentar al discursului constituie o consecință a debitului verbal accelerat sau poate fi interpretat drept un efect al pauzelor verbale goale. În acest sens se remarcă apariția unei intonații de suspensie ce poate fi însoțită uneori în planul rostirii de lungirea unor sunete, în mod frecvent cele plasate în poziție finală: „Latura suprasegmentală a contextului lingvistic devine indispensabilă în decodarea unor enunțuri aparent neîncheiate, dar considerate complete de către locutor. Intonația de suspensie din cadrul rostirii reprezintă un semn al completitudinii mesajului; suspensia ca întrerupere intenționată prin care locutorul lasă să se subînțeleagă restul comunicării, are o intonație cu aspect plat (pe un ton înalt, mediu sau grav) și este, de regulă, însoțită de lungirea ultimei silabe" (Jinga 2009: 192-201). Elipsa unor elemente verbale este suplinită de către interlocutori în procesul de decodare a mesajului prin interpretarea altor componente specifice metamesajului, cum ar fi intonația emițătorului sau gesturile la care acesta apelează: „Decodarea unor enunțuri incomplete sub aspect gramatical se bazează adesea pe faptul că alocutorul poate compensa absența unor constituenți verbali prin intermediul mijloacelor nonverbale (de pildă, intonația, mimica, gesturile etc.)" (Jinga 2009: 31). Astfel, intențiile de comunicare ale vorbitorului sunt încifrate de cele mai multe ori în voce, în intonația acestuia, respectiv în fenomenele de suspensie la care acesta apelează. Propunem în continuare trasarea cadrelor metodologice și teoretice cu privire la cele mai utilizate fenomene specifice paralimbajului.

Intonația

Când vine vorba de intonație, elementele conexe acesteia sunt linia melodică, pauza și debitul verbal: „prin intonație înțelegem toate elementele fonice care caracterizează diversele realizări ale aceluiași lanț de foneme. Între aceste elemente figurează în primul rând, linia melodică (variațiile de înălțime), accentul de intensitate,durata, pauza, debitul verbal, ritmul, intensitatea cu care se rostește întregul enunț" (Roceric 1966: 273). Astfel, intonația cunoaște accepțiuni mai largi sau mai restrânse: „în ceea ce privește termenul intonație, acesta cunoaște două accepțiuni: una restrânsă, legată de variațiile în înălțimea vocii, și alta, mai largă, referitoare la un complex de factori concomitenți și interdependenți, ca înălțimea vocii, intensitatea, durata, la care se pot adăuga ritmul, pauzele, debitul etc." (Dascălu 2001: 11). Caracterul intonației diferă de la o limbă la alta, iar în spatele acesteia sunt ascunse o serie de elemente pregmatice care fac referire la atitudinea vorbitorului, la simțămintele acestuia sau la dorințele acestuia neverbalizate: „Deși intonația se sprijină pe baze fiziologice comune tuturor

ființelor umane, ea diferă, după cum am spus, în mod esențial de la o limbă la alta, presupunând norme de funcționare distincte, care depind de sistemul fiecărei limbi; (…) Astfel de diferențe constituie argumentul principal în favoarea tezei că intonația nu este un fel de reflex condiționat ci are, în bună parte, un caracter convențional. Chiar și funcțiile expresive ale intonației se pare că sunt convenționalizate, de vreme ce ele pot fi imitate de către actori (în acest sens unii disting „limbajul emotiv spontan" de „limbajul emotiv recreat" prin arta și talentul dramatic al interpreților). De exemplu, intonația unui enunț ca Vine mama? poate exprima, în același timp: — întrebare — emfază (de pildă, pe cuvântul mama) — surpriză bucuroasă, îndeplinind astfel, simultan, o funcție modală, respectiv, una contrastivă și una expresivă" (Dascălu 2001: 13-14). În ceea ce privește tipurile de intonație, Laurența Dascălu Jinga realizează o distincție între intonația de tip enunțiativ și cea de tip interogativ. Prima se caracterizează prin coborârea bruscă a tonului la finalul enunțului, în timp ce a doua prezintă un caracter ascensional: ,,intonația de tip enunțiativ, caracterizată prin coborârea bruscă sau treptată a tonului la sfârșitul unor unități independente. Intonația de tip interogativ: ascensiunea tonului – caz special au intrebarile parțiale caracterizate prin ton descendent" (Dascălu 1990: 166). Pauzele din rostire reprezintă de asemenea o consecință a alternării debitului verbal. Odată cu pauzele pot apărea și autocorectările: ,,Problema raportului dintre intonație și pauză este mai complicată, în sensul că, din cauza unui tempo mai accelerat ori a slăbirii atenției vorbitorului, pauza poate deveni foarte scurtă sau poate lipsi complet; mai mult, datorită unor ezitări intervenite în timpul elaborării mesajului ori întreruperii cu prilejul autocorectării, pauza poate apărea în alt loc decât în cel cerut de înțeles" (Dascălu 2001: 18). Astfel, intonația vorbitorului reprezintă o componentă care are ca elemente conexe linia melodică, debitul și intensitatea în timp ce fenomenele de elipsă, întrerupere și corectare se află în conexiune cu aceasta. Vocea poate fi utilizată în diferite moduri, în timp ce debitul verbal și viteza de pronunție a discursului va face parte din sfera ritmului vorbirii: ,,ritmul sau frecvența vorbirii reprezintă viteza de emitere a cuvintelor pe o unitate de timp, de obicei minute. Tempoul vorbirii este într-o corelație strânsă cu ritmul vocii, cele două dimensiuni fundamentând durata emisiei vocale" (Mihăilă 2017: 156-157). Modalitatea în care vorbitorul accentuează cuvintele sau le emite face referire la ritmul pe care acesta îl utilizează, acesta fiind definit drept ,,o înșiruire de cuvinte pe parcursul comunicării verbale, spuse cu o frecvență mai mare sau mai mică, în timp ce formele din componența acestora pot fi accentuate sau neaccentuate. Între grupurile fonetice pot exista pauze mai mari sau mai mici" (Mihăilă 2017: 158). Când ritmul vorbirii este alert ,,interlocutorului i se induce o stare de grabă, precum și interpretarea mesajului prin filtrul obligativității prin intermediul căruia să-și însușească urgent acel punct de vedere" (Mihăilă 2017: 158-159).

Prin urmare ,,orice bun vorbitor va schimba viteza pronunției cuvintelor în concordanță cu importanța mesajului, în sensul că ceea ce este nesemnificativ sau comun este rostit repede, iar ceea ce este nou sau important este rostit rar și apăsat" (Mihăilă 2017: 159).

Vocea, intonația și ritmul rostirii în discursurile Majestății Sale Principesa Margareta

Analiza discursurilor din perspectiva paralimbajului implică mai întâi evidențierea aportului pe care emițătorul și receptorul mesajului îl au în procesul comunicării. Astfel, discursurile cu structură monologică, indiferent de tipologia lor și de situația extralingvistică pe care o evocă se vor remarca printr-o serie de particularități, cea mai evidentă fiind absența întreruperilor, întrucât receptorul mesajului nu îndeplinește un rol activ și nu contribuie la procesul comunicării prin emisia secvențelor fonice, care în cadrul discuției și al conversației se concretizează în replici. De asemenea, suprapunerilor și accesul la cuvânt sunt fenomene specifice discursurilor dialogice la care participă cel puțin doi vorbitori. În ceea ce privește debitul verbal se remarcă faptul că, Principesa Margareta în calitate de emițător în discursul

monologic optează în mod consecvent pentru rostiri lente, marcate convențional prin intermediul semnului „L”:

(1) **<*L*** începe un nou timp pentru casa regală> (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Tempoul lent din cadrul rostirii reprezintă o particularitate a discursurilor monologice în care Principesa Margareta este emițător, având ca efect rostirea clară și nuanțată a mesajului:

(2) **<*L*** pe lângă activitățile de consolidare ale activităților românești (privește scurt către auditoriu) + pe lângă proiectele caritabile > (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Segmentele fonice rostite în mod lent alternează cu cele al căror tempo este alert. Tempoul rapid are ca efect accelerarea transmiterii informației și se remarcă utilizarea acestuia spre finalul discursului scopul principal fiind cel de a finaliza intervenția. Totuși, rostirea rapidă este intercalată cu stabilirea contactului vizual și utilizarea pauzelor goale. Scopul principal al acestor procedee este cel de a facilita comprehensiunea mesajului:

(3) ***R*** țările lumii au nevoie să cunoască mai bine ceea ce românia a reușit (privește scurt către auditoriu) în o sută cincizeci de ani ca stat modern > (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Oscilațiile între tempoul lent și cel rapid marchează sunt condiționate atât de factorii interni, cât și de cei externi care condiționează procesul comunicativ. Cadrul instituțional în care este rostit discursul diplomatic implică încadrarea comunicării într-un timp alocat. De asemenea, segmentele de discursul pe care vorbitorul le consideră esențiale sunt rostite prin intermediul unui tempo lent pentru ca interlocutorul să deducă acest aspect, în timp ce tempoul rapid are ca scop semnalarea finalului comunicării.

Indiferent de tempoul utilizat și de debitul vorbirii din cadrul rostirii, discursurile diplomatice ale Principesei Margareta, ca orice alt tip de discurs implică existența unor componente rostite cu intensitate. Acestea au rolul de a accentua secvența fonică și sunt puse pe seama elementelor de natură cognitivă. Atunci când „vorbitorul emite un conținut important cu încărcătura afectivă pentru acesta, sunt semnalate accentuări ale cuvintelor importante” (Dascălu 1990: 166), așa cum se poate observa în exemplul următor:

(4) *în **inima*** părinților mei (privește scurt către auditoriu) ↓ + a egzistat întotdeauna un ***mâine*** (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Segmentele în care imaginea regelui Mihai este evocată sunt marcate prin intensificare în planul rostirii, fapt care indică implicarea afectivă a emițătorului și dorința acestuia de a sublinia contribuția monarhului la dezvoltarea statului român:

(5) bunătatea (privește scurt către auditoriu) și iertarea tatălui meu au învins **TOATE** relele secolului trecut (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Conexă intensității și alternării tempoului rapid cu cel lent este și intonația ascendentă sau interogativă în termenii propuși de către Laurența Dascălu Jinga, respectiv descendentă sau enunțiativă. Pe parcursul rostirii discursului diplomatic se poate observa că rostirea ascendentă („↑”) predomină și este evidentă la finalul unei secvențe fonice care urmează să fie separată prin pauză („+”), în termenii Laurenției Dascălu fiind desemnate prin dihotomia terminologică „intonație enunțiativă-intonație interogativă” (Dascălu 1990: 166):

(6) <F regele mihai a fost o parte in fibra statului român (privește către auditoriu) > ↑ + (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Intonația ascendentă este utilizată pentru a marca în planul afectiv certitudinea vorbitorului cu privire la faptele enunțate și, totodată, „are rolul de a-l convinge pe receptor de acest lucru” (Dascălu 1990: 166):

(7) va continua să facă tot ce este posibil alături de instituțiile fundamentale ale statului <L pentru progresul țării (privește scurt către auditoriu)↑ + în cadrul uniunii europene și nato ↑> + (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Intonația descendentă-enunțiativă („↓”) este simultană tempoului lent din cadrul rostirii fiind „plasată în poziții finale din cadrul discursului și are efect de suspensie și, de asemenea, marchează o nuanță de incertitudine cu privire la secvența rostită de către locutor” (Dascălu 1990: 166):

(8) țările lumii au nevoie să cunoască mai bine ceea ce românia a reușit în o sută cincizeci de ani ca stat modern + ce a realizat în secolul care-a trecut de la marea unire și ce a CONSTRUIT + după căderea comunismului (privește scurt către auditoriu) > ↓ (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

În cadrul exemplului următor, intonația descendentă este urmată de o pauză scurtă, ambele având rolul de a marca încheierea unei idei și de a introduce alta. Acest fapt este evidențiat și de structura lingvistică cu rolul de a marca raportul dintre cauză și efect plasată între cele două secvențe, *de aceea*. Finalul intervenției date este semnalat atât prin utilizarea tonului descendent, cât și prin intermediul pauzei mai lungi din cadrul rostirii („++”). De asemenea, locutorul asociază acestor fenomene stabilirea contactului vizual:

(9) am pierdut ↑ ca și-ntreaga națiune un părinte (privește către auditoriu) +↓ ***de aceea*** (privește scurt către auditoriu) în aceste clipe grele (privește către auditoriu) + sântem uniți în doliul nostru (privește către auditoriu)> ↓ ++ (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

În cadrul discursurilor diplomatice monarhice se remarcă utilizarea frecventă a pauzelor. Acestea sun plasate între secvențe fonice rostite cu ajutorul unui tempo lent și, de asemenea, sunt poziționate la finalul ideilor principale din cadrul discursului, rostite cu ajutorul tonului descendent. Din punctul de vedere al conținutului, pauzele sunt goale și reprezintă o strategie persuasivă. Ele nu marchează o ezitare de tip cognitiv, ci mai degrabă una de ordin afectiv:

(10) <F regele mihai a fost o parte in fibra statului român (privește către auditoriu) > ↑ + (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Senatul României în cadrul Ședinței solemne a Camerelor reunite ale Parlamentului pe data de 11.12.2017).

Caracterul oficial și ceremonios specific discursurilor comemorative le apropie de cele diplomatice al căror caracter instituțional le conferea o solemnitate specifică. Rostite într-un cadru instituțional, precum sunt Senatul și Parlamentul României, discursurile comemorative marchează rememorarea unui eveniment semnificativ pentru memoria colectivă, motiv pentru care elementele de paralimbaj identificate vor prezenta asemănări cu cele analizate în discursul diplomatic. Astfel, debutul discursului, stabilirea contactului cu interlocutorul și, implicit, ruperea tăcerii sunt marcate de structurile lingvistice apelative, rostite într-un mod lent („L”):

(11) <L domnule președinte al senatului ↑+ (privește spre acesta) doamnelor+ și domnilor senatori (privește spre aceștia și zâmbește) + coroana și senatul României>+ (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Parlamentul României cu ocazia comemorării a 150 de ani de la înființarea Senatului pe data de 17.06.2024).

În urma fiecărei adresări directe se stabilește contactul vizual cu persoana desemnată și, de asemenea, se realizează o scurtă pauză în planul rostirii prin intermediul căreia se marchează trecerea spre următoarea persoană desemnată. Tempoul lent („L”) este însoțit de tonalitatea

forte („F”) în anumite contexte, evidențiindu-se în acest mod solemnitatea și importanța momentului evocat:

(12) LF mulțumesc *(privește către ceilalți membri ai Senatului și își aranjează microfonul)* domnilor preşedinţi a Senatului ↑ şi Camerei Deputaţilor + domnule preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova *(privește în stânga)* + doamna prim-minstru al României + şi domnule viceprim-minustru al Republicii Moldova > + + Excelenţele Voastre ↑ + Preafericirea Voastră*(privește către acesta)* ++ domnilor şi domnilor senatori şi deptuaţi ↑> ++ (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Abandonarea cadenței lente în favoarea celei rapide se remarcă în contextele în care locutorul apelează la enumerații ale căror elemente constituente sunt delimitate prin intermediul pauzelor scurte:

(13) <R ***speranța+ demnitatea+ și continuitatea+ de ambele părți*** ale Prutului> (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Pronunția secvențelor fonice prin intermediul unui tempo rapid are ca efect înlăturarea unor sunete aflate în poziție inițială în urma pronunțării simultane a două cuvinte. În cadrul exemplului selectat, vocala „î” este sincopată și pronunțată simultan cu prepoziția antepusă *la:*

(14) ca și ***la_nceput*** (privește spre auditoriu scurt) alături de camera superioară a parlamentului cu dinamism și speranță în constituția (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Parlamentul României cu ocazia comemorării a 150 de ani de la înființarea Senatului pe data de 17.06.2024).

Același fenomen este prezent și în cadrul exemplului următor:

(15) așa cum ***ne_nvață*** istoria (privește spre auditoriu scurt) +domnia legii are nevoie să stea deasupra constructurilor (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Parlamentul României cu ocazia comemorării a 150 de ani de la înființarea Senatului pe data de 17.06.2024).

Elidarea vocalei *î* plasată în poziție inițială reprezintă un fenomen sporadic în cadrul discursurilor comemorative ale Principesei Margareta și are ca efect crearea unei pronunții rapide a celor doi termeni. Rostirea simultană a două cuvinte distincte pentru scontarea aceluiași efect de rapiditate în pronunție este evident și în exemplele:

(16) au rostit în mesajul tronului +o frază pe care doresc să ***vi_o*** reamintesc (Discurs rostit de către Principesa Margareta în Parlamentul României cu ocazia comemorării a 150 de ani de la înființarea Senatului pe data de 17.06.2024).

Se remarcă de asemenea, alternarea tempoului accentuat („F”) cu cel lent („L”) pe segmente fonice scurte și au rolul de a marca importanța ți însemnătatea ideilor emise. Astfel, tonalitatea forte este utilizată pentru a marca importanța instituției reprezentate, cât și respectul de care aceasta se bucură, în timp ce tonalitatea lentă este asociată cu implicarea afectivă a locutorului:

(17) < F afecţiunea + şi respectul +de care casa regală se bucură în ţara soră *(privește către interlocutori)*> <L este cel mai frumos dar: pe care îl putem primi acum + la ceas de sărbătoare împreună> (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Accentuarea termenilor reprezentativi pentru mesajul transmis și, de asemenea considerați importanți de către locutor sunt accentuați prin intermediul intensificării. În plus, acest fapt marchează implicarea afectivă a vorbitorului. Intensificarea se suprapune cu rostirea lentă a secvenței discursive:

(18) < L contribuția casei regală la integrarea europeană a Republicii Moldova*(privește către interlocutori)*> ***A ÎNCEPUT*** + acum o sută de ani (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Există contexte în care anumite sunete din cadrul cuvântului prezintă o intensitate mai ridicată spre deosebire de celelalte. Acest fenomen este generat de componenta afectivă a locutorului.

Efectul scontat este cel de evidențiere a importanței termenului rostit. Se remarcă, de asemenea, integrarea termenilor cu anumite sunete evidențiate în seriile enumerative:

(19) F de fiecare dată am promovat cul***TU***ra+ economia+ invest***IŢ***iile+ şi comerţul (Discursul Principesei Margareta cu ocazia împlinirii a 140 de ani de relații diplomatice între România și Spania, rostit pe data de 1.06.2021).

Tonalitatea interogativă dobândește rolul de marcă suprasegmentală prin intermediul căreia se marchează pauzele scurte din rostire, și, de asemenea, se intensifică conținutul emis. Acestea sunt intercalate între pauzele cu durată medie din cadrul discursului. În fapt, tonalitatea ascendentă („↑”) reprezintă o marcă paralingvistică prin intermediul căreia locutorul menține atenția sporită a alocutorului:

(20) Excelenţele Voastre ↑ + Preafericirea Voastră*(privește către acesta)* ++ domnilor şi domnilor senatori şi deptuaţi ↑> ++ <L să ne aducem aminte astăzi + de personalităţile din sfatul ţării ↑ şi de bravii noştri soldaţi (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Aspectele pozitive sunt pronunțate cu certitudine prin intermediul tonului ascendent, fapt justificat prin cumulul de elemente paralingvistice prezente: adoptarea tempoului rapid și forte, respectiv utilizarea pauzelor cu scopul de a stabili contacte vizuale scurte cu interlocutorul mesajului:

(21) FR ultimii ani ↑ *(privește către interlocutori)*> au dovedit +că familia regală participă ↑ profund + şi durabil>+ <L la integrarea ţării+ în familia europeană a naţiunilor *(privește către interlocutori)*> ++ ↑ (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit pe data de 27.03.2015).

Pe de altă parte, intonația enunțiativă („↓”) indică finalizarea unei idei și debutul alteia. Cele două momente sunt separate prin intermediul acestui tip de intonație, respectiv prin intermediul pauzelor cu durată scurtă („+”):

(22) în 140 de ani mUlte s-au întâmplat+ cu cele două naţiune europene şi latine ↓+ (Discursul Principesei Margareta cu ocazia împlinirii a 140 de ani de relații diplomatice între România și Spania, rostit pe data de 1.06.2021).

Asemenea intonației interogative și cea enunțiativă marchează separarea termenilor din cadrul unei enumerații:

(23) de fiecare dată am promovat ***culTUra+ economia+ investIŢiile+ şi comerţul ↓+ apărarea naţională+ di:plomaţia*** şi + am întâlnit comunitatea românească (Discursul Principesei Margareta cu ocazia împlinirii a 140 de ani de relații diplomatice între România și Spania, rostit pe data de 1.06.2021).

Spre deosebire de discursurile diplomatice în care lungirea sunetelor („:”) nu este semnalată, în discursurile comemorative se remarcă existența acestui fenomen, care prezintă un dublu rol. În primul rând, lungirea sunetelor situate în poziție mediană în cadrul cuvântului prezintă același efect pe care îl dobândește intensificarea sunetelor prin rostire mai intensă:

(24) am promovat culTUra+ economia+ investIŢiile+ şi comerţul ↓+ apărarea naţională+ ***di:plomaţia*** (Discursul Principesei Margareta cu ocazia împlinirii a 140 de ani de relații diplomatice între România și Spania, rostit pe data de 1.06.2021).

Plasate în poziție finală, sunetele lungite marchează suspensia și, de asemenea are rolul de a marca introducerea unui rezultat, a unei consecințe, care survine în contextul dar odată cu enunțarea unei argumentări marcată în planul discursiv prin intermediul secvenței lingvistice *pentru că:*

(25) străbunicu' meu ↑ și-a câștigat numele de întregitorul ***pentru că*** ↑+ alături de bravii săi soldați și de națiune ↑ a luptat pentru implinirea visului ***românilor***: marea unire (Discursul Principesei Margareta în Parlamentul României rostit cu ocazia celebrării centenarului Iași-capitala Regatului în 1916, pe data de 26.04.2017).

Așadar, ca marcă de individualizare a discursurilor rostite de către Principesa Margareta se remarcă pronunția lentă a discursului și utilizarea frecventă a pauzelor care au ca efect comprehensiunea eficientă a mesajului de către interlocutorul mesajului.

Concluzii

Analiza întreprinsă asupra discursurilor Majestății Sale Principesa Margareta din perspectiva metamesajului evidențiază faptul că, actul comunicării publice realizate de către Custodele Coroanei Regale române depășește cu mult dimensiunea strict verbală, integrând un repertoriu complex de strategii paralingvistice și pragmatice, care contribuie în mod esențial la construirea sensului și la configurarea imaginii instituționale a Coroanei. Tonalitatea, ritmul, intensitatea și distribuirea pauzelor nu funcționează doar ca elemente de însoțire a mesajului verbal, ci acționează ca veritabile instrumente de modelare a interpretării, de orientare a emoțiilor publicului și de consolidare a ethosului regal.

Într-un context în care monarhia nu deține un rol politic activ, aceste resurse devin cu atât mai importante, întrucât ele permit configurarea unei autorități morale nu prin impunere, ci prin discurs și prezență vocală.

În primul rând, modularea vocii se dovedește a fi o marcă definitorie a identității discursive a Principesei Margareta. Alternanța ritmurilor- de la rapiditatea segmentelor în care se urmărește transmiterea unor informații esențiale până la încetinirile deliberate asociate momentelor solemne- constituie o strategie prin care vorbitorul reglează intensitatea emoțională a enunțului. Pauzele atent calibrate contribuie, la rândul lor, la crearea unui efect de suspans sau de solemnitate, orientând atenția publicului asupra unor secvențe considerate memorabile sau încărcate simbolic. Efectul combinat al acestor procedee este acela de a transforma discursul într-un spațiu al afectivității, în care ascultătorul nu doar că receptează un mesaj, ci este invitat să co-construiască sensul acestuia.

În al doilea rând, analiza prozodiei și a accentului relevă tendința sistematică de a pune în prim-plan valori precum sunt continuitatea, stabilitatea, memoria istorică și responsabilitatea civică. Accentele ascendente sugerează deschiderea către dialog ți invită la participare socială, în timp ce accentele descendente sunt asociate segmentelor comemorative și elogioase.

Astfel, elementele de metamesaj demonstrează că dimensiunea paralingvistică este esențială pentru înțelegerea eficacității comunicării și contribuie activ la menținerea unui dialog tacit cu interlocutorul mesajului, fiind elemente constitutive ale discursului ca act simbolic și identitar.

BIBLIOGRAPHY:

46. Dascălu Jinga, Laurenția, *Melodia vorbirii în limba română,* Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.
47. Dascălu Jinga, Laurenția, Ștefănescu, Ariadna (2009): *Despre caracterul fragmentar al discursului oral* în *Limba română,* An. 58, Nr. 2, Editura Academiei Române, București. p.192-201.
48. Dascălu Jinga, Laurenția, *Scurtă privire asupra cercetărilor consacrate elementelor prozodice din limba română* în SCL, An XLI, Nr. 2, 1990, p. 163-176.
49. Guţu-Romalo, Valeria (2005): *Gramatica limbii române, Vol. II. Enunţul*, Ed. Academiei Române, Bucureşti.
50. Mihăilă, Florin-Marius (2017): *Comportamentul non-verbal, facilitor sau trădător al comunicării?,* Editura Sitech, Craiova.
51. Roceric, Alexandrescu, A., *Sugestii pentru cercetarea structurală a intonației* în *SCL,* An 17, Nr.3, 1966, p. 271-284.
52. Ruxăndoiu-Ionescu, Liliana (2023): *Dicționar de pragmatică și de analiză a discursului,* Editura Institutul European, Iași.
53. Sapir, Edward (1921): *Language: An introduction to the Study of speech,* New York, Harcourt, Brace and Company.
54. Septimiu, Chelcea (2008): *Comunicarea non-verbală: gesturile și postura*, Editura Comunicare.ro, București.
55. Ulvi, Anca, *Teste de percepție privitoare la relația dintre sincopă și debitul vorbirii în limba română* în SCL, An 31, Nr. 1, ianuarie-februarie, 1980, p. 35-45.

FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION IN PUPILS DIAGNOSED WITH ADHD

Ana-Maria Gherghina
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești

Abstract: *Individuals diagnosed with ADHD experience daily stigmatization due to persistent negative societal stereotypes, which often lead to social rejection, discrimination, and internalized shame. Such stigma may reduce learners' willingness to participate actively in foreign language classes. Moreover, language acquisition presents specific challenges for pupils with ADHD, as symptoms such as inattention, distractibility, and working memory deficits can interfere with following instructions, auditory processing and the acquisition of grammar and vocabulary. Despite these difficulties, research demonstrates that meaningful progress in second language acquisition is possible when pedagogical strategies are adapted to the learner's strengths. This paper explores the ways in which ADHD-diagnosed learners succeed in acquiring a second language, beginning with the conceptual framework of bilingualism and continuing with an examination of learning strategies tailored to neurodivergent profiles. The study further highlights the cognitive, emotional, and social benefits of foreign language learning, alongside the obstacles that neurodivergent students must overcome in their educational journey. The methodology relies on comprehensive research aimed at demonstrating that individuals with ADHD—despite substantial challenges—can achieve successful language learning outcomes through methods that differ from neurotypical approaches but align naturally with neurodivergent learning patterns. These strategies can serve as valuable reference points for teachers, parents, and tutors, supporting more effective communication, cooperation, and educational inclusion. Ultimately, this paper aims to foreground both the benefits and the barriers associated with second language learning in ADHD-diagnosed pupils, emphasizing the crucial role of tailored pedagogical methods in sustaining motivation, self-esteem, and academic success in the face of stigma and societal misconceptions.*

Keywords: *ADHD, bilingualism, language learning, masking, second language*

Introduction

Individuals diagnosed with ADHD experience daily stigmatization due to persistent negative societal stereotypes, which often lead to social rejection, discrimination, and internalized shame. Such stigma may reduce learners' willingness to participate actively in foreign language classes. Moreover, language acquisition presents specific challenges for pupils with ADHD, as symptoms such as inattention, distractibility, and working memory deficits can interfere with following instructions, auditory processing, and the acquisition of grammar and vocabulary.

Despite these difficulties, research demonstrates that meaningful progress in second language acquisition is possible when pedagogical strategies are adapted to the learner's strengths. This paper explores the ways in which ADHD-diagnosed learners succeed in acquiring a second language, beginning with the conceptual framework of bilingualism and continuing with an examination of learning strategies tailored to neurodivergent profiles. The study further highlights the cognitive, emotional, and social benefits of foreign language learning, alongside the obstacles that neurodivergent students must overcome in their educational journey.

In order to explain in detail, the concept of language learning by individuals with ADHD, we have first to explain of bilingualism.

Bilingualism is the ability to use two languages, which is studied at both the individual and community level. This has attracted significant interest from psychologists and linguits, as it raises questions about cognitive processes, language acquisition, and identity.

Bilingual individuals may experience a nuanced sense of self and cultural identification due to their engagement with multiple languages and cultures.

There are many types of bilingualism: simultaneous (learning two languages from birth), sequencial (learning a second one after the first one is established) and receptive (understanding one or more languages but producing one).

Definition of ADHD

ADHD or attention deficit hyperactive disorder is a disorder where the brain works differently to most people with symptoms such as difficulty concentrating or sitting still.
There are three types of ADHD: predominantly innatentive, predominantly hyperactive impulsive and comined.

Predominantly inattentive type, as its name suggests, is described by inattention without significant hyperactivity or impulsivity

Predominantly hyperactive-impulsive is characterized by symptoms such as fidgeting, sitting still or acting without thinking

The combined type is a mixture between the inattentive and the hyperactive type of ADHD.

This paper aims to foreground both the benefits and the barriers associated with second language learning in ADHD-diagnosed pupils, emphasizing the crucial role of tailored pedagogical methods in sustaining motivation, self-esteem, and academic success in the face of stigma and societal misconceptions.

Pupils with ADHD face significant challenges in second language learning due to difficulties with attention, working memory and executive function, which impact vocabulary acquisition, grammar and reading or listening comprehension.

How do these challenges manifest?

In what regards vocabulary acquisition, students frequently face moments where they can’t recall certains word from the secondary language during conversations or written assignments.

When spoken to directly, because of the auditory processing issues, they can mishear or mispronounce new words. They also may omit or even substitute letters, words or even entire lines when reading L2 texts leading to poor reading comprehension.

They may use a lower vocabulary range and simpler sentence structures, avoiding complex expressions due to difficulties with language application and working memory constraints.

Misinterpretation of social cues and non-verbal language can impact their use of vocabulary appropiately in social and communicative contexts.

Pupils who struggle with grammar often make numerous errors in their work, not necessarily due to a lack of knowledge but rather due to a failure to sustain attention and monitor their work during the processes.

They struggle also with the application of complex syntactic structures and grammatical rules, such as verb tenses or multi-clause sentences due to the demands of holding multiple rules in working memory while constructing a sentence which exceeds their capacity.

In both speaking and writing, students may omit or substitute letters, words, or parts of sentences because they lose their train of thought or rush through tasks including missing out on necessary grammatical components like subject-verb or articles.

Pupils may apply grammatical rules either correctly or incorrectly given the moment, as the difficulty with information retrieving from memory affects consistency.

Editing and proofreading processes pose difficulties because they require focused, sustained attention and error monitoring which are impaired in individuals with ADHD.

External factors

Pupils are easily distracted by external stimuli such as noises, movement etc. or internal thoughts, leading to frequent loss of focus during certain activities that are not stimulating enough. They often avoid or show reluctance towards tasks requiring sustained mental effort, such as memorizing long lists or engaging in extensive reading/listening exercises.

Language learning involves substantial use of emotional regulation and motivation but when we add ADHD into the ecuation it can lead to frustation, anxiety and low-self esteem, all of them resulting from having to deal with the challenges.

Language challenges

Parks noted that children with ADHD often have deficits in both receptive and expressive language domains. These problems are described as challenges in grasping what is spoken, following what is articulated and processing complex verbal instructions, difficulties putting sentences together, putting thoughts into words coherently and keeping the flow of conversation.

These deficits can be particulary exhausting in academic environments, as kids find it hard to understand lessons or learn the subtleties of a foreign language.

Executive function impairments can make planning and structuring a coherent learning schedule, organizing study materials, or track progress difficult resulting in disorganisation and feeling of being overwhelmed.

ADHD pupils can also present other learning disabilities such as dyslexia and dysgraphia.

The impact of L2 learning on ADHD symptoms is highly individualized but the second language learning does not inherently worsen the symptoms.

Stigma

Internalized stigma can impact their confidence and motivation. The anxiety of being perceived negatively makes students hesitant to participate in activities such as speaking in front of a class or engaging in conversations which prevents them from taking risks in order to achieve fluency. The constant negative feedback breaks their self-esteem and self-efficacy making them stop trying due to the inevitable failure.

Learning a second language can trigger significant anxiety due to constant evaluation, the students being already sensitive to judgement because of the sensitive rejection dysphoria, this leading to shutting down executive functions and working memory when they are needed the most.

Despite scientific evidence of the existence of ADHD, many individuals consider it to be a fabricated disorder or a fad and associate the difficulties with organization with laziness or lack of discipline.

Males are more often diagnosed than females, this leading to misconceptions such as “only boys are affected”.

This stigma ultimately leads to bullying too because kids who are learning and thinking differently are automatically a target of bullying. Bullying is not only physical but verbal too.

Kids can be bullied at school physically or verbally, or via text and on social media because of their symptoms such as not understanding social cues, oversharing, trouble managing their emotions which make them an easy target for bullying.

All of these can exacerbate the core symptoms and create severe emotional barriers that disrupt the cognitive and social processes essential for acquiring a new language.

Masking

The school environment may be challenging for any child, but for children with ADHD, these obstacles are nearly impossible to pass through.

Masking is defined as concealing the symptoms of ADHD to fit the societal expectations and avoid drawing negative attention to them. This phenomenon can drastically impact their academic performance, social interactions and overall well-being.

Masking can occur consciously or unconciously and serve as a coping mechanism, social adaptation or defense mechanism.

Masking usually requires additional effort for pupils with ADHD to appear attentive and engaged, suppress their impulses, and avoid situations where ADHD traits may be noticeable. This phenomenon can be really stressful leading to anxiety, stress and burnout due to the effort that is being put in the classroom to appear attentive and engaged, even if they struggle to maintain focus and attention.

Masking can also manifest through the suppression of their impulses in order to blend into societal expectations or even with their classmates and eventually avoid bullying.

Children may avoid participating in group activities, taking on leadership roles, or any other activity that would make their ADHD symptoms resurface.

Pupils masking their symptoms may appear to perform adequately in school but over time their academic performance may decline due to anxiety, stress, fatigue, and frustration due to perfectionism.

Without proper interventions and understanding from teachers and parents, their self-esteem and mental health may be negatively impacted because of their struggle to reach full potential.

Some proffesionals even argue that masking is unlikely, stating that ADHD symptoms are too obvious to be hidden.

Strenghts

The ADHD brain can foster creativity and the ability to make unique connections between languages.

When a method or topic is engaging enough individuals with ADHD can experience intense periods of hyperfocus leading to fast progress. Though, hyperfocus can have its downsides.

Hyperfocus represents a state of prolonged, intense concentration on a topic neurodivergents find interesting and engaging up to the exclusion of everything else around them. It is a manifestation of attention regulation problem which can be strength or an issue for them.

With improper management, hyperfocus can disrupt daily life. Individuals become invested in one task and absolutely neglect their other duties such as for instance, chores, homework, and schoolwork. Hyperfocus leads to “time blindness” which is a phenomenon where individuals with ADHD lose track of time and therefore miss deadlines or be late for an event.

When used properly, hyperfocus can become any individuals with ADHD best ally. We say that because some positive traits of hyperfocus are increased problem-solving skills,

enhanced motivation and satisfaction, rapid learning and skill acquisition in areas of interest, and "out of the box" thinking.

Many individuals with ADHD develop highly individualised strategies for learning that can be very effective when other methods falter. Because the world is specifically designed for neurotipical brains, neurodivergents develop significant adaptability and resilience. The trial-and-error method is very effective for them as they can find out through experience what learning strategy suits them best, straying away from the typical methods that are not only unmotivating but also ineffective for them.

When motivated, ADHD individuals bring high energy and enthusiasm to their learning, making lessons engaging, especially in interactive settings such as group classes or language exchanges.

Individuals with ADHD rely strongly on intuition and "gut feeling" which can aid them in picking up the nuances, flow, social pragmatics of a new language which can be potentially missed by those following a rigid rule-based approach such as language rhythms, sound patterns, or grammatical structures.

Accents

Individuals with ADHD can pick up the accents of a second language. Many of them develop a strong ability to mimic accents and sounds unconsciously because of the heightened sensitivity to sounds which leads to a more accute awareness of subtle environmental stimuli such as vocal tones, pitch variations and speech rhythms. Pupils can experience hyperfocus if language learning is an area of genuine interest leading to intensive engagement with authentic language materials (media, music, conversations).

Learning strategies on their own

These individuals often develop highly personalized strategies that overcome the limitations of traditional methods and capitalize on their interest for novelty, interest-driven focus and multisensory input.

One of them is focusing on learning materials related to personal interests that can help maintain motivation and attention. For example, using media such as TV shows, music, and social media in the target language.

Using checklist or other visual methods to track progress and providing small rewards upon completing tasks can offer a sense of accomplishment or motivation.

Classroom learning strategies

Behavioral classroom management

It is an approach that encourages a student's positive behaviors in the classroom, through a reward system or a daily report card, and discourages their negative behavior.

Organizational training

It teaches time management, planning skills, and ways to keep school materials organized in order to optimize student learning and reduce distractions.

Total physical response

This method involves the physical response of the child to commands in a new language ("stand up", "touch the green light") combining movement with listening comprehension.

Games and role-playing

This method is based on the incorporation of playful activities such as charades, board games or anything else to practice vocabulary and dialogue in a calm environment.

Songs and rhymes

The use of music, rhymes, and educational songs promotes the acquisition of new words and grammatical structures.

Visualization techniques

This method encourages the child to create vivid mental images or use drawings to associate new words to visual representations

Multi-sensory input

Implies the use of hearing, sight, and touch. It is recommended to use flash cards with pictures, say the word out loud, listen to the audio and even point to the real life object.

Conclusion

In conclusion, this paper seeks to highlight both the advantages and challenges linked to second language acquisition in students diagnosed with ADHD, stressing the importance of customized teaching strategies in maintaining motivation, self-worth, and academic achievement amid stigma and societal misunderstandings.

BIBLIOGRAPHY:

1. https://www.adhdcentre.co.uk/can-a-child-mask-adhd-at-school/
2. https://www.hardwickpsychologicalservices.com.au/masking/#:~:text=Masking%20is%20when%20someone%20hides%20or%20suppresses,receives%20negative%20feedback%20for%20their%20authentic%20presentation.
3. https://www.understood.org/en/articles/adhd-bullying-why-it-happens
4. 10 Proven Strategies for Teaching Students with ADHD in 2025
5. https://www.cdc.gov/adhd/treatment/classroom.html
6. https://www.chconline.org/resourcelibrary/coping-with-the-stigma-of-adhd/
7. https://abcmentalhealthsupport.com/articles/f/autistic-and-adhd-masking-in-school-it%E2%80%99s-not-a-%E2%80%98choice%E2%80%99?blogcategory=ADHD
8. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2215039024000298
9. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2215039024000286
10. https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2395082
11. https://www.nhs.uk/conditions/adhd-adults/
12. https://www.ebsco.com/research-starters/language-and-linguistics/bilingualism

GENDER, POPULISM, AND METAPHOR: REFRAMING POLITICAL IDENTITY IN ROMANIA'S EXTENDED 2024–2025 PRESIDENTIAL CAMPAIGN

Cristina Kallai
PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia

Abstract: *This article investigates the conceptual metaphors employed in the political discourse of two main candidates: Elena Lasconi and Nicușor Dan in the context of Romania's 2024-2025 presidential campaign, with a particular focus on televised debates. The annulment of the first election round and the extension of the presidential campaign into 2025 marked an unprecedented public reaction both nationally and internationally. The event reshaped the candidates' rhetorical strategies and led to a political crisis which put further pressure on the remaining candidates running in the presidential race. Based on Conceptual Metaphor Theory, the study examines metaphors of crisis, such as POLITICS IS WAR, ECONOMIC PAIN IS PHYSICAL PAIN, or metaphors of contamination, which were used by candidates to frame the uncertain political trajectory and the political instability produced by the annulled elections. Special attention is given to gendered metaphorical patterns, focusing on how Lasconi employed metaphors of health, contamination, and conflict to position herself as an agent of moral purification, in contrast with the technocratic and mechanistic metaphors employed by her male counterpart, Nicușor Dan, who framed political crisis as systemic failure requiring procedural solutions. The study also looks at how the metaphors chosen by candidates shape the way they present themselves as leaders during political crises. The findings help us better understand how these conceptual metaphors shape public perception in times of electoral crisis.*

Keywords: *Romanian presidential campaign; conceptual metaphor analysis; populism; gender and language; political debates.*

1. Introduction

This article focuses on the influence which conceptual metaphors have in Romanian presidential discourse. The study examines the Romanian presidential debate organised by Digi24 on April 28, 2025, with a focus on the political discourse delivered by Nicușor Dan and Elena Lasconi. The hypothesis is that there are certain aspects which influence the choice of conceptual metaphors occurring in political discourse, such as the type of discourse, the personality of the politician, and the politician's gender. Thus, the research aims to analyse the main conceptual metaphors occurring in the political discourse of the two selected politicians through the MIPVU procedure (Steen, et al., 2010) and Conceptual Metaphor Theory (Lakoff and Johnson, 1980). In this regard, two objectives have been set: to identify and classify metaphorical patterns employed by the two candidates and to examine how conceptual metaphors contribute to ethos construction.

In the context of the annulled first round and the extension of the Romanian presidential campaign into 2025, political communication in Romania exposed a crisis narrative in which metaphors play an essential role in framing political instability (Charteris-Black, 2011; Musolff, 2016; Wodak, 2015). This study therefore aims to examine how gendered styles of leadership and populist language shape metaphor use in the political discourse of Nicușor Dan and Elena Lasconi, particularly in their contrasting approaches to crisis communication. By combining Conceptual Metaphor Theory with the MIPVU procedure, the study aims to contribute to existing research on Romanian political rhetoric by offering a comparative analysis of metaphor

choices among a male and a female presidential candidate during an electoral crisis.

2. Literature review

2.1. Populist Discourse, Crisis Communication, and Metaphorical Framing in the 2025 Romanian Elections

This study focuses specifically on presidential campaign debates, which represent a different and particular genre within political discourse (Charteris-Black, 2011; Chilton, 2004). Presidential debates are institutionally framed as confrontational events. Jaworski and Coupland (1999: 3) envisage discourse as language reflecting social order and which shapes individuals' interaction with society. Such a definition reflects the principles of presidential discourse during presidential elections as it is hierarchical by nature, a discourse in which institutional face work involves negotiation and power management, and which is articulated and publicly displayed. Thus, it is shaped by relations of power and invested with ideologies (Fairclough, 1992). Populist discourse frequently relies on metaphorical framings which expose narratives focused on crisis, political decay and the need for institutional renewal. As Vasilescu (2024: 34-35) argues, populism positions politicians close to the people, emphasizing moral values and attempting to offer radical solutions to public anxieties. It also functions as an anti-establishment, anti-status-quo discourse that advocates radical change and mobilizes negative emotions such as discontent, anger, disappointment, and anxiety.

Wodak (2015: 2-3) similarly argues that populist rhetoric intensifies during times of crisis, when metaphors of violence, contamination, and moral purification create clear boundaries between moral in-groups and corrupt elites. Within the Romanian presidential campaign of 2024-2025, candidates to presidency often resort to such metaphorical patterns in order to highlight public distrust and the need for institutional reformation.

In this political context, Nicușor Dan and Elena Lasconi present contrasting metaphorical strategies and different approaches to crisis communication. Nicușor Dan's discourse exposes numerous instances of technocratic metaphors as political crisis is often framed in terms of a malfunctioning system or broken mechanisms. The image of institutional breakdown renders Romania as a corrupt system which operates like a flawed machine due to technological manipulation. This framing of technical corruption positions Dan as a problem-solver politician and the only agent capable of change, who responds to institutional crisis by diagnosing technical issues rather than generating moral outrage. In contrast, Elena Lasconi adopts a metaphorical language focused on contamination imagery and need for moral purification. Although Lasconi does not evoke overt medical terminology, it does however suggest that the female politician diagnoses corruption in terms of institutional inefficiency which needs immediate restoration and reconstruction.

In this context, in which metaphorical framings function as highly interactive political performances, the presidential debate becomes an essential tool for observing how candidates negotiate legitimacy and political leadership. Understanding these metaphorical patterns helps clarify how political actors construct their political authority and position themselves as credible leaders.

2.2. Political Ethos, Identity Construction, and Persuasion

Presidential debates represent a distinct genre within political communication as they involve institutional framing, adversarial interaction, and displays of power which candidates to the presidency often resort to in an attempt to build a political identity. As Goffman (1959) argues, political actors construct identity through self-presentation and strive to display a public performance in highly scrutinized settings. The candidates to the presidency struggle to build a political identity within debates and this identity takes the form of projecting competence, credibility, and moral authority, dimensions that Charteris-Black (2011) conceptualizes as

political ethos. These rhetorical dimensions are reinforced by linguistic and metaphorical strategies employed by candidates to presidency in an attempt to negotiate authority and ideological position. Van Leeuwen (2008) analyses how political actors position themselves within institutional settings, although the present study does not employ Critical Discourse Analysis.

Conceptual Metaphor Theory (Lakoff & Johnson, 1980) provides an essential framework in terms of explaining how conceptual metaphor's structure human reasoning, which can be applied in connection with presidential discourse. Conceptual metaphors function as cognitive tools that enable speakers to map abstract political issues, such as corruption, democracy, or national security onto experiential domains. In political discourse, metaphors contribute to framing effects which shape public perception and emotional response (Charteris-Black, 2011; Musolff, 2016). Debates are highly competitive and involve significant public visibility, thus metaphor becomes an essential tool for constructing ideological narratives. This study applies the MIPVU procedure (Steen et al., 2010) in order to permit the systematic identification of metaphors and to compare their distribution and rhetorical functions across the two selected candidates: Nicușor Dan and Elena Lasconi.

Metaphors play an essential role in shaping gendered expectations of political leadership. The research aims to show that female candidates often employ metaphors of morality and conflict in order to negotiate authority in masculinized political settings (Lazar 2005; Campus, 2013). In contrast, male candidates tend to rely on metaphors of systems and mechanism in order to highlight a technocratic ethos (Koller, 2004). These gendered patterns influence how male and female candidates frame crises, responsibility and political identity in the context of presidential debates. Within this theoretical context, the Romanian presidential debate provides numerous examples of conceptual metaphors used as tools of political positioning. Metaphors in presidential discourse enable candidates to negotiate their political identity and to structure political reality.

3. Methodology

The research has made use of several methods of linguistic analysis: conceptual analysis and corpus analysis. The methodological foundation is provided by Conceptual Metaphor Theory developed by Lakoff and Johnson (1980). Within this framework, the Metaphor Identification Procedure (MIP) developed by Pragglejaz Group (2007) was employed so as to identify metaphorical expressions in the corpus. In addition, the research introduced the MIPVU protocol (Steen et al., 2010) to ensure consistency and replicability for identification and categorization of metaphors. The use of MIP and MIPVU enable a systematic comparison between the metaphorical patterns of the male and female candidates selected for the research.

For each lexical unit in the political candidates' speeches the procedure involved several steps. First, the overall meaning of the text was established by reading the entire discourse segment occurring in context. Then, each lexical unit was established individually to determine its meaning within the specific context of use. The next step involved identifying the concrete or bodily-based meaning of each word by consulting a monolingual dictionary and considering its physical sense. The contextual meaning was then compared with its basic meaning to identify any contrast. When the contextual meaning could be understood through comparison with the basic meaning and this comparison created a distinct sense that differed from its literal usage, the lexical unit was marked as metaphorically used. This process was applied systematically across all discourse samples extracted from the Romanian political candidates.

The next step involved introducing the name of the country in the excel file, the candidate's name and gender, the metaphor phrase and the discourse it belonged to. In this case, this section was marked with presidential discourse. The procedure continues with entering the specific act performed by each candidate and the full context in which it appeared. This systematic approach

is relevant as it ensures consistency and provides replicable results across the entire corpus, making it possible to compare metaphor use across both candidates and discourse types. The analysis does not aim to provide an exhaustive count of every metaphorical expression, but rather to identify and compare the dominant conceptual metaphor phrases that emerge in the data.

For the gendered component, the study follows Lazar (2005) and Koller (2004), whose work shows how gender and persuasion are constructed through discourse and metaphor. The corpus for the present research comprises one speech (26.846 words) delivered by Elena Lasconi and Nicușor Dan, Romanian candidates to presidency, on 28th of April, 2025 within the Romanian presidential campaign. The televised debate was hosted by Digi24 and the moderators were Liliana Ruse and Cosmin Prelipceanu. The debate was chosen because it was a live televised national event, with timed segments, where each candidate was given a limited time to answer the moderators' questions.

The debate is essential for the corpus because it follows the structure of a typical Romanian presidential debate, where candidates have to present their policies and answer questions which are moderated by journalists and subjected to a clear time limit. The candidates usually receive between one or two minutes to answer the questions, combining spontaneous and prepared discourse. Moreover, the debate provides comparable linguistic and interactional conditions for both male and female candidates. The participant candidates were Elena Lasconi, Nicușor Dan and Crin Antonescu, thus the debate format enabled a gender-based analysis. The study focuses on the first two candidates only.

The corpus consists of a political discourse derived from publicly available video recordings. The recording has been systematically downloaded and subsequently transcribed using an AI transcription tool. The transcript has been manually corrected and verified to ensure accuracy, especially in the case of the overlapping speeches, when candidates interrupt each other, or when the audience interacts to the candidates' statements acting intrusively or producing loud reactions. Each candidate's contribution has been compiled into separate text files to create sub-corpora. The procedure has been established to ensure that frequency lists reflect individual discursive practices rather than a compiled campaign discourse.

4. Data analysis

This paper aims at placing the metaphorical choices of Elena Lasconi and Nicușor Dan within the Romanian political context and to interpret the results through the lens of cognitive linguistics, gendered communication, and political rhetoric. The analysis will contribute to a deeper understanding of how Romanian presidential candidates build persuasive narratives and frame political reality through metaphor.

A comparative analysis of metaphorical patterns used by the two Romanian presidential candidates Elena Lasconi and Nicușor Dan indicates that both politicians employed metaphors not as rhetorical ornaments, but as conceptual structures which systematically influence how political actors and audiences understand abstract phenomena such as political corruption, democracy, or national identity (Lakoff & Johnson, 1980; Charteris-Black, 2011). Although both candidates employ experiential structures identified by Lakoff and Johnson (1980), their metaphorical choices indicate divergent rhetorical strategies and different emotional positioning, especially on aspects such as governance, corruption, democracy, and national identity. The paper provides a comparative analysis of metaphorical patterns used by the two candidates and extracted from the coded Excel datasets. The excel files were used to examine how each candidate constructs political meaning and projection of ethos.

The analysis focuses on the distribution of metaphor types (ontological, structural, spatial, health, technological, economic, and natural disaster metaphors) and on the rhetorical function

they serve. The findings indicate significant differences in metaphorical density, emotional framing, and the conceptual domains identified for each candidate.

The quantitative overview of metaphor types reveals a marked contrast between the two candidates. In her speech, Lasconi makes extensive use of structural and ontological metaphors, with a focus on health and technological metaphors, along with war metaphors, with some metaphors reaching more than twenty occurrences. In contrast, Nicușor Dan relies on a smaller set of conceptual domains, such as technology, institutional failure, and violence, which indicate a lower emotional intensity. In Lasconi's discourse, the predominant metaphors are STATE AS A BODY, CORRUPTION AS DISEASE, and DEMOCRACY AS A LIVING ORGANISM, which fall in the category of structural metaphors, thus framing Romania and its public institutions in terms of buildings, foundations, or construction frameworks which require repair, construction, or physical reinforcement. These metaphors are meant to expose her political views that the previous public establishments or past administrations have produced economic crisis and political instability which require new political foundations meant to replace the old ones. Ontological metaphors, including STATE AS A BODY, CORRUPTION AS DISEASE, and DEMOCRACY AS A LIVING ORGANISM reinforce this framing by making multiple references to corruption, public inefficiency, or democratic erosion which she refers to in terms of moral contamination, common diseases and social parasites which have to be removed for the state to recover.

Apart from building metaphors, the female politician also makes use of health metaphors which reinforce the concept of political renewal as they are often linked to moral and political decay. This concept is reinforced through the repeated use of terms such as repair, construction, or healing. Health metaphors position the state as ill, infected or weakened as a result of political mismanagement or corruption. e.g. "Cheltuielile cele mai mari și *gaura neagră* este în economia de stat. Acolo trebuie lucrat".

"The biggest expenses and *the black hole* are in the state economy." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine).

The expressions "the black hole" and "the biggest expenses" evoke the idea of a destructive internal force which consumes the national economic resources in the same way as a malignant or cancerous growth weakens a human body from within.

The idea of political decay is also visible in metaphors which frame the governance as a compromised political structure which needs urgent corrective measures: „Acolo trebuie lucrat."

"That *part of the system needs fixing*." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine). Moreover, the politician attempts to legitimize the political apparatus as being damaged and in urgent need of technical-medical intervention, where the damaged components of the body politic must be repaired, restored, or healed. e.g. „Eu nu vreau nici o combinație în jurul meu, nici un dubios în jurul meu."

"People who try *to hurt me* politically." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine). Such metaphors contribute to a broader narrative of political decay and institutional illness, legitimizing Lasconi as the only political agent capable of initiating a process of political recovery. In this sense, health-related and building metaphors frame corruption and political renewal as pathological conditions which need immediate medical care. Moreover, the metaphor constructs political misalliances as pathogens that must be kept away to prevent institutional infection. The idea illustrates Charteris-Black's (2011) framing of health metaphors as tools for moral evaluation and political purification.

Lasconi repeatedly conceptualizes governance as a strategic battle which requires vigilance and careful planning, similar to military planning. For this reason, the main metaphor in this regard is GOVERNANCE IS A WAR STRATEGY: e.g. "Cum puteți garanta că *veți lupta* pentru statul de drept în România?"

"How can you guarantee that you *will fight for* the rule of law in Romania?" (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine)
"…sunt absolut convinsă că *a vrut să mă scoată din joc*…"
"…I am absolutely convinced that he wanted *to take me out of the game*…" (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine)
"…a intrat doar ca *să mă scoată pe mine din joc*".
"…he entered the race only *to take me out of the game*." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine)
"…felul în care a procedat de anul trecut, cu tot bățul prin gard."
"…the way he acted since last year, constantly provoking and stirring things up." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine)
„Pentru că *dacă nu cad niște capete, USR-ul se duce în cap*".
"Because if no one is held accountable, *USR will collapse*." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine)
"*S-au călcat pe picioare* în horă".
"*They stepped on each other's* feet in the hora." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine). The metaphors indicate that Lasconi casts corruption as a disease which needs purging and that those who have been corrupted by the system are enemies who need to be removed. This framing appears when she refers to corrupt networks which have engulfed the political institutions, setting herself apart from those who are part of the system as the only agent capable of change who does not abandon her political principles even during times of crisis and political upheaval. e.g. "Da, plec din USR, dar mi-aș dori totuși, ca în urmă, pentru că eu sunt în echipă în momentele grele, *eu nu părăsesc barca în momentele grele*, cineva să reformeze acest partid." "Yes, I am leaving USR, but I would still wish that, after I'm gone, because I am part of the team in difficult moments, I *don't abandon the ship* in difficult moments. Someone will reform this party." (Elena Lasconi, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine).

In contrast to Lasconi's focus on emotionally charged metaphors, such as health and conflict-oriented metaphorical framings, Nicușor Dan employs language which is technocratic, which reveals a conceptualization of politics grounded in institutional mechanics, procedural malfunction, and systemic corruption. For this reason, the main metaphors are POLITICS IS A MACHINE, THE POLITICAL SYSTEM IS A MECHANISM, or DEMOCRACY IS AN ENGINE which can be easily noticed in the repeated use of terms such as *the distortion of the elections, technical issues* or *the TIK TOK algorithm* which frame political irregularities as mechanical failures requiring technical expertise and institutional control. This perspective is in stark contrast with Lasconi's moral condemnation and call for institutional purge. e.g. "Autoritățile române *ar fi trebuit să facă un lucru foarte, foarte simplu*. Să fie în legătură directă cu Meta, să fie în legătură directă cu TikTok și *tipul acesta de chestiuni să lămurească pe loc*. "The Romanian authorities *should have done one very, very simple thing*: to be in direct contact with Meta, to be in direct contact with TikTok, and to clarify *this kind of issues* on the spot." (Nicușor Dan, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine).

Beyond mechanistic metaphors, Nicușor Dan also relies on several additional mappings which illustrate his technocratic rhetorical style. One of the most recurrent conceptual metaphors which reinforce this view is THE STATE IS A PERSON, which appears in expressions such as *the weakness of the Romanian state* or *the state did not prevent it*, which frame institutional failure as a form of structural inefficiency rather than moral corruption which is typical of Lasconi's discourse. e.g. "Anularea alegerilor a dovedit încă o dată *slăbiciunea statului român*. Erau niște instituții care *trebuiau să prevină* ce s–a întâmplat. N-au prevenit." "The annulment of the elections has once again demonstrated the weakness of the Romanian state. There were institutions that *should have prevented* what happened. They did not prevent

it." (Nicușor Dan, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine). This metaphor illustrates a distinct rhetorical framing in which institutional failure is not portrayed as a symptom of illness, as it occurs in Lasconi's discourse. Instead, in Dan's discourse, weakness emerges as a result of structural inefficiency rather than moral or pathological decay.

A second relevant framing is SECURITY IS A STRUCTURE, which is used in connection with foreign policy and the war in Ukraine. When Dan refers to the fact that "Russia violated international order" or insists that European states must not "reward the aggressor", he employs conventional war metaphors which frame international diplomacy in terms of aggression, violence and defense. e.g. "Da, în primul rând e importantă *ordinea internațională pe care Rusia a violat-o* acum 10 ani, 11 ani când a preluat Crimeea și acum 3 ani când a început războiul cu Ucraina. *Și este foarte, foarte important ca Comunitatea Europeană, statele europene să nu premieze agresorul*."

"Yes, first of all, what matters is *the international order that Russia violated* 10 or 11 years ago when it seized Crimea, and again 3 years ago when it started the war with Ukraine. *And it is extremely important that the European Community, the European states, do not reward the aggressor*." (Nicușor Dan, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine). This essential conceptual metaphor illustrates the fact that Nicușor Dan employs war metaphors strictly geopolitically, with reference to Russia perceived as an external threat, unlike Elena Lasconi who makes repeated use of conflict metaphors in connection with internal political actors whom he finds responsible for the destabilized political and diplomatic alliances. This reinforces a war rhetoric where Dan focuses on external threats and indirectly proposes a politics of isolationism towards Russia.

A third recurrent metaphor is ECONOMIC PAIN IS PHYSICAL PAIN visible in expressions such as *inflation can be seen in the bills people pay* or in t*he prices they pay when they go to the market*. This metaphor maps the abstract concept of economic indicators onto human experience, thus grounding political argumentation in people's economic hardships. Unlike Lasconi, who maps economic crisis in terms of illness and physical contamination, Dan does not position the national economy as a medical symptom or the result of a diseased organism. Instead, the politician frames the economic frailty in terms of a malfunctioned system producing financial burdens for citizens.

"Apoi, vreau să spun un lucru important, că deficit, lucrurile astea, inflație, sunt abstracte, dar ele se văd în facturile pe care oamenii le plătesc și prețul pe care oamenii îl plătesc în momentul în care se duc la piață și fac cheltuieli de bază."
"Then I want to point out something important: deficit, these things, inflation, they are abstract, but you can see them in the bills people pay and in the prices they pay when they go to the market and cover their basic expenses." (Nicușor Dan, 28 Aprilie, 2025, Digi TV, translation mine).

Finally, Nicușor Dan employs metaphors of toxicity and contamination in connection with Romania's political alliances, particularly with Russia. Unlike Lasconi, who uses contamination metaphors to justify the need for political purging in connection with political opponents whom she finds unfit, Dan's use of toxicity serves a different function. It signals political incompatibility or strategic mistakes rather than moral decay. These domains, such as mechanistic, geopolitical, economic, and toxic, expose a political rhetoric oriented toward procedural clarity and social reformation, where political crisis stems from technical dysfunction rather than a moral crisis which emerges in Lasconi's discourse. Thus, Dan's political authority derives from technical precision rather than emotional ethos as it emerges in Lasconi's rhetoric.

A comparative analysis of these metaphors indicates an ethos of technocratic competence in the case of Nicușor Dan, in contrast to Lasconi's ethos of moral purification and conflict-driven social renewal. This contrast reflects broader mappings identified in political

metaphor theory, particularly in Charteris-Black (2011) who tackles metaphors of illness and health and Lazar's (2005) analysis of how female politicians often employ such metaphors to claim ethical authority in masculine political contexts. On the other hand, Dan's use of mechanical and institutional metaphors aligns with low-intensity frames described by Lakoff and Johnson (1980) and Chilton's (2004) analysis of the impact of spatial and institutional metaphors in political discourse.

Table 1: Metaphor comparison: Lasconi vs. Dan

Category	**Elena Lasconi**	**Nicușor Dan**
Dominant Conceptual Metaphors	STATE AS BODY, CORRUPTION AS DISEASE, DEMOCRACY AS LIVING ORGANISM	POLITICS IS MACHINE, SYSTEM IS MECHANISM, DEMOCRACY IS ENGINE
Metaphor type	Health & contamination	Mechanical & technical
Crisis framing	Moral decay needing purification	System failure needing repair
Conflict focus	Internal political enemies	External geopolitical threats (Russia, international order)
Economic frame	"Black hole" consuming resources	Bills and prices burden citizens
Leadership role	Moral purifier and institutional healer	Technical expert and mechanic
Emotional tone	High intensity, moral outrage	Low intensity, procedural clarity
Authority construction	Moral and ethical	Technical competence
Gender-related pattern	Morality-based metaphors	System-based metaphor

Source: Analysis of April 28, 2025 Presidential Debate (Digi24)

5. Conclusion

The analysis reveals that conceptual metaphors play a significant role in shaping the candidates' rhetorical practices, especially during times of political crisis. The findings also reveal that the two candidates have opposing perspectives concerning metaphoric uses: Elena Lasconi focuses on metaphors of health, contamination, and conflict, which positions her as an agent of moral purification and institutional renewal.

Nicușor Dan, by contrast, employs mechanistic, technocratic, and procedural metaphors which frame political crisis as system failure rather than moral decay. Such metaphorical patterns indicate a leadership style grounded in technical expertise and institutional renewal. These contrasting metaphorical patterns not only align with gendered expectations in political communication, but also reflect the candidates' attempts to handle public distrust in the context of electoral crisis. Overall, the study indicates that metaphors are not merely stylistic devices, but cognitive tools employed by candidates to construct a political identity and to shape public perceptions during times of political uncertainty.

Although the study offers significant insights into metaphorical language during times of electoral crisis, the corpus is restricted to a single televised debate which significantly limits the generalizability of the results across the entire campaign. Political speeches including online communication or interviews would provide a more comprehensive account of each candidate's rhetorical practices. Moreover, all speeches were extracted from a rather limited time span, more specifically during a political crisis which emerged after the annulment of the 2024 presidential elections, thus the language patterns might reflect this unusual situation rather than the normal political communication. Studying different election stages would reflect a clearer picture.

Future research could further analyse debates from different national contexts, thus extending focus on how gendered rhetoric develops across different stages of presidential campaigns, such as pre-campaign speeches or nomination or acceptance speeches. Further work

might also explore multimodal aspects of presidential speeches, including tone, gesture, or non-verbal communication, so as to offer a more comprehensive picture of gendered political discourse.

BIBLIOGRAPHY:

1. Campus, D. (2013). *Women Political Leaders and the Media*. Palgrave Macmillan.
2. Charteris-Black, J. (2011). *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor* (2nd ed.). Palgrave Macmillan.
3. Chilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. Routledge.
4. Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
5. Goffman, E. (1959). *The Presentation of Self in Everyday Life*. Doubleday.
6. Jaworski, A., & Coupland, N. (1999). *The Discourse Reader*. Routledge.
7. Koller, V. (2003). Metaphor Clusters: Metaphor in Politics revisited. *Metaphor and Symbol*, 18(1), 1-28. https://doi.org/10.1207/S15327868MS1801_1
8. Koller, V. (2004). *Metaphor and Gender in Business Media Discourse. A Critical Cognitive Study*. Palgrave Macmillan.
9. Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.
10. Lazar, M.M. (2005). Feminist Critical Discourse Analysis: Articulating a Feminist Discourse Praxis. In M.M. Lazar (Ed.), *Feminist Critical Discourse Analysis: Gender, Power and Ideology in Discourse*. (pp. 1-28). Palgrave Macmillan.
11. Musolff, A. (2016). *Political Metaphor Analysis: Discourse and Scenarios.* Bloomsbury Academic.
12. Pragglejaz Group. (2007). MIP: A Method for Identifying Metaphorically Used Words in Discourse. *Metaphor and Symbol*, 22(1), 1-39 https://doi.org/10.1080/10926480709336752
13. Steen, G., Dorst, A., Herrmann, J.B., Kaal, A., Krennmayr, T., and Pasma, T. (2010). *A Method for Linguistic Metaphor Identification: From MIP to MIPVU*. John Benjamins.
14. van Leeuwen, T. (2008). *Discourse and practice: New tools for critical discourse analysis*. Oxford University Press.
15. Vasilescu, A. (2024). Populism(s). The Romanian Case (2016). In A. Vasilescu, M.V. Constantinescu, A. Ștefănescu & Ș. Hartular. (Eds.) *Romanian Political Discourse* (pp. 31-65). Cambridge Scholars Publishing.
16. Wodak, R. (2015). *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean.* Sage.
17. Digi24. (2025, April 28). *Dezbatere electorală* (Television broadcast). Digi24.

COMMERCIAL NAMES OF LUXURY GOODS

Maria-Magdalena Diaconu (Marian)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *Commercial onomastics analyzes brand names as linguistic and economic units combining phonetic, morphological, and marketing principles. The study demonstrates that the verbal identity of luxury goods becomes a legally protected and economically valued symbolic asset. Historical analysis traces the concept of luxury from a religious symbol in antiquity to cultural capital during the Renaissance and an expression of craftsmanship in the modern era. The 20th century introduced the tension between exclusivity and accessibility through concepts such as haute couture and affordable luxury. The etymology of the term luxury reveals a semantic duality between the idea of light and the notion of excess, with lexical-French influences defining the contemporary meaning. In the context of luxury branding, phonetic conciseness and the universality of the name are essential parameters that optimize international pronunciation and semiotic coherence. Brand semiotics investigates how names activate cultural archetypes and collective memory, thus contributing to the building of symbolic capital. Rebranding and rigorous visual control constitute vital strategies for maintaining relevance and authenticating heritage. Contemporary luxury is defined by the transition from the status of a material good to that of a personalized, sustainable, and emotional experience. Established brands demonstrate that the selection of a universally phonetic name, correlated with the symbolism of exclusivity and strict access policies, amplifies prestige, iconic force, and the capacity to communicate status.*

Keywords*: commercial goods, luxury goods, symbols, globalization, semiotics*

Introducere

Onomastica este o ramură a lingvisticii care se ocupă cu studiul științific al numelor proprii. Analizează originea (etimologia), structura, evoluția și utilizarea acestora în diferite limbi și culturi. Disciplinele sale principale sunt antroponimia (studiul numelor de persoane) și toponimia (studiul numelor de locuri). Ca disciplină auxiliară a istoriei și a sociologiei, onomastica utilizează studiul numelor proprii pentru a reconstitui evenimente istorice, pentru a urmări mișcările de populație și a înțelege structura socială a unei comunități. Numele sunt văzute ca indicatori culturali și sociali, reflectând tradiții, credințe și evoluții istorice.

Onomastica studiază modul în care numele proprii funcționează ca *designatori rigizi*[1]. Aceștia sunt termeni care se referă la același obiect în toate contextele și în toate lumile posibile. Numele proprii nu au, în general, un sens descriptiv, ci funcționează ca simple etichete, al căror rol este să identifice un anumit individ, loc sau obiect.

Onomastica comercială reprezintă o disciplină aplicată pluridisciplinară, axată pe studiul aprofundat și generarea denumirilor asociate mărcilor (brandurilor), entităților corporative și produselor. Această ramură integrează metodologii și principii derivate din domenii precum lingvistica (incluzând fonetica, morfologia și etimologia), semiotica și marketingul strategic. Obiectivul său fundamental este de a elabora constructe nominale care depășesc simpla funcție de identificare referențială, contribuind în mod esențial la edificarea și consolidarea valorii simbolice și economice a respectivei mărci în contextul pieței.

În această lucrare ne propunem să oferim o analiză detaliată a numelor de bunuri de lux, de la originile lor până la manifestările contemporane. Obiectivul central este de a explora conceptul de lux prin lentile multiple: economică, sociologică și de marketing. Un accent

[1] În accepțiunea lui Kripke, un termen este un designator rigid dacă se referă la același obiect în toate lumile posibile în care acel obiect există. Cu alte cuvinte, denotă același lucru în orice context contrafactual.

special este pus pe contribuțiile lingvisticii la înțelegerea acestui domeniu, analizând etimologia și evoluția semantică a termenului *lux* în limba română, precum și rolul crucial al onomasticii comerciale în crearea și percepția numelor de marcă de lux. Prin această abordare multidisciplinară, cercetarea urmărește să dezvăluie complexitatea și dinamismul fenomenului luxului, oferind o perspectivă academică riguroasă și obiectivă.

Corpusul analizat este alcătuit din nume de mărci exclusive selectate din industria bunurilor de lux.

Metodologia de cercetare este susținută de o abordare interdisciplinară și transdisciplinară, propagată de lingvistică, pragmatică, onomastică și marketing.

Analiza propriu-zisă

Dicţionarul explicativ al limbii române defineşte *marca* astfel:„Semn distinct aplicat pe un obiect, pe un produs sau pe un animal etc. pentru a-l deosebi de altele, pentru a-l recunoaşte etc. ...Tip, model, inscripţie (care indică sursa) de fabricaţie ⋯ (Înv.) Stemă, blazon, emblemă”[2] O marcă reprezintă un semn distinctiv ,un nume, un simbol grafic sau o combinație a acestora, folosit pentru a individualiza un produs, un serviciu, o organizație sau o persoană. În mediul comercial, marca poate include denumirea produsului sau a companiei, sloganul, logo-ul (sigla) sau designul ambalajului. Această diferențiere este vitală, iar în limba engleză, termenul *mark* (sau *trademark* pentru comerț și *servicemark* pentru servicii) este utilizat pentru a descrie această funcție.

Conform lui A. Bogdan, *marca* („trademark”) este „un mecanism legal creat pentru a proteja brandul și pentru a asigura dreptul de proprietate asupra acestor componente esențiale”[3]. Funcția economică a unei mărci depinde de notorietatea sa, care atinge apogeul atunci când numele mărcii devine un termen generic. Puterea și valoarea unei mărci pe piață sunt determinate de două categorii de factori: caracteristicile intrinseci ale produsului și percepția consumatorilor, inclusiv nivelul de cunoaștere, acceptabilitate, preferință și fidelitate.

În marketing, *marca* este percepută ca un instrument strategic care contribuie la construirea identității produsului și la consolidarea relației cu consumatorul. Printre cele mai influente definiții se numără cea formulată de Philip Kotler, care consideră marca drept „un nume, termen, semn, simbol sau desen, ori o combinație a acestora, destinat să identifice bunurile sau serviciile unui vânzător și să le diferențieze de cele ale concurenței”[4]. Această definiție evidențiază rolul fundamental al mărcii în procesul de diferențiere pe piață.

David Aaker extinde această perspectivă, definind *marca* drept „un activ intangibil care contribuie la capitalul de brand, influențând percepția, loialitatea și valoarea economică a companiei”[5]. În viziunea sa, marca nu este doar un semn de identificare, ci un element care generează valoare prin asocierile mentale și emoționale pe care le creează în mintea consumatorului.

Jean-Noël Kapferer propune o abordare semiotică și relațională, considerând *marca* drept „un contract între companie și consumator, care exprimă promisiunea unei experiențe constante și diferențiate”[6]. Această promisiune se manifestă prin elemente vizuale, verbale și simbolice, care construiesc o identitate coerentă și recognoscibilă.

Kevin Lane Keller, unul dintre cei mai influenți teoreticieni ai brandingului, definește *marca* ca „un set de asocieri mentale stocate în memoria consumatorului, care influențează

[2]Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2016, p. 681.
[3] Aneta Bogdan, *Branding pe frontul de Est. Despre reputație, împotriva curentului* (ediția a II-a), Editura Brandient, București,2011, p.105.
[4] Philip Kotler, *Principiile marketingului*, Editura Teora, București, 2005, p. 512.
[5] David A. Aaker, *Managing Brand Equity*, Free Press, New York, 1991, p. 15.
[6] Jean-Noël Kapferer, *The New Strategic Brand Management*, Kogan Page, London, 2012, p. 11.

comportamentul de cumpărare”[7]. În viziunea sa, succesul unei mărci depinde de capacitatea acesteia de a genera conținut simbolic relevant și de a construi o relație afectivă cu publicul țintă.

În domeniul comercial, *marca* este definită ca un semn distinctiv protejat legal, care servește la identificarea și diferențierea produselor sau serviciilor.

Funcțiile comerciale ale mărcii sunt esențiale pentru protejarea intereselor economice ale titularului. În primul rând, marca oferă protecție legală, conferind dreptul exclusiv de utilizare și posibilitatea de a acționa împotriva contrafacerii sau concurenței neloiale. În al doilea rând, marca funcționează ca un instrument economic, putând fi licențiată, cesionată sau evaluată financiar. Ea reprezintă un activ valoros în patrimoniul companiei, contribuind la creșterea valorii de piață. De asemenea, marca oferă o garanție de calitate, consolidând încrederea consumatorilor în produs și în originea sa. În fine, marca contribuie la consolidarea poziției pe piață, oferind un avantaj competitiv durabil. Pe măsură ce o marcă se consolidează, ea poate transcende funcționalul și utilul, devenind un simbol al statutului și al rafinamentului. În acest context, apare noțiunea de *lux* — un concept care depășește necesitatea și se ancorează în dorință, exclusivitate și experiență. Astfel, unele mărci nu mai sunt doar recunoscute, ci aspirate, definind prin ele însele universul luxului.

În *civilizațiile antice*, precum cea egipteană, luxul era indisolubil legat de divinitate și putere, funcționând ca un simbol al statutului și al valorii spirituale. Rutele comerciale, în special *Drumul Mătăsii*, au extins aria de influență a acestor bunuri, facilitând nu doar schimbul de mărfuri, ci și difuzia ideilor și a esteticii, un proces care a catalizat evoluția culturală.

În *Renaștere*, luxul a căpătat o nouă dimensiune, devenind o formă de capital cultural. Prin mecenat, familiile bogate precum *Medici* au utilizat opulența pentru a demonstra sofisticarea și influența, transformând bunurile rare și operele de artă în simboluri ale puterii și ale rafinamentului. Această perioadă a marcat o tranziție de la simpla posesie a bogăției la cultivarea și expunerea gustului.

Era modernă a adus o redefinire fundamentală a luxului. Revoluția Industrială, prin inovațiile tehnologice, a făcut bunurile de lux mai accesibile, provocând o tensiune dinamică între exclusivitate și disponibilitate. Ca răspuns, a apărut conceptul de *haute couture*[8], care a consolidat ideea de unicitate și măiestrie artizanală. Secolul al XX-lea, sub influența unor designeri emblematici precum *Coco Chanel*, *Christian Dior* și *Yves Saint Laurent*, a redefinit estetica luxului către un stil modern și minimalist și a dat naștere conceptului de *affordable luxury*[9], care a contribuit la democratizarea parțială a consumului de produse de lux.

În prezent, luxul transcende bunurile materiale, evoluând spre o abordare experiențială. Consumatorii moderni valorizează din ce în ce mai mult personalizarea, sustenabilitatea și experiențele unice, indicând o schimbare fundamentală a percepției: luxul contemporan este definit nu doar de posesie, ci de experiențe intangibile și de conexiunea emoțională.
Istoria cuvântului *lux* reflectă o dualitate fundamentală, care a influențat atât percepția, cât și comunicarea conceptului de-a lungul istoriei.

În latina clasică, *lux* avea o dublă semnificație. O ramură semantică provenea din rădăcina indo-europeană *leuk-* („a străluci”), care desemna „lumina fizică” și prin extensie,

[7] Kevin Lane Keller, *Strategic Brand Management : Building, Measuring and Managing Brand Equity*, 3rd edition, New Jersey, Upper Saddle River, 2008, p. 77.
[8] *Haute couture* este un termen legal și protejat, care se referă la crearea de articole de îmbrăcăminte exclusiviste, personalizate, realizate manual, de la început până la sfârșit, pentru un anumit client. Chambre Syndicale de la Haute Couture, *Statuts et régulations de la Haute Couture*, Paris, Franța: Fédération de la Haute Couture et de la Mode.
[9] *Lux accesibil (affordable luxury*) este o categorie de produse și servicii care se poziționează strategic între bunurile de consum de masă și articolele de lux tradițional, high-end. Acesta oferă clienților o promisiune de calitate superioară, de design sofisticat și de exclusivitate, dar la un preț mai accesibil disponibil pe site-ul https://www.monacolaclasse.com/en/post/the-evolution-of-luxury-how-the-concept-of-luxury-has-changed-over-time

„iluminarea spirituală, cunoașterea și adevărul”. Această conotație pozitivă a fost preluată și în textele religioase (ex. *lux aeterna*).

A doua ramură semantică, derivată din *luxus* (*luxuria*), se referea la „exces, risipă și deviație de la normă”. Această conotație negativă asocia luxul cu decadența socială și vanitatea. Astfel, din punct de vedere etimologic, luxul a fost perceput de la bun început ca o tensiune între bine și rău, între lumină și întuneric.

În limba română, cuvântul *lux* a apărut târziu, inițial prin influență slavonă și maghiară, cu sensul de „lumină”. Semnificația modernă de „fast” și „somptuozitate” a fost introdusă ulterior, în secolele al XVII-lea-al XVIII-lea, sub influența directă a limbii și culturii franceze (*luxe*), coincizând cu pătrunderea în spațiul românesc a modei și a stilului de viață aristocratic occidental.

DEX consemnează:

„*Lux*, s.n. nivel de viață excesiv de costisitor. Fast, eleganță, somptuozitate, splendoare. Locuțiune adjectivală: *De lux* = extrem de confortabil; de calitate superioară, de prim rang; care are articole de rafinament. *A face lux* = a duce o existență fastuoasă. Figurat: abundență, bogăție”[10]

În paralel, DOOM include și sensul de unitate de măsură în fizică:

„Lux^2, s.m. (fizică). Unitate de măsură a iluminării, echivalentă unei iluminări de un lumen pe un metru pătrat. pl. *lucși;* simb. lx[11]”.

Analiza multidisciplinară a bunurilor de lux arată că acestea sunt denumite printr-un concept dinamic a cărui semnificație a evoluat considerabil de-a lungul istoriei. De la simbol al puterii divine și al excesului, în Antichitate, la simbol al capitalului cultural în Renaștere și, în cele din urmă, la o experiență personalizată în epoca modernă, luxul a reflectat și a modelat continuu societatea. Lingvistica joacă un rol esențial în acest peisaj. Limbajul nu doar descrie luxul, ci îl și modelează, comunică și influențează percepția, transformând cuvintele în vectori puternici de valoare și aspirație.

Vom prezenta mai jos o analiză detaliată a câtorva mărci de lux, examinând sistematic lingvistica și pragmatica numelui. Fiecare marcă servește drept un studiu de caz distinct, ilustrând strategiile onomastice și de marketing în sectorul luxului.

Rolex

Marca *Rolex* ocupă un loc cu totul special în imaginarul colectiv contemporan, fiind recunoscută la scară globală ca reper suprem în industria ceasurilor de lux. Numele său a depășit demult statutul de simplă denumire comercială, devenind un adevărat simbol al succesului, al prestigiului și al rafinamentului[12].

Din perspectivă lingvistică, alegerea numelui *Rolex* reflectă un efort strategic de a crea un cuvânt ce poate fi pronunțat cu ușurință în orice limbă, preponderent datorită structurii sale fonetice simple și uniforme[13]. Hans Wilsdorf, fondatorul brandului, și-a dorit un nume scurt, ușor de memorat, sonor și simetric vizual, care să se potrivească pe cadranul ceasurilor, dar și pe buzele clienților de pe toate continentele[14].

Această universalitate lingvistică a contribuit masiv la succesul brandului: *Rolex* este la fel de ușor de pronunțat în română, engleză, germană, franceză sau chineză, eliminând barierele fonetice care pot împiedica adoptarea globală a unui nume de marcă. Caracteristicile acustice (două silabe, consoanele clare R și X) îi conferă un impact puternic și ușor de reținut.

[10] DEX, p. 669.
[11] https://doom.lingv.ro/cautare/q/lux?
[12] https://venere.it/ro/semnificatia-si-istoria-numelui-rolex/#google_vignette
[13] https://www.bobswatches.com/rolex-blog/resources/rolex-logo-history.html
[14] https://www.getbezel.com/post/patek-philippe-vs-rolex-watches-compared

În mass-media, publicitate, cultura pop și în vorbirea cotidiană, numele *Rolex* este asociat aproape invariabil cu termeni precum „lux", „statut", „performanță", „reputație", „precizie". Nu întâmplător a devenit un etalon lexical pentru definirea bunului-gust și a reușitei: expresii precum „este un Rolex în domeniul său" sau „a ajuns la nivelul unui Rolex" trimit direct la performanță și elitism.

În spațiul românesc, folosirea denumirii în contexte non-orologere subliniază forța și extensia semantică a brandului: „Rolexul mașinilor" sau „Rolexul vinurilor" sunt metafore ce transferă implicit valori de fiabilitate, excelență și statut[15]. Limbajul publicitar și discursul de brand mențin consecvent asocierea Rolex cu excelența și aspirația la statut, indiferent de contextul național. Datorită naturii sale fonetice și pragmaticii asociate, numele *Rolex* este recunoscut instantaneu în orice mediu lingvistic.

Originea denumirii *Rolex* este învăluită în mister, cu mai multe versiuni, însă toate converg spre ideea de alegere strategică și voit neutră din punct de vedere etimologic[16]. Cea mai cunoscută versiune susține că numele este rezultatul unei contracții sau fuziuni de termeni legați de orologerie și excelență: *horlogerie exquise* (limba franceză, „ceasornicărie excepțională") sau *horological excellence* (limba engleză, „excelență orologeră")[17].În același timp, există o poveste relatată chiar de fondatorul Hans Wilsdorf, potrivit căreia numele i-a fost „șoptit" într-o dimineață în timpul unei călătorii cu tramvaiul, după ce încercase fără succes sute de alte combinații de litere[18].

Logo-ul, alcătuit din cuvântul *Rolex* sub o coroană aurie cu cinci vârfuri, accentuează vizual semantica regală și liderul absolut în domeniu. În mentalul colectiv global, numele este de neegalat în privința notorietății și indiferent de cultura de referință, induce instantaneu ideea de realizare personală sau profesională[19].

Coroana Rolex, introdusă în anii 1930, accentuează ideea de autoritate, excelență și exclusivitate: „A Crown for Every Achievement[20]"(t.n. O coroană pentru fiecare realizare) devine un slogan și o referință recurentă în campaniile de brand. Simetria literelor din cuvântul Rolex și consistența cu care apare în aceeași tipografie (Garamond modificat) întăresc individualitatea vizuală și forța iconică a numelui[21]. Brandul nu a permis niciodată utilizări derivaționale, nicio linie de produse secundare nu poartă altă denumire majoră.

În discursul publicitar al mărcii Rolex, numele nu funcționează doar ca desemnare a produsului, ci capătă statut performativ – devine un act de comunicare în sine, care promite, convinge și poziționează[22]. Unul dintre primele mari salturi de imagine a avut loc în 1927, când înotătoarea Mercedes Gleitze a traversat Canalul Mânecii purtând un Rolex Oyster. Povestea acestui eveniment a fost transformată rapid într-un act publicitar fondator, amplificat ulterior de asocierile cu exploratori (Sir Edmund Hillary la Everest) sau personalități culturale și politice[23].

Strategia de marketing Rolex, bazată pe exclusivitate, inovație și branding iconic, reușește să păstreze și să amplifice capitalul simbolic al numelui chiar și în contextul schimbărilor generaționale și al provocărilor pieței globale de lux. Expansiunea în digital, colaborările cu arta, sportul și cinematografia, politica de producție limitată și controlul strict al rețelei de distribuție susțin o imagine care rămâne reper absolut, greu de replicat de orice alt competitor.

[15] https://www.logome.ai/blogs/rolex-logo-meaning-and-analysis
[16] https://adevarul.ro/stil-de-viata/branduri-celebre-rolex-intre-mit-si-precizie-1262710.html#google_vignette
[17] https://www.projectpractical.com/rolex-marketing-strategy/
[18]https://fashion.luxury/jewelry-and-watches/the-story-behind-the-name-rolex/
[19] https://www.bobswatches.com/rolex-blog/resources/rolex-logo-history.html
[20] https://www.rolex.com/rolex-family
[21] https://www.logome.ai/blogs/rolex-logo-meaning-and-analysis
[22] https://predis.ai/ro/resurse/exemple-de-copywriting-creative-a-reclamelor/
[23] https://pizzerianicoli.ro/rolex-in-filme-cele-mai-iconice-aparitii-pe-marele-ecran/

Louis Vuitton

Louis Vuitton Malletier a fost fondat în 1854 de Louis Vuitton, întruchipând din start filozofia artizanatului și inovației. Numele *Louis* este derivat din numele germanic *Hludwig* [ˈluːtvɪç] sau *Chlodovech*[ˈkloːdoˌvɪk]. În germană, numele *Hludwig* este o formă arhaică a numelui *Ludwig,* care provine din germana veche. Compus din elementele *hlud*, care înseamnă **„**faimă**”** sau **„**renume**”** și *wig*, care înseamnă „luptă” sau „războinic”. *Vuitton* este un nume de familie de origine franceză, mai puțin transparent, dar specific regiunii din care provenea fondatorul (Franche-Comté, Jura). Numele de familie franceze, care se termină în *-ton* sau *-on* derivă adesea din: nume de locuri (toponime), nume profesionale vechi, variante diminutivale ale altor nume. Prin intermediul moștenirii familiale și al extinderii dincolo de bagaj (modă, parfumuri, ceasuri, accesorii), numele a dobândit valoare de „metonimie culturală”, desemnând ideea de „lux à la française”[24], de excelență a meșteșugului și rafinament rigid dar inovator.

Numele complet, utilizat ca brand, transmite simultan o moștenire istorică și o individualitate distinctă. *Louis Vuitton* nu e doar semnătura fondatorului, ci și garantul unui cod de valori: autenticitate, meșteșug autohton, eleganță atemporală și poziționare în rândul elitelor culturale și economice ale Franței și ale lumii. Transformarea numelui propriu în marcă a permis o îmbinare între personal, istoric și universal, generând nu doar recunoaștere globală, dar și asimilarea brandului ca „arhetip al luxului”[25].

Reclamele și materialele promoționale recurg constant la termeni ce sugerează rafinament și apartenența la un univers rezervat privilegiaților: *handmade leather goods* (bunuri din piele lucrate manual), *exquisite craftsmanship* (măiestrie/meșteșug rafinat), *premium quality* (calitate premium), bespoke services (servicii personalizate), *one-of-a-kind experiences* (experiențe unice). Se utilizează substantive și adjective cu încărcătură ideologică pozitivă și aspirațională – *rare* („rar”), *timeless* („atemporal”), *iconic* („simbolic”), *luxury* („lux”), *collector's item* („obiecte de colecție”), *emotional connection* („conexiune emoțională”), *extraordinary experience* („experiență extraodinară”)[26]. Aceste cuvinte nu doar descriu produsul, ci și îi insuflă un caracter aproape mitic, poziționându-l în afara sferei utilității cotidiene—un element central în semiotica și retorica brandurilor de lux.

Cartier

Numele mărcii *Cartier* provine din numele de familie al fondatorului, Louis-François Cartier, fondată în Paris în 1847. Din punct de vedere etimologic, rădăcinile franceze sugerează legături cu locuri urbane (fr. *quartier* „cartier”, „zonă”) sau cu ocupații locale.

Cartier este un eponim. Brandul poartă numele fondatorului/familiei, transformând onomasticul personal într-un nume comercial de prestigiu. Ca eponim, acesta servește drept garanție a autenticității și a continuității. Păstrarea numelui familiei sugerează tradiție, moștenire și responsabilitate față de calitate. Deși numele de familie în sine este neutru, forța onomastică a mărcii este construită în jurul supranumelui și a simbolurilor create ulterior. Inițialele, simbolurile (pantera, anumite pietre sau siluete de ceas) și colecțiile cu nume proprii transformă elemente onomastice în simboluri de colecție și unicitate.

Strategiile de marketing ale mărcii se axează pe branding iconic și storytelling[27], punând accentul pe moștenirea istorică și legăturile regale. Deși menține o strategie de preț premium și oferă experiențe exclusiviste, *Cartier* a îmbrățișat și inovația digitală, gestionând cu succes o prezență online care asigură accesibilitate controlată fără a dilua percepția de exclusivitate.

---

[24] https://www.brandvm.com/post/louis-vuitton-marketing-strategy

[25] https://luxury.ro/05/louis-vuitton-dezvaluie-un-nou-serviciu-de-personalizare/

[26] https://eu.louisvuitton.com/eng-e1/faq/services/how-to-personalise-my-item

[27] Storytelling-ul se bazează pe titlul onorific de „Bijutierul regilor și regele bijutierilor” (acordat de Regele Edward al VII-lea), reamintind clienților de legătura istorică a mărcii cu regalitatea și aristocrația. Brandul investește în crearea de piese care au o poveste proprie. De exemplu, colecția *Love* comunică o narațiune despre angajament profund și iubire eternă, în timp ce colecția *Panthère* simbolizează puterea, curajul și autenticitatea feminină.

Hermès

Marca *Hermès*, fondată în 1837 de Thierry Hermès, se poziționează ca un etalon al luxului, a cărui identitate este construită pe o bază onomastică favorabilă și o strategie de marketing axată pe *măiestrie* și *raritate*.

Din perspectivă etimologică, numele provine direct din numele de familie al fondatorului, Thierry Hermès. Totuși, forța mărcii rezidă în rezonanța sa onomastică, deoarece numele *Hermès* coincide cu cel al zeului grec al mesagerilor, comerțului și călătoriilor. Această suprapunere simbolică este crucială, deoarece originile companiei (1837) se află în producția de harnașamente și șei pentru trăsuri, conectând astfel marca, la nivel arhetipal, cu ideea de excelență în călătorie și transport. Simbolismul vizual este întărit de logo-ul care prezintă o trăsură cu un cal, reafirmând moștenirea ecvestră a brandului.

Strategiile de marketing ale mărcii *Hermès* se înscriu în paradigma *ultra-luxury branding*[28], punând accentul pe exclusivitate și măiestrie. Brandul adoptă o strategie de marketing inversă, bazată pe principiul că produsul este mai presus decât publicitatea. *Hermès* menține o producție artizanală strictă (*handmade*), unde calitatea este un criteriu care nu se negociază. De exemplu, meșterii trebuie să aibă o pregătire de doi ani înainte de a lucra cu pielea.

Ferrari

Marca este numită după fondatorul său iconic, Enzo Ferrari. Numele de familie *Ferrari* este italian, provenind din cuvântul *ferraro*, care înseamnă „fierar" sau „lucrător în fier". Este în mod remarcabil, al treilea cel mai comun nume de familie din Italia[29]. Strategia primară de denumire este centrată pe fondator și reprezintă un nume de familie ocupațional.

În ciuda originii sale comune, ocupaționale, numele *Ferrari* a fost cultivat cu meticulozitate pentru a deveni „sinonim cu performanța revoluționară și eleganța de neegalat[30]". Acest lucru ilustrează puternic modul în care imaginea cultivată a mărcii, înrădăcinată în moștenirea sa bogată (o familie de metalurgi cu o pasiune pentru curse), a transcens semnificația literală a numelui pentru a simboliza „ excelența, luxul și precizia la nivel mondial. Logo-ul iconic simbolizând calul cabrat și fundalul galben canar (reprezentând Modena, locul de naștere al lui Enzo) întăresc în continuare moștenirea sa italiană distinctă și legendarul său trecut în curse.

Gucci

Marca este numită după fondatorul său, Guccio Gucci, care a înființat casa de modă în 1921. Numele de familie italian *Gucci* este un derivat al numelor care se terminau cu sufixul diminutiv *-uccio*, care înseamnă „micuț" sau „tânăr". Denumirea este **c**entrată pe fondator reprezântând numele de familie ocupațional cu rădăcină diminutivă. În ciuda semnificației sale etimologice de diminutiv, Gucci a devenit rapid sinonim cu eleganța și sofisticarea prin producția sa de articole din piele excepționale și prin „rădăcinile sale adânci în măiestria

[28] Termenul ultra-luxury branding (sau brandingul ultra-luxului) se referă la strategia de marketing și de poziționare a mărcilor care operează la cel mai înalt nivel al pieței de lux, adresându-se unei clientele extrem de restrânse și înstărite (segmentul High-Net-Worth și Ultra-High-Net-Worth Individuals), disponibil pe site-ul https://en.wikipedia.org/wiki/High-net-worth_individual

[29] Globalizarea este un fenomen care a făcut ca numele de familie să se răspândească mult mai departe de țara de origine, astfel că putem găsi nume de familie asiatice în Europa sau americane în Oceania. Același lucru se întâmplă și în cazul lui Ferrari, care, după cum se poate observa, este un nume de familie reprezentat cu mândrie aproape peste tot în lume. În mod similar, există țări în care numărul de persoane cu numele de familie Ferrari este cu siguranță mai mare decât în restul țărilor, dar Italia este pe primul loc în top țări cu cele mai multe nume de familie Ferrari. Disponibil la https://numedefamilie.eu/nume-de-familie-ferrari

[30] Stuart Codling , *The Story of Ferrari: A Tribute to Automotive Excellence*, Londra, Flame Tree Publishing, 2019.

florentină[31]". Logo-ul iconic cu două *G*-uri interconectate și extinderea semnificativă a mărcii de către fiii lui Guccio i-au consolidat poziția de „marcă de lux de top". Acest caz demonstrează puternic capacitatea mărcii de a imprima un nume aparent obișnuit sau chiar contradictoriu cu asociații profunde de lux, prin calitate constantă, design inovator și cultivare strategică a mărcii.

Lamborghini

Marca este numită după fondatorul său, Ferruccio Lamborghini, care a trecut de la construirea de tractoare agricole și afaceri maritime la înființarea companiei de automobile în 1963. Numele de familie *Lamborghini* este o variație a lui *Lambo,* referindu-se la un descendent al lui *Lambert*, însemnând „proprietate faimoasă". Interesant este că prenumele lui Ferruccio se conectează, de asemenea, la *ferro*, cuvântul italian pentru „fier", sau la cuvântul latinesc pentru „oțel/sabie". Identitatea de lux a mărcii este excepțional de întărită de logo-ul său cu „taurul furios", inspirat direct de fascinația profundă a lui Ferruccio Lamborghini pentru taurii de luptă spanioli. Această legătură tematică se extinde puternic la denumirea multor modele *Lamborghini* (de exemplu, *Miura, Diablo, Murcielago, Aventador*), care sunt numite după tauri de luptă celebri, rase de tauri sau regiuni de lupte cu tauri. Această strategie de denumire tematică consistentă și agresivă, atât la nivel de marcă, cât și de produse, creează o imagine puternică, dinamică și aspirațională, care se aliniază perfect cu statutul său de lux de înaltă performanță.

Concluzii

Analiza detaliată a denumirilor de lux confirmă că onomastica comercială nu reprezintă un simplu act de etichetare, ci o practică strategică de evoluție lingvistică și semiotică. Prin exploatarea conștientă a foneticii universale, a eponimiei și a arhetipurilor culturale, denumirile de brand se configurează ca vectori puternici de valoare și aspirație.

Succesul pe termen lung este asigurat de alinierea strictă a identității verbale (numele) cu politicile de exclusivitate (raritatea, controlul distribuției) și cu gestionarea elementelor vizuale (logo-uri și simbolism regal). Această sinergie între semne verbale și non-verbale amplifică prestigiul, forța iconică și capacitatea intrinsecă a mărcii de a transmite statutul social și performanța.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bogdan, Aneta, *Branding pe frontul de Est*. Despre reputație, împotriva curentului (ediția a II-a), Editura Brandient, București,2011.
2. Codling, Stuart, *The Story of Ferrari: A Tribute to Automotive Excellence*, Londra, Flame Tree Publishing, 2019.
3. Kotler,Philip, *Principiile marketingului*, Ed. Teora, București, 2005.
4. Aaker, David A., *Managing Brand Equity*, Free Press, New York, 1991.
5. DEX = Academia Română, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2016.
6. Kapferer, Jean-Noël, *The New Strategic Brand Management*, Kogan Page, London, 2012.
7. Keller, Kevin Lane, *Strategic Brand Management : Building, Measuring and Managing Brand Equity*, 3rd edition, New Jersey, Upper Saddle River, 2008.
8. Kripke, Saul, *Numire și necesitate* traducere de Mircea Dumitru, București, Editura All Educațional, 2001.

[31] Chiar și astăzi, moștenirea florentină și măiestria artizanală sunt piloni centrali în comunicarea brandului, conferindu-i o aură de autenticitate și de tradiție, care justifică statutul său de lux.

9. https://doom.lingv.ro/cautare/q/lux? (Accesat în septembrie 2025).
10. https://venere.it/ro/semnificatia-si-istoria-numelui-rolex/#google_vignette(Accesat în septembrie 2025).
11. https://www.bobswatches.com/rolex-blog/resources/rolex-logo-history.html(Accesat în octombrie 2025).
12. https://www.getbezel.com/post/patek-philippe-vs-rolex-watches-compared(Accesat în noiembrie 2025).
13. https://www.logome.ai/blogs/rolex-logo-meaning-and-analysis (Accesat în noiembrie 2025).
14. https://adevarul.ro/stil-de-viata/branduri-celebre-rolex-intre-mit-si-precizie-1262710.html#google_vignette(Accesat în octombrie 2025).
15. https://www.projectpractical.com/rolex-marketing-strategy/(Accesat în septembrie 2025)
16. https://fashion.luxury/jewelry-and-watches/the-story-behind-the-name-rolex/ (Accesat în octombrie 2025).
17. https://www.bobswatches.com/rolex-blog/resources/rolex-logo-history.html(Accesat în noiembrie 2025).
18. https://www.rolex.com/rolex-family (Accesat în noiembrie 2025).
19. https://www.logome.ai/blogs/rolex-logo-meaning-and-analysis(Accesat în octombrie 2025).
20. https://predis.ro/resurse/exemple-de-copywriting-creative-a-reclamelor/ (Accesat în noiembrie 2025).
21. https://pizzerianicoli.ro/rolex-in-filme-cele-mai-iconice-aparitii-pe-marele-ecran/(Accesat în octombrie 2025).
22. https://eu.louisvuitton.com/eng-e1/faq/services/how-to-personalise-my-item(Accesat în noiembrie 2025).
23. https://luxury.ro/05/louis-vuitton-dezvaluie-un-nou-serviciu-de-personalizare/(Accesat în septembrie 2025)
24. https://www.brandvm.com/post/louis-vuitton-marketing-strategy(Accesat în octombrie 2025).

THE ETYMOLOGY OF THE CONCEPT OF AUGMENTATION

Elena-Daniela Strigoiu (Marinescu)
Phd Student, University of Craiova

Abstract: *In this article we aim to observe how the concept of augmentation is defined, how this concept is viewed in different lexicographical sources. We also aim to study the etymology of the word augmentation, from different perspectives and based on various criteria.*

Keywords*: augmentation, Latin, Romance languages, Indo-European, Greek*

În limba română, potrivit MDA I, 128, rom. *augmentare*, s.f., este creat de la verbul *augmenta*, cu origini în fr. *augmenter* şi lat. *augmentare*, ultimul aflându-se şi la originea verbului franţuzesc.

Termenul *augmentare* își are rădăcinile etimologice profund încorporate în limba latină. Cuvântul *augment*, în sine, este derivat din verbul latin *augere*, care înseamnă „a crește” sau „a spori”; din verb derivă substantivul *augmentum*, care înseamnă „sporire”, „mărire”, „creștere”. Acest fundament etimologic evidențiază esența transformatoare a augmentării, stabilind creșterea și expansiunea drept componente de bază. Latina, fiind o limbă de bază pentru multe limbi moderne, a influențat semnificativ dezvoltarea termenilor legați de îmbunătățirea și creșterea în diverse domenii. Această influență este evidentă în modul în care rădăcinile latine au fost adesea integrate perfect în alte limbi, în special în textele științifice și filozofice[1].

Grecii antici au jucat, de asemenea, un rol esențial în modelarea conceptului de *augmentare* prin cercetările lor filozofice. Filozofia greacă, cunoscută pentru explorarea profundă a cunoașterii și existenței, a pus bazele înțelegerii creșterii ca proces atât fizic, cât și metafizic. Gânditorii eleni, precum Platon și Aristotel, au cercetat natura realității și potențialul de schimbare și îmbunătățire în cadrul acesteia[2]. Discursul lor filozofic s-a învârtit adesea în jurul ideii de a dezvolta înțelepciunea (*sophia*) și de a îmbunătăți înțelegerea prin analiză logică și introspecție[3]. Această tradiție intelectuală a subliniat importanța augmentării ca mijloc de a obține o creștere intelectuală și spirituală, influențând interpretările și aplicațiile ulterioare ale conceptului în diferite domenii.

Gheorghe Guţu, în *Dicţionar latin-român*, defineşte verbul latinesc *augeo, ere, auxi, auctum* vt. „1. a face să crească, a mări, a spori: ~ *corpus* = a face să crească trupul, ~ *aerarium* = a îmbogăți tezaurul, ~ *morbum* = a agrava boala, ~ *suspicionem* = a spori bănuiala, ~ *animum alicuius* = a spori curajul cuiva; 2. ~ *aliquem (aliquid) aliqua re* = a dota pe cineva cu ceva, a îmbogăți, a înălța: *aliquem divitiis* ~ = a îmbogăți pe cineva, *urbs omnibus rebus aucta* = oraș dotat cu orice (cu de toate), *filiolo me auctum scito* = să știi că am fost dăruit cu un băiețaș, *senectus augeri solet consilio, auctoritate* = bătrânețea e de obicei înzestrată cu judecată și autoritate, ~ *liberalitate* = a copleși cu dărnicia lui; 3. (vi) a crește, a se mări”; *augesco, ere, auxi* vi. “a crește, a se mări, a spori. ș.a”.; *augifico, are* vt. “a mări, a spori”; *augmen, inis n.* “1. mărire, creștere”; *augmento, are* vt. “a mări, a spori, a augmenta”; *augmentum*, i n. “1. creștere, augmentare”.

Conform DELR s.v., verbul *augmenta* este explicat cu ajutorul sinonimelor „a mări, a spori – *augmenter*” (part. *augmentát*). DELR prezintă etimologia cuvântului, ca împrumutat din

[1]Studiu structural-semantic... http://www.cnaa.md/files/theses/2023/58979/natalia_gobjila_thesis.pdf
[2] Filosofi greci... https://www.noua-acropola.ro/filosofi-greci-si-romani/
[3]Filosofia greco-romană... https://ro.wikipedia.org/wiki/Filosofia_antic%C4%83_greco-roman%C4%83

limba franceză, care l-a preluat din latină *augmentare* < *augmentum* („sporire”, „adăugare”) < *augere* („a spori”).

Verbul latin *augere* provine dintr-o rădăcină proto-indo-europeană *aug*, care semnifica „a crește” sau „a spori”. Această rădăcină se regăsește și în alte limbi indo-europene, având legături cu termeni care indică ideea de creștere sau sporire[4]. În latină, substantivul *augmentum* avea sensul de „mărire” sau „creștere”. Din *augmentum* derivă și verbul *augmentare*, care înseamnă „a face să crească” sau „a mări”. În acest context, verbul exprimă procesul de sporire sau creștere a unei cantități, dimensiuni sau valori.

O analiză a originii verbului latin *augeo*, din perspectivă etimologică, este foarte utilă, deoarece ne poate ajuta să elucidăm „naşterea” conceptului de *augmentare* în limba română (dar şi în celelalte limbi romanice[5], şi nu numai).

Augmentarea prezintă aspecte care, în raport cu limbile actuale, moderne, nu pot fi înţelese decât prin recurgerea la diacronie, care nu se opreşte la limba latină, în cazul limbilor romanice, ci scormoneşte în adâncime până la limba indo-europeană, în care s-a întâlnit *auget* cu sensul „mare”. În privinţa limbilor care au rezultat din indo-europeană, Antoine Meillet consideră că ele pot fi definite pornind de la ideea că odată, aceste limbi au fost o singură limbă[6], adăugând că limba respectivă nu poate fi alta decât indo-europeana[7] (Meillet 1964, p. 20).

Limba latină își are originile în limba indo-europeană comună, pe care nu o cunoaștem prin surse directe, ci prin intermediul comparaţiei între diferite limbi derivate din aceasta. Dintre termenii care au făcut parte din vocabularul indo-european ne interesează latinescul *auget*[8], pentru că în *Dictionnaire étymologique de la langue latine: histoire des mots*, Antoine Meillet şi Alfred Ernout fac precizarea că verbul *augeô* are terminaţia *-eô* care nu este specifică prezentului indo-european, motiv pentru care nu este menţinut şi nici menţionat în lucrările de specialitate[9]. Totuşi, există lucrări lexicografice relizate de specialişti străini, printre care putem enumera: Alois Vanicek, *Etymologisches Wörterbuch der Lateinischen*, Leipzig, 1881[10]; Michael Bréal et Anatole Bailly, *Dictionnaire etymologique latin*, Paris, 1891[11]; Pierre

---

[4] În limba engleză, „*augmentation* is of multiple origins; partly a borrowing from french; partly a borrowing from latin. Etymons: French *augmentation*; Latin *augmentation-*, *augmentatio*” https://www.oed.com/dictionary/augmentation_n?tab=factsheet#33885598 În limba franceză, „*augmentation*, subst. fém. = action d'augmenter; résultat de cette action”, http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/advanced.exe?8;s=2941281435;

[5] În limba spaniolă, conform *Diccionario de la Lengua Castellana*, por La Real Academia Espanola, quinta edicion, Madrid, La Imprenta Real, 1817 „*augmentacion*.s.f.ant. Lo mismo que aumentación”. https://archive.org/details/5eddiccionariode00acaduoft/page/104/mode/2up?q=aug&view=theater
În limba italiană, „*auménto* < lat. *aug-mèntum* = accrescimento, deriv. *Aumentàre*” https://www.etimo.it/?cmd=id&id=1631&md=914396ab30c6ce795b1c41c07f6d6baf
În limba portugheză, „*aumentar* (au·men·tar), origem etimológica: latim *augmento, -are*”, conform, "aumentar", in Dicionário Priberam da Língua Portuguesa [em linha], 2008-2025, https://dicionario.priberam.org/aumentar.

[6] „à un certain moment du passé, ces langues ont été un seule et même langue”, (Antoine Meillet, *Introduction à l'étude comparative des langues indoeuropéennes*. Preface by George C. Buck, University of Alabama Press, University Alabama, 1964, p. 20);

[7] „on appellera donc langue indo-européenne toite langue qui, à un moment quelconque, en un lieu quelconque, à un degré d'altération quelconque, est une forme prise par cet idiome, et qui continue ainsi, par une tradition ininterrompue, l'usage de l'indo-européen”; (idem, p. 20);

[8] „Le parole che hanno appartenuto allo strato indoeuropeo popolare [...] Il verbo principale di questa classe e quello del [...] « crescere » auget”; (Giacomo Devoto, *Storia della lingua di Roma*, Instituto di Studi Romani, Editore Lucinio Cappelli, Bologna, 1940, p. 12);

[9] „*augeô* a la formation en *-eô* qui se trouve souvent là, où il n'y avait pas de présent indo-européen susceptible de se maintenir” (Meillet, Alfred et Ernout Alfred. *Dictionnaire étymolagique de la langue latine: histoire des mots*. Paris: Klincksieck, 2001, p.58);

[10] „vag, ug, *aug* ... – aug-e-o (auxi, auc-tu-s) ... ex-augeo , aug-e-sco, augi-fico, auc-to ... aug-men (min-is), -mentu-m ... augmento ... auct-ariu-m ... auc-ti-o (on-is) ... auction-or ... auc-tor (tor-is) ... auctr-ix (ic-is), auctor-o ...exauctoro ...auctora-mentu-m ...auctor-i-ta-s (tati-s) ... auc-tumnu-s ... etc. (Vanicek, A. în *Etymologisches Worterbuch der Lateinischen*, Leipzig 1881, p.150);

[11] „augēo, es, auxi, auctum, augēre, augmenter; créer; auctio, onis = accroissement; auctor, ōris = qui augmente ...” (Bréal M. et Bailly A. în *Dictionnaire étymologique latin*, Paris, 1891, p. 20-21);

Chantraine, *Dictionnaire étymologique de la langue grecque,* Paris, 1968[12]; Ferruccio Calonghi, *Dizionario latino-italiano,* Torino, 1990[13]; Raimundo de Miguel, *Nuevo diccionario Latino-Español Etimológico,* Madrid, 2000[14]; Peter G. W. Glare, *Oxford Latin dictionary*, reimpr. Oxford, 2006[15] etc., care subliniază existenţa unor similitudini între verbul latin *augeo* şi grecescul αυξάνω (*afxáno*), întrucât ambele prezintă aceeaşi semnificaţie „a creşte", iar această legătură nu ar fi putut fi explicată decât prin existenţa unei origini comune – indo-europeana.

Faptul că *aug-* are rădăcini indo-europene este menţionat şi de alte surse, care precizează că latinescul *augēre* are acest etimon indo-european *aug-*. „*aug-* / Indo-European roots; *aug-* to increase; 3. form **aug-ē-* auction, augend, augment, author, authorize from Latin *augēre,* to increase. 4. augur; inaugurate from Latin *augur,* diviner (< "he who obtains favorable presage" < "divine favor, increase"). 5. august from Latin *augustus,* majestic, august. 6. Suffixed form **aug-s-* a. auxiliary from Latin *auxilium,* aid, support, assistance; b. auxin, auxesis from Greek *auxein, auxanein,* to increase. [Pokorny[16] *au̯eg-* 84.]"[17] sau „*augeô* a la formation en *-eô* qui se trouve souvent là, où il n'y avait pas de présent indo-européen susceptible de se maintenir; le type thématique de got. *aukan,* v. isl. *auka* «*augmenter*» ne prouve pas l'antiquité de ce présent: le verbe germanique occidental, v. angl. *éacian,* v. h. a. *ouhhôn,* est de type faible; lit. *áugu* a *au-* intoné rude qui indique une ancienne diphtongue **āu*. Hors du germanique et du baltique, il n'y a aucun présent de cette sorte. Pedersen rapproche irl. *uagim* «je couds»; mais le sens est si éloigné qu'on ne peut faire état du rapprochement (*uagim* peut d'ailleurs sortir d'une racine **peug- piquer*). — L'indo-iranien a le substantif skr. *ójah* «force», av. *aojō,* et l'adjectif skr. *ugráh* «fort», av. gāth. *ugrō*. Rien ne prouve que la diphtongue qui est dans skr. *ójah,* etc., soit un ancien **au-*. Mais il faut rapprocher lat. *augustus,* etc. — En face existe une forme **weg-* de la racine dans le dérivé skr. *vājah* «force, prise de combat», got. *wokrs* «produit, intérêt». Racine à formes variées **aweg-*, **āug* -, **ug-* et avec élargissement *-s-* (à valeur anciennement désidérative)" în *Dictionnaire étymologique de la langue latine* (p. 57-58).
În contextele lingvistice românești, termenul *augmentare* își găsește aplicații diverse, reflectând adaptabilitatea sa în diverse scenarii. În limbajul de zi cu zi, se poate referi la creșterea literală a dimensiunii sau cantității, cum ar fi creșterea unei colecții sau extinderea unei afaceri. În domenii mai tehnice sau specializate, augmentarea ar putea denota o creștere a capacității, cum ar fi creșterea în tehnică, unde dispozitivele sunt îmbunătățite pentru a îndeplini funcții suplimentare.

Concluzii

Conceptul de *augmentare* are echivalent forma *augmentation* din limba franceză, care a preluat sensurile şi forma lui *augmentatio* din limba latină, iar acesta îşi găseşte rădăcinile în *auget* din indo-europeană, toate cu acelaşi sens de mărire, creştere, sporire etc. Formele

---

[12] „Hors du grec on a latin augeō ... Cette racine s'est prêtée en latin et en indo-iranian à prendre une valeur religieuse et juridique..." (Chantraine P. în *Dictionnaire étymologique de la langue grecque,* Paris, 1968, p. 141);
[13] „augeseo, auxi, ĕre (incoat. di augeo), cominciare a crescere, ingrandirsi, ampliarsi" (Calonghi F. în *Dizionario latino italiano,* Torino, 1990, p. 291);
[14] „augĕ-o, es, xi, ctum, gēre, = crecer; augēsco, is, ĕre n. [inc. de augĕo = aumentar] = aumentarse"; (De Miguel R. în *Nuevo diccionario latino-etimológico,* Madrid 2000, p. 99);
[15] „augescō ~ere, auxi = 1 To increase in size, amount, or number ... 2 To increase, grow ... 3 To increase in power" (Glare P. G. W. în *Oxford Latín dictionary*, reimpr. Oxford 2006, p. 234);
[16] https://archive.org/details/Indogermanisches-Etymologisches-Woerterbuch/page/n131/mode/2up?q=aueg „Root / lemma: aueg-, yog-, aug-, ug-; Meaning: to magnify, increase; Note: with 5-forms auek-s-, auks-, uek-s-, uk-s-; Material: Old Indie ugra- 'immense' (compounds Sup. ojTyas-, Sjistha- " the stronger one, strongest ') = Avestan ugra-^ strong, hard ' (compounds Sup. aojyah-, aojista-). Latin auged, -ere^ to increase, augment, enlarge, spread, extend ', auctor{ = Umbrian uhtur) " a promoter, producer, father, progenitor, author etc', auctid^ an increasing; hence, from the bidding, an auction ', augmen(tum)' an increase, growth, a kind of sacrificial cake ' (= Lithuanian augmud^ increase, growth ', Old Indie djman-rc\. " strength '), augur^ a seer, soothsayer, diviner, augur ' from *augos' aggrandizement ' (WH. I 83);
[17] Indo-European root aug-

moderne din limbile romanice (fr. augmenter, it. aumentare, sp. aumentar) reproduc această linie etimologică. Flexibilitatea termenului îi permite să fie integrat perfect în diferite domenii, ilustrând utilitatea sa largă și importanța contextului atunci când îi interpretăm sensul.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bréal - Bailly = Bréal M. y Bailly A., *Dictionaire etimologique latín*, Paris 1891, https://archive.org/details/DictionnairetymologiqueLatin/page/n33/mode/2up?view=theater (ultima accesare 02.03.2025);
2. CLRE = *Corpus lexicografic românesc electronic*, realizat în cadrul Departamentului de lexicologie și lexicografie de la Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide" al Academiei Române - Filiala Iași, de: Alina-Mihaela Bursuc, Marius-Radu Clim, Mioara Dragomir, Cristina Florescu, Gabriela Haja, Laura Manea, Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba, Claudius-Marian Teodorescu, 2021, https://clre.solirom.ro/ (ultima accesare 13 noiembrie 2025);
3. DA = *Dicționarul limbii române*. Redactat sub egida Academiei Române. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I, partea I: A-B, București, Librăriile Socec & Co. și C. Sfetea, 1913 (apărut pe fascicule în 1906-1912), https://dlr1.solirom.ro/ (ultima accesare 13 noiembrie 2025);
4. DEG Chantraine = Chantraine P., *Dictionnaire érymologique de la langue grecque*, Paris 1968, 141, https://archive.org/details/Dictionnaire-Etymologique-Grec/page/n153/mode/2up?view=theater (ultima accesare 28.02.2025);
5. DEL (Ernout-Meillet) = Meillet, Alfred et Ernout Alfred. *Dictionnaire étymolagique de la langue latine: histoire des mots*. Paris: Klincksieck, 2001. https://archive.org/details/DictionnaireEtymologiqueDeLaLangueLatine/page/n37/mode/2u (ultima accesare 20 februarie 2025);
6. DELR = *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Giurgea, Ion, Moroianu, Cristian (coord.) ediţie online, 2021, ediția digitală, https://delr.lingv.ro/. (ultima accesare 10 februarie 2025);
7. DLI Calonghi = Calonghi F., *Dizionario latino italiano*, Torino, 1990, p. 291, https://archive.org/details/dizionariolatino00calouoft/page/n157/mode/2up?view=theater (ultima accesare 13.03.2025);
8. Giacomo = Giacomo Devoto, *Storia della lingva di Roma*, Instituto di Studi Romani, Editore Lucinio Cappelli, Bologna, 1940, https://www.academia.edu/44253667/Giacomo_Devoto_Storia_della_lingua_di_Roma_1940_ (ultima accesare 10 februarie 2025);
9. Guţu = Guţu, Gheorghe, *Dicţionar latin-român*, Bucureşti, Editura Humanitas, 2003;
10. MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Mic dicționar academic*, vol. I A-*Me*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010;
11. Meillet 1964 = Antoine Meillet, *Introduction à l'étude comparative des langues indoeuropéennes*. Preface by George C. Buck, University of Alabama Press, University Alabama, 1964. https://archive.org/details/introductionl00meil/page/20/mode/2up?view=theater&q=%C3%A0+un+moment+du+pass%C3%A9%2C+ces+langues+ont+%C3%A9t%C3%A9+un+seul+et+m%C3%AAme+langue (ultima accesare 10 februarie 2025);
12. Miguel R = De Miguel R., *Nuevo diccionario latino-etimológico*, Madrid 2000, p. 99, https://archive.org/details/de-miguel-diccionario-latino-espanol-1867-nometa/page/99/mode/2up?view=theater (ultima accesare 22.02.2025);

13. Oxf. LD Glare = Glare P. G. W., *Oxford Latín dictionary*, reimpr. Oxford 2006, p. 234, https://archive.org/details/oxford-latin-dictionary-p.-g.-w.-glare/page/234/mode/2up (ultima accesare 22.02.2025);
14. Vanicek = Vanicek, A., *Erymologisches Wo1erbuch der Lateinischen*, Leipzig 1881, p. 150, https://archive.org/details/bub_gb_wmgCAAAAQAAJ/page/n171/mode/2up?view=theater&q=aug (ultima accesare 02.02.2025);
15. TLFI = http://atilf.atilf.fr/dendien/scripts/tlfiv5/advanced.exe?8;s=317553030 (ultima accesare 10 februarie 2025);
16. Filosofi greci... = https://www.noua-acropola.ro/filosofi-greci-si-romani/ (ultima accesare 10 februarie 2025);
17. Filosofia greco-romană = https://ro.wikipedia.org/wiki/Filosofia_antic%C4%83_greco-roman%C4%83 (ultima accesare 10 februarie 2025);
18. Studiu structural-semantic... = http://www.cnaa.md/files/theses/2023/58979/natalia_gobjila_thesis.pdf (ultima accesare 10 februarie 2025);
19. https://archive.org/details/Indogermanisches-Etymologisches-Woerterbuch/page/n131/mode/2up?q=aueg (ultima accesare 10 februarie 2025);
20. Indo-European root aug- (ultima accesare 31 octombrie 2025);
21. http://stella.atilf.fr/Dendien/scripts/tlfiv5/advanced.exe?8;s=2941281435 (ultima accesare 10 februarie 2025);
22. https://archive.org/details/5eddiccionariode00acaduoft/page/104/mode/2up?q=aug&view=theater (ultima accesare 10 februarie 2025);
23. https://www.etimo.it/?cmd=id&id=1631&md=914396ab30c6ce795b1c41c07f6d6baf (ultima accesare 10 februarie 2025);

MEDICAL DISCOURSE AND DOCTOR–PATIENT VERBAL INTERACTION: THEORETICAL FOUNDATIONS OF LINGUISTIC ANALYSIS

Georgiana-Adelina Floroiu
PhD Student, National University of Science and Technology "Politehnica", Bucharest, University Center of Pitești

***Abstract**: Communication in psychiatry is a multifaceted process in which language serves simultaneously as a means of assessment and as a therapeutic instrument. This article explores the theoretical foundations of linguistic analysis applied to verbal interaction in the medical context, highlighting the role of speech acts, conversational implicatures, and politeness strategies in creating a collaborative and ethical relationship. Concrete examples inspired by doctoral research illustrate the ways in which language facilitates the negotiation of meaning, reduces communicative asymmetry, and supports the therapeutic process. The analysis underscores the need to integrate linguistic approaches into professional training and psychiatric practice, as well as their relevance for optimizing clinical communication and therapeutic outcomes.*

***Keywords**: medical discourse, psychiatry, verbal interaction, language pragmatics, linguistic analysis*

Introducere

Comunicarea între medic și pacient reprezintă un proces complex, multidimensional, în care limbajul nu este doar un mijloc de transmitere a informațiilor, ci și un instrument terapeutic ce influențează percepția pacientului asupra propriei stări de sănătate, gradul de aderență la tratament și calitatea relației terapeutice. În psihiatrie, importanța interacțiunii verbale devine și mai evidentă: experiențele subiective ale pacientului trebuie înțelese, validate și integrate în procesul terapeutic, ceea ce necesită o sensibilitate pragmatică și lingvistică deosebită.

Fiecare enunț, întrebare, pauză sau intonație poate avea o valoare clinică și relațională. Analiza discursului medical dintr-o perspectivă lingvistică permite astfel înțelegerea modului în care sensul este construit, negociat și interpretat în interacțiunea medic–pacient.

Scopul prezentului articol este de a identifica fundamentele teoretice ale analizei discursului medical și de a evidenția specificul comunicării în îngrijirea psihiatrică, unde dimensiunea emoțională și cea simbolică a limbajului capătă o importanță esențială.

Cadrul teoretic al analizei discursului medical

Analiza discursului medical se fundamentează pe două perspective complementare care permit înțelegerea complexității comunicării dintre medic și pacient: ***perspectiva critică*** și ***perspectiva pragmatică***.

Abordarea critică, inspirată de Michel Foucault, subliniază modul în care discursul medical este strâns legat de structurile de putere instituțională și de autoritatea profesională. Conform acestei perspective, medicul nu doar că transmite informații, ci și modelează percepțiile pacientului asupra propriei stări de sănătate, exercitând o influență asupra modului în care pacientul înțelege boala și opțiunile terapeutice disponibile.

În cadrul cercetării mele doctorale, analiza transcrierilor consultațiilor psihiatrice a evidențiat cum utilizarea anumitor formulări și termeni tehnici conferă legitimitate deciziilor medicale, dar poate genera, de asemenea, percepția unei bariere comunicative. De exemplu, atunci când un pacient descria simptomele depresive ca „o greutate constantă în piept", medicul

folosea termenul tehnic „simptome anxios-depresive” pentru a clasifica și interpreta experiența subiectivă, ceea ce a fost ulterior clarificat printr-o reformulare empatică: „Înțeleg că simțiți o apăsare continuă, iar aceasta este o manifestare comună a anxietății și depresiei.” Această intervenție ilustrează cum discursul medical exercită putere, dar poate fi calibrat pentru a nu produce alienare sau confuzie.

Pe de altă parte, **perspectiva pragmatică**, derivată din teoriile actelor de vorbire ale lui Austin și Searle și din principiile implicaturii conversaționale ale lui Grice, se concentrează asupra modului în care sensurile sunt negociate în cadrul interacțiunii. Actele de vorbire directive, asertive și expresive sunt utilizate pentru a transmite informații, recomandări și sprijin emoțional, iar în contextul psihiatriei, aceste acte capătă o complexitate suplimentară datorită variabilității experienței subiective a pacientului. În analiza conversațiilor din teza mea, s-a observat că pacienții folosesc adesea expresii indirecte pentru a comunica stările interioare („Simt că nu mai pot să mă concentrez pe nimic”), iar medicul trebuie să interpreteze aceste mesaje, să confirme înțelegerea și să transforme informațiile subiective într-o strategie terapeutică clară.

De asemenea, cercetarea a arătat importanța asimetriei comunicative în contextul psihiatriei. Medicul deține expertiza profesională, dar pacientul deține experiența personală a bolii. Prin intermediul strategiilor lingvistice, această asimetrie poate fi diminuată. Într-un exemplu din teza mea, medicul a folosit reformulări empatice și întrebări deschise pentru a facilita exprimarea pacientului: „Spuneți-mi mai multe despre cum se manifestă această senzație în viața de zi cu zi?” Această abordare nu doar că a permis colectarea de informații relevante pentru diagnostic, dar a contribuit și la consolidarea încrederii și a colaborării terapeutice.

Astfel, cadrul teoretic al analizei discursului medical combină în mod integrat perspectivele critice și pragmatice, oferind un instrument puternic pentru înțelegerea interacțiunii medic–pacient. Exemplele extrase din practica clinică ilustrează cum limbajul funcționează simultan ca instrument de putere, de diagnostic și de suport terapeutic, evidențiind necesitatea unei interpretări nuanțate și a unei abordări interdisciplinare în formarea și practica profesională a medicilor.

Asimetria comunicativă și strategiile de echilibrare

Asimetria comunicativă reprezintă un element definitoriu al discursului medical, reflectând diferența între cunoașterea profesională deținută de medic și experiența subiectivă a pacientului. Această discrepanță generează o tensiune structurală între limbajul tehnic, orientat spre informație, și limbajul experiențial, centrat pe trăirile pacientului. În cadrul interacțiunii psihiatrice, tensiunea nu este doar cognitivă, ci și afectivă, ceea ce face ca normele instituționale de comunicare să fie continuu negociate. Pacientul nu mai este doar receptor pasiv al informației, ci devine un partener activ în construcția sensului și în definirea procesului terapeutic, contribuind la co-crearea strategiilor de îngrijire.

Pentru a reduce efectele asimetriei și a facilita colaborarea, medicii recurg la diverse strategii discursive. De exemplu, un pacient cu depresie severă din cercetarea doctorală a afirmat: „Nu știu dacă ceea ce simt este normal sau dacă greșesc cumva”. Medicul a răspuns printr-o reformulare empatică și printr-un act asertiv, explicând natura simptomelor și validând experiența pacientului: „Este firesc să simțiți aceste emoții în contextul depresiei, iar împreună putem identifica modalități prin care să gestionați aceste trăiri”. În alt caz, un pacient cu anxietate exprima dificultatea de a respecta recomandările terapeutice printr-o afirmație indirectă: „Parcă nu reușesc să fac tot ce ar trebui”. Medicul folosește pronumele de persoana I plural și formulează recomandări indirecte: „Haideți să vedem împreună cum putem ajusta pașii, astfel încât să fie mai ușor de urmat”. Aceste exemple evidențiază modul în care limbajul poate echilibra relația și reduce tensiunea generată de asimetria de cunoaștere.

Astfel, gestionarea asimetriei comunicative nu constă doar în transmiterea corectă a informațiilor, ci și în construirea unei relații intersubiective care să promoveze încrederea, cooperarea și implicarea activă a pacientului în procesul terapeutic. Aceste strategii discursive reprezintă un pilon esențial al eficienței și eticii în practica psihiatriei, demonstrând că succesul comunicării clinice depinde la fel de mult de modul în care informațiile sunt transmise, cât și de calitatea relației terapeutice.

Fundamente pragmatice ale discursului medical

Analiza discursului medical din perspectivă pragmatică se concentrează asupra actelor de vorbire, implicaturilor și strategiilor de politețe. Pragmatica limbajului oferă instrumente pentru înțelegerea modului în care sensul se construiește, negociază și interpretează în interacțiunea medic–pacient. În cadrul tezei mele doctorale, analiza transcrierilor consultațiilor psihiatrice a evidențiat că aceste dimensiuni au efecte directe asupra calității comunicării și asupra procesului terapeutic, influențând atât percepția pacientului asupra propriei stări, cât și eficiența recomandărilor medicale.

Actele de vorbire în comunicarea medicală au funcții multiple și interdependente. Actele directive, precum prescripțiile sau recomandările, coexistă cu actele asertive, prin care medicul explică sau interpretează simptomele, și cu actele expresive, prin care manifestă empatie și sprijin emoțional. Reformulările empatice ale medicului („Înțeleg că simțiți o presiune constantă…") clarifică informația, reduc anxietatea pacientului și încurajează exprimarea sinceră a experiențelor subiective. Actele directive, atunci când sunt formulate prin formule mitigative („Ați putea încerca…"), permit transmiterea recomandărilor fără a induce presiune sau vinovăție, menținând astfel echilibrul relațional și colaborarea terapeutică. Acest echilibru este esențial în psihiatrie, unde experiența subiectivă a pacientului are un rol central în definirea stării de sănătate și a planului de tratament.

Implicaturile conversaționale, conform teoriei lui Grice, subliniază că sensul comunicat nu este niciodată complet explicit. Medicul poate transmite îngrijorare, prudență sau optimism prin formule aparent neutre, iar pacientul poate ascunde, minimaliza sau amplifica anumite informații. În cadrul analizei doctorale, pacienții cu tulburări de anxietate comunicau dificultăți prin formulări indirecte („Parcă gândurile mele nu se opresc niciodată"), iar interpretarea corectă a acestor implicații a permis ajustarea intervențiilor și consolidarea unei relații de încredere, evidențiind că limbajul devine un instrument de negociere și adaptare a tratamentului.

Politețea și păstrarea „feței" interlocutorului, concept dezvoltat de Goffman și aprofundat de Brown & Levinson, sunt esențiale în comunicarea medicală. Respectarea demnității pacientului și evitarea stigmatizării se realizează prin formule mitigative („Ați putea încerca…") și întrebări deschise („Spuneți-mi mai multe despre cum se manifestă această senzație"). Aceste strategii facilitează exprimarea liberă a experiențelor pacientului, sprijină implicarea activă și reduc efectele asimetriei de cunoaștere și autoritate dintre medic și pacient. În teza mea, utilizarea acestor tehnici a fost asociată cu creșterea colaborării terapeutice și cu consolidarea încrederii reciproce.

Dimensiunea emoțională și simbolică a limbajului reprezintă o componentă centrală a pragmaticii psihiatrice. Pacienții folosesc metafore pentru a exprima experiențe afective complexe („depresia e o ceață", „anxietatea e un nod în gât"), iar recunoașterea și validarea acestor metafore de către medic constituie un act terapeutic în sine. De asemenea, tăcerile pacientului pot semnifica rezistență, protecție sau dorința de apropiere; interpretarea acestora face parte din competența pragmatică a clinicianului, contribuind la ajustarea intervențiilor și la menținerea unui dialog deschis și respectuos.

Negocierea sensului și co-construcția terapiei reprezintă esența comunicării pragmatice în psihiatrie. Limbajul funcționează simultan ca instrument de diagnostic și ca instrument

terapeutic, permițând medicului să transforme experiențele subiective ale pacientului în planuri de tratament concrete. Procesul este interactiv și dialogic, în care ambii participanți contribuie activ. Această negociere reduce efectele asimetriei de cunoaștere și autoritate, întărește colaborarea și facilitează implicarea activă a pacientului în propria terapie.

Astfel, fundamentele pragmatice ale discursului medical evidențiază faptul că eficiența comunicării nu depinde doar de transmiterea informațiilor, ci și de modul în care sensul este construit și negociat, de respectul pentru experiența subiectivă a pacientului și de utilizarea limbajului ca instrument terapeutic complex. Integrarea acestor principii în practica clinică și în formarea profesională contribuie la creșterea calității relației medic–pacient, la îmbunătățirea rezultatelor terapeutice și la respectarea standardelor etice în psihiatrie.

Discursul psihiatric: între diagnostic și terapie

Discursul medical capătă o formă particulară în psihiatrie, unde limbajul pacientului funcționează simultan ca simptom și ca instrument terapeutic. Medicul nu lucrează doar cu corpul, ci și cu narațiunea — modul în care pacientul își povestește experiența suferinței devine parte integrantă a procesului de evaluare și tratament.

Procesul terapeutic presupune negocierea sensului. Pacientul aduce un discurs fragmentat, uneori incoerent sau încărcat emoțional, iar medicul organizează această narațiune, construind un cadru inteligibil care permite interpretarea simptomelor și stabilirea unui plan de intervenție. Această „resemantizare" este un proces colaborativ de co-construcție a realității pacientului, în care experiența subiectivă este recunoscută și validată.

Metaforele și imaginile simbolice utilizate de pacienți reprezintă elemente centrale ale discursului psihiatric. Ele permit exprimarea emoțiilor complexe, greu de articulat literal. Prin recunoașterea și validarea acestor metafore, medicul oferă pacientului un cadru sigur în care experiențele subiective sunt acceptate și integrate în procesul terapeutic.

Tăcerea are o valoare comunicativă aparte. În psihiatrie, momentele de tăcere nu sunt simple lacune de comunicare, ci pot indica reflecție, rezistență, protecție emoțională sau dorința de apropiere. Capacitatea medicului de a interpreta aceste momente face parte din competența sa pragmatică și contribuie la ajustarea intervențiilor, menținând dialogul terapeutic deschis și respectuos.

Discursul psihiatric integrează, de asemenea, strategii de politețe și formule mitigative care permit transmiterea recomandărilor și interpretărilor într-un mod non-intruziv. Această abordare favorizează colaborarea pacient-medical, crește implicarea pacientului și reduce efectele asimetriei de cunoaștere.

Un aspect esențial al discursului psihiatric este **dinamica interacțiunii**: comunicarea nu este un transfer unilateral de informații, ci un schimb activ în care sensul se construiește continuu. Medicul interpretează limbajul verbal și non-verbal, ajustează întrebările și reformulările, iar pacientul își adaptează răspunsurile în funcție de feedback-ul primit. Această flexibilitate creează un proces dialogic, în care limbajul este simultan instrument de înțelegere și mijloc terapeutic.Astfel, limbajul în psihiatrie îndeplinește roluri multiple și interdependente.

În primul rând, funcționează ca un instrument de diagnostic, permițând medicului să interpreteze simptomele, să identifice patternuri psihologice și să înțeleagă modul în care pacientul experimentează propria suferință.

În al doilea rând, limbajul servește ca mijloc de negociere a sensului, deoarece experiența subiectivă a pacientului este ordonată, clarificată și integrată în cadrul terapeutic, facilitând un proces colaborativ în care pacientul devine partener activ în definirea stării sale de sănătate.

În al treilea rând, limbajul are un rol terapeutic propriu-zis, prin validarea experiențelor, restructurarea simbolică a suferinței și întărirea relației terapeutice, consolidând încrederea și colaborarea între pacient și medic.

Această perspectivă subliniază că eficiența și etica în psihiatrie nu depind doar de cunoașterea clinică, ci și de competența pragmatică a medicului, care trebuie să interpreteze nuanțele verbale și non-verbale, să gestioneze subtilitățile comunicative și să folosească limbajul ca instrument complex ce modelează experiența pacientului și contribuie la construirea unei relații intersubiective autentice.

Implicații etice și epistemologice

Analiza discursului medical nu poate ignora dimensiunea etică. Comunicarea dintre medic și pacient implică o relație de încredere, construită prin transparență discursivă, respect reciproc și atenție la efectele comunicative ale limbajului. Etica comunicării presupune asumarea responsabilității pentru impactul ilocuțiunilor, deoarece un diagnostic formulat brutal sau lipsit de empatie poate avea consecințe psihologice la fel de grave ca o eroare terapeutică, afectând motivația pacientului, aderența la tratament și relația terapeutică. În contextul psihiatriei, această responsabilitate etică devine și mai complexă, întrucât limbajul nu doar descrie simptome, ci modelează experiența pacientului și participă activ la procesul terapeutic. Medicul trebuie să echilibreze transmiterea informației cu susținerea emoțională, validarea experiențelor subiective și păstrarea demnității pacientului. Utilizarea actelor de vorbire expresive și a strategiilor de politețe nu reprezintă doar un instrument pragmatic, ci și o obligație etică.

Din perspectivă epistemologică, studiul discursului medical evidențiază că cunoașterea în psihiatrie este de natură dialogică, fiind rezultatul unei interacțiuni hermeneutice în care pacientul contribuie activ la definirea propriei boli, iar medicul interpretează, clarifică și integrează aceste informații în evaluarea și planificarea tratamentului. Această abordare dialogică presupune co-construcția sensului, pacientul devenind un partener activ care influențează modul în care simptomele și experiențele subiective sunt înțelese și integrate în diagnostic. Responsabilitatea interpretativă a medicului implică recunoașterea implicațiilor emoționale, simbolice și sociale ale limbajului pacientului, ajustând intervențiile pentru a evita interpretări eronate sau stigmatizante. Transparența și respectul reciproc în comunicare contribuie la consolidarea încrederii și la crearea unui cadru sigur, în care pacientul se simte auzit și respectat.

De exemplu, într-o consultație documentată în teza doctorală, pacientul a exprimat anxietatea printr-o afirmație indirectă: „Parcă nu mai pot să fac față lucrurilor”. Medicul a răspuns printr-o reformulare empatică și printr-o întrebare deschisă, permițând pacientului să-și clarifice experiența și demonstrând responsabilitatea etică în interpretarea mesajului și menținerea relației de încredere. Astfel, dimensiunea etică și cea epistemologică a comunicării medicale sunt inseparabile, limbajul devenind atât un mijloc de cunoaștere, cât și un instrument terapeutic, iar competența pragmatică a medicului reprezentând un pilon esențial pentru o practică clinică eficientă, colaborativă și etică.

Concluzii

Comunicarea în psihiatrie reprezintă un proces complex, multidimensional, în care limbajul funcționează simultan ca instrument de diagnostic, mijloc terapeutic și vector al relației intersubiective. Analiza discursului medical evidențiază că sensul nu este doar transmis, ci construit și negociat în interacțiunea medic–pacient, unde experiența subiectivă a pacientului, competența profesională a medicului și contextul pragmatic se intersectează. Fundamentele teoretice ale limbajului, actele de vorbire, implicaturile conversaționale și strategiile de politețe contribuie la crearea unui cadru colaborativ și etic, reducând efectele asimetriei comunicative și sprijinind implicarea activă a pacientului în procesul terapeutic.

Discursul psihiatric particularizează aceste principii, evidențiind rolul metaforelor, narațiunii și tăcerilor în exprimarea emoțiilor și construirea sensului. Prin intermediul

limbajului, pacientul devine partener activ, iar medicul nu doar interpretează simptome, ci co-construiește realitatea subiectivă și susține procesul terapeutic. În această perspectivă, comunicarea clinică nu este doar o transmisiune de informații, ci o practică etică, dialogică și reflexivă, în care responsabilitatea medicului și validarea pacientului sunt esențiale pentru eficiență și etică profesională.

Astfel, integrarea abordărilor lingvistice și pragmatice în formarea profesională și practica clinică poate optimiza comunicarea în psihiatrie, contribuind la rezultate terapeutice mai bune și la o relație medic–pacient mai empatică. Recunoașterea limbajului ca instrument complex, cu funcții cognitive, emoționale și sociale, subliniază necesitatea unei abordări interdisciplinare și a unei sensibilități pragmatice în practica medicală contemporană.

BIBLIOGRAPHY:

1. Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Clarendon Press.
2. Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Foucault, M. (1973). *The birth of the clinic: An archaeology of medical perception*. New York: Vintage Books.
4. Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In P. Cole & J. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics* (Vol. 3, pp. 41–58). New York: Academic Press.
5. Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Goffman, E. (1967). *Interaction ritual: Essays on face-to-face behavior*. Garden City, NY: Doubleday.
7. Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press.
8. Heritage, J., & Maynard, D. W. (Eds.). (2006). *Communication in medical care: Interaction between primary care physicians and patients*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Silverman, D., Kurtz, S., & Draper, J. (2013). *Skills for communicating with patients* (3rd ed.). Boca Raton, FL: CRC Press.
10. Peräkylä, A. (1995). *Validating clinical interpretations: Interactional studies of medical and psychiatric practice*. London: Sage Publications.
11. Pilnick, A., & Dingwall, R. (2011). On the remarkable persistence of asymmetry in doctor/patient interaction: A critical review. *Social Science & Medicine*, 72(8), 1374–1382.
12. Robinson, J. D. (2003). *An interactional structure of medical encounters: The "focusing" sequence*. *Social Science & Medicine*, 57(7), 1219–1233.
13. Roter, D., & Hall, J. A. (2006). *Doctors talking with patients/patients talking with doctors: Improving communication in medical visits*. Westport, CT: Praeger.
14. Maynard, D. W., & Heritage, J. (2005). Conversation analysis, doctor–patient interaction and medical communication. *Medical Education*, 39(4), 428–435.
15. Witteman, H. O., Fuhrel-Forbis, A., & Kaptchuk, T. J. (2012). *Patient–clinician communication and interaction*. In D. R. Roter (Ed.), *The Routledge handbook of health communication* (pp. 231–249). New York: Routledge.
16. Mishler, E. G. (1984). *The discourse of medicine: Dialectics of medical interviews*. Norwood, NJ: Ablex Publishing.
17. Frank, A. W. (1995). *The wounded storyteller: Body, illness, and ethics*. Chicago: University of Chicago Press.

18. Suchman, A. L., & Matthews, D. R. (1988). *Talk and action in primary care: A study of physician-patient interaction*. New York: Ablex Publishing.
19. Maguire, P., & Pitceathly, C. (2002). *Key communication skills and how to acquire them*. BMJ, 325(7366), 697–700.
20. Coulehan, J., & Block, M. (2006). *The medical interview: Mastering skills for clinical practice* (5th ed.). Philadelphia: F.A. Davis.
21. Emanuel, E. J., & Emanuel, L. L. (1992). *Four models of the physician–patient relationship*. JAMA, 267(16), 2221–2226

LEGAL TRANSLATION AS A TYPE OF SPECIALIZED TRANSLATION

Adela Maria Măgurean
PhD Student, West University of Timișoara

Abstract: *Legal translation is a branch of specialized translation that requires high levels of linguistic, cultural and domain specific knowledge. The legal system may differ depending on the country, but within this article we refer strictly to French legal texts. This article intends to explore the characteristic features that set legal translation apart from general translation but within the category of specialized translation and it also aims to point out that the characterization of French legal texts is a necessary step within the translation process as it guides the translator when choosing the terminology and style. The subject matter of legal translation are legal texts that are normative texts having a formal structure and using a specific style and vocabulary, a specialized type of language that includes words from everyday language as well as terms specific to the legal domain. Within this article one analyses linguistic and textual problems identified during the process of translation of French legal texts, a process that poses significant challenges that transcend linguistic transfer and requires a deep understanding of both source and target legal systems and all of that for the ultimate goal of achieving an accurate translation. Translating a legal text requires solid knowledge of legal terminology and awareness of the differences between the legal realities of the source and target languages. Understanding the specific translation problems of legal texts is essential in ensuring a faithful and accurate specialized translation.*

Keywords: *specialized translation, legal translation, legal texts, legal language, translation problems*

Introduction

La traduction juridique est un type de traduction spécialisée complexe, qui exige un niveau élevé de connaissances linguistiques, culturelles et spécifiques au domaine, un processus créatif qui requiert des compétences linguistiques, juridiques et extralinguistiques.

La traduction juridique porte sur les textes juridiques (Dincă, Scurtu, 2016 : 37), décrits comme des documents définis par les autorités qui les émanent (Driesen, 2021) et par leur contenu.

Les textes juridiques sont des textes normatifs dotés d'une structure formelle et utilisant un style et un vocabulaire spécifiques qui comprennent des mots issus du langage courant ainsi que des termes propres au domaine juridique.

Dans cet article, nous proposons de porter un regard théorique sur les particularités de la traduction juridique comme catégorie de la traduction spécialisée, telles qu'elles se reflètent dans la littérature consacrée au domaine de la traduction juridique. L'article est structuré en trois sections. La première section expose les particularités de la traduction spécialisée par rapport à la traduction générale. La deuxième section présente les particularités linguistiques et textuelles des textes juridiques. La troisième section met en évidence les problèmes soulevés par la traduction en roumain des textes juridiques, particulièrement linguistiques et textuels, sur la base de la littérature.

1. Particularités de la traduction spécialisée

Les spécialistes de la traduction opèrent une distinction entre la traduction spécialisée et la traduction générale.

La *traduction générale* fait référence à la traduction de textes ou de documents d'intérêt général qui sont destinés à la majorité de la population sans tenir compte du niveau d'instruction. La traduction générale traite des « documents et matériaux généraux, en ce sens qu'ils n'appartiennent pas à un type particulier et qu'ils ne renvoient pas à un niveau de spécialisation ou de technicité poussé » (Gouadec, 2009 : 31). Dans le cas de *la traduction générale* on parle des types de textes suivants : biographies, monographies, traités, livres de recettes, brochures, guides touristiques, articles de presse, modes d'emploi et d'autres.

La *traduction spécialisée* s'occupe de la traduction de documents dans un domaine spécifique. Cela implique aussi des connaissances pointues et une certaine maîtrise de la terminologie spécifique au domaine à traduire.

La *traduction spécialisée* envisage les textes ou les documents à traduire appartenant à un genre spécialisé. En fonction de leur complexité technique, Gouadec (2009 : 31 - 32) énumère les traits spécifiques des matériaux spécialisés :

(1) relèvent d'un genre ou d'un type spécialisé ;
(2) se rapportent à un champ ou à un domaine spécialisé (traduction de matériaux dont les sujets renvoient aux domaines du droit, de la finance, de l'informatique etc.) ;
(3) se présentent dans des formats ou sur des supports particuliers (supports multimédia, vidéo, film) ;
(4) impliquent des procédures ou des techniques particulières (traduction de logiciels, de matériaux multimédia).

Mirela-Cristina Pop (2023) identifie plusieurs indicateurs d'analyse de la traduction spécialisée dans une étude qui examine la notion de *traduction spécialisée* dans la littérature et dans les pages web professionnelles de traduction de langue française :

(1) La traduction spécialisée réfère à un domaine de spécialité ;
(2) La traduction spécialisée est réalisée par des spécialistes ;
(3) Les textes spécialisés appartiennent à des genres distincts ;
(4) Le profil du traducteur spécialisé concerne sa formation, ses compétences, son expérience ;
(5) Les traductions spécialisées sont réalisées par des traducteurs natifs ;
(6) L'utilisation des outils de traduction est une caractéristique essentielle de la traduction spécialisée ;
(7) L'application de procédures de contrôle de la qualité des traductions permet d'assurer le niveau de qualité requis par les traductions spécialisées.

Selon Gouadec (2009 : 32), les catégories de traductions spécialisées sont les suivantes : la traduction littéraire ; la traduction d'œuvres philosophiques ; la traduction technique ; la traduction commerciale ; la traduction financière ; la traduction juridique ; la traduction judiciaire ; la traduction scientifique ; la traduction biomédicale et pharmaceutique ; la localisation de logiciels et de sites web ; la traduction de produits audiovisuels (sous-titrage, surtitrage, traduction de bandes/son/dialogues) ; la traduction de produits multimédia, etc.

La traduction juridique compte parmi les catégories de la traduction spécialisée constituant un domaine à part, avec ses méthodes, techniques et problèmes de traduction distincts.

2. Particularités des textes juridiques

Les textes juridiques sont des documents définis par l'autorité émettrice et par leur contenu. Les théoriciens et les praticiens du domaine de la traduction ont étudié les aspects théoriques, pratiques et didactiques des textes juridiques, en s'intéressant aux enjeux terminologiques, aux stratégies de traduction appropriées, ainsi qu'aux approches pédagogiques visant à former des traducteurs compétents.

Les textes juridiques ont leurs propres traits caractéristiques et utilisent un langage complexe qui inclut à la fois des mots de la langue courante et des termes spécifiques au

domaine juridique. Pour Gémar (2002 : 166), le texte juridique est un texte normatif avec un style et un vocabulaire qui lui sont particuliers. Gémar sépare les deux termes du syntagme *texte juridique* et s'appuie avec priorité sur le terme *juridique*. Il nous donne la définition de Gérard Cornu qui affirme que « est juridique tout discours qui a pour objet la création ou la réalisation du droit » (Cornu, 1990 : 21, cité par Gémar, 2002 : 167).

Ce genre de textes a une structuration linguistique à part et son lexique soulève des problèmes caractéristiques à la traduction juridique (Scurtu, 2008 : 884).

Les spécialistes identifient des particularités linguistiques et des particularités textuelles des textes juridiques.

- **Particularités linguistiques**

Comme domaine spécialisé, le domaine juridique possède son langage spécifique. Un juriste, par exemple, peut s'exprimer de façon incompréhensible pour le public et peut considérer que le public s'exprime incorrectement sur des questions juridiques.

Il faut souligner que les notions juridiques renvoient généralement à des termes précis. (Driesen, 2021 : 177). Dans certains cas, les notions juridiques sont désignées par des mots du vocabulaire courant. Le sens juridique de ces mots peut être plus précis et parfois différent de leur sens courant. Par exemple, le mot *possession* qui signifie **«** détention ou jouissance d'une chose ou d'un droit que nous tenons ou que nous exerçons par nous-même, ou par un autre qui la tient ou qui l'exerce en notre nom » est une notion juridique complètement différente du mot *propriété* qui signifie « droit réel principal conférant à son titulaire, le propriétaire, toutes les prérogatives sur le bien, objet de son droit » (Driesen, 2021 : 178).

Il y a aussi des notions juridiques qui peuvent avoir des significations différentes en fonction de la branche de droit dans laquelle elles sont employées. Ainsi, le mot *concours* a deux significations en droit civil et en droit pénal : « en droit civil, la situation dans laquelle se trouvent plusieurs créanciers qui ont procédé à une *saisie* portant sur un bien (objet mobilier, marchandises, immeubles, sommes d'argent) appartenant à leur débiteur commun », tandis que « en droit pénal, il est possible de distinguer entre *le concours de qualification* lorsque la pluralité des textes d'incrimination semblent applicables à un fait unique et *le concours d'infractions* lorsque une pluralité d'infractions ont été commises par un même individu sans qu'une condamnation définitive soit prononcée » (Driesen, 2021 : 179).

Daniela Dincă et Gabriela Scurtu (2016) analysent la structuration et les particularités linguistiques du texte normatif en s'appuyant sur l'emploi des déterminants indéfinis, du déterminant adjectival, des structures passives, de la néologie et de la terminologie juridique et des collocations lexicales et conceptuelles en langue juridique dans les textes normatifs. Diana Dănișor (2011 : 144-148) analyse dans son étude les collocations verbales et nominales du langage juridique, pour le domaine français-roumain.

- **Particularités textuelles**

Lorsque l'on parle des particularités textuelles, dans le contexte d'un texte juridique, on fait référence à une organisation hiérarchique du texte normatif, à sa structuration en divisions et subdivisions à l'intérieur de chaque niveau, d'une certaine manière pour assurer clarté, cohérence et accessibilité. Cela suppose une certaine organisation hiérarchique :

- Livre, partie, titre, chapitre, section ;
- Article, point ;
- Paragraphe, alinéa, point, tiret.

Pour mieux exemplifier, nous présentons l'exemple suivant tiré du *Code civil* (Dincă, Scurtu, 2016 : 10) :

LIVRE PREMIER
DES PERSONNES
TITRE PREMIER – DES DROITS CIVILS
CHAPITRE I. – DE LA JOUISSANCE DES DROITS CIVILS

(1) « Art. 7 – L'exercice des droits civils este indépendant de l'exercice des droits politiques, lesquels s'acquièrent et se conservent conformément aux lois constitutionnelles et électorales. »

Les particularités linguistiques et textuelles des textes juridiques mettent en évidence le caractère formel, normalisé des textes juridiques comme une catégorie distincte de textes spécialisés.

3. Problèmes de traduction des textes juridiques

Pour pouvoir traduire il est important tout d'abord de comprendre et puis, aussi important, de faire comprendre. Pour bien comprendre le texte de départ, le traducteur doit faire appel à un ensemble de compétences linguistiques, juridiques et même extralinguistiques (Dincă, Scurtu, 2016 : 37).

Christiane Nord (1991 : 151) opère une distinction entre les « problèmes de traduction » et les « difficultés de traduction ». Les problèmes de traduction sont « objectifs » et concernent le texte à traduire, tandis que les difficultés de traduction sont « subjectives » et visent le traducteur lui-même et ses conditions de travail. Nord (1991 : 152 et sv.) identifie quatre catégories de problèmes de traduction : pragmatiques, culturels, linguistiques et textuels.

Pour Pop (2015 : 143), le syntagme « problèmes de traduction » inclut « tout phénomène, de nature linguistique ou non linguistique » qui est vu comme un « obstacle à la traduction » ou bien comme « posant problème ». Les problèmes de traduction sont des problèmes que tout traducteur, sans tenant compte de son niveau de compétence ou de ses conditions de travail, doit résoudre au cours d'une tâche de traduction particulière.

Cette section met l'accent sur les problèmes de traduction des textes juridiques à partir de la documentation étudiée. Ainsi, nous observons que les problèmes de traduction les plus fréquents sont les problèmes au niveau linguistique et textuel.

3.1.Problèmes de traduction au niveau linguistique

Les problèmes de traduction au niveau linguistique que nous avons identifiés dans la littérature consultée sont des problèmes de nature terminologique, sémantique et morphosyntaxique.

- **Les problèmes de nature terminologique** impliquent, parmi autres :
  - l'absence d'un correspondent terminologique en langue cible ou une lacune terminologique en langue cible

Dans ce cas, nous pouvons utiliser la périphrase explicative.

Exemples : « *ayant-cause* **signifie** *persoană fizică sau morală căreia i-au fost transmise drepturile sau obligațiile unei alte persoane* (trad. litt. : *personne à laquelle on a transféré les droits et les obligations d'une autre personne*.) ; *ayant droit* **signifie** *persoană care a dobândit un drept, îndreptățit* (trad. litt. : *personne qui a acquis un droit*) ; *acquêts* **signifie** *bunuri achiziționate în timpul căsătoriei* (trad. litt. : *biens acquis pendant le mariage*) ; *bailleur* **signifie** persoană care dă cu chirie (trad. litt. : personne qui donne à bail) ; *comparant* **signifie** (persoană) care se înfățișează / care se prezintă în fața unei autorități (trad. litt. : *personne qui se présente devant une autorité*) » (Dincă, 2007 : 285).

  - l'emprunt

Dans ce cas nous parlons de néologismes. L'usage des néologismes est vu comme un « compromis entre les deux textes avec la mention qu'il n'est parfois compris que par un nombre restreint de locuteurs, surtout par ceux qui connaissent les textes de départ d'où il a été emprunté. » (Dincă, 2007 : 286).

Exemples : « *acquiescement* / achiesare, *amiable* / amiabil, *amnistie* / amnistie, *bien-être* / bunăstare, *coutume* / cutumă » (Dincă, 2007 : 286).

  - la composition

Dans ce cas, nous mentionnons les collocations, nominales ou verbales.

Exemples :

Fr : « *conduire (qqn.) devant l'autorité judiciaire* – « Nul ne peut être privé de sa liberté, sauf dans les cas suivants et selon les voies légales : (…) s'il a été arrêté et détenu en vue *d'être conduit devant l'autorité judiciaire compétente* (…) » *signifie* « *a aduce pe cineva în fața autorității judiciare* (litt. rapporter qqn. devant l'autorité judiciaire)

Roum : „Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale : (...) dacă a fost arestat sau reținut în vederea *aducerii sale în fața autorității judiciare competente* (...)" (art. 5-1c CEDH cité par Dincă, 2007 : 288).

Exemples :

Fr : « […] interroger ou faire interroger *les témoins à charge* et obtenir la convocation et l'interrogation des *témoins à décharge* dans les mêmes conditions que *les témoins à charge* […]. »

Roum. : „[…] să întrebe sau să solicite *audierea martorilor acuzării* și să obțină citarea și audierea *martorilor apărării* în aceleași condiții ca și *martorii acuzării* […]." (Scurtu, 2008 : 895)

- **Les problèmes de nature sémantique**

Les problèmes de nature sémantique traitent du sujet de la polysémie des mots. Dans le vocabulaire juridique nous retrouvons des termes à double appartenance. Ces termes ont un ou plusieurs sens en langue courante et un ou plusieurs sens en langue du droit. Dans le cas de ces termes nous parlons de polysémie externe par rapport à la polysémie interne (Dincă, Scurtu, 2016 : 60) :

Exemples :

Fr. : « […] la prévention du *crime*.

Roum. : „[…] prevenirea infracțiunilor." (art. 9-2 CEDH cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 60)

Le terme *crime* a été traduit par *infracțiune*, en tenant compte de son sens général de « infraction grave » qui est complété par un sens spécial de « homicide, meurtre » (Dincă, Scurtu, 2016 : 60).

La nature polysémique de la langue du droit rend difficile une différence claire entre langue courante et langue du droit. Les termes du vocabulaire de la langue courante peuvent avoir plusieurs sens dans des contextes précis, sens qui présentent une grande possibilité de ne pas être enregistrés dans les lexiques et les dictionnaires de spécialité. Ces ouvrages n'incluent que les termes du domaine spécialisé et excluent les autres sens des termes utilisés en langue courante (Dincă, 2007 : 286).

En roumain, les sens d'un terme polysémique français sont différenciés par des équivalents distincts :

Exemples : « *accomplir* un travail forcé – *a executa* o muncă forțată, *accomplir* une réforme – *a realiza* o reformă, *accomplir* ses devoirs – *a-și îndeplini* obligațiile, *accomplir* un crime – *a săvârși* o crimă » (Dincă, 2007 : 287).

- **Les problèmes morphosyntaxiques**

Les problèmes morphosyntaxiques concernent les problèmes morphologiques et les problèmes syntaxiques.

- *Les problèmes morphologiques* concernent divers aspects, comme par exemple :

- Les différences de genre et de nombre

Le pronom indéfini *aucun* n'a pas de pluriel en français moderne, mais, dans les textes de loi nous le retrouvons au pluriel : « Il n'y a lieu à *aucuns* dommages et intérêts lorsque, par suite d'une force majeure […] le débiteur est empêché de donner ou de faire ce à quoi il était obligé […] (Dincă, Scurtu, 2016 : 15).

- L'emploi des temps verbaux

Généralement, à l'intérieur des textes juridiques nous faisons usage du présent et des verbes modaux *pouvoir, devoir, permettre* (Dincă, 2021 : 125).

Exemples :

Fr. : « Le président du Tribunal *peut* statuer sur les pouvoirs visés aux paragraphes 1 et 2 selon une procédure sommaire dérogeant, en tant que de besoin, à certaines des règles contenues dans la présente annexe et qui sera fixée par le règlement de procédure du Tribunal. » (art. 10 TFP cité par Dincă, 2021 : 125)

Roum. : „Președintele Tribunalului de Primă Instanță *poate* să se pronunțe asupra recursurilor formulate în conformitate cu articolele (1) și (2), conform unei proceduri sumare care derogă, după cum este necesar, de la unele dintre normele conținute în prezenta anexă și care va fi prevăzută de regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță."

Le discours juridique fait usage du présent juridique en tant que présent intemporel. Il adopte un style sobre, clair et objectif (Dincă, 2021 : 124) : « Le Tribunal de la fonction publique *nomme* le greffier dont il *fixe* le statut » (art. 6 TFP cité par Dincă, 2021 : 125).

- *Les problèmes syntaxiques* concernent tant la phrase simple que la phrase complexe.

Un texte normatif a comme sujet un substitut générique, comme par exemple, *chacun*, *tout*, *nul* : « *Toute* personne accusée d'une infraction est présumée innocente […]. » (art. 6 CEDH cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 12)

À l'intérieur d'un texte normatif, nous observons la distanciation du sujet qui parle par rapport à son propos et la préférence pour les verbes modaux, comme par exemple *devoir, pouvoir*, aspects qui impriment à ce type de textes de la permanence dans le temps et de l'objectivité par rapport à l'auteur (Dincă, Scurtu, 2016 : 12 - 13).

Exemples :

Fr. : « Toute personne arrêtée ou détenue, dans les conditions prévues au paragraphe 1.c du présent article, *doit* être aussitôt traduite devant un juge […]. » (art. 5 - 3 CEDH cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 13)

Roum. : „Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute la alineatul (1) litera (c) din prezentul articol *trebuie* să fie adusă de îndată în fața unui judecător."

Dans un texte normatif, le participe présent à valeur verbale est le plus fréquent. En roumain nous préférons une subordonnée relative à une structure nominale prépositionnelle qui est plus rarement rencontrée (Dincă, Scurtu, 2016 : 45) :

- participe présent (fr.) / subordonnée relative (roum.)

Exemples :

Fr. : « (…) tout travail ou service *formant* partie des obligations civiques normales. » (art. 4-3d CEDH cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 45)

Roum. : „(…) orice muncă sau serviciu *care face parte* (trad. litt. « qui fait partie ») din obligațiile civile normale."

- participe présent (fr.) / structure prépositionnelle (roum.)

Exemples :

Fr. : « Lorsque deux choses *appartenant* à différents maîtres (…) sont néanmoins séparables. » (art. 566 CC cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 45)

Roum. : „Atunci când două lucruri *ale doi stăpâni deosebiți* (trad. litt. « de deux maîtres différents ») (…) sunt cu toate acestea separabile."

En tant que langue spécialisée, le langage juridique fait usage « des formules spécifiques qui servent à expliquer les différentes articulations logiques du texte législatif et par lesquelles il est capable de fournir des précisions sur les conditions d'application de la prescription légale (Dincă, 2007 : 290). Pour exprimer des relations logiques, comme par exemple, la cause ou la condition, nous faisons appel à des structures préférentielles lorsque nous les traduisons en roumain :

- la subordonnée de cause est rendue en roumain par une subordonnée à verbe fini :

Exemples :

Fr. : « *La Commission n'ayant pas donné suite à cette demande*, le Conseil a arrêté le règlement 3954/87 sur la base de l'article 31 du traité CEEA. » (art. 3, AC/1990 cité par Dincă, 2007 : 294)

Roum. : „Întrucât Comisia nu a dat curs acestei cereri, Consiliul a adoptat Regulamentul 3954/87 pe baza art. 31 din Tratatul CEEA."

- la subordonnée de condition est introduite par des conjonctions ou locutions conjonctionnelles qui gardent leur nuance lorsque nous les traduisons en roumain :

Exemples :

Fr. : « (…) un tribunal, afin qu'il statue à bref délai sur la légalité de sa détention et ordonne sa libération si la détention est illégale. (art. 5-4 CEDH cité par Dincă, 2007 : 296)

Roum. : „(...) unui tribunal pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală."

a. Problèmes de traduction au niveau textuel

Dans le cadre des problèmes de traduction au niveau textuel, nous nous rapportons aux problèmes liés au style des textes juridiques, à la lumière des recherches dans le domaine. Les problèmes stylistiques concernent l'emploi des termes archaïques et l'impersonnalisation.

- L'emploi des termes archaïques

Le langage juridique, en tant que langue de spécialité, a des caractéristiques qui le rendent complexe et unique. Son vocabulaire comprend des termes qui proviennent de la langue courante, des termes empruntés à d'autres langues ou des termes hérités du latin. Le ton de la langue du droit est clair, précis et évite toute tournure familière (Dincă, 2007 : 283). Nous pouvons mentionner aussi son caractère archaïque donné par les termes vieux que nous pouvons rencontrer dans les deux langues, français et roumain. Comme solution possible, on essaie de remplacer le terme périmé par un néologisme lorsqu'on le traduit en roumain : *acompte* / *arvună, acont, expulsé* / *gonit, expulzat, condamné* / *osândit, condamnat, vol* / *furtișag, furt* (Dincă, 2007 : 287).

- L'impersonnalisation

Un texte normatif est toujours écrit dans une manière impersonnelle (Dincă, Scurtu, 2016 : 12), aspect qui rend possible seulement deux formulations :

- soit à la diathèse passive :

Exemples :

Fr. : « Toute personne dont les droits et libertés reconnus dans la présente Convention *ont été violés* a droit à l'octroi d'un recours effectif devant une instance nationale […]. » (art. 13 CEDH cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 12)

Roum. : „Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți enunțate în prezenta Convenție *sunt încălcate*, are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei autorități naționale […]".

- soit à la diathèse active à la troisième personne :

Exemples :

Fr. : « *Chacun a droit* au respect de sa vie privée. » (art. 9 CC cité par Dincă, Scurtu, 2016 : 12)

Roum. : „*Orice persoană are dreptul* la respectarea vieții sale private."

L'impersonnalisation rencontrée dans le cas des textes normatifs est rendue aussi par l'inexistence de la déixis spatiale et temporelle (Dincă, Scurtu, 2016 : 12). D'autres marques du caractère impersonnel des textes normatifs sont les expressions telles que : *il apparaît que, il ressort que, il convient que* (Dincă, Scurtu, 2016 : 12).

Conclusion

Le langage juridique est concis, clair, a un ton impersonnel et se distingue du langage courant par la spécificité de ses traits linguistiques et textuels, mais pour disposer de toutes ces

caractéristiques, le langage juridique a dû être normalisé. Le texte juridique est la matérialisation, à l'écrit, du discours juridique.

Dans le cadre de notre étude nous avons porté notre attention sur les particularités linguistiques et textuelles des textes juridiques et sur les problèmes de traduction des textes juridiques identifiés dans la documentation étudiée, particulièrement les problèmes linguistiques et les problèmes textuels.

Pour traduire un texte juridique, il faut maîtriser la terminologie juridique et il faut être conscient de la différence entre les réalités juridiques de la langue source et de la langue cible. Connaître les spécificités des textes juridiques, est essentiel pour garantir une traduction fidèle, précise. Les textes juridiques utilisent un vocabulaire spécialisé, une syntaxe complexe et suivent des normes précises de forme et de style que le traducteur doit maîtriser pour éviter toute erreur de traduction.

BIBLIOGRAPHY :

1. Dănișor, Diana, « La traduction juridique : les collocations en droit civil français et leur traduction en roumain », *Analele Universităţii din Craiova, Seria Ştiinţe Filologice, Limbi străine aplicate*, 2011, p. 143-149. URL : https://www.academia.edu/99164572/La_traduction_juridique_les_collocations_en_droit_civil_fran%C3%A7ais_et_leur_traduction_en_roumain
2. Dincă, Daniela, « Enjeux et perspectives dans la traduction du discours juridique français » , *Communication and Argumentation in the Public Sphere*, 1(2), 2007, p. 283-300. URL : https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/7168/ssoar-commargps-2007-2-dinca-enjeux_et_perspectives_dans_la.pdf.
3. Dincă, Daniela, Scurtu Gabriela, *La traduction juridique. Aspects linguistiques et didactiques*, Craiova, Editura AIUS, 2016.
4. Driesen, Christiane J., de Lafocarde, Agata, *Manuel d'interprétation et traduction juridique*, 2021.URL:https://www.researchgate.net/publication/349143104_Manuel_d'interpretation_et_traduction_juridique/link/6022b3cd458515893992ec13/download?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19 (Consulté le 19 février 2024).
5. Gémar, Jean-Claude, « Le plus et le moins-disant culturel du texte juridique. Langue, culture et équivalence », Volume 47, numéro 2, juin 2002, p. 163-176. URL : https://doi.org/10.7202/008006ar (Consulté le 17 avril 2024).
6. Gouadec, Daniel, *Profession traducteur*, Paris, La Maison du Dictionnaire, 2009.
7. Nord, Christiane, *Text in Analysis Translation. Theory. Methodology and Didactic Application of a Model for Translation – Oriented Text Analysis*, Amsterdam/Atlanta, Ga., Rodopi, 1991.
8. Pop, Mirela-Cristina, « La traduction spécialisée dans la littérature et dans les pages web professionnelles de traduction de langue française », *Scientific Bulletin of Politehnica University of Timişoara, Transactions on modern languages*, vol. 22, 2023, p. 111-119. URL : https://sc.upt.ro/attachments/article/687/02_06_Pop.pdf (Consulté le 15 février 2024).
9. Pop, Mirela-Cristina, *La traduction. Aspects théoriques, pratiques et didactiques. Domaine français-roumain*, Timișoara, Editura Orizonturi universitare, Cluj-Napoca, Casa Cărţii de Ştiinţă, 2015.
10. Scurtu, Gabriela, « Traduire le vocabulaire juridique français en roumain », *Meta : journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol. 53, n° 4, 2008, p. 884-898 (Consulté le 17 avril 2024). URL : https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3664076

Sigles
AC – Action du Conseil européen
CC – Code civil français
CEDH – Convention européenne des droits de l'homme
TFP – Tribunal de la fonction publique (de l'Union Européenne).

GREEK-LATIN ETYMONS IN THE LEXICON OF MINERALOGY

Maria Cristina Bogdan (Surdilă)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *Greek-Latin etymons played an essential role in the establishment of scientific language. Many disciplines from different branches came into being on the basis of these old elements, words originating in Greek and Latin Antiquity. Scientific language is often perceived as rigid and inaccessible, but it relies on these linguistic elements with a rich history and profound meanings. In the case of mineralogy, Greek and Latin etymons constitute the foundation of the specialized lexicon, conferring rigour, universality and clarity to the terminology in this field.*

Keywords: *linguistics, scientific language, terminology, mineralogy, etymon*

1. Introducere

Greaca și latina veche au constituit baza formării terminologiei științifice în Europa, iar influența lor se regăsește în denumirile elementelor chimice, ale mineralelor, ale proceselor geologice și ale fenomenelor naturale. Prin intermediul acestora, limbajul științific capătă precizie, universalitate și continuitate istorică.

Conform definiției sale tradiționale și structurale, etimologia reprezintă acea „ramură a lingvisticii care cercetează originea și evoluția formală și semantică a cuvintelor unei limbi”.[1] Cuvântul *etimologie* a apărut în epoca elenistică, fiind format din două cuvinte grecesti *etimos* „adevărat, real” și *logos* „cuvânt, știință”.[2] În greaca veche, de unde latina l-a împrumutat pe cale savantă, *etimon* însemna „sens adevărat, sens originar”, iar *etimologia* era „originea cuvintelor”.[3]

A descoperi *etimonul* unui cuvânt înseamnă a identifica originea sa istorică, adică forma sa originală și sensul pe care îl avea în limba din care provine, precum și traseul său prin diferite limbi de-a lungul timpului, până la forma și sensul actual. Descoperirea etimonului unui cuvânt necesită cunoașterea evoluției fonetice a limbii ale cărei rădăcini le căutăm și ulterior, ale idiomurilor care au intrat în contact cu ea de-a lungul timpului, influențând-o.

Ion Coteanu și Marius Sala consideră că etimologia indirectă reprezintă „căutarea din aproape în aproape a etimonului unui etimon până unde mijloacele noastre științifice permit investigația cu metoda istorico-comparativă, binecunoscută în lingvistică.”[4]

Limbajul stiințific este adesea perceput ca fiind rigid și inaccesibil, însă la baza sa stau elemente lingvistice cu o istorie bogată și semnificații profunde. În cazul mineralogiei, etimoanele grecești și latine constituie fundamentul lexicului de specialitate, conferind rigurozitate, universalitate și claritate terminologiei din acest domeniu. Ele nu doar că oferă denumiri, ci exprimă caracteristici esențiale precum compoziția, culoarea, duritatea sau originea mineralelor. Studierea acestor etimoane relevă modul în care limba și știința s-au împletit pentru a construi un sistem terminologic coerent și universal.

---

[1] Theodor Hristea, *Probleme de etimologie*, București, Editura Științifică, 1968, p. 5.
[2] Marius Sala, *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 199, p. 8.
[3] Ion Coteanu, Marius Sala, *Etimologia și limba română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987 , p. 22.
[4] Ion Coteanu, Marius Sala, *op. cit*., p. 67.

În Antichitate, grecii au fost printre primii care au observat și descris proprietățile rocilor și ale mineralelor. Termenii grecești au fost ulterior preluați, traduși sau adaptați în latină de către savanții romani și medievali. De exemplu, cuvintele grecești *lithos* „piatră" și *geo* „pământ" au stat la baza formării unor termeni fundamentali precum *litologie* „știința rocilor" și *geologie* „știința pământului".

Începând cu Renașterea și continuând cu perioada iluminismului, savanții europeni au revenit la limba greacă și latină ca surse pentru crearea vocabularului științific. Această alegere a fost motivată de statutul acestor limbi ca instrumente ale erudiției lingvistice. În mineralogie, denumirile mineralelor reflectă fie tradiția greco-romană, fie descoperiri științifice moderne, construite tot din rădăcini clasice.

2. Etimoane greco-latine și de alte origini în lexicul mineralogiei

Mineralogia, știința care studiază mineralele, utilizează un vocabular specializat, format în mare parte din termeni de origine greacă și latină. Aceste etimoane sunt rezultatul tradiției științifice occidentale, unde latina și greaca erau limbile de cultură și știință în Evul Mediu și în perioada modernă timpurie.

Greaca antică a contribuit masiv la formarea termenilor științifici, inclusiv în mineralogie. Multe denumiri de minerale au origini directe din greaca veche, reflectând proprietăți vizibile, culoarea sau locul descoperirii mineralului. Latina, limbă de cultură și știință în Europa Medievală, a păstrat și a adaptat termenii grecești, dar a creat și proprii temeni. Astfel, multe denumiri moderne combină rădăcini grecești cu sufixe latine sau invers.

De exemplu, Alexandru Graur, în lucrarea sa *Dicționar de cuvinte călătoare* redă câteva denumiri de minerale care au etimoane greco-latine sau de alte origini. Astfel cuvântul *amoniac* provine din grecescul *ammoniakon* „gumă sau sare de amoniu", derivat de la numele unui zeu egiptean Ammon, ce devine în latină *ammoniacum,* iar în franceză *ammoniac*.[5] Cuvântul *actiniu* „element chimic radioactiv din minereurile de uraniu" < fr. *actinium* (DAN, III, 29), derivat din grecescul *ἀκτίς, ἀκτῖνος* (*aktis*; *aktinos*), care înseamnă „fascicul de raze".[6]

Antracen „substanță din clasa hidrocarburilor aromatice, cristalizată, obținută prin distilarea gudronului de huilă, folosită pentru fabricarea unor coloranți și ca antiseptic" (*Enc. rom.* I, 116), var. *antracénă* < fr. *anthracène* < gr. *ἄνθραξ* „cărbune" + -ène. (DELR); *antrax* < ngr. *ánθραξ* (< v.gr. *ἄνθραξ*), „cărbune de lemn; (fig.) piatră prețioasă de culoarea cărbunelui"; lat. neol. *anthrax* , pentru sensul „piatră prețioasă" (DELR).

Cuvântul *beriliu* provine direct din fr. *béryllium,* împrumutat din lat *beryllus*, care l-a rândul său a fost preluat din gr. *beryllos*, refăcut din *βηρύλλιον,* termen de origine indiană introdus în epoca elenistică: *prakritul veruliya* < *veḷuriya*, cuvânt de origine dravidiană, probabil < *Vēḷur*, oraș în India de Sud. (DELR).

Termenul *borax* „borat de sodiu", împrumutat în limba română din fr. *borax*, este preluat din lat. medieval *borax*, ce are ca etimon pers. *būrãh* și ar. *būraq*.[7] Cuvântul *bronz* are etimonul pers. *piringˇ* „aramă"> lat. medieval *bronzium*> it *bronzo*> fr. *bronze*.[8]

Cuvântul *chihlimbar*[9] este împrumutat din turcul *kihlibar*, provenit din pers. *Kāhrubā* (compus din *kāh* „paie" și *rubā* „a fura": chihlimbarul atrage paiele ca un magnet).

---

[5] Al. Graur, *Dicționar de cuvinte călătoare,* București, Editura Albatros, 1978, p. 21.
[6] https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_etimologic%C4%83_a_elementelor_chimice
[7] Al. Graur, *op. cit*., p.29.
[8] Fr. *bronze* (< it. *bronzo*, cuvânt cu etimologie disputată, posibil din pers. *biringˇ/*burunˇ* „aramă", din m.gr. *βρόντιος*, cf. *βροντήσιος* „de bronz", sau legat de top. Brundisium – azi Brindisi – localitate renumită în Antichitate pentru un soi de bronz de calitate, cf. DELI, Treccani, Nocentini, VLI). Var. *brundzu* < ngr. *μπούντζος*. Var. *bronță* < germ. *Bronze*. (DELR).
[9] Var. *chehlembár, chehribár, chelimbár, chihlibár, chihrimbár, chilimbár, chilimfár, chiribár, chirimbar.* Variantele cu -m-, posibil influențate de ngr. *κεχλιμπάρι, κεχριμπάρι*. (DELR).

Termenul *chinovar* ,,sulfură roșie de mercur folosită ca medicament și colorant" (DELR) este împrumutat în limba română, din ngr. *κινναβάρι,* rs. *киноварь* **(**MDA, I, 382**),** împrumutat din grecescul *kinnabari*, împrumutat la rândul său din pers. *sängärf*.[10]

Cuvântul *cleștar* este un împrumut din magh. *kristály*, împrumutat la rândul său din germ. *Kristall,* provenit din latinescul *crystallus* ce este împrumutat din grecescul *krystallos*.[11]

Cuvântul *copal* ,,substanță naturală asemănătoare cu chihlimbarul, extrasă din diverși arbori tropicali, folosită în special la prepararea leacurilor." (MDA, I, 503), este împrumutat în limba română din fr. *copal*, împrumutat la rândul său din sp. *copal,* ce provine din amerind. *Kopalli* ,,numele arborelui din care se extrage această rășină" (DELR).

Termenul *cositor* este un împrumut din vsl. *kositerŭ*, împrumutat din grecescul *kasiterros,* derivat din arabul *qaṣdir*.[12] Cuvântul *ghips* are etimon grecescul *gypsos* (de origine semitică), preluat de latinescul *gypsum,* ce este împrumutat de germanul *Gips*, limbă din care este împrumutat în limba română.[13]

Cuvântul *magnet*, împrumutat în limba română din germ. *Magnet*, ce este provenit din latinescul *magnes*, derivat la rândul său din grecescul *magnes* (de la Magnesia, regiune din Asia Mică).[14] Cuvântu *mărgăritar* are etimonul pers. *marvārit*> gr. *margarites*, ngr. derivat *margaritari*; iar cuvântul *mărgean* are același etimon pers. *marvārit*> gr. *margarites*> ar. *marğān* ,,coral" >tc. *mercan*.[15] Pentru cuvântul *mineral*, limba sursă este limba franceză - *minéral,* care la rândul său provine din latinescul *mineralis.*(MDA, II, 15).

Termenul *naftalină*[16] ,,substanță cristalizată, lucioasă, albă, cu miros specific, extrasă din gudroanele de la distilarea uscată a cărbunilor de pământ și folosită în industria chimică, ca insecticid, la conservarea blănurilor și a materialelor textile etc." (MDA, II, 92), este împrumutat în limba română din fr. *naphtaline*, derivat din fr. *naphte*, împrumutat din lat. *naphta,* ce provine din grecescul *naphtha*, derivat la rândul său din pers. *näft*.

Cuvântul *olmaz* este un împrumut din rusescul *almaz,* împrumutat din turcul *almas,* iar în limba turcă fiind împrumutat din arabul *almās*, provenit din grecescul *adamas* ,,care nu poate fi subjugat", apoi ,,diamant". Termenul *opal* este redat la etimologie multiplă, dar etimonul său este considerat skr. *upala* ,,piatră", preluat de gr. *opallios*> lat. *opalus*> germ. *Opal.*[17]

Alexandru Graur consideră cuvântul *peruzea* un împrumut din ngr. *peruzes*, ce provine din tc. *piruze,* împrumutat la rândul său din pers. *pïrözä,* o piatră scumpă (de la *përöz* ,,victorios"). Termenul *platină* este împrumutat in limba română din fr. *platine*, provenit din sp. *plata* ,,para", derivat *platina*< lat. vulgar *plattus*< gr. *platys* ,,larg, lat".[18] Cuvântul *recif* ,,acumulare calcaroasă de organisme (corali) formată în mările calde." (MDA, II, 668) are drept etimon asirianul *raṣāpu* ,,a îmbina"> aram. *reṣap* ,,a pava" > ar. *raṣafa,* derivat *raṣif* ,,dig de piatră" > sp. *arrecife* (cu articolul arab) ,,șosea" > fr. *récif,* de unde este preluat în limba română. Termenul *sidef* este împrumutat în limba română din tc. *sedef,* ce are ca etimon ar. *sadaf* ,,scoică de mărgăritar". Cuvântul *smarald* este împrumutat din it. *smeraldo*< lat. *smaragdus*< gr. *smaragdos* (împrumutat dintr-o limbă semitică).[19]

---

[10] Termenul provine din slavonul *kinavarĭ*, ngr. *κινναβάρι*; pentru forma cu -o-, cf. rus. *kinovarĭ*, bg. *kinovar.* (DELR).

[11] Cf. DELR, cuvântul *cristal* cu variantele *cleștál, cleștár, clistár, cliștár, creștál, cristár, cristiál, criștái, criștál, criștár* are etimologie multiplă, provenind din ngr. *κρύσταλλος, κρύσταλλο*(ν) (< v.gr. *κρύσταλλος* „apă înghețată; cristal (mineral)" < *κρύος* „frig, ger"), în Transilvania lat. neol. *crystallus,* germ. *Kristall.* Cu sensuri științifice, și după fr. *cristal.* Var. *criștal, creștal* < magh. *kristál*, în Moldova posibil și pol. *kryształ*; var. *criștai* < magh. *kristály* (probabil < it. *cristallo*).

[12] Al. Graur, *op. cit*., p. 49

[13] Al. Graur, *op. cit*., p. 49.

[14] Cf. MDA, I, cuvântul *magnet* are etimologie multiplă, fiind împrumutat din mgr. *μαγνήτης*, germ. *Magnet*, rs. магнит.

[15] Al. Graur, *op. cit.,* p. 89.

[16] Cf MDA, termenul *naftalină* este împrumutat din fr. *naphtaline,* germ. *Naphtalin.*

[17] Al. Graur, *op. cit.,* p. 100.

[18] Al. Graur, *op. cit.,* p. 109.

[19] Al. Graur, *op. cit*., p. 126.

Conform MDA, 2010, cuvântul *talc* este redat cu etimologie multiplă, iar etimonul său este arabul *taraq* (probabil de origine persană).[20]

Cuvântul *taliu* „metal moale, alb-albăstrui, asemănător cu plumbul, folosit la elaborarea unor aliaje" (DAN, III, 954), a fost împrumutat în limba română din francezul *thallium,* derivat din grecescul *θάλλιο* „lăstar tânăr" (cf. lat. imperial *thallus* care este împrumutat de la acesta).[21]

Termenul *topaz* este redat cu etimologie multiplă, fiind un împrumut din ngr. *τοπάζιον,* lat. *topazius,* fr. *topaze,* ger. *Topas* (MDA, II, 1240), iar conform TLFI etimonul cuvântului este lat. *topazus,* gr. *τοπάζιον*.

3. Concluzii

Lexicul mineralogiei reflectă o moștenire lingvistică bogată, în care greaca și latina ocupă un loc central, dar care este deschis la împrumuturi din multe alte limbi. Această diversitate etimologică este rezultatul istoriei științelor, al explorărilor geografice și al schimburilor culturale.

Etimologia termenilor mineralogici reprezintă o punte între știință și cultură. Numele mineralelor nu sunt simple etichete, ci adevărate povești codificate, care trimit la origini lingvistice vechi, la locuri geografice unde au fost descoperite aceste minerale, la oameni de știință sau la proprietăți fizico-chimice distinctive.

Influența greco-latină asupra lexicului mineralogic este profundă și durabilă. De la denumiri descriptive până la termeni științifici complecși, rădăcinile acestor cuvinte ne leagă de istoria cunoașterii umane și de originile culturale ale științei. Cunoașterea etimoanelor nu este doar un exercițiu lingvistic, ci și o modalitate de a înțelege evoluția gândirii științifice și unitatea limbajului științific european.

Moștenirea limbilor clasice asigură precizia, universalitatea și coerența unui domeniu științific complex, permițând savanților din întreaga lume să identifice și să clasifice mineralele folosind un vocabular standardizat, bazat pe rădăcini milenare.

[20] Al. Graur, *op. cit*., p. 135.

[21] Cf. TLFI, termenul este împrumutat din englezescul *thallium*, nume dat de chimistul W. Crookes în 1861: „I have thought [...] to propose for it the provisional name of *Thallium,* form the Greek θαλλός or Latin *thallus*, a budding twig."

BIBLIOGRAPHY:

1. Coteanu, Ion, Sala, Marius, *Etimologia și limba română*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987.
2. Graur, Al., *Dicționar de cuvinte călătoare,* București, Ed. Albatros, 1978.
3. Graur, Al., *Tendințe actuale ale limbii române*, București, Editura Științifică, 1968.
4. Graur, Al., *Etimologie multiplă,* în SCL, I, nr. 1, 1950, p. 22-34, reluat și completat în 1955, p. 25-35, 1960, p. 67-77, 1963, p. 11-18.
5. Hristea, Theodor, *Probleme de etimologie*, București, Editura Științifică, 1968.
6. Hristea, Theodor, *Sinteze de limbă română*, București, Editura Albatros, 1984.
7. Sala, Marius, *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.
8. DAN = Florin Marcu, *Dicționar actualizat de neologisme*, București, Editura Saeculum I. O., 2019.
9. DELR = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti", *Dicționarul etimologic al limbii române,* București, Editura Academiei Române, (versiunea electronică), https://delr.lingv.ro/
10. MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan -Al. Rosetti", *Micul dicționar academic*, vol. I (A-Me), II (Mi-Z), București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.
11. http://atilf.atilf.fr/
12. https://delr.lingv.ro/
13. https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_etimologic%C4%83_a_elementelor_chimice

ANALYSING INTERNAL CONFLICT IN ANOREXIA DISCOURSE ON TWITTER/X

Réka Incze (Kutasi)
Phd Student, UMFST „G. E. Palade" of Târgu Mureş

Abstract: *Anorexia is described as the most complex and life-threatening eating disorder that can have serious consequences on a person's life. People who have anorexia often fear gaining weight and deny the severity of the condition. In recent years, discussions related to the disorder have migrated to the digital space, expecially to X (formerly Twitter), where users have created communities to discuss their struggles with the disorder. Thus, the platform is viewed as a space of expression, and it plays a crucial role in shaping and disseminating body image ideals through personal reflections that often intertwine with denial, fear and shame. By employing discourse analysis as a methodological approach, the present article aims to analyse the language used by tweeters related to anorexia and uncover how fear and hate are represented within pro-anorexia communities created on X. Moreover, the study also sheds light on how people's experiences with the disorder are reflected in their online communications. The research provides an insight into the relationship between how anorexia is psychologically understood and its representation in the digital environment.*

Keywords*: internal conflict, anorexia, discourse analysis, anorexia discourse, Twitter/X*

1. Introduction

Anorexia nervosa is a complex eating disorder that affects millions of people worldwide, especially female teenagers. The fear of gaining weight characterises it, and it is considered a psychiatric condition that can have severe mental and physical consequences (American Psychiatric Association, 2013). In recent years, anorexia has been widely discussed in the online environment as a result of digital platforms, such as X (formerly known as Twitter) where people with eating disorders share their thoughts, experiences, fears, and need for support. The platform provides people with a space to communicate, and the anonymity it offers enables them to connect more easily (Lerman et al, 2025) with others who may have the same health issues but feel isolated and misunderstood. These socially isolated individuals who experience stigmatisation are the ones who use the internet to search for health-related information and communicate with peers whom they identify with. However, even if the platform represents a safe place, it also comes with risks, especially for people with anorexia. The portrayal of an ideal body and the amount of information that they can find on this platform, within pro-ana communities, can exacerbate the mental conflicts that are a common characteristic of the disorder (Fardouly, 2015). The platform is not just a simple place where people share their stories, but an area that plays a crucial role in shaping and constructing identity. As Hmielowski et al. (2014) state, as people form and manage their digital personas, the complex interaction between online identity and the shaping of discourse becomes evident. Thus, discourses that are formed on anorexia on X are not just simple narratives regarding one's personal life or personal experiences, but they are rather voices of people with social expectations about body image and beauty standards. The last decades have drastically changed the way people communicate and share medical discourse on social media platforms (Bates, 2015). Social media platforms have been used to investigate the lives of individuals who suffer from anorexia (Sowles et al., 2018).

2. Pro-ana narratives on X/Twitter

Anorexia mainly occurs among adolescent girls between the ages of 16 and 24 (Brown et al, 2000), as a result of body image dissatisfaction and extreme dieting. Teenagers start to lose weight in order to feel fat and to meet the body ideals usually represented in the media within different communities.

Pro-anorexia narratives, sometimes known as 'pro-ana', are communities that idealise and encourage anorexia nervosa, a serious eating disorder marked by severe food limitation (Oberbeke, 2008). Legrand and Briend (2015), highlighted the difference between women who suffer from anorexia and those who wish to have a thin body, describing them as '… between a woman who pursues a diet as she seeks to embody the images of beauty which are valued in her surroundings, and an anorexic subject who transforms her body so radically that she puts herself to death.'

The dissemination of these narratives mainly occurs on online platforms, where users post content that promotes harmful methods of weight loss. According to Juarascio et al. (2010), narratives that see anorexia positively are more prominent in digital environments, particularly on social media platforms, because of their widespread presence. Within these communities that act as virtual support networks, people can exchange photographs, share advice, or personal stories that idealise extreme thinness (Mulholland, 2014).

Some narratives that promote anorexia use language that comes across as pseudo-supportive, portraying significant weight loss as a type of self-discipline or exertion of control (Pauligk et al, 2021). As mentioned by Ging and Garvey (2017), pro-anorexia discourse is seen as harmful content that can destroy a person's identity. There is a growing presence of pro-anorexia narratives on the internet, which raises worries regarding the influence these narratives have on the mental health of individuals, particularly those who are predisposed to having problems with their body image.

X (formerly known as Twitter) serves as a platform for discussions about body ideals that unfold instantly through hashtags, videos, and visuals (Van Dijck, 2011). The glorification of extreme thinness is intensified through photographs and other visual content, which in turn reinforces damaging beauty standards. Thus, X is perceived as a crucial part in forming trends and maintaining beauty standards.

3. Methodology

By employing discourse analysis as a methodological approach, the present article aims to analyse the language used by tweeters related to anorexia and uncover how fear and hate are represented within pro-anorexia communities created on X. Moreover, the study also sheds light on how people's experiences with the disorder are reflected in their online communications. As X is a widely used platform by the pro-ana community (Paggioro, 2022), and its content is accessible to everyone, the retrieval of the content to be analysed did not raise any ethical issues.

3.1.Data collection, inclusion criteria and analysis

The data for the present study were retrieved from X manually by using hashtags such as #pro-ana and #anorexia. In order for the tweet to be included in the research, it had to be written in English by female tweeters and focus on issues related to fear and hate. Using a thorough corpus-based critical discourse analysis, the gathered data were analysed with a computer-assisted qualitative data analysis software, namely MAXQDA.

4. Discussions and results

To facilitate analysis, the gathered data were categorised into two groups: issues related to fear and those related to hate.

Discursive themes	*Anorexia and hate*
	Anorexia and fear

Table 1. *Discursive themes.*

4.1.Anorexia and hate

Many tweeters perceive anorexia as the best thing that could have happened to them until they realise that the severity of the illness can take their lives or the lives of someone they love.

Extracts
Extract 1. *I dont want anorexia*
Extract 2. *i will never forget the time my primary school teacher told me 6 or 7 years ago that my overweight friend who was actively starving herself and purging wasn't thin enough to have anorexia. why is ana never taken seriously until you're deadly thin? when will i be sick enough???*
Extract 3. *i hate how Anorexia takes so many sweet souls why why why why why why why why why why*
Extract 4. *I fucking hate anorexia but I also love it at the same time*
Extract 5. *i fucking hate anorexia i could cry rn thinking about making pesto pasta i used to make pasta every week and the joy and comfort it brought me to make and eat it is stolen forever wtf man fuck this ed if u are thinking about recovery do it there is so much more to life than this*

Table 1. *Anorexia and hate.*

As seen in **extract 1,** the tweeter rejects the disorder, which is seen as a threatening condition and tries to keep a distance from it. The personification of the unwanted disorder implies an internal conflict that changes the person's identity, which she ultimately rejects. In **extract 2,** the speaker blames the teacher for her friend's problems and criticises the social norms that say you are anorexic when you are sick enough. In **extract 3**, the focus shifts from one person to the community. The tweet expresses grief and sadness through the repeated use of the word ‚why'. Anorexia is regarded as destructive, and we can also observe mourning in her voice 'so many sweet souls'. In **extract 4,** we can observe an ambivalent discourse (hate vs love) which is very commonly used by people with eating disorder problems. The tweeter sees the illness both as an enemy and a friend, which reveals her internal conflict; she would like to recover, but she also feels attachment to the illness.

In **extract 5,** we identify an imperative structure 'do it' that highlights that the tweeter would like to recover as she hates anorexia, and she realises that life is more than being slim.

What we can identify in these extracts is that anorexia is treated as a thief, who steals people's lives, but as a partner as well, whom tweeters cannot live without. First, anorexia is unwanted, and it has a socially destructive nature; it is loved and hated, and it is not taken seriously until it is not visible enough.

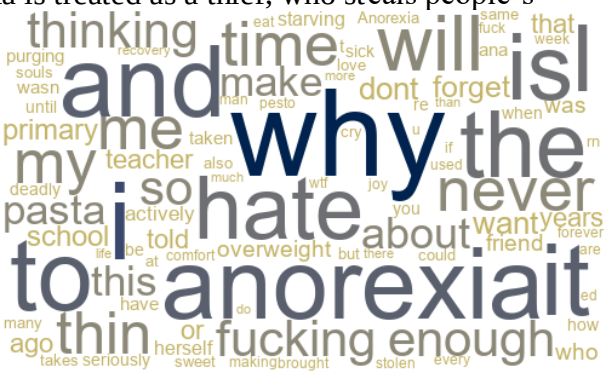

The extracts include linguistic markers such as repetition, swearing and short clauses. Repetitions like 'why, why, why …' emphasise the speaker's frustration and inability to understand anorexia. The use of the swear word 'f…g' increases the intensity of the emotion, it expresses the tweeter's anger, frustration and emotional pain. Tweeters use short clauses to emphasise their feelings and internal struggle.

4.2.Anorexia and fear

Extracts
Extract 1. *i'd love to be a parent but my grandmother had anorexia and my mom had anorexia and now im going through it too i just couldn't fucking do that to my baby it tears me apart daily.*
Extract 2. *I could not have kids because of this stupid fucking Anorexia. It's pretty lonely with no kids.*
Extract 3. *Anorexia is evil I hope one day we can all be happy somewhere somehow on this earth or not even if it's us being the prettiest star or a crash of a wave I hope we all can manifest into our beauty and be happy.*
Extract 4. *anorexics either avoid mirrors at all costs because they are too scared to look at their body or they obsessively look in mirrors/phone camera and bodycheck 24/7 because to think they've gained 10lbs in one day. there's no inbetween.*
Extract 5. *this ed shit getting to scary I keep thinking I'm gonna accidentally eat, I'm so scared that I'm gonna eat and forget abt it while fasting like I'm actually terrified □□ I keep getting anxious abt it omg.*
Extract 6. *Ppl think that anorexics hate food. In reality, I hate that I love it. I hate that I can't enjoy it without deep guilt setting in. I fear I will lose control. I hate that I can't have a moderate-neutral mindset when it comes to eating.*

Table 1. *Anorexia and fear*.

People suffering from anorexia often fear the disease and see it as inherited (grandmother-mother-self), as expressed in **extracts 1** and **2**. The use of the swear word 'f….g' amplifies the emotional weight and reflects anger at being unable to overcome the illness to protect the next generation. The tweeter expresses her desire to become a mother, but she fears passing on the disease to her child. In the sentence 'i just couldn't fucking do that to my baby it tears me apart daily', the tweeter blames herself and feels guilty about her inability to break the generational cycle of anorexia. The tweeter in extract 2 feels resentment towards the illness, and it blames it for not being able to have children.

Extract 3, highlights the tweeter's vision about anorexia, which is 'evil', but at the same time, we can observe a sense of escape from the disorder by using metaphors such as 'beauty and nature'.

Extract 4 emphasises the binary nature of anorexia. A person's image in the mirror shows the reflection of the self; people with anorexia either love their thin body, or they are looking into the mirror in order to criticise themselves. It is the pressure of society that the tweeter experiences here, and the lack of control over her own body. The tweeter in **extract 5** uses swear words as well in order to express her disgust and fear ('terrified') about the ED. The presence of emojis softens the language used to express emotional turmoil. In the last extract, **extract 6**, the tweeter rejects stereotypes and emphasises that she is unable to achieve a balanced relationship with food.

All in all, in all the extracts, anorexia is seen as a force that overtakes and destroys people's lives. It is also comprehended as something that dominates and distorts self-perception. Individuals' struggle for control or the fear of losing it demonstrates emotional intensity, fear of failure and hopelessness.

5. Conclusions

In conclusion, the present paper has demonstrated how X can be used in order to construct identity, particularly concerning body image and eating disorders. The discourses presented are shaped within a context of fear, for example, fear of being judged or fear of losing control. Moreover, fear is often intertwined with hate discourse in order to express individuals' concerns about being marginalised.

The fear and hate-driven discourses towards anorexia emphasise an obsession with the disease and body appearance, but moreover with societal expectations that put a burden on those who do not conform to the preset beauty ideals. Social media platforms, particularly online communities, can have harmful effects on people's perception of anorexia, seeing it as a simple aesthetic problem rather than a serious disease.

The paper emphasises the role that language has in shaping the experiences of people who struggle with anorexia. It is important to understand that the discourses analysed do not refer solely to anorexia but reflect a broader pattern regarding society's role to engage with illnesses such as anorexia. By analysing these discourses, healthcare professionals can offer vital support and understanding to those who suffer from society's harshness.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bates, C. F. (2015). I am a waste of breath, of space, of time metaphors of self in a pro-anorexia group. *Qualitative Health Research*, *25*(2), 189–204.
2. Brown JM, Mehler PS, Harris RH. (2000). Medical complications occurring in adolescents with anorexia nervosa. *West J Med.*, 172(3):189–93. doi:10.1136/ewjm.172.3.189.
3. Fardouly, J., Diedrichs, P. C., Vartanian, L. R., & Halliwell, E. (2015). Social Comparisons on Social Media: The Impact of Facebook on Young Women's Body Image Concerns and Mood. *Body Image*, 13, 38-45. https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2014.12.002.
4. Ging, D., & Garvey, S. L. (2017). 'Written in these scars are the stories I can't explain': A content analysis of pro-ana and thinspiration image sharing on Instagram. *New Media & Society*, 20(3), 1181–1200. https://doi.org/10.1177/1461444816687288.
5. Grace Overbeke. (2008). Pro-anorexia websites: Content, impact, and explanations of popularity. *Mind Matters: The Wesleyan Journal of Psychology*. 3, 49-62.
6. Hmielowski, J. D., Hutchens, M. J., & Cicchirillo, V. J. (2014). Living in an age of online incivility: Examining the conditional indirect effects of online discussion on political flaming. *Information, Communication & Society*, *17*(10), 1196–1211. https://doi.org/10.1080/1369118X.2014.899609.
7. Juarascio, A. S., Shoaib, A., & Timko, C. A. (2010). Pro-eating disorder communities on social networking sites: a content analysis. *Eating disorders*, *18*(5), 393–407. https://doi.org/10.1080/10640266.2010.511918.
8. Legrand, D., & Briend, F. (2015). Anorexia and bodily intersubjectivity. *European Psychologist*, *20*(1), 52–61. https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000208.
9. Lerman, K., Chu, M. D., Bickham, C., Luceri, L., & Ferrara, E. (2025). Safe spaces or toxic places? Content moderation and social dynamics of online eating disorder communities. *EPJ data science*, *14*(1), 55. https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-025-00575-5.
10. Mulholland, N. (2014). When Ana Becomes the Protagonist: Eating Disorder Narratives, the Pursuit of Thinness and Social Resistance on the Internet. *Cultural Studies Capstone Papers*, 36.

https://digitalcommons.colum.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1036&context=cultural_studies.
11. Pauligk, S., Seidel, M., Fürtjes, S., King, J. A., Geisler, D., Hellerhoff, I., Roessner, V., Schmidt, U., Goschke, T., Walter, H., Strobel, A., & Ehrlich, S. (2021). The costs of over-control in anorexia nervosa: evidence from fMRI and ecological momentary assessment. *Translational psychiatry*, *11*(1), 304. https://doi.org/10.1038/s41398-021-01405-8.
12. Sowles, S. J., McLeary, M., Optican, A., Cahn, E., Krauss, M. J., Fitzsimmons-Craft, E. E., Wilfley, D. E., & Cavazos-Rehg, P. A. (2018). A content analysis of an online pro-eating disorder community on Reddit. *Body image*, *24*, 137–144. https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2018.01.001. van Dijck, J. (2011). Tracing Twitter: the rise of a microblogging platform. *International Journal of Media and Cultural Politics*, 7(3), 333-348. https://doi.org/10.1386/macp.7.3.333_1.

ABOUT A REFERENCE PHILOLOGICAL EDITION: BUDAI-DELEANU, ION, WORKS, 1-2, CRITICAL EDITION BY FLOREA FUGARIU, INTRODUCTORY STUDY BY AL. PIRU, BUCHAREST, MINERVA, 1974-1975

Denis-Alin-Florin Diaconu
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *The volume Ion Budai-Deleanu,* Works*, 1–2, critical edition by Florea Fugariu, with an introductory study by Al. Piru, Bucharest, Minerva, 1974–1975, comprise versions A and B of* Țiganiada *and the poem* Trei viteji*, brought together in a critically rigorous philological undertaking. The literary writings of the Transylvanian scholar are accompanied by an introductory study by Al. Piru and an extensive section of notes and commentary by the editor, Florea Fugariu. The edition offers a philological restitution of the original Cyrillic text, transcribed into the Latin alphabet according to modern phonetic and morphological principles. Our study will focus on how Al. Piru and Florea Fugariu designed this edition, highlighting their contribution to the understanding of the literary language, the style, and the poetic architecture of* Țiganiada.

Keywords: *critical edition, philology, literary language, epic poem, phonetic transcription*

1. Introducere

Ediția critică în două volume consacrată lui Ion Budai-Deleanu fixează, cu mijloace filologice moderne, locul *Țiganiadei* în canonul literaturii române și oferă, totodată, o imagine completă a procesului de creație al autorului. Concepută de Florea Fugariu pe baza confruntării directe a manuscriselor, ediția restituie riguros varianta *B* (definitivă) a *Țiganiadei*, pune la dispoziție varianta *A* (intermediară) și poemul *Trei viteji*, însoțind textele poetice de un aparat critic amplu (note, variante, indici). Ansamblul este deschis de studiul introductiv al lui Al. Piru, care reconstituie istoria receptării epopeii și o integrează în orizontul iluminismului ardelean. În secțiuni distincte, sunt abordate: biografia lui Ion Budai-Deleanu, lucrările sale filologice, opera sa istorică, relațiile dintre scrierile beletristice și comentariul *Țiganiadei*. În *Nota asupra ediției* sunt explicate principiile de transcriere aplicate textului în caractere chirilice, iar secțiunea *Note și comentarii* oferă cu mult mai multe informații filologice decât ar fi făcut un glosar. În acest cadru, articolul de față urmărește două obiective complementare. Mai întâi, discutăm maniera în care Al. Piru analizează *Țiganiada* ca operă de vârf a iluminismului transilvănean și dezbate repunerea sa în circuitul cultural prin edițiile moderne și corectarea clișeelor născute din editarea imperfectă a textului. În al doilea rând, examinăm metodologia lui Florea Fugariu, criteriile de transcriere fonetic-interpretativă din alfabet chirilic în cel latin, soluțiile de punctuație și accent, precum și intervențiile metrice prin care se reface decasilabul trohaic al epopeii. În ambele direcții, încercăm să urmărim măsura în care opțiunile editoriale reușesc să redea limba și stilul lui Budai-Deleanu. *Țiganiada B* inclusă în primul volum al ediției discutate este utilizată pentru extragerea corpusului aferent tezei noastre de doctorat, *Estetica urâtului în poezia românească. Elemente de analiză lexicală și stilistică*.

2. *Țiganiadia* în analiza lui Al. Piru

Al. Piru enunță aspectele care conturează statutul *Țiganiadei*: un text ieșit din comun, finalizat în 1800 (prima versiune) și desăvârșit până în 1812, dar publicat târziu (variantă parțială în 1875-1877 – Teodor Codrescu, versiunea definitivă abia în 1925 – Gheorghe Cardaș,

și corect restabilită editorial abia în 1953 – J. Byck), ceea ce a anulat aproape orice șansă a operei de a influența limba sau literatura secolului al XIX-lea. Aceste împrejurări au proiectat epopeea într-o zonă marginală, fiind socotită o „curiozitate" din capul locului, Piru spune că atât viața autorului, cât și poziția operei în cadrul mișcării Școlii Ardelene au rămas prost înțelese. Se oprește, pe rând, asupra celor mai importante etape din receptarea operei lui Budai-Deleanu – de la prima mențiune pe care o face Asachi în 1830, până la studiile din anii 1960. Din această reasamblare decurge corectarea unor clișee istoriografice, se vede cum multe interpretări vechi bazate pe textul intermediar devin parțiale, în special, atunci când cercetarea este orientată către *Țiganiada B*. Piru recunoaște meritele analizei literare a lui Călinescu asupra celei de-a doua variante. Acesta semnalează sinteza dintre gândirea occidentală și spiritul țăranului ardelean, dar ignoră caracterul iluminist al operei și nu insistă îndeajuns asupra substratului său satiric. Tot aici, Piru indică studiile (J. Byck, Al. Rosetti, B. Cazacu, L. Onu, F. Fugariu) care, prin examenul lor filologic au schimbat modul în care citim epopeea. Consecința tuturor acestor rectificări este că *Țiganiada* nu mai pare un eveniment izolat, ci momentul de culme literară a iluminismului ardelean. Ediția critică a lui J. Byck (1953) reprezintă pentru Piru o etapă esențială, în absența căreia receptarea precedentă a fost inevitabil lacunară. Abia de aici se poate discuta coerent despre programul lingvistic-filologic al lui Budai, despre doctrina sa moderat latinistă și despre componenta socială și antropologică a epopeii.

În grila de lectură propusă de Piru este esențială paralela între *Țiganiada* și *Istoria ieroglifică*: „Este curios cum nimeni nu s-a gîndit să compare pe Ion Budai-Deleanu cu Dimitrie Cantemir." (Budai-Deleanu 1974: IX). Cei doi autori împărtășesc construcția alegorică de mari dimensiuni, împrumută în manieră similară tehnica unor opere din literatura universală, Homer la cărturarul ardelean, bestiariile medievale și *Eriopicele* lui Heliodor în cazul domnitorului moldovean, și apelează la poezia populară în alcătuirea versurilor (Budai-Deleanu 1974: IX). La Budai-Deleanu pot fi reperate influențele barocului, un cult al formei și o înclinație către burlesc care fac epopeea să funcționeze ca parabolă politică și socială.

Înainte de a trece propriu-zis la analiza *Țiganiadei*, Piru contextualizează ideologic proiectele istorice și lingvistice ale lui Budai în orizontul Școlii Ardelene: romanitate și continuitate, polemici cu istoriografia vremii (Franz Sulzer, Christian Engel), interes pentru o istorie a Transilvaniei și a originii popoarelor sale. Piru intră pe terenul operei filologice a lui Budai și arată că, dincolo de contribuțiile literare, autorul e un creator de limbă: moderează purismul latinist, propune eliminarea împrumuturilor turco-maghiare inutile, acceptă neologismul când necesitatea o impune și pledează pentru numele „român" în locul lui „valah". Chiar dacă optează adesea pentru termenii cu etimologie latină, Budai-Deleanu respinge exagerările puriste: „Criteriul circulației cuvintelor precumpănește asupra criteriului calității și în anumite cazuri Budai admite promovarea unor termeni regionali, dacă provin din limba latină. O poziție similară înregistrăm față de arhaisme." (Budai-Deleanu 1974: XVI). El cere înlocuirea slavonismelor arhaice când dăunează clarității, iar, referitor la alfabet și la normare, este consecvent cu idealul modernizant al Școlii Ardelene. Pentru Piru, acest domeniu al activității sale e important atât din perspectivă filologică, cât și ca premisă a stilului beletristic din *Țiganiada*.

Al. Piru remarcă în prologul semnat Leonachi Dianeu (anagrama lui Ionachi Deleanu), programul declarat de „a introduce un gust nou de poesia românească" și rețeaua de modele pe care Budai-Deleanu le asimilează în mod creator. Lista este sugestivă: Homer (*Iliada, Odiseea*) și Virgiliu (*Eneida*) la Ariosto (*Orlando furioso*), Tasso (*Gerusalemme liberata*), Milton (*Paradise Lost*), Cervantes, Voltaire (*La Pucelle*) și Casti (*Gli animali parlanti*). Elvira Sorohan apreciază că *La secchia rapita* este „opera care i-a deschis și format practic gustul pentru burlesc" (Sorohan 1984: 177). În ceea ce privește prozodia, Piru observă filiera poloneză (Krasicki), iar în privința documentării istorice autorul mărturisește surse bizantine (Ducas,

Laonic Chalcocondil), anecdotele germane despre Vlad Țepeș și cronicile care circulau în manuscris. Piru observă că Budai-Deleanu revendică o originalitate de substanță, „izvoditură noao", dar își disimulează agenda satirică în chip ludic, precizând că „prin țigani să înțelegi și alții" (Budai-Delenau 1974: XXI-XXII). *Țiganiada* constituie, așadar, o alegorie socială bazată pe o construcție intertextuală. La fel ca Mihai Zamfir, D.H. Mazilu compară *Țiganiada* cu operelor parodice italiene din secolul al XVII-lea și insistă asupra „barochismui epopeii comice" remarcând că „Budai-Deleanu stăpânește remarcbil meșteșugul amplificării ornamentale şi dinamice pe un motiv dat." (Mazilu 1994: 274-275).

Vom extrage corpusul pentru teză din *Țiganiada B* pentru că reprezintă intenția finală a autorului. Opțiunea noastră înseamnă a lucra pe forma considerată de Budai-Deleanu completă, nu o etapă intermediară de creație. Elvira Sorohan invocă argumente similare analizând doar „varianta secundă și ultimă" a *Țiganiadei*. (Sorohan 1984: 173).Varianta definitivă are coerența necesară unei analize tematice și stilistice riguroase, constituind standardul critic al domeniului. Editorul însuși contribuie la impunerea versiunii *B* prin așezarea acesteia în fruntea volumelor de *Opere* și prin alcătuirea unei secțiuni de note și comentarii mult mai extinsă decât pentru varianta *A*. Cu toate acestea, trebuie să precizăm că editorul este de părere că *Țiganiada* trebuie privită ca un poem în două variante la fel de legitime, *A* și *B*, deoarece diferențele dintre ele țin mai mult de stil și de compoziție decât de valoare. Florea Fugariu include ediției sale și o *Tabelă sinoptică de versuri identice şi prelucrate, între A, Tr. V. şi B*.

Pentru a reveni asupra comentariului, Piru consideră locvacitatea eroilor o tehnică realist-satirică prin care se oglindește o comunitate „guralivă", în care hotărârile sunt dezbătute în replici și răspunsuri largi, iar bravada retorică caracterizează optim personajele. În această economie, discursul funcționează ca vehicul de idei, chemările la unire și libertate nu deturnează spre solemnitate, ci sunt integrate comicului (Budai-Deleanu 1974: XXX-XXXI). Potrivit lui Piru, *Țiganiada* ilustrează dinamica unei comunități care se exprimă înainte de a acționa, iar această expresie, amestec de ironie, emfază și dorință de dreptate, conferă epopeii energia satirică. Egalitarismul iluminist, manifestat mai ales în dezbaterea politică, face parte dintr-o strategie artistică prin care pedagogia civică este mascată în epopee: „Adept al filozofiei luminilor, Budai atacă nu numai instituțiile regimului feudal, dar și baza lor ideologică, respingând în spirit deist, voltairian, mentalitatea dogmatică și obscurantistă, produsă de hipertrofia în Evul Mediu a teologiei, când biserica a instituit monopolul asupra rațiunii omenești." (Budai-Deleanu 1974: XL).

Al. Piru încheie studiul său printr-o serie de observații referitoare la lexicul „bogat în elemente rurale hunedorene sau ardelenești" *Țiganiadei*, susținând că acesta „conține mult mai puține creații proprii decât s-a crezut, obținute prin derivare cu sufixe (*aios, cercură, crezălorie, cumpleție, întiețime, jelos, mâncaci, moleț, obrăzui, ruptos, scârbeț, șegaci, tineriu, ucigărie, vorbeț*) și prefixe (a *înteca, înhemeiat, adumbră*) sau schimbarea genului (*soroacă, sprijană*) ori a conjugării (*a cârma, a îmbărbăti, a șerba*)" (Budai-Deleanu 1974: XLVII). În *Istoria limbii române literare*, este remarcată marea varietate a vocabularului *Țiganiadei*, care include atât cuvinte vechi și populare (*libovie, a se oști, a poftori* etc.), ieșite din uz, cât și neologisme împrumutate din latină, din celelalte limbi romanice și chiar din greacă (Rosetti, Cazacu și Onu 1971: 494-495). Autorii notează, de asemnea, frecvența derivatelor arătând că prefixul utilizat cel mai des este *ne-* în cuvinte precum *neminte, necrunt, nemare* etc. Sufixele pe care le folosea Budai-Deleanu sunt productive și astăzi, mai puțin *-ciune*: *terminăciune, uităciune* etc. (Rosetti, Cazacu și Onu 1971: 494-495). La nivelul stilului, este constatată oralitatea textului, explicabilă în contextul pasajelor extinse în care predomină dialogul dintre personaje: „Sunt numeroase în *Țiganiada* expresiile specifice limbii vorbite." (Rosetti, Cazacu și Onu 1971: 497). Mircea Scarlat se arată rezervat față de expresivitatea și originalitatea scriiturii lui Budai-Deleanu. Autorul *Țiganiadei* preia procedee consacrate precum epitetul homeric și utilizează „tehnica medievală a personificării" unor alegorii: Războiul, Cazna, Răutatea, Moarte etc. (Scarlat 1982:

222). Verdictul lui Al. Piru este însă unul favorabil și readuce în prim plan legătura strânsă cu Dimitrie Cantemir: „Un singur scriitor a mai întrebuințat în literatura română înaintea lui Budai-Deleanu un lexic atât de variat și un epitet atît de ingenios metaforic: Dimitrie Cantemir în *Istoria ieroglifică* de care, indisolubil legată, *Țiganiada* va trebui să fie apropiată mereu." (Budai-Deleanu 1974: XLVIII).

3. *Nota asupra ediției* de Florea Fugariu

Secțiunea *Nota asupra ediției*, constituie un mic tratat de filologie aplicată asupra unui text românesc din epoca de tranziție lingvistică dintre secolele XVIII și XIX. Ea dezvăluie nu doar principiile de editare ale lui Fugariu, ci și complexitatea limbii și a ortografiei lui Ion Budai-Deleanu, un autor care a fost simultan poet, lingvist și reformator al normelor de grafiere ale limbii române. În primele pagini, editorul explică modul în care Budai-Deleanu folosea alfabetul chirilic, arătând că, din cele 42 de slove ale sistemului slavon, poetul a eliminat o parte și a adaptat altele. În nota poetului din versul 765 al *Țiganiadei* se afirmă că poemul a fost scris „cu ortografie nouă", diferită de cea slavonă. Budai-Deleanu consideră că aceste litere sunt utile numai limbii slave, propunând pentru română o scriere simplificată, fonetică, mai apropiată de alfabetul latin.

Editorul observă că alfabetul folosit de poet este o construcție personală, un sistem experimental format din aproximativ 38 de litere chirilice, completate cu adaptări proprii. Deleanu înlocuiește literele grecești și slavone nefolositoare cu variante mai apropiate de pronunția românească. *Țiganiada* este un text cu o ortografie originală, care trebuie descifrată printr-o metodă filologică specială. Fugariu rezumă listele de litere eliminate de Budai-Deleanu și alte semne. Fugariu constată că Budai nu respectă întotdeauna reguli formulate. Deși în teorie elimină literele grecești, ele apar încă în manuscrise, ceea ce arată caracterul hibrid al ortografiei sale, o încercare de tranziție între tradiția slavonă și un sistem fonetic funcțional. Budai înlocuiește literele grecești cu semne românești, o mărturie a adaptării fonetice complete. Se oferă exemple de cuvinte ca *theologie, theatru, theorhie*, unde coexistă grafia etimologică și cea fonetică. (Budai-Deleanu 1974: LI). O secțiune amplă este dedicată geminării consoanelor. Budai tinde să păstreze consoanele duble atât în cuvinte de origine străină (*millă*), cât și în unele românești (*carră*), deși româna nu acceptă geminate. Editorul arată că această tendință trădează influența latină și italiană, dar și o anumită libertate fonetică a poetului, care oscilează între scrierea etimologică și adaptarea fonetică. Toate manuscrisele arată lipsa de consecvență a poetului în privința geminatelor, explicabilă prin notația fonetică a epocii și prin spiritul său de experimentator. Editorul analizează apoi diftongii *au, eu, oa, ea* și notarea neologismelor. Se observă efortul poetului de a păstra pronunția savantă în cuvintele noi, dar și de a adapta scrierea la limba vorbită. În unele cazuri, diftongul *ea* este notat simplu prin *e*, ceea ce complică lectura. Editorul decide să transcrie cu *ea* acolo unde pronunția modernă o cere, exemplul clasic fiind *ștearsă* (în rimă cu *întoarsă*). Această adaptare respectă graiul ardelean al poetului și poate face lectura mai naturală pentru cititorul contemporan, „însă cititorul întâlnește un *é* sub accent, nediftongat, nu trebuie să-l pronunțe ca în limba literară de astăzi, ci cît mai deschis, regional, și nu va greși" (Budai-Deleanu 1974: LIV). În problema iotacizării, Budai se arată oscilant: condamnă formele *ieu, iel*, pe care le numește „idiotism", dar le admite ca formă de scriere fonetică. Fugariu păstrează aceste forme acolo unde ele apar în manuscris, considerându-le relevante pentru limba poetului. Tot aici, se discută litera *u* finală. Budai o scrie aproape întotdeauna, dar fără valoare silabică. El o păstrează din rațiuni etimologice, imitând latina, și pentru a sistematiza morfologia. Editorul a eliminat *u* final în versuri, atunci când nu se pronunță, pentru a păstra echilibrul metric. La plural și genitiv-dativ feminin, s-a păstrat însă scrierea cu doi *i*, fără a adăuga al treilea *i* impus de ortografia actuală. În ceea ce privește punctuația, Fugariu a adaptat-o normelor moderne, dar fără a o rescrie complet, deoarece poetul

o folosea inconstant. Apostroful a fost păstrat acolo unde marchează eliziunea, de exemplu în *ne'ncetată*.

Budai-Deleanu nota aproape toate accentele, chiar și pe monosilabe, însă cu o regularitate imperfectă. După propriile sale reguli, „fieștecare cuvânt, de ar fi cât de lung, numa un acțent poate să aibă, ori greu, ori ascuțit". Editorul conservă această particularitate, pentru că accentul devine parte din ritmul versului și ordonează lectura. Fugariu introduce cratima modernă pentru a marca eliziunea și pentru a reface decasilabul corect. Astfel, unde o vocală finală se întâlnește cu una inițială, editorul introduce cratima pentru a evita hipermetria. Această intervenție nu falsifică textul, ci reproduce efectul fonetic dorit de poet. Partea centrală a notei este consacrată analizei metrice. Într-o notă din *Cântul I,* Budai declară că a luat forma de stihuri de la italieni, dar a adaptat-o limbii române, numărând doar silabele și nu lungimea lor. Versul său este decasilab trohaic, apropiat de cel al poeziei populare. Poetul nu urmărește coincidența accentului metric cu cel tonic, ci doar împlinirea numărului de silabe. Fugariu explică faptul că, fără cratime și corecturi, *Țiganiada* ar apărea plină de hiaturi și versuri greșite, motiv pentru care a intervenit discret, pe baza comparației cu manuscrisul *A*. Editorul menționează că, din cele peste opt mii de versuri ale manuscrisului *B*, circa 430 sunt greșite metric. El a corectat erori, adăugând cuvinte sau silabe din *A* (între paranteze drepte) și eliminând surplusurile (între semnele „< >"). În acest mod, ediția sa urmărește să reconstituie ritmul autentic intenționat de poet.

Fugariu explică detaliat convențiile folosite în transcriere. Parantezele rotunde marchează intervențiile poetului, cele drepte adăugirile editorului, iar semnele „< >" exclud silabe hipermetrice. Bara oblică (/) indică paginile manuscriselor. Numerotarea versurilor s-a făcut din șase în șase, conform structurii de sextine. S-au păstrat numerotările greșite ale poetului, pentru fidelitatea față de manuscris. Exemplele de trimitere, precum *B, v. 6390 (f. 392),* arată clar cum trebuie citite notele de subsol ale ediției.

În finalul notei, editorul precizează scopul său: acela de a facilita lectura unei opere dificile nu doar prin limba arhaică, ci și prin complexitatea ortografiei. Fugariu s-a sprijinit pe manuscrisele lucrărilor filologice ale poetului pentru a restabili sensurile și formele autentice. Comentariul său se concentrează asupra aspectelor de limbă, iar explicațiile istorice sunt doar sumare. Ultimele pagini oferă un rezumat istoric al manuscriselor și al edițiilor *Țiganiadei*. Manuscrisele *A* (nr. 2634), *B* (nr. 2429) și *Trei Viteji* (nr. 2427) se păstrează la Biblioteca Academiei. Prima publicare parțială a fost făcută de Teodor Codrescu între 1875–1877. Urmează ediții populare și prelucrări: V. Oniț (1900), G. Mărcuș (1930), Mihail Pricopie (1931). Prima ediție solidă aparține lui Gheorghe Cardaș (1925 și 1928), urmat de J. Byck (1953, 1956, 1967), iar ediția Florea Fugariu (1969) închide seria, fiind prima care revizuiește direct manuscrisele, corectând greșelile moștenite.

4. Concluzii

Ediția critică realizată de Florea Fugariu și studiul de istorie literară realizat de Al. Piru, fixează *Țiganiada* în cadrul iluminismului transilvănean, corectând receptarea eronată pricinuită de circulația parțială a textului. Argumentează de ce varianta *B* reprezintă forma desăvârșită, în vreme ce varianta *A* rămâne importantă, dar secundară. Editorul efectuează o transcriere adecvată care îi permite să refacă, prin intervenții minime, metrica pe care o dorea poetul. Aparatul de note și variante, care ține și locul unui glosar, face verificabile deciziile editoriale și permite urmărirea corespunzătoare a lexicului, a accentului și a rimei, confirmând profilul lingvistic al unui program moderat latinist. Ediția oferă toate instrumentele necesare cercetării filologice.

BIBLIOGRAPHY:

1. Budai-Deleanu, Ion 1974-1975: *Opere*, 1-2, ediție critică de Florea Fugariu, studiu introductiv de Al. Piru, București, Minerva.
2. Mazilu, Dan Horia 1994: *Recitind literatura română veche. Partea I: privire generală*, București, Editura Universității București
3. Rosetti, Al., B. Cazacu și Liviu Onu 1971: *Istoria limbii române literare*, vol. I, *De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*, ediția a doua, revăzută și adaugită, București, Editura Minerva.
4. Scarlat, Mircea 1982: *Istoria poeziei românești*, vol. I, București, Editura Minerva.
5. Sorohan, Elvira 1984: *Introducere in opera lui Ion Budai Deleanu*, București, Editura Minerva.

ASRO STANDARDIZATION PRINCIPLES AND METHODOLOGY. OVERVIEW

Eugenia-Ioana Ciobanu (Vlad)
PhD Student, University of Craiova

Abstract: *The standardization methodology coordinated by ASRO ensures the development, adoption, and presentation of national standards based on the principles of transparency, consensus, neutrality, and coherence, in accordance with European and international practices. I conducted a descriptive analysis of the standards "SR 10000-6:2004 Principles and methodology of standardization. Part 6: Rules for drafting standards" and "SR 10000-4:2012 Principles and methodology of standardization. Part 4: Presentation format of Romanian standards." The SR 10000 series regulates the structure, style, and terminology so that the documents are precise, unambiguous, and easy to use. Standardization combines technical and scientific rigor with linguistic accuracy, ensuring the quality, compatibility, and clarity of Romanian standards. It contributes to the uniformity of scientific communication, European integration, and the coherent development of specialized terminology.*

Keywords: *ASRO, standardization, methodology, terminology, the SR 10000 series.*

1. INTRODUCERE

Metodologia standardizării reprezintă ansamblul de principii, proceduri și reguli care fundamentează activitatea de elaborare, adoptare și aplicare a standardelor naționale. În România, acest proces este coordonat de ASRO (Asociația de Standardizare din România), organismul național de standardizare, care asigură armonizarea reglementărilor interne cu cele europene și internaționale. Activitatea de standardizare are ca scop principal crearea unui cadru unitar și coerent de referință tehnică, terminologică și documentară, menit să faciliteze comunicarea între specialiști, creșterea calității produselor și serviciilor, precum și compatibilitatea sistemelor tehnice.

Metodologia stabilită de ASRO se bazează pe respectarea principiilor fundamentale ale standardizării: transparență, consens, coerență, neutralitate (a limbajului și a conceptelor). Aceste principii garantează caracterul obiectiv și aplicabil al standardelor, asigurând totodată implicarea tuturor părților interesate în procesul decizional. În plus, metodologia include proceduri detaliate de inițiere, elaborare, verificare lingvistică, consultare publică, aprobare și publicare a standardelor, conform normelor tehnice și lingvistice prevăzute în seria SR 10000.

Prin aplicarea metodologiei de standardizare, ASRO urmărește nu doar uniformizarea practicilor tehnice, ci și consolidarea unității terminologice și a clarității lingvistice în documentele normative. Standardele devin astfel nu numai instrumente de reglementare tehnică, ci și texte cu relevanță pentru cercetarea lingvistică, contribuind la formarea, modernizarea și stabilizarea limbajului de specialitate. În această perspectivă, metodologia de standardizare se situează la intersecția dintre știință, tehnică și lingvistică, având un rol fundamental în dezvoltarea comunicării tehnico-profesionale din România.

În analiza de față descriu standardele „SR 10000-6, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 6: Reguli de redactare a standardelor*" și „SR 10000-4, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 4: Forma de prezentare a standardelor române*", utilizând, pentru primul, *Ediția a 3-a*, iunie 2024 („Ref.: SR 10000-6:2004", SR 10000-6:2004, p. 1) și, pentru al doilea, *Ediția a 5-a*, februarie 2012 („Ref.: SR 10000-4:2012", SR 10000-4:2012, p. 1).

2. REGULI DE REDACTARE A STANDARDELOR (SR 10000-6)

SR 10000-6 Principiile și metodologia standardizării. Partea 6: Reguli de redactare a standardelor

Limbajul trebuie să fie „fără ambiguități" în cadrul standardelor; din perspectiva terminologului, documentele elaborate trebuie să fie înțelese de toți receptorii – „de persoane calificate care nu au participat la elaborare". (SR 10000-6:2004, p. 4).

Principiile generale ale standardelor presupun omogenitate, iar aceasta este susținută în paragraful următor: „Uniformitatea structurii, stilului și terminologiei trebuie să fie menținute, atât în cadrul fiecărui standard, cât și într-o serie de standarde similare (familie de standarde)". Tot la omogenitate se precizează aspecte referitoare la anumite categorii semantice, cum ar fi sinonimia: „Trebuie evitată utilizarea unui alt termen (sinonim) pentru o noțiune definită anterior." (SR 10000-6:2004, p. 4).

În ceea ce privește textul fiecărui standard, acesta trebuie să includă: „terminologia standardizată; principiile și metodele terminologiei; mărimile, unitățile și simbolurile lor; termeni prescurtați; referințe bibliografice; desene tehnice și simboluri grafice." (SR 10000-6:2004, p. 4).

Structura standardelor este diferită, iar acest aspect este precizat în SR 10000-6:2004: „Standardele prezintă o diversitate atât de mare încât nu se pot stabili reguli generale pentru subdivizarea conținutului" (p. 5). Această mențiune se referă la structura (taxonomia) standardelor.

Un aspect extrem de important al standardelor este modul de citire al unui standard, deoarece acesta conține elemente ale stilului juridic-administrativ, însoțite și de elemente ale textului multimodal[1], cum ar fi „Tabelul 1 – Denumirea diviziunilor și subdiviziunilor" (SR 10000-6:2004, p. 6). Astfel, tabelul este împărțit în două coloane: „Termen" și „Exemplu de „numerotare". Termenii fundamentali sunt: „Parte", care este numerotată „9999-1"; „Articol", numerotat cu „1"; „Paragraf", numerotat cu „1.1"; „Paragraf", numerotat cu „1.1.1"; „Alineat", numerotat cu „Fără număr"; „Anexă", numerotată cu „A".

De asemenea, detalii despre descrierea și numerotarea diviziunilor și subdiviziunilor, precum și definiții ale acestora, sunt precizate în SR 10000-6:2004: „Parte. Numărul unei părți trebuie indicat prin cifre arabe, începând cu cifra 1, amplasat după numărul standardului și precedat de o liniuță, de exemplu 9999-1; 9999-2 etc." (p. 8).

Articolul este un element de bază în structura stilului administrativ-juridic (varianta juridică). În standarde, articolul este definit astfel: „Articolul este subdiviziunea de bază a conținutului unui standard. Articolele fiecărui standard sau ale fiecărei părți a standardului trebuie numerotate cu cifre arabe, începând cu cifra 1 pentru articolul «Domeniu de aplicare». Numerotarea trebuie să fie continuă până la anexe exclusiv (a se vedea 4.2.6)[2]. Fiecare articol trebuie să aibă un titlu, amplasat imediat după numărul său, pe un rând separat de textul care urmează." (SR 10000-6:2004, p. 8).

---

[1] Multimodal „Tip de comunicare integrând mai multe moduri de comunicare; abordare integrată/ holistică a comunicării, având în vedere interacțiunea dintre elemente diverse(lingvistice, sonore, mimico-gestuale, vizuale, folosirea spațiului etc), coprezente în structura unui mesaj. Există mai multe moduri de a transmite mesajele: Modul lingvistic presupune transmiterea mesajului prin cuvinte scrise sau rostite, structurate și organizate în baza unor reguli de structură a limbii și principii pragmatice subsumând legi discursive." (DPAD, 256, 257).

[2] 4.2.6 Anexele trebuie să fie prezentate în ordinea în care sunt citate în text. Fiecare anexă trebuie desemnată printr-un antet cuprinzând cuvântul «Anexă» urmat de o literă majusculă care stabileşte ordinea începând cu «A», de exemplu «Anexa A». Sub antetul anexei trebuie prevăzută indicaţia «normativă» sau «informativă», iar titlul anexei se înscrie pe rândul următor. Numerele atribuite articolelor, paragrafelor, tabelelor, figurilor şi formulelor matematice ale unei anexe trebuie precedate de litera anexei urmata de un punct. Fiecare anexă trebuie să aibă o numerotare independentă. O anexă unică trebuie indicată «Anexa A».(SR 10000-6:2004, p. 10).

Paragraful este o unitate de organizare a textului, iar în standarde este definit astfel: „Paragraful este subdiviziunea numerotată a unui articol (de exemplu 5.1[3], 5.2[4] etc.), care poate, la rândul său, să fie subdivizat în paragrafe numerotate (de exemplu 5.1.1, 5.2.1 etc.); acest mod de subdivizare poate fi continuat până la nivelul cinci (de exemplu 5.1.1.1.1, 5.2.1.1.1 etc.).” (SR 10000-6:2004, p. 9).

Există recomandări care se referă la probleme de limbă română (sintaxa propoziției și a frazei, elemente de morfologie, elemente de ortografie și punctuație etc.). Enumerările sunt redate prin folosirea limbajului tehnico-științific, care se îmbină cu elemente ale limbii române. Astfel: „Enumerările pot fi introduse printr-o frază (a se vedea exemplul 1), printr-o propoziție gramaticală completă urmată de două puncte (a se vedea exemplul 2) sau printr-un început de propoziție (fără două puncte – a se vedea exemplul 3), dacă această propoziție este în legătură cu termenii enumerați. Fiecare termen al unei enumerări trebuie precedat de o liniuță sau de un punct sau, dacă este necesar pentru identificare, de o literă mică urmată de o paranteză. Dacă este necesar să existe subdiviziuni într-o astfel de listă, trebuie să se utilizeze cifre arabe urmate de paranteze (a se vedea exemplul 1).” (SR 10000-6:2004, p. 9-10).

În redactarea standardelor trebuie urmărite principiile de bază, care se referă la existența unui raport lexicografic și terminologic în formularea definițiilor, precum și unele recomandări de nivel morfologic. De exemplu, în SR 10000-6:2004 identificăm următorul exemplu: „EXEMPLUL 1[5] – Principiile de bază următoare trebuie aplicate la redactarea definițiilor. a) Definiția trebuie să aibă aceeași formă gramaticală ca termenul: 1) pentru a defini un verb, trebuie utilizată o frază verbală; 2) pentru a defini un substantiv, trebuie utilizat singularul.” (p. 10).

Identificăm în standardul SR 10000-6:2004 și probleme de normare a limbii: forma de NA a substantivelor, forme de singular etc. Referirea se face la: „Cuvintele și frazele cheie”. (p. 10).

Anexele reprezintă, ca parte a structurii standardelor, subdiviziuni care sunt definite în SR 10000-6:2004. În cadrul unui document normativ, anexele se prezintă în ordinea în care sunt menționate în text și sunt identificate printr-un antet ce conține cuvântul „Anexă”, urmat de o literă majusculă care indică succesiunea acestora (A, B, C etc.). Sub antet se precizează caracterul anexei — normativă sau informativă —, iar titlul acesteia este înscris pe rândul următor. Numerotarea elementelor interne (articole, paragrafe, tabele, figuri sau formule) este independentă și precedată de litera anexei, urmată de un punct (de exemplu, A.1, A.2). În situația existenței unei singure anexe, aceasta este desemnată prin „Anexa A”.

Normele referitoare la redactarea standardului conțin: „5.1 Elemente informative preliminare”, „5.1.1 Pagina de titlu”, „5.1.2 Cuprins”, „5.1.3 Preambul”, „5.1.4 Introducere”.

În formularea titlului se are în vedere caracterul monosemantic al termenilor. Astfel, în SR 10000-6:2004, p. 11, sunt prezentate aspecte informative despre titlul standardului și despre cele trei elemente componente ale acestuia, dintre care elementul central, numit și element principal, nu trebuie să lipsească, fiind obligatoriu, iar celelalte două sunt opționale. Pagina de titlu trebuie să conțină titlul standardului, care trebuie să fie cât mai concis, dar clar și exact, fără ambiguități sau detalii inutile, astfel încât subiectul tratat să fie distinct de cel al altor standarde. Titlul se compune, de regulă, din cel mult trei elemente – un element introductiv (opțional), un element central (obligatoriu) și un element complementar (opțional) – dispuse de la general la particular.

---

[3] Elemente informative preliminare (Pagina de titlu, Cuprins, Preambul, Introducere). (SR 10000-6:2004, p. 11).

[4] Elemente normative generale(Domeniu de aplicare, Referinţe normative). (SR 10000-6:2004, p. 12).

[5] EXEMPLUL 1 - Principiile de bază următoare trebuie aplicate la redactarea definiţiilor. a) Definiţia trebuie să aibă aceeaşi formă gramaticală ca termenul: 1) pentru a defini un verb, trebuie utilizată o frază verbală; 2) pentru a defini un substantiv, trebuie utilizat singularul. b) Structură privilegiată a unei definiţii este partea de bază care specifică categoria căreia îi aparţine noţiunea şi o altă parte care enumeră caracterele care disting această noţiune de alte elemente din aceeaşi categorie. c) Definiţia unei mărimi trebuie formulată conform 2.2, SR ISO 31-0. Aceasta implică că o mărime derivată nu poate fi definită decât prin alte mărimi. Nu trebuie utilizate unităţi în definiţia unei mărimi. (SR 10000-6:2004, p. 10).

Al doilea element informativ este *cuprinsul:* „Cuprinsul este un element preliminar opțional, dar necesar dacă ușurează consultarea standardului.” (SR 10000-6:2004, p. 11).

Elementele normative generale 5.2 ale unui standard se referă la: „5.2.1 Domeniul de aplicare” și „5.2.2 Referințele normative”.

Domeniul de aplicare este elementul care trebuie să apară la începutul fiecărui standard și trebuie să definească fără ambiguități subiectul tratat, aspectul sau aspectele tratate și limitele de aplicare ale standardului sau ale părții seriei. El nu trebuie să conțină condiții. Domeniul de aplicare trebuie să fie succint, cu scopul de a putea fi utilizat ca rezumat pentru necesitățile bibliografice. Este vorba despre anumite sintagme, expresii, formulări – „enunț de fapte” (SR 10000-6:2004, p. 12).

O importanță deosebită în formularea domeniului de aplicare este dată valorilor morfologice, semantice și pragmatice, în special verbului. Exemple de verbe: *a specifica, a stabili, a furniza*[6]*, a defini, a aplica*. SR 10000-6:2004 oferă exemple de expresii care trebuie utilizate: „«Acest standard – specifică – dimensiunile ...» – «metoda pentru ...» – «caracteristicile ...» – «stabilește – sistemul pentru ...» – «principiile generale de ...» – «furnizează linii directoare pentru ...» – «definește termenii ...». Indicațiile referitoare la ce se aplică standardul trebuie introduse sub forma următoare: «Acest standard se aplică ...».” (SR 10000-6:2004, p. 12). Formulările-tip sunt caracteristice stilului juridic-administrativ.

În cadrul paragrafului „5.3 Elemente normative tehnice” este relevantă subdiviziunea paragrafului „5.3.1 Termeni și definiții”. Acest element opțional conține definițiile pentru…înțelegerea unor termeni utilizați în standard. Dacă termenii și definițiile sunt date chiar în standard, trebuie să se utilizeze următoarea frază introductivă: „Pentru scopurile acestui standard se aplică următorii termeni și definițiile lor:” (SR 10000-6:2004, p. 13).

SR 10000-6:2004 subliniază importanța uniformității terminologice în redactarea standardelor, prin folosirea unei fraze introductive prestabilite care integrează definițiile existente în alte documente. Totodată, trimite la Anexa C, unde sunt detaliate „Regulile de redactare a termenilor și definițiilor”, inclusiv pentru standardele de terminologie: „Regulile de redactare și prezentare ale termenilor și definițiilor sunt date în Anexa C, împreună cu regulile speciale pentru standardele de terminologie, precum vocabularele, nomenclatoarele sau listele de termeni echivalenți în diferite limbi.” (SR 10000-6:2004, p. 13). Se precizează, de asemenea, că textul introductiv nu reprezintă un alineat suspendat, întrucât secțiunea respectivă are forma unei liste de definiții, nu a unor paragrafe descriptive: „Trebuie remarcat că textul introductiv nu este un alineat suspendat, așa cum este descris în 4.2.4, întrucât termenii și definițiile sunt o listă de definiții și nu o serie de paragrafe.” (SR 10000-6:2004, p. 13).

De asemenea, este relevant paragraful „5.3.2 Simboluri și termeni abreviați”, care prezintă lista simbolurilor și a termenilor abreviați necesari pentru înțelegerea standardului.

Semiotica mixtă a abrevierilor și a simbolurilor conține următoarele situații: literă majusculă, literă mică, litere grecești. SR 10000-6:2004 precizează clar ce se întâmplă dacă lipsesc criteriile tehnice: „În lipsa unor criterii tehnice necesare pentru stabilirea unei liste de simboluri în ordine specifică, se convine că toate simbolurile trebuie citate în ordine alfabetică în următoarea secvență: literă latină majusculă, apoi literă latină mică (A, a, B, b etc.); litere fără indice precedând literele cu indice și indici literali precedând indicii numerici (B, b, Cm, C_2, c, d, d_ext, d_int, $d_ı$ etc.); litere latine, apoi litere grecești (Z, z, A, α, B, β, ... Λ, λ etc.); toate celelalte simboluri speciale. Pentru rațiuni de comoditate, acest element poate fi combinat cu elementul 5.3.1, pentru a le reuni sub un singur titlu compus, precum «Termeni, definiții, simboluri, unități și termeni abreviați».” (SR 10000-6:2004, p. 13).

---

[6] *A specifica, a stabili, a furniza , a defini, a aplica*- „verbe tranzitive cer prezența sintactică a unui complement direct, care nu este obligatoriu și exprimat. În cadrul acestei subclase, se deosebesc verbele cu tranzitivitate forte, de verbele cu tranzitivitate slabă. De asemenea, aceste verbe oscilează între comportamentul tranzitiv și cel intranzitiv, în funcție de context” (GBRL, p. 277).

Prezintă importanță paragraful „5.3.6 Clasificare, denumiri și codificare”, deoarece „denumirea” reprezintă un aspect al onomasticii industriale, iar „codificarea” constituie o semiotică mixtă, alfanumerică (o combinație între literă și număr).

În standarde este prezentă semiotica grafică; în acest sens este relevant paragraful „5.3.7.2 Condiții privind marcarea, etichetarea și ambalarea produselor”. De exemplu: „Mijloacele de prezentare a acestor marcări, de exemplu prin utilizarea tăblițelor, etichetelor, timbrelor, culorilor, firelor (în cabluri), în funcție de necesități.” (SR 10000-6:2004, p. 16).

Elementele de morfologie aplicată a verbului sunt prezente în redactarea standardelor și reprezintă reguli și principii comune. Paragrafele „5.6.1 Forme verbale pentru exprimarea prevederilor”, mai exact „5.6.1.2 Reguli precise de utilizare a formelor verbale (inclusiv a verbelor auxiliare) sunt esențiale.” (SR 10000-6:2004, p. 18).

SR 10000-6:2004 stabilește utilizarea formelor verbale adecvate pentru fiecare tip de prevedere (obligativă, recomandată, permisivă), indicându-se chiar o corespondență terminologică în Anexa F: „5.6.1.3 Anexa F indică, în prima coloană a fiecărui tabel, forma verbală care trebuie utilizată pentru exprimarea fiecărui tip de prevedere. Expresiile verbale echivalente indicate în a doua coloană trebuie utilizate numai în cazuri de excepție, atunci când formele menționate în prima coloană nu pot fi utilizate din rațiuni lingvistice.” (SR 10000-6:2004, p. 18).

Este relevant paragraful „5.6.2 Scrierea și abrevierea denumirilor organizațiilor, stil, lucrări de referință și termeni abreviați”, care accentuează ideea că trebuie utilizat un stil simplu și concis, pentru a fi înțeles de toți utilizatorii, precum și faptul că un termen abreviat se explică o singură dată, la prima sa apariție: „Un termen abreviat se explicitează o singură dată când este utilizat în textul standardului.” (SR 10000-6:2004, p. 19).

Indicațiile din descrierea abrevierilor sunt conforme cu normele din DOOM[3] și DAS. De exemplu: „Uneori, specificațiile tehnice referitoare la marcări pot impune alte condiții (de exemplu, SR EN 61293 specifică marcarea în forma «AC 230 V»).” (SR 10000-6:2004, p. 19).

În spiritul formulării obiective, neutre și imparțiale, se recomandă evitarea utilizării denumirilor comerciale, chiar dacă acestea au intrat în limbajul curent. Dacă o denumire comercială[7] nu poate fi evitată, acest lucru se realizează prin introducerea simbolului ®. De exemplu: „În loc de «Teflon®», se scrie «politetrafluoropropilenă (PTFE)».” (SR 10000-6:2004, p. 19).

Semiotica planară[8] este prezentă în standarde în subdiviziunile paragrafului 5: „5.6.5 Figuri, 5.6.5.1 Utilizare”. De exemplu: „Se recomandă ca figurile să fie utilizate atunci când constituie mijlocul cel mai eficient și ușor de înțeles de prezentare a informațiilor. Trebuie să fie posibil să se facă referire la fiecare figură în text.” (SR 10000-6:2004, p. 19). Este vorba despre o combinație de figuri și text, fotografii, grafice, desene, obligatorie în standarde.

Anexele sunt părți componente ale standardelor, având o structură specifică. Anexa A (informativă) prezintă lucrările de referință pentru limbi, însă formularea este adesea imprecisă: „Lucrări de referință pentru limbi” se referă la limbaj, nu la limbi străine, deoarece

---

[7] În cazul în care este folosită denumirea comercială a unui produs, în textul standardului, normele de redactare conțin mențiunea: „EXEMPLUL 2 - «...[denumirea comercială a produsului]...este denumirea comercială a unui produs distribuit de ...[furnizor]...Această informaţie este destinată informării utilizatorilor acestui standard şi nu înseamnă că se recomandă utilizarea exclusivă a acestui produs. Produse echivalente pot fi utilizate dacă se demonstrează că ele conduc la aceleaşi rezultate»”.

[8] Semiotica planară este o ramură a semioticii care studiază sistemele de semne vizuale bidimensionale, adică acele semne care se manifestă pe un plan (suprafață): imagini, picturi, afișe, fotografii, benzi desenate, pictograme, hărți etc. Ea se deosebește de: semiotica verbală – care studiază limbajul articulat (texte, vorbire); semiotica tridimensională – care se ocupă de semnele din spațiul volumetric (sculptură, arhitectură, obiecte). Termenul a fost folosit mai ales în contextul semioticii vizuale din spațiul românesc,inspirat de autori precum Solomon Marcus „Semiotica planară se ocupă cu studiul semnelor și al mesajelor care se manifestă pe un plan bidimensional, cum sunt cele din pictură, desen, fotografie sau afiș.”. Departe de a considera fotografia o simplă copie a realității, Roland Barthes subliniază că imaginea fotografică funcționează ca un construct semiotic, un mod specific de reprezentare care păstrează urmele realului trecut, fără a-l reproduce identic. (Barthes, 1981, p. 85–88).

ca sursă bibliografică este indicat DEX, iar la bibliografie apare sintagma „Terminologie standardizată”. (SR 10000-6:2004, p. 30).

„Anexa B (informativă) Exemplu de numerotare a diviziunilor și subdiviziunilor” oferă un model clar și uniform pentru numerotarea structurilor interne ale standardelor, astfel încât documentele să fie coerente, ușor de parcurs și aliniate practicilor internaționale.

„Anexa C (normativă) Elaborarea şi prezentarea termenilor şi definiţiilor” prezintă norma de standardizare, reguli de elaborare, tipuri de standarde, alegerea conceptelor care se vor defini, evitarea repetițiilor și contradicțiilor, precum și elaborarea definițiilor.

Paragraful „Anexa C.1.2 Tipuri de standard„, prezintă o informație tehnică referitoare la terminologie și introduce concepte precum termeni sinonimi, vocabular (în lingvistică) și nomenclatură (în terminologie). De exemplu: „Terminologia poate lua forma unui standard de terminologie independent (unul de vocabular, de nomenclatură sau listă de termeni echivalenți în limbi diferite) sau poate fi inclusă într-un articol de «Termeni și definiții» al unui document care prezintă alte aspecte.” (SR 10000-6:2004, p. 38).

Relevantă pentru formularea definițiilor este Anexa normativă „C.1.5 Elaborarea definițiilor”, deoarece precizează aspecte privind forma și conținutul unei definiții, în conformitate cu reguli logico-semantice. Astfel, în subdiviziunea „C.1.5.2” se precizează: „O definiție nu trebuie să ia forma sau să conțină o cerință.” (SR 10000-6:2004, p. 39). Reglementări tehnice privind redactarea definițiilor, precum și o perspectivă logico-semantică sunt oferite în SR 10000-6:2004. De exemplu: „C.1.5.3 Forma unei definiții trebuie să fie astfel încât să poată înlocui termenul în context.” (p. 38).

În privința formei gramaticale a termenilor, în special a verbelor și a substantivelor, Anexa normative C, paragraful „C.3.4 Forma gramaticală a termenilor” precizează: „Termenii trebuie să fie, în general, prezentați în forma gramaticală de bază, de exemplu substantivele la singular, verbele la infinitiv.” (SR 10000-6:2004, p. 40). Astfel, se propune forma de NA la singular.

În paragraful „C.3.5 Simbol pentru termenii lipsă„, este precizat un aspect normativ diferit de DOOM[3], referitor la simbolul folosit pentru termenul echivalent inexistent într-una dintre limbi: „Dacă, pentru un concept definit, nu există un termen echivalent în una din limbi, termenul inexistent trebuie indicat printr-un simbol alcătuit din cinci puncte (…..).” (SR 10000-6:2004, p. 41). Simbolul din cinci puncte (…..) și cele trei puncte de suspensie (…) au funcții diferite, atât ca semnificație lingvistică, cât și ca domeniu de utilizare. Cele trei puncte de suspensie reprezintă un semn de punctuație propriu limbii române, utilizat pentru a marca o pauză, o ezitare, o întrerupere a discursului sau omisiunea deliberată a unor elemente. Prin contrast, simbolul format din cinci puncte nu are valoare de semn de punctuație, ci reprezintă un element grafic convențional, folosit în redactarea standardelor tehnice pentru a indica un spațiu care urmează a fi completat cu o informație specifică (denumire, valoare, referință) sau pentru a marca termenul echivalent lipsă într-una dintre limbi. Astfel, punctele de suspensie îndeplinesc o funcție lingvistică și stilistică, în timp ce simbolul din cinci puncte are o funcție tehnică și formală.

Paragraful „Anexa C.3.6 Înțelesuri multiple” vizează polisemia interdomenială: „Dacă un termen se utilizează pentru reprezentarea unor concepte diferite, subiectul domeniului căruia îi aparține fiecare concept trebuie indicat între paranteze unghiulare, înainte de definiție.” (SR 10000-6:2004, p. 41).

Anexa D (normativă), referitoare la „Redactarea titlului standardului”, explică relația concept–termen: termenul poate fi o sintagmă specializată sau un termen propriu-zis. Elementul introductiv se utilizează numai atunci când, în absența sa, subiectul prezentat în elementul principal nu ar fi suficient de clar definit. Elementul principal este obligatoriu în toate cazurile, reprezentând nucleul titlului. Elementul complementar se include doar atunci când standardul abordează unul sau mai multe aspecte particulare ale subiectului indicat în elementul principal.

De asemenea, observăm în această anexă și redundanțe terminologice; informația nu este clasificată, ci apare amestecată.

În Anexa D a SR 10000-6:2004, mai exact în „D.3 Redactare", este clar formulat ce este recomandat și ce trebuie evitat, precum și de ce. Astfel, aflăm că: „trebuie menținută uniformitatea terminologiei utilizate în titlurile standardelor pentru indicarea aceluiași concept. În standardele care tratează terminologia, trebuie utilizate, ori de câte ori este posibil, următoarele expresii: «Vocabular» sau «Lista termenilor echivalenți». În standardele care tratează metode de încercare, trebuie utilizate, ori de câte ori este posibil, următoarele expresii: «Metodă de încercare» sau «Determinarea…». Expresii cum sunt «Metodă de verificare», «Metodă de determinare…», «Cod de încercare pentru măsurare», «Încercare pe…» trebuie evitate. Titlul nu trebuie să cuprindă nicio indicație care să descrie tipul sau natura standardului. Expresii cum sunt «Metodă internațională de încercare pentru…», «Raport tehnic privind…» nu trebuie utilizate." (p. 44).

Astfel, „metodă de încercare" este o sintagmă specializată, o unitate terminologică. Unitățile terminologice „metodă internațională" și „raport tehnic" reprezintă formulări imprecise și generale, lipsite de precizie.

Observăm în SR 10000-6:2004 precizia semantică, excluderea oricărei ambiguități, folosirea termenilor monosemantici și comunicarea univocă; metodologia standardizării presupune o listă prestabilită de termeni, sintagme și forme verbale.

„Anexa E (normativă) Adoptarea mai multor mărimi existente ale produsului" stabilește principiile după care pot fi incluse în standarde mai multe mărimi ale aceluiași produs, în situațiile în care acestea sunt deja larg răspândite și acceptate în practică. Deși obiectivul standardizării este adoptarea unei singure mărimi, includerea unor valori alternative este permisă numai dacă există un sprijin semnificativ al factorilor interesați.

„Anexa F (normativă) – Forme verbale pentru exprimarea prevederilor" – notează: „NOTĂ – Formele sunt indicate numai la singular. Formele verbale menționate în tabelul F.1 trebuie utilizate atunci când condițiile necesare, care trebuie respectate pentru a se realiza conformitatea cu standardul, sunt imperative și nicio abatere nu se admite." (SR 10000-6:2004, p. 46). Anexa este prezentată prin tabele care se referă la aspectele semantice ale verbelor ce exprimă acte de limbaj precum condiția, recomandarea, posibilitatea, permisiunea.

În standarde predomină verbele impersonale, deoarece „impersonalizarea este o operație care afectează majoritatea verbelor tranzitive cu subiect personal, uman. Efectele sintactice ale impersonalizării sunt: suprimarea nominalului din poziția subiectului și marcarea specifică prin *se*." (GBLR, 2016: 266).

De asemenea, infinitivul este folosit în standarde atunci când se face referire la un alt standard sau la o parte din standardul discutat, deoarece standardele aparțin stilului juridico-administrativ, caracterizat prin simplitate, claritate, stereotipie, partajare logică pe capitole, articole, alineate și paragrafe numerotate; acest stil are caracter obiectiv, neutru și impersonal. GBLR recomandă „folosirea infinitivului predicativ la anumite tipuri textuale", infinitiv regăsit și în standarde (p. 296).

Verbele, prin utilizarea lor la o anumită construcție verbală, în special construcțiile verbale reflexivă și impersonală, „au o manifestare atât sintactică, cât și pragmatică, deoarece permit reorganizarea de diateză, care produce o deplasare a interesului comunicativ de la subiectul-Agent spre subiectul-Pacient sau spre procesul în sine, fără referire la complemente." (GBLR, 2016: 264).

În „Tabelul F.1 – Condiție", forma verbală „trebuie" are expresii echivalente pentru utilizări excepționale (se impune ca; se cere să; este permis numai; este necesar ca), iar forma verbală „nu trebuie" are expresii echivalente precum (nu este admis ca; nu este permis; se interzice ca; trebuie să se evite). Un exemplu oferit în standard: atunci când se face referire la etapele unei

metode de încercare, se utilizează modul reflexiv: „EXEMPLU – «Înregistratorul se pune în funcțiune».” (SR 10000-6:2004, p. 46).

Formele verbale menționate în Tabelul F.2 „trebuie utilizate atunci când, între mai multe posibilități, una este în mod particular pertinentă, fără a le exclude pe celelalte, sau când una dintre posibilitățile de realizare este preferată fără a fi neapărat impusă, sau atunci când (în forma negativă) una dintre posibilități este nerecomandată, dar nu interzisă.” (SR 10000-6:2004, p. 46).

În „Tabelul F.2 – Recomandare”, forma verbală „se recomandă ca” are expresia echivalentă pentru utilizări excepționale „ar trebui”, iar forma verbală „nu este recomandat” are expresia echivalentă „nu ar trebui”. În „Tabelul F.3 – Permisiune”, forma verbală „se poate” are expresiile echivalente „se admite ca”, „este permis ca”, iar forma verbală „nu se poate” are expresia echivalentă „nu este necesar ca”.

În standard este menționat și ce forme nu se utilizează: „Nu se utilizează «posibil» sau «imposibil» în acest context.” (SR 10000-6:2004, p. 46).

„Anexa G (normativă) Drepturi de proprietate”, stabilește regulile privind menționarea drepturilor de proprietate intelectuală în proiectele și standardele publicate de ASRO. Ea precizează formulările obligatorii care trebuie incluse în documente, în funcție de situația drepturilor identificate.

De asemenea, „Anexa H (informativă) Mărimi şi unităţi” conține reguli de folosire a mărimilor și unităților, precum și recomandări de limbaj, reguli de folosire a abrevierilor și simbolurilor, după cum este precizat în cele ce urmează: „Termeni abreviați precum «ppm», «pphm» și «ppb» nu trebuie utilizați. În funcție de limbă pot deveni ambigui și nu sunt absolut indispensabili, pentru că reprezintă numai valori numerice, care sunt preferabile; pentru o mai bună claritate, se exprimă în cifre.” (SR 10000-6:2004, p. 49).

3. FORMA DE PREZENTARE A STANDARDELOR ROMÂNE (SR 10000-4)

SR 10000-4 Principiile şi metodologia standardizării. Partea 4: Forma de prezentare a standardelor române

Acest standard prezintă modul în care se citește și se alcătuiește un standard.

Pagina de titlu a unui standard este, de fapt, prima copertă, fapt menționat în SR 10000-4:2012: „Pe pagina de titlu (prima copertă)”. (p. 4).

Pentru a reda cât mai fidel structura unui standard, vom descrie prin enumerare elementele care se înscriu pe pagina de titlu a unui standard român.

Aceste elemente apar în standard sub forma unui tabel, „Tabelul 1 – Elementele care se înscriu pe pagina de titlu a unui standard român”. (SR 10000-4:2012, p. 4 - 5). Elementele sunt redate în tabel în trei rubrici: *număr curent, elemente care se înscriu, observaţii*. Astfel, un standard trebuie să aibă următoarele elemente precizate: „Sigla Asociației de Standardizare din România – ASRO; cuvintele „Standard Român”; clasificarea internațională a standardelor (ICS); indicativul standardului român; luna și anul aprobării standardului român; titlul standardului în limba română; titlul standardului în limba engleză; titlul standardului în limba franceză; mențiunea „Aprobat de Directorul General al ASRO la …”; indicația „Standardul (european, internațional) … are statutul unui standard român”; „Înlocuiește …” (indicativul și anul publicării standardului/standardelor înlocuit(e)); data publicării versiunii române; după caz, corespondența dintre standardul român și: a) un standard/document european sau internațional; b) un standard elaborat de un alt organism internațional/regional sau un standard național al altei țări; informații privind adresa ASRO; mențiunea de rezervare a drepturilor de autor, însoțită de denumirea prescurtată ASRO și textul: „Reproducerea sau utilizarea integrală sau parțială a acestui amendament în orice publicații și prin orice procedeu (electronic, mecanic, fotocopiere, microfilmare etc.) este interzisă dacă nu există acordul scris prealabil al ASRO”;

indicația „Ref.: … (indicativul standardului și anul publicării)”; indicația „Ediția … (numărul ediției)”. (SR 10000-4:2012, p. 4 - 5).

Referitor la numerotarea și conținutul paginilor, un standard are „pagini curente”, care conțin textul standardului, iar prima pagină curentă se află după contracopertă și este pagină impară. De asemenea, ultima pagină curentă este cea de dinaintea ultimei coperți.

În acest standard se regăsesc și aspecte privitoare la pagina albă, element caracteristic stilului juridico-administrativ. Acest aspect este redat astfel: „Dacă textul standardului se termină pe o pagină pară, se lasă o pagină albă înainte de ultima copertă… pe care se înscrie, în mijlocul paginii, centrat, textul «(pagină albă)». De asemenea, pe paginile albe din cuprinsul standardului, dacă acestea sunt necesare, se înscrie, în mijlocul paginii, centrat, textul «(pagină albă)».” (SR 10000-4:2012, p. 6).

Elemente importante în orice standard sunt indicativul standardului și anul. Astfel, „pe contracopertă, pe toate paginile curente, inclusiv pagina albă dacă există, se înscriu indicativul standardului și anul, pe mijlocul paginii, în partea superioară, pentru toate standardele române (inclusiv cele care adoptă standarde/documente tehnice europene/internaționale)”, precum și mențiunea: „pe ultima copertă nu se înscrie indicativul standardului român”. (SR 10000-4:2012, p. 6).

Standardul SR SR 10000-4:2012 prezintă și un tabel, „Tabelul 2 – Elementele care se înscriu pe pagina de titlu a unui amendament la un standard român”, care are trei rubrici: număr curent, elemente care se înscriu, observaţii. Amendamentul are 17 numere curente, fiecărui număr corespunzându-i un element (sigla Asociaţiei de Standardizare din România – ASRO, cuvintele „Standard Român”, clasificarea internaţională a standardelor – ICS, indicativul amendamentului etc.), diferența constând în faptul că denumirea „standard” este înlocuită, în majoritatea cazurilor, cu „amendament”, termen care apare de 11 ori, în timp ce într-un standard apare doar o dată.

Acest standard este completat cu anexele normative: „Anexa A (normativă) – Coperta unui standard român sau a unui amendament la un standard român”, „Anexa B (normativă) – Exemple de formulări în redactarea preambulului standardului român”, „Anexa C (normativă) – Coperta unei erate la un standard român”, „Anexa D (normativă) – Ultima copertă a unui standard român”.

Anexa D (normativă) a SR SR 10000-4:2012, intitulată „Ultima copertă a unui standard român”, se regăsește în toate standardele și este concepută identic; dacă apare pe o pagină pară, înseamnă că standardul va conține o pagină albă pe pagina impară următoare.

4. PRINCIPIILE DE STANDARDIZARE ŞI ELEMENTE DE ANALIZĂ LINGVISTICĂ

Procesul de standardizare coordonat de ASRO se bazează pe un ansamblu coerent de principii menite să asigure uniformitatea, claritatea și aplicabilitatea documentelor normative naționale. Activitatea se desfășoară pe baza transparenței, consensului, neutralității, coerenței și reprezentativității.

Standardul este un instrument tehnico-lingvistic de reglementare, care armonizează cerințele tehnice cu exigențele comunicării profesionale.

Metodologia de standardizare include etape distincte – inițiere, elaborare, consultare publică, aprobare și publicare –, toate reglementate prin norme precise de redactare, astfel încât produsul final să reflecte un consens tehnic și terminologic. Regulile de redactare a standardelor (SR 10000-6:2004) stabilesc criterii privind formularea titlurilor, definirea termenilor și utilizarea terminologiei unitare.

Forma de prezentare a standardelor române (SR 10000-4:2012) precizează modul de structurare formală (pagini preliminare, secțiuni, anexe, tabele, bibliografie), asigurând coerența vizuală și funcțională.

Principiile fundamentale ale standardizării sunt: consens instituțional și economic – toate părțile interesate (industrie, cercetare, autorități, consumatori) trebuie să fie de acord cu conținutul; – transparență– procesul trebuie să fie deschis și documentat; neutralitate – obiectivitate din perspectiva concurențială, standardul nu trebuie să favorizeze producători, soluții sau tehnologii; actualizare periodică – standardele se revizuiesc în funcție de progresul tehnologic; relevanță și aplicabilitate – standardele trebuie să răspundă nevoilor industriei și societății; aliniere internațională – adoptarea standardelor europene și internaționale asigură compatibilitatea globală a standardelor naționale.

Elemente de analiză lingvistică în redactarea standardelor includ: claritate și precizie lexicală **(**evitarea ambiguității; fiecare termen are un sens unic, definit în secțiunea „Termeni și definiții" (SR 10000-6: 2012, p.13); utilizarea termenilor consacrați tehnic (de ex. ISO 10241); concordanță terminologică **(**uniformizarea termenilor în întreg documentul; evitarea sinonimiei nedorite (de ex.: „duritate" vs. „rezistență"; structură logică și semantică **(**organizare coerentă: scop, domeniu de aplicare, termeni, cerințe, metode; folosirea marcatorilor discursivi: „în plus", „de asemenea", „în consecință"); normare lingvistică conform cerințelor stilului juridico-administrativ**(**stil impersonal, precis; – verbe modale bine definite: „trebuie", „se recomandă", „se poate"); controlul ambiguității **(**o propoziție, frază = un singur enunț tehnic; evitarea adverbialelor vagi: „relativ", „în general", „aproape").

Intersecția dintre standardizare și lingvistică reunește elemente tehnice (consens, neutralitate, structură normativă, actualizare, referințe) cu elemente lingvistice (claritate terminologică, obiectivitate, coerență discursivă, adaptare lexicală, intertextualitate terminologică).

În concluzie, principiile și metodologia de standardizare promovate de ASRO urmăresc realizarea unui echilibru între rigoarea tehnico-științifică și precizia lingvistică, garantând calitatea, compatibilitatea și comprehensibilitatea standardelor românești. Standardizarea reprezintă un proces tehnic, lingvistic și conceptual, care contribuie la uniformizarea comunicării științifice, la integrarea în sistemul european de standarde și la dezvoltarea terminologiei de specialitate.

BIBLIOGRAPHY:

1. ASRO (Asociația de Standardizare din România), Catalog Standarde (ICS), https://magazin.asro.ro/ ro/catalog-standarde.
2. SR 10000-3, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 3: Reguli privind organizarea și activitatea comitetelor tehnice*, București, ASRO.
3. SR 10000-4:2012, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 4: Forma de prezentare a standardelor române*, București, ASRO.
4. SR 10000-6:2004, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 6: Reguli de redactare a standardelor*, București, ASRO.
5. SR 10000-9, *Principiile și metodologia standardizării. Partea 9: Adoptarea și redactarea documentelor europene ca standarde române*, București, ASRO.
6. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", 2016, *Gramatica de bază a limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
7. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", 2021, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.
8. Barthes, Roland, 1981, *Camera Lucida. Reflections on Photography*, traducere de Richard Howard, New York, Hill and Wang. (Lucrare originală publicată în 1980.)
9. Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 2023, *Dicționar de pragmatică și de analiză a discursului (DPAD)*, Iași, Editura Institutul European.
10. Marcus, Solomon, 1984, *Semn și sens*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
11. Pitiriciu, Silvia, Topală, Dragoș Vlad, 1998, *Dicționar de abrevieri și simboluri*, București, Editura ALL Educațional.

THE TRIPLE-DEFINED THEORETICAL MODEL: PRODUCTIVE RECEPTION, AUTOBIOGRAPHY, AND SOLIPSISM IN MODERN LITERARY HERMENEUTICS

Maria-Loredana Simionovici (Grosariu)
"Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: *This paper outlines a threefold theoretical model that connects the principles of reader-response theory, autobiographical writing, and philosophical solipsism. Drawing upon the theoretical foundations established by Hans Robert Jauss and Wolfgang Iser within the framework of the Constance School, the study explores the concept of productive reception as a dynamic interaction between author and reader. Furthermore, it examines the evolution from autobiography to autofiction as defined by Philippe Lejeune, Paul de Man, Serge Doubrovsky, and Vincent Colonna, emphasizing the fluid boundary between reality and fiction. Finally, the philosophical notion of solipsism, as formulated by Arthur Schopenhauer and Ludwig Wittgenstein, is discussed in relation to its literary manifestations. The aim of this model is to demonstrate how the reader's creative participation, the author's self-referential writing, and the solitary consciousness of the subject form an interdependent triad that underpins modern literary hermeneutics.*

Keywords: *Productive Reception, Autobiography, Autofiction, Solipsism, Reader-Response Theory*

1. Einleitung

In der gegenwärtigen Literaturwissenschaft wird der literarische Text nicht mehr als abgeschlossene Einheit verstanden, sondern als offenes Kommunikationsfeld zwischen Autor, Werk und Leser. Auf dieser Grundlage entwickelt das vorliegende dreifach-definierte theoretische Modell eine Verbindung zwischen drei komplementären Perspektiven: der produktiven Rezeption, der Autobiographie beziehungsweise Autofiktion und dem philosophischen Problem des Solipsismus.

Ausgehend von der Konstanzer Schule steht dabei der Leser als aktiver Mitgestalter im Mittelpunkt des ästhetischen Prozesses. Die produktive Rezeption zeigt, wie Lesen zu Schreiben werden kann – als kreative Weiterführung und Neuinterpretation des Gelesenen. Gleichzeitig offenbart das autobiographische und autofiktionale Schreiben den Versuch des Autors, das eigene Selbst im Text zu reflektieren. Das solipsistische Denken schließlich öffnet eine existentielle Dimension: das Bewusstsein des isolierten Ichs, das in der Sprache nach Verbindung sucht. Zusammen bilden diese drei Perspektiven ein hermeneutisches Modell, das Literatur als Ort der Selbst- und Welterkenntnis begreift.

2. Die Theorie der literarischen Rezeptionsästhetik

Unter dem Begriff *Rezeptionsästhetik* versteht der vorliegende Leser eine literaturwissenschaftliche Forschungsrichtung, die unter verschiedenen Aspekten und auf unterschiedliche Untersuchungswege alle Bedingungen, Möglichkeiten und Ergebnisse von den daraus resultierenden Beziehungen von Werk und Leserinstanz untersucht. Dadurch beschäftigt sich die Theorie der Rezeptionsästhetik mit den traditionellen Formen der Produktions- und Darstellungsästhetik, die „die Perpetuierung längst überholter

Substantialismen verdächtigt“ [1]. Als Begründer der Theorie der Rezeptionsästhetik gilt, bis heute, die berühmte und apostrophierte *Konstanzer Schule* der sechziger Jahre, vertreten durch den rezeptionsgeschichtlich orientierten Romanist Hans Robert Jauss (1921-1997) und den Anglisten Wolfgang Iser (1926 – 2007). In der zweiten Hälfte der sechziger Jahre verbreitet sich unter den Literaturwissenschaftlern ein starkes Unzufriedenheitsgefühl im Bereich der literarischen Textinterpretation. Es resultiert ein Wunsch der Kritiker nach einer klaren wissenschaftlich orientierten Literaturinterpretation, die sich mehr auf dem Leser konzentriert und ihn auf der ersten Stelle setzt, und wie der Leser sich mit dem Umgang mit Texten befasst. Es entstehen aus diesem Grund zwei rezeptions-orientierte Ansätze als Fundament der *Konstanzer Schule:*

I. Die hermeneutische Rezeptionsästhetik von Hans Robert Jauss, die auf die historische Rezeption- und Wirkungsgeschichte basiert.
II. Die hermeneutische Wirkungsästhetik von Wolfgang Iser, die in seinem wissenschaftlichen Aufsatz *Der Lesevorgang* (1976) theoretisiert ist.

In seiner wissenschaftlichen Rede *Literaturgeschichte als Provokation der Literaturwissenschaft* (1967) betont der Literaturhistoriker und Romanist Hans Robert Jauss, dass im Prozess der Literaturinterpretation, die Rolle des Lesers stark vernachlässigt wird. Jauss bringt damit eine neue Vision mit sich, wobei Literatur als eine Kommunikation besonderer Art wahrgenommen wird, die in Beziehung mit zwei unterschiedlichen Faktoren eingeht - dem Autor und dem Rezeptor des Werks. Er versucht dadurch, die Antwort auf die Frage anzubieten: Wie kann man den Leser in einem konkreten und objektiven Untersuchungsgegenstand umwandeln? Um die Frage zu beantworten, lässt er die Wiederspiegelung der gesellschaftlichen Realität in Werken beiseite und richtet seine Aufmerksamkeit auf dem Akt des Lesens, der dem Kommunikationsprozess zwischen dem rezipierten Text und Leser hervorbringt.

Die Beziehung Text – Leser basiert auf dem sogenannten *Erwartungshorizont*: „Der so rekonstruierbare Erwartungshorizont eines Werkes ermöglicht es, seinen Kunstcharakter an der Art und dem Grad seiner Wirkung auf ein vorausgesetztes Publikum zu bestimmen“ [2]. Die Art und Weise wie ein literarisches Werk im historischen Kontext die Erwartungen seiner Leser trifft oder enttäuscht, zeigt sich als Kriterium für die Bestimmung seines ästhetischen Wertes. Hans Robert Jauß glaubt an die Möglichkeit einer Prüfung, die auf die genaue Beschreibung und das Verständnis des Akts des Lesens kommt. Das Problem, das Jauss aufwirft, ist wie der normale Leser - voller Erwartungen und Motivationen - die direkte Erfahrung erlebt und sich auf die früheren Lesungen bezieht. Jauss sieht in dieser Beziehung ein beweglicher Erwartungshorizont mit historischem Charakter: Sieht man die Geschichte der Literatur derart im Horizont des kontinuitätsbildenden Dialogs von Werk und Publikum, so wird auch der Gegensatz ihres ästhetischen und ihres historischen Aspekts ständig vermittelt und ineins damit der Faden von der vergangenen Erscheinung zu der gegenwärtigen Erfahrung der Dichtung weiterverknüpft, den der Historismus durchschnitten hatte.[3]

Weiterhin erklärt der Romanist, dass das Verhältnis vom Werk und Leser nicht nur „ästhetische Implikationen“ hat, sondern auch „historische Implikationen“ kommen hier in den Vordergrund:

Die ästhetische Implikation liegt darin, daß schon die primäre Aufnahme eines Werkes durch den Leser eine Erprobung des ästhetischen Wertes im Vergleich mit schon gelesenen Werken einschließt. Die historische Implikation wird darin sichtbar, daß sich das Verständnis der ersten Leser von Generation zu Generation in einer Kette von Reaktionen fortsetzen und

[1] Rainer Warning (Hrsg.): *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975, S.9
[2] Hans Robert Jauß: *Literaturgeschichte als Provokation der Literaturwissenschaft* (1967) in Rainer Warning (Hrsg.): *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975, S.133
[3] Ebenda , S.126

anreichen kann, mithin auch über die geschichtliche Bedeutung eines Werkes entscheidet und seinen ästhetischen Rang sichtbar macht. [4]

Also ist das literarische Werk kein für sich bestehendes Objekt, das jeder Betrachter zu jeder Zeit mit dem gleichen Blick rezipiert, sondern es ist ein fluides, bewegliches Material, welches sich so verändert, dass der Leser, egal aus welcher Zeit er mit dem Text in Verbindung kommt, bereit ist, den Text zu verstehen. Daraus resultiert, dass der Literaturhistoriker selbst Leser werden muss-, wenn er mit dem Text arbeitet, und sein eigenes Urteil aus seinem Bewusstsein benutzen muss, um seine Meinung in der historischen Reihe der Leser begründen zu können: Ein literarisches Werk, auch wenn es neu erscheint, präsentiert sich nicht als absolute Neuheit in einem informatorischen Vakuum, sondern prädisponiert sein Publikum durch Ankündigungen, offene und versteckte Signale, vertraute Merkmale oder implizite Hinweise für eine ganz bestimmte Weise der Rezeption. Es weckt Erinnerungen an schon Gelesenes, bringt den Leser in eine bestimmte emotionale Einstellung und stiftet schon mit seinem Anfang Erwartungen für Mitte und Ende. […] Der neue Text evoziert für den Leser (Hörer) den aus früheren Texten vertrauten Horizont von Erwartungen und Spielregeln, die alsdann variiert, korrigiert, abgeändert oder auch nur reproduziert werden.[5]

Die Geschichte der Literatur ist somit ein Prozess ästhetischer Rezeption und zugleich ästhetischer Produktion, der sich in der Aktualisierung literarischer Texte durch den aufnehmenden Leser, den reflektierenden Kritiker und den selbst wieder produzierenden Schriftsteller vollzieht. Aus diesem Prozess der Rezeption und Produktion resultieren verschiedene Hypostasen der Leserinstanz: 1. Der verbrauchende Empfänger als kontemplativer Betrachter; 2. Der kritische Empfänger, der eine kritische Funktion darstellt. Er ist der Kritiker, der das literarische Werk akzeptiert oder ablehnt; 3. Der produktive Empfänger, der in den meisten Fällen eine Imitation oder Reinterpretation des Werkes schreibt.

Wolfgang Iser (1926 - 2007) und Hans Robert Jauss sind die Väter der Rezeptions- und Wirkungsästhetik. Wolfgang Iser wurde in Marienburg in Sachsen geboren und arbeitete als Dozent für englische und deutsche Literatur an den Universitäten Würzburg, Köln und Konstanz. In seinem bedeutendsten wissenschaftlichen Aufsatz *Der Lesevorgang. Eine phänomenologische Perspektive* (1976), erstellt Iser ein markantes Modell der kommunikativen Interaktion zwischen dem literarischen Text und dem Leser. Der Lesevorgang erfordert die Interaktion zwischen seiner Struktur und dem Leser. Die Untersuchung eines literarischen Textes sollte nicht nur auf seine Konfiguration berühren, sondern- sie sollte sich auch auf sein Verständnis konzentrieren. Der Text zeigt immer verschiedene Absichten des Autors, durch die der Gegenstand des Werkes hervorgehoben wird. Der Gegenstand der Werkaussage materialisiert sich immer zum Zeitpunkt des Verstehens. Daraus resultiert die Tatsache, dass das literarische Werk zwei Pole aufweist: ein artistischer Pole (der vom Autor erstellte Text) und ein ästhetischer Pole (die Interpretation des Lesers): […] „Das literarische Werk besitzt zwei Pole, die man den künstlerischen und den ästhetischen Pol nennen könnte, wobei der künstlerische den vom Autor geschaffenen Text und der ästhetische die vom Leser geleistete Konkretisation bezeichnet“ [6]. Aus dieser Polarität besteht das literarische Werk mehr als der Text, weil es durch die Interpretation des Lesers zum Leben kommt. Wenn die Absicht des Autors und die Interpretation des Lesers einen gemeinsamen Punkt erreichen, entsteht ein literarischer Ort, welcher weder auf die Realität des Textes, noch auf die Bestimmung des Lesers reduziert werden kann. Aus dieser Virtualität der Arbeit entspringt am Ende die Dynamik des literarischen Werkes: […] Der Text gelangt folglich erst durch die Konstitutionsleistung eines ihn rezipierenden Bewußtseins zu seiner Gegebenheit, so dass sich

[4] Ebenda., S 127.
[5] Hans Robert Jauss: a. a. O., ebd., S. 131.
[6] Wolfgang Iser*: Der Lesevorgang. Eine phänomenologische Perspektive* (1976) in Rainer Warning: *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975, S.253

das Werk zu seinem eigentlichen Charakter als Prozeß nur im Lesevorgang zu entfalten vermag. […] Das Werk ist das Konstituiertsein des Textes im Bewußtsein des Lesers. [7]

Die literarischen Werke werden als Schriften beschrieben, in denen der Autor die Worte und der Leser deren Bedeutung einbringt. In dieser Beziehung stellt sich die Frage, welche Art des Lesers kommt - basierend auf der Beziehung von Autor und Leser - in Frage? Die Literaturkritik spricht von einer Reihe von Lesetypen, die aufgerufen werden, wenn über die Wirkung und Rezeption von bestimmten literarischen Texten entschieden werden muss. Die wichtigsten Arten von Lesern, die Iser vorstellt, sind der ideale und der zeitgenössische Leser. Wenn man über den zeitgenössischen Leser spricht, spricht man gleichzeitig über die Weisen, wie man Literatur rezipiert. Die Urteile des Lesers über die literarischen Werke reflektieren immer bestimmte Haltungen und Normen der zeitgenössischen Öffentlichkeit. Die Geschichte der Rezeption offenbart die kritischen Normen der Leser und wird zu einem Bezugspunkt in der Entwicklung der Sozialgeschichte und des Geschmacks des Lesepublikums. Je mehr in der Vergangenheit geschaut wird, desto mehr sieht man, dass es verschiedene Leser gibt. Daraus resultieren verschiedene Leser aus verschiedenen Epochen: „Autor und Leser also teilen sich in das Spiel der Phantasie, das überhaupt nicht in Gang käme, beanspruchte der Text, mehr als nur Spielregeln zu sein. Denn das Lesen wird erst dort zum Vergnügen, wo unsere Produktivität ins Spiel kommt, und das heißt, wo Texte eine Chance bieten, unsere Vermögen zu betätigen”.[8]

3. Die produktive Rezeption

Geht man von den Theorien der Rezeptionsästhetik und den Lesertypen des Romanisten Hans Robert Jauss und des Anglisten Wolfgang Iser aus, so versteht man unter dem Begriff der *produktiven Rezeption* eines literarischen Werkes die Interaktion eines produktiven Lesers oder Empfängers mit dem Werk, der in den meisten Fällen das Werk so rezipiert, dass er im Weiteren selbst als Schreiber - im Schreibprozess - den Drang spürt, das Werk oder verschiedene Ansätze des Werkes zu imitieren oder eine neue Reinterpretation des Werkes zu erstellen. Die produktive Rezeption beruht nicht nur auf die tatsächliche Rezeption von literarischen Werken aus allen Epochen, sondern sie erstreckt sich auf dem Bereich des Lesevorgangs bis hin zum Schreibprozess des Lesers, der selbst zum Autor wird. In der literaturwissenschaftlichen Forschung zur produktiven Rezeption spielt das Konzept der *Intertextualität* eine bedeutende Rolle. Die Intertextualität ist eine Art von produktiver Rezeption und bezieht sich auf die gegenseitige Abhängigkeit von Texten untereinander, sodass sich Texte untereinander beeinflussen, ablehnen, referenzieren, zitieren oder sich gegenseitig inspirieren. Alle Schriftsteller lesen und werden beeinflusst von dem was sie lesen, auch wenn sie einen anderen Schreibstil oder eine andere Gattung im Gegensatz zum Gelesenen bevorzugen. In vielerlei Hinsicht kann Literatur intertextuell miteinander verbunden sein, egal, ob es absichtliche Gründe gibt oder nicht. Der Rhetoriker James Jasinski beschreibt in seinem Aufsatz *Intertextualität: Theorien und Praxis* (1990) das Phänomen der Intertextualität folgenderweise: […] jeder Schriftsteller oder Sprecher ist ein Leser von Texten, bevor er ein Schöpfer von Texten (im weitesten Sinne) ist, und daher wird das Kunstwerk zwangsläufig mit Referenzen, Zitaten oder Einflüssen jeglicher Art geteilt. [9]

Das Phänomen der produktiven Rezeption trifft man nicht nur in der Literatur, sondern auch in der Kunst. Die Akademikerin Caroline Fischer behauptet in ihrer Arbeit *Introduction: Réception productive entre imitatio, intertextualité et intermédialite* (2015), dass alle Kunstwerke das Produkt einer produktiven Rezeption sind. Nimmt man das Beispiel der Kunstwerke, so lässt sich sagen, dass der Künstler nicht direkt seine Inspiration aus der Natur

[7] Ebenda, S.253
[8] Wolfgang Iser: a. a. O., Ebd., S.254
[9] James Jasinski: *Intertextualität: Theorien und Praxis*, 1990 in James Jasinski: *Sourcebook über Rethorik*, SAGE Publications, Salbei Verlag, 2001, S.100.

erschaffen hat, sondern – bevor er sich an die Arbeit machte – er hat sich frühere Kunstwerke anderer Künstler angeschaut und diese auch in seinen Werken zum Teil miteinbezogen:
Le peintre n'a pas seulement vu la nature qu'il souhaite représenter (pour parler d'une pratique et d'une conception des arts figuratifs devenue presque désuètes), il aura vu également bien d'autres exemples de représentations picturales avant de se mettre au travail. [10]

4. Autobiographie und die Autofiktion

Der französische Literaturwissenschaftler Philippe Lejeune theoretisiert in seinem diskurswissenschaftlichen Werk *Der autobiographische Pakt* (1896) die Problematik der literarischen Gattung der *Autobiographie*. Unter Autobiographie versteht Lejeune folgendes: ,,Rückblickende Prosaerzählung einer tatsächlichen Person über ihre eigene Existenz, wenn sie den Nachdruck auf ihr persönliches Leben und insbesondere auf die Geschichte ihrer Persönlichkeit legt" [11]. Er beschreibt seinen Pakt als eine Übereinkunft von Verfasser und Leser eines autobiographischen Textes, die eine Rezeption des Textes festlegt. Sein Pakt erklärt die Identität von Autor, Erzähler und Protagonist und garantiert gleichzeitig den fiktionalen Status der Autobiographie. Ein Text ist eine Autobiographie, wenn der Leser die Bemühungen des Autors erkennt, sein Leben schriftlich zu erklären. Außerdem es ist nicht interessant, was autobiographisch in einem Werk ist, sondern wie der Leser den Text als autobiographisch wahrnimmt. Lejeune stellt eine einzige Voraussetzung, um als Leser eine Autobiographie zu erkennen: ,,Damit es sich um eine Autobiographie handelt, muss Identität zwischen Autor, Erzähler und Protagonisten bestehen". [12]

Damit diese Identität bestehen kann, erklärt Phillipe Lejeune, dass die Identität durch die Formulierung *Autobiographie* meistens repräsentiert wird, die im Vorworts des Werkes steht, um die Absicht des Autors zu erklären. Mit der Autobiographieforschung beschäftigten sich auch andere Wissenschaftler. Einer davon ist der belgisch-amerikanische Literaturwissenschaftler Paul de Man, der in seinem wissenschaftlichen Aufsatz *Autobiographie als Maskenspiel* (1979), die Frage aufstellt, ob die Autobiographie eine wirkliche Übereinkunft zwischen dem tatsächlichen Autor und dem Leser aufzeigt. Außerdem verzichtet De Man darauf, einen festen Unterschied zwischen den Begriffen Autofiktion und Autobiographie zu stellen, so dass die Grenzen zwischen den beiden Gattungen nicht festgelegt werden können. Paul De Man glaubt, dass die Autobiographie keine literarische Gattung ist, sondern mehr eine Lesefigur, die immer in allen Texten auftaucht. Er ist auch ein Kritiker des Lejeune - Paktes und glaubt, dass es Autoren gibt, die ihre eigene Erfahrung schriftlich festlegen und gleichzeitig in ihren Werken authentisch sind. Der Leser des Textes spielt in diesem Fall eine ,,Polizeirolle" und wird somit als ,,Richter" angesehen: Der Leser wird von einer Figur, in der sich der Autor spiegelt, zu einem mit der Polizeigewalt versehenen Richter, der die Authentizität der Unterschrift verifiziert und beurteilt, […] inwiefern er die von ihm unterschriebene vertragliche Übereinkunft respektiert oder verletzt.[13]

Mit der Gattung der Autofiktion beschäftigten sich im Laufe der Zeit viele Literaturwissenschaftler. Das Forschungsfeld der *Autofiktion* begann jedoch mit dem französischen Schriftsteller und Literaturkritiker Serge Doubrovsky, der den Begriff der Autofiktion zur Charakterisierung seines Romans *Fils* (1977) einführt. Laut Doubrovsky ist die Autofiktion eine Kombination von Autobiographie und Fiktion. So charakterisiert der Literaturkritiker in seinem Aufsatz *Textes en main* (1993) die *Autofiktion* mit folgenden

[10] Caroline Fischer*: Introduction: Réception productive entre imitatio, intertextualité et intermédialité* in Caroline Fischer, Diego Saglia, Brunhilde Wehinger: *Konzepte der Rezeption*, Band 1, Stauffenburg Verlag, Tübingen, 2015, S.9.
[11] Philippe Lejeune: *Der autobiographische Pakt*, Eine Übersetzung von Wolfram Bayer und Dieter Hornig, Frankfurt a. M., Suhrkamp Verlag, 1994, S.14
[12] Ebd., S.15
[13] Paul De Man: *Autobiographie als Maskenspiel* in „*Die Ideologie des Ästhetischen*", Hrsg. von Christoph Menke, Übersetzt von Jürgen Blasius, Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag, 1993, S.135

Worten: „[…] wenn man so will ist Autofiktion: die Sprache über das Abenteuer zu einem Abenteuer der Sprache zu machen, jenseits von Konvention und Syntax des Romans, sei er neu oder traditionell“ [14]. Gemäß Serge Doubrovsky geht die Autofiktion von einer anderen Person, um eine andere Figur zu erschaffen. Aus dieser Sicht ähnelt die Autofiktion der Autobiographie, weil sie nicht im Sinne des Begriffs eine tatsächliche Fiktion ist, sondern eine Fiktionalisierung. Wenn sich die Fiktion von der Realität entfernt, um eine andere Realität zu erschaffen, beginnt die Fiktionalisierung mit der Realität, um eine neue Realität zu erschaffen. Paul de Man versteht unter Autobiographie auch eine Art des Schreibens, die sich auf die Realität und auf das Leben des Autors bezieht. Ganz im Gegenteil ist die Autofiktion eine Art der Verschmelzung des Realen mit dem Fiktionalen. Daraus resultieren zwei sich überschneidende Welten, die nicht eine und dasselbe sind, aber auch nicht unterschiedlich voneinander sind. Die grundlegende Idee der Autofiktion ist, dass die Schriftsteller ihr eigenes Schreiben tatsächlich erleben, während in der Autobiographie das Leben eines Autors beschrieben wird oder das Werk Elemente des Lebens von einem Schriftsteller aufweist.

Ein anderer französischer Wissenschaftler, der sich mit dem Thema Autofiktion beschäftigt hat, ist Vincent Colonna. Vincent Colonna behauptet in seinem Aufsatz *Autofiction et autres mythomanies littéraires* (2004), dass die Autofiktion und die Autobiographie keine Gattungen sind. Laut dem Literaturwissenschaftler Colonna findet man hier sowohl fiktionale, als auch autobiographische Elemente. Was aus seinem Aufsatz wichtig zu erwähnen ist, ist die von ihm aufgestellte Typologie der literarischen Autofiktion. Colonna unterteilt die Autofiktion in eine „*phantastische Autofiktion*“[15], eine „*biographische Autofiktion*“[16], eine „*reflexive Autofiktion*“[17] und zuletzt eine „*auktoriale Autofiktion*“.[18] Die *phantastische Autofiktion* besagt, dass die Existenz eines Schriftstellers in einer irrealen Wirklichkeit außerhalb unserer Realität projiziert wird. Die *biographische Autofiktion* tritt dann auf, wenn der Schriftsteller sich als Hauptaktant seiner eigenen Geschichte zeigt: eine Geschichte, die sich aus Elementen der Realität zusammensetzt. Tritt die *reflexive Autofiktion* erst dann, wenn der Autor am Rande des Textes gedrückt wird - und hier darüber reflektiert - und an seiner Stelle eine andere Person kommt. Wenn der Autor zugleich Erzähler und Kommentator seiner eigenen Geschichte ist und sich in die Handlung einmischt, so ist diese eine *auktoriale Autofiktion*.

5. Das Problem des Solipsismus

Der Solipsismus leitet sich aus dem Lateinischen „solus“ (allein) und „ipse“ (selbst) ab und ist ein philosophischer Begriff, der die These unterstützt, dass nichts anderes existiert, als das eigene Subjekt. Es wird in der Philosophie berichtet, dass es keine mögliche Realität außerhalb unseres Bewusstseins gibt. Begriffsgeschichtlich gesehen liegt dem Solipsismus ein starker Egoismus zugrunde.

In der Philosophie des 19. Jahrhunderts taucht der Begriff *Solipsismus* unter der Bezeichnung *Selbstsucht* auf. Die wichtigsten Philosophen des 19. und 20. Jahrhunderts, die sich mit dem Thema Solipsismus beschäftigt haben, sind Arthur Schopenhauer (1788 – 1860) und Ludwig Wittgenstein (1889 – 1951). In seinem Hauptwerk *Die Welt als Wille und Vorstellung* (1819) erklärt Arthur Schopenhauer, dass die von uns erkannte Realität einem Prinzip genannt *Wille* unterliegt. Er besagt, dass die Welt die Vorstellung des eigenen Subjekts, also meine Vorstellung sei, die als Resultat in zwei Erscheinungen des Willens zerfällt: in Subjekte und in Objekte. Wenn einem Individuum gelingt, zu einem Zustand des Nichtseins zu

[14] Serge Doubrovsky: *Nah am Text,* übersetzt von Claudia Gronemann in Claudia Gronemann: *Autobiographie revisited. Theorie und Praxis neuer autobiographischer Diskurse in der französischen, spanischen und lateinamerikanischen Literatur,* Olms Verlag, Hildesheim, 2004, S.117

[15] Vincent Colona: *Autofiction & Autres Mythomanies Littéraires*, Tristram, Paris, 2004, S.74

[16] Ebenda, S. 92

[17] Ebd., S.118

[18] Ebd., S.134

gelangen, so ist er tatsächlich von dem persönlichen Willen befreit: In solcher Kontemplation nun werden mit einer Schlange das einzelne Ding zur Idee seiner Gattung und das anschauende Individuum zum reinen Subjekt des Erkennens. Das Individuum als solches erkennt nur einzelne Dinge; das reine Subjekt des Erkennens nur Ideen. [19]

Für Arthur Schopenhauer bedeuten Subjekte und Objekte immer zwei von sich abhängende Teile eines Ganzen, die sich immer gegenseitig verändern. Wenn sich das Subjekt von seinem Willen losreißt, so verändert er sich zu einem anderen und trainiert auch den Objekt sich zur Erkenntnis zu verändern. Schopenhauer übte einen bedeutenden Einfluss auf Ludwig Wittgenstein. In seinem *Tractatus logico-philosophicus* (1922) analysiert Wittgenstein anhand Schopenhauers Willensmetaphysik das Problem des Solipsismus. Laut Wittgenstein wird die gesamte Wirklichkeit durch das eigene Ich mithilfe der Sprache betrachtet, also sind die Sprache und die Wirklichkeit immer vom Subjekt abhängig: „Die Grenzen meiner Sprache bedeuten die Grenzen meiner Welt". [20] Das Subjekt betrachtet sowohl die Sprache, als auch die Wirklichkeit als „meine Sprache und meine Wirklichkeit" [21]. Daraus resultiert, dass das eigene Ich jeder einzelnen Teil der Wirklichkeit selbst ist. Wenn man von der These des Solipsismus des 19. Jahrhunderts ausgeht, so versteht man heute in der Philosophie, dass das Problem des Solipsismus eine Form des Egoismus ist. Das Problem des Solipsismus ist ein sehr diskutiertes Thema in der Philosophie unserer Zeiten. Der philosophische Solipsismus[22] wird als die einzige Meinung des Subjekts ausgedrückt, dass „ich das einzige Geist bin, das existiert". Also geht es hier um eine Form des Solipsismus, bei dem es sich im Prinzip nur um die Existenz eines eigenen Ichs handelt. Die Existenz ist alles, was das eigene Ich erlebt, ob es physische Objekte, andere Personen, Ereignisse oder Prozesse sind – also Elemente der Zeit und des Raums, die mit allen anderen koexistieren. Diese Elemente werden in diesem Fall nur vom eigenen Ich als nur von einem Teil des eigenen Gewissens betrachtet. In der Philosophie wird zwischen verschiedenen Arten von Solipsismus unterschieden:

a. Der *metaphysische Solipsismus*[23] basiert auf die Philosophie des subjektiven Idealismus und behauptet, dass das Selbst die einzige, existierende Realität ist. Darüber hinaus sind die anderen Personen nur Darstellungen vom Selbst, die keine unabhängige Existenz haben.
b. Der *epistemologische Solipsismus* ist eine Vielfalt vom Idealismus, der besagt, dass nur die mental-direkten Inhalte zugänglich für den solipsistischen Philosophen bekannt sein können. Die Frage nach der Existenz der Außenwelt wird eher als eine ungelöste Frage betrachtet. Diese Art des Solipsismus besagt, dass die Erkenntnisse aller Menschen über die Realität der Außenwelt nur von unserem, mentalen Zustand abhängen.
c. Der *ethische Solipsismus*[24] oder der Egoismus erklärt, dass einem Individuum nur das eigene Wohlergehen erfüllt werden soll, ohne dass man auf die anderen Menschen achtet.
d. Der *methodologische Solipsismus*[25] ist eine Variante des Solipsismus, welche besagt, dass alles was der solipsistische Mensch als Gedächtnis wahrnimmt, tatsächlich ein Teil der Außenwelt ist und nur durch seine Sinne kann er sein Verstand wahrnehmen.

[19] Arthur Schopenhauer: *Die Welt als Wille und Vorstellung*, Hrsg. von Lütkehaus Lüdger, DTV Verlag, Berlin, 1998, S. 258
[20] Ludwig Wittgenstein: *Tractatus logico- philosophicus* in Sebastian Lalla: *Solipsismus bei Ludwig Wittgenstein: Eine Studie zum Früh- und Spätwerk*, Peter Lang Verlag, 2002, S. 14
[21] Ludwig Wittgenstein: a. a. O., Ebenda
[22] Richard A. Fumerton: *Solipsism* in Paul Edwards: *Encyclopedia of Philosophy*, 2. Auflage, 9. Band, Macmillan, New York, 1972; S. 115f
[23] Ebenda, S. 118
[24] Ebd.
[25] Ebd., S.124

6. Fazit

In dem ersten Teil des dreifach-definierten Modells wird die Theorie der Rezeptionsästhetik und der daraus resultierenden produktiven Rezeption erklärt. Die Rezeptionsästhetik, wie oben schon erwähnt, ist eine literaturwissenschaftliche Forschungsrichtung, die die Beziehungen zwischen dem Leser und dem gelesenen Werk analysiert. Die Begründer der Rezeptionsästhetik, berühmte Wissenschaftler der Konstanzer Schule wie H.R. Jauss und W. Iser, haben sich mit dem Prozess der Literaturinterpretation, die Rolle des Lesers und die Rolle des Lesevorgangs bei der Rezeption verschiedenen Texten beschäftigt. In ihren wissenschaftlichen Aufsätzen definieren und erklären Hans Robert Jauss und Wolfgang Iser die historische Rezeption- und Wirkungsgeschichte, aber auch was für eine Rolle der Leser als Rezeptor in Bezug auf den rezipierten Texten hat- und wie er diese wahrnimmt. Aus der Rezeptionsästhetik entstehen verschiedene Arten von Rezeptionen und Lesetypen.

Die Art der Rezeption, mit der sich die vorliegende Untersuchung beschäftigt, ist die produktive Rezeption. Es wird untersucht, wie das Lebenswerk von Johann Wolfgang von Goethe, das Leben und das Schreibprozess des berühmten modernen Schriftstellers Hermann Hesse beeinflusst hat. Was für eine Spur hat Goethe in Hermann Hesses Leben und Werk hinterlassen, sodass er zum produktiven Rezeptor des Dichters Goethe wurde? Im folgenden Teil des Modells wurden die Gattungen Autobiographie und Autofiktion diskutiert. Die wichtigsten Forscher im Bereich der Autofiktion und Autobiographie versuchten die Grenzen zwischen den Gattungen zu stellen und bestimmte Aspekte der Gattungen zusammenzufassen, sodass der Leser erkennt, welche Elemente eine Autobiographie oder eine Autofiktion ins Werk einführen. Es soll außerdem, in der vorliegenden Arbeit, untersucht werden, wie und inwieweit das Werk von Hermann Hesse und J. W. von Goethe autobiographische oder autofiktionale Elemente beinhalten und wie sich diese in den berühmten Werken *Faust I. Eine Tragödie* und *Der Steppenwolf* widerspiegeln.

Das Problem des Solipsismus ist ein weit diskutiertes Thema in der heutigen Erforschung der Philosophie. Unverkennbar ist die Tatsache, dass der Solipsismus auch in der belletristischen Literatur aller Zeiten wiederzufinden ist, denn bewusst oder unbewusst haben Schriftsteller und Dichter dieses Problem in ihren Werken miteinbezogen. Das Problem des Solipsismus beschäftigte seit dem 19. und 20. Jahrhundert Philosophen wie Arthur Schopenhauer oder Ludwig Wittgenstein. Eine genaue Antwort auf das Problem ist nicht zu finden, jedoch es wird geglaubt, dass die Wahrnehmung der Welt durch das eigene Selbst zugrunde liegt. Daraus resultiert, dass das solipsistische Individuum sich in einer Art Isoliertheit und in einem Zustand der Einsamkeit befindet. Also ist er teilweise oder vollkommen aus der Welt entrückt. Die vorliegende Arbeit soll noch ein dritter Aspekt untersuchen und zwar wie sich das Problem des Solipsismus in Goethes *Faust* und in Hesses Werk *Der Steppenwolf* in den Personen des Intellektuellen Faust und Harry Hallers manifestiert.

BIBLIOGRAPHY:

1. Colonna, Vincent: *Autofiction et autres mythomanies littéraires*. Paris: Éditions Tristram, 2004.
2. De Man, Paul: *Autobiography as De-facement*. In: *Modern Language Notes*, Vol. 94, No. 5, 1979, S. 919–930.
3. De Man, Paul: *Die Ideologie des Ästhetischen*, Hrsg. von Christoph Menke, Übersetzt von Jürgen Blasius, Frankfurt am Main, Suhrkamp Verlag, 1993.
4. Doubrovsky, Serge: *Fils*. Paris: Galilée, 1977.
5. Doubrovsky, Serge: *Textes en main*. Paris: Galilée, 1993.
6. Doubrovsky, Serge: *Nah am Text*, übersetzt von Claudia Gronemann. In: Claudia Gronemann: *Autobiographie revisited. Theorie und Praxis neuer autobiographischer Diskurse in der französischen, spanischen und lateinamerikanischen Literatur*, Olms Verlag, Hildesheim 2004.
7. Fischer, Caroline*: Introduction: Réception productive entre imitatio, intertextualité et intermédialité*. In: Caroline Fischer, Diego Saglia, Brunhilde Wehinger: *Konzepte der Rezeption*, Band 1, Stauffenburg Verlag, Tübingen, 2015, S. 9-23.
8. Fumerton, Richard A.: *Solipsism* in Paul Edwards: *Encyclopedia of Philosophy*, 2. Auflage, 9. Band, Macmillan, New York, 1972.
9. Iser, Wolfgang: *Der Akt des Lesens. Theorie ästhetischer Wirkung*. München: Wilhelm Fink Verlag, 1976.
10. Iser, Wolfgang*: Der Lesevorgang. Eine phänomenologische Perspektive* (1976). In: Rainer Warning: *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975, S. 253 – 276.
11. Jauss, Hans Robert: *Literaturgeschichte als Provokation der Literaturwissenschaft*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp, 1970.
12. Jauss, Hans Robert: *Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp, 1982.
13. Hans Robert Jauß: *Literaturgeschichte als Provokation der Literaturwissenschaft* (1967). In: Rainer Warning (Hrsg.): *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975, S. 126 – 162.
14. Jasinski, James: *Intertextuality: Theories and Practices*. In: *Rhetorical Studies Journal*, 1990.
15. James Jasinski: *Sourcebook über Rethorik*, SAGE Publications, Salbei Verlag, 2001.
16. Lalla, Sebastian: *Solipsismus bei Ludwig Wittgenstein: Eine Studie zum Früh- und Spätwerk*, Peter Lang Verlag, 2002.
17. Lejeune, Philippe: *Der autobiographische Pakt*, Eine Übersetzung von Wolfram Bayer und Dieter Hornig, Frankfurt a. M., Suhrkamp Verlag, 1994.
18. Schopenhauer, Arthur: *Die Welt als Wille und Vorstellung*, Hrsg. von Lütkehaus Lüdger, DTV Verlag, Berlin, 1998.
19. Warning, Warning (Hrsg.): *Rezeptionsästhetik. Theorie und Praxis*, Wilhelm Fink Verlag, München, 1975.
20. Wittgenstein, Ludwig: *Tractatus logico-philosophicus*. London: Kegan Paul, 1922.

THE RELATIONSHIP BETWEEN SPECIALIZED LEXICON – COMMON LEXICON – INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC LEXICON (FINANCIAL DOMAIN)

Elena-Georgiana Udrescu
Phd Student, University of Craiova

Abstract: *The entirety of words specific to a field constitutes the specialized lexicon. The use of a term within multiple terminologies leads to the emergence of interdisciplinary scientific lexicon. The limited level of competence of speakers regarding the specialized lexicon determines a direct relationship with the general culture economic vocabulary, which makes a partial transition towards the common lexicon. Our research aims to conduct a study on certain terms within financial terminology. The corpus on which this research is based consists of 15 terms from the Fiscal Code and forms the basis of an analysis from different perspectives: identification of interdisciplinarities; semantic characteristics of the interdisciplinary scientific lexicon; identification of the specialized lexicon and the common lexicon; the degree of contextual determination of the analyzed financial terms, as they appear in phrases or are free of context. The analysis of the terms will be carried out based on definitions from the DEX.*

Keywords*: specialized lexicon, common lexicon, interdisciplinary scientific lexicon, terminology, Fiscal Code*

Rolul DEX-ului în relația lexic specializat – lexic comun – lexic științific interdisciplinar

În cadrul dicționarelor generale, pentru analiza lexicului specializat, interesează măsura în care se adresează nespecialiștilor. Din cadrul DEX-ului ne interesează definiția semantică, diviziunile sensurilor, reflectând astfel uzajul în domeniile specializate sau în domeniile generale. Totalitatea aspectelor privind „descrierea sensului unui cuvânt fie el din lexicul comun sau din cel specializat se constituie în analiza paradigmatică, care va fi dominantă” (Bidu-Vrănceanu 2000: 11). Dintre relațiile paradigmatice prin intermediul cărora se constituie nivelul lexico-semantic al limbii, ne interesează monosemia, polisemia, sinonimia, antonimia, hiponimia și hiperonimia. Aceste relații paradigmatice nu se manifestă toate în egală măsură în ceea ce privește lexicul specializat și lexicul comun. DEX-ul nu marchează „în mod consecvent apartenența explicită a termenilor la un anumit domeniu” (Topală 2007:6).

Deși în DEX nu se oferă contexte ilustrative, este foarte importantă determinarea contextuală a sensului. Un aspect foarte interesant în studierea relației lexic comun – lexic specializat este constituit de „analiza mărcilor stilistice sau diastratice în dicționarele generale” (Bidu-Vrănceanu 2000:11). Mărcile diastratice reprezintă explicarea sintagmatică a sensului, iar, în ceea ce privește lexicul specializat, sunt importante pentru vorbitorul obișnuit, având în vedere că indică aspecte semantice

Relația lexic specializat – lexic comun – lexic științific interdisciplinar în *Codul fiscal*

Interesul vorbitorilor nespecializați pentru lexicul specializat duce la punerea acestuia în relație directă cu lexicul comun; astfel, extinderea dincolo de domeniul specialiștilor a determinat migrarea multor termeni în lexicul comun. Punerea în relație directă a lexicului specializat cu cel comun „determină și justifică adoptarea unor metode comune de analiză în ambele tipuri de lexic, compararea rezultatelor fiind astfel interesantă și utilă. În același timp, extinderea termenilor dincolo de comunicarea specializată atrage, în forme și grade diferite, o

aproximare conceptual-semantică sau o determinologizare, care interesează în mod particular relația dintre lexicul comun și cel specializat" (Bidu-Vrănceanu 2010: 11).

Folosirea unui termen în cadrul mai multor terminologii determină apariția lexicului științific interdisciplinar și este „de principiu, un factor de ambiguitate semantică, care încalcă principiul univocității sensului din comunicarea științifică" (Bidu-Vrănceanu 2001: 266).

În cercetarea noastră, am decis să înlocuim cuvântul *terminologie* (a cărui accepție specializată și modernă ar fi dus la confuzii în raport cu conținutul studiului) cu sintagma *lexic specializat*, având în vedere că terminologia are sensuri interdependente, care nu au întotdeauna o delimitare precisă: „1. limbă (limbaj) specializat sau un subsistem lingvistic care utilizează o terminologie (în sensul 2) și alte mijloage lingvistice sau nelingvistice, pentru a realiza o comunicare de specialitate non-ambiguă, cu funcția majoră de a transmite cunoștințe într-un anumit domeniu de activitate profesională; 2. ansamblu de termeni sau cuvinte specializate, care se caracterizează prin univocitate și non-ambiguitate; 3. știință interdisciplinară preocupată de problemele generale ale terminologiilor (în sensurile 1 și 2), care analizează logica cunoștințelor, ierarhia conceptelor, codajul lingvistic și non-lingvistic, precum și problemele creației de cuvinte necesare științelor / tehnicii" (Bidu-Vrănceanu 1997: 506).

Corpusul pe baza căruia se axează cercetarea noastră este alcătuit din 15 termeni din *Codul fiscal* și constituie baza obiectivă a unor analize din puncte diferite de vedere: gradul de determinare contextuală a lexicului, identificarea și justificarea lexicului științific interdisciplinar, identificarea lexicului specializat și a lexicului comun. Termenii selectați sunt: *capital, cesiune, comision, contribuabil, dividend, dobândă, fiduciar, franciză, impozit, investiție, leasing, procent, profit*, *redevență, taxă*, iar analiza se va realiza pe baza definițiilor din DEX.

***capital*, s.n[1].**

În DEX sunt indicate două sensuri: „1.(ec. pol.) Totalitatea bunurilor economice deținute de o persoană sau de un grup de persoane, care sunt utilizate în scopul producerii de bunuri și servicii destinate vânzării și obținerii de profit. 2. (În sintagmele) Capital uman = componența salariaților, comportamentul și abilitatea intelectuală. Capital de cunoștințe = suma cunoștințelor pe care le posedă cineva; experiență" (DEX: 155). Primul sens aparține domeniului economic, specializarea economie politică, prin urmare termenul aparține lexicului specializat. Încadrarea este generală (*ec. pol.*), nu există o raportarea strictă prin marcă specifică la domeniul financiar. Referitor la al doilea sens (*capital uman, capital de cunoștințe*), lexicul științific interdisciplinar este marcat prin prezența termenului în sintagme, ale căror sensuri sunt utilizate în mai multe domenii (management, sociologie, psihologie, pedagogie).

***cesiune*, s. f.**

În DEX sunt indicate două sensuri: „1. Transmitere de către o persoană altei persoane a unui drept de creanță cu titlu oneros în temeiul unui contract. Obiect, bun cesionat. 2. Termen folosit în legislația internațională pentru transferul dreptului de suveranitate asupra unor teritorii" (DEX: 190). Termenul aparține lexicului specializat, primul sens fiind utilizat în finanțe (subdomeniul drept financiar). Al doilea sens este specific pentru domeniul dreptului international; astfel, există elemente de interdisciplinaritate, dar în cadrul aceluiași domeniu..

***comision*, s. n.**

În DEX sunt indicate două sensuri: „1. Însărcinare dată unei persoane de a procura sau de a transmite ceva; serviciu făcut cuiva în urma unei astfel de însărcinări. 2. (Jur.), contract în baza căruia o persoană tratează afaceri comerciale în nume propriu, dar pe socoteala altei

[1] Valorile morfologice atribuite termenilor sunt preluate din DOOM[3].

persoane în schimbul unei remunerații (procentuale). Remunerație (procentuală) primită de o persoană, de o bancă etc. care a mijlocit o afacere comercială sau care a efectuat un serviciu." (DEX: 230). În ceea ce privește primul sens, este utilizat un limbaj familiar (comision = însărcinare, serviciu). Referitor la al doilea sens, termenul aparține și lexicului specializat, fiind utilizat în domeniul financiar (drept fiscal), deși primul sens indicat este sensul din lexicul comun și apoi este indicat sensul specializat. De asemenea, pentru al doilea sens, în DEX este indicată marca diastratică generală specializată – *jur.* (*științe juridice*). Termenul a migrat din lexicul specializat la lexicul comun, din domeniul dreptului fiscal pătrunde în lexicul comun.

***contribuabil*, s. m.**

Termenul aparține lexicului specializat, fiind folosit în domeniul fiscal: „persoană fizică sau juridică obligată prin lege să plătească impozit; birnic" (DEX: 251). Pentru definirea acestuia este indicat, ca sinonim, termenul învechit *birnic*, s. m.: „persoană care era supusă la bir" (DEX: 116).

***dividend*, s. n.**

Așa cum reiese din definiția din DEX, termenul are specializare unică în cadrul domeniului financiar, reprezentând partea din profitul unei societăți distribuită acționarilor: „parte din profitul unei societăți pe acțiuni care revine fiecărui acționar la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar, în raport cu acțiunile pe care le posedă" (DEX: 352).

***dobândă*, s. f.**

În DEX, pentru acest termen sunt indicate trei sensuri: „1. Sumă de bani care trebuie plătită sau primită pentru utilizarea banilor, în cadrul unei datorii, în legătură cu un depozit etc. Expr. A plăti (cuiva) cu dobândă = a se răzbuna cu prisosință și violență pe cineva pentru o pagubă sau o suferință. 2. Câștig, folos, profit. Mai bine cu un om vrednic la pagubă decât cu un mișel la dobândă. Cantitatea dintr-un produs oferită (cumpărătorului) în plus. 3. (Înv.) Pradă de război" (DEX: 353). Primul sens aparține lexicului financiar, fiind vorba de un termen care face parte din vocabularul economic general. Acest lucru se poate demonstra prin utilizarea unor sintagme cunoscute de vorbitorii nespecialiști: *sumă de bani, utilizarea banilor, datorii*. Termenul provine prin derivare regeresivă din *a dobândi*, care provine din vechea slavă (MDA: 195). Sensul specializat provine din limba veche. Termenul aparține lexicului specializat, lucru care se poate demonstra prin intermediul cuvintelor utilizate în definiție, care au sens specializat (*datorii, depozit*). Al doilea sens este realizat prin intermediul sinonimelor indicate (*câștig, folos, profit*), se demonstrează idea că termenul a pătruns în lexical comun. Al treilea sens indică un arhaism. Arhaismul este un termen istoric cu elemente din lexicul specializat care indică polisemia cuvântului în limba veche.

***fiduciar*, adj.**

Conform definiției din DEX, termenul are specializare unică în domeniul financiar și apare în sintagme specializate (*monedă fiduciară, circulație fiduciară*): „Care are o valoare fictivă, convențională. Monedă fiduciară = hârtie-monedă având o valoare convențională și putere de circulație numai în interiorul unei țări. Circulație fiduciară = circulație a monedei fiduciare" (DEX: 426).

***franciză*, s. f.**

Termenul aparține lexicului specializat, fiind folosit în domeniile drept financiar și drept economic. De asemenea, are un sens specializat, foarte bine definit: „dreptul acordat de o întreprindere cu renume unei alte întreprinderi prin care aceasta din urmă poate să exploateze drepturile de proprietate intelectuală sau industrial a francizorului, în schimbul unei contribuții

financiare, în scopul producerii sau livrării de bunuri sau al prestării de servicii" (DEX: 447). Este un termen care înregistrează o circulație ridicată în limbajul specializat, dar și în stilul publicistic datorită expansiunii comerțului.

***impozit,* s. n.**

Termenul aparține lexicului financiar prin sens, iar folosirea frecventă în sintagme specializate (*impozit direct, impozit indirect*) întărește ideea de termen cu unică specializare: „Prelevare obligatorie, fără prestație și nerambursabilă, efectuată de către administrația publică pentru satisfacerea necesităților de interes general; dare. G Impozit direct = impozit stabilit în mod nominal în sarcina persoanelor fizice și juridice, având ca bază de impozitare veniturile sau averea acestora. Impozit indirect = impozit inclus în prețul de vânzare al unor bunuri materiale și servicii, vărsat la bugetul de stat de către agenții economici, dar suportat de consumatori.

(În trecut) Bir." (DEX: 540). De asemenea, termenul face parte și din lexicul comun, fiind utilizat frecvent și de nespecialiști. Semnul reprezintă termenii dependenți de un sens principal. Pentru acest termen este indicat și sinonimul *dare*, s. f. utilizat în limba veche: „(În Evul Mediu, la români) Nume generic pentru obligațiile în bani sau în natură" (DEX: 294). Un alt sinonim indicat pentru *impozit* este arhaismul *bir*: „(În Evul Mediu, în Țara Românească și Moldova) 1. Dare percepută în bani de către domnie de la țărani și meșteșugari; 2. (înv.) Tribut" (DEX: 116).

***investiție,* s. f.**

Termenul aparține lexicului specializat, fiind utilizat în domeniul financiar„1. Plasare de capitaluri în întreprinderi industriale, agricole, comerciale, etc., cu scopul obținerii de profituri; (concr.) capitalul plasat 2. Alocare (de către stat) a unei sume și a altor mijloace materiale pentru crearea de noi fonduri fixe, pentru lărgirea, reutilarea și modernizarea celor existente; (concr.) suma alocată, fondurile alocate" (DEX : 571). Pentru acest termen sunt indicate și sinonime frazeologie (*capital plasat, sumă alocată, fonduri* alocate). De asemenea, are sens specializat cu polisemie în cadrul domeniului financiar. Termenul a migrat și spre lexicul comun, fiind utilizat și de vorbitorii nespecializați.

***leasing,* s. n.**

Termenul aparține lexicului specializat prin utilizarea cuvintelor din domeniul financiar: (*redevență*): „Operațiune în care un locatar se obligă ca, la solicitarea unui utilizator, să cumpere sau să preia de la un furnizor un bun mobil ori imobil și să transmită utilizatorului posesia sau folosința asupra acestuia, contra unei plăți, numite redevență, în scopul exploatării ori, după caz, al achiziționării bunului" (DEX: 641). Termenul a intrat în vocabularul economic de cultură generală. În cadrul definiției există termeni care aparțin limbajului uzual (*operațiune*).

***procent,* s. n.**

În DEX, sunt consemnate două sensuri: „1. A suta parte dintr-o cantitate dată; proporție în raport cu o sută; sutime, procentaj. 2. Dobândă calculate la o sută de unități monetare pe interval de un an; p. gener. Dobândă" (DEX: 970). Termenul are sens fundamental din matematică și migrează în lexicul financiar.

***profit,* s. n.**

În DEX, pentru acest termen, sunt indicate două sensuri: „Ceea ce reprezintă un folos (material sau spiritual) pentru cineva sau ceva; câștig, beneficiu, avantaj. (ec.) Venit care revine proprietarilor capitalului investit într-o întreprindere. Spec. (ec.) Beneficiu obținut de o întreprindere" (DEX: 973). Semnul indică sensurile dependente de un sens principal. Referitor

la primul sens (câștig, beneficiu, avantaj), termenul aparține lexicului comun. În ceea ce privește al doilea sens, termenul aparține lexicului specializat, este un termen din economia întreprinderii și are uz și în domeniul financiar. Este indicată marca diastratică generală specializată – *ec*. (economie).

redevență, s. f.

Termenul aparține lexicului specializat (economic-juridic): „Orice sumă ce trebuie plătită în bani sau în natură pentru folosirea sau dreptul de folosință a unor active corporale sau necorporale" (DEX: 1028). Prezența sintagmelor specializate (*active corporale, active necorporale*) la nivelul definiției întărește ideea conform căreia termenul aparține lexicului specializat.

taxă, s. f.

Termenul aparține lexicului specializat, fiind utilizat în domeniul financiar, economic și administrativ. De asemenea, definiția termenului cuprinde numeroși termeni și sintagme specializate care aparțin lexicului financiar (*impozit, buget de stat*): „1. Sumă de bani care se percepe la anumite mărfuri sub formă de impozit. Taxă pe valoarea adăugată = impozit general care se aplică pe fiecare stadiu al circuitului de producție al produsului final. 2. Plată efectuată în favoarea bugetului de stat de către diferite persoane fizice sau juridice în cazul când acestea se bucură de anumite servicii sau drepturi. Sumă de bani care se plătește unei instituții în schimbul unor servicii prestate sau al anumitor drepturi" (DEX: 1219). Termenul se regăsește în sintagme specializate (*taxă pe valoarea adăugată*), care sporesc specializarea. Acesta a pătruns în lexicul comun prin utilizare intensă. Referitor la primul sens, termenul face parte din vocabularul economic de cultură generală. Ambele sensuri sunt specializate, astfel este un termen cu polisemie intradomenială.

Concluzii

Corpusul selectat constituie un eșantion reprezentativ pentru lexicul financiar și este alcătuit din 15 termeni din *Codul fiscal*. Definițiile termenilor au fost preluate din DEX. În funcție de situație, în DEX nu este marcată apartenența explicită la un anumit domeniu a tuturor termenilor. Sensurile termenilor care aparțin lexicului financiar sunt înregistrare, dar mărcile diastratice există în foarte puține cazuri. Marca *fin.* (finanțe) nu este consemnată în aceste cazuri și se preferă domeniul general al ecoomiei. Câțiva termeni intră în raport cu lexicul științific interdisciplinar pentru că aceștia prezintă polisemie: *capital, procent*. La majoritatea cuvintelor din cadrul lexicului financiar nu constatăm migrația termenilor din domeniul acesta către alte terminologii. Având în vedere frazeologia, unii termeni se regăsesc în sintagme specializate: *impozit direct, impozit indirect, monedă fiduciară, circulație fiduciară*. Sintagmele sporesc specializarea unică în cadrul domeniului financiar. O problemă importantă este a direcției în / din care se face mișcarea termenilor. Multe cuvinte din lexicul financiar sunt la limita lexicului comun pentru că fac parte din vocabularul economic de cultură generală: *comision, dobândă, impozit, investiție*. Există termeni cu polisemie interdomenială, iar, în cadrul acestor sensuri, există un sens financiar.

În concluzie, corpusul analizat evidențiază necesitatea unei abordări adecvate a lexicului financiar, având în vedere că, în cadrul DEX (din categoria dicționarelor generale ale limbii române), există unele deficiențe de indicare a mărcilor diastratice din domeniul financiar.

BIBLIOGRAPHY :

1. *Codul fiscal*, https://www.anaf.ro.
2. Bidu-Vrănceanu, Angela și colab., 1997, *Dicționar general de științe ale limbii*, București, Editura Științifică.
3. Bidu-Vrănceanu, Angela, 2000, *Lexic comun, lexic specializat,* București, Editura Universității din București.
4. Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), 2001, *Lexic științific interdisciplinar*, București, Editura Universității din București.
5. Bidu-Vrănceanu, Angela, 2010, *Terminologie și terminologii*, vol. I-II, București, Editura Universității din București.
6. Topală, Dragoș Vlad (coord.), 2007, *Elemente de lexic specializat*, Craiova, Editura Universitaria.
7. DEX = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2016.
8. DOOM^3 = Vintilă-Rădulescu, Ioana (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2021.
9. MDA = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Micul dicționar academic*, vol. II, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002.

TRANSLATIONAL INFLUENCES ON ROMANIAN MEDICAL TERMINOLOGY

Mirela-Simona Gurău (Rusu)
PhD Student, "Dunărea de Jos", University of Galați

***Abstract**: This paper offers a chronological analysis of the historical and linguistic processes that have shaped Romanian medical terminology from its classical origins to the early stages of English influence. Drawing on both international translation theories advanced by Jakobson (1959), Catford (1960), Vinay and Darbelnet (1958), Bassnett (1980), and Pym (2010) and national scholarly contributions (Badea 2008, Dimitriu 2009; 2015, Constantinescu, Dejica and Vîlceanu 2022), the study examines how linguistic translation has balanced the competing imperatives of foreignization and domestication. It identifies three enduring principles: precision through classical borrowings, lexical expansion via neologisms, and morphological compatibility, as the foundation of terminological development in the medical domain. The analysis demonstrates that Romanian medical translation has never been a mere mechanical transfer of terms, but a contextually driven negotiation shaped by institutional policy, audience needs, and global scientific integration. By situating these processes within a coherent historical trajectory, the paper underscores the continued relevance of early strategies for contemporary translation practice.*

***Keywords**: terminology; translation; foreignization; domestication; history.*

Argument

The early evolution of Romanian medical terminology demonstrates that linguistic translation was not a peripheral or purely technical process but a central driver in the construction of a specialized national lexicon. From its inception, this process was characterized by a deliberate balancing act: on one hand, the pragmatic adoption of foreign borrowings to secure immediate alignment with international scientific discourse; on the other, the preservation and cultivation of a distinct national linguistic identity. This duality laid the groundwork for later functional and cultural developments in Romanian medical language, ensuring its adaptability across shifting geopolitical, scientific, and technological landscapes.

Historically, the reliance on Greek and Latin roots provided more than lexical inventory, it anchored Romanian medical discourse in the broader European scholarly tradition, conferring epistemic legitimacy and semantic precision. The subsequent infusion of French terminology in the nineteenth and early twentieth centuries brought structural elegance and reinforced Romania's cultural and educational orientation toward the Francophone world. However, this influence also exposed the inherent tension between linguistic cosmopolitanism and domestic comprehensibility, a tension that persisted as English emerged in the mid-twentieth century as the dominant vector of medical innovation.

Linguistic translation in this early period did not operate in a vacuum; it was embedded in institutional contexts that mediated the adoption, adaptation, and stabilization of terms. Medical faculties, professional associations, and state linguistic bodies acted as gatekeepers, filtering lexical imports according to morphological compatibility, semantic clarity, and ideological acceptability. Direct borrowings such as placebo or in vitro were retained to maintain interoperability within global science, while calques like *alfabetizare în sănătate* ensured accessibility in patient-facing contexts. The choice between foreignization and domestication was thus not simply a stylistic preference but a strategic decision shaped by audience, genre, and disciplinary norms.

The interplay between these strategies fostered a hybrid medical lexicon, one that could speak fluently to both the international research community and the Romanian-speaking public. This hybridity, far from being a sign of inconsistency, became a structural strength, enabling Romanian medical terminology to absorb successive waves of innovation without losing systemic coherence. By embedding global concepts within native morphological and syntactic frameworks, early translators and terminologists established a model of terminological resilience: the capacity to integrate new knowledge rapidly while safeguarding communicative effectiveness.

Crucially, these early patterns of linguistic translation created the conditions for later theoretical and methodological sophistication. They anticipated the procedural clarity of Vinay and Darbelnet's taxonomy, the socio-cultural sensitivity of Bassnett's "cultural turn," and Pym's focus on translator agency and risk management. Romanian scholars such as Badea (2008), Frînculescu (2016), Butiurcă (2015), Dimitriu (2002; 2009; 2015), Bidu-Vrănceanu (2010), and Constantinescu, Dejica and Vîlceanu (2022) have since built on this foundation, documenting its historical trajectory, codifying its policies, and ensuring its transmission through academic and professional networks.

In sum, the formative period of Romanian medical terminology established three enduring principles that continue to guide practice today:

- Precision through classical and internationally standardized borrowings to maintain scientific accuracy and cross-border intelligibility.
- Lexical innovation through calques, derivation, and compounding to adapt new concepts into a morphologically and semantically coherent national lexicon.
- Morphological and functional compatibility to ensure that specialized terms remain usable and comprehensible across diverse communicative contexts.

These principles remain vital in the twenty-first century, as Romanian medical discourse confronts an even faster influx of Anglophone neologisms in emerging fields such as genomic medicine, AI-assisted diagnostics, and telehealth. The early strategies, born of a need to reconcile foreign influence with local linguistic identity, offer a historically tested framework for negotiating the tension between global interoperability and cultural-linguistic specificity. By recognizing linguistic translation as both a historical inheritance and a living, adaptive process, contemporary practitioners can sustain a medical lexicon that is not only scientifically credible but also culturally resonant and socially accessible.

1. Introduction

Over the last few decades, English has become a global language influencing many others. While some fields like astrophysics and mathematics may lack English resources, most areas rely heavily on English for publications (Montgomery, 2013: 15). The medical field is particularly affected, with most specialized works now produced in English (Muresan and Pérez-Llantada, 2014: 42). Unlike law, where translation is crucial, medicine increasingly demands that English be perceived as more than a foreign language, requiring in-depth analytical studies to validate terminological usage (Gumperz and Cook-Gumperz, 2008: 73).
This paper examines the historical and linguistic translation stages that influenced Romanian medical terminology, focusing on its Greek, Latin, French, and early English borrowings. It also assesses the roles of both international and Romanian contributors, and explores early foreignization and domestication patterns.

2. Historical Roots of Romanian Medical Terminology

The historical foundations of Romanian medical terminology reveal a layered linguistic heritage shaped by successive waves of cultural and scientific influence. The earliest strata derive from the classical languages of Greek and Latin, later supplemented, and at times

constrained, by the dominant role of French in the nineteenth and early twentieth centuries. These linguistic inputs not only provided the lexical resources for early Romanian medical discourse but also shaped its stylistic and conceptual orientation.

2.1.Greek and Latin Foundations

Romanian medical terminology has deep roots in Greek and Latin, which formed the structural backbone of early scientific discourse (Wulff, 2004: 201). For centuries, medical practitioners were trained in the grammatical and rhetorical traditions of these classical languages, a legacy that ensured terminological continuity with European scholarly practice (Crystal, 2003: 89). During the Carol I era, this classical foundation was reinforced by educational policy, which privileged linguistic and cultural alignment with established European academic standards. However, this also generated tensions between an international scholarly register and the need for locally intelligible medical language (Hitchins, 1994: 210).

2.2.French Influence and Nineteenth-Century Developments

In the nineteenth and early twentieth centuries, French emerged as the preferred academic and medical language for Romanian physicians, functioning as the principal conduit for the transfer of medical knowledge and terminology (Mureșan and Pérez-Llantada, 2014: 48). This predominance reflected France's scientific prestige and Romania's cultural orientation toward the Francophone sphere (Livezeanu, 1995: 121). While the French influence enriched Romanian with an array of precise medical terms, its formal dominance sometimes hindered the organic development of a fully functional Romanian scientific lexicon. In some cases, French-derived terms were maintained wholesale, delaying the integration of native or adapted forms that might have improved accessibility for non-specialist audiences.

3. Linguistic Translation Strategies in Early Medical Discourse

Early Romanian medical terminology relied extensively on linguistic translation, with direct borrowings and calques serving as the primary mechanisms for lexical enrichment. These strategies ensured rapid alignment with international medical discourse while revealing patterns of morphological integration and semantic stabilization over time.

3.1.Direct Borrowings and Adaptations

Borrowings from Latin and Greek provided the earliest and most enduring elements of Romanian medical vocabulary, often entering the language without orthographic or phonological modification due to their pan-European scientific currency and shared etymological roots. Examples such as in vitro, placebo, and aura have retained their original forms, functioning as internationally recognized scientific signifiers whose stability aids cross-linguistic intelligibility (Pîrvu, 2020: 77).

As medical science expanded and diversified, direct borrowing continued but increasingly involved partial adaptation to Romanian phonological and morphological norms. This process allowed foreign terms to be assimilated into the grammatical system while preserving their specialist meaning. For instance, telemedicină incorporates the Greek-derived prefix tele- ("distance") with the Romanianized form of medicină, while anticorp monoclonal preserves the semantic structure of its source but conforms to Romanian word order and inflectional morphology (Ciobanu, 2006: 54).

Such adaptations serve a dual function: they facilitate rapid adoption of novel concepts while reinforcing systemic coherence within the Romanian lexicon. The degree of adaptation typically reflects a balance between maintaining international recognizability, crucial in professional and academic contexts, and achieving morpho-phonological naturalization, which supports ease of use in local clinical and educational settings. This dynamic mirrors broader

trends in specialized translation, where terminological borrowing is mediated by both linguistic structure and domain-specific communicative needs.

3.2.International Contributors – Early Frameworks

The theoretical foundations of translation studies were shaped by influential international scholars whose models continue to inform specialized domains such as Romanian medical terminology.

Roman Jakobson (1959) distinguished between intralingual, interlingual, and intersemiotic translation, introducing the principle of equivalence in difference, whereby functional adequacy takes precedence over literal correspondence.

His model, privileging semantic categories over lexical matches, is highly relevant when Romanian medical terms require paraphrase, grammatical restructuring, or compound derivation to preserve clarity (e.g., *checkpoint inhibitor → descriptive Romanian formulation*). While conceptually robust, Jakobson's framework remains abstract, offering little procedural guidance for domain-specific constraints.

John C. Catford (1965) advanced a structuralist account centred on shifts, departures from formal correspondence, including level shifts and category shifts (structural, class, rank, intra-system).

His distinction between formal correspondence and textual equivalence explains adaptations such as *lab-on-a-chip → laborator pe cip* or *wearables → dispozitive purtabile*. Although rigorous in mapping formal mechanics, Catford's approach neglects socio-cultural factors influencing terminological acceptance.

Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet (1958) offered a pragmatic taxonomy of seven translation procedures, borrowing, calque, literal translation, transposition, modulation, equivalence, and adaptation, allowing flexible negotiation between international standardization (*placebo, in vitro*) and semantic transparency (*alfabetizare în sănătate*). Their model is operationally valuable but risks mechanistic application without cultural awareness.

Susan Bassnett (1980) in her own as well as her co-authored work (Bassnett and Lefevere, 1990) introduced the "cultural turn," reframing translation as a socio-culturally embedded act shaped by institutional gatekeepers, audience expectations, and genre conventions. In medicine, this underpins dual-track strategies, retaining specialist terms like checkpoint inhibitor in expert discourse while adapting them for patient communication. While rich in contextual insight, Bassnett's model lacks prescriptive detail for coining or adapting terms.

Anthony Pym (2010) foregrounded translator agency and risk management, identifying acceptability, adequacy, and legal/ethical risks. This perspective explains why Romanian medical translation alternates between domestication (*imunoterapie, biobancă*) and retention of standardized terms (*telemedicină, PCR*), depending on audience and context. His historically aware framework complements both procedural models and culturally oriented theories.

Together, these contributions form a layered theoretical foundation: Jakobson and Catford provide linguistic mechanisms; Vinay and Darbelnet (1958) offer procedural strategies; Bassnett contextualizes translation culturally and institutionally; and Pym (2010) integrates agency and risk. Applied in combination, they enable translation practice that is linguistically precise, culturally attuned, and functionally effective in specialized medical discourse.

3.3.Romanian Contributors – a Historical Input

A few Romanian scholars have provided complementary perspectives that anchor the study of medical terminology within national linguistic, historical, and institutional frameworks.

Oana Badea links the post-1945 dominance of English in medicine to the influx of eponyms into Romanian, showing how they are morphologically integrated through suffixes such as *-oză, -ită*, and *-ism* (Badea, 2008: 2-5). Viewing eponyms as a productive resource, she argues

that adaptation within native morphological patterns ensures both international alignment and systemic coherence. Her diachronic account of terminology evolution (Badea and Fărișeu, 2010) situates lexical change within broader scientific and technological milestones, supporting a chronological model that distinguishes between linguistic procedures (borrowing, calque, derivation) and functional pressures (audience, genre). A narrowed practical view on the translation of English nursing eponyms advances a set of examples that show both cases of equivalence and translation shifts (Popescu 2013: 105).

Building on this line of inquiry, Cristina Iulia Frînculescu has contributed studies on English for Medical Purposes and on the morphological adaptation of English-origin vocabulary to Romanian, often in collaboration with Badea and Lăzărescu. Her analyses demonstrate how terms such as *feedback → feed-back / feedback,* or *fatigue → fatig / fatigă musculară,* pass through stages of partial or full adaptation. She also documents how technical items like *fluoroscopy → fluoroscopie* or *fibrosis → fibroză* become fully integrated into Romanian through predictable derivational patterns. Through corpus-based methods, Frînculescu shows how classroom practice, medical corpora, and terminological norms interact in shaping the adoption and stabilization of English medical terms.

Rodica Dimitriu introduces a methodological focus on paratexts as evidence for translation norms and terminological decisions (Dimitriu, 2009: 193–204). By analysing translators' prefaces, guidelines, and journal policies, she demonstrates how micro-level techniques are shaped by macro-level institutional and ideological contexts (Dimitriu, 2015: 5–23). This framework underpins the defense of dual-track strategies, internationalisms in research discourse, domestication in patient communication, as contextually accountable practice.

Muguraș Constantinescu, through the editorial leadership of *O istorie a traducerilor în limba română* (ITLR) [*A History of Translations to the Romanian Language (HTRL*)], positions medical translation within a century-long history of national translation flows (Constantinescu et al., 2022). By documenting "medical translations" alongside literary and other non-literary domains, she shows that terminological stabilization occurs via institutional channels, publishers, curricula, specialist journals, rather than ad-hoc borrowing, reinforcing the role of genre and institution in shaping foreignization and domestication patterns.

Angela Bidu-Vrănceanu provides the conceptual and policy framework for Romanian terminology, tracing how scientific and technical terms enter through translation and require morphological and semantic adaptation (Bidu-Vrănceanu, 1986:141–145). In Terminologie și terminologii (2010), she advances guidelines balancing international interoperability with national linguistic identity, emphasizing the gatekeeping role of academies, ministries, and professional associations. Her work embeds medical lexical modernization within formalized standardization processes.

Complementing these approaches, Doina Butiurcă combines linguistics and terminology with a nuanced analysis of metaphor in specialised languages, including medical discourse. Her work highlights how metaphorical extensions such as *„lanț trofic al simptomelor"* (symptom chain)**,** *„cascadă inflamatorie"* (inflammatory cascade), or *„bariera hematologică"* function both as conceptual tools and terminological stabilizers. She also traces the Greco-Latin roots of medical vocabulary, explaining how etymological transparency in terms like *cardiopatie***,** *neurodermită,* or *hematom* supports conceptual clarity. By examining metaphor and etymology jointly, Butiurcă demonstrates how figurative structures help medical terminology remain coherent while accommodating new scientific meanings.

Titela Vîlceanu, as ITLR co-coordinator, ensures systematic treatment of non-literary domains, including medicine, within Romania's translation historiography. By standardizing documentation protocols across domains, she enables consistent tracking of medical terminology, from unmodified internationalisms (*placebo, telemedicină*) to domesticated calques (*alfabetizare în sănătate*)—and reinforces its cultural significance. Her approach

legitimizes medical translation as a subject of policy, pedagogy, and academic research, influencing future terminological stability.

Collectively, these contributions integrate historical narrative (Badea, Constantinescu, Vîlceanu), methodological contextualization (Dimitriu), and policy-driven standardization (Bidu-Vrănceanu), forming a uniquely Romanian framework in which linguistic adaptation, functional demands, and institutional mediation intersect in the evolution of medical terminology.

4. Foreignization and Domestication in Early Borrowing Practices

The early stages of Romanian medical translation reveal a complex interplay between two opposing yet complementary strategies, foreignization and domestication, whose influence can be traced through both lexical form and functional integration. In Lawrence Venuti's influential formulation, foreignization resists assimilation to the target culture by retaining features of the source language, while domestication adapts the material to conform to the linguistic and cultural norms of the target system (Venuti, 1995: 34). Within Romanian medical discourse, these strategies emerged not as mutually exclusive but as context-sensitive tools, deployed according to perceived communicative, disciplinary, and ideological needs.

Foreignization in the Romanian medical lexicon often took the form of preserving internationalisms, particularly those with a stable currency in the global scientific community. This can be observed in the nineteenth-century adoption of placebo, which entered Romanian medical literature without morphological change (Nicolescu, 1895: 112), as well as in the retention of Latin-based biomedical expressions such as in vitro and in vivo in twentieth-century pharmacological texts (Bidu-Vrănceanu, 2012: 176). The case of numerous eponymic denominations further showcases the insertion of foreign names in the Romanian medical nomenclature. This practice is quite productive as English denominations may be translated with one version, e.g., *afazia Broca, anemia Banti and bacilul Kisato*, two versions, e.g., *boala Taylor* and *boala Pick-Herxheimer, celula Leydig* and *celula Sertoli* or even three versions, e.g., *boala Ribbing, boala Siflverskjöld* and *boala Fairbank* (Popescu 2010: 370-1). (More recently, highly specialized neologisms such as *lab-on-a-chip* have been imported wholesale from English into Romanian bioengineering discourse, where the preservation of form ensures immediate recognition and interoperability in international research networks (Pym, 2010:103). Such borrowings also carry symbolic weight, signalling Romania's participation in a shared, transnational scientific discourse, a form of epistemic solidarity especially valued during periods of intensified academic exchange, such as the post-2007 integration into European Union research frameworks.

Domestication, by contrast, sought to integrate foreign concepts into the morphological and syntactic fabric of Romanian, thereby reinforcing linguistic identity while enhancing accessibility for a broader audience. For example, the adaptation of *cognitive deficits* into *deficite cognitive* reflects a conscious morphological adjustment, ensuring that the term conforms to Romanian pluralization patterns and adjectival agreement rules without losing its semantic load (Dimitriu, 2002:94). Other instances involve calquing, as in health literacy rendered as *alfabetizare în sănătate* (Badea, 2016:211), where semantic transparency aids comprehension in patient-education contexts. In some cases, domestication has involved semantic derivation from existing Romanian roots, as with *imunoterapie* derived from immune therapy, aligning with long-established patterns of coining neologisms from Greek and Latin elements while avoiding the opacity of direct borrowings. These domesticating moves were particularly frequent in educational and public health materials, where clarity, memorability, and morphological familiarity were prioritized over strict alignment with international nomenclature.

The decision to foreignize or domesticate in early Romanian medical translation was rarely arbitrary. It was informed by a combination of factors: the degree of international standardization of the term, the speed of its adoption into Romanian professional usage, the intended audience, and prevailing language policy. During the late nineteenth and early twentieth centuries, when French exerted strong influence over Romanian scientific language, domestication was more common, as foreign terms were often naturalized into a Latinate morphological pattern congruent with French Romanian correspondences (Bidu-Vrănceanu, 1986:94). By contrast, in the post-World War II period, especially from the 1970s onward, English borrowings in emerging fields such as molecular biology and biotechnology tended to be retained in original form, reflecting both the pace of innovation and the necessity of maintaining direct terminological equivalence with English-dominated scientific literature (Pym, 2010:103).

Importantly, the early negotiation between foreignization and domestication in Romanian medical terminology was not a transient phenomenon but set the precedent for ongoing terminological practice. Contemporary debates over whether to retain forms such as checkpoint inhibitor or to adopt a Romanian equivalent like inhibitor al punctului de control imun mirror the same tension observed in earlier periods. This hybrid lexicon, where telemedicină comfortably coexists with calques such as unitate de terapie intensive, reflects the dual imperative faced by Romanian medical translation: to remain intelligible within the global scientific network while sustaining a coherent and culturally resonant national linguistic identity.

5. Theoretical Foundations for Linguistic Translation in Medical Terminology

In the Romanian medical field, linguistic translation has historically functioned as a mechanism not only for transferring meaning across languages but also for safeguarding the precision, stability, and cultural resonance of specialized terminology. From the nineteenth century to the present, this process has operated at the intersection of scientific necessity and linguistic policy, shaped by a deliberate balance between classical borrowings, innovative neologism formation, and morphological compatibility.

One of its primary functions has been the preservation of precision through classical borrowings, particularly from Latin and Greek, which have long served as the universal substrate of European medical discourse. As Ullmann notes, such borrowings offer semantic stability because their roots are internationally recognizable and historically entrenched (Ullmann, 1977: 92). In Romanian, this can be seen in the seamless adoption of terms like *anemie, terapie*, or *patologie*, which entered the lexicon with minimal modification, ensuring alignment with international nomenclature while providing immediate intelligibility to educated practitioners. These borrowings carried with them not only terminological precision but also a degree of epistemic authority, positioning Romanian medical literature within the broader Western medical tradition.

A second core function has been the enhancement of lexical diversity through the strategic introduction of neologisms. As Crystal observes, scientific domains continually require new lexical items to accommodate emerging concepts and technologies (Crystal, 2003: 113). In the Romanian context, such neologisms often derive from compounding and affixation, as in *electrocardiograf* or *biotehnologie*, which combine international morphemes with Romanian morphological rules to produce terms that are both transparent and compatible with the existing lexicon. This process has been particularly important in areas such as biotechnology, immunology, and public health, where the speed of conceptual innovation demands terminological agility.

Finally, the integration of new concepts into Romanian medical discourse has depended on maintaining morphological compatibility with the native linguistic system, a principle

consistently emphasized in Romanian terminological studies (Bidu-Vrănceanu et al., 2001: 66). Morphological compatibility ensures that imported terms conform to Romanian inflectional and derivational patterns, making them easier to use and more acceptable to both professionals and the general public. For example, the adaptation of *immunomodulato*r into *imunomodulator* not only aligns the orthography with Romanian phonotactics but also enables the regular formation of related derivatives, such as *imunomodulare* or *imunomodulatori*. This adaptability is crucial for sustaining the long-term stability of medical terminology, particularly in patient-facing contexts where morphological familiarity can significantly impact comprehension and trust.

Taken together, these three principles, precision through classical borrowings, lexical expansion via neologisms, and morphological compatibility in integration, form the theoretical foundation upon which Romanian medical linguistic translation has developed. They represent a continuous negotiation between fidelity to international standards and the functional demands of the Romanian language, a negotiation that continues to define translation practice in the medical field today.

6. Conclusion

The early evolution of Romanian medical terminology illustrates a sustained negotiation between global scientific alignment and the preservation of national linguistic identity. From its classical Greek and Latin foundations through the dominant French influence of the nineteenth century and the accelerating presence of English in the twentieth, Romanian medical language has been shaped by a dynamic interplay of foreignization and domestication. This process has never been merely a technical exercise in lexical transfer; it has always been embedded in institutional frameworks, disciplinary conventions, and socio-cultural priorities. The theoretical perspectives of the previously mentioned foreign theorists along with the contributions of Romanian scholars offer a multi-dimensional lens for understanding this development. Linguistic precision through classical borrowings, calques, lexical innovation via neologisms, and morphological compatibility emerge as the three enduring pillars of Romanian medical translation, ensuring both scientific accuracy and communicative effectiveness. These strategies were not adopted in isolation; rather, they were mediated by the institutional authority of academies, ministries, and professional associations, and by the translator's own agency in balancing acceptability, adequacy, and ethical risk.

The hybrid character of the Romanian medical discourse today, where internationalisms such as placebo and *telemedicină* coexist with domesticated forms like *alfabetizare în sănătate*, is a direct inheritance of these early negotiations. The historical trajectory traced here shows that translation in the medical field has consistently served a dual imperative: to maintain interoperability within the global scientific network and to ensure linguistic resonance and accessibility within the Romanian-speaking community. By placing linguistic translation within its historical, cultural, and institutional contexts, this study reaffirms the continued relevance of early strategies for contemporary practice, providing a framework that remains essential for navigating the challenges of 21st century medical terminology.

BIBLIOGRAPHY:

1. Badea, O. (2008). "Eponyms – A terminological resource in the Romanian medical language". *Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistică*, 30, 1–6.
2. Badea, O., and Fărișeu, M. (2010). "The evolution of Romanian medical terminology". *Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistică*, 32, 1–6.
3. Badea, O., Frînculescu, C. I., & Lăzărescu, A. (2016). "English-origin words (letter F) – Morphological adaptation to the Romanian language". *Studii de Ştiinţă şi Cultură*, XII(1).
4. Bassnett, S. (1980). *Translation studies*. London: Methuen.
5. Bassnett, S., & Lefevere, A. (1990). *Translation, history and culture*. London & New York: Pinter.
6. Bidu-Vrănceanu, A. (1986). *Structura vocabularului limbii române contemporane*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
7. Bidu-Vrănceanu, A. (2010). *Terminologie și terminologii*. București: Editura Universității din București.
8. Bidu-Vrănceanu, A. (2012). *Vocabularul limbii române actuale: aspecte de lexicologie*. București: Editura Universității din București.
9. Bidu-Vrănceanu, A., Călărașu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaș, M., & Pană Dindelegan, G. (2001). *Dicționar general de științe ale limbii*. București: Editura Științifică.
10. Butiurcă, D. (2015). *Lingvistică și terminologie. Hermeneutica metaforei în limbajele de specialitate*. Iași: Institutul European.
11. Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation*. London: Oxford University Press.
12. Ciobanu, G. (2006). *English for Medicine*. Timișoara: Editura Universității de Vest.
13. Constantinescu, M., Dejica, D., & Vîlceanu, T. (Eds.). (2022). *O istorie a traducerilor în limba română, secolul XX*. Volumul II. 1945–1989. Iași: Editura Polirom.
14. Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
15. Dimitriu, R. (2002). *Translation and the construction of national identity*. Iași: Editura Universității "Alexandru Ioan Cuza".
16. Dimitriu, R. (2009). "Translators' prefaces as documentary sources for translation studies". In G. Anderman & M. Rogers (Eds.), *In and out of English: For better, for worse*? (pp. 193–204). Clevedon: Multilingual Matters.
17. Dimitriu, R. (2015). *The many contexts of translation studies*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
18. Gumperz, J. J., & Cook-Gumperz, J. (2008). "Studying language, culture, and society: Sociolinguistics or linguistic anthropology?" *Journal of Sociolinguistics*, 12(4), 532–545. https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2008.00375.x
19. Hitchins, K. (1994). *Romania: 1866–1947*. Oxford: Clarendon Press.
20. Jakobson, R. (1959). "On linguistic aspects of translation". In R. A. Brower (Ed.), *On translation* (pp. 232–239). Cambridge, MA: Harvard University Press.
21. Livezeanu, I. (1995). *Cultural politics in Greater Romania: Regionalism, nation building, and ethnic struggle, 1918–1930*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
22. Montgomery, S. L. (2013*). Does science need a global language? English and the future of research*. Chicago: University of Chicago Press.
23. Mureșan, L.-M., & Pérez-Llantada, C. (2014). "English for research publication and dissemination in bi-/multiliterate environments: The case of Romanian academics".

Journal of English for Academic Purposes, 13, 53–64. https://doi.org/10.1016/j.jeap.2013.10.009
24. Nicolescu, A. (1895). *Dicționar medical românesc-francez*. București: Socec.
25. Pîrvu, M. (2020). *Medical English and Romanian Equivalents*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
26. Popescu, F. (2010). "English Medical Eponyms Translated into Romanian". *Analele Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi. Fascicula XXIV, Lexic comun/Lexic specializat*, III, 2(4), 483–488.
27. Popescu, F. (2013). "Translating English Nursing Eponyms into Romanian". *Translation Studies. Retrospective and Prospective Views*, VI(16), 101–107.
28. Pym, A. (2010). *Exploring translation theories*. London & New York: Routledge.
29. Ullmann, S. (1977). *Semantics: An introduction to the science of meaning*. Oxford: Basil Blackwell.
30. Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. London & New York: Routledge.
31. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1958). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier.
32. Wulff, H. R. (2004). *The Language of Medicine*. Oxford: Blackwell Publishing.
33. Badea, O. (2008). Eponyms – A terminological resource in the Romanian medical language. Analele Universității din Craiova, Seria Științe Filologice, Lingvistică, 30,1–6. http://cis01.central.ucv.ro/analele_universitatii/linguistics/linguistics_2008.pdf
34. Bassnett, S. (2002). Translation studies (Revised ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203427460
35. Dimitriu, R. (2009). Translators' prefaces as documentary sources for translation studies. In G. Anderman & M. Rogers (Eds.), In and out of English: For better, for worse? (pp. 193–204). Multilingual Matters. https://doi.org/10.21832/9781847691684-013
36. Pym, A. (2010). Exploring translation theories. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203855317
37. Venuti, L. (1995). The translator's invisibility: A history of translation. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203360064

INTERFERENCES (III)

Violeta Bercaru Oneata
PhD, "I. L. Caragiale" National College, Ploiești

Abstract: *A remake enriched with new perspectives of a Generative Transformational Probabilistic Poetics is undertaken in this study based upon new grammatical milestones capacity to encompass stylistic ones in a mutability interface process, in a combinatory potentiality of the linguistic units belonging to both langue/langage levels. Using semiotic tools like the verb valence, the verb ergativity, the scalar transitivity, the homogeneity of two mathematical multitudes, the cartesian lieu géometrique, the computational edge connectivity for a semiotic topological connectivity alongside with the field of a different intensity of the metaphor throughout modernity, an expected result for 5 new sub-functions of the main Poetical /Referencial Functions is generated in literary analysis texts purpose, opening on the other hand the possibility to be operated by students in certain workshops*

Keywords *interface ergative typology graph connectivity*

1. **The Linguistic/Stylistic Line**
2. **The Semantic/ Philosophical Line for a Stylistic Result**

a. An algebraic Logistica Numerosa

One can consider the Syntax of the ergative verbs and the non-accusative Intransitivity verbs frame expressed in an erudite scientific research *Ergativity Typology Syntax Semantics* by Adina Dragomirescu (2010) as an important semiotic area and background for further researches as it seems to become founder in both new generative linguistics typologies - alongside with those proposed by S. Marcus, the mathematical ones, or those belonging to the Structural group, in the eighties – and also a turning point for what this study is concerned with a Generative Transformational Probabilistic Poetics formation, having in mind what the author of this study had already undertaken, but also a new perspective the term *ergativity* brings about in continuing and possibly reinforcing it. The chain display of the non-accusative intransitivity as well as the flexible status of the transitivity – scalar transitivity of the verbs, introduced on the other hand and illustrated in the Romanian linguistics by prof. G.Pana Dindelegan (2003 a) and other studies) [1] are considered not only foldable to the traditional transitivity but also bearing the advantage to allow the comparative discourse in both the same language and in different ones. This is a key starting point to narrow an empirical frame in setting aside the above mentioned semiotic chain – non-accusative intransitivity and scalar transitivity – with a second formal stylistic frame : the poetical Reflexivity and the poetical Transitivity as described by T. Vianu (1941). Minute nuance description highlights it is a matter of common/different assets folded on *langue/ langage* distinction (F. Saussure, 1916). This is the first sequence of an analogical root tool principle in analysis, followed by the second internal analogical root sequence made by a probable conversion of the dual or multiple arguments of transitive verbs and the non-accusative intransitive pair, with the different intensity of the metaphor field throughout modernity epoch, a *scalar metaphorical display*. Both stems of this analogical root formation are to be taken into account at the above- mentioned langue/langage kinship in a difference quality, as formal frames. Is this hard approach foldable to be achieved and to uncover a piece of evidence? For this analysis to work this study gets into connection with

[1] Cf. *The Ergativity Typology Syntax Semantics*, 2010, p.89

certain scientific causalities epitomized in : - The first L. Tesnière's theory of the *valence* principle : to undertake a transmission between some units of the language based upon the valence combinatory potentiality (19 59 : 54)

- Particularly the third L. Tesnière theory of the *valence* principle designating the combinatory potentiality of certain linguistic units belonging to both « langue and langage » levels. (idem : 54)
- The *Minimalist Program* in N. Chomsky's terms (1995) of an *interface* as an entanglement of quite a wide - range components of grammar as : syntax/ morphology; syntax/ semantics; syntax/phonology; syntax/pragmatics; morphology/phonetics; semantics/pragmatics; as well as issues in the way the systems of grammar involving these *interface* areas are acquired and displayed in use and language processing. The concept is conceived as being opened to work by linguists of all theoretical convictions or schools of thought.[2]
- On the other hand this wide range of linguistic assignments allowing multiple scientific visions thus foreshadowing the pinpoint of **language in corpora** encompassed in an universal grammar, is to be continued with what Adina Dragomirescu in her book selected from the *Minimalist Program,* as fundamental peculiarities. These linguistic peculiarities are : the *economy* which deals with both a *locality* item of and the *philters of good formation* item, as basic necessary conditions described by Chomsky in linguistic comparative discourses. This kind of approach enables, in the vision of the Romanian researcher, a maximizing range of cognitive explanations through the simple clear cut rationalist classes and units belonging to grammar. (Dragomirescu, 2010 : 73) – to in our vision a semiotic tool, as it opens the perspective for a stylistic result.

In the light of the ergativity principle particularly described by the author as linguistic typology of a flexible frontier between grammar components epitomized in the above mentioned chain of non-accusative intransitivity and the syntax of the ergative verbs, those –ones including a scalar transitivity, one can open the perspective to deeply look at the theories allowing *langue/ langage* combinatory potentiality in an interface. Other possible contributions for further research in a morpho- syntactic / semantic stylistic interface for a formalization purpose of the language in corpora perspective, is foldable to be undertaken in the light of the *syntactic reorganization through transitivisation/ intransitivisation* process developed by the same author et alli in *Gramatica de baza a limbii romane* (2010) – the aim of this study being just the language in corpora outlook.

i. A Semiotic Ergative Area.
ii. A morpho-stylistic core interface

There is to be taken into consideration a minimal interaction interface through the scalar transitivity principle generative for certain good philters formation, as it follows :

- Side langue philter 1 = verb intransitivity---Semantic charge[3]----Side Poetical language philter 1 = poetical intransitivity

[2] David Adger and Hagit Borer, the Preface at *Lexical Plurals A Morphosemantic Approach* by Paolo Acquaviva, 2008 , p.10, Oxford University Press

[3] Minute nuances : In a master thesis of Bjøru øyvind - University of Oslo, the authors highlight in Semitic languages ; Akkadian, Amharic, Hebrew, Aramaic and Phoenician-Punic a theory of prototypical transitivity- i.e.transitivity is a semantic rather than syntactic concept - defined by means of a prototype and has been applied and has proven a useful tool in analyzing the verbal stems and the three parameters of classification within this approach (volition, instigation and affectedness) – *Diathesis in the Semitic Languages Exploring the Bynian System* http://www.duo.nio.no/ handle/ 10852/ 34235 As for this study, in a necessary formalization approach, this peculiar linguistic milestone renders the idea of interface more profound : such an internal framework reveals itself as brick of an universal grammar that in turn can encode a neighborhood of both syntactic/ morphological /semantic stylistic area, too

- Side langue philter 2 = reflexive diathesis-------Side Poetical language philter 2 = poetical reflexivity
- Side langue philter 3 = verb scalar transitivity-------Side Poetical language philter 3 = poetical scalar transitivity as formal frames
- Side langue philter 4 = verb indirect transitivity---------Side poetical language philter 4 = poetical indirect transitivity as in poetical texts the reflexivity has a relationship with both intransitivity and with the indirect transitivity (cf. practice on texts in the PhD studies and previous others)
- Side langue philter 5= verb direct transitivity----------Side poetical language philter 5 = poetical direct transitivity

There is to be taken into consideration a minimal interaction interface through certain grammar objects/ stylistic objects, namely in a scalar transitivity / different intensity degree of the metaphor –scalar metaphorism generative for some good philters formation :

- Side langue philter1 = non- accusative verbs---Semantic charge-----Side Poetical language philter 1= hermetic metaphor
- Side langue philter2 = verb reflexive diathesis--- Semantic charge-----Side Poetical language philter2 = revelatory metaphor (L. Blaga, 1937) vivid metaphor (P. Ricoeur, 1984)
- Side langue philter 3 = verb scalar transitivity---------Side Poetical language philter 3 = poetical scalar transitivity as formal frames
- Side langue philter 4 = verb indirect object--------Side Poetical language philter 4 = implicit trop (C. Kerbrat Orecchioni, 1986) modernist poets, neo modernist poets
- Side langue philter 5 = verb direct object---------Side Poetical language philter 5 = narrative epic poem (Antiquity, European Middle Age, Romantic literary school), post-modern anti –symbol, intertextuality, semantic shock
- Mention should be made this kind of analysis are under the logic of a typological linguistic formal frame that takes into account the combinatory potentiality of the verb valence in Tesnière terms as above mentioned *langue-langage* (1959) compounding, the scalar transitivity principle (Pana Dindelegan, 2003) the syntax of the ergative verbs/ non-accusative ones principle (Dreagomirescu, 2010) expected to be contributive for an interface grammar/ style as a whole formation theory in Chomsky's terms (1994- 1995). But for this theory to be completed one can bring into addition this particular morpho- stylistic interface is also susceptible to be tested with another grammar tool encompassed as semiotic tool in what M.Aronoff designates by the *isomorphism of sound and meaning* driven by a *morpheme* based theory (1994 : 10) as in modern symbolist poetry meaning and significance deeply inter-act with sounds, euphonies, with the well-known musicality vein, as well as with the highly transfiguring triumph process peculiar for the poetical language, or on the contrary the anti-symbol cultivation in the direct transitivity of poetry of the real, based on a common language morphemic driven asset. We consider this latter assignment important as well, for a theory grammar / style compounding/conversion namely an interface formation. We consider also the following *langue /langage* principles are involved in an interface embodiment with equal contribution for a grammar / style as a whole, - a theory of the discourse, named the GTPP : the nucleus of the verb [ergativity of verbs and non-accusative intransitive verbs, diathesis] then the valence of the verb with its quality to encompass a stylistic core nucleus, the scalar transitivity and the scalar metaphorical display carrying different semantic charge.

Expected Results: Finally the tracing from grammar assets to stylistic assets in a morpho-stylistic interface core formation represents a GTPP namely a Generative Transformational Probabilistic Poetics and a semiotic ergative area susceptible to serve as a tool in certain literary

analysis undertaken by students in workshops, by work in pairs or work in groups for both Romanian poetry evolving French, English, Italian, Spanish and others.

b) An Algebraic Logistica Spatiosa

The study is aimed to present some aspects, to test and verify in another light the same Generative Transformational Probabilistic Poetics formation claiming a linguistic- stylistic approach can serve as a tool for a hermeneutics with a focus on certain literary texts. It is a pragmatic grid for a stylistic theory, in a probability. Milestones of both grammatical and stylistic nature, or processes as compounding and conversion, homogeneity, equivalent distribution in mathematical linguistic terms, poetical reflexivity and poetical transitivity, a field of a different intensity degree of the metaphor in modern poetry, the latter presented in other studies also and particularly in the thesis, all of them apparently miscellaneous, bring their contribution for the research purpose. On the other hand, the idea of setting side by side grammar and style frames relies, for this logistica spatiosa vision of the second study, on maintaining the already mentioned verb valence capacity to encompass the grammatical transitivity, intransitivity and diathesis as a trigger to encode the poetical transitivity through its property to build a combinatory potentiality between two very exquisite accounting levels : *langue* and *langage*. (L. Tesnière, 1959 : 54). The two ontological entities are also seen, particularly in the first volume also – *La Flexibilisation des fonctions du langage poétique,* 2021 - as two roots in a computational linguistic frame generating other roots and knots, here with an *isomorphism* of a computational Graph potentiality yielding an *edge connectivity* :

- Side langue – grammatical root with knots 1 : the vb. Intransitivity/ vb. Reflexive diathesis/ indirect Transitivity/ direct Transitivity // Side langage – stylistic root with knots 2 : Poetical Reflexivity / Poetical Transitivity as theorized by T. Vianu (1941). These two ontological entities are taken as two *mathematical multitudes* bearing not only the heterogeneous quality but also the homogeneous one, encompassed in the mathematical linguistic theory of S. Marcus (1981). The scientist develops *an equivalent distribution* between two mathematical multitudes that deals with both different contexts and with common ones, and deciphers the common core through a *richness of a meeting point* that makes proof of a *homogeneity*. It is, in the vision of a possible generative poetics a *morpho- stylistic core* as new root – a deep structure - which we have introduced in a tree where stylistic transformations take place through certain stylistic articulators embodied in *the field of a different intensity degree of the metaphor in the modernity*. [the hermetic metaphor/ the vivid metaphor (L. Blaga, 1937)/ implicit trop (C. K. Orecchioni, 1986) on the other side the anti- symbol, too. It does result a new root endowed with new knots in a surface structure encompassing 5 new sub-functions of the Poetical Function : the poetical intransitivity/ the poetical reflexivity/ the poetical transitivity and its indirect/direct binary lines, the latter with a resolution key in the Referencial Function also.

Graph

1.

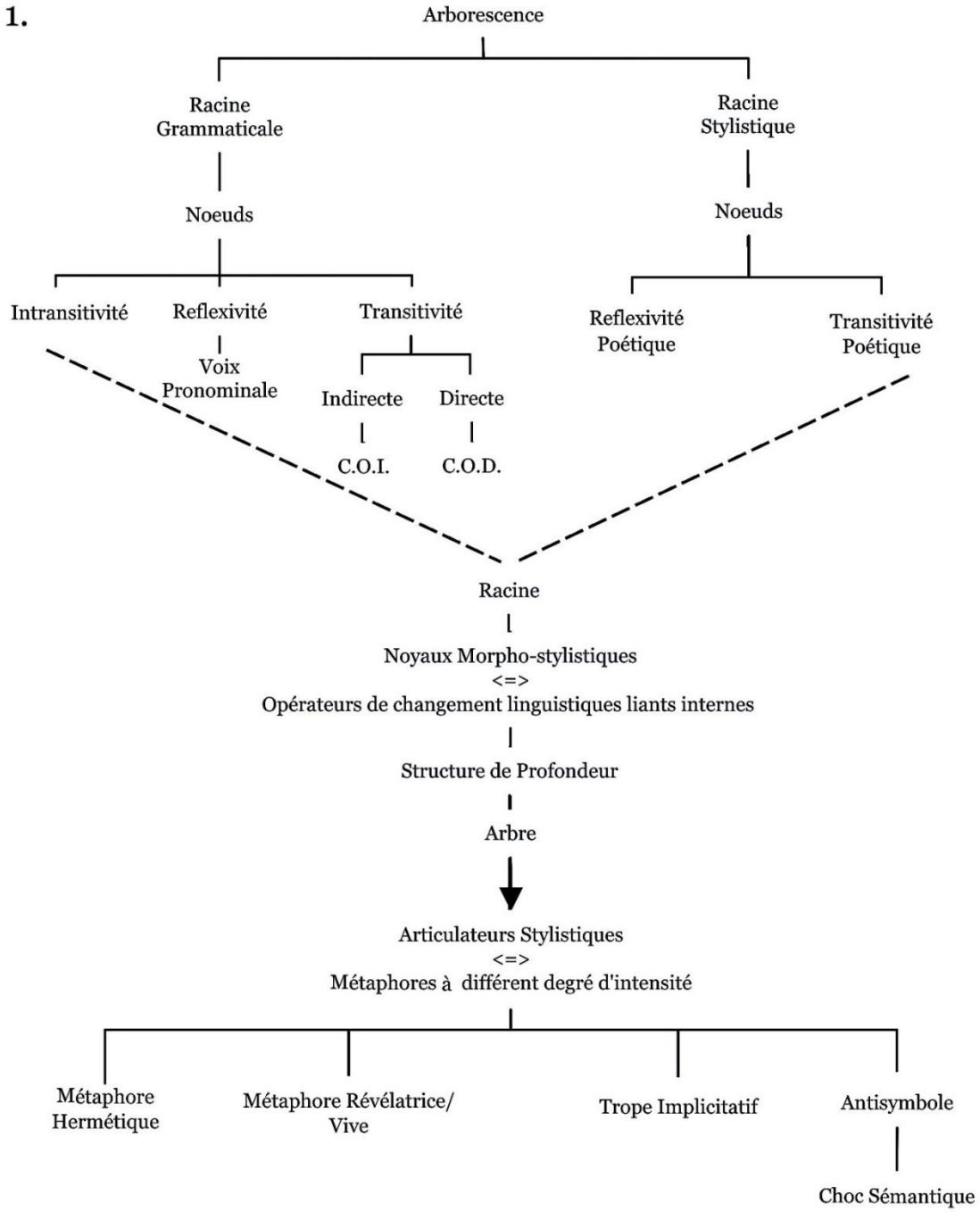
Arborescence
Racine Grammaticale
Racine Stylistique
Noeuds
Noeuds
Intransitivité
Reflexivité
Transitivité
Reflexivité Poétique
Transitivité Poétique
Voix Pronominale
Indirecte
Directe
C.O.I.
C.O.D.
Racine
Noyaux Morpho-stylistiques
<=>
Opérateurs de changement linguistiques liants internes
Structure de Profondeur
Arbre
Articulateurs Stylistiques
<=>
Métaphores à différent degré d'intensité
Métaphore Hermétique
Métaphore Révélatrice/ Vive
Trope Implicitatif
Antisymbole
Choc Sémantique

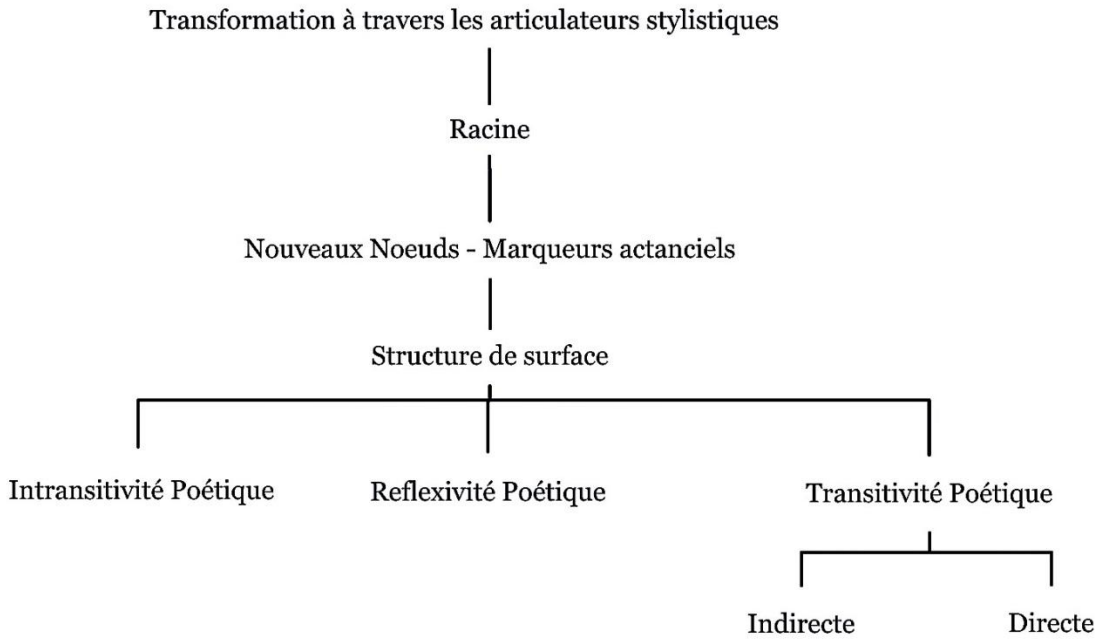

2.

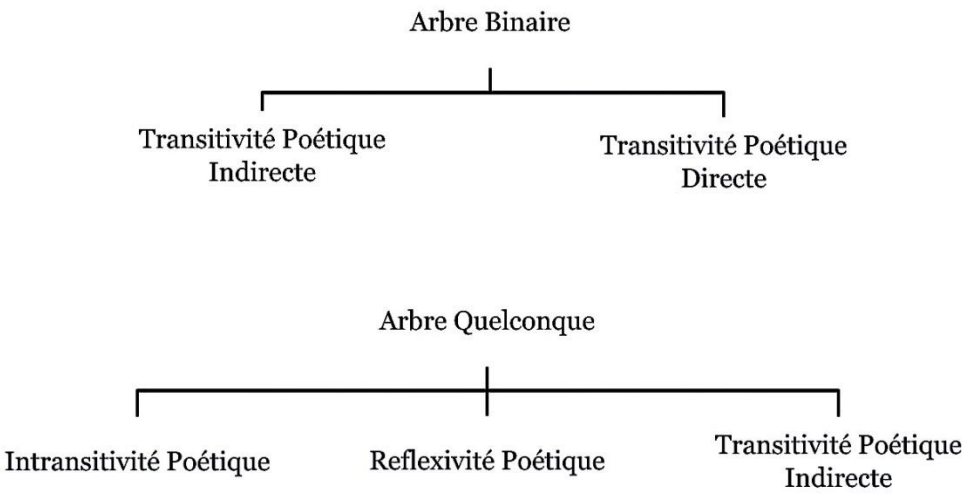

Édité par: Ana-Maria Raicu

A GTG for a cognitive system in N. Chomsky's terms (1977) appears in this Graph containing what the scholar considers as a *mechanism* sufficiently abstract to configure a theory : « *Considérez un système de connaissances et de croyances quelconque élaboré ã partir de certaines données. Nous pouvons essayer de caracteriser ce système en lui construisant une grammaire. Nous pouvons étudier les mécanismes aux moyens desquels le système a été acquis.* (idem, 1977 : 24).

- An initial estate characterized by the restrictive frame – the two different ontological entities
- The second initial estate represented by the morpho- stylistic core formation as a deep structure,
- Transformations in a tree through peculiar stylistic articulators
- Formalization of 5 new other sub-functions of the main Poetical Function, as final estate that builds a *topological connectivity edge connectivity* – in computational linguistic terms

Expected result : **The restrictive frame** : grammar and style/ **Abstract frame** foldable for a theory : A topological connectivity as computational linguistic grid leading to a *Generative Transformational Probabilistic Poetics*

This above mentioned semiotic topological connectivity was highlighted in the book *La Flexibilisation des fonctions du langage poétique* (2021) through a Cartesian *lieu géometrique* principle, too.

If we consider the grammar root and the stylistic root a Cartesian landmark we have the following data : x the morphological knot and y stylistic knot and a current point M, the three being in metrical relation but capable however to figure out an analytical relation, in order to build a curve as *lieu géometrique*. But, regularly, the current point M namely M (x y) that describes the *lieu géometrique* appears in a system f (x1 y1 t) = 0; and d (x1 y1 t) = 0, t representing a real parameter that describes the subjective distance between Grammar and Style as X different from Y. However getting away the t element as a subjective distance, we configure the Cartesian implicit equation of the Grammar/ Style *attached curve* (*courbe jointe*). The t element as subjective distance between Grammar root and Style root is annihilated by the equivalent distribution of their common contexts. These contexts belong to the *coherence* of a Graph, in computational linguistic terms, being generative of the deep structure. This coherent structure that bears however the subjective distance t, through transformation reaches a *cohesion* that is capable to put away the subjective distance t, and to make room for what we call the *insight* or the *introspective evidence* as *tâche du linguiste chercheur* (N. Chomsky, 1977) In our vision this is the stylistic surface structure endowed with several knots, or the so called Probabilistic Generative Transformational Grammar placed in a Cartesian *lieu géométrique* with a subsequent *Generative Transformational Poetics* in a *topological connectivity*. .

g (vb Intransitivity) + g (vb R diathesis) + g (vb Indirect Transitivity) + g (vb Direct Transitivity) + f (poetical Reflexivity + poetical Transitivity) coherence { Deep Structure} Tree x hm met/ rmet / 0 met/ cohesion = f(pI) + f (p R) + f(pIT) + f (p T) + f (p DT) { surface structure }

a topological stylistic connectivity of 5 sub-functions of the Poetical Function as it was primarily conceived by R. Jakobson (1963)

Expected Result : The new sub- functions as assets of the above mentioned semiotic topological connectivity are susceptible to be used in literary analysis by students work in pairs or groups, to give one example an analysis already done in the thesis entitled *Transitivité directe et indirecte dans la poétique de G.Bacovia* or the recent assignments of the *The Hermetic Seal of Poetry and its Analogical Root* already published in JRLS no.34. This one settles side by side texts analysis of St. Mallarmé, I. Barbu and V. Voiculescu based upon a projection of the equivalence from a selection axle containing the hermetic metaphor on a combinatory axle yielding the sub-function called poetical Intransitivity. Neo- modernists poets as well as post modernists could be seen in the light of an implicit trop/ indirect transitivity use; an anti-symbol/ direct transitivity use, for a new type of equivalence projection from the selection axles on the combinatory ones.

Mention should be made the second research in connection with this one will be developed under a semantic-philosophical approach assigning the Aristotle's second sense of the Potentiality and Activity causality called *dunamis* as *energeia* with a focus on the given information for a new information, in the light of the *language in corpora* principle, too. (to be followed)

BIBLIOGRAPHY:

1. Aronoff.M., *Morphology by Itself Stem and Inflection Classes*, Linguistic Inquiry Monograph Series 22, Cambridge MA: MIT Press, 1994
2. Chomsky, N., Emonds J. et alli *Langue Théorie Générative Étendue* avec une preface de Jean Pierre Faye, *Le transformationnisme et la critique,* mise en oeuvre par Mitsou Ronat, collection Savoir, Hermann, 1977
3. Chomsky, N., *The Minimalist Program,* MIT Press, 1995
4. Dragomirescu, A., *Ergativitatea Tipologie Sintaxa Semantica*, Editura Universitatii din Bucuresti, 2010
5. Jakobson, R., *Essais de linguistique générale*, Paris, Editions Minuit,1963
6. Marcus.S. et alli *De la propozitie la text,* studiu in *Semantica si semiotica* sub redactia academician I, Coteanu, prof. Lucia Wald, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1981
7. Tesnière., L., *Éléments de syntaxe structurale*, Paris, Klincksieck, 1959
8. Vianu.T., *Arta prozatorilor romani,* Bucuresti, Editura Albatros, 1977, Editura Contemporana, 1941

DEVELOPING A FOREIGN LANGUAGE MANUAL FOR TECHNICAL HIGHER EDUCATION: A NEEDS ANALYSIS AT UNIVERSITY POLITEHNICA OF BUCHAREST

Anca Greculescu
Assoc. Prof., PhD, National University of Science and Technology "Politehnica" Bucharest

Abstract: *This study investigates the linguistic and pedagogical needs of students at the National University of Science and Technology Politehnica of Bucharest (UNSTPB) regarding the development of a new foreign language manual tailored to technical and professional contexts. Conducted between 2023-2025, the research employed a quantitative survey method involving 194 student respondents from various faculties and academic years. The questionnaire, consisting of 33 items, explored students' language proficiency levels, motivational factors, preferred learning styles, and expectations concerning the content, format, and digital integration of a future language manual. The results reveal a heterogeneous linguistic profile, with English being the dominant foreign language (49%), followed by French (27%), and with proficiency levels ranging mainly from A2 to C1. Students expressed a strong motivation for learning foreign languages and a clear preference for using a manual that combines both printed and digital formats (59%). They emphasized the importance of practical, task-based learning activities, visual and technical materials, and interactive digital resources such as quizzes, videos, and educational games. Moreover, the findings highlight the relevance of including content related to business correspondence, research reports, and professional communication. The study underscores the central role of needs analysis in designing instructional materials for higher technical education. It argues for the creation of a hybrid, learner-cantered manual that integrates scientific, technical, and cultural components while accommodating diverse learning styles—particularly the tactile and experiential approaches preferred by engineering students. The implications extend to curriculum development, digital pedagogy, and the enhancement of language education within Romanian technical universities.*

Keywords: *needs analysis, foreign language manual, technical higher education.*

Theoretical Background

It is worth mentioning that foreign language competence has become a key element of professional and academic development in higher education institutions across Europe. According to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR, Council of Europe, 2020), language learning is not merely a communicative tool but also a means of fostering intercultural competence, cognitive flexibility, and employability.

In the context of globalization and European integration, universities are expected to equip graduates with the linguistic and intercultural skills necessary for academic mobility and participation in the international labour market (Byram, 2021; Coleman, 2013).

Within technical universities such as the National University of Science and Technology Politehnica of Bucharest (UNSTPB), foreign language education takes on an additional dimension—students must acquire language skills specific to their professional and disciplinary fields.

This need has led to the development of *English for Specific Purposes (ESP)* and similar specialized programs in French, German, or Spanish, focusing on the terminological, communicative, and pragmatic requirements of engineering, IT, and business environments (Hutchinson & Waters, 1987; Basturkmen, 2010).

Therefore, Needs Analysis (NA) proves a fundamental step in designing ESP curricula and materials for higher technical education. Hutchinson and Waters (1987) defined NA as the process of identifying what learners "need to do" with the target language, while Richards (2001) emphasized its role in bridging the gap between learners' current competencies and their desired communicative performance. Brown (2016) categorizes needs into *target needs* (what learners must know to perform effectively) and *learning needs* (how they prefer to learn).

For tertiary education, especially in technical contexts, NA helps align instructional materials with real-world communication scenarios—such as writing technical reports, participating in project meetings, or preparing for Erasmus mobility programs (Dudley-Evans & St John, 1998). A systematic needs analysis ensures that coursebooks and learning resources respond to students' expectations regarding linguistic level, content relevance, and learning style (Long, 2005).

The foreign language manual (coursebook) remains a central resource in language teaching, serving both teachers and learners as a structural and motivational guide. Tomlinson (2013) argues that effective materials should provide exposure to authentic language use, encourage meaningful interaction, and promote learner autonomy.

Recent approaches emphasize *task-based learning* (Ellis, 2017), *communicative language teaching* (CLT), and *blended learning*—the integration of digital and face-to-face modes (Dudeney & Hockly, 2012).

In the 21st century classroom, manuals are expected to be multimodal and interactive, including digital extensions, multimedia tasks, and adaptive feedback systems (Pegrum, 2014).

Hybrid formats (print and electronic) are increasingly valued, as they cater to students' diverse learning preferences and the growing use of digital tools in academic contexts (Godwin-Jones, 2018).

At the UNSTPB, where students specialize in various branches of engineering such as mechanical, electrical, chemical, computer science, management and entrepreneurship, the need for a specialized, hybrid (print–digital) language manual is evident. A manual grounded in needs analysis and aligned with current pedagogical theories can bridge the gap between linguistic competence and professional application. It can also enhance motivation, learning autonomy, and preparation for international academic programs such as Erasmus+.

Methodology and Research Findings

To address the need for a targeted pedagogical resource, this study executed a comprehensive Needs Analysis among 194 engineering students, with the explicit goal of generating data that will guide the structure, content, and technological integration of a new Foreign Language Manual (FLM).

The study was based on a quantitative, descriptive research design via a 33-item questionnaire administered between 2023-2025. The data interpretation focuses on items related to demographics, language proficiency, manual utility, learning preferences, and content needs.

The data were analysed using descriptive statistics, including frequencies, percentages, and average ratings (on a 5-point Likert scale, where 1 typically represents the lowest agreement/utility and 5 the highest).

At UNSTPB, a significant portion of the student body (67%) is concentrated in the foundational first year of study, with English being the dominant language of study (49% of students). The diversity of proficiency is broad, with an almost even split across beginner (A1/A2: 41.7%) and intermediate/advanced (B1/B2/C1: 61.3%) levels, indicating a high need for differentiated instructional materials. The manual must therefore cater effectively to a wide range of proficiency, from foundational concepts (A1) to advanced, nuanced technical communication (C1).

Regarding language focus, English is the overwhelmingly studied language at 49%, followed by French at 27%, and Romanian at 12%. This distribution confirms the primary need for an English-focused manual, with secondary considerations for French and Romanian modules.

Students currently use manuals with moderate but consistent frequency and find them reasonably useful. A total of 43% of students report using a manual at "Every Seminar/Course," while another 40% use it "Occasionally". Only 17% report never using one.

The overall utility of existing manuals was rated at an Average Rating of 3.29 out of 5 (where 5 is "very useful"), with 45% of respondents rating it 4 or 5. This moderate score suggests that while manuals are utilized, there is significant room for improvement in perceived utility. The main benefits of using a manual were related to test and exam preparation (Average Rating: 3.41, with 51% rating 4-5), suggesting students primarily view the manual as a resource for assessment. The perception that a manual makes learning easier garnered an Average Rating of 3.31 (44% rated 4-5).

Moreover, the design of the FLM must align with the dominant learning styles of engineering students. The data strongly indicate a preference for active, hands-on learning:

- Practical/Tactile: 47% of students identified as learning best through activities, note-taking, and highlighting.
- Visual: 36% learn best through images and reading.
- Auditory: 17% prefer learning through listening.

The overwhelming preference for the Practical/Tactile (47%) and Visual (36%) modes (totalling 83%) mandates an FLM rich in interactive exercises, applied tasks, and clear, well-designed visuals and diagrams.

When asked about the most important stimuli for foreign language study, students emphasized the human and instructional elements:

- Teaching Method: 122 respondents.
- Student-Professor Relationship: 111 respondents.
- Professor's Attitude: 109 respondents.
- Learning Activities**:** 101 respondents.

This highlights that while the manual is important, its successful integration depends heavily on the teaching methodology and the interpersonal dynamics in the classroom.

The research findings show that texts containing diagrams, figures, tables, and graphs received the highest overall average rating (3.49) and were preferred by 47% of respondents. It confirms that the FLM must not only teach language mechanics but also integrate the vocabulary and rhetorical structures necessary for interpreting, describing, and presenting technical data—a core skill in the engineering profession. This preference is mirrored by the high rating for general scientific/technical/economic texts (3.44).

The most critical research finding for the FLM’s content design relates to the students' desire for professionally relevant text types. Respondents were asked how often they should work with various text types (on a 5-point scale, 5 being "very often"), as shown in Table 1.

Table 1. Students' desire for professionally relevant text types

Text Type (Item)	Average Rating (1-5)	% Rated 4-5 (Frequently)	Implication
Scientific/Technical/Economic Texts	3.44	47%	Highest content priority for LSP.
Texts that Include Diagrams, Figures, Tables, Graphs	3.49	47%	Highest overall rating, underscoring the need for *Data Interpretation Literacy* practice.
Digital Texts (with links)	3.29	39%	Supports need for interactive, online content.
Fictional Texts	3.04	36%	Lowest preference, indicating general literature is a secondary concern.

Furthermore, the need for a modern, digitally integrated FLM is evident:

- Importance of TIC: 88% of students rated the use of Technology (TIC) support for language learning as "Important" or "Very Important".
- Preferred Multimedia: The most desired multimedia elements (Item 13) were highly interactive and skill-focused: Tests/Quizzes (128 respondents), Audio (119 respondents), Video (116 respondents), and Educational Games (111 respondents).

These results demand that the FLM be designed as a blended-learning resource, providing core text content alongside a robust, interactive digital platform featuring audio-visual resources, self-assessment tools, and gamified practice modules.

Discussion and Recommendations for FLM Design

The data from the needs analysis paint a clear picture of the required pedagogical profile for a successful Foreign Language Manual tailored to technical students. The key to increased utility and effectiveness (currently rated at a moderate 3.29) lies in incorporating three primary characteristics: professional relevance, interactivity, and a focus on practical application.

The highest instructional priority for the FLM is the integration of Language for Specific Purposes (LSP) focused on the analysis and communication of technical data.

This should involve:

1. *Vocabulary Modules*: Dedicated units for describing trends, changes, relationships, and scale (e.g., "The data suggests," "This is inversely proportional to," "A five-fold increase").
2. *Rhetorical Practice*: Exercises in summarizing, comparing, and critiquing diagrams, tables, and graphs in the target language.
3. *Presentation Skills*: Scenarios where students must present technical data using common engineering visuals, mirroring the professional setting.

The manual's delivery must be compatible with the dominant Practical/Tactile and Visual learning styles (83%). This is further reinforced by the high demand for Tests/Quizzes, Educational Games, and Learning Activities.

Recommendations for Instructional Design:

- *Task-Based Learning*: the majority of units should be structured around real-world engineering communication tasks (e.g., writing an abstract, interpreting safety instructions, explaining a technical schematic).
- *Visual Scaffolding*: use of high-quality visuals, infographics, and clear layout to support the 36% of Visual learners.

- *Focus on the Human Element*: since the teaching method and professor relationship are key stimuli, the manual should include resources and suggestions for instructors to foster interactive and relationship-focused classroom environments.

Currently, the manual's highest value is perceived to be in assessment preparation (3.41). To increase overall utility (3.29) and motivation (3.09), the FLM must be perceived as a dynamic tool for skill acquisition, not just a static text for rote learning. Integrating the highly demanded TIC support (88% Important/Very Important) is the most effective way to achieve this. A dedicated online component that houses all the preferred multimedia (Audio, Video, Games, Quizzes) is essential.

Conclusion

The Needs Analysis conducted on engineering students studying various branches of engineering at the National University of Science and Technology Politehnica of Bucharest has provided a robust, data-driven mandate for the design of a new Foreign Language Manual. The research findings clearly reject a "one-size-fits-all" approach, instead advocating for an FLM that is specialized for the engineering context.

Hence, the most compelling insights for the new FLM are:

1. *Content Priority:* A decisive shift away from fictional texts towards scientific/technical texts and the language of data interpretation (Average Ratings: 3.44 and 3.49, respectively).
2. *Methodology:* A strong requirement for Practical/Tactile (47%) and Visual (36%) learning methods, necessitating a task-based, interactive design.
3. *Platform:* A vital need for seamless TIC (Technology) integration, supported by 88% of students, primarily through interactive multimedia like tests, quizzes, and educational games.

The resulting Foreign Language Manual, if designed according to these specifications, promises to be a highly utilized (currently 83% usage) and pedagogically effective resource.

It will not only enhance the students' linguistic proficiency but, more critically, equip them with the specialized communication skills required to effectively translate complex data and technical solutions in a globalized, professional engineering environment.

BIBLIOGRAPHY:

1. Brown, J. D. (2016). *Introducing Needs Analysis and English for Specific Purposes*. Routledge.
2. Byram, M. (2021). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*: Revisited. Multilingual Matters.
3. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Companion Volume*.
4. Dörnyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner*. Lawrence Erlbaum.
5. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes: A Multi-disciplinary Approach*. Cambridge University Press.
6. Dudeney, G., & Hockly, N. (2012). *ICT in ELT: How Did We Get Here and Where Are We Going?* ELT Journal, 66(4), 533–542.
7. Ellis, R. (2017). *Task-Based Language Teaching: Revised Edition*. Oxford University Press.
8. Godwin-Jones, R. (2018). *Emerging Technologies: Mobile Apps for Language Learning. Language Learning & Technology*, 22(3), 2–11.
9. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A Learning-Centered Approach*. Cambridge University Press.
10. Long, M. (2005). *Second Language Needs Analysis*. Cambridge University Press.
11. Pegrum, M. (2014). *Mobile Learning: Languages, Literacies and Cultures*. Palgrave Macmillan.
12. Tomlinson, B. (2013). *Developing Materials for Language Teaching*. Bloomsbury.

ENGINEERING STUDENTS' PERCEPTIONS OF AI-BASED TOOLS FOR LEARNING TECHNICAL VOCABULARY

Anca Greculescu
Assoc. Profe., PhD, National University of Science and Technology "Politehnica" Bucharest

Abstract: *Artificial intelligence (AI) is reshaping higher education, particularly in technical fields where specialized terminology is essential for academic and professional communication. This study explores engineering students' perceptions of AI-based tools—including ChatGPT, Grammarly, and AI-assisted digital manuals—in learning technical vocabulary. A quantitative descriptive survey was administered to 126 students from the National University of Science and Technology Politehnica Bucharest and Valahia University of Târgovişte. Results indicate predominantly positive attitudes: approximately 80% agreed that AI tools are useful for learning technical vocabulary, while 78.6% reported improved comprehension of complex engineering terms. Furthermore, 70.1% believed AI tools enhance retention, and 63.5% found learning more engaging. Despite these benefits, trust in AI accuracy remained moderate, with only 41.4% expressing confidence in AI-generated definitions. The findings suggest that AI can effectively support technical vocabulary acquisition but should be integrated within pedagogical frameworks that promote critical information evaluation and balanced tool use.*

Keywords: *artificial intelligence, technical higher education, technical vocabulary, language learning*

Introduction

The rapid emergence of artificial intelligence (AI) in educational environments has transformed traditional learning practices by enabling personalized, adaptive, and context-sensitive learning experiences. Within engineering education, language learning—particularly the acquisition of technical vocabulary—presents unique challenges due to the complexity, density, and interdisciplinary nature of engineering terminology. Students must understand not only definitions but also contextual applications across domains such as mechanics, electronics, materials science, and information technology.

AI tools such as ChatGPT, Grammarly, and AI-powered digital manuals provide immediate access to explanations, contextual examples, revision feedback, and interactive exercises.

Vocabulary competence plays a critical role in engineering education, shaping students' ability to decode technical documentation, engage with academic discourse, and communicate professionally (Nation, 2013). However, acquiring such vocabulary poses challenges, as engineering terms often involve complex semantics and interdisciplinary contexts. AI-based resources may mitigate these challenges by offering dynamic feedback and contextual learning (Bai & Stede, 2022).

While research has explored AI's impact on language learning in general education (Fuchs, 2021; Luo & Liao, 2023), less is known about its role in technical language acquisition within engineering curricula. This study aims to address this gap by exploring students' perceptions of AI tools in learning technical vocabulary. Specifically, it examines (1) students' attitudes toward AI-supported vocabulary learning, (2) perceived benefits in comprehension and retention, and (3) trust in AI-generated information.

Technical vocabulary constitutes the foundation of engineering literacy. Students must accurately interpret schematics, project documentation, laboratory instructions, and research literature.

However, acquiring technical vocabulary remains challenging: terms are often polysemous, discipline-specific, and embedded in abstract contexts. Traditional textbooks may lack the interactivity or immediate feedback necessary to support diverse learner needs.

AI tools have recently begun to augment vocabulary learning by offering:

- context-sensitive definitions,
- semantic disambiguation,
- real-time grammar and usage correction,
- personalized practice tasks, and
- interactive learning pathways.

Such capabilities align with constructivist learning theories that emphasize active knowledge construction, immediate feedback, and learner autonomy (Holmes et al., 2021).

Research on learning styles indicates that engineering students often prefer tactile orpractical forms of engagement (Fleming, 2012). AI tools, with their interactive and problem-based features, may align well with these preferences. Additionally, motivational frameworks (Dörnyei, 2005; Ushioda, 2011) suggest that relevance, autonomy, and clear outcomes improve language learning experiences. AI systems provide self-paced exploration and real-world engineering context, potentially supporting intrinsic and extrinsic motivation.

Although the adoption of AI in higher education is increasing, issues of reliability, transparency, and overreliance persist (Floridi & Chiriatti, 2020). Students may benefit from AI's efficiency and personalization while remaining uncertain about accuracy or bias.

Methodology and Research Findings

A quantitative descriptive design was used to measure engineering students' perceptions of AI-based vocabulary tools. Specifically, it was set up as a 10-item quiz addressing three main research queries:

1. *How do engineering students perceive the usefulness of AI-based tools for learning technical vocabulary?*
2. *What benefits do students attribute to AI tools in terms of comprehension, retention, and engagement?*
3. *To what extent do students trust the accuracy of AI-generated vocabulary explanations?*

The study relied on a structured questionnaire distributed to 126 undergraduate and graduate engineering students from the National University of Science and Technology Politehnica Bucharest and Valahia University of Târgoviște. Respondents represented various engineering disciplines, including mechanical, electrical, and applied sciences. Participation took place from October 2024 to November 2025.

The instrument consisted of ten Likert-scale items (1 = Strongly Disagree, 5 = Strongly Agree), measuring: perceived usefulness, comprehension of complex terms, preference for digital vs. traditional resources, engagement, retention, efficiency, trust, application to real-world engineering tasks.

Data were collected anonymously and analyzed through descriptive statistics (frequencies and percentages). Ethical considerations included informed consent and confidentiality.

A significant majority viewed AI as beneficial: 57.1% agreed,23% strongly agreed, totalling 80.1% positive responses. Only 15.1% expressed neutrality or disagreement. This demonstrates substantial acceptance of AI as an effective resource for technical vocabulary acquisition.

78.6% agreed or strongly agreed that AI tools improved their understanding of complex terminology. Students valued detailed explanations, simplified rephrasing, and contextual examples.

Research findings also show shifting preferences in learning modalities:

48.4% preferred interactive AI tools over traditional textbooks,

- 63.5% reported that AI-based platforms made learning more engaging and efficient.
- These results align with studies suggesting digitally mediated learning enhances motivation and personalized engagement.

Regarding retention, 70.1% believed AI tools helped them remember technical vocabulary better and 77% reported that AI-generated corrections, examples, and explanations enhanced their learning.

These outcomes support theories of feedback-driven learning, which emphasize the importance of timely, relevant input (Ellis, 2016).

Trust levels were comparatively moderate: 41.4% trusted AI-generated definitions, 32.2% remained neutral and 23% expressed doubt. This indicates that while AI is valued as a learning aid, students maintain caution regarding accuracy—consistent with global concerns about algorithmic reliability (Floridi & Chiriatti, 2020).

A majority (71.2%) believed AI tools helped connect theoretical vocabulary to real-world engineering contexts, suggesting pedagogical relevance and authenticity.

Discussion

The findings suggest that engineering students generally perceive AI tools as effective supplements for technical vocabulary learning. High levels of agreement on usefulness, comprehension, engagement, and retention indicate that AI aligns well with the learning demands of technical disciplines. Tools capable of generating contextual definitions, retrieving real-world examples, and providing adaptive feedback may reduce barriers traditionally associated with complex vocabulary learning.

Nevertheless, moderate trust levels reveal an important nuance: students are aware of AI's potential limitations. Concerns regarding accuracy and reliability reflect responsible scepticism, reinforcing the need for AI literacy initiatives in engineering programs. Students should be taught to evaluate AI output critically, verify technical definitions, and recognize biases inherent in large language models.

Moreover, the study highlights the importance of balanced tool integration.

While AI encourages efficiency, excessive reliance may inhibit deep learning, analytical skills, or the ability to interpret terminology without automated support. Pedagogical frameworks should therefore emphasize strategic use of AI - promoting autonomy and reflection while maintaining academic rigor.

Conclusion

This research provides evidence that AI tools play a valuable role in supporting technical vocabulary learning among engineering students. The overwhelmingly positive attitudes toward usefulness, comprehension, and engagement indicate that integrating AI into ESP (English for Specific Purposes) and engineering communication courses may enhance learning outcomes.

However, the findings also emphasize the need for caution: moderate trust in accuracy suggests that students may benefit from explicit instruction in evaluating and cross-checking AI-generated content. Future research should incorporate mixed-methods designs, explore long-term vocabulary retention, compare AI-assisted and traditional learning environments, and analyze potential differences across engineering specializations.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bai, S., & Stede, M. (2022). *Natural language processing in computer-assisted language learning: A review of recent advances*. Language Learning & Technology, 26(2), 1–20.
2. Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition.* Lawrence Erlbaum.
3. Ellis, N. C. (2016). Cognitive approaches to second language vocabulary learning. *Language Teaching, 49*(2), 167–185.
4. Floridi, L., & Chiriatti, M. (2020). GPT-3: Its nature, scope, limits, and consequences. *Minds and Machines, 30*(4), 681–694.
5. Fleming, N. (2012). *VARK: A guide to learning styles.*
6. Fuchs, C. (2021). AI in education: Promise and peril. *AI & Society, 36*(4), 1173–1186.
7. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2021). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning.* Centre for Curriculum Redesign.
8. Luo, T., & Liao, W. (2023). Artificial intelligence and learner autonomy: A systematic review. *Educational Technology Research and Development*, 71(3), 845–867.
9. Nation, I. S. P. (2013). *Learning vocabulary in another language* (2nd ed.). Cambridge University Press.

TEXT TYPOLOGY AT THE CROSSROADS OF LANGUAGE AND DISCOURSE IN MULTICULTURAL CONTEXTS

Galina Plești
PhD Student, Moldova State University

Abstract. *This article re-examines and expands the concept of text typology by situating it at the intersection of language structure and discursive practice, with particular attention to multicultural communication. It synthesizes classical functional, semantic, pragmatic and rhetorical typological frameworks with contemporary discourse-oriented approaches, including genre theory, sociocultural pragmatics and multilingual communication studies. The distinction between text as a linguistic product and discourse as a socially situated process is emphasized as a central theoretical axis, enabling a reinterpretation of typology as a dynamic instrument operating across structural and communicative levels. Within this perspective, the article analyzes how traditional text types - narrative, descriptive, argumentative, expository and dialogic - are shaped by cultural influences, rhetorical conventions and pragmatic norms in diverse communicative environments. According to the present study, text typology, redefined through discourse and multicultural approaches, offers a useful analytical perspective for understanding contemporary global communication and contributes meaningfully to ongoing debates in text linguistics, discourse analysis and intercultural communication.*

Keywords: *text typology, discourse analysis, multicultural communication, functional text models, cultural discourse patterns*

Introduction

The complex and multidimensional character of text has attracted considerable attention in linguistics for several decades, thereby contributing to the establishment of text linguistics as an independent field of study. Alongside this substantial engagement, text typology has also gained prominence as a key area of research, seeking to organize and categorize the various forms through which texts are created, structured, and interpreted. However, despite extensive theoretical work, no broad consensus has been reached concerning the definition of text, the principles underlying its classification, or the demarcation of text types - an issue that continues to provoke ongoing debate within linguistic and discourse studies.

As an object of investigation in rhetoric, stylistics, and literary theory, the text as a unit has long attracted scholarly attention. From the second half of the twentieth century onward, its complexity prompted linguists to move beyond sentence-based analysis and to focus on larger units of communication, namely the text. The emergence of text linguistics in the 1970s therefore reflects this shift, emphasizing that text cannot be reduced to a purely formal construct, but must instead be understood as a complex, multidimensional phenomenon. Consequently, successive attempts to define text have either introduced new conceptualizations or expanded existing ones to account for dimensions that had previously remained marginal or insufficiently explored.

One of the dimensions that has proven decisive in contemporary linguistic theory concerns the relationship between text and discourse. As Adam (2009, p. 11) observes, understanding text as the product of the act of speaking inevitably compels linguists to engage with the conceptual distinction between text and discourse, despite the theoretical risks and complexities such a distinction entails. Text, understood as the product of the act of communication, cannot be fully explained without reference to discourse as the process through which meaning is constructed in a concrete communicative situation. In this context, to avoid

conceptual ambiguity, this study adopts the perspective proposed by E. Coseriu, who distinguishes between language as **activity** (*energeia*) and language as **product** (*ergon*). From this point of view, text and discourse are not opposing notions, but complementary perspectives on the same linguistic reality: discourse designates the dynamic process of verbal interaction, while text refers to the result of this process (Coseriu, 2000, pp. 236-238). This distinction provides a necessary theoretical foundation for reconsidering text typology beyond strictly formal or structural criteria.

Drawing on the foregoing analysis, each individual text can be viewed as a realization of a more general text type. According to Bell (1991, p. 202), ". . . individual texts resemble other texts and it is this resemblance which is drawn upon by the text-processor in 'making sense' of the text." Consequently, Bell argues that ". . . each individual text is a ***token*** - a realization - of some ideal ***type*** which underlies it . . .". Building on Bell's observations, texts resemble one another in systematic ways, and these similarities facilitate comprehension by enabling interpreters to recognize underlying typological patterns. At the same time, the notion of text type covers a vast and heterogeneous range of textual manifestations, raising fundamental questions concerning the principles and limits of classification. As de Beaugrande and Dressler observe, text typology does not offer rigid taxonomies, but rather heuristic models that support the production, interpretation, and processing of texts. Communicative conditions are too varied to permit absolute categorizations, which explains the fluid boundaries between central and peripheral text types (de Beaugrande & Dressler, 1981, p. 182).

Given the theoretical considerations outlined above, in contemporary communicative environments marked by globalization, multilingualism, and cultural diversity, these issues acquire renewed relevance. Traditional typological models, while theoretically valuable, require reinterpretation in light of discourse-oriented and culturally sensitive approaches. The present study builds on and extends earlier research on text typology, revisiting classical typological models and reinterpreting them from a discourse-oriented and multicultural perspective. Accordingly, the present article aims to re-examine text typology at the crossroads of language and discourse, emphasizing its role as a dynamic analytical framework rather than a static classificatory system. By bringing together classical functional typologies and contemporary discourse-oriented approaches, this study advances a framework in which text types are understood as flexible, context-sensitive configurations shaped by communicative practice and cultural conditions. The objectives of the study are threefold: to clarify the conceptual distinction between text and discourse, to extend classical typological models toward discourse analysis, and to highlight the relevance of text typology for understanding communication in multicultural contexts.

Text and Discourse: A Conceptual Distinction

The distinction between text and discourse, already highlighted as central in the preceding discussion, represents a fundamental issue in contemporary linguistic theory and constitutes a necessary starting point for any discussion of text typology. Traditional approaches often treated text as an autonomous linguistic product, defined primarily through formal and structural criteria. However, developments in text linguistics and discourse studies have shown that such a perspective is insufficient for capturing the complexity of communicative phenomena.

Building on this distinction, discourse may be understood as the broader communicative framework within which texts are produced and interpreted. From a discourse-oriented perspective, meaning does not arise exclusively from textual structure, but emerges through the interaction between linguistic form, communicative intention, and contextual parameters. Consequently, texts cannot be treated as autonomous units, but rather as instances of discourse practices determined by the conditions of their production and reception.

An important implication of this view concerns the distinction between cohesion and coherence. Cohesion refers to the explicit linguistic means that ensure linear connectivity within a text, including devices such as reference, substitution, ellipsis, conjunction, and lexical relations. As Bell observes, cohesion functions at the level of textual form and accounts for how clauses and sentences are linked through lexico-syntactic means. Coherence, in contrast, operates at the level of discourse and concerns meaning construction in use. It depends on the interpretive processes undertaken by language users, who integrate linguistic information with contextual knowledge, shared expectations, and communicative intentions. In Bell's terms, coherence refers to the semantic organization of sentences and their interrelations, which together constitute an underlying structure of meaning that cannot be inferred solely from surface-level linguistic connections. Ultimately, coherence cannot be reduced to purely formal indicators, as it is dynamically constructed within the communicative act and varies according to genre, situational context, and prevailing cultural conventions (Bell, 1991, pp. 149–150, 161–163).

This discourse-based understanding of coherence challenges the notion that textual structural or formal integrity is an inherent property of texts alone. The same textual structure may be interpreted differently across communicative contexts, depending on participants' background knowledge structures and pragmatic expectations. Such contextual diversity supports the view that discourse is the primary domain in which meaning is constructed through interaction, while text represents a relatively fixed outcome of this process, accessible to analysis only when situated once again within its context of use.

Within this discourse-oriented perspective, the relationship between text and discourse acquires particular relevance for text typology. If coherence is discursively constructed and context-dependent, text types cannot be defined solely on the basis of structural features. Instead, they should be understood as conventional responses to recurring communicative situations, shaped by discourse norms, communicative purposes, and social practices. This perspective supports a flexible approach to typology, in which text types are conceived as prototypical categories with permeable boundaries rather than as fixed and mutually exclusive classes.

Classical Approaches to Text Typology

Classical approaches to text typology have emerged from the attempt to identify recurrent patterns in textual organization and to establish criteria for classifying texts beyond the level of the sentence. Despite significant theoretical diversity, most typological models converge around the idea that texts can be grouped according to dominant communicative functions, structural features and cognitive orientations. As emphasized in text linguistics, text typology does not aim to impose rigid taxonomies, but rather to provide heuristic frameworks for identifying and explaining regularities in textual production and interpretation (de Beaugrande & Dressler, 1981; Hatim & Mason, 1990; Adam, 2009).

One influential direction in classical typology is the functional and cognitive approach, which classifies texts according to their dominant communicative purpose. In this perspective, text types such as narrative, descriptive, argumentative, and expository are defined not by formal markers alone, but by the cognitive operations and communicative intentions they activate. Werlich's model, for instance, associates text types with basic modes of cognition, while Adam further refines this view by emphasizing the prototypical nature of textual categories. Texts rarely correspond to a single pure type; instead, they display varying degrees of dominance and hybridization, an observation that informs and extends ongoing research within functional and cognitive models of text typology.

Another major contribution to text typology derives from text-linguistic and communicative approaches, particularly those developed by de Beaugrande and Dressler

(1981), as well as by Hatim and Mason (1990). From this perspective, text types are understood as conventionalized models of communicative acts, shaped by textuality standards such as cohesion, coherence, intentionality, and acceptability. Typology is thus linked to text processing and communicative efficiency, rather than to formal classification alone. These authors, in their respective models, stress that typological categories function as interpretative guides, helping both producers and receivers to anticipate and process texts within specific communicative situations.

The relationship between text type and genre has also played a central role in typological debates. Taken together, Biber's corpus-based investigations - from his early work on text typology (1989), through the development of a multidimensional account of register variation (1995), to its updated large-scale empirical application in a corpus-based grammar of spoken and written English (2021) - highlight the limitations of purely intuitive classifications, demonstrating that patterns of textual variation frequently cut across traditional text-type and genre categories. In this context, Newmark (1988) and Trosborg (1997) draw attention to the relevance of text typology for applied fields such as translation, where identifying the dominant textual function and communicative purpose is essential for effective meaning transfer. Together, these approaches reinforce the view that typology operates at the intersection of linguistic form, communicative purpose, and contextual constraints.

A common conclusion emerging from these classical approaches is that text typology cannot provide exhaustive or absolute classifications. Communicative conditions are too diverse, and texts too flexible, to allow for strict boundaries between types. Text types are therefore best understood as dynamic models rather than fixed categories, open to variation, overlap, and contextual adaptation. This understanding prepares the transition toward discourse-oriented perspectives, in which typology is further reinterpreted in relation to social practice, cultural norms, and communicative interaction.

From Text Typology to Discourse-Oriented Typology

While the foundations of this discussion were outlined in earlier work (Plești, 2019), the present article advances the analysis by integrating discourse-oriented and multicultural approaches that respond to contemporary communicative realities.

Classical models of text typology have provided valuable analytical tools for identifying recurrent textual patterns and dominant communicative functions (Werlich, 1976; Adam, 2009). However, these models were developed primarily within a text-centered framework and therefore tend to privilege relatively stable structural and functional criteria. While such approaches remain theoretically relevant, several scholars have argued that they require reconsideration in light of contemporary discourse studies, which emphasize the dynamic, situated, social and pragmatic dimensions of communication (de Beaugrande & Dressler, 1981; Hatim & Mason, 1990).

A discourse-oriented perspective shifts the focus from text as an autonomous product to text as a realization of communicative practices shaped by context, intention, and interaction (Fairclough, 2013; Gee, 2014). From this viewpoint, typology no longer functions as a classificatory system based solely on formal features, but rather as an interpretative framework capable of accounting for how texts operate within concrete communicative situations. Text types are thus understood as conventionalized discourse patterns, whose realization varies according to social norms, cultural expectations, and pragmatic constraints, as demonstrated by corpus-based analyses of register and discourse variation (Biber et al., 2021; Hatim & Mason, 1990).

This reconceptualization has important implications for text typology in multicultural contexts. Globalization and increased linguistic and cultural mobility have intensified contact between discourse traditions, leading to greater variability and convergence in textual forms.

Communicative practices are increasingly influenced by multiple cultural frameworks, affecting rhetorical organization, argumentation strategies, and modes of interaction. As a result, typological categories cannot be treated as universal or culturally neutral, but must be interpreted in relation to the discourse communities in which they are produced and received.
Within a discourse-oriented approach, typology becomes a flexible analytical instrument that negotiates between linguistic structure and social meaning. Instead of focusing solely on fixed categories, it emphasizes the main trends while allowing for flexibility, adaptation to context, and innovation. This perspective not only extends classical typological models, but also strengthens their analytical scope in the study of contemporary communicative phenomena, particularly those emerging in multilingual and multicultural environments.

Functional Text Types in Contemporary Communication

Building on earlier functional approaches to text typology (Werlich, 1976; Plești, 2019), traditional classifications commonly distinguish between narrative, descriptive, argumentative, expository and dialogic text types, based on their dominant communicative functions. This functional perspective has proved particularly influential in text linguistics, as it foregrounds communicative purpose rather than purely formal criteria. At the same time, it has consistently emphasized that text types should not be understood as rigid or mutually exclusive categories.

From a discourse-oriented viewpoint, functional text types are more accurately described in terms of functional dominance. Texts rarely instantiate a single, homogeneous type; instead, one communicative function typically prevails while others remain present in subsidiary or supportive roles. Narrative texts, for example, frequently incorporate descriptive sequences in order to construct coherence and contextual meaning, while argumentative discourse often relies on expository and narrative elements to enhance persuasion and intelligibility. Dialogic structures, in turn, permeate a wide range of communicative practices, extending well beyond conversational exchange into institutional, academic and digital discourse.

This functional dynamic interplay reflects the fact that text types function as conventionalized communicative strategies rather than as fixed textual forms. Their actual form in use is conditioned by contextual factors such as communicative intention, audience expectations, interactional norms, and pragmatic constraints. As suggested in earlier research on text typology (Plești, 2019), identifying a dominant function remains crucial for interpretation; however, this does not preclude the coexistence of multiple functional dimensions within a single text.

Contemporary communicative environments further intensify these tendencies toward cross-functional integration. Globalized interaction, digital media, and multicultural contexts encourage the combination of narrative, argumentative, and dialogic features within single communicative events or speech acts. In such settings, functional text types adapt to complex pragmatic goals and culturally diverse audiences, making rigid typological boundaries increasingly inadequate.

Conclusion

This study has advanced a dynamic and discourse-sensitive approach to text typology grounded in an integrative theoretical framework. Drawing on Jean-Michel Adam's conception of text as the product of the act of speaking and on Eugenio Coseriu's distinction between language as activity (energeia) and language as product (ergon), the analysis has emphasized the complementary relationship between text and discourse as analytically distinct yet interdependent dimensions of linguistic activity. From this perspective, text cannot be

adequately described as an autonomous linguistic object, but must be interpreted in relation to the discursive processes through which meaning is produced and negotiated.

Building on Bell's view of individual texts as realizations of underlying text types, on Werlich's functional and cognitive classification of texts, and on de Beaugrande and Dressler's understanding of typology as a heuristic rather than a rigid classificatory system, the study has shown that text types are best understood as conventionalized patterns shaped by communicative purposes, discourse practices, and sociocultural contexts. Classical functional classifications, while theoretically valuable, require reinterpretation in light of discourse-oriented approaches that foreground contextual variability, functional dominance, and cross-functional integration.

Viewed collectively, these perspectives support a reconceptualization of text typology as a flexible analytical framework that may help account for the diversity of contemporary communicative practices. In multilingual and multicultural environments characterized by rapid social and technological change, text typology continues to offer explanatory value, particularly insofar as it integrates linguistic structure with discourse dynamics and cultural meaning-making. By situating text typology at the crossroads of language and discourse, the present study seeks to contribute to ongoing debates in text linguistics and discourse analysis and to highlight the continued importance of typological models for understanding global communication.

BIBLIOGRAPHY:

1. Adam, J.-M. (2009) - *Textele: tipuri și prototipuri*, trad. Cristina Stanciu, Iași: Institutul European, 254 p.
2. Bell, R. T. (1991) - *Translation and Translating: Theory and Practice*, London: Longman, 298 p.
3. Biber, D. (1989) - A typology of English texts. *Linguistics*, 27(1), pp. 3-43. Available https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.1515/ling.1989.27.1.3/html
4. Biber, D. (1995) - *Dimensions of register variation: A cross-linguistic comparison*, Cambridge: Cambridge University Press, 428 p.
5. Biber, D.; Johansson, S.; Leech, G. N.; Conrad, S.; Finegan, E. (2021) - *Grammar of spoken and written English*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1258 p.
6. Canagarajah, S. (2012) - *Translingual practice: Global Englishes and cosmopolitan relations*, London: Routledge, 224 p.
7. Coșeriu, E. (2000) - *Lecții de lingvistică generală*, trad. Eugenia Bojoga, Chișinău: Editura Arc, 302 p.
8. De Beaugrande, R. and Dressler, W. (1981) - *Introduction to text linguistics*, London: Longman, 270 p.
9. Fairclough, N. (2013) - *Critical discourse analysis: The critical study of language*, 2nd ed., London: Routledge, 608 p.
10. Gee, J. P. (2014) - *An introduction to discourse analysis: Theory and method*, 4th ed., New York: Routledge, 248 p.
11. Hatim, B. & Mason, I. (1990) - *Discourse and the translator*, London: Longman, 258 p.
12. Newmark, P. (1988) - *A textbook of translation*, London: Prentice Hall, 292 p.
13. Plești (Ciudin), G. (2018) - Perspective asupra tipologiei textelor. In *Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii*, 3rd ed., Chișinău: Print-Caro, pp. 164-167. Available https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/134727
14. Trosborg, A. (1997) - *Text typology and translation*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 348 p.
15. Werlich, E. (1976) - *A text grammar of English*, Heidelberg: Quelle and Meyer, 315 p.

GASTRONOMIC TERMINOLOGY IN COMMUNIST ROMANIA AND IN THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

Gabriela-Cristina Podani (Spiridon)
PhD Student, University of Bucharest

Abstract: *In this article, we propose an analysis of gastronomic discourse from a historical period in which both Romania and Germany were severely tested. The culture of a people is reflected in its gastronomy, and that is why we wish to highlight cultural and linguistic aspects that emerge from the analysis of Romanian and German gastronomic terminology from the period 1949-1989. To do this, we will analyze a series of cookbooks published during that period or that refer to that period, highlighting the common elements identified in these books, as well as the different elements. We will observe cases of linguistic creativity and even humor, when, despite the lack of material resources, people managed to create dishes that not only satisfied their hunger, but also helped them to "make light of their misfortune".*

Keywords**:** *terminology, gastronomy, cookbooks, communist Romania, German Democratic Republic*

Introducere

Fără îndoială, gastronomia reprezintă un element-cheie al culturii. Așa cum limba este într-o continuă schimbare și gastronomia evoluează odată cu poporul, adoptă influențe străine de la cei cu care țara intră în contact, se îmbogățește cu noi rețete atunci când poporul cunoaște perioade de înflorire economică și socială, dar și suferă schimbări drastice în timpul războaielor și după acestea, în crize și în dictatură. În cadrul acestui articol ne vom concentra asupra celei de a doua și a ultimei situații, analizând terminologia gastronomică apărută în vremuri în care oamenii au fost nevoiți să se descurce cu puțin. Dar oare puținul material echivalează și cu o sărăcie a cuvintelor, cu o paletă restrânsă de termeni?

Conform *Micului Dicționar Academic* (2010), terminologia reprezintă „totalitatea termenilor de specialitate folosiți într-o disciplină, într-o știință, într-o ramură de activitate"[1]. Oare cenzura a afectat termenii culinari din perioada comunistă? Oare sărăcia a „ucis" și termeni gastronomici? Sau poate dimpotrivă, au apărut noi termeni și implicit noi rețete?

Cea mai sigură sursă de unde pot fi selectați termenii în general este dicționarul. Însă din păcate nu dispunem de o asemenea resursă, adică de un dicționar gastronomic specializat care să fi apărut în perioada comunismului din România. Totuși, putem menționa faptul că au apărut câteva astfel de dicționare în primele două decenii postcomuniste. Însă cărți de bucate și mai ales caiete de rețete s-au scris aproape întotdeauna. Tocmai faptul că acestea erau pe vremuri un element cultural cu o deosebită încărcătură, fiind transmise fetelor din generație în generație, a făcut ca ele să fie un element omniprezent în gospodăriile românești, în cele germane și nu numai. O viitoare mireasă trebuia neapărat să învețe să gătească, iar caietul de rețete primit de la mama era completat cu noi preparate, devenind ajutorul de nădejde al celei ce avea să gestioneze o gospodărie și o familie. [2]

La finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în România au fost înființate școli de menaj, dorindu-se ridicarea nivelului de trai din mediul rural. Acolo erau înscrise îndeosebi fetele orfane și cele sărace, provenite din medii sociale defavorizate. În aceste

[1] Coteanu, Ion, *Micul dicționar academic*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, București, Editura Univers Enciclopedic, 2010, p. 1988.
[2] Ana Elenescu, *120 preparate culinare din cartofi,* București, Ed. Tehnică, 1960.

școli, bucătăria ocupa un loc de cinste. Acest lucru nu s-a mai întâmplat în perioada comunismului și nici în Republica Democrată Germană, însă, prin definiție, orice carte de bucate urmărește să învețe și să pregătească persoanele care vor sau trebuie să gătească.

În perioada comunistă apare o serie de cărți de bucate la Editura Tehnică din București. Totuși, numărul aparițiilor este mult mai mic față de alte perioade. Întâlnim în perioada comunistă ca preocupare de bază inventarea sau reinterpretarea unor rețete, astfel încât acestea să fie cât mai atrăgătoare și cât mai nutritive, folosind o gamă restrânsă de ingrediente, de exemplu *120 preparate culinare din cartofi*. Totodată, oamenii trebuiau să muncească mult în fabrici și la „colectiv", iar gătitul nu avea voie să ocupe prea mult din timpul prețios dedicat muncii. Aceste lucruri se reflectă și în titlurile cărților de bucate apărute în acea vreme: *Bucătăria rapidă*[3], *Minuturi alimentare și alte rețete culinare*[4], etc.

În cadrul acestui articol ne vom concentra asupra termenilor gastronomici din patru cărți de bucate, două tipărite în perioada comunismului în România (*Bucătăria rapidă*[5] și *Rapid, economic, gustos*[6]) și două cărți de bucate cu rețete din perioada Republicii Democrate Germane, publicate însă mai târziu (*Alles Soljanka oder wie? Das ultimative DDR-Kochbuch 1949-1989*[7] și *DDR-Kochbuch – Rezepte mit Ostalgie*[8]*).*

Terminologia gastronomică în România în perioada comunistă

În România, o perioadă similară războaielor din punct de vedere al lipsurilor și restricțiilor din sfera culinară, dar nu numai, a fost perioada comunistă. În Rapid, economic, gustos, remarcăm câteva trăsături-cheie ale terminologiei gastronomice din acele vremuri: gătitul rapid, inventivitatea, cenzura.

Legat de necesitatea de a găti rapid, putem sublinia următoarea afirmație din cartea mai sus menționată: „Timpul, acest tiran al civilizației noastre!". Faptul că majoritatea oamenilor muncea în fabrici și la „colectiv" este bine cunoscut. Încă din introducere suntem anunțați că „fie că munca ei de acasă este sau nu dublată de o activitate profesională, ea trebuie să facă totul singură, să facă deci totul repede"[9]. Însă repede nu înseamnă oricum, „la întâmplare, [...] prost și scump"[10], ci presupune o bună echipare a bucătăriei, o organizare eficientă a veselei și a aparatelor de gătit: „felul în care veți aranja ustensilele în bucătărie poate avea o mare influență asupra operativității în munca gospodărească". Tot în acest sens, întâlnim la paginile 15-17 expresia „economie de timp" folosită de patru ori și chiar scrisă îngroșat.

Remarcăm și „reclama" făcută unor aparate de gătit produse în întreprinderi locale, numite de către autoare „zestre tehnică": „robotul de bucătărie produs de fabrica *Metaglobus*", „mașina și cuptorul electric produse la *1 Septembrie* Satu-Mare" [11].

Tot legat de o bună organizare, ni se spune că o gospodină trebuie să știe ce anume vrea să cumpere și ce mâncare anume dorește să gătească (cu mențiunea de a nu face risipă și de a cheltui în mod inutil, chibzuința fiind de fapt impusă și de către lipsa alimentelor din magazine). În perioada comunistă, deoarece lipsa alimentelor era o problemă generală, iar oamenii nu aveau la dispoziție o gamă prea variată de ingrediente, se remarcă nevoia de a inventa sau de a reinterpreta rețete folosind resurse limitate, așa cum întâlnim și în cartea de bucate *120 preparate culinare din cartofi*. Revenind la ideea de organizare, acest concept poate fi considerat un laitmotiv al acestei cărți. La pagina 37 se recomandă ca gospodinele să aibă un

[3] Elena Marinescu, *Bucătărie rapidă,* București, Ed. Tehnică, 1962.
[4] Lucreția Oprean, *Minuturi alimentare și alte rețete culinare,* București, Ed. Tehnică, 1970.
[5] Ștefănescu Olimpia, *Bucătăria rapidă,* București, Ed. Ceres, 1970.
[6] Nina Decusară, *Rapid, economic, gustos,* București, Editura Tehnică, 1969.
[7] Ute Scheffler, *Alles Soljanka oder wie? Das ultimative DDR-Kochbuch 1949-1989,* Ed. Weltbild, Augsburg, 2002.
[8] Ikels, M.; Szaller, S., DDR-Kochbuch – Rezepte mit Ostalgie, Ed. Ostprodukte-Versand, 2019.
[9] Ștefănescu Olimpia (1970), *op. cit.,* p. 5.
[10] *Ibid*., p. 8.
[11] *Ibid*., p. 12.

„caiet ajutător de memorie”[12] în care să își poată nota alimentele care se termină și care trebuie cumpărate.

În ceea ce privește cămara, sunt menționate câteva elemente de mândrie națională și locală. Ne sunt prezentate câteva preparate tradiționale (printre care afinata de Putna, cârnații oltenești cu hribi uscați, peștele sărat sau afumat din Delta Dunării), care fac parte dintr-o cămară care va exprima inventivitate, tradiții culinare, varietatea bucătăriei noastre, dorința de a primi oricînd pe cineva, mîndria de a-i putea oferi ceva deosebit, va exprima ospitalitatea românească[13].

Totodată, un alt îndemn dat de către autoare este acela de a ști cât timp durează prepararea fiecărui fel de mâncare în parte. În acest sens, ni se dau informații concrete în această carte, de exemplu, de la timpul de fierbere a fasolei boabe în oala obișnuită (două ore și jumătate), la timpul redus de fierbere în oala sub presiune (30 de minute).

Este acordată o atenție deosebită conservării alimentelor, astfel că întâlnim un subcapitol despre cămară și conserve. Întâlnim următoarele expresii: „o cămară rațional aprovizionată”, „o bună aprovizionare a cămării”, „un fond de alimente”, „rezervele din cămară”. Subliniem însă următoarea exprimare: „fără să ajungă un mic depozit alimentar, cămara unei femei care vrea să gătească repede și bine va trebui să fie rezonabil aprovizionată”. Observăm faptul că termenul „belșug” nu este menționat nici măcar o dată în această carte, iar gospodinelor li se recomandă să fie rezonabile și raționale în ceea ce privește aprovizionarea. Dar în istoria comunismului, termenul „rațional” ne poate face să ne gândim și la „raționalizarea” alimentelor, un fenomen bine-cunoscut și mult regretat, care însă a apărut în România la peste zece ani (în 1984) de la publicarea cărții *Bucătăria rapidă.* Legat de această „raționalizare” a alimentelor, fiecare persoană ar fi trebuit să primească zilnic 300 de grame de pâine, iar lunar următoarele alimente: aproximativ 10 ouă, un kilogram de carne de pasăre, 500 de grame de carne de porc sau de vită, 500 de grame de brânză, 100 de grame de unt, un kilogram de zahăr, un kilogram de făină și un litru de ulei[14]. Însă, din cauza lipsei mari de alimente, nici măcar aceste cantități nu puteau fi asigurate populației.

De asemenea, trebuie precizat un alt aspect foarte important despre perioada comunistă, și anume faptul că cenzura a fost prezentă în toate domeniile, așadar și în gastronomie. Astfel, au fost traduse extrem de puține cărți de bucate străine, iar cele românești nu aveau voie să conțină ingrediente exotice, carne de vânat și alte lucruri care fie nu mai erau disponibile în comerțul vremii, fie nu erau autohtone. Un exemplu concret de cenzură este ediția „completată și revizuită” din 1968 a renumitei *Cărți de bucate* a Sandei Marin, din care, în urma „completării”, au fost eliminate numeroase rețete, cum ar fi cele care conțineau anghinare, ingredient care dispăruse complet din România.

În ciuda cenzurii, întâlnim în această carte de bucate și câteva împrumuturi lingvistice: „soteuri de legume”, „sote de inimă”, „file de cod”, „cremă de vanilie cu nescafé”, „dovlecei à la grec”, „ouă cu vinegretă”, „salată de andive”, „tocătură parmantier”. De asemenea, se remarcă și câteva regionalisme: „păpăraie”(variantă a lui „păpăradă”/ jumări de ou), „tocinei ca în Bucovina”. Totodată, nu putem trece cu vederea cazurile de creativitate lingvistică: „taci și înghite” (mămăligă în straturi), „supă expres din pîine”, „supă falsă grecească”, „supă falsă de pasăre”. Ultimele exemple ne arată faptul că până și în condiții grele de trai, oamenii găsesc soluții cu mijloacele pe care le au la îndemână și în plus, pot face de asemenea „haz de necaz”.

În aceeași notă, de la o primă vedere a cărții de bucate *Rapid, economic, gustos*, se remarcă încă de la *Cuvînt înainte* o afirmație cât se poate de reprezentativă pentru perioada comunismului, dar și pentru vremurile de război: „Foamea este cel mai bun bucătar”[15].

---

[12] *Ibid*., p. 37.
[13] *Ibid*., p. 35.
[14] vezi https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/ratia-lunara-de-alimente-in-comunism-ce-erau-1991614.html
[15] Decusară, Nina (1969). *op. cit.*, p. 3.

Principiul „economiei de timp” este prezent și în această carte, după cum se poate vedea deja din titlu, dar și din primele pagini. Astfel, se menționează faptul că multe dintre preparatele prezentate în această carte pot fi gata în 20-25 de minute, cu excepția felurilor de mâncare cu carne, dar și a preparatelor care necesită coacere. Și în această carte întâlnim expresia „alimentație rațională”[16] ca scop ce trebuie realizat, dar și ideea de „gazdă” – „situații neobișnuite în care gazda trebuie să fie la înălțime”[17], prezentată și în *Rapid, economic, gustos*. Modul de structurare al celor două cărți este similar, Decusară oferindu-ne în plus informații cu privire la valoarea nutrițională a alimentelor și „măsurători practice”[18].

Terminologia gastronomică în Republica Democrată Germană

În cartea *Alles Soljanka oder wie? Das ultimative DDR-Kochbuch 1949-1989* remarcăm încă din titlu ironia. Perioada respectivă fiind marcată de sărăcie și de lipsa ingredientelor, de cele mai multe ori, gospodinele ajungeau să încropească o supă sau o tocăniță din legumele pe care le aveau la îndemână. Această *Soljanka* sau *Solyanka* este o ciorbă groasă, de origine rusească. Acest fel de mâncare este des întâlnit în țări precum Rusia, Belarus, Ucraina, statele baltice și alte state post-sovietice, însă și în alte părți ale fostului Bloc de Est. În Republica Democrată Germană, *Soljanka* a fost unul dintre preparatele culinare cel mai des gătite.

În primul capitol al acestei cărți aflăm informații esențiale despre bucătăria RDG. Astfel, ni se prezintă o „radiografie” gastronomică a acelei perioade. Pachetele cu ajutoare din est nu au mai ajuns, iar Uniunea Sovietică, deși a încercat să pună la dispoziție alimentele necesare supraviețuirii, a avut însă mari probleme cu hrănirea propriului popor. Astfel, poporul din zona de ocupație sovietică a trebuit să-și folosească rapid ingeniozitatea și toate posibilitățile de a-și procura mijloace de subzistență[19]. Rețetele din primii ani ai RDG se remarcă prin ingeniozitatea lor și demonstrează cât de mult se putea face din puțin și, mai presus de toate, că oamenii își puteau sătura foamea, valorificând toate alimentele de care dispuneau. În timp ce în vestul Germaniei noile experiențe culinare au pătruns în cultura germană datorită posibilităților de a călători, în est s-au făcut cunoscute obiceiurile alimentare și mâncărurile preferate ale țărilor vecine din Blocul Estic. Ulterior, televiziunea a contribuit la răspândirea rapidă a rețetelor în multe gospodării, iar publicitatea pentru produse alimentare și băuturi a devenit parte din viața de zi cu zi.

La Institutul pentru Alimentație din Potsdam-Rehbrücke, renumitul specialist Richard Schielecke a creat o „divizie științifică” specializată în alimentarea corespunzătoare a populației în domeniul gastronomiei, cantinelor, bucătăriilor școlare, industriale și instituțiilor similare. Alimentația comunitară a început să câștige teren. Standardele internaționale în materie de alimentație au fost transmise și aplicate și în gastronomie. Rezultatele cercetărilor moderne au fost utilizate și promovate în interesul unei alimentații sănătoase. Însă și statul a avut de câștigat din această situație, deoarece s-a putut crea un echilibru între sub- și supraproducție.[20]

Totodată, „mâncarea rapidă” din anii ‘60 a devenit un standard al gastronomiei din RDG. Specialitățile regionale, inovațiile din industria alimentară și felurile de mâncare comune din țările est-europene, precum și constrângerile venite din sfera economică au determinat aspectul meniului locuitorilor Republicii Democrate Germane.[21]

Ceva ce s-a întâmplat și în Republica Socialistă România, dar și în Republica Democrată Germană a anilor ’80 a fost limitarea importurilor și încurajarea folosirii ingredientelor obținute de la producătorii locali. Însă, acest lucru a cerut totodată creativitate și capacitatea de a

[16] *Ibid*., p. 4.
[17] *Ibid*.
[18] *Ibid*., p. 5.
[19] Vezi Ute Scheffler, *op. cit*., p. 6.
[20] *Ibid*., p. 7.
[21] *Ibid*., p. 8.

improviza, deoarece se punea problema de a înlocui diferite alimente și mai ales condimente, de exemplu cacao, cafea, nuci, migdale, fructe exotice și alte produse greu de procurat, astfel că în această carte întâlnim o anexă cu alimente „înlocuitoare". De asemenea, întâlnim rețete pentru feluri de mâncare „false", exact ca în cărțile de bucate românești din perioada comunistă, de exemplu hering fals prăjit[22] făcut de fapt din cartofi. Tot în acest sens, primul capitol de rețete se intitulează „Nevoia te face inventiv.[23]", ceea ce ne duce inevitabil cu gândul la expresia românească „Nevoia te învață.". Se remarcă mai multe rețete „creative": salată savuroasă de primăvară din păpădie[24], straturi de pâine[25] , grăsime de maimuță[26] (slănină de porc trasă în tigaie cu lapte, ceapă, măghiran și alte condimente, servită pe pâine), „felii crocante" (desert din boabe de grâu coapte, măcinate și din cartof fiert ras, date la cuptor), „let-kiss-happen"[27] (un fel de bruschete cu șuncă prăjită), „Hoppelpoppel"[28] (jumări de ou cu șuncă, ceapă, cartofi și diverse resturi de la alte preparate), „pâinile ilustrate ale lui Recknagel"[29] și altele.

Și în cartea de bucate *DDR-Kochbuch – Rezepte mit Ostalgie* întâlnim rețete care folosesc „înlocuitori", de exemplu „iepure fals"[30], dar și numeroase rețete de inspirație sovietică, pe bază de legume, acestea fiind mai ușor de găsit decât carnea: supă iute de varză murată, borș, supă rusească de varză, supă de ceapă à la Weimar, tocană din păstăi de fasole verde, supă de mazăre, tocană din arpacaș, supă de cartofi în stil vechi german, etc. Întâlnim și cazuri de creativitate lingvistică: „tocană din trei cepe cu perișoare din cârnați"[31], „amestec din Leipzig"[32] (fel de mâncare cu carne), „Hoppel Poppel" (omletă cu diverse resturi alimentare), „câine rece"[33] (desert care nu necesită coacere, din biscuiți întregi și ciocolată), „prăjitură copac"[34] (prăjitură rotundă cu ciocolată și marțipan), etc.

Concluzii

Faptul că România comunistă și Republica Democrată Germană au fost contemporane a dus la existența unor trăsături comune în ceea ce privește alimentația, terminologia gastronomică și nu numai. În ambele cazuri au fost folosiți înlocuitori pentru alimente și condimente ce nu mai puteau fi procurate, creativitatea fiind un element cheie. Definitorie este și apariția cenzurii în comunismul românesc. Însă, deși lipsurile materiale erau caracteristice în acele vremuri, întâlnim totuși și cazuri de creativitate lingvistică, ceea ce din punct de vedere lingvistic contrabalansează paleta restrânsă de ingrediente, neajunsurile materiale și chiar lipsa desăvârșită a unor alimente de bază.

[22] *Ibid.,* p. 15, în original „Falsche Bratheringe".
[23] *Ibid.,* p. 12, în original „Not macht erfinderisch".
[24] *Ibid.,* p. 14, în original „Herzhafter Frühlingssalat aus Löwenzahn".
[25] *Ibid.,* p. 17, în original „Schichtbrote".
[26] *Ibid.,* p. 15, în original „Affenfett".
[27] *Ibid.,* p. 93, în original „Letkisshappen".
[28] *Ibid.*
[29] *Ibid.,* p. 101, în original „Recknagels illustrierte Brote".
[30] Ikels, M.; Szaller, S., *op. cit.,* p. 64.
[31] *Ibid.,* p. 36, în original „Drei-Zwiebel-Topf mit Bratwurstklößchen".
[32] *Ibid.,* p. 62, în original „Leipziger Allerlei".
[33] *Ibid.,* p. 94, în original „Kalter Hund".
[34] *Ibid.,* p. 96, în original „Baumkuchen".

BIBLIOGRAPHY:

1. Burbea, Silvia, *Păstrarea și prepararea alimentelor,* Ed. ”13 dec. 1918”, București, 1989.
2. Decusară, Nina, *Rapid, economic, gustos*, Editura Tehnică, București, 1969.
3. Ikels, M.; Szaller, S., DDR-Kochbuch – Rezepte mit Ostalgie, Ed. Ostprodukte-Versand, 2019.
4. Elenescu, Ana, *120 preparate culinare din cartofi*, București, Ed. Tehnică, 1960.
5. Marinescu, Elena, *Bucătărie rapidă*, București, Ed. Tehnică, 1962.
6. Otzen Hans și Otzen Barbara, *DDR-Kochbuch – Das Original,* Ed. Komet, Köln, 2014.
7. Scheffler, Ute, *Alles Soljanka oder wie? Das ultimative DDR-Kochbuch 1949-1989,* Ed. Weltbild, Augsburg, 2002.
8. Ștefănescu, Olimpia, *Bucătăria rapidă*, Ed. Ceres, București, 1970.
9. Coteanu, Ion; Mareș, Lucreția, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
10. Coteanu, Ion; Mareș, Lucreția, *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită), Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
11. Coteanu, Ion, *Micul dicționar academic*, ediția a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic, 2010.
12. Macrea, Dimitrie; Petrovici, Emil (coord.), *Dicționarul limbii romîne literare contemporane*, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1955-1957.
13. Revista *Historia*, sub egida ziarului *Adevărul* https://adevarul.ro/stiri-locale/alba-iulia/ratia-lunara-de-alimente-in-comunism-ce-erau-1991614.html [accesat ultima dată în 15.11.2025]